

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 63

(2003–2004)

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i
statsbudsjettet medregnet folketrygden
2004

Innhold

Hovedinnholdet i proposisjonen	5						
1.1	5	3.2	Utdannings- og forsknings-				
1.2	6		departementet			19	
	8	3.3	Kultur- og kirkedepartementet			32	
1.3	8	3.4	Justisdepartementet			36	
1.4	9	3.5	Kommunal- og regionaldepartementet			44	
		3.6	Sosialdepartementet			59	
		3.7	Helsedepartementet			66	
		3.8	Barne- og familiedepartementet			93	
2		3.9	Nærings- og handelsdepartementet			98	
	11	3.10	Fiskeridepartementet			107	
2.1	11	3.11	Landbruksdepartementet			115	
2.2	11	3.12	Samferdselsdepartementet			120	
2.3	13	3.13	Miljøverndepartementet			122	
2.4	13	3.14	Arbeids- og				
2.5	14		administrasjonsdepartementet			128	
2.6	14	3.15	Finansdepartementet			137	
		3.16	Forsvarsdepartementet			146	
2.7	15	3.17	Olje- og energidepartementet			146	
			Forslag til vedtak			160	
3							
	16		Vedlegg				
3.1	16	1	Endringer etter saldert budsjett			184	

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 63

(2003–2004)

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

*Tilråding fra Finansdepartementet av 11. mai 2004,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

1.1 Rammene for finanspolitikken

Statsbudsjettet for 2004 ble vedtatt med et strukturelt, oljekorrigert budsjettunderskudd på 50,7 mrd. kroner. En ny gjennomgang av budsjettet og den økonomiske utviklingen viser at det er behov for å foreta enkelte justeringer av statsbudsjettets inntekter og utgifter.

Det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet for 2003 anslås nå til 48,1 mrd. kroner. Det er knappe 8 mrd. kroner høyere enn anslått i Nasjonalbudsjettet 2004. Om lag halvparten av denne budsjettsvekkelsen i 2003 har sammenheng med lavere skatte- og avgiftsinngang. I tillegg er det økte utgifter, blant annet under folketrygden.

Regnskapsinformasjonen for 2003 trekker i retning av at også skatte- og avgiftsanslagene for 2004 justeres ned. Sammenliknet med saldert budsjett bidrar nye anslag for skatter, avgifter, dagpenger og renter til å øke statsbudsjettets strukturelle, oljekorrigerte underskudd med 4½ mrd. kroner. Dette må ses i sammenheng med at lav prisvekst i innværende år bl.a. bidrar til å bremse veksten i mottakningene. Lavere lønnsvekst enn tidligere anslått trekker også i retning av at skatteinntekten blir noe lavere enn tidligere forutsatt.

Regjeringens forslag til bevilgningsendringer for 2004 innebærer at anslagsendringer knyttet til skatteinntekter, dagpenger og renter ikke dekkes inn ved budsjetttiltak. Andre anslagsendringer og forslag til økte utgifter og reduserte inntekter er derimot dekket inn. Forslagene innebærer dermed et strukturelt, oljekorrigert underskudd på 55,2 mrd. kroner, som er en økning på rundt 5¼ mrd. 2004-kroner fra 2003. Målt som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge utgjør underskuddet 4,2 pst. Samlet sett virker den foreslåtte budsjettpolitikken for 2004 om lag nøytralt på den økonomiske aktiviteten, og støtter opp under en balansert utvikling i norsk økonomi framover.

I forbindelse med denne proposisjonen fremmer Regjeringen forslag om netto økte utgifter på 1,4 mrd. kroner, mens forslagene på inntektssiden innebærer om lag tilsvarende økte inntekter. Bevilgningsendringer på poster som korrigeres ved beregningen av det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet er da holdt utenom.

Forslagene i denne proposisjonen innebærer en reell, underliggende vekst i statsbudsjettets utgifter på 2 ¼ pst. sammenliknet med regnskap for 2003. I St.prp. nr. 1 (2003–2004) Gul bok for 2004-budsjettet ble den reelle, underliggende utgiftsveksten anslått til 2 pst.

I dette kapitlet gjøres det rede for hovedinnholdet i proposisjonen. Kapittel 2 gir en omtale av Regjeringens forslag til endrede skatte- og avgiftsregler, mens det i kapittel 3 gjøres rede for forlagene til bevilgningsendringer under de enkelte departementene.

1.2 Endringer på statsbudsjettet siden saldert budsjett

Sett bort fra forslag om bevilgningsendringer på poster som korrigeres ved beregningen av det strukturelle, oljekorrigerede budsjettunderskuddet, fremmes det i denne proposisjonen forslag om økte utgifter på 1 400 mill. kroner. I tillegg er det vedtatt i Stortinget eller fremmet forslag for Stortinget om økte utgifter på til sammen 48 mill. kroner. Dette gjelder blant annet 29 mill. kroner til tiltak for å begrense skadevirkningene av en mulig pandemisk influensa (fuglevirus) og strakstiltak for pionerdykkerne i Nordsjøen. De økte utgiftene på 1 448 mill. kroner motsvares av forslag om økte inntekter på 1 448 mill. kroner.

Utover disse bevilgningsendringene foreslås det til sammen 49 mill. kroner i økte bevilgninger på utgiftsposter som korrigeres ved beregningen av det strukturelle, oljekorrigerede underskuddet. Dette gjelder redusert anslag for dagpengeutbetalingene med 170 mill. kroner, økt tilskudd til gjeldslette til kommunesektoren på til sammen 182 mill. kroner i tilknytning til den statlige overtakelsen av barne- og familievernet, rusomsorgen og spesialisthelsetjenesten, og forslag om økte avsetninger til feriepenger og arbeidsgiveravgift i forbindelse med nettobudsjettering av statlige høyskoler med 37 mill. kroner. På inntektssiden foreslås det reduserte renteinntekter på til sammen 1 257 mill. kroner.

Forslaget om innføring av el-avgift fra 1. juli innebærer at kommunesektoren og statlige virksomheter kompenseres for merutgifter på til sammen 367,5 mill. kroner, som motsvares av tilsvarende økte avgiftsinntekter. Dette inngår heller ikke i tallene for utgifts- og inntektsøkninger på om lag 1,4 mrd. kroner nevnt ovenfor.

Samlet foreslås det i denne proposisjonen netto økte utgifter på 1 816 mill. kroner og netto økte inntekter på 558 mill. kroner. Dette inkluderer ikke lånetransaksjoner og petroleumsvirksomheten.

I tabell 1.1 vises enkelte av bevilgningsendringene som til sammen utgjør om lag 1,4 mrd. kroner på utgifts- og inntektssiden.

Endringene på utgiftssiden i denne proposisjonen er i hovedsak knyttet til nye anslag for de regelstyrte stønadsordningene i folketrygden (utenom dagpenger) på til sammen knapt 3,2 mrd. kroner. Når det tas hensyn til nye tiltak, foreslås det samlet sett økte utgifter i folketrygdens stønader på 3,0 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett. Av dette utgjør sykepenger nær 1,5 mrd. kroner og uførepensjon knapt 1,2 mrd. kroner.

Forholdene i enkelte land gjør uttransportering av personer som har fått avslått søknad om opphold vanskeligere, og utgiftene til drift av mottak foreslås derfor økt med vel 200 mill. kroner. Nye opplysninger innebærer dessuten at utgiftene til stipend i Statens lånekasse for utdanning øker med om lag 340 mill. kroner, mens rentestøtten i Lånekassen reduseres med 209 mill. kroner. Som følge av redusert rentenivå settes rentekompensasjonen til kommunesektoren knyttet til skoleanlegg, omsorgsboliger og sykehjemsplasser, ned med til sammen 210 mill. kroner. Utgiftene til Statens Pensjonskasse anslås redusert med 412 mill. kroner, noe som blant annet må ses i sammenheng at regnskapstallene for 2003 viste lavere utgiftsnivå enn antatt. Det foreslås også reduserte bevilgninger til barskogvern på 102 mill. kroner som følge av at erstatningsutbetalinger forskyves til senere år.

Det foreslås bevilget til sammen 284 mill. kroner til kompensasjon og andre tiltak for pionerdykkerne i Nordsjøen. Videre foreslås det økte bevilgninger til politiet på 100 mill. kroner og 100 mill. kroner til helseforetakene i tilknytning til overføringen av ansvaret for rusomsorgen.

I 2006 vil det være 100 år siden HM Kong Haakon og HM Dronning Maud ble kronet. Kroningen fant sted i Nidaros domkirke. I anledning kroningsjubileet foreslår Regjeringen at det etableres en permanent riksregalieutstilling i Erkebispegården i Trondheim, der regaliene vil inngå i en fast utstilling for publikum. Regjeringen foreslår også at det oppføres et nybygg ved Vestfrontplassen ved Nidaros Domkirke, som skal betjene de mange tusen besøkende til Domkirken hvert år.

Reserveavsetningen under ymseposten skal dekke utgifter til gjennomføringen av inntektsoppgjør der staten er part, til regulering av folketrygdens grunnbeløp og til uforutsette utgifter. Posten foreslås redusert med om lag 845 mill. kroner i forhold til bevilgningen i saldert budsjett. Dette må bl.a. ses i sammenheng med at lønnsveksten er nedjustert fra 4 pst. i Nasjonalbudsjettet 2004 til 3¼ pst. i Revidert nasjonalbudsjett. Lavere lønnsvekst reduserer statens utgifter i forbindelse med stats- og trygdeoppkjørene.

Tabell 1.1 Forslag fremmet etter salderingen av statsbudsjett for 2004. Mill. kroner

Forslag fremmet eller vedtatt av Stortinget tidligere i år		48
Pandemisk influensa (fugleinfluensa)	29	
Pionerdykkere	10	
Andre forslag, netto	9	
Utgiftsforslag som fremmes i denne proposisjonen		1 400
Folketrygden, herunder sykepengar mv.	3 035	
Statens lånekasse for utdanning, utdanningsstipend	338	
Pionerdykkerne i Nordsjøen	284	
Statlige mottak for asylsøkere og flyktninger	202	
Kontantstøtte	193	
Heving av Gudrun Gisladdottir og Rocknes-aksjonen	111	
Økt bevilgning til politiet	100	
Helseforetak, rusomsorg	100	
Økt bistandsramme	45	
Sluttbehandlingsavgift, avvikling av tilskuddsordning	-38	
Vedlikehold av riksveger	-80	
Barskogvernplan, erstatningsutbetalinger forskyves	-102	
Innovasjon Norge	-149	
Statens lånekasse for utdanning, rentestønad	-209	
Rentekompensasjon, omsorgsboliger, sykehjem og skoleanlegg	-210	
Driftstilskudd barnehager	-215	
Statsbygg, reguleringsfondet	-285	
Statens Pensjonskasse	-412	
Redusert reserveavsetning, inntektsoppgjør mv.	-845	
Andre forslag, netto	-463	
Inntektsforslag som fremmes i denne proposisjonen, utenom renter		1 448
Utbytte fra selskaper	409	
Tilbakeføring av støtte til skipsbygging	300	
Rettsgebyr	233	
Yrkesskadeforsikring	139	
Eiendomssalg i Forsvaret	115	
Refusjon av ODA-godkjente utgifter ¹⁾	113	
Avgift på elektrisk kraft (svensk modell)	100	
Gebyrer i Vegdirektoratets virksomhet	48	
Avgift på sluttbehandling av avfall	-35	
Avgift på drikkevarer	-125	
Refusjoner fra bidragspliktige	-200	
Andre forslag, netto	351	

¹⁾ Økningen gjelder finansiering av ODA-godkjente utgifter til flyktningetiltak i Norge på Kommunal- og regionaldepartementets budsjett. Tilsvarende beløp utgiftsføres over Utenriksdepartementets budsjett.

Kilde: Finansdepartementet

Økte utbyttebetalinger, særlig fra Telenor og Posten, gir økte inntekter på til sammen vel 400 mill. kroner i forhold til saldert budsjett. Videre tilbakeføres det 300 mill. kroner til statsbudsjettet fra tidligere verftsstøtteordning, mens inntektene fra rettsgebyr mv. øker med knapt 300 mill. kroner, dels som følge av økte gebyrsatser og dels som følge av nye anslag.

For å stimulere til utvikling av miljøvennlig gass teknologi, herunder teknologier for gasskraft

med CO₂-håndtering, foreslås det opprettet et eget fond med 2 mrd. kroner i fondskapital. Det foreslås også å øke fondet for forskning og nyskaping med 1 mrd. kroner. Lånerammen for Helseforetakene foreslås økt med 750 mill. kroner.

Det fremmes også forslag om mindre justeringer i skatte- og avgiftsreglene i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004, herunder omlegging av el-avgiften, grunnavgiften på engangsemballasje, og sluttbehandlingsavgiften på avfall.

De enkelte forslagene er nærmere omtalt i kapittel 3 i denne proposisjonen.

1.3 Statsbudsjettets stilling

Statsbudsjettets stilling etter forslagene i denne proposisjonen og endrede anslag for skatter og avgifter, samt renter på statens gjeld og kontantbeholdning fremgår av tabell 1.2 og 1.3.

I det salderte budsjettet for 2004 som Stortinget vedtok i fjor høst, var det oljekorrigerte underskuddet anslått til 67,8 mrd. kroner.

De samlede budsjettendringene hittil i år, medregnet endrede anslag for skatter og avgifter, renter på statens gjeld og kontantbeholdning, samt forslag om bevilgningsendringer i denne proposisjonen, gjør at anslag på regnskap for 2004 viser et oljekorrigert underskudd på 68,0 mrd. kroner.

Nye anslag for skatte- og avgiftsinntekter fra Fastlands-Norge bidrar til å redusere det oljekorrigerte underskuddet med 0,7 mrd. kroner sammenlignet med saldert budsjett. Inntektene fra direkte

skatter og avgiftene til folketrygden anslås nå 4,6 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett, mens anslagene for øvrige avgiftsinntekter er økt med 5,4 mrd. kroner. Økningen i anslaget for skatte- og avgiftene fra Fastlands-Norge må ses i sammenheng med oppjusterte anslag for privat konsum og selsksetting. Korrigert for konjunktursituasjonen er imidlertid anslaget for skatte- og avgiftsinntekter fra Fastlands-Norge nedjustert siden saldert budsjett.

Nye anslag for renteinntektene på statens kontantbeholdning bidrar til å redusere inntektene med 0,8 mrd. kroner. I tillegg foreslås det en økning av øvrige inntekter på 0,3 mrd. kroner i denne proposisjonen.

På utgiftssiden innebærer de samlede bevilgningsendringene hittil i år, medregnet forslag om tilleggsbevilgninger i denne proposisjonen, økte utgifter på 1,9 mrd. kroner. I tillegg er anslag for renteutgiftene samlet sett redusert med 1,3 mrd. kroner.

Statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten er i denne proposisjonen beregnet til 159,9 mrd. kroner, som er 16,5 mrd. kroner

Tabell 1.2 Statsbudsjettets utgifter og inntekter utenom lånetransaksjoner. Mill. kroner

	Regnskap for 2003	Saldert budsjett 2004	Anslag på regnskap for 2004
1. Statsbudsjettets stilling			
A Statsbudsjettets inntekter i alt	700 194	698 133	714 560
A.1 Inntekter fra petroleumsvirksomhet	191 227	164 533	180 722
A.2 Inntekter utenom petroleumsinntekter	508 968	533 600	533 838
B Statsbudsjettets utgifter i alt	592 681	622 412	622 675
B.1 Utgifter til petroleumsvirksomhet	17 564	21 060	20 793
B.2 Utgifter utenom petroleumsvirksomhet	575 117	601 352	601 882
Statsbudsjettets oljekorrigerte overskudd (A.2-B.2)	-66 150	-67 752	-68 044
+ Overført fra Statens petroleumsfond	62 844	67 752	68 044
= Statsbudsjettets overskudd før lånetransaksjoner	-3 306	0	0
2. Statens petroleumsfond			
Statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet (A.1-B.1), overføres til Statens petroleumsfond	173 663	143 473	159 929
- Overført til statsbudsjettet	62 844	67 752	68 044
+ Renteinntekter og utbytte i fondet mv.	25 768	30 200	31 500
= Overskudd i Statens petroleumsfond	136 586	105 921	123 385
3. Statsbudsjettet og Statens petroleumsfond samlet			
Overskudd	133 280	105 921	123 385

Tabell 1.3 Statsbudsjettets lånetransaksjoner og finansieringsbehov (mill kroner)

	Regnskap for 2003	Saldert budsjett 2004	Anslag på regnskap for 2004
<i>Lånetransaksjoner</i>			
Utlån, aksjetegning mv.	77 100	64 135	78 601
- Tilbakebetalinger	68 874	48 844	71 867
- Statsbudsjettets overskudd	-3 306	0	0
= Netto finansieringsbehov	11 531	15 291	6 733
+ Gjeldsavdrag	4 804	42 993	47 543
= Statsbudsjettets brutto finansieringsbehov	16 336	58 284	54 276

Kilde: Finansdepartementet

høyere enn i saldert budsjett. Anslaget på gjennomsnittlig oljepris er oppjustert med 30 kroner fra 170 kroner per fat i saldert budsjett, til 200 kroner per fat i denne proposisjonen.

Netto kontantstrømmen overføres til Statens petroleumsfond. Det tilbakeføres så midler fra fondet til statsbudsjettet som dekker det oljekorrigerede budsjettunderskuddet og dermed bringer statsbudsjettet i balanse. Netto avsetning i Statens petroleumsfond for 2004 anslås nå til 91,9 mrd. kroner, mot 75,7 mrd. kroner i saldert budsjett. Økningen i netto avsetningen til Statens petroleumsfond skyldes økningen i netto kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten siden budsjettet ble saldert i fjor høst. Medregnet renter og utbytte på fondets kapital forventes det nå et overskudd i Statens petroleumsfond på 123,4 mrd. kroner. Fondets kapital anslås til om lag 1 016 mrd. kroner ved utgangen av 2004. En endelig fastsettelse av tilbakeføringen til statsbudsjettet fra Statens petroleumsfond vil bli foretatt i forbindelse med ny saldering av statsbudsjettet for 2004.

Statsbudsjettet gjøres opp i balanse etter overføring fra Statens petroleumsfond. Statskassens finansieringsbehov bestemmes dermed av statsbudsjettets lånetransaksjoner. Statsbudsjettets brutto finansieringsbehov anslås nå til 54,3 mrd. kroner, som er 4,0 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett. Finansieringsbehovet er isolert sett redusert som følge av salg av aksjer i Telenor ASA. Isolert sett økes imidlertid finansieringsbehovet med vel 3 mrd. kroner som følge av økt kapitaltilførsel til Fondet for forskning og nyskaping og etableringen av nye fond til å fremme satsingen på gasskraftverk med CO₂-håndtering og for kollektiv oppreisning til romanifolket/taterne. Finansieringsbehovet øker i tillegg med knapt 0,8 mrd. kroner som følge av økt låneramme til helseforetakene.

1.4 Fordeling av innsparingsfullmakt gitt av Stortinget

I forbindelse med salderingen av budsjettet for 2004 fattet Stortinget følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det spares inn til sammen 75 mill. kroner på departementenes drifts- og investeringsutgifter (postene 1–49, unntatt post 24) samt på nettobudsjetterte virksomheter. Regjeringen gis fullmakt til å foreta den endelige fordelingen av beløpet. Innsparingen spesifiseres på kapitler og poster, og Stortinget orienteres om fordelingen i forbindelse

Tabell 1.4 Innsparingen fordeler seg slik under de ulike departementer

Departement	1 000 kroner
Utenriksdepartementet	907
Utdannings- og forskningsdepartementet	13 811
Kultur- og kirke departementet	1 275
Justisdepartementet	8 299
Kommunal- og regionaldepartementet	864
Sosialdepartementet	3 689
Helse departementet	1 185
Barne- og familiedepartementet	1 696
Nærings- og handelsdepartementet ...	494
Fiskeridepartementet	885
Landbruksdepartementet	1 167
Samferdselsdepartementet	10 596
Miljøvern departementet	1 039
Arbeids- og administrasjonsdepartementet	4 619
Finansdepartementet	3 795
Forsvarsdepartementet	20 227
Olje- og energidepartementet	452
Sum	75 000

med Revidert nasjonal-budsjett 2004. Innsparingen tas foreløpig ved å redusere kap. 2309 Tilfeldige utgifter med 75 mill. kroner. Når beløpet er fordelt på kapitler og poster, tilbakeføres 75 mill. kroner til kap. 2309.»

Det er lagt vekt på å fordele innsparingen på samtlige virksomheter. I beregningsgrunnlaget for fordeling på departement er det tatt utgangspunkt i saldert budsjett for 2004, postene 01 til og med 49, unntatt post 24, samt på nettobudsjetterte virksomheter. Det er foretatt enkelte tekniske justeringer som innebærer at enkelte kapitler og poster er holdt utenfor beregningsgrunnlaget. Det gjelder i hovedsak enkelte overslagsbevilgninger der utgiftene følger gjeldende regelverk, blant annet refu-

sjoner av domsutgifter, spesielle driftsutgifter til statlige flyktningmottak og pensjonsutgifter i Statens pensjonskasse. Virksomheter som er 100 pst. selvfinansierte er også holdt utenfor beregningsgrunnlaget. I tillegg er utgifter til petroleumsvirksomheten ikke inkludert.

Departementene har fordelt innsparingen på kapittel og post, og kapittel 2309 er oppjustert med 75 mill. kroner.

Innsparingen i statsforvaltningen fordelt på kapittel og post, fremgår av vedlegg 1. Endringen som følge av fullmakten er allerede innarbeidet i «fra-beløpet» som inngår i forslag til vedtak som fremmes i denne proposisjonen. På denne bakgrunn vil forslag til vedtak også gjenspeile disponibel bevilgning på posten hvis forslaget blir vedtatt.

2 Forslag om endrede skatte- og avgiftsregler

2.1 Innledning

I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004 foreslås følgende regelendringer på skatte- og avgiftsområdet:

- Det foreslås at det fra 1. juli 2004 innføres en ny ordning for el-avgift for næringsvirksomhet basert på EUs nye energiskattedirektiv. I forhold til saldert budsjett vil dette gi en provenyøkning på om lag 200 mill. kroner påløpt og om lag 100 mill. kroner bokført for 2004. Forslaget er også omtalt i St. meld. nr. 2 (2003–2004) Revidert nasjonalbudsjett 2004.
- Grunnavgiften på engangsemballasje for drikkevarer foreslås fjernet. Dette finansieres delvis ved å øke avgiftene på alle drikkevarer. Samlet gir dette en lettelse på om lag 150 mill. kroner påløpt og 125 mill. kroner bokført.
- Det foreslås at fradragretten for merverdiavgift for varebiler klasse 1 fjernes, noe som gir et merproveny på om lag 50 mill. kroner påløpt og om lag 35 mill. kroner bokført. Forslaget er nærmere omtalt i Ot.prp. nr. 68 (2003–2004) Om lov om endringer i skatte- og avgiftslovgivinga mv. 2004.
- I forbindelse med omleggingen til utslippsavgift på forbrenning av avfall fra 1. juli 2004 foreslås det at den planlagte tilskuddsordningen for avfallsbasert energiproduksjon faller bort. Dette reduserer utgiftene på 2004-budsjettet med om lag 37,5 mill. kroner. Samtidig justeres inntektsanslagene for sluttbehandlingsavgiften ned. Samlet gir dette et påløpt provenytap på om lag 5 mill. kroner, men en samlet bokført provenyøkning på om lag 2,5 mill. kroner.
- Det foreslås avgiftsfritak for klimagassene HFK og PFK ved gjenvinning for salg.
- Det foreslås en reduksjon av tilleggsavgiften for kjøretøy som skal betale årsavgift med redusert sats.
- Det foreslås fradrag for tap på sparemidlene ved utbetalinger fra en individuell livrente med investeringsvalg og uten avkastningsgaranti. For nærmere omtale vises det til Ot.prp. nr. 68 (2003–2004).
- Skattereglene for kapitalforsikring med investeringsvalg og uten avkastningsgaranti klargjø-

res, og det gis fradrag for tap på sparedelen også for disse avtalene. Samtidig foreslås det at grunnlaget for arveavgift reduseres slik at det ikke skal betales arveavgift av skatt på avkastning fra polisen. Forslaget er nærmere omtalt i Ot.prp. nr. 68 (2003–2004).

- Det foreslås flere endringer i skatteloven for å gjøre ligningsbehandlingen av sambeskattede skattytere mer rasjonell. Regelendringene vil ikke eller i liten grad påvirke den samlede skattebyrden for skattyterne. Forslaget er nærmere omtalt i Ot.prp. nr. 68 (2003–2004).
- Det foreslås at nettoinntekter fra produksjon av biobrensel skal kunne inngå ved beregning av jordbruksfradraget. Dette vil i praksis hovedsakelig gjelde produksjon av ved. For å kunne benytte jordbruksfradraget forutsettes det at produsentene av biobrensel driver jordbruksvirksomhet. Forslaget innebærer en skattelette på 15 mill. kroner i 2004. Forslaget er nærmere omtalt i Ot.prp. nr. 68 (2003–2004).
- Det foreslås å øke satsen for produktavgift på førstehåndsomsetning av fisk fra 3,8 pst. til 4,2 pst. med virkning fra 1. juli 2004. Økningen må ses i sammenheng med høyere utbetalinger til syketrygd enn tidligere anslått.

Disse endringene vil samlet være om lag provenynøytrale bokført på 2004-budsjettet, men vil gi en netto provenyøkning på om lag 80 mill. kroner påløpt. Sammen med allerede vedtatte endringer gir dette samlede skatte- og avgiftslettelser for 2004 på knapt 30 mill. kroner påløpt og 1670 mill. kroner bokført.

Enkelte av forslagene til endringer i skatte- og avgiftsreglene krever lovendringer eller endringer i Stortingets plenarvedtak. For forslag til lovendringer vises det til Ot.prp. nr. 68 (2003–2004). Forslagene til endringer i avgiftsvedtakene er omtalt nedenfor. Det vises også til forslag til romertallsvedtak.

2.2 El-avgift for næringsvirksomhet

Regjeringen notifiserte 5. april 2004 en ny el-avgiftsordning til ESA. Modellen er svært lik det norske

avgiftssystemet som gjaldt fram til 1. januar 2004, og er tilnærmet lik den ordningen som Sverige har vedtatt å innføre fra 1. juli 2004. EUs energiskattedirektiv som ble vedtatt 27. oktober 2003 og trådte i kraft 1. januar 2004, har vist seg å kunne åpne muligheten for å innføre et slikt system. Med en behandlingstid på 8–10 uker kan ESA godkjenne den norske ordningen før 1. juli 2004. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget dersom ESAs behandling av notifikasjonen får betydning for ikrafttredelsen av vedtaket.

Som omtalt i budsjettokumentene i fjor høst anså Regjeringen at det var stor fare for at ESA ville komme til at industriens tidligere fritak for el-avgift var ulovlig offentlig støtte, og at ESA derfor vil kreve at bedriftene betaler tilbake deler av denne støtten. Det forventes at ESA om kort tid fatter et vedtak om et mulig tilbakebetalingskrav for perioden 1. januar 2002 til 1. januar 2004.

Som omtalt i Revidert nasjonalbudsjett 2004 har en tilnærmet dansk modell og en tilnærmet svensk modell vært på en kort høringsrunde hos berørte parter. Høringsrunden viste at dersom el-avgiften skal legges om for næringsvirksomhet, foretrekker de fleste høringsinstansene en ordning som bygger på svensk modell.

En tilnærmet svensk modell vil gi drøyt 400 mill. kroner mer i avgiftsinntekter pr. år enn en tilnærmet dansk modell som var lagt til grunn i 2004-budsjettet. Innføring av en ordning tilnærmet den svenske fra 1. juli 2004 vil gi et merproveny på om lag 200 mill. kroner påløpt og om lag 100 mill. kroner bokført i 2004 i forhold til det som er budsjettet.

Modellen som er notifisert til ESA innebærer at næringsvirksomhet utenom industrien blir ilagt full el-avgift på 9,67 øre pr. kWh. Også administrasjonsbygg i industrien vil bli ilagt full el-avgift, jf. forslag til vedtak § 1. Dette tilsvarer avgiftssystemet som gjaldt fram til årsskiftet. Industrien blir ilagt el-avgift tilsvarende minimumssatsen i EUs energiskattedirektiv (0,45 øre pr. kWh). El-forbruket i flere kraftintensive industriprosesser vil imidlertid bli fritatt fra avgiften. Det legges opp til at de samme prosessene som kan unntas etter EUs energiskattedirektiv, også blir unntatt fra den norske el-avgiften. En avgift på dette forbruket ville i liten grad bidra til å oppfylle formålet med den nye el-avgiften, dvs. å dempe økningen i el-forbruket og stimulere til overgang til alternative energikilder og vannbåren varme. Den altoverveiende delen av det kraftforbruket som fritas fra el-avgiften, f.eks. til elektrolyse, kan ikke erstattes av alternative energikilder som vannbåren varme.

De energikrevende industriprosessene som

kan fritas fra EUs minimumssats er regulert i Energiskattedirektivet. Disse prosessene er kjemisk reduksjon, elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser (definert som næringsgruppe 26 andre ikke-metallholdige mineralprodukter). Dette innebærer i praksis at produksjonsprosessene i metallindustrien, sementindustrien og deler av kjemisk råvareindustri kan fritas fra el-avgift. Tilsvarende fritak foreslås som nevnt i det nye norske systemet, jf. forslag til vedtak § 2. Den nærmere gjennomføringen og avgrensningen av fritaket for energikrevende industriprosesser vil bli fastsatt i forskrift.

Energiskattedirektivet åpner i utgangspunktet ikke for å fritak treforedlingsindustri fra minstesatsene i direktivet. Mulighetene for å likevel unnta treforedlingsindustrien fra avgift på linje med de andre energikrevende industriprosessene, søkes imidlertid avklart med ESA. Dersom ESA ikke godtar fritak, åpner Miljøstøttereigningslinjene for fritak fra minstesatsen på 0,45 øre pr. kWh for energiintensive bedrifter dersom disse bedriftene gjennomfører miljøtiltak tilsvarende effekten av avgiftsfritaket. Slike miljøtiltak kan være tiltak som innebærer at foretaket anvender mindre elektrisitet pr. produsert enhet eller tiltak som medfører at foretaket i større grad utnytter overskuddsenergi, for eksempel bruk av spillvarme. I regi av Olje- og energidepartementet utarbeides det derfor et program for energieffektivisering parallelt med ESA-prosessen, jf. nærmere omtale i St.meld. nr. 2 (2003–2004) Revidert nasjonalbudsjett 2004. Programmet må godkjennes av ESA.

Fritaket for el-avgift for næringslivet i Nord-Troms og Finnmark faller inn under statsstøttebegrepet i EØS-avtalen og kan ikke opprettholdes. Miljøstøttereigningslinjene åpner imidlertid for at næringslivet i tiltakssonen kan betale minimumssatsen i EUs energiskattedirektiv på 0,45 øre pr. kWh. Denne løsningen er notifisert ESA for godkjenning. Ytterligere reduksjon i el-avgiften for næringslivet i tiltakssonen kan bare gis etter regelverket for bagatellmessig støtte. Slik bagatellmessig støtte vil bli utnyttet fullt ut i dette området, i den grad bagatellmessig støtte ikke allerede er gitt for arbeidsgiveravgift som fra 2000 pålegges visse bransjer (typer virksomhet) med høyeste sats, uavhengig av sone. Disse bransjene gis redusert arbeidsgiveravgift i henhold til regelverket for bagatellmessig støtte. Det vil i forskrift bli fastsatt dokumentasjonskrav som sikrer at disse ordningene samlet ikke overstiger grensen for lovlig bagatellmessig støtte. Det er grunn til å tro at de aller fleste foretakene i tiltakssonen dermed blir fritatt for el-avgift.

Øvrige fritak som gjaldt i avgiftssystemet og

som eksisterte fram til årsskiftet, vil bli videreført. Dette innebærer at både husholdningenes fritak for el-avgift i Nord-Troms og Finnmark og fritaket som gjaldt for veksthusnæringen, videreføres. Det samme gjelder fritakene for kraft levert til produksjon av elektrisk kraft/fjernvarme, kraft produsert i mottrykkсанlegg og kraft levert til verneverdige fartøy m.m. Tidligere fritak for kraft produsert og forbrukt i transportmidler utgår som unødvendig etter at avgiftsplikten fra 1. januar 2004 ble overført fra kraftleverandør til nettselskap.

Husholdningene berøres ikke av avgiftsomleggingen, og husholdninger som ikke ligger i tiltaks-sonen, vil fortsatt bli ilagt full el-avgift på 9,67 øre pr. kWh.

Det vises til forslag til romertallsvedtak. I vedtaket er det lagt opp til at endringene i el-avgiften trer i kraft 1. juli 2004. Dette forutsetter at ESA godkjenner notifikeringen innen dette tidspunktet. Dersom dette ikke skjer, vil departementet komme tilbake til Stortinget. Når det gjelder fritak for el-avgift for treforedling knyttet til programmet for energieffektivisering, legges det opp til at dette fritaket iverksettes av departementet når ESAs godkjennelse foreligger.

2.3 Grunnavgiften på engangsemballasje for drikkevarer

Drikkevareemballasje ilegges miljøavgift og grunnavgift. Miljøavgiften skal prise miljøkostnaden ved at emballasje havner som søppel i naturen. Avgiften reduseres i takt med økt returandel, slik at drikkevareemballasje som inngår i godkjente retursystemer med høy returandel har lav eller ingen miljøavgift, mens drikkevareemballasje som ikke inngår i et retursystem eller har lav returandel har høyere miljøavgift. Drikkevareemballasje som ikke kan brukes om igjen i sin opprinnelige form (engangsemballasje) blir i tillegg ilagt en grunnavgift. Grunnavgiften på engangsemballasje for drikkevarer ble innført 1. januar 1994. I 2004 er avgiften på 0,89 kroner pr. enhet. Avgiftssatsen er uavhengig av om emballasjen inngår i et retursystem eller ikke.

Departementet har fått henvendelser fra flere organisasjoner innen næringsmiddelindustrien som ønsker grunnavgiften fjernet. Begrunnelsen fra bransjen er bl.a. knyttet til transportkostnader, sikkerhetshensyn forbundet med rengjøring av flasker og konkurransemessige forhold. Konkurransetilsynet har også påpekt at grunnavgiften kan virke konkurransevridende fordi den favoriserer

produsenter som tapper på ombruksemballasje fremfor andre produsenter som opererer i de samme markedene.

Grunnavgiften bidrar også til å øke grensehåndelen med drikkevarer tappet på engangsemballasje. Privat import av drikkevarer tappet på engangsemballasje kan også utgjøre et miljøproblem fordi denne emballasjen ikke inngår i norske pantesytemer.

Bakgrunnen for innføringen av grunnavgiften på engangsemballasje var bl.a. en oppfatning om at ombruk var å foretrekke miljømessig framfor materialgjenvinning. Ny teknologi gjør at gjenvinning av drikkevareemballasje er blitt et mer miljøvennlig alternativ enn tidligere. Det er ikke miljøfaglig grunnlag for å hevde at ombruk er bedre enn materialgjenvinning av drikkevareemballasje. Grunnavgiften på drikkevareemballasje kan derfor ikke regnes som en miljøbegrunnet avgift.

På bakgrunn av konkurransemessige forhold og at grunnavgiften ikke kan regnes som en miljøbegrunnet avgift, foreslår Regjeringen at avgiften fjernes fra 1. juli 2004. Dette vil gi et provenytnap på om lag 265 mill. kroner påløpt og om lag 220 mill. kroner bokført i 2004. Forslaget forutsetter at Stortingsvedtak om avgifter på drikkevareemballasje endres ved at bestemmelse om grunnavgiften utgår.

Det foreslås at provenytnapet delvis dekkes inn ved å øke produktavgiften på alle drikkevarer med 2,2 pst. Samlet vil omleggingen innebære en avgiftslettelse for drikkevarer på om lag 300 mill. kroner på årsbasis og om lag 125 mill. kroner bokført i 2004. Det vises til forslag til endringer i vedtak om drikkevareavgifter.

2.4 Utslippsavgift på forbrenning av avfall

I forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2003 ble det vedtatt å innføre en utslippsavgift på forbrenningsanlegg med en tilhørende tilskuddsordning for energigjenvinning. ESA har stilt spørsmål ved tilskuddsordningen, noe som har medført en foreløpig utsettelse av omleggingen av avgiften på forbrenning av avfall. I budsjettet for 2004 la Regjeringen til grunn at utslippsavgiften for forbrenningsanlegg med tilhørende tilskuddsordning for avfallsbasert energiproduksjon ble satt i verk 1. juli 2004, dersom ESA godkjenner tilskuddsordningen. Dersom tilskuddsordningen ikke ble godkjent, ville Regjeringen komme tilbake med forslag til et alternativ til den foreslåtte tilskuddsordningen i Revi-

dert nasjonalbudsjett 2004. Det foreligger foreløpig ikke noen avklaring fra ESA i saken. Forutsetningene for en tilskuddsordning er imidlertid blitt vesentlig endret den senere tiden.

Ifølge nye beregninger vil en utslippsavgift nå innebære vesentlig lavere avgiftsbelastning totalt for forbrenningsanleggene i forhold til dagens avgift. Dette skyldes i hovedsak at flere forbrenningsanlegg er blitt oppgradert for å møte utslippskravene i EUs forbrenningsdirektiv (jf. norsk forskrift om forbrenning av avfall). Vedtaket om innføring av utslippsavgift i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2003 kan også ha bidratt til å redusere utslippene fra forbrenningsanleggene.

Som en del av budsjettforliket med Arbeiderpartiet i fjor høst, ble avgiften på avfall til deponi økt med 20 pst. fra 1. januar 2004. Økningen i deponiavgiften og omleggingen til utslippsavgift vil bedre konkurransevilkårene for forbrenningsanleggene vesentlig.

Det foreslås derfor at utslippsavgiften innføres slik den allerede er vedtatt fra 1. juli 2004, uten at det samtidig innføres noen tilskuddsordning. Som følge av at utslippene fra forbrenningsanlegg har gått ned, vil omleggingen redusere avgiftsinntektene med om lag 42,5 mill. kroner påløpt og 35 mill. kroner bokført i 2004 i forhold til vedtatt budsjett. Siden tilskuddsordningen bortfaller, reduseres utgiftene på 2004-budsjettet med 37,5 mill. kroner. Nettoendringen på budsjettet blir dermed et påløpt provenytap på 5 mill. kroner og en bokført provenyøkning på 2,5 mill. kroner.

Tilskuddsordningen er nærmere omtalt i denne proposisjonen under forslag på Miljøverndepartementets ansvarsområde, jf. kap. 1441 post 78.

2.5 Avgiftsfritak for klimagassene HFK og PFK ved gjenvinning for salg

Avgift på hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK) ble innført fra 1. januar 2003. Særlig avgiften omfatter både HFK/PFK som er produsert innenlands og HFK/PFK som importeres. Avgiftsplikten ble gjort gjeldende både for gass importert i bulk og for gass som inngår i importerte produkter.

I det opprinnelige forslaget fra Regjeringen ble det lagt opp til at gjenvunnet gass ikke skulle omfattes av avgiftsplikten, jf. St.prp. nr. 1 (2002–2003) Skatte-, avgifts- og tollvedtak kapittel 3.14. Bakgrunnen for dette var at det fra Regjeringens side ikke ble foreslått en refusjonsordning, og at man ik-

ke ønsket en dobbelt avgiftslegging av gjenvunnet gass. Ved behandlingen av forslaget la Stortinget opp til at det skulle innføres en refusjonsordning, jf. Budsjett-innst. S. nr. 1 (2002–2003). Avgiftsvedtaket ble tilpasset dette ved at gass gjenvunnet for salg ble avgiftsbelagt på linje med produsert og importert gass, mens gass gjenvunnet til eget bruk ble fritatt fra avgift.

I arbeidet med å utforme refusjonsordningen har Miljøverndepartementet kommet til at refusjon bør begrenses til HFK og PFK som blir levert til destruksjon. At gass levert til gjenvinning ikke skal omfattes av refusjonsordningen, blir i første rekke begrunnet med administrative hensyn. Når gass levert til gjenvinning ikke omfattes av refusjonsordningen, må gjenvunnet gass fritas for avgift ved videresalg for å unngå dobbel avgiftslegging av gjenvunnet gass. Forslaget antas ikke å ha provenykonsekvenser. Fritaket foreslås innført fra 1. juli 2004.

2.6 Årsavgift – reduksjon av tilleggsavgift for kjøretøy som skal betale årsavgift med redusert sats

I forbindelse med budsjettet for 2004 vedtok Stortinget at den tidligere personskadeavgiften etter folketrygdloven skulle avvikles og innlemmes i henholdsvis årsavgiften og vektårsavgiften, jf. Budsjett-innst. S. nr. I (2003–2004) kapittel 3.1.2.2. Kjøretøy som ikke var omfattet av årsavgiften eller vektårsavgiften, men betalte personskadeavgift, for eksempel traktorer og mopeder, betaler årsavgift med lav sats på 350 eller 175 kroner. Etter Stortingets vedtak om årsavgift § 4 forhøyes årsavgift som ikke er betalt ved forfall med 250 kroner. For kjøretøy som etter 1. januar 2004 skal avgiftslegges med lav sats foreslås det at tilleggsavgiften settes til 50 kroner. Forslaget forutsetter endring av vedtakets § 4, se forslag til vedtaksendringer.

Fra 1. januar 2004 ble det også innført en ordning med forholdsmessig refusjon av årsavgift ved tyveri, basert på den tiden kjøretøyet har vært meldt stjålet. Ordningen er gjennomført ved en refusjonsordning. I tilfelle hvor det skal svares årsavgift med lav sats etter vedtakets § 2 annet ledd vil refusjonsbeløpene kunne bli så små at det ikke er hensiktsmessig å refundere dem. Det foreslås derfor innført et minstebeløp for refusjon på 50 kroner. Forslaget gjennomføres i forskrift.

2.7 Produktavgift på førstehåndsomsetning av fisk

Produktavgiften i fiskerinæringen skal dekke forskjellen mellom høy sats og mellomomsats for trygdeavgiften, ettersom næringsdrivende i fiskerinæringen i motsetning til næringsdrivende utenfor primærnæringene, ikke er pålagt trygdeavgift med høy sats. I 2004 er forskjellen mellom høy og mellomomsats 2,9 prosentenheter av inntekten. Videre skal produktavgiften dekke arbeidsgiveravgift på hyre, en kollektiv medlemspremie til yrkesskadetrygd (0,2 pst. av inntekten), de faktiske utgiftene folketrygden har i forbindelse med frivillig tilleggs-trygd for sykepenger, samt utgifter i forbindelse med stønad til arbeidsløse i næringen.

Fiskeridepartementet tilrår i brev av 7. mai 2004 at avgiftssatsen blir økt fra 3,8 pst til 4,2 pst. fra og med 1. juli 2004. I brevet fra Fiskeridepartementet heter det bl.a.:

«Fiskeridepartementet har innhentet ny mengde- og prisprognose for 2004, oppdaterte opplysninger om innbetalt produktavgift, kostnader knyttet til utbetalt syketrygd og arbeidsledighetstrygd for fiskere.

Den reviderte prognosen for 2004 tilsier at det er grunnlag for å endre avgiftssatsen for produktavgiften for andre halvår 2004 i forhold til tidligere prognoser grunnet vedvarende høye utbetalinger til syketrygd.

(...)

Fiskeridepartementet vil med dette be om at satsen for produktavgiften blir endret til 4,2 % for andre halvår 2004.»

Finansdepartementet slutter seg til dette, og legger fram forslag om at avgiftssatsen for produktavgift blir fastsatt til 4,2 pst. med virkning fra og med 1. juli 2004. Det vises til forslag til vedtak om produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringen.

3 Forslag under det enkelte departement

3.1 Utenriksdepartementet

Programområde 02 Utenriksforvaltning

Kap. 100 Utenriksdepartementet

Post 01 Driftsutgifter

Forslag om opprettelse av merinntektsfullmakt

Stortinget behandlet 18. juni 2003 St.prp. nr. 51 (2002–2003) Virkemidler for et innovativt og nyskape-nde næringsliv og gav sin tilslutning til Nærings- og handelsdepartementets forslag om å opprette et nytt innovasjons- og internasjonaliseringsselskap. Selskapet Innovasjon Norge ble opprettet 1. januar 2004, jf. Ot.prp. nr. 14 (2003–2004) og Innst. O. nr. 30 (2003–2004).

Det ble 30. januar 2004 inngått en avtale mellom Utenriksdepartementet og Innovasjon Norge om integrering av det nye selskapets uteapparat i utenriksstjenesten. Integrering av Innovasjon Norge innebærer personaladministrasjon for om lag 200 flere ansatte. Det nøyaktige antallet vil avhenge av hvor integrering i praksis kan gjennomføres. Utgiftsdekningen er planlagt basert på betaling/refusjon fra Innovasjon Norge. Dette innebærer at det må opprettes merinntektsfullmakt under Utenriksdepartementets budsjett.

Det foreslås opprettet en ny merinntektsfullmakt hvor Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan overskride bevilgningen under kap. 100 Utenriksdepartementet, post 01 Driftsutgifter mot tilsvarende merinntekter under kap. 3100 Utenriksdepartementet, post 05 Refusjon fra Innovasjon Norge m.m. til dekning av administrative kostnader i departementet, jf. forslag til romertallsvedtak.

Videre legges det opp til å benytte en allerede eksisterende merinntektsfullmakt, hvor Utenriksdepartementet kan overskride bevilgningen under kap. 101 Utenriksstasjonene, post 01 Driftsutgifter og kap. 102 Særavtale i utenriksstjenesten, post 01 Driftsutgifter, mot tilsvarende merinntekt under kap. 3101 Utenriksstasjonene, post 05 Refusjon spesialutsendinger m.m.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Posten foreslås redusert med 2 mill. kroner til inndekning av styrking av ambassaden i Haag, jf. om-

tale under kap. 101 Utenriksstasjonene og kap. 102 Særavtale i utenriksstjenesten.

Kap. 101 Utenriksstasjonene

Post 01 Driftsutgifter

Det er nødvendig å styrke ambassaden i Haag med en stilling som ambassaderåd i forbindelse med Norges deltakelse i Organisasjonen for forbud mot kjemiske våpens (OPCWs) Eksekutivråd. Styrkingen gjelder for en periode på 2 år fra mai 2004. Posten foreslås økt med 1,4 mill. kroner jf. omtale under kap. 100, post 21.

Videre er det opprettet en stilling som spesialutsending for næringssspørsmål ved EU-delegasjonen i Brussel. Stillingen er planlagt besatt fra medio august 2004. Det foreslås i denne sammenheng å rammeoverføre 0,6 mill. kroner fra Nærings- og handelsdepartementets budsjett.

Det er også opprettet en stilling som spesialutsending for migrasjonsspørsmål ved EU-delegasjonen i Brussel. Utgiftene foreslås dekket ved å rammeoverføre 1,58 mill. kroner fra Kommunal- og regionaldepartementets budsjett.

Posten foreslås økt med til sammen 3,58 mill. kroner.

Kap. 102 Særavtale i utenriksstjenesten

Post 01 Driftsutgifter

Posten foreslås økt med 0,6 mill. kroner, jf. omtale av Norges deltakelse i OPCWs Eksekutivråd under kap. 100, post 21 og kap. 101, post 01.

Videre foreslås en økning på til sammen 0,845 mill. kroner til stillinger som spesialutsendinger for næringssspørsmål og for migrasjonsspørsmål ved EU-delegasjonen i Brussel, jf. omtale under kap. 101, post 01.

Posten foreslås økt med til sammen 1,445 mill. kroner.

Kap. 115 Presse-, kultur- og informasjonsformål

Post 01 Driftsutgifter

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås posten redusert med 2 mill. kroner.

Post 70 Tilskudd til presse-, kultur- og informasjonsformål, kan overføres

Eiendomsretten til en atelierleilighet for utenlandske gjestekunstnere, leilighet nr. 600 i OBOS-selskap nr. 0043 Ekely Borettslag, overføres fra Utenriksdepartementet til Statsbygg. Statsbygg har i den sammenheng besluttet at eiendommen kan innføres i husleieordningen i 2004. Innføring av leiligheten i Statsbyggs husleieordning forutsetter Stortingets godkjennelse.

Statsbygg har beregnet at årlig husleie, inkludert indre vedlikehold og driftskostnader, vil beløpe seg til 162 000 kroner. Utenriksdepartementets årlige utgifter til drift og vedlikehold utgjør i dag 50 000 kroner. Overføring av leiligheten til Statsbygg innebærer en årlig merutgift på 112 000 kroner for Utenriksdepartementet. Merutgiftene i 2004 er beregnet til 75 000 kroner. Posten foreslås økt tilsvarende.

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås for øvrig posten redusert med 3 mill. kroner.

Posten foreslås redusert med til sammen 2,925 mill. kroner.

Kap. 116 Deltaking i internasjonale organisasjoner

Det er usikkert hvorvidt arbeidet med etableringen av de nye finansieringsordningene i det utvidede EØS og behandlingen av søknader vil komme så langt at det er behov for prosjektutbetalinger allerede i 2004. Det påløper imidlertid administrative utgifter.

Post 72 Finansieringsordningen i det utvidede EØS, kan overføres

Posten foreslås redusert med 45 mill. kroner.

Post 73 Norsk finansieringsordning i det utvidede EØS, kan overføres

Posten foreslås redusert med 45 mill. kroner.

Kap. 3100 Utenriksdepartementet

Post 96 Tilbakeføring av aksjeinnskudd i Nytt fra Norge AS

Selskapet Nytt fra Norge AS ble avviklet i 2003. Utenriksdepartementet eide 61 av 113 aksjer i selskapet til en beregnet verdi av 9,2 mill. kroner. Det ble opprinnelig lagt til grunn at midlene ville bli tilbakeført til statskassen i 2004. På denne bakgrunn

ble det i budsjettet for 2004 opprettet en ny inntektspost under kap. 3100 Utenriksdepartementet, post 96 Tilbakeføring av aksjeinnskudd i Nytt fra Norge AS. Midlene ble imidlertid inntektsført allerede i 2003.

Det foreslås å redusere bevilgningen under kap. 3100 Utenriksdepartementet, post 96 tilbakeføring av aksjeinnskudd i Nytt fra Norge AS med 9,2 mill. kroner.

Kap. 3101 Utenriksstasjonene

Post 02 Gebyrer – utlendingssaker

I oktober 2003 ble det innført behandlingsgebyr på søknader om statsborgerskap, om oppholds-, arbeids- og bosettingstillatelser og om fornyelse av tillatelser.

Det ble anslått gebyrinntekter i 2003 på om lag 46 mill. kroner, hvorav 9,2 mill. kroner ble budsjettetert på Utenriksdepartementets budsjett og 36,8 mill. kroner på Justisdepartementets budsjett. Beregningene var basert på at utenriksstasjonene mottar om lag 20 pst. av søknadene, og politiet de resterende 80 pst. av søknadene.

I statsbudsjettet for 2004 er det lagt inn en økning av gebyret for søknader om statsborgerskap fra 1 000 kroner til 2 000 kroner og en økning av gebyret for søknader om oppholds-, arbeids- eller bosettingstillatelser og en økning av gebyret for søknader om fornyelse fra 600 kroner til 800 kroner. Økningen i gebyrene ble beregnet å gi en inntektssøkning på til sammen 25,5 mill. kroner, fordelt med 5,1 mill. kroner på kap. 3101, post 02 og 20,4 mill. kroner på kap. 3440, post 06. Det ble lagt til grunn at gebyrøkningen skulle tre i kraft fra 1. januar 2004.

Gebyrøkningen krever forskriftsendring. Forskriftsarbeidet er blitt forsinket, og gebyrøkningen vil først tre i kraft fra midten av juli 2004, dvs. et drøyt halvår etter det forutsatte tidspunktet. Dette medfører at inntektssiden på Justisdepartementets og Utenriksdepartementets budsjetter må reduseres med til sammen 14 mill. kroner. Det foreslås som følge av dette at kap. 3101, post 02 Gebyrer utlendingssaker settes ned med 2,8 mill. kroner.

Programområde 03 Internasjonal bistand

Kap. 140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen

Post 01 Driftsutgifter

Siden budsjettbehandlingen i fjor høst er det gjort mindre justeringer i forhold til opplegget i St.prp.

nr. 1 (2003–2004) Tillegg nr. 7 *Om modernisering, forenkling og effektivisering av bistandsforvaltningen*. I proposisjonen er det lagt opp til at relevante utenriksstasjoner skal styrkes med om lag 30–35 årsverk og at Utenriksdepartementet netto skal styrkes med 50 årsverk fra Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD) Videre er det anført at det vil ta noe tid å planlegge og gjennomføre tiltakene. Gjennomføringstidspunktet for beslutningen om å overføre bistandsansvar fra NORAD til Utenriksdepartementet måtte forskyves fra 1. januar til 1. april 2004. Likeledes har delegeringen av enkelte oppgaver til utenriksstasjonene tatt noe lenger tid enn ventet. NORAD må kompenseres for merutgifter grunnet den utsatte gjennomføringen.

Det foreslås å redusere kap. 140, post 01 med 5 mill. kroner mot at kap. 141, post 01 økes tilsvarende.

Kap. 141 Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD)

Post 01 Driftsutgifter

Posten foreslås økt med 7 mill. kroner, jf. omtale under kap. 140, post 01 og kap.143, post 01.

Kap. 143 Utenriksstasjonene

Post 01 Driftsutgifter

Posten foreslås redusert med 2 mill. kroner, jf. omtale under kap. 140, post 01.

Opprettelse av omdisponeringsfullmakt

De foreslåtte omdisponeringene mellom kapitlene 140, 141 og 143 er forbundet med usikkerhet. Det er på det nåværende tidspunkt bl.a. usikkert hvordan overføring av årsverk vil belaste de ulike budsjettkapitlene.

For å kunne håndtere denne usikkerheten på en fleksibel måte, foreslås at det opprettes en omdisponeringsfullmakt knyttet til kapitlene 140, 141 og 143 for inneværende år, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 162 Overgangsbistand (gap)

Post 70 Overgangsbistand (gap), kan overføres

Fredsforhandlingene i Sudan har tatt lengre tid enn antatt, og det vil fortsatt kunne ta noe tid før en endelig fredsavtale blir signert. Norge har tilbudt å være vertskap for en giverlandskonferanse etter at den endelige fredsavtalen er signert. Det er satt av betydelige midler til Sudan over posten for overgangsbistand i forbindelse med giverlandskonfe-

ransen, herunder også 40 mill. kroner som ble overført fra 2003 til 2004. På grunn av forsinkelsen i fredsforhandlingene vil ikke hele beløpet bli benyttet i 2004.

Posten foreslås redusert med 45,6 mill. kroner. Det vises til omtale under kap. 167, post 21.

Kap. 163 Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter

Post 71 Humanitær bistand og menneskerettigheter, kan overføres

Posten foreslås redusert med 10 mill. kroner. Det vises til omtale under kap. 167, post 21.

Kap. 164 Fred, forsoning og demokrati

Post 70 Fred, forsoning og demokratiltak, kan overføres

Posten foreslås redusert med 2 mill. kroner. Det vises til omtale under kap. 167, post 21.

Post 71 ODA-godkjente land på Balkan og andre ODA-godkjente OSSE-land, kan overføres

Posten foreslås redusert med 10 mill. kroner. Det vises til omtale under kap. 167, post 21.

Kap. 165 Forskning, kompetanseheving og evaluering

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen brukes i hovedsak til kjøp av konsulenttjenester. Som et ledd i bestrebelsene for kvalitetsmessig forbedring av utviklingssamarbeidet og effektiv bruk av norske bistandsmidler foreslås posten økt med 5 mill. kroner.

Kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak

Post 70 Ymse tilskudd, kan overføres

Posten foreslås redusert med 5 mill. kroner, jf. omtale under kap. 165, post 01.

Kap. 167 Flyktningetiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Anslaget på utgifter til flyktninger i Norge har økt siden budsjettet for 2004 ble vedtatt. Enkelte utgifter knyttet til flyktnings opphold i Norge det første året er godkjent som offisiell utviklingshjelp og dekkes under kap. 167 Flyktningetiltak i Norge,

godkjent som utviklingshjelp (ODA), post 21 Spesielle driftsutgifter. Dette gjelder blant annet oppholdsutgifter. Merutgiftene til slike formål er beregnet til 112,6 mill. kroner. Av dette foreslås 45 mill. kroner dekket gjennom å øke bistandsrammen med samme beløp. 67,6 mill. kroner foreslås dekket ved omdisponeringer innenfor bistandsrammen, jf. omtale under kap. 162, post 70, kap. 163, post 71 og kap. 164, post 70 og 71. Det vises for øvrig til omtale under Kommunal- og regionaldepartementet.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 112,6 mill. kroner.

Kap. 197 Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak

Post 76 Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, kan overføres

Det er vanskelig å anslå bevilgningsbehovet knyttet til Verdensbankens karbonfond. Dette skyldes at anslagene er basert på prognoser fra Verdensbanken som er 12–18 måneder gamle. For 2004 ble det på grunnlag av slike prognoser anslått et bevilgningsbehov på 5 mill. kroner. Basert på oppdaterte prognoser fra Verdensbanken anslås det på det nåværende tidspunkt et bevilgningsbehov på 3 mill. kroner.

På denne bakgrunn foreslås kap. 197, post 76 redusert med 2 mill. kroner inneværende år.

3.2 Utdannings- og forskningsdepartementet

Kap. 200 Utdannings- og forskningsdepartementet

Post 01 Driftsutgifter

I forbindelse med omorganiseringen av den statlige utdanningsadministrasjonen foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 2,685 mill. kroner mot en tilsvarende økning under kap. 202, post 01, jf. omtale under denne posten.

Kap. 202 Utdanningsdirektoratet

Post 01 Driftsutgifter

I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2003–2004) varslet Utdannings- og forskningsdepartementet en omorganisering av den statlige utdanningsadministrasjonen i løpet av 2004. Omorganiseringen gjennomføres innenfor gjeldende bevilgningsramme.

Hovedformålet med omdanning av Læringssen-

tret er å oppnå en mer målrettet og effektiv bruk av virkemidlene staten har for utvikling av kvaliteten på grunnopplæringen. Med overføring av nye oppgaver vil hovedområdene for det nye Utdanningsdirektoratet være:

- vurdering og analyse
- utvikling, veiledning og støtte
- tilsyn og forvaltning

Det vises til nærmere omtale av oppgavene i det omdannede Læringssenteret i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2003–2004) Om endringer i forslaget til statsbudsjett for 2004. Overføring av oppgaver og ansvar til Utdanningsdirektoratet forutsetter at direktoratet tilføres tilstrekkelig kompetanse og ressurser til å utføre oppgavene.

Utdannings- og forskningsdepartementet foreslår derfor at Utdanningsdirektoratets evne til utviklingsarbeid knyttet til blant annet kompetanseutvikling, tilpasset opplæring og IKT styrkes permanent. Det overføres oppgaver fra departementet til Utdanningsdirektoratet tilsvarende 19 stillinger i 2004. Det foreslås i den forbindelse å øke bevilgningen på posten med 4,275 mill. kroner mot en tilsvarende samlet reduksjon på kap. 200, 226, 243 og 248 jf. omtale under disse kapitlene.

I en overgangsperiode påløper det ekstra kostnader til omstilling og etablering. Kostnadene er foreløpig beregnet til om lag 10 mill. kroner i 2004 og vil bli dekket innenfor rammen av kap. 226, post 21.

Utdannings- og forskningsdepartementet kommer tilbake til de budsjettmessige justeringene for 2005, samt oppfølging av St.meld. nr. 30 (2003–2004) Kultur for læring, i statsbudsjettet for 2005.

Kap. 223 Videregående opplæring

Post 01 Driftsutgifter

Post 71 Tilskudd til drift av opplæringsråd

I Ot.prp. nr. 55 (2003–2004) Om lov om endringer i opplæringslova og friskolelova foreslår Regjeringen blant annet at det blir etablert faglige råd for fag- og yrkesopplæringen som erstatter dagens opplæringsråd. Utgiftene til rådene skal fortsatt dekkes av staten. Koordinering og forberedelse av arbeidet i rådene foreslås i Ot.prp. nr. 55 (2003–2004) lagt til Utdanningsdirektoratet. Det vises også til omtale i St.meld. nr. 30 (2003–2004) Kultur for læring, kapittel 7.16. Avhengig av Stortingets behandling kan det derfor være behov for at midler fra kap. 223, post 01 og 71 disponeres av Utdanningsdirektoratet. Utdannings- og forskningsdepartementet vil eventuelt komme tilbake til behovet for omdisponering høsten 2004.

Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen

Post 21 Spesielle driftsutgifter

I forbindelse med omorganiseringen av den statlige utdanningsadministrasjonen foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 680 000 kroner mot en tilsvarende økning under kap. 202, post 01, jf. omtale under denne posten.

Kap. 232 Statlige skoler på videregående nivå

Post 01 Driftsutgifter

I forbindelse med at tidligere statlige videregående skoler har blitt nedlagt, har lærere blitt overtallige. Lærerne dette gjelder har med bakgrunn i Rettsvilkåravtalen fått utbetalt den lønnen de fikk før de ble overtallige. På bakgrunn av en dom i Arbeidsretten er det slått fast at lærere som er blitt overtallige, har krav på samme lønnsopprykk som gjelder for stillingen de stod i da de ble overtallige, så lenge de ikke er overført til annen stilling. Personene dette gjelder har derfor krav på etterbetaling. Det foreslås derfor å øke bevilgningen på posten med 2,5 mill. kroner.

Det foreslås videre å redusere bevilgingen på posten med 100 000 kroner mot en tilsvarende økning av post 96, jf. omtale under kap. 232, post 45.

Samlet foreslås bevilgningen på posten økt med 2,4 mill. kroner.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold

For at det nasjonalt skal kunne tilbys utdanning innen klockedykking er det behov for å investere i nytt klockedykkerutstyr, foreløpig prissatt til 24 mill. kroner. For å finansiere denne investeringen og samtidig redusere statens bidrag, foreslås det å opprette et aksjeselskap for innkjøp og drift av utstyret hvor eierskapet er delt mellom staten og oljeselskapene Hydro og Statoil. Staten vil bidra med et tilskudd til aksjeselskapet på 10,5 mill. kroner, mens oljeselskapene bidrar med den resterende finansieringen.

Utstyret vil i hovedsak benyttes til dykkerutdanning, men oljeselskapene vil samtidig kunne benytte utstyret for å utføre sine dykkerrelaterte beredskapsoppgaver. Prisen for leie av utstyret skal være kostnadsdekkende i forhold til hva det koster å forbruke utstyret.

Norsk Undervannsintervensjon AS (NUI), som ivaretar oljeselskapenes beredskapsfunksjon, driver Hydro og Statoil kunnskapsutvikling om dykking. Det arbeides med en avtale for å få lagt disse

aktivitetene inn i det nye aksjeselskapet. Ved en slik samordning kan aksjeselskapet gi synergieffekter mellom den praktiske opplæringen innenfor dykking, praktisk beredskap og det mer forskningsrettede miljøet i NUI. Det legges ikke opp til at det foreslåtte aksjeselskapet staten skal være medeier i skal ekspandere utover dette. Fordi selskapets eiere vil representere den overveiende delen av kundegruppen, kan det derfor ikke ventes at aksjeselskapet vil generere inntekter utover det som er nødvendig for å dekke kostnadene ved å ivareta en forsvarlig drift. Aksjeselskapsformen er imidlertid valgt fordi dette er en hensiktsmessig juridisk ramme omkring et samarbeid av denne typen. Aksjeselskapet vil trenge en relativt liten aksjekapital. Det vil videre være lite aktuelt med lånefinansiering av virksomheten.

Det foreslås derfor å opprette en (ny) post 96 Aksjekapital under kap. 232. Det foreslås å overføre 100 000 kroner fra post 01 til post 96 til statens andel av aksjekapital i det nye selskapet.

Det foreslås videre å opprette en (ny) post 70 Tilskudd til kjøp av utstyr til klockedykkerutdanning. Kap. 232, post 70 bevilges med 10,5 mill. kroner til tilskudd til kjøp av utstyr. Denne bevilgningen finansieres gjennom en reduksjon av kap. 232, post 45. I saldert budsjett for 2004 er det bevilget 3,95 mill. kroner på post 45. I tillegg er det overført 11,2 mill. kroner på posten fra 2003. Det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 232, post 45 med 3,95 mill. kroner. Resterende inndekning av bevilgningen på kap. 232, post 70 finansieres av overførte midler fra 2003 på post 45. Dette innebærer at 6,55 mill. kroner av midler overført fra 2003 på kap. 232, post 45 verken vil bli benyttet i 2004 eller overført til 2005.

Post 70 (Ny) Tilskudd til kjøp av utstyr til klockedykkeutdanning

Det foreslås å bevilge 10,5 mill. kroner på posten, jf. omtale under kap. 232, post 45.

Post 96 (Ny) Aksjekapital

Det foreslås å bevilge 100 000 kroner på posten mot en tilsvarende reduksjon av bevilgingen på kap. 232, post 01, jf. omtale under kap. 232, post 45.

Kap. 240 Frittstående skoler m.m.

Post 70 Tilskudd, overslagsbevilgning

I forbindelse med økningen av timetallet i grunnskolen fra høsten 2004 ble kommunene kompen-

sert med 185 mill. kroner. De frittstående skolene ble ikke tilsvarende kompensert for økningen i timetall. Elever ved frittstående skoler utgjør om lag 1,9 pst. av den totale elevmassen i grunnskolen. De frittstående skolene skal kompenseres tilsvarende 85 pst. av kompensasjonen til kommunene. Det foreslås på bakgrunn av dette å øke bevilgningen på posten med 3,0 mill. kroner.

Kap. 243 Kompetansesenter for spesialundervisning

Post 01 Driftsutgifter

I forbindelse med avvikling av skoleavdelinger ved enkelte statlige spesialpedagogiske kompetansesentra, har lærere ved disse institusjonene blitt overtallige. De overtallige har, med bakgrunn i Rettsvilkåravtalen, fått utbetalt den lønnen de fikk før de ble overtallige. På bakgrunn av en dom i Arbeidsretten, er det slått fast at lærere som er blitt overtallige har krav på samme lønnsopprykk som gjelder for stillingen de stod i da de ble overtallige, så lenge de ikke er overført til annen stilling. Personene dette gjelder har derfor krav på etterbetaling. På denne bakgrunn foreslås det å øke bevilgningen på posten med 930 000 kroner.

I forbindelse med omorganiseringen av den statlige utdanningsadministrasjonen foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 455 000 kroner mot en tilsvarende økning under kap. 202, post 01, jf. omtale under denne posten.

Det foreslås videre å redusere bevilgningen på posten med 717 000 kroner mot en tilsvarende reduksjon av bevilgningen under kap. 3243, post 60, jf. omtale under denne posten.

Samlet foreslås bevilgningen på posten redusert med 242 000 kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 30,0 mill. kroner mot en tilsvarende økning av bevilgningen på kap. 3243, post 01. Økningen skyldes høyere aktivitetsnivå enn forventet.

Kap. 248 Spesielle IKT-tiltak i utdanningen

Post 21 Spesielle driftsutgifter

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 20 mill. kroner.

I forbindelse med omorganiseringen av den statlige utdanningsadministrasjonen foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 455 000 kro-

ner mot en tilsvarende økning under kap. 202 post 01, jf. omtale under denne posten.

Samlet foreslås bevilgningen på posten redusert med 20,455 mill. kroner.

Kap. 256 Vox – Voksenopplæringsinstituttet

Post 01 Driftsutgifter

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Det vises til omtale av endringer i den statlige utdanningsadministrasjonen i St.prp. nr. 65 (2002–2003), St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2003–2004) og Innst. S. nr. 12 (2003–2004). Utdannings- og forskningsdepartementet har vurdert Vox i forhold til Utdanningsdirektoratet og ser ikke nå at det er grunnlag for å slå disse sammen. Vox og direktoratet har i liten grad sammenfallende oppgaver og har hovedfokus på hver sin læringsarena, henholdsvis arbeidslivet og skolen. Departementet er, i samarbeid med partene i arbeidslivet, i gang med å utarbeide en ny strategi for kompetansepolitikken, og i den sammenheng vurderes også fokusområder i og organisering av Vox. Utdannings- og forskningsdepartementet kommer nærmere tilbake til dette i St.prp. nr. 1 (2004–2005).

Når det gjelder forskningsavdelingen i Vox, vurderer Utdannings- og forskningsdepartementet det som viktig at det finnes et forskningsmiljø som har læring og kompetanseutvikling i arbeidslivet som et prioritert felt. En intern forskningsavdeling gir gode muligheter for kvalitetssikring, tverrfaglighet og synergieffekter mellom praktisk metodeutvikling og forskning. På den annen side kan det virke hemmende for en fri og uavhengig forskning. Å knytte avdelingen nærmere et etablert forskningsmiljø med tilgrenset fagfelt vil øke forskningens legitimitet og stimulere til ytterligere utvikling.

Forskningsavdelingen i Vox foreslås på bakgrunn av dette overført til Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) fra 1. august 2004. Overføringen innebærer at NTNU overtar både personalressurser og materielle ressurser.

NTNU prioriterer tverrfaglig forskning og livslang læring, og forskningsavdelingen i Vox har allerede et utstrakt samarbeid med universitetet. NTNU har flere relevante fagmiljøer det kan være aktuelt å knytte forskningsavdelingen til, og geografisk ligger det også godt til rette. Styret i Vox stiller seg positivt til forslaget, de ansatte i avdelingen er motivert for en overflytting, og NTNU har bekreftet at de ønsker å ta over miljøet. En samlet overføring til NTNU vil etter departementets oppfatning gi størst utviklingsmuligheter for forskningsmiljøet.

På bakgrunn av dette foreslås det å redusere bevilgningen under post 01 med 1,631 mill. kroner og bevilgningen under post 21 med 1,808 mill. kroner. Det vises til omtale under kap. 262 og kap. 3256.

Kap. 258 Forskning, utviklingsarbeid og fellestiltak i voksenopplæringen

Post 21 Spesielle driftsutgifter

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 5,0 mill. kroner. Forslaget innebærer at aktiviteten på området reduseres.

Kap. 259 Kompetanseutviklingsprogrammet

Post 21 Spesielle driftsutgifter

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 27,0 mill. kroner. Forslaget innebærer at det ikke blir igangsatt nye prosjekter i inneværende år. Gjenværende bevilgning på posten dekker nødvendig administrasjon og evaluering av programmet.

Kap. 260 Universitetet i Oslo

Post 50 Statstilskudd

Stortinget fattet ifm. Budsjett-innst. S. nr. 12 (2001–2002) følgende anmodningsvedtak:

«Stortinget ber Regjeringen om at IFI II-bygget nå betraktes som et ordinært statlig byggeprosjekt. Stortinget ber videre Regjeringen i revidert nasjonalbudsjett komme med en avklaring av finansieringsbehovet for IFI II-bygget».

Statsbygg sluttførte i mars 2004 arbeidet med forprosjekt for IFI II-bygget. Den anslåtte kostnadsramme er av et slikt omfang at det må foretas en ekstern kvalitetssikring av forprosjektmaterialiet før endelig kostnadsramme kan fastsettes.

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 7,314 mill. kroner.

Kap. 261 Universitetet i Bergen

Post 50 Statstilskudd

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 4,281 mill. kroner.

Kap. 262 Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Post 50 Statstilskudd

I forbindelse med dimensjonering av ny universitetsklinikk i Trondheim er det lagt til grunn at NTNUs arealbehov delvis dekkes gjennom bruk av arealer i et eksisterende bygg, Medisinsk teknisk forskningssenter (MTFS), jf. Innst. S. nr. 84 (2003–2004) og St.prp. nr. 15 (2003–2004). Kostnadene ved kjøp av arealer i MTFS er ikke en del av den vedtatte kostnadsrammen for ny universitetsklinikk. NTNU har, med forbehold om Stortingets vedtak, forhandlet frem en avtale om kjøp av resten av byggetrinn 1 i MTFS for 92 mill. kroner. Det foreslås på bakgrunn av dette å øke bevilgningen på posten med 80,3 mill. kroner til delvis finansiering av kjøp av seksjon to og tre i byggetrinn 1 i MTFS, mot en tilsvarende reduksjon av bevilgningen under kap. 281, post 79, jf. omtale under denne posten. Resterende beløp må ses i sammenheng med innsparne leieutgifter.

Det vises til omtale under kap. 256 Vox – Voksenopplæringsinstituttet vedrørende overføring av forskningsavdelingene ved Vox til Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. I forbindelse med overføringen foreslås det totalt å øke bevilgningen på posten med 3,166 mill. kroner. Av dette foreslås 1,606 mill. kroner overført fra kap. 256. NTNU er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter som selv fører avsetninger til pensjonsutgifter. Det foreslås derfor å overføre 0,785 mill. kroner fra kap. 1542, post 01 til dekning av avsetning til pensjonsutgifter. Overføringen medfører også økt bevilgningsbehov på 0,775 mill. kroner knyttet til avsetning av feriepenge ved nettobudsjetterte virksomheter, jf. egen omtale.

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det videre å redusere bevilgningen på posten med 5,819 mill. kroner.

Samlet foreslås bevilgningen på posten økt med 77,647 mill. kroner.

Kap. 263 Universitetet i Tromsø

Post 50 Statstilskudd

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 2,615 mill. kroner.

Kap. 264 Norges handelshøgskole

Post 50 Statstilskudd

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 0,567 mill. kroner.

Kap. 265 Arkitektøgskolen i Oslo*Post 50 Statstilskudd*

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 0,199 mill. kroner.

Kap. 268 Norges idrettshøgskole*Post 50 Statstilskudd*

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 0,257 mill. kroner.

Kap. 269 Norges musikkhøgskole*Post 50 Statstilskudd*

Norges musikkhøgskole ble nettobudsjettert institusjon fra 1. januar 2004. Som følge av dette foreslås det en engangsbevilgning på 7,9 mill. kroner knyttet til omlegging av rutiner for avsetning til feriepenger, jf. egen omtale.

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det videre å redusere bevilgningen på posten med 0,287 mill. kroner.

Samlet foreslås bevilgningen på posten økt med 7,613 mill. kroner.

Kap. 270 Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter*Post 75 Tilskudd til bygging av studentboliger***Plan for studentboligbygging**

I Innst. S. nr. 95 (2002–2003) fattet Stortinget et vedtak der Regjeringen ble bedt om å komme tilba-

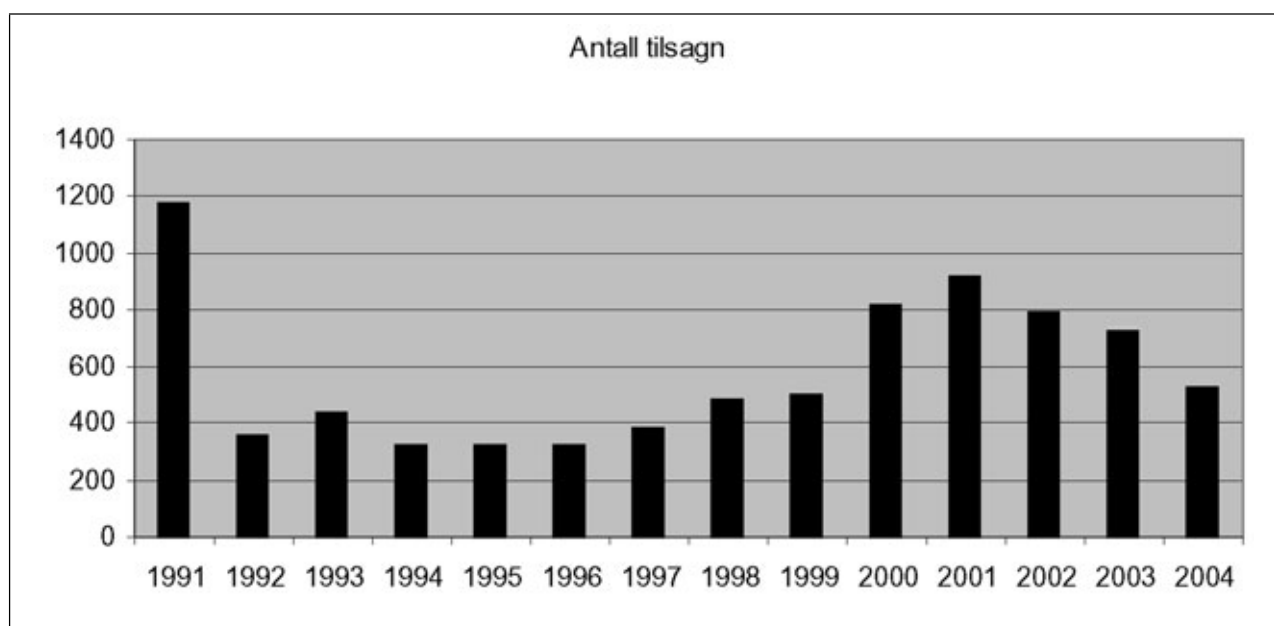
ke med en plan for studentboligbygging. I St.prp. nr. 1 (2003–2004) uttaler Utdannings- og forskningsdepartementet følgende:

«Som ein del av handsaminga av Innst. S. nr. 95 (2002–2003) fatta Stortinget et vedtak der Regjeringen vart bede om å komme tilbake med ein plan for studentboligbygging. Som ei oppfølging av dette har departementet bede Husbanken sjå nærmare på kostnadsutviklinga i studentbustadbygginga i dei seinare åra. Departementet har og bede om ei ekstern vurdering av variasjoner i dekningsgraden og situasjonen på den private leigemarknaden, samt mogleg tomgangproblematikk, for på den måten å bedre kunne vurdere behovet for nye studentbustader ved dei ulike studiestadene. Desse undersøkingane vil gi eit bedre grunnlag for å vurdere fordelinga av tilsegn om statstøtte i 2004. Departementet vil vurdere alternative modeller for finansiering av studentbustader.»

Utviklingen i antall tilsagn til studentboligbygging

Tilskuddsordningen til studentboligbygging trådte i kraft i 1961. Bygging av studentboliger er et sentralt virkemiddel for å sikre rekruttering til høyere utdanning uavhengig av studentenes geografiske tilhørighet. I tillegg skal bygging av studentboliger bidra til et rimelig og forutsigbart botilbud for studenter. Det er lagt til grunn at studentboliger skal være et supplement til det private leiemarkedet.

Siden 1991 er det gitt 8 100 nye tilsagn til bygging av studentboliger. Av disse er om lag 47 pst. gitt i tidsrommet fra 2000 til 2004. Bevilgningen i

Figur 3.1: Oversikt over antallet tilsagn fordelt over perioden 1991–2004

2004 ga rom for å realisere rundt 500 nye boligeneheter. Det store antallet tilsagn som ble gitt i 1991 skyldes økt tildeling til studentboliger i forbindelse med OL på Lillehammer.

Studentboligbygging i dag

Det er Utdannings- og forskningsdepartementet som fordeler tilsagn til studentboligbygging. Fra 1. oktober 2003 tok Husbanken over de oppgavene som tidligere har ligget hos Rådgivende organ for studentboligbygging. Fra 1. januar 2004 har Husbanken også hatt ansvaret for å godkjenne og utbetale tilskudd til studentboligprosjekt, men det er departementet som bestemmer innretningen av tilskuddsordningen. Studentvelferden er en viktig del av utdanningspolitikken, og studentboligene er et viktig virkemiddel.

I perioden 1993 til 1998 lå tilskuddet til studentboligbygging fast på 160 000 kroner per hybelenhet og 180 000 kroner per hybelenhet tilpasset funk-

sjonshemmede studenter. Reglene for finansiering av studentboliger ble endret fra og med budsjetterminen 1999 i samsvar med Kirke-, utdannings- og forskningskomiteens merknad i Budsjett-innst. S. nr. 12 (1998–99).

Tilskuddet til bygging av studentboliger utgjør nå 60 pst. av forhåndsgodkjente byggekostnader. Øvre kostnadsgrense er satt til 350 000 kroner per hybelenhet. Departementet har åpnet for en kostnadsgrense på 500 000 kroner per hybelenhet for bygging av studentboliger i pressområdene Oslo, Bergen og Trondheim. Tilskudd til disse gis også som 60 pst. av forhåndsgodkjente byggekostnader. I tråd med merknaden fra Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2001–2002) har departementet lagt føringer på at 10 pst. av de nye studentboligene som blir bygd skal være tilrettelagt for funksjonshemmede studenter.

Til tross for den økte satsingen på studentboliger de siste årene er det store variasjoner i dek-

Tabell 3.1: Dekningsgrad i 2003 for de ulike studentsamskipnadene¹

Samskipnad	Studenter	Avlagte studiepoeng	Antall hybelenheter ²	Dekningsgrad 2003	Dekningsgrad mhp. avlagte studiepoeng
Finnmark	1 807	1 162	609	34 pst	52 pst
Tromsø	8 791,5	5 626	1 967,5	22 pst	35 pst
Harstad	1 222	800	156	13 pst	20 pst
Bodø	4 267	2 717	521	12 pst	19 pst
Narvik	1 221	733	502,5	41 pst	69 pst
Nord – Trøndelag	3 725	2 428	531	14 pst	22 pst
Trondheim	28 970	18 609	3 795	13 pst	20 pst
Romsdal og Nordmøre	1 508	1 074	265	18 pst	25 pst
Sunnmøre	4 232	3 083	687	16 pst	22 pst
Sogn og Fjordane	2 578	2 017	430	17 pst	21 pst
Bergen	25 954	16 888	3 330,5	13 pst	20 pst
Stavanger	8 510	5 688	988	12 pst	17 pst
Agder	8 174	5 660	1 304,5	16 pst	23 pst
Telemark	4 596	3 365	870	19 pst	26 pst
Vestfold	3 951	2 261	382,5	10 pst	17 pst
Buskerud	2 969	1 707	357,5	12 pst	21 pst
Oslo	30 637	20 240	7 291,5	24 pst	36 pst
Oslo og Akershus	16 759	11 793	1 951	12 pst	17 pst
Hedmark	4 223	2 995	594	14 pst	20 pst
Oppland	3 849	2 568	1 387,5	36 pst	54 pst
Ås	2 686	1 935	861,5	32 pst	45 pst
Østfold	4 390	2 820	209	5 pst	7 pst
Indre Finnmark	200	110	84	42 pst	76 pst
Stord/Haugesund	2 604	1 654	314	12 pst	19 pst
Nesna	969	656	347,5	36 pst	53 pst

¹) Tallene er basert på innrapporterte studenttall fra studentsamskipnadene for 2003 og nøkkeltall for 2002.

²Inklusiv urealiserte tilsagn.

ningsgraden¹ for de ulike samskipnadene. For å supplere tallene som fremkommer av den metoden som til vanlig brukes for å beregne dekningsgrad, kan dekningsgrad alternativt beregnes som forholdet mellom antall hybelenheter og avlagte 60-studiepoengsenheter ved de utdanningsinstitusjonene som er tilknyttet den aktuelle samskipnaden, se tabell 3.1. Dekningsgraden vil ved denne beregningsmetoden være betydelig høyere. En student skal normalt avlegge 60 studiepoeng hvert år, men antall deltidsstudenter vil variere mellom studiesteder. Den reelle dekningsgraden kan antas å ligge et sted midt i mellom de to metodene å beregne dekningsgrad på.

Problemstillinger knyttet til studentboligbygging

Av tabell 3.1 fremgår det at det er store forskjeller i dekningsgraden ved de ulike samskipnadene. Dekningsgraden er imidlertid ikke entydig med studenters botilbud og derav behovet for nye studentboliger, da en stor andel av studentene benytter det private leiemarkedet, bor hjemme hos foreldrene eller eier bolig selv.

Til tross for et prosentvis tilskudd, ender kostnadene for de fleste byggeprosjektene på maksimalgrensen og det er vesentlige forskjeller i kvadratmeter per hybelenhet på ulike prosjekt. Kostnadsbesparelser ett sted kan fylles med tilsvarende høyere kostnader et annet sted i prosjektet. Som en følge av dette vil ikke gratis tomt i et prosjekt nødvendigvis komme studentene til gode i form av lavere husleie. En rapport lagt frem av Husbanken november 2003 peker på at utviklingen har gått i retning av at flere studentboliger blir bygget med eget tekjøkken, bad og wc. Dagens finansieringssystem mangler gode mekanismer for å stimulere til realisering av prosjekter med lavere husleie for studentene.

Antall studentboliger tilpasset funksjonshemmede studenter er svært varierende fra samskipnad til samskipnad, men det har de siste årene blitt bygget betydelig flere slike boliger. Norges Byggeforskningsinstitutt la høsten 2003 frem en behovsanalyse for studentboliger. Her fremkommer det at samskipnadene høsten 2003 totalt disponerte 766 hybelenheter tilpasset funksjonshemmede studenter. Dette utgjorde 2,7 pst. av studentboligmassen. Bare 10 pst. av disse boligene var bebodd at funksjonshemmede studenter per 1. oktober 2003.

Utdannings- og forskningsdepartementet har merket seg at flere studentsamskipnader sliter med økt tomgang. Enkelte av studentsamskipnadens studentboliger blir i dag derfor brukt til andre formål enn studentboliger.

Utdannings- og forskningsdepartementet ser nå en økende tendens til at samskipnader ønsker å selge gamle studentboliger, samtidig som de søker om tilsagn til bygging av nye studentboliger. Dette vil redusere netto tilvekst av studentboliger i Norge.

Vurderinger og forslag til endringer

Dekningsgrad

Siden dekningsgraden ikke gir et fullgodt bilde av behovet for nye studentboliger på studiestedet, bør fordelingen av tilsagn til studentboligbygging i tillegg basere seg på faktorer som antall utenlandsstudenter, tomgang i eksisterende boliger, antall tilflyttede studenter og andre særskilte faktorer knyttet til studiested. Viktig er også situasjonen på det private leiemarkedet. Studentsamskipnadens boliger er ment å være et supplement til det private markedet, og et velfungerende lokalt privat leiemarked reduserer behovet for studentboliger i regi av samskipnaden.

Forslag til nytt finansieringssystem for studentboliger

Utdannings- og forskningsdepartementet gir i dag tilskudd til 60 pst. av forhåndsgodkjente byggekostnader, mens resterende 40 pst. av kostnadene kan finansieres med Husbanklån med en løpetid på 30 år. En reduksjon av statstilskuddsandelen vil kunne gi rom for flere tilsagn til studentboligbygging, men alt annet likt innebærer dette en høyere husleie for studentene. Husbanken kan nå imidlertid tilby boliglån med løpetid på 50 år for utleieboliger. Det foreslås derfor at det gis tilskudd til 50 pst. av øvre kostnadsgrænse mot tidligere 60 pst. forhåndsgodkjente byggekostnader. Med en løpetid på lånet på 50 år vil dette medføre at samskipnadene kan opprettholde tilnærmet samme nivå på husleien samtidig som flere tilsagn kan realiseres innenfor samme budsjetttramme.

I en kostnadsanalyse lagt frem av Husbanken mars 2004 pekes det på at skillet i kostnadsnivået mellom Oslo, Bergen og Trondheim og de øvrige samskipnadene kan synes noe stort. Husbanken viser til at byggekostnadene har utjevnet seg gradvis de siste årene ved at kostnadene har gått opp relativt mer i distriktene enn i sentrale strøk. Departe-

¹ Dekningsgraden blir beregnet som den andelen antall hybelenheter (HE) utgjør av det gjennomsnittlige antallet studenter som har betalt semesteravgift et år.

mentet vil derfor foreslå å øke den øvre kostnads grensen fra 350 000 kroner til 400 000 kroner. For Oslo, Bergen og Trondheim gjelder fremdeles kostnads grensen på 500 000 kroner.

En av hovedmålsetningene med tilskuddsordningen er at den skal bidra til et billigere botilbud for studentene. Det er derfor viktig at samskipnadene bygger boliger som gir en rimelig husleie for studentene. Utdannings- og forskningsdepartementet har ved vurdering av finansieringsmodellen for studentboliger lagt vekt på at modellen skal være enkel å administrere og samtidig gi insentiver til kostnadsbesparelser. Det foreslås en ny modell med to nivåer basert på et fast tilskudd:

- Nivå 1 Byggekostnader
- Nivå 2 Prosjektkostnader

Nivå 1 omfatter kostnadsarter som gjelder selve bygget, og som normalt inngår i alle byggeprosjekter, dvs. kostnader til planlegging, prosjektering, offentlige avgifter, alle bygningsmessige og tekniske fag i bygget, heis, samt marginer for uforutsette kostnader og reserver. Nivå 2 omfatter alle kostnader på nivå 1, samt kostnadsarter som vil variere fra prosjekt til prosjekt: Utomhusarbeider, utendørsanlegg, inventar og utstyr, tomtekostnader, salgskostnader og finansieringskostnader. Kostnadene i nivå 2 vil således være prosjektets totale rammekostnad som vil gi grunnlag for bl.a. beregning av husleie. Kostnader kan ikke overflyttes fra det ene nivået til det andre og besparelser i byggekostnadene skal medføre tilsvarende besparelser i totale prosjektkostnader. Et fast tilskudd vil gi bedre insentiver til kostnadsbesparelser ved at alle kostnadsreduksjoner medfører høyere prosentvis andel statstilskudd.

Kostnads grenser

Oslo, Bergen og Trondheim:

Nivå 1: Øvre kostnadsramme 420 000 kroner, fast statstilskudd 210 000 kroner

Nivå 2: Øvre kostnadsramme 500 000 kroner, fast statstilskudd 40 000 kroner til sammen 250 000 kroner

Landet for øvrig:

Nivå 1: Øvre kostnadsramme 330 000 kroner, fast statstilskudd 170 000 kroner

Nivå 2: Øvre kostnadsramme 400 000 kroner, fast statstilskudd 30 000 kroner til sammen 200 000 kroner

Det legges opp til en årlig prisjustering av tilskuddssatsene og kostnadsrammene i samsvar med den generelle prisjusteringen på posten.

Boliger tilpasset funksjonshemmede studenter

I en rapport utført av Norges Byggforskningsinstitutt i november 2000 pekes det på at etterspørselen etter studentboliger for funksjonshemmede studenter vil øke når tilbudet øker, og at mangelen på tilrettelagte tilbud kan hindre funksjonshemmede fra å studere. Tall fra samskipnadene tyder imidlertid ikke på at dette er tilfellet. Store studentsamskipnader som Oslo, Trondheim og Agder har de siste årene bygget et stort antall slike boliger. Til tross for en økning i antall boliger er kun en liten andel av disse i bruk av funksjonshemmede studenter i dag. Det er viktig at samskipnadene, i samarbeid med utdanningsinstitusjonene, gjør funksjonshemmede studenter oppmerksom på det tilbudet som finnes på de ulike studiestedene.

Å bygge boliger tilpasset funksjonshemmede studenter kan være en kostnadsdrivende faktor. Regnskapstall tyder imidlertid på at det ikke nødvendigvis er betydelig økte kostnader, dersom dette prosjekteres inn i en tidlig fase i byggeprosjektet. Utdannings- og forskningsdepartementet vil likevel ikke videreføre kravet om at 10 pst. av de nye studentboligene som blir bygd skal være tilrettelagt for funksjonshemmede studenter. Etter departementets oppfatning bør det være opp til hver enkelt studentsamskipnad å vurdere behovet for slike boliger på de ulike studiestedene. Departementet vil imidlertid understreke viktigheten av at hver studentsamskipnad har et tilfredsstillende tilbud. Departementet vil derfor pålegge studentsamskipnader å bygge et tilstrekkelig antall boliger tilpasset funksjonshemmede studenter ved eventuelle tildelinger av nye tilsagn. Dette vil bli nærmere spesifisert i Husbanken sine retningslinjer. Departementet vil også oppfordre alle studentsamskipnader til å bygge studentboliger med universell utforming i fremtiden.

Departementet vil understreke at husleien på boliger for funksjonshemmede studenter ikke skal settes høyere enn det andre studenter betaler for en hybelenhet tilpasset for en person.

Tomgangsproblematikken

Graden av tomgang i studentboligene er svært varierende mellom samskipnadene og de ulike studiestedene. En viss periodevis tomgang vil ikke være til å unngå som følge av at noen studenter slutter midt i semesteret og at samskipnadene da har problemer med å få leid ut de ledige hyblene. Norges Byggforskningsinstituttts behovsanalyse for studentboliger karakteriserer problemet som margi nalt og peker på at det i hovedsak er mindre studi-

esteder som sliter med dette problemet. Utdannings- og forskningsdepartementet har våren 2004 gjort en egen undersøkelse av tomgangsproblematikken. Her fremkommer det at flere samskipnader har en større tomgang på sine studentboliger enn det som vil være normalt. Dette kan være et resultat av den økte satsingen på studentboligbygging de siste årene og en større tilgang på boliger på det private markedet. Tilbakemeldinger fra student-samskipnadene tyder på at de studentboligene som er vanskeligst å leie ut er de som ikke ligger nær sentrum eller studiestedet, samt boliger der studentene må dele kjøkken og bad. Utdannings- og forskningsdepartementet vil ved tildeling av tilsagn de neste årene legge vekt på tomgangsproblematikken for å sikre at samskipnadene som får tilsagn har et reelt behov for nye studentboliger.

Det private leiemarkedet

Studentboliger skal være et supplement til det private leiemarkedet. Det finnes i dag lite spesifikk kunnskap og statistikk om studentenes situasjon på boligmarkedet utenfor samskipnadenes studentboligtilbud. Norges Byggforskningsinstitutt har imidlertid basert på et utvalg sammenlignet gjennomsnittlig husleienivå på samskipnadenes boliger med gjennomsnittlig husleie på det private markedet. Forholdet varierer fra 0,5 til 1,06 mellom samskipnadene. Det er usikkerhet knyttet til tallene, men de gir indikasjoner på at enkelte samskipnader har priser som ligger i nærheten eller over det private markedet. Med utgangspunkt i at samskipnadenes boliger bygges med en stor andel statstilskudd, må disse boligene forutsettes å virke prisdempende i markedet.

Noen grupper studenter har større problemer enn andre med å finne seg bolig på det private leiemarkedet. Norsk Byggforskningsinstitutt viser i sin studie til at dette særlig gjelder studenter med barn, funksjonshemmede studenter og studenter med etnisk minoritetsbakgrunn. Det er derfor viktig at samskipnadene innretter tilbudet til studenter med et særskilt behov som har vanskeligheter med å finne seg bolig på det private leiemarkedet. Videre må samskipnadene legge til rette for at boliger kan stilles til disposisjon for utvekslingsstudenter.

Rehabilitering

Ved tildeling av tilsagn til studentboligbygging har det vært en prioritering å øke dekningsgraden ved de ulike studiestedene i Norge. Det har derfor ikke blitt gitt støtte til rehabilitering av eksisterende studentboligmasse, uavhengig av om denne tidligere er finansiert med statstilskudd eller ikke. Utdan-

nings- og forskningsdepartementet vil fortsatt prioritere å øke tilbudet av studentboliger i Norge, men vil se nærmere på problemstillingene knyttet til rehabilitering av boliger og komme tilbake til saken.

Konklusjon

Regjeringen foreslår at nevnte endringer gjennomføres og at de foreslåtte endringene trer i kraft fra og med budsjettåret 2005.

Kap. 273 Statlige kunsthøgskoler

Post 50 Statstilskudd

Kunsthøgskolen i Oslo og Kunsthøgskolen i Bergen ble nettobudsjetterte institusjoner fra 1. januar 2004. Som følge av dette foreslås det en engangsbevilgning på 11,5 mill. kroner knyttet til omlegging av rutiner for avsetning til feriepenge, jf. egen omtale.

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det videre å redusere bevilgningen på posten med 0,546 mill. kroner.

Samlet foreslås bevilgningen på posten økt med 10,954 mill. kroner.

Kap. 274 Statlige høyskoler

Post 50 Statstilskudd

Planlagt innflyttingsdato for byggeprosjektet IV B ved Høgskolen i Bodø er 1. september 2004. Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 23,5 mill. kroner til utstyr samt dekning av økt husleie for 4. kvartal 2004.

Samisk høyskole ble nettobudsjettert institusjon fra 1. januar 2004. Som følge av dette foreslås det en engangsbevilgning på 1,9 mill. kroner knyttet til omlegging av rutiner for avsetning til feriepenge, jf. egen omtale.

Høgskolen i Nord-Trøndelag tok i fra 1. januar 2004 over virksomheten til Statens trafikklærerskole. Som følge av dette foreslås det en engangsbevilgning på 1,1 mill. kroner knyttet til omlegging av rutiner for avsetning til feriepenge, jf. egen omtale.

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det videre å redusere bevilgningen på posten med 16,774 mill. kroner.

Samlet foreslås bevilgningen på posten økt med 9,726 mill. kroner.

Kap. 278 Norges landbrukshøgskole

Post 50 Statstilskudd

Stortinget hadde følgende merknad i Budsjettinnst. S. nr. 12 (2003–2004):

«Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk venstreparti, Senterpartiet og representanten Simonsen, ber departementet komme tilbake i Revidert budsjett for 2004 med en finansieringsplan for nødvendig rehabilitering av bygningene ved Norges landbrukshøgskole.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig folkeparti og Venstre forutsetter at departementet fremmer en finansieringsplan for nødvendig rehabilitering av bygningene ved Norges landbrukshøgskole for Stortinget på egnet måte.»

Kontroll- og konstitusjonskomiteen hadde følgende merknad i Innst. S. nr. 142 (2003–2004):

«Komiteen har merket seg at Regjeringen har gitt en omtale av de oppgaver som eksisterer i forhold til bygningsmassen ved Norges Landbrukshøgskole, men at Stortingets vedtak om forslag til finansieringsplan ikke er fulgt opp. Komiteen vil understreke Regjeringens plikt til å følge opp Stortingets vedtak eller komme tilbake til Stortinget med saken.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti har merket seg at Regjeringen har gitt en omtale av de oppgavene som eksisterer i forhold til bygningsmassen ved Norges Landbrukshøgskole. Imidlertid finner ikke flertallet at Regjeringen har lagt frem en finansieringsplan. Flertallet forutsetter at Regjeringen forelegger Stortinget en finansieringsplan for vedlikehold og rehabilitering av bygningsmassen ved Norges Landbrukshøgskole i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2004.»

Utdannings- og forskningsdepartementet har bedt Statsbygg om å gjennomgå rehabiliteringsbehovet ved NLH, og fastsette kostnadsrammer for de enkelte prosjektene. Statsbygg anslo kostnadene til om lag 750 mill. kroner uten funksjonsendringer i bygningene. Departementet ba NLH om å prioritere mellom byggene. NLH har gitt Sørhellinga-bygget førsteprioritet. Det er satt i gang prosjektering i 2004, og det foreligger nå et utkast til byggeprogram og et kostnadsanslag. Forprosjekt med forslag til kostnadsramme vil kunne bli ferdig sommeren 2005. Det er rasjonelt å endre funksjonene i bygget og derfor vil kostnadene til oppgradering bli høyere enn anslått.

Det foreligger ikke på dette tidspunkt et kostnadsoverslag for de øvrige prosjektene. Dette arbeides det med. Det må her tas hensyn til en framtidig bruk av bygningene, og mulige endringer av byggenes funksjon ut fra dette. Utdannings- og forskningsdepartementet vil komme tilbake til de enkelte prosjektene når det foreligger kostnadsramme, jf. bevilgningsreglementet og de anvisnin-

gene det gir for behandling av byggeprosjekter. Departementet vil videre prioritere prosjektene på Ås i forhold til øvrige behov i universitets- og høyskolesektoren.

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 1,084 mill. kroner.

Kap. 279 Norges veterinærhøgskole

Post 50 Statstilskudd

Norges veterinærhøgskole ble nettobudsjettert institusjon fra 1. januar 2004. Som følge av dette foreslås det en engangsbevilgning på 13,8 mill. kroner knyttet til omlegging av rutiner for avsetning til feriepenger, jf. egen omtale.

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 0,470 mill. kroner.

Samlet foreslås bevilgningen på posten økt med 13,330 mill. kroner.

Kap. 281 Fellesutgifter for universiteter og høyskoler

Post 73 Tilskudd til internasjonale programmer

Det foreslås at Norge i perioden 2004–2008 skal delta i utdanningsprogrammet Erasmus Mundus, jf. St.prp. nr. 60 (2003–2004). I 2004 er bevilgningsbehovet 3,2 mill. kroner. Det foreslås på bakgrunn av dette å øke bevilgningen på posten med 3,2 mill. kroner i 2004.

Kap. 281 Fellesutgifter for universiteter og høyskoler

Post 79 Ny universitetsklinikk i Trondheim

Bevilgningsbehovet for 2004 til utbyggingen av ny universitetsklinikk i Trondheim er lavere enn det som tidligere er lagt til grunn. Medregnet overføringer fra tidligere år er det på grunn av faseforskyvninger i prosjektet et mindrebehov på 80,3 mill. kroner på posten i 2004. Det foreslås på bakgrunn av dette å redusere bevilgningen på posten med 80,3 mill. kroner mot en tilsvarende økning under kap. 262 post 50, jf. omtale under denne posten. Forslaget innebærer en terminforskyvning av bevilgningen til ny universitetsklinikk i Trondheim.

Kap. 282 Privat høyskoleutdanning

Post 50 Tilskudd

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 1,387 mill. kroner.

Tabell 3.2: Bevilgningsendringer i forbindelse med overgang til nettobudsjettering og overføring av ansvarsområder til nettobudsjetterte virksomheter (i 1000 kroner)

Kap.	Institusjon	Beløp feriepenger (i 1000 kroner)
262	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	775
269	Norges musikkhøgskole	7 900
273	Kunsthøgskolen i Oslo	8 500
273	Kunsthøgskolen i Bergen	3 000
274	Samisk høgskole	1 900
274	Høgskolen i Nord-Trøndelag ..	1 100
279	Norges veterinærhøgskole	13 800

Bevilgningsendringer knyttet til feriepengeavsetninger i forbindelse med omlegging til nettobudsjettering ved statlige høgskoler og kunsthøgskoler.

Norges musikkhøgskole, Kunsthøgskolen i Oslo, Kunsthøgskolen i Bergen, Samisk høgskole og Norges veterinærhøgskole ble nettobudsjetterte institusjoner fra 1. januar 2004. Dette innebærer at rutinene for avsetning til feriepenger blir endret ved at institusjonene skal utbetale feriepenger opptjent i 2003 og samtidig avsette midler for å dekke feriepenger som utbetales i 2005. I tråd med tidligere praksis fremmer Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2004 forslag om en engangsbevilgning knyttet til dette forhold. I forbindelse med overføringen av Statens trafikkskole til Høgskolen i Nord-Trøndelag og overføringen av deler av virksomheten ved Vox til NTNU foreslås tilsvarende bevilgninger.

Kap. 283 Meteorologisk institutt

Nettobudsjettering av Meteorologisk institutt

Meteorologisk institutt står for den offentlige meteorologiske tjenesten for sivile og militære formål. Instituttet har også viktige oppgaver som forvalter av nasjonal infrastruktur og i tilknytning til beredskap i krigs- og krisesituasjoner. Meteorologisk institutt er i dag organisert som et ordinært statlig forvaltningsorgan. Det foreslås å omdanne instituttet til et statlig forvaltningsorgan med særskilte fullmakter, herunder nettobudsjettering fra 1. januar 2005.

Meteorologisk institutt har vesentlige eksterne inntekter, og instituttet har i dag fullmakt til å over-

skride både driftsbevilgningene og investeringsbevilgningene mot merinntekter. Ved en omdanning til forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og innføring av nettobudsjettering, vil instituttet få større frihet og fleksibilitet til å disponere de eksterne inntektene. Drifts- og investeringsmidler som bevilges over statsbudsjettet, samt eksterne midler vil i større grad enn i dag kunne ses i sammenheng. Det forventes også at overgang til nettobudsjettering vil gi en effektivisering av økonomiforvaltningen ved instituttet.

Forslaget om nettobudsjettering er i samsvar med vurderingene Statskonsult gjorde i sin utredning om tilknytningsform m.m. for Meteorologisk institutt, jf. omtale i St.prp. nr. 1 (2003 – 2004). Statskonsult vurderte også den kommersielle delen av instituttets virksomhet, som i dag er organisert i en egen avdeling ved instituttet. Utdannings- og forskningsdepartementet vil vurdere organisering av den kommersielle virksomheten ved instituttet løpende. Vurderingen vil inkludere eventuell utskillelse i en egen juridisk enhet.

Det foreslås å omdanne Metrologisk institutt til forvaltningsorgan med særskilte fullmakter, herunder nettobudsjettering fra 1. januar 2005, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 285 Norges forskningsråd

Det er utarbeidet en avtale for overføring av Byggetrinn 5 ved Marinteknisk senter på Tyholt fra Norges forskningsråd til Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). Byggetrinn 5 omfatter forlengelse av slepetank og havbasseng med tilhørende kontorer, og sto ferdig i 1980 – 81. Stortinget bevilget midler til anlegget over daværende Industridepartementets budsjett, på budsjettkapitlet til Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd. Det vises i denne forbindelse til St.prp. nr. 1 (1976–77) og St. prp. nr. 1 (1977–78) for Industridepartementet.

Anlegget ble overført til Norges forskningsråd ved opprettelsen av Forskningsrådet 1. januar 1993. Anlegget er nedskrevet til null i verdi i balansen i Forskningsrådets regnskap.

Gjennom avtalen overdras det administrative og økonomiske ansvaret for Byggetrinn 5 fra Forskningsrådet til NTNU. Overdragelsen skjer vederlagsfritt. Overdragelsen vil finne sted fra den dato Utdannings- og forskningsdepartementet fastsetter.

Plan om overdragelsen av Byggetrinn 5 er tidligere varslet for Stortinget i St.prp. nr. 1 (1998–99) for Nærings- og handelsdepartementet.

Post 52 Forskningsformål

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 25,0 mill. kroner.

Kap. 286 Fondet for forskning og nyskaping*Post 95 Fondskapital*

For å styrke den statlige finansieringen av petroleumsforskningen, foreslår Regjeringen å øke kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 1 mrd. kroner fra 1. juli 2004. Den økte avkastningen skal nyttes til langsiktig, grunnleggende forskning rettet mot petroleumssektoren. Avkastningen skal forvaltes av Norges forskningsråd. Økt avkastning fra forskningsfondet motsvares av tilsvarende økte renteutgifter på statens gjeld, slik at budsjettbalansen hvert år isolert sett svekkes tilsvarende bevilgningen på statsbudsjettets utgiftsside.

Kap. 288 Internasjonale samarbeidstiltak*Post 72 Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner*

Posten dekker Norges kontingent til ulike internasjonale grunnforskningsorganisasjoner. Budsjettene til organisasjonene som finansieres over posten blir endelig vedtatt etter at regjeringens budsjettforslag er lagt fram om høsten. Norges kontingent til CERN for 2004 ble vesentlig lavere enn budsjettet. Til tross for at den norske kronen er svekket i forhold til internasjonal valuta siden beregningstidspunktet for saldert budsjett 2004, ligger det an til et mindrebehov på posten på om lag 25,6 mill. kroner. På bakgrunn av dette foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 25,565 mill. kroner.

Post 73 EUs rammeprogram for forskning

Posten dekker Norges bidrag til EUs rammeprogram for forskning. Størrelsen på Norges bidrag til rammeprogrammet i 2004 er fortsatt usikkert. Foreløpig ligger det an til et merbehov på om lag 44 mill. kroner på posten. Merbehovet skyldes dels utvidelsen av EU fra 1. mai 2004 og dels at den norske kronen er svekket i forhold til euro siden beregningstidspunktet for saldert budsjett 2004. På bakgrunn av dette foreslås det å øke bevilgningen på posten med 44,03 mill. kroner.

Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning*Post 01 Driftsutgifter*

I forbindelse med moderniseringsarbeidet i Statens lånekasse for utdanning, jf. St.meld. nr. 12 (2003–

2004), foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 15 mill. kroner mot en tilsvarende bevilgning på kap. 2410 post 45, jf. omtale under denne posten.

Overføring av oppgaver fra Statens lånekasse for utdanning til Statens innkrevingsentral

Det vises til Stortingets behandling av St.meld.nr.12 (2003–2004), jf. Innst.S. nr. 152 (2003–2004). Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen er positive til et utvidet samarbeid mellom Lånekassen og Statens innkrevingsentral innen utgangen av 2005, og har som utgangspunkt at dette ikke må forringe brukernes rettigheter i forhold til dagens regelverk og forvaltningspraksis. Komiteen forutsetter at Lånekassen fortsatt skal ha ansvar for regelforvaltning.

Utdannings- og forskningsdepartementet viser til at Lånekassen primært skal være et utdanningspolitisk virkemiddel, og at innkreving av statlige fordringer ikke bør være blant virksomhetens kjerneoppgaver, jf. St.meld.nr.12 (2003–2004). Statens innkrevingsentral er opprettet nettopp for å ivareta innkreving av statlige fordringer.

Lånekassens kunder som er inne i et ordinært tilbakebetalingsløp og som ikke misligholder studielånet sitt, vil ikke bli berørt av nytt grensesnitt mellom de to virksomhetene. Det legges opp til at alle innkrevingsrelaterte oppgaver knyttet til misligholdte studielån skal overføres til Statens innkrevingsentral. Departementet viser samtidig til at Lånekassen har påbegynt planlegging av en omfattende IKT- og organisasjonsutviklingsprosess, og at dette arbeidet må gjennomføres med lavest mulig risiko. På denne bakgrunn skal overføring av oppgaver mellom virksomhetene skje gradvis over flere år, med sikte på å gjennomføre første fase av en omlegging innen utgangen av 2005. Når Lånekassens IKT- og organisasjonsutviklingsprosjekt er gjennomført, skal overføring av de resterende oppgavene til Statens innkrevingsentral prioriteres. Departementet vil komme tilbake til saken.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

I forbindelse med moderniseringsarbeidet i Statens lånekasse for utdanning, jf. St.meld. nr. 12 (2003–2004), foreslås det opprettet en ny post 45 *Større utstyrsinnkjøp og vedlikehold, kan overføres*. Det foreslås å bevilge 15,0 mill. kroner på posten mot en tilsvarende reduksjon av bevilgningen under kap. 2410, post 01, jf. omtale under denne posten.

Post 50 Avsetning til utdanningsstipend, overslagsbevilgning

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 245,7 mill. kroner. Økningen skyldes hovedsakelig at antallet støttemottakere i høyere utdanning har økt med 15 700 i forhold til anslaget som lå til grunn for saldert budsjett.

Post 70 Utdanningsstipend, overslagsbevilgning

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 104,4 mill. kroner. Økningen skyldes hovedsakelig at antall støttemottakere har økt med 15 700 i høyere utdanning og 9 400 i rettighetsbasert videregående opplæring i forhold til anslaget som lå til grunn for saldert budsjett.

Post 71 Andre stipend, overslagsbevilgning

Utbetalingen av gebyrstipend er lavere enn tidligere lagt til grunn. Det foreslås på bakgrunn av dette å redusere bevilgningen med 12,3 mill. kroner.

Post 72 Rentestøtte, overslagsbevilgning

Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 208,7 mill. kroner. Reduksjonen skyldes endrede renteforutsetninger som innebærer lavere rente, og dermed lavere rentestøtte.

Post 73 Avskrivninger, overslagsbevilgning

Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 3,0 mill. kroner. Reduksjonen skyldes at omfanget av avskrivninger er noe lavere enn tidligere lagt til grunn.

Post 90 Lån til Statens lånekasse for utdanning, overslagsbevilgning

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 2 127,8 mill. kroner. Om lag 500 mill. kroner av økningen skyldes at antallet støttemottakere er høyere enn det som tidligere er lagt til grunn. Resterende økning skyldes en omlegging av prinsippet for regnskapsføring av posten, ved at løpende utbetalinger fra januar 2004 blir bokført brutto, og ikke netto på månedsbasis som tidligere var praksis.

Kap. 3243 Kompetansesentra for spesialundervisning

Post 01 Inntekter ved oppdrag

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 30,0 mill. kroner mot en tilsvarende økning av bevilgning

gen på kap. 243, post 21, jf. omtale under denne posten. Økningen skyldes høyere aktivitetsnivå enn forventet.

Post 60 Betaling fra kommuner og fylkeskommuner

Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 717 000 kroner mot en tilsvarende reduksjon av bevilgningen på kap. 243, post 01. Reduksjonen skyldes at kommuner og fylkeskommuner ikke lengre betaler egenandeler i forbindelse med tegnspråkkurs og kurs for tunghørtgruppen.

Kap. 3256 Vox – Voksenopplæringsinstituttet

Post 01 Inntekter fra oppdrag

Som følge av overføring av forskningsavdelingen i Vox til NTNU, jf. omtale under kap. 256, foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 1,808 mill. kroner.

Post 02 Salgsinntekter

Som følge av overføring av forskningsavdelingen i Vox til NTNU, jf. omtale under kap. 256, foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 25 000 kroner.

Kap. 5310 Statens lånekasse for utdanning

Post 90 Avdrag

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 1 906 mill. kroner. Økningen skyldes i hovedsak en omlegging av prinsippet for regnskapsføring av posten ved at løpende innbetalinger fra januar 2004 blir bokført brutto, og ikke netto på månedsbasis som tidligere var praksis.

Post 91 Tap og avskrivninger

Det foreslås å redusere bevilgningen med 12,0 mill. kroner. Mindrebehovet skyldes at tap og avskrivninger er lavere enn tidligere forutsatt.

Post 93 Innbetaling til konverteringsfond

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 82,0 mill. kroner. Bevilgningsendringen skyldes økning i antall støttemottakere.

Kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning

Post 80 Renter

Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 379,7 mill. kroner.

Bevilgningsendringen skyldes endrede renteforutsetninger, som innebærer lavere rente.

3.3 Kultur- og kirkedepartementet

Kap. 305 Lotteritilsynet

Post 01 Driftsutgifter

Regjeringen legger opp til at inntil 1 mill. kroner av bevilgningen under kap. 305 Lotteritilsynet, post 01 Driftsutgifter nyttes til dekking av kostnader til etablering av Stiftelsestilsynet, jf. omtale under Justisdepartementet.

Kap. 321 Kunstnerformål

Post 73 Kunstnerstipend m.m., kan overføres

Kultur- og kirkedepartementet vil gi kordirigent Torstein Grythe æresstipend etter fortjenestefull innsats siden 1940 som stifter og leder av Sølvgutten. Stipendiet utgjør 200 000 kroner.

Kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål

Post 70 Det nasjonale museumsnettverket

I forbindelse med Norsk Folkemuseums overtakelse av forvaltningsansvaret for Bygdø Kongsgård uttalte Regjeringen i St.prp. nr. 34 (2003–2004) bl.a. følgende:

«Overtakelsen av Bygdø Kongsgård og utarbeidelse av planer for så vel gården som utvidelse av dagens museumsvirksomhet, vil påføre Norsk Folkemuseum økte kostnader allerede i 2004. Regjeringen er derfor innstilt på å vurdere en særskilt økning i tilskuddet til Norsk Folkemuseum, og vil komme tilbake til dette spørsmålet i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2004.»

Utgiftene til drift av Bygdø Kongsgård i 2004 er beregnet til 14,9 mill. kroner. Ved budsjetteringen av utgiftene er det tatt hensyn til at gjeldssanereringen i 2003 på 20,2 mill. kroner reduserer de årlige utgiftene med 1,3 mill. kroner. Det er videre satt av 1,3 mill. kroner til nødvendige driftsrelaterte investeringer.

Inntektene ved driften av Bygdø Kongsgård i 2004 er beregnet til 7,44 mill. kroner. Driftsinntektene reduseres med om lag 4 mill. kroner i forhold til 2003 som følge av omlegging av driften, oppsigelse av oppstallatører, samt at Statsbygg har tatt over ansvaret for en rekke boliger. Sistnevnte forhold innebærer at salgs- og leieinntektene reduseres.

7,44 mill. kroner av utgiftene dekkes av inntekter. De øvrige utgiftene, 7,46 mill. kroner, må dekkes gjennom økt tilskudd til Norsk Folkemuseum. På denne bakgrunn foreslås det at bevilgningen i 2004 under kap. 328, post 70 Det nasjonale museumsnettverket økes med 7,46 mill. kroner.

Kap. 334 Film- og medieformål

Post 22 Flyttekostnader – Medietilsynet, kan overføres

I 2004 er det bevilget 7 mill. kroner til dekning av flyttekostnader knyttet til det nye Medietilsynet under kap. 334, post 22 Flyttekostnader – Medietilsynet. Slik markedet for kontorlokaler i Fredrikstad ser ut i dag, vil ikke flyttingen kunne gjennomføres før tidligst vår/sommer 2005. Som følge av dette vil en rekke av de kostnadene bevilgningen er ment å dekke først påløpe i 2005. Dette gjelder særlig kostnader til flytting, innkjøp av utstyr til nye lokaler og lønnsmerutgifter knyttet til det personalet som flytter til Fredrikstad. For at deler av bevilgningen skal kunne nyttes i 2005, er det behov for å gjøre bevilgningen under den aktuelle posten overførbar. På denne bakgrunn foreslås det at bevilgningen i 2004 under kap. 334, post 22 Flyttekostnader – Medietilsynet gis stikkordet «kan overføres», jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 50 Norsk filmfond, kan nyttes under post 71

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen i 2004 under kap. 334, post 50 Norsk filmfond med 7,5 mill. kroner. Dette vil medføre noe redusert aktivitet i 2. halvår 2004.

Post 75 Medieprogram, kan overføres

Kultur- og kirkedepartementets utarbeidning av de årlige budsjettforslagene under kap. 334, post 75 Medieprogram bygger på anslag som følge av at EUs budsjettvedtak først foreligger etter at budsjettforslaget er utarbeidet. Det årlige bevilgningsbehovet varierer dessuten fra år til år som følge av valutakurssvingninger, jf. omtalen under ovennevnte post i St.prp. nr. 1 (2003–2004).

Norge deltar i dag i EU-programmene «Media Plus» og «Safe use of Internet». Samarbeidet med EU på den audiovisuelle sektoren er hjemlet i EØS-avtalen, protokoll 31. Norges deltakelse i Media Plus (2001–2005) ble vedtatt av Stortinget ved behandling av St.prp. nr. 56 (2000–2001).

EU har for 2004 økt medlemskontingenten for deltakelse i disse programmene i forhold til tidligere år. Den samlede kontingenten for 2004 er fastsatt til 1,7 mill. euro, som innebærer at bevilgningsbehovet under kap. 334, post 75 øker med 2,8 mill. kroner i forhold til den vedtatte bevilgningen under posten. På denne bakgrunn foreslås det at bevilgningen i 2004 under kap. 334, post 75 Medieprogram økes med 2,8 mill. kroner.

Kap. 335 Pressestøtte

Post 71 Produksjonstilskudd

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen i 2004 under kap. 335, post 71 Produksjonstilskudd med 11,8 mill. kroner. Dette vil medføre at samtlige tilskuddsberettigede aviser vil få noe lavere tilskudd i 2004 enn tidligere forutsatt.

Resultatene for 2003 til de tilskuddsberettigede avisene viser at flere aviser har et positivt resultat etter pressestøtte sammenlignet med tidligere. I forbindelse med utarbeidelsen av budsjettforslaget for 2005 vil Regjeringen derfor vurdere om det bør gjennomføres endringer i regelverket for ordningen.

Post 76 Tilskudd til ymse publikasjoner

Tilskudd til informasjonsvirksomhet i politiske partier, minoritetsspråklige og andre publikasjoner dekkes av bevilgningen under kap. 335, post 76 Tilskudd til ymse publikasjoner. For 2004 er det bevilget et tilskudd på 350 000 kroner til avisen Ruijan Kaiku.

Det vedtatte tilskuddet er ikke tilstrekkelig til å opprettholde driften av avisen på dagens nivå. Både Europarådets rådgivende komité for rammekonvensjonen for nasjonale minoriteter og ytringsfrihetskommisjonen har pekt på viktigheten av Ruijan Kaiku som informasjonskilde for den kvenske befolkningen. På denne bakgrunn økes tilskuddet til Ruijan Kaiku for 2004 med 250 000 kroner. Det legges opp til å dekke ovennevnte økning ved å omdisponere midler innenfor den vedtatte bevilgningen for 2004 under kap. 335, post 76 Tilskudd til ymse publikasjoner.

Kap. 341 Presteskapet

Post 01 Driftsutgifter

Fra 1. oktober 2004 overføres myndigheten for prøving av ekteskapsvilkår til folkeregistrene, jf. omtale under kap. 1618 Skatteetaten, post 01 Driftsutgifter. Prestene i Den norske kirke har i dag slik myndighet, og de tilknyttede oppgavene for prestene vil falle bort. På denne bakgrunn foreslås det at kap. 341, post 01 reduseres med 725 000 kroner.

Kap. 342 Nidaros domkirke m.m.

Kroningsjubileet 2006 – Nidarosdomen og Erkebispegården

I St.prp. nr. 1 (2003–2004) ble det varslet at Regjeringen ville komme tilbake med bevilgningsforslag til nybygg på Vestfrontplassen, Nidarosdomen og permanent utstillingsløsning for riksregaliene i Erkebispegården i forbindelse med Revidert statsbudsjett 2004, jf. omtalen under kap. 342, post 01.

Ny post 40 Vestfrontplassen, Nidarosdomen – arkeologiske utgravninger m.m., kan overføres

Vestfrontplassen ved Nidarosdomen fikk ny utforming i første delen av 1990-tallet. Et nytt bygg på nordsiden har vært en del av prosjektet for nyutformingen av Vestfrontplassen, men har så langt ikke blitt realisert. Nybygget er prosjektert som et servicebygg for besøkende til Nidarosdomen.

Kostnadsrammen for bygget er av Statsbygg per januar 2004 beregnet til 55,4 mill. kroner, inkl. usikkerhetsmarginer og utsmykking. Det lagt opp til at utgiftene til selve nybygget, 42,6 mill. kroner finansieres av Opplysningsvesenets fond mot at staten betaler en årlig leie for fondets kapitalinvestering. Det resterende beløpet, 12,8 mill. kroner, som skal dekke utgiftene til riving av eksisterende bygninger på vestfrontplassen og til arkeologiske utgravninger på tomten, foruten 0,6 mill. kroner til provisorier for publikum under byggeperioden (toaletter m.v.), foreslås dekket ved bevilgning over statsbudsjettet. Med riving og arkeologiske utgravninger i 2004, vil bygget kunne stå ferdig til kroningsjubileet i 2006, med forbehold om at de arkeologiske utgravningene ikke forsinkes framdriften som følge av særskilte funn. Bevilgningsbehovet på 12,8 mill. kroner fordeler seg med 9,5 mill. kroner i 2004 og 3,3 mill. kroner i 2005.

På denne bakgrunn foreslås det under kap. 342, ny post 40 Vestfrontplassen, arkeologiske utgravninger m.v en bevilgning i 2004 på 9,5 mill. kroner.

Ny post 41 Erkebispegården, riksregaliene, kan overføres, kan nyttes under post 01

I 2006 er det hundre år siden kroningen av HM Kong Haakon VII og HM Dronning Maud fant sted i Nidaros domkirke.

Riksregaliene ble benyttet under kroningen i 1906. Oppbevaringen og visningen av regaliene har til nå hatt et provisorisk preg. Med bakgrunn i kroningsjubileet, foreslås det at regaliene fra 2006 inngår i en permanent og bredt anlagt riksregalieutstilling i Erkebispegården. Den nye utstillingen i Erkebispegården skal gi regaliene en tilgjengelighet, plassering og formidlingsramme som svarer til regaliens betydning både som symboler på kongeverdigheten og som nasjonale, kulturhistoriske verdigjenstander.

Riksregalieutstillingen, lokalisert i vestfløyen i Erkebispegården, vil ha et samlet areal på godt over 700 kvm. Utover den permanente utstillingen, er publikumsfasiliteter, adkomstarealer og arealer for temporære utstillinger inkludert. Utstillingsprosjektets kostnadsramme, som bl.a. omfatter ombygginger og utbedringer av de aktuelle lokalene i Erkebispegården, er beregnet til 25,5 mill. kroner, inkl. en særskilt jubileumsutstilling i 2006.

Nidaros domkirkes Restaureringsarbeider har utarbeidet et detaljert forprosjekt og vil være ansvarlig for prosjektets gjennomføring. Utgiftene til bl.a. overordnet prosjektledelse vil derfor bli dekket av den ordinære bevilgningen til Nidaros domkirkes Restaureringsarbeider.

Dersom prosjektet skal kunne stå ferdig til kroningsjubileet i 2006 må arbeidet komme i gang i 2004. De samlede utgiftene er beregnet til 25,5 mill. kroner. Av dette beløpet er 2 mill. kroner bevilget i 2003. Det resterende bevilgningsbehovet fordeler seg med 4,5 mill. kroner i 2004, 14,5 mill. kroner i 2005 og 4,5 mill. kroner i 2006. Bevilgningen bør være overførbar. Den bør også kunne nyttes under post 01, bl.a. til dekning av utgifter til lønn til personell som Nidaros domkirkes Restaureringsarbeider har behov for å engasjere.

På denne bakgrunn foreslås det under kap. 342, ny post 41 Erkebispegården, riksregaliene en bevilgning i 2004 på 4,5 mill. kroner. Det foreslås også at posten gis stikkordene «kan overføres» og «kan nyttes under post 01».

Andre saker

Nasjonal jazzscene

I Budsjett-innst. S. nr. 2 (2003–2004) uttalte familie-, kultur- og administrasjonskomiteen følgende:

«Komiteen viser til at norsk jazz fortsatt er i en meget god utvikling. En bevisst satsing på utdanning, samt utvikling av festivaler, scener og regionale jazzsentra har bidratt til dette. Komiteen viser til at et flertall i innstillingen for budsjettet i 2003 sa at de seneste årenes utvikling av norsk jazz har avstedkommet et betydelig behov for et godt synlig nasjonalt jazzsted – et sted som kan samle publikummere, utøvere og politiske myndigheter i en felles og framtidsrettet satsing på den videre utviklingen av norsk kvalitetsjazz. Komiteen viser til at det foreligger konkrete planer om en slik jazzscene. Komiteen vil komme tilbake til dette spørsmålet i forbindelse med behandlingen av kulturmeldingen.

Komiteen ber departementet komme tilbake til nasjonal jazzscene i Revidert nasjonalbudsjett for 2004.»

Tiltaket er omtalt St.meld. nr. 48 (2002–2003) Kulturpolitikk fram mot 2014. I Innst. S. nr. 155 (2003–2004) uttaler komiteen:

«Komiteen ser positivt på den organisatoriske utviklingen som har vært innenfor jazzfeltet og støtter tanken om en nasjonal konsertscene i Oslo. Komiteen mener det er naturlig at denne legges inn mot det eksisterende jazzmiljøet og dertil egnede spillesteder.»

I 2003 ga Norsk kulturråd et tilskudd på 0,5 mill. kroner til videreutvikling av Norsk Jazzforums prosjekt for en nasjonal jazzscene. Prosjektet omfatter to scener med ulik profil, Blå og Smuget, som til sammen skal danne en nasjonal scene i Oslo. Prosjektet har bred støtte i det norske jazzmiljøet og vil gi en kontinuerlig presentasjon av norsk og internasjonal jazz, og være et viktig møtested for publikum og utøvere. De ovennevnte scenene startet i 2003 arbeidet med å koordinere driften og Norsk Jazzforum arbeidet videre med å utvikle egne styringsorganer for en nasjonal scene. Norsk kulturråd har gitt et tilskudd 0,75 mill. kroner til videreføring av prosjektet i 2004.

Kultur- og kirke departementet vil komme tilbake til saken.

Det Åpne Teater

I Budsjett-innst. S. nr. 2 (2002–2003) uttalte et flertall av familie-, kultur- og administrasjonskomiteen følgende:

«Flertallet viser til at Stiklestadkvartalet der Det Åpne Teater holder til, er under utbygging og har merket seg teatrets utbyggingsplaner i den forbindelse. Dette kan gi en unik mulighet til å skape en viktig teaterscene og til å gi samtidsdramatikken større muligheter. Flertallet ber

departementet i samarbeid med Norsk kulturråd bidra til at disse planene kan realiseres.»

Det Åpne Teater mottar tilskudd over kap. 320, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd. Kultur- og kirkedepartementet har på denne bakgrunn innhentet en vurdering av teatrets planer om påbygg fra Norsk kulturråd. Norsk kulturråds vurdering er at Det Åpne Teater gir et viktig bidrag i arbeidet for ny norsk dramatik, men at de aktuelle planene om påbygg/utvidet virksomhet ikke gir fullgodt grunnlag for å imøtekomme teatrets søknad om økt driftstilskudd.

Kultur- og kirkedepartementet vil poengtere viktigheten av arbeid med ny norsk dramatik og Det Åpne Teaters virksomhet på området. Kultur- og kirkedepartementet viser også til kulturmeldingens omtale av behovet for styrking på området. Kultur- og kirkedepartementet finner etter en samlet vurdering likevel ikke å kunne medvirke til realisering av de foreliggende planer om påbygg.

Tiltak mot svartebørshandel med billetter

I forbindelse med behandling av Dok. nr. 8:124, jf. Innst. S. nr. 98 (2003–2004), fattet Stortinget følgende vedtak:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere ulike tiltak mot svartebørshandel, herunder en vurdering av et lovforbud, og på egnet måte komme tilbake til Stortinget med en sak om dette.»

I samsvar med kultur- og kirkeministerens innlegg i Stortinget nedsatte Kultur- og kirkedepartementet en egen arbeidsgruppe på administrativt nivå bestående av representanter fra Justisdepartementet, Barne- og familiedepartementet og Kultur- og kirkedepartementet til å utrede saken. Det ble i den forbindelse også forutsatt at Kultur- og kirkedepartementet skulle komme tilbake med en omtale av saken i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett i år.

Arbeidsgruppen har i samsvar med Stortingets vedtak vurdert ulike andre tiltak enn lovregulering som kan gjøre billettene mindre omsettelige. Dette er i første rekke tiltak som arrangøren selv kan iverksette som utsteding av billetter på navn, kombinert med navnekontroll ved arrangementene, mer bruk av direkte salg av adgang til arrangementer uten forhåndsutstedelse av billetter, forhåndbestillinger registrert med ulike referansenummer kombinert med henting av billetter kort tid før arrangementet (kinomodellen), større bruk av elektronisk distribusjon og kontroll mv.

Organisasjonene som arbeidsgruppen har vært i kontakt med (Norges Fotballforbund og Norsk

Rockforbund) har ikke avvist at disse mulighetene finnes. Men det blir bl.a. vist til at disse alternative måtene for distribusjon av adgangstegn vil svekke arrangørens økonomi, både ved at færre vil kjøpe billett tidlig i salgsfasen og ved at flere av metodene krever store investeringer (elektroniske adgangstegn) eller et stort kontrollapparat (navnkontroll). Ingen av organisasjonene har ansett disse løsningene som realistiske, noe arbeidsgruppen tar til etterretning.

Arbeidsgruppen skisserer tre forslag til lovregulering:

Forslag 1

Det nedfelles i lov klare krav om at den som selger billetter eller andre adgangsbekreftelser til kultur- og idrettsarrangementer på en utvetydig måte i all annonsering skal opplyse om differansen mellom arrangørens utsalgspris og eget prisforlangende. Bestemmelsen forbyr ikke annenhåndsomsetning til høyere pris enn pålydende, men kunden gis ved dette informasjon om at selgeren ikke opptrer på vegne av arrangøren, samt hvilket «svartebørstillegg» som selgere tar ut av markedet.

Forslag 2

Det nedfelles i lov at det ved videresalg av billetter til offentlige kultur- og idrettsarrangementer er forbudt å kreve mer enn billettens pålydende. I all annonsering av billetter i et annenhåndsmarked skal det derfor opplyses om billettens pålydende og at selgeren ikke kan kreve høyere pris. Bestemmelsen forbyr ikke svartebørssalg som sådan, men kan sies å være innrettet mot svartebørssalg på selgerens initiativ. Forbrukerombudet vil etter forslaget håndheve lovbestemmelsen.

Forslag 3

Det nedfelles i lov at videresalg i næringsvirksomhet av billetter eller andre adgangstegn til offentlige kultur- og idrettsarrangementer til pris over pålydende forbys som sådan, slik en har gjort i Danmark. Politiet blir håndhevingsinstans i henhold til dette forslaget. Forbrukerombudet vil også kunne ta markedsføringen av svartebørsbillettene.

Arbeidsgruppen har innhentet synspunkter fra Norsk Rockforbund, Norges Fotballforbund, Forbrukerombudet og Forbrukerrådet som tilrår et forbud mot virksomheten, dvs. forslag 3.

Kultur- og kirkedepartementet vil med det første sende arbeidsgruppens rapport på høring. Regjeringen vil etter dette komme tilbake til Stortinget med saken på egnet måte.

Etablering av spillrelatert virksomhet på Fagernes

I Budsjett-innst S. nr. 2 (2003–2004) ba familie-, kultur- og administrasjonskomiteen Kultur- og kirkedepartementet komme tilbake til Stortinget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett med en redegjørelse for oppfølgingen av arbeidet med å etablere spillrelatert virksomhet på Fagernes gjennom Norsk Tipping AS.

Arbeidet med å etablere spillrelatert virksomhet på Fagernes ble omtalt i Kultur- og kirkedepartementets brev til Stortinget 12. januar 2004 som svar på spørsmål til skriftlig besvarelse – spørsmål 252. Norsk Tipping AS har nå startet ansettelsesprosessen knyttet til den nye kundeserviceavdelingen på Fagernes, som skal behandle spillrelaterte henvendelser om spilleautomater. Avdelingen skal håndtere og besvare henvendelser fra lokalinnhaverne og spillere som ønsker å henvende seg direkte til Norsk Tipping AS. De kanaler som vil være tilgjengelige ved oppstart av avdelingen, vil være telefon, brev og telefaks. Avdelingen skal være i operativ drift i løpet av høsten 2004 med en bemanning på anslagsvis en avdelingsleder og 10–12 kundebehandlere. Antall ansatte forventes å øke i løpet av 2005 og 2006 med ytterligere 10–12 kundebehandlere.

3.4 Justisdepartementet

Kap. 400 Justisdepartementet

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 400, post 01 med 0,433 mill. kroner som delvis inndekking av utgiftene forbundet med minnesmerket etter Scandinavian Star ulykken, jf. omtale under Nærings- og handelsdepartementets kap. 900, post 21.

Kap. 410 Tingrettene og lagmannsrettene

Post 01 Driftsutgifter

Oppfølging av Ot.prp. nr. 103 Om lov om endringer i ekteskapsloven

Ved behandlingen av Ot.prp. nr. 103 (2002–2003) Om lov om endringer i lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap (ekteskapslova) m.m. vedtok Stortinget å overføre prøvingen av ekteskapsvilkårene fra Den norske kirke og notarius publicus til folkeregistrene. Som følge av dette skal det overføres midler tilsvarende 3,5 årsverk fra domstolene til Finansdepartementets kap. 1618 Skatteetaten, post 01 Driftsutgifter. Endringen trer i kraft fra 1.10.2004. Det foreslås på denne bakgrunn å overføre 0,394 mill.

kroner fra kap. 410, post 01 til kap. 1618, post 01 i 2004.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Utgiftene på posten er regelstyrt. På bakgrunn av regnskapstall for 2003 foreslås det å øke bevilgningen med 10 mill. kroner i 2004.

Tinglysingsprosjektet

Stortinget har tidligere vedtatt å overføre ansvaret for tinglysing i fast eiendom fra domstolene til Statens kartverk. Overføringen av oppgaver og stillinger fra domstolene til Statens kartverk vil skje gradvis fra første halvår 2004 og ferdigstilles i løpet av 2007. Etter hvert som stillinger overføres fra den enkelte domstol må midler stilles til disposisjon for Statens kartverk. Det legges opp til at merutgiftene som Statens kartverk påføres knyttet til tinglysingsprosjektet i 2004 i forbindelse med overføring av stillinger fra domstolene, kan belastes kap. 410, post 01, evt. kap. 411, post 01.

Kap. 414 Domsutgifter

Post 01 Driftsutgifter

Alle vitner som møter for Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker eller dens etterforskere etter reglene i straffeprosessloven kap. 27, se særlig § 398a, har etter endring av lov om vitners og sakkyndiges godtgjørelse § 1 krav på dekning av reiseutgifter og eventuelt tapt arbeidsinntekt. Dette er utgifter som kommisjonen skal føre på kap. 414 Domsutgifter.

Justisdepartementet har tidligere lagt til grunn at opprettelsen av gjenopptakelseskommisjonen ikke ville medføre økte utgifter på kap. 414, ettersom utgifter til vitner også under den gamle ordningen ble ført på dette kapitlet. Endringen i lov om vitners og sakkyndiges godtgjørelse § 1 innebærer imidlertid en utvidelse av ordningen ettersom også vitner som møter for kommisjonens etterforskere har krav på godtgjørelse.

På bakgrunn av ovennevnte foreslås det å øke bevilgningen på posten med 0,7 mill. kroner.

Kap. 5630 Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon as

Post 80 Utbytte

Bevilgningen på posten er 8,5 mill. kroner for 2004. Basert på regnskapstallene for Norsk Eiendomsinformasjon as for 2003 og Justisdepartementets ut-

byttepolitikk for selskapet (80 pst. av årsresultatet) ble imidlertid statens utbytte i 2004 vedtatt til 7,5 mill. kroner på selskapets generalforsamling 6.5.2004. Det foreslås på denne bakgrunn å redusere bevilgningen med 1 mill. kroner.

Kap. 3410 Rettsgebyr

Post 01 Rettsgebyr

Inntektene på posten er regelstyrt. På posten føres inntekter fra gebyrpliktige oppgaver i domstolene i forbindelse med sivile saker, tinglysing, skjønn, tvangsforretninger, skifte, konkurs m.m. Regnskapstall for 2003 tilsier isolert sett en økning av bevilgningen på posten med 100,7 mill. kroner.

Grunnsatsen for rettsgebyret er 740 kroner. Den ble sist endret med virkning fra 1.7.2003. Det foreslås å øke rettsgebyret til 800 kroner med virkning fra 1.7.2004. Dette vil øke inntektene på posten med 52 mill. kroner.

Multiplikatoren for begjæring om tvangsfullbyrdelser etter rettsgebyrlovens § 14 ble hevet fra 1R til 1,5R med virkning fra 1.1.2004. Bevilgningen i 2004 ble som følge av dette økt med 62 mill. kroner, basert på antall begjæring om *utlegg* i 2002. Korrigert for antall begjæring om *tvangsfullbyrdelser* i 2003 forventes det en ytterligere økning i inntektene på 25 mill. kroner i 2004. Det foreslås videre å øke multiplikatoren for begjæring om tvangsfullbyrdelser etter rettsgebyrlovens § 14 til 2R med virkning fra 1.7.2004. Dette anslås å gi en samlet merinntekt i 2004 på om lag 47 mill. kroner. Disse forhold tilsier en økning på kap. 3410, post 01 og 04 med totalt 134 mill. kroner. 60 prosent av inntektene skal føres på kap. 3410, post 04, totalt 80 mill. kroner. Resterende beløp på 54 mill. kroner skal føres på post 01. Ved en feiltakelse ble hele den forventede inntektsøkningen i 2004 på 62 mill. kroner bevilget på kap. 3410, post 01. På bakgrunn av ovennevnte må bevilgningen på kap. 3410, post 01 settes ned med 8 mill. kroner og bevilgningen på kap. 3410, post 04 settes opp med 80 mill. kroner, jf. omtalen av post 04 nedenfor.

Oppdaterte tall fra Brønnøysundregistrene viser at antall tvangsavviklinger i 2004 som følge av at fristen for aksjeselskaper til å forhøye aksjekapitalen gikk ut ved utløpet av 2003, blir lavere enn forventet. Dette tilsier isolert sett at bevilgningen på posten settes ned med 16,5 mill. kroner, jf. også omtale under kap. 475, post 01.

Samlet foreslås det å øke bevilgningen på kap. 3410, post 01 med 128,2 mill. kroner.

Post 04 Lensmennenes gebyrinntekter

Inntektene på posten er regelstyrt. Posten omfatter i første rekke gebyrene som lensmennene, i egenkap av namsmenn, innkrever i forbindelse med tvangsforretninger. Også inntekter i forbindelse med ordinære forkynnelser føres på posten.

Regnskapstall for 2003 tilsier isolert sett at bevilgningen på posten økes med 17 mill. kroner. I tillegg kan bevilgningen forhøyes med 8 mill. kroner som følge av forslaget om å heve rettsgebyret til 800 kroner fra 1.7.2004, jf. omtale under post 01. Videre kan bevilgningen på posten økes med 80 mill. kroner som følge av at multiplikatoren for begjæring om tvangsfullbyrdelser etter rettsgebyrlovens § 14 ble hevet til 1,5R fra 1.1.2004, og foreslås hevet ytterligere til 2R fra 1.7.2004, jf. også omtale under post 01.

Samlet foreslås det å øke bevilgningen på kap. 3410, post 04 med 105 mill. kroner.

Kap. 430 Kriminalomsorgen sentrale forvaltning

Post 01 Driftsutgifter

Prosjektet «Snu unge lovbytere»

Av praktiske grunner foreslås det å samle midlene til prosjektet «Snu unge lovbytere» på kap. 440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten. Som følge av dette foreslås det å redusere bevilgningen på kap. 430, post 01 med 1 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 440, post 01, jf. omtale under kap. 440.

Det foreslås å øke bevilgningen på kap. 430, post 01 med 1,35 mill. kroner, jf. omtale under kap. 3430, post 04.

Samlet foreslås bevilgningen på kap. 430, post 01 dermed økt med 350 000 kroner.

Post 60 Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv.

Saldert budsjett for 2004 er på 58,14 mill. kroner. I tillegg er det overført ubrukte midler fra 2003 på 25,879 mill. kroner. Samlet tilgjengelig bevilgning i 2004 er således om lag 84 mill. kroner. Det er noe usikkerhet knyttet til forventet forbruksutvikling på posten. På bakgrunn av regnskapstall de senere årene foreslås det å redusere bevilgningen på kap. 430, post 60 med 35,8 mill. kroner.

Kap. 3430 Kriminalomsorgens sentrale forvaltning

Post 03 Andre inntekter

På bakgrunn av forventet utvikling og salg av eiendom foreslås det å øke bevilgningen på kap. 3430, post 03 med 0,5 mill. kroner.

Ny post 04 Tilskudd

Kriminalomsorgen mottar i 2004 tilskudd for deltakelse i internasjonalt fengselssamarbeid. Det foreslås i den forbindelse en bevilgning på 1,35 mill. kroner på ny post 04 Tilskudd. Videre foreslås det at Justisdepartementet i 2004 får fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 430, post 01 mot tilsvarende merinntekter under kap. 3430, post 04, jf. forslag til romertallsvedtak.

Halden fengsel

Det vises til omtalen av Halden fengsel i St.prp. nr. 1 (2003–2004). Justisdepartementet vil av hensyn til effektiv ressursbruk i justissektoren gjennomgå prosjektet på nytt med sikte på kostnadsreduksjon. Justisdepartementet vil komme tilbake til den videre fremdriften ifm. statsbudsjettet for 2005.

Molde fengsel/erstatningsplasser i Hustad leir

Molde fengsel har 12 plasser og er for tiden stengt på grunn av omfattende sopp- og muggskader. Det er iverksatt utbedringsarbeider for å fjerne sopp og mugg. Dette arbeidet vil bli avsluttet i løpet av sommeren 2004, men det er fortsatt et utbedringsbehov ved anstalten som gjør at plassene ikke vil bli tatt i bruk da.

Departementet arbeider derfor aktivt med å etablere midlertidige fengselsplasser ved siviltjenesteadministrasjonen Hustad leir i Fræna kommune til erstatning for plassene som er stengt ved Molde fengsel. Planleggingsarbeidet er i gang, og tilpassingsarbeider vil bli satt i gang fortløpende. Det legges opp til at plassene i Hustad leir kan tas i bruk i løpet av 2. halvår 2004.

Kap. 440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten

Post 01 Driftsutgifter

Ledige stillinger – jobb til politistudentene og styrking av politidistriktenes driftsbudsjetter mv.

240 studenter forventes uteksaminert fra Politihøgskolen våren 2004. Statistikk pr. 1.3.2004 viste at

det var ca. 200 ledige stillinger i politiet. Noen av disse var ledige bl.a. pga. manglende kvalifiserte søkere. Politidistriktene har imidlertid rapportert at flere stillinger holdes vakant pga. budsjettsituasjonen. Dette kan føre til at mange av årets avgangstudenter får problemer med å skaffe seg jobb når de avslutter studiene ved Politihøgskolen. Det foreslås derfor en styrking av politidistriktenes driftsbudsjetter, slik at det gis mulighet for å ansette i ledige stillinger, tilsvarende 180 årsverk fra høsten 2004.

I tillegg til å styrke driftsbudsjettene for å bidra til å sikre nyutdannede jobb i etaten, er det behov for en styrking av politibudsjettet for delvis å dekke økte utgifter til premie for yrkesskadeborsikringen, som i 2004 øker vesentlig. Ut fra den foreliggende sikkerhetssituasjonen er det dessuten nødvendig å øke aktivitetsnivået, særlig på kontraterror-området.

På denne bakgrunn foreslås det å øke bevilgningen med i alt 65 mill. kroner. Justisdepartementet vil komme tilbake til fordelingen mellom kap. 440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten og kap. 441 Oslo politidistrikt til høsten.

Ranet av Norsk Kontantservice i Stavanger

Ranet av Norsk Kontantservice og drapet på en tjenestemann i Rogaland politidistrikt krever store ressurser i forbindelse med etterforskning og oppfølging. Flere politidistrikter bidrar ved å avgi ressurser, og trenger budsjettmessig kompensasjon for denne avgivelsen. Ressursbehovet i saken går langt ut over de midler som er avsatt til reserver i Rogaland politidistrikt og i Politidirektoratet. Det foreslås derfor en tilleggsbevilgning på 40 mill. kroner. Det samlede bevilgningsbehovet er imidlertid usikkert på nåværende tidspunkt.

Politimesteren i Rogaland har bedt SEFO om å etterforske politiets håndtering av ranet.

Politidirektoratet har nedsatt en hurtigarbeidende gruppe som i slutten av juni blant annet skal ha vurdert behovet for nytt og bedre utstyr til politiet. Bruk av såkalte pansrede kjøretøyer inngår også i denne vurderingen.

Justisdepartementet vil om nødvendig komme tilbake til ovennevnte forhold på egnet måte.

Overføring av personell fra Oslo politidistrikt til Politiets utlendingsenhet

I St.prp. nr. 1 (2003–2004) ble det forutsatt at Justisdepartementet skal overføre midler fra kap. 441 Oslo politidistrikt til kap. 440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten som en konsekvens av at per-

sonell er overført fra Oslo politidistrikt til Politiets utlendingsenhet. Total overføring fra kap. 441 er beregnet til 20 mill. kroner. På grunn av forventet effektivisering av utlendingsforvaltningen foreslås at bevilgningen på kap. 440, post 01 økes med 15 mill. kroner og at bevilgningen på kap. 442, post 01 økes med 5 mill. kroner mot en reduksjon på 20 mill. kroner på kap. 441, post 01, jf. omtale under kap. 441, post 01 og kap. 442, post 01.

Overføring til Politihøgskolen

For å dekke nødvendige utgifter under kap. 442 Politihøgskolen foreslås det å omdisponere 1 mill. kroner fra kap. 440, post 01 til kap. 442, post 01, jf. omtale under kap. 442, post 01. Omdisponeringen dekkes av sentralt tilbakeholdte midler og vil ikke få negative konsekvenser for driftsbevilgningen til politi- og lensmannsetaten.

Prosjektet «Snu unge lovbrytere»

Det foreslås å samle midlene til prosjektet «Snu unge lovbrytere» på kap. 440. Som følge av dette foreslås det å øke bevilgningen på kap. 440, post 01 med 1 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon av bevilgningen under kap. 430, post 01, jf. omtale under kap. 430.

Samlet forslag om tilleggsbevilgning for kap. 440, post 01 blir etter dette 120 mill. kroner.

Kap. 441 Oslo politidistrikt

Post 01 Driftsutgifter

Overføring av personell fra Oslo politidistrikt til Politiets utlendingsenhet

Justisdepartementet foreslår å redusere bevilgningen på kap. 441 Oslo politidistrikt, post 01 med 20 mill. kroner mot en økning i bevilgningen på kap. 440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten, post 01 med 15 mill. kroner og kap. 442 Politihøgskolen, post 01 med 5 mill. kroner, jf. omtale under kap. 440, post 01 og kap. 442, post 01.

Kap. 442 Politihøgskolen

Post 01 Driftsutgifter

Justissektorens kurs- og øvingssenter

I budsjettet for 2004 er det lagt til grunn halvårsdrift for Politihøgskolens kurs- og øvingsevirsomhet i Nord-Odal. På grunn av at om- og utbyggingen av Justissektorens kurs- og øvingssenter ikke vil være sluttført før høsten 2004, må driften i Nord-

Odal forlenges til anlegget fraflyttes 1.10.2004.

Videre viser nye beregninger at antall fakturerbare kursdøgn vil bli lavere enn det som er lagt til grunn i budsjettet. Dette medfører at Politihøgskolen ikke får de inntekter som trengs for å finansiere det nye kurs- og øvingssenteret.

På bakgrunn av ovennevnte foreslås det å øke bevilgningen på kap. 442, post 01 med totalt 6,5 mill. kroner, jf. omtale under kap. 440, post 01, kap. 441, post 01 og kap. 451, post 01.

Kap. 3440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten

Post 01 Gebyrer

Passgebyret fastsettes gjennom størrelsen på rettsgebyret (R) og den til en hver tid gjeldende multiplikator for voksen- og barnepass. Det foreslås å øke rettsgebyret til 800 kroner med virkning fra 1.7.2004, jf. omtale under kap. 3410. Endringen vil gi en anslått merinntekt på 10 mill. kroner på kap. 3440, post 01 i 2004.

Multiplikatoren for voksenpass er i dag 1 Rettsgebyr. Den ble sist endret med virkning fra 1.1.2003. Regjeringen foreslår at gebyret for voksenpass økes til 990 kroner fra 1.7.2004. Forslaget anslås å gi en inntektsøkning på 24 mill. kroner i 2004.

Samlet foreslås det å øke bevilgningen under kap. 3440, post 01 med 34 mill. kroner.

Post 03 (Ny) Salgsinntekter

På bakgrunn av forventet utvikling og salg av eiendom foreslås det å bevilge 1,5 mill. kroner på kap. 3440, ny post 03.

Post 06 Gebyrer – utlendingssaker

Innføringen av behandlingsgebyr på søknader om statsborgerskap, oppholds-, arbeids- og bosettingstillatelser og om fornyelse av tillatelser har gjort det nødvendig med en forskriftsendring. Som følge av at forskriftsarbeidet som Kommunal- og regionaldepartementet utfører er blitt noe forsinket, vil de nye gebyrene først bli innført fra ca. 15.7.2004. Dette er 6½ måneder etter det planlagte tidspunkt, og medfører at inntekten, som fordeles mellom Utenriksdepartementet og Justisdepartementet, bør justeres tilsvarende. Justisdepartementets andel av inntektsreduksjonen er beregnet til 11,2 mill. kroner. Som følge av dette foreslås det at bevilgningen på kap. 3440, post 06 Gebyrer – utlendingssaker reduseres med 11,2 mill. kroner.

Kap. 451 Samfunnssikkerhet og beredskap

Post 01 Driftsutgifter

Som inndekning for inntektsbortfallet på 6,5 mill. kroner på kap. 3451, post 01 foreslås en parallell nedjustering av bevilgningen på kap. 451, post 01 Driftsutgifter. Det vises til omtalen nedenfor av kap. 3451, post 01.

I tillegg foreslås det at bevilgningen på kap. 451, post 01 justeres ned med ytterligere 1,9 mill. kroner, jf. omtale under kap. 440, post 01 og kap. 442, post 01.

Det vesentligste av inndekningen på kap. 451 tas ved forskyvninger i materiellinvesteringer og vedlikehold. Det legges til grunn at tiltaket ikke vil få betydning for aktivitetsnivået i sivilforsvaret.

Pensjonsinnskudd for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

De to direktoratene som fra 1.9.2003 inngår i Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, hadde ulik praksis når det gjelder betalingen av arbeidsgivers og arbeidstakers andel av pensjonsinnskudd til Statens Pensjonskasse. Hovedregelen for pensjonsinnskudd er at innskuddene budsjetteres sentralt på statsbudsjettets kap. 1542 Statens Pensjonskasse. Som følge av dette foreslås det å redusere bevilgningen under kap. 451, post 01 med 7,538 mill. kroner, mot tilsvarende økning på kap. 1542, post 01.

Samlet foreslås dermed en reduksjon av bevilgningen på kap. 451, post 01 med 15,938 mill. kroner.

Kap. 3451 Samfunnssikkerhet og beredskap

Post 01 Gebyrer

Reviderte budsjettanslag for kap. 3451, post 01 tilsier at inntektene på posten vil bli om lag 6,5 mill. kroner lavere enn tidligere lagt til grunn. Det reviderte anslaget forutsetter samtidig at avgiftsnivået på området for øvrig kan opprettholdes, herunder at det blir gjennomført forskriftsendringer på brann- og eksplosjonsvernområdet slik at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap fortsatt kan kreve inn avgifter fra ilandføringsanleggene for olje og gass.

De forventede mindreinntektene skyldes at omsetningen av petroleumsprodukter har flatet ut, bl.a. som følge av at bilparken er fornyet og at strøm utgjør en stadig viktigere oppvarmingskilde. I tillegg skyldes mindreinntekten at ansvaret for oppfølging av trykkpåkjent utstyr ble overført til private aktører i 2002, uten at inntektskravet til det

tidligere Direktoratet for brann- og elsikkerhet ble justert ned som følge av dette.

På bakgrunn av ovennevnte foreslås det at bevilgningen på kap. 3451, post 01 Gebyrer reduseres med 6,5 mill. kroner i 2004.

Kap. 455 Redningstjenesten

Post 01 Driftsutgifter

Døgnkontinuerlig helikopterberedskap

I St.prp. nr. 1 (2003–2004) la Justisdepartementet opp til å styrke redningshelikoptertjenesten ved bl.a. å sette opp redningshelikopterbasen på Sola med døgnkontinuerlig tilstedevakt (15 minutters reaksjonstid) med sikte på etablering fra 1.1.2004, avhengig av at dette var praktisk mulig. Forsvaret jobber fortsatt med å fullføre de praktiske, bygningsmessige tilpasningene ved 330-skvadronens lokaler, samt etablere arbeidsavtale for tjenesten. Likeledes etablerer Helse Vest RHF tilstedevakt for legebemanningen på redningshelikoptret. Forutsatt at dette kommer på plass, forventes det at døgnkontinuerlig tilstedevakt ved redningshelikopterbasen på Sola kan settes i drift i månedsskiftet mai/juni 2004. Som følge av den oppståtte forsinkelsen, foreslås bevilgningen på posten redusert med 1,8 mill. kroner.

Opsjon nye redningshelikoptre

I St.prp. nr. 1 (2003–2004) for Justisdepartementet er det redegjort for anskaffelse av nye redningshelikoptre. På bakgrunn av Helikopterfaglig Forums innstilling (rapport 2003), vurderer Regjeringen om anskaffelse skal skje ved at den eksisterende opsjonen på NH90 skal reforhandles eller om det skal iverksettes en ny anskaffelsesprosess i markedet. Vedståelsesfristen for opsjonen på NH90 som redningshelikopter er nå forlenget frem til 1.2.2005.

I anledning den foreliggende opsjonen ble Regjeringen i oktober 2003 innklaget til EFTAs overvåkingsorgan (ESA). Det kan forventes at ESA tar stilling til klagen innen sommeren 2004, og Regjeringen har valgt inntil videre å avvente ESAs vurdering før det tas endelig stilling til anskaffelsesstrategien. Regjeringen vil på hensiktsmessig måte komme tilbake til Stortinget om den videre anskaffelsesstrategien.

Nødnett

Justisdepartementet redegjorde i St.prp. nr. 1 (2003–2004) kort for manglene knyttet til dagens separate, analoge radiosamband innen nødnetene

politiet, brannvesenet og helsevesenet, herunder at dagens sambandsløsninger er avlyttbare. I vår har alle nødetatene mottatt varsel om pålegg fra Datatilsynet. Nødetatene må innen seks måneder starte arbeidet med tilfredsstillende sikring av de respektive samband ved at sambandsnettene krypteres, jf. personopplysningslovens § 13. For politiets del løper fristen på 6 måneder fra 1.4.2004.

Det arbeides videre med å utrede alternative utbyggingsformer for nytt nødnett, herunder trinnvis utbygging og realisering ved tjenestekjøp. Regjeringen vil komme nærmere tilbake til dette i forbindelse med statsbudsjettet for 2005.

Kap. 460 De særskilte etterforskningsorganene

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten for 2004 er på 6,767 mill. kroner. Bevilgningen går til dekning av godtgjørelser til medlemmene av SEFO, driftsutgifter og utgifter til kurs og opplæring.

Stortinget vedtok i november 2003 opprettelse av *Spesialenheten for politisaker*, jf. Innst. O. nr. 15 (2003–2004) og Ot. prp. nr. 96 (2002–2003) Om lov om endringer i straffeprosessloven (ny organisering av et eget etterforskningsorgan for politiet og påtalemyndigheten).

Regjeringen tar sikte på å opprette Spesialenheten for politisaker fra 1.1.2005. Etableringskostnadene i 2004 er anslått til 1,5 mill. kroner. Det er blant annet viktig å få ansatt leder i god tid før årsskiftet for å kunne igangsette øvrige rekrutteringer og innkjøp.

Det foreslås derfor å øke bevilgningen under kap. 460, post 01 med 1,5 mill. kroner.

Kap. 466 Særskilte straffesaksutgifter

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på kap. 466, post 01 dekker utgifter til forsvarer mm. i straffesaker. En vesentlig del av salærutbetalingen til forsvarerne skjer etter en stykkprisordning. Justisdepartementet har foretatt en begrenset gjennomgang av stykkprisordningen og vil foreslå endringer i stykkprisforskriften som skal tre i kraft fra 1.7.2004. I dag betales det som dekning for bistand i straffesaker for lagmannsretten 2,5 ganger den offentlige salærsats for hver time som medgår under ankeforhandling. I tingrettene får advokatene dekket utgifter til arbeidet etter en multiplikator på 2,25. Som følge av at det ofte er samme advokat som fører en eventuell ankesak, og at saken derfor er kjent for advokaten gjennom arbeidet med saken i tingretten, anser departementet det som rimelig at multiplikatoren for godtgjørelse for arbeidet i lagmannsretten reduseres til 2. På

denne bakgrunn foreslås bevilgningen for 2004 redusert med 6,3 mill. kroner.

Hele stykkprisordningen i straffesaker ble sist endret i forskrift av 18. september 2001. Justisdepartementet vil sommeren 2004 foreta en evaluering av denne forskriftsendringen som en del av arbeidet med en hurtigere straffesakskjede. Samtidig vil det bli vurdert om ordningen også kan benyttes i de sivile sakene som føres for retten eller fylkesnemndene, og som det offentlige finansierer gjennom lov om fri rettshjelp. Departementet vil komme tilbake til saken.

Kap. 468 Kommisjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker

Post 01 Driftsutgifter

Ved etableringen av Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker ble det anslått at kommisjonen ville få 100 begjæringer om gjenopptakelse pr. år. Gjenopptakelseskommisjonen er bemannet med 6 personer. I løpet av januar og februar er det allerede kommet inn totalt 77 saker, derav 65 saker som krever utredning. Flere av sakene er av meget omfattende karakter.

Det er behov for å styrke bevilgningen under kap. 468 for å sikre kommisjonen en bemanning og driftsrammer som er i overensstemmelse med den saksmengde kommisjonen nå har fått til behandling. Det foreslås en tilleggsbevilgning på 1,4 mill. kroner.

Kap. 470 Fri rettshjelp

Post 71 Fritt rettsråd

Utgiftene på posten er regelstyrt. Basert på regnskapstall for 2003 og forventet utvikling foreslås det at bevilgningen under kap. 470, post 71 økes med 12 mill. kroner.

Kap. 471 Statens erstatningsansvar

Post 70 Erstatning til voldsofre

Utgiftene på posten er regelstyrt. Basert på regnskapstall for 2003 og forventet utvikling foreslås at bevilgningen på kap. 471, post 70 økes med 12,8 mill. kroner.

Kap. 474 Konfliktråd

Post 01 Driftsutgifter

Tidligere fordelte Justisdepartementet bevilgningen til konfliktrådene via fylkesmennene over kap. 474 Konfliktråd, post 60 Overføringer til kommune-

ne. Fra 1.1.2004 ble arbeidsgiveransvaret overført til Sekretariatet for konfliktrådene i forbindelse med at staten overtok ansvaret for konfliktrådene.

I motsetning til staten setter kommunene av feriepenger i et fond i opptjeningsåret, og utbetaler dem året etter. I denne forbindelse overfører kommunene avsatte feriepenger for 2004 til sekretariatet for konfliktrådene. I tillegg overfører kommunene ubrukte midler fra 2003. Dette er midler som ble fordelt til kommunene i 2003 og dermed er ført ut av statsregnskapet.

Det foreslås på bakgrunn av ovennevnte å opprette en ny inntektspost 01 Diverse inntekter under kap. 3474, og at bevilgningen under kap. 474, post 01 og kap. 3474, post 01 parallelloppjusteres med 2,8 mill. kroner.

Kap. 3474 Konfliktråd

Post 01 (Ny) Diverse inntekter

Det foreslås å opprette en ny post 01 Diverse inntekter med en bevilgning på 2,8 mill. kroner, jf. nærmere omtale under kap. 474 ovenfor.

Kap 475 Bobehandling

Post 01 Driftsutgifter

Utgiftene på posten er regelstyrt og dekker statens utgifter i forbindelse med tvangsavvikling av aksjeselskaper og i saker om konkurs i henhold til konkursloven § 73. Bevilgningen foreslås redusert med 21 mill. kroner som følge av oppdaterte anslag fra Brønnøysundregistrene om antall tvangsoppløsninger i 2004, jf. omtale under kap. 3410, post 01.

Andre saker

Stiftelsestilsynet

Stortinget vedtok 15. juni 2001 å opprette et stiftelsestilsyn, jf. Ot.prp. nr.15 (2000–2001) Om lov om stiftelser og Innst. O. nr. 74 (2000–2001). Stiftelsestilsynet vil kreve en bemanning i størrelsesorden 10 årsverk og et årlig driftsbudsjett i størrelsesorden 8 mill. kroner. I Ot.prp. nr. 15 (2000–2001) ble det lagt til grunn at stiftelsene helt eller delvis burde finansiere opprettelsen og driften av Stiftelsestilsynet. Regjeringen tar sikte på at Stiftelsestilsynet skal fullfinansieres gjennom gebyrer. Det vil bli fremmet en odelstingsproposisjon om saken i inneværende sesjon.

Under behandlingen av saken la Stortinget vekt på at kostnadsnivået for Stiftelsestilsynet bør holdes lavest mulig, og slik at stiftelsene ikke blir påført store ekstrakostnader som går ut over deres

evne til å oppfylle sine formål. For å begrense kostnadene ved driften av tilsynet, foreslår Regjeringen at dette samlokaliseres med Lotteritilsynet i Førde under felles administrasjon, men med faglig uavhengighet. Samlokalisering med Lotteritilsynet vil bidra til å styrke forvaltnings- og tilsynsfunksjonene overfor det frivillige Norge. Lotteritilsynet har et ferdig utbygd administrativt apparat, noe som også bidrar til å holde etablerings- og driftskostnadene på et rimelig nivå.

Regjeringen vil komme tilbake til saken i St.prp. nr. 1 (2004–2005). For å kunne etablere det nye tilsynet med virkning fra 2005, er det nødvendig å påbegynne etableringsprosessen i inneværende år. Det legges derfor opp til å anvende inntil 1 mill. kroner av bevilgningen for 2004 under kap. 305 Lotteritilsynet, post 01 Driftsutgifter, til slike etableringskostnader, jf. omtale under kap. 305.

Styrket kamp mot den organiserte kriminaliteten – endring av politiets særorganstruktur

Politiet står overfor store utfordringer for å kunne forebygge, avdekke og etterforske alvorlig organisert kriminalitet. I St.prp. nr. 1 (2003–2004) omtalte Justisdepartementet utredningen om organisering av særorganene fra prosjektgruppen som avga sin innstilling sommeren 2003 og høringsuttalelsene til denne utredningen. Justisdepartementet uttalte at det «*ser at det er behov for at Politidirektoratet foretar en bredere vurdering enn det som var mandat for prosjektgruppen*». Videre ble det gitt noen avklaringer i budsjettproposisjonen for å sikre en tilstrekkelig koordinert innsats mot organisert kriminalitet før endelig struktur fastlegges. I Budsjettinnstilling S. nr. 4 (2003–2004) side 43 støttet justiskomiteen Justisdepartementets avklaringer i budsjettproposisjonen, og uttalte at det er «*viktig at arbeidet mot organisert kriminalitet på sentralt nivå blir avklart så fort som mulig*».

En ny prosjektgruppe under ledelse av Politidirektoratet, og i samarbeid med riksadvokaten, har vurdert hovedtrekkene i en ny organisasjonsløsning for en styrket nasjonal innsats mot alvorlig organisert kriminalitet. Prosjektgruppen avga sin innstilling 15. april 2004. Denne ble etterfulgt av et begrenset høringsmøte.

Justisdepartementet vil på grunnlag av Politidirektoratets anbefalinger om prosjektgruppens innstilling, høringsmøtet og riksadvokatens merknader, legge til grunn følgende hovedtrekk for den nye organisasjonsløsningen:

1. ØKOKRIM skal bestå i sin nåværende form. Med utgangspunkt i dagens Kripos skal det utvikles et nytt nasjonalt særorgan, også med ansvar for bekjempelse av alvorlig organisert kriminalitet. Det

- nye særorganet får navnet Den nasjonale enheten for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet. Særorganet skal kunne åpne etterforskning innen saksfeltet, men også gi bistand til politidistriktene på dette området utover de bistandsoppgaver Kripos allerede utfører (drap, alvorlige ulykker og branner, seksuelle overgrep mot barn, mv.). Riksadvokatens myndighet til å beslutte sentralisert etterforskning i saker som gjelder flere politidistrikter eller statsadvokatregioner berøres ikke av nyetableringen og fortsetter som før. Det nasjonale bistandsansvar Oslo politidistrikt har for så vidt gjelder etterforskning av narkotikaforbrytelser og etterforskning av mc-kriminalitet, forutsettes overført til særorganet.
2. ØKOKRIM og Oslo politidistrikt, som har bygget opp en større seksjon mot organisert kriminalitet, vil fortsatt kunne gi bistand til politidistrikter, direkte eller gjennom ROK (se pkt. 3 og 5).
 3. Et flertall av politidistriktene vil som følge av politireformen få bredere kompetanse og bli bedre rustet til å etterforske og iretteføre større og kompliserte saker. Dette gjelder ikke minst organisert kriminalitet. Det forutsettes at den nye distriktsstrukturen bidrar til videreutvikling av allerede eksisterende regionale samarbeidsordninger og til økt samarbeid mellom særorganene og politidistriktene.
 4. Ledelsen i det nye særorganet gis påtalekompetanse på politimesternivå. Riksadvokaten kan utover særorganets ansvar for organisert kriminalitet også gi ledelsen og politijurister i særorganet påtalemyndighet på andre områder.
 5. Rådet for samordnet bekjempelse av organisert kriminalitet (ROK) skal bestå. Det nye særorganet skal utføre sine oppgaver gjennom et funksjonelt samarbeid mellom sentralt og lokalt nivå (politidistriktene), med ROK som støttespiller i saker som gjelder organisert kriminalitet. Samarbeidet skal baseres på utnyttelse av lokal kompetanse og effektive, moderne metoder. ROK ledes av en representant fra den høyere påtalemyndighet og har deltakelse fra Politidirektoratet, særorganene og en representant for politidistriktene utenfor Oslo. Denne organiseringen opprettholdes. Sekretariatsfunksjonen for ROK utøves av særorganet. Politidirektoratets rolle som etatsstyrer fastholdes og styrkes forøvrig, jf. Ot.prp. nr. 7 (1999–2000) kap. 6. Politidirektoratet vil ha det overordnede ansvar for å sikre en tilstrekkelig kraft og nødvendig styring av alle politiressurser ved behov.
 6. Det særlige etterforskningsprosjektet CATCH skal inngå i det nye særorganet. Det nye særorganet skal ha de samme ressurser, herunder spaningsressurser, som CATCH i dag disponerer ved Oslo politidistrikt. Disse skal imidlertid ha daglig tjeneste ved Oslo politidistrikt, men særorganet skal sikres full styring med de avsatte ressurser. Disse ressursene kan brukes i egne saker eller ved bistand til politidistriktene.
 7. Politidirektoratet vil nøye følge og vurdere behovet for spaningsressurser i innsatsen mot organisert kriminalitet både i politidistriktene og i det nye særorganet, herunder oppbygging av regionale spaningsenheter.
 8. Politidirektoratet skal i samarbeid med riksadvokaten utrede organisering og styrking av «undercover» – virksomheten, herunder nasjonal kompetanseenheter. Justisdepartementet vil senere ta stilling til saken.
 9. Særorganet skal bygge opp den sentrale tekniske kompetanse innen kommunikasjonskontroll og andre tekniske metoder/hjelpemidler. Politiets datakrimsenter skal derfor inngå i særorganet.
 10. Det skal arbeides videre med sikte på en ytterligere avklaring av rollene for så vidt gjelder grenseoverskridende kriminalitet og internasjonalt politisamarbeid, særlig mellom Politidirektoratet, Kripos og Politiets utlendingsenhet. Politiets utlendingsenhetens arbeid med asyl- og utlendings saker er begrenset til forvaltnings- og kontrolloppgaver, jf. kgl. res. nr. 39 av 21.11.2003.
 11. Justisdepartementet vil gjennomføre endringer i særorganstrukturen fra og med 2005. En prosjektgruppe under ledelse av Politidirektoratet er i gang med å utrede ansvarsforhold og organisering av bl.a. kriminaltekniske undersøkelser og analyser og tilpasningen av datakrimsenteret. Politidirektoratets anbefalinger om disse spørsmål skal foreligge innen 1.9.2004. Det kan derfor bli aktuelt å gjøre endringer i det nye særorganets ansvarsområde i løpet av 2005.
 12. Justisdepartementet vil vurdere prosjektgruppens forslag om et nasjonalt statsadvokatembete med bl.a. påtaleansvar for saker som legges til særorganet.

Utvik senior

Fiskefartøyet «Utvik Senior» forliste 17.2.1978 utenfor Senja i Troms. Forliset ble gransket i 1978–1979. Det ble da konkludert med at fartøyet sannsynligvis hadde grunnstøtt og at det var ute av kurs. Etter funn av fartøyets hovedmotor april 2002 nedsatte Justisdepartementet 8.5.2002 en ny undersøkelseskommisjon under ledelse av tingrettsdommer Brit Ankill. Undersøkelseskommisjonen hadde som mandat å bringe på det rene de faktiske omstendigheter omkring ulykken og årsaken til den. Rapporten ble avlevert til Justisdepartementet

20.4.2004. Kommisjonen konkluderer i sin rapport med at kollisjon med et annet fartøy fremstår som den sannsynlige årsak til forliset. Fartøyet befant seg i det området det var forventet å være i på tidspunktet for forliset, og det var således ikke ute av kurs.

Kommisjonen har opplyst at man ennå ikke har fått svar fra flere utenlandske myndigheter om de skulle være kjent med fartøy som kunne ha befunnet seg i området på forlistidspunktet. Justisdepartementet følger opp dette. Dersom det fremkommer nye opplysninger som følge av dette vil disse bli forelagt kommisjonen.

Justisdepartementet vil gå gjennom den avgitte rapporten og dens konklusjoner. Videre vil man vurdere myndighetenes samlede håndtering av saken og også spørsmålet om eventuelle erstatninger. Deretter vil man komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

3.5 Kommunal- og regionaldepartementet

Programkategori 13.10 Administrasjon m.m.

Kap. 500 Kommunal- og regionaldepartementet (jf. kap. 3500)

Post 01 Driftsutgifter

Som en konsekvens av økt aktivitet på innvandringsområdet i EU m.m. har Kommunal- og regionaldepartementet opprettet en stilling som spesialutsending for migrasjonsspørsmål ved Norges delegasjon i Brussel. Stillingen skal finansieres av Kommunal- og regionaldepartementet, men er administrativt underlagt Utenriksdepartementet. For å dekke Utenriksdepartementets utgifter til stillingen foreslås det at kap. 500, post 1 settes ned med 2,2 mill. kroner, mot at kap. 101 Utenriksstasjonene, post 1 Driftsutgifter økes med 1,6 mill. kroner og kap. 102 Særavtaler i utenriktjenesten, post 1 Driftsutgifter økes med 0,6 mill. kroner.

Post 21 Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag, kan overføres

Stortinget vedtok 10. februar 2004 å be Regjeringen oppnevne en kommisjon til å vurdere lokaldemokratiets vilkår og utvikling. Kommisjonen ble oppnevnt ved kronprinsregentens resolusjon 12. mars 2004. Kommisjonen skal ha en funksjonstid på 2 år med oppstart 1. april 2004. Kommunal- og regionaldepartementet er pålagt ansvaret for tilrettelegging og drift av kommisjonen. Som en følge av dette fo-

relås det å øke bevilgningen under kap. 500, post 21 med 3 mill. kroner til finansiering av kommisjonens arbeid i 2004. Det er i tillegg et merbehov på posten på 0,5 mill. kroner til økte FoU-utgifter til øvrige utvalg under Kommunal- og regionaldepartementet.

Merbehovet på 3,5 mill. kroner foreslås dekket inn ved en tilsvarende nedjustering av kap. 500, post 50, jf. omtale nedenfor.

Kap. 500, post 21 Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag, kan overføres, økes med 3,5 mill. kroner fra 10,6 mill. kroner til 14,1 mill. kroner mot tilsvarende nedjustering av kap. 500, post 50 fra 18 mill. kroner til 14,5 mill. kroner.

Post 50 Forskningsprogrammer under Norges forskningsråd

Det er i saldert budsjett 2004 bevilget 18 mill. kroner over kap. 500, post 50, hvorav 5,5 mill. kroner av bevilgningen er satt av til en ny forskningssatsing på Kommunal- og regionaldepartementets ansvarsområder. Framdriften i denne prosessen er imidlertid forsinket og behovet for midler til en ny forskningssatsing i inneværende år anslås nå til 2 mill. kroner. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen på posten med 3,5 mill. kroner, mot en tilsvarende økning på kap. 500, post 21. Midlene skal dekke utgifter i forbindelse med lokaldemokratikommisjonen og økte FoU-utgifter i forbindelse med øvrige utvalg under Kommunal- og regionaldepartementet, jf. omtale under kap. 500, post 21 ovenfor.

Kap. 500, post 50 settes ned med 3,5 mill. kroner fra 18 mill. kroner til 14,5 mill. kroner, mot en tilsvarende økning på kap. 500, post 21 Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag.

Kap. 5316 Kommunalbanken AS

Post 70 Garantiprovisjon

Kommunalbanken betaler en provisjon på 0,1 prosent av statsgaranterte lån opptatt før 1. november 1999. For 2004 ble det budsjettetert med en provisjonsinntekt på 13,8 mill. kroner. Faktisk inntekt ble 13,561 mill. kroner. Bevilgningen foreslås derfor satt ned med 239 000 kroner, fra 13,8 mill. kroner til 13,561 mill. kroner.

Programkategori 13.20 Innvandring

Kap. 520 Utlendingsdirektoratet

Post 01 Driftsutgifter

Utvidelse av EU-/EØS-samarbeidet

Fra 1. mai 2004 ble EU-/EØS-samarbeidet utvidet med 10 nye medlemsland. Som følge av utvidelsen

forventes det en vesentlig økning i antallet søknader fra personer som ønsker sesongarbeid. Dette vil være søknader som, pga. tidsaspektet for oppholdet i Norge, krever en hurtig behandling. Dette kommer i tillegg til økningen som kan forventes som følge av utvidelsen. Politiet vil i samarbeid med Utlendingsdirektoratet (UDI) iverksette en «hurtigbehandlingsprosedyre» av søknader i henhold til overgangsreglene. Det er svært viktig at behandlingen av søknader i henhold til overgangsreglene, jf. Besl. O. nr. 67 (2203–2004 og Innst. O. nr. 64 (2003–2004), gjennomføres på en effektiv og smidig måte slik at det ikke oppstår en situasjon med lange saksbehandlingstider. Spesielt viktig er dette i forhold til landbruksnæringen og andre næringer, som er helt avhengig av arbeidskraft fra utlandet for å kunne avvikle sesongen. Utlendingsmyndighetene skal likevel gjennomføre tilstrekkelig forhåndskontroll av reisedokument og arbeidstilbud, herunder lønns- og arbeidsvilkår. Nødvendig opplæring må derfor bli gitt, og søknader om oppholdstillatelse fra arbeidstakere fra de nye medlemslandene skal gis tilstrekkelig prioritet.

UDI vil i perioden 1. mai til 1. september leie inn ekstra personale som skal bistå særlig belastede politidistrikter med opplæring, saksbehandlingsressurser og veiledning. Av disse er det planlagt at de fleste skal være tilstede ved de politidistriktene der behovet er størst, og fatte vedtak under politiets myndighet. De øvrige skal fatte hurtige vedtak i tvilssaker i UDI. UDI vil videre gi opplæring til de politidistriktene som forventes å få størst pågang av søknader i henhold til overgangsreglene.

Som følge av dette foreslås bevilgningen på kap. 520, post 1 økt med 3,555 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, statlige mottak

Kommunal- og regionaldepartementet finner på det nåværende tidspunkt ingen grunn til å justere prognosen for antall asylsøkere på 10 000 personer i 2004, men understreker at prognosene er usikre.

Belegget i mottak er imidlertid høyere enn forutsatt i budsjett for 2004. Dette skyldes bl.a. høyere inngående belegg ved årsskiftet enn tidligere antatt samt endrede prognoser med hensyn til antall personer som flytter ut av mottak.

Bevilgningen på kap. 520, post 21 er basert på et gjennomsnittlig belegg i mottakene på om lag 11 000 personer. Nye prognoser tilsier nå et gjennomsnittlig belegg i mottak på om lag 13 500 personer. Belegget i mottak beror foruten på ankomstallet, på behandlingstid i asylsaksbehandlingen, på bosetting, på effektivisering av avslag, på hvor mange

personer som returnerer ved hjelp av International Organization for Migration (IOM) og på hvor mange personer som forlater mottak på egenhånd.

Per 1. januar 2004 var belegget i mottak om lag 700 personer høyere enn forutsatt i budsjettet for 2004. En viktig grunn til at belegget ved årsskiftet var høyere enn forutsatt er at saksbehandlingen for personer fra Somalia, Irak, Afghanistan og Russland (tsjetsjenere), som utgjør store grupper i mottak, har vært stilt i bero.

Videre finner Regjeringen grunn til å endre prognosene for antallet personer ut av mottak. Nedenfor gjøres det nærmere rede for bakgrunnen for dette.

Frivillig retur via IOM og uttransporteringer

I budsjettet for 2004 er det forutsatt at 3 400 personer skal returnere ved hjelp av IOM. Antall returnerte hittil i år ligger betydelig under prognosene forutsatt i budsjettet. Som en følge av at UDI og Politidirektoratet nå samarbeider nært for å få til økte returer via IOM, endres ikke måltallet på 3 400 personer i 2004, men det gjøres en endring i prognosene for når personene reiser. Dette bidrar til økte utgifter i mottak.

I budsjettet for 2004 er det forutsatt at 4 700 personer skal uttransporteres av politiet. Antallet uttransporterte de tre første månedene i 2004 ligger noe under prognosene forutsatt i budsjettet. Som en følge av at Politiets utlendingsenhet kommer i full drift i løpet av sommeren forventes antallet uttransporteringer å øke utover året. Det forventes derfor at måltallet for 2004 vil nås, men prognosene for når personene reiser endres. Dette bidrar til økte utgifter i mottak.

Det er nær sammenheng mellom politiets uttransporteringer og antallet som melder seg til frivillig retur via IOM. Det kan derfor tenkes at det vil skje en økning i antallet reiser med IOM utover året parallelt med en økning i politiets uttransporteringer. Det er imidlertid stor usikkerhet knyttet til prognosene for uttransporterte og returer med IOM. Det må videre understrekes at muligheter for uttransportering og retur via IOM er avhengig av hvilke grupper som er i mottak og av forhold i mottakerland.

Bortfall av botilbud i mottak

Som følge av bortfall av mottaksplass for personer med endelig negativt vedtak var det lagt til grunn at i overkant av 1 000 personer ville forlate mottak i februar, da fristen for utreise gikk ut for en stor gruppe. Per utgangen av mars 2004 har imidlertid kun

186 personer forlatt mottaket og 62 personer har søkt IOM om frivillig retur. Dette skyldes bl.a. at det tar lenger tid enn antatt å få personene til å forlate mottaket. Namsmannen må i visse tilfeller stå for utkastelsen og de juridiske sidene er mer kompliserte enn tidligere forutsatt, bl.a. er utkastelse fra mottak ikke eksplisitt hjemlet i lov.

Bosatte fra mottak

Det er i budsjett for 2004 forutsatt at 4 250 personer skal bosettes fra mottak. I årets tre første måneder er det bosatt om lag 100 personer færre per måned enn forutsatt. Prognosen opprettholdes imidlertid likevel, da det erfaringsmessig bosettes flere personer mot slutten av året.

Innsparinger som følge av 48-timersprosedyre

Innsparing i forhold til innføring av en 48-timers prosedyre for behandling av asylsøknader er foreløpig minimal som følge av at denne kategorien asylsøkere er meget liten. Det har i de tre første månedene av 2004 kun vært fattet vedtak i 83 slike saker.

Totalt merbehov

En forventet økning av gjennomsnittlig belegg i mottak i 2004 med 2 500 personer tilsier et behov for en tilleggsbevilgning på posten på 265,3 mill. kroner. UDI har fått overført 72,8 mill. kroner fra 2003. 9 mill. kroner av disse midlene er bundet opp i innkjøp av nytt røntgenapparat. Bevilgningen på kap. 520, post 21 foreslås derfor økt med 201,5 mill. kroner.

Kap. 3520 Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 520)

Post 04 Refusjon av ODA-godkjente utgifter

Som følge av forslaget om å øke bevilgningen knyttet til drift av statlige mottak, jf. kap. 520, post 21, foreslås det at bevilgningen på kap. 3520, post 4 Refusjon av ODA-godkjente utgifter økes med 112,64 mill. kroner.

Kap. 521 Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 3521)

Post 71 Kunnskapsutvikling, kan overføres

Bevilgningen på posten er i 2004 på 48,3 mill. kroner. Bevilgningen er overførbart. For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås bevilgningen på posten redusert med 5 mill. kroner.

Kap. 524 Utlendingsnemnda (jf. kap. 3524)

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten er i 2004 på 9,7 mill. kroner. Regnskapet for 2003 var på 4,5 mill. kroner. Utgiftene på posten dekker behandling av saker i nemndmøter. Antall nemndmøter med personlig fremmøte er per utgangen av mars 2004 på nivå med 2003. Det er noe færre nemndmøter uten personlig fremmøte enn i 2003.

Bevilgningen på posten foreslås på denne bakgrunn redusert med 3,5 mill. kroner.

Anmodningsvedtak om asylmottak og bosettingsordningen for flyktninger mv.

Innledning

I forbindelse med Trontaledebatten og behandlingen av statsbudsjettet for 2004, vedtok Stortinget til sammen fire anmodningsvedtak vedrørende statlige asylmottak. Nedenfor følger Regjeringens svar på Stortingets anmodningsvedtak.

Vedtak nr. 159: Evaluering av den nye bosettingsordningen

Som en oppfølging av St.meld. nr. 17 (2000–2001) Asyl og flyktningpolitikken i Noreg, ble dagens bosettingsordning for flyktninger innført med virkning fra bosettingsåret 2002. I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2004 ba Stortinget Regjeringen om en evaluering av dagens bosettingsordning. Stortingets anmodningsvedtak nr. 159 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen så snart som mulig evaluere dagens bosettingsmodell og vurdere nye modeller for bosetting av innvandrere i kommunene innenfor de vedtatte økonomiske rammene og forelegge disse for Stortinget på en egnet måte. Ordningene må fortsatt være basert på frivillighet».

Det vises også til Stortingets anmodningsvedtak i forbindelse med Trontaledebatten. Vedtak nr. 8 fra Trontaledebatten lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem prinsipper og fremgangsmåte for fremtidig lokalisering av asylmottak og bosetting av flyktninger i RNB 2004.»

Kort beskrivelse av bosettingsordningen

Et utvalg med tre representanter fra staten og tre fra kommunesektoren fastsetter, på bakgrunn av prognoser fra Utlendingsdirektoratet (UDI), boset-

tingsbehovet for det kommende året. I tillegg for- deler utvalget antall flyktninger det vil være behov for å bosette på hvert enkelt fylke. Utgangspunktet for fordelingen er fylkenes folketall, hensyn til flyktningens ønsker om bosted og erfaringer med tidligere bosettingsarbeid. På fylkesnivå er det UDIs regionkontor og Kommunenes Sentralforbund (KS) som sammen fordeles flyktningene som skal bosettes i fylket på den enkelte kommune etter tilsvarende kriterier. UDIs regionkontor sender så anmodning om bosetting til kommunene ut fra denne fordelingen. Samtidig som UDIs regionkontor sender ut anmodninger, inviterer KS i fylkene kommuner i pressområder der de fleste flyktningene ønsker å bosette seg til regionale møter. Bosetting i bykommuner og de omliggende kommuner sees i sammenheng, for å spre presset på flere kommuner. Arbeidsmarked og boligmarked innen et større område sees da i sammenheng. Hensikten er å øke bosettingen i store og mellomstore kommuner for å unngå senere sekundærflytting.

Evaluering av ordningen

Evalueringen av dagens bosettingsordning er gjennomført av Kommunal- og regionaldepartementet. Årlige rapporter fra UDI og KS til Nasjonalt utvalg for bosetting, separate innspill fra UDI og KS, virksomhetsrapporter fra UDI, rapporter fra Husbanken, et møte med KS og utvalgte bosettingskommuner i mars 2004, data fra anmodnings- og bosettingsarbeidet de siste årene og referat fra drøftinger i Nasjonalt utvalg for bosetting, er bakgrunnsmateriale for evalueringen.

Måloppnåelse

Bosettingsordningens målsetting om samsvar mellom kommune-plasser og behovet for bosetting av flyktninger ble ikke nådd, verken i 2002 eller i 2003. Ved inngangen til 2004 var det 1 935 personer med vedtak om opphold i statlige mottak. Av disse har 422 ventet over 6 måneder etter positivt vedtak, 96 personer i mer enn 1 år.

Totalt ble det i 2003 bosatt 6 750 flyktninger i 283 kommuner. Av de bosatte var 3 600 personer som hadde fått opphold etter å ha søkt asyl, 1 650 var overføringsflyktninger og 1 500 hadde fått familiegjenforening med flyktninger i Norge. Tabell 3.3 viser tilsvarende tall for perioden 1999–2002:

Målet om rask bosetting, senest seks måneder fra innvilget oppholdstillatelse, ble heller ikke nådd. Gjennomsnittlig ventetid for personer som ble bosatt fra mottak i 2003, var 7,14 måneder etter vedtak om opphold. Av disse ble 55 prosent bosatt innen 6 måneder.

Bosettingsordningens intensjon om å øke bosettingen i sentrale strøk har i liten grad blitt innfridd. Fordelingsnøkkelen i den nye ordningen tilsa at særlig kommuner i det sentrale østlandsområdet burde øke bosettingen vesentlig. Samlet er det et gap mellom anmodninger, vedtak og faktisk bosetting i dette området, selv om noen kommuner økte antallet etter møte med KS.

UDI rapporterer at de bruker like mye ressurser til arbeidet med bosetting nå som før den nye bosettingsordningen ble innført.

Årsaker til manglende måloppnåelse

En del kommuner bosetter ikke flyktninger, eller de bosetter færre enn UDI anmoder om. Av 303 kommuner som ble anmodet i 2003, var det 43 som ikke ønsket å bosette i det hele tatt. Kommuner som har gjort vedtak om bosetting, klarer ofte ikke å bosette det antallet de har vedtatt. I følge KS og UDI er en årsak at særlig kommuner i pressområder har vansker med å skaffe nok boliger og egnede boliger, særlig til enslige. Videre har enkelte kommuner vedtak som ikke samsvarer med behovet, for eksempel at de kun vil bosette familier eller bestemte nasjonaliteter.

En relativt liten del av boligene til flyktninger blir finansiert gjennom Husbanken. For enkelte kommuner som bruker Husbankens ordninger, har imidlertid boligtilskuddet trolig vært avgjørende for at disse kommunene i det hele tatt bosetter flyktninger. UDI peker på at bosettingsordningen i

Tabell 3.3 Antall flyktninger bosatt i kommunene pr. år

Antall bosatte/år	1999	2000	2001	2002
Tidligere asylsøkere	3 888	4 033	3 735	3 431
Overføringsflyktninger	1 480	788	1 747	1 184
Sum bosatte etter avtale med kommuner	5 368	4 821	5 482	4 615
Familiegjenforente til ovennevnte grupper	1 370	1 516	1 417	3 526
Totalt	6 738	6 337	6 899	8 141

dag virker usolidarisk i det noen kommuner opplever at de i flere år har bosatt en relativt stor andel flyktninger, mens andre kommuner har bosatt få eller ingen. Samlet blir det et manglende samsvar mellom den nasjonale målsettingen om rask bosetting og de prioriteringer som foretas på lokalt nivå når det gjelder flyktningpolitikken.

Enkelte grupper/personer er vanskelige å få bosatt. KS mener at en del av problemet skyldes utgifter som er forbundet med en del grupper flyktninger. Dette gjelder personer med funksjonshemninger eller adferdsavvik/kriminalitet. Om lag 40 personer i denne kategorien har ventet i mer enn 1 år etter at de fikk oppholdstillatelse på å bli bosatt. På grunn av store sosialhjelpsutgifter til eldre, har også en del kommuner varslet at de ikke vil bosette flere eldre. KS mener at også disse kommunene vil stiller seg positive til bosetting, forutsatt at bedre statlige stønadsordninger blir innført. I tillegg er enslige menn og enkelte nasjonalitetsgrupper vanskelig å bosette.

Vurdering

Etter Regjeringens vurdering ser den nye bosettingsordningen ut til å fungere bedre enn den tidligere ordningen. Den nye ordningen har ført til et godt samarbeid mellom staten og kommunesektoren, gitt økt engasjement fra KS både sentralt og regionalt, og bidratt til en økt involvering av kommunesektoren i bosetting av flyktninger. Ordningen har bidratt til økt oppmerksomhet om bosetting og integrering av flyktninger på politisk nivå i kommunene. Den har også bidratt til økt interkommunalt samarbeid på dette området.

Manglende måloppnåelse er ikke nødvendigvis knyttet til utforming av bosettingsordningen. Enkelte kommuner har gitt klart uttrykk for at de unnlater å bosette som en protest mot statens politikk i forhold til kommunesektoren også på andre områder. For eksempel gikk flere kommuner i Akershus sammen om en bosettingsnekt, med denne begrunnelsen. Videre kan et relativt stort antall familiegjenforeninger bidra til en nedgang i bosetting fra mottak. Noen kommuner inkluderer familiegjenforeninger i sine vedtak om bosetting, og noen må bruke kommunale boliger i forbindelse med familiegjenforeninger.

Bosettingsordningen fungerer godt i mange kommuner, og det er vanskelig å finne forklaring på hvorfor den ikke fungerer like bra i alle. Noe av forklaringen kan ligge i det som er nevnt over. Evalueringen har ikke frambrakt noen alternative modeller til eksisterende ordning, gitt dagens rammebetingelser. Hovedinntrykket er at kommunene

gjennomgående er godt fornøyd både med bosettingsprosessen og innretningen på tilskuddsordningene. Både KS og enkeltkommuner har gitt uttrykk for at dagens integreringstilskuddsordning fungerer godt, men at de samlede overføringene fra staten til integreringsarbeidet burde ha vært større.

Introduksjonsloven blir obligatorisk for alle kommuner fra 1. september 2004, og i 2005 vil det bli endringer ved innføring av obligatorisk norskundervisning for voksne. Regjeringen ser ingen grunn til foreta større endringer i bosettingsordningen nå, men vil foreslå en del tiltak som kan forbedre måloppnåelsen innefor de rammer som er gitt. Regjeringen viser videre til at ordningen har fungert effektivt i relativt kort tid. Det er grunn til å tro at det er et potensial for å øke det kommunale engasjementet ytterligere, og til å forbedre resultatene.

Forslag til tiltak

- Integreringstilskuddet har vist seg å være en god og robust ordning. Den er lett å administrere, den er forutsigbar og har støtte i kommunesektoren. Tilskuddet skal dekke de gjennomsnittsutgiftene kommunene har de første fem årene i forbindelse bosetting og integrering av flyktninger. Tilskuddet utbetales uavhengig av de behov den enkelte flyktning måtte ha for oppfølging, tiltak og tilrettelegging fra kommunens side. Siden kommunene kan velge ikke bare hvor mange, men også hvem de vil bosette, foretrekker en del kommuner å bosette familier framfor enslige menn fra enkelte land og personer med behov for ressurskrevende tiltak. En omfordeling, slik at det kan gis mer tilskudd for bosetting av voksne enn for bosetting av barn under 18 år, vil trolig gjøre det lettere å få bosatt de som i dag blir værende lengst i mottak. En omfordeling av integreringstilskuddet, slik at det blir mer i samsvar med de utgiftene kommunene har knyttet til bosetting av enkelte kategorier, vil kunne bidra til raskere bosetting. En slik endring vil bli vurdert i forbindelse med budsjettet for 2005.
- UDI vil ved anmodningene for 2005 legge til rette for flerårige vedtak i bosettingskommuner for å bedre kommunenes muligheter til planlegging. Vedtakene bør inneholde en fleksibilitet som gjør det mulig å tilpasse bosettingen til behovet, men som også gjør det mulig å opprettholde den flyktningfaglige kompetansen i kommunene.
- Kommunesektoren har pekt på behovet for tiltak på boligsiden for å kunne øke bosettingen i sentrale områder. Regjeringen vil iverksette til-

tak for å veilede kommunene for bedre utnyttelse av boligmassen i kommunen. KS har i samarbeid med Husbankens regionkontor i løpet av høsten 2003 gjennomført en rekke seminarer med bolig- og flyktningansvarlige i mange kommuner, og mener at denne innsatsen har bidratt til en stor økning i bosettingstallene mot slutten av året. Dette arbeidet bør videreføres. Før øvrig er de boligpolitiske virkemidlene omtalt i St.meld. nr. 23 (2003–2004) Om boligpolitikken, som Regjeringen nylig har lagt fram for Stortinget.

- Både KS og kommunene peker på at interkommunalt samarbeid ved bosetting og integrering av flyktninger er nyttig, og at KS ønsker å arbeide for interkommunalt samarbeid om bosettingsvedtak. Arbeidet med tilrettelegging for interkommunalt samarbeid om bosetting og integrering av flyktninger bør videreføres.
- Regjeringen har sendt på høring et forslag om at personer med kort botid i Norge, herunder eldre innvandrere med liten eller ingen alderspensjon fra folketrygden, skal få rett til en ny statlig stønad. Ordningen skal forankres i en egen lov og vil gjelde for personer som har fylt 67 år og som er bosatt i Norge. Det foreslåtte stønadsnivået innebærer at en enslig person gjennom supplerende stønad vil kunne sikres en inntekt på om lag 91 800 kroner som pensjonist. Den nye ordningen vil delvis bli finansiert gjennom de midlene kommunene i dag bruker på sosialhjelp til denne gruppa. Overføringene til kommunene vil bli tilsvarende mindre fordi dette er kostnader som faller bort når den nye ordningen er på plass. Det er tatt hensyn til at kommunene fortsatt vil ha utgifter til sosialhjelp til gruppen som omfattes av den nye ordningen. En ordning med ny statlig stønad til eldre innvandrere vil trolig gjøre det lettere å bosette denne gruppen.

Konklusjon

Regjeringen opprettholder gjeldende bosettingsordning for flyktninger, med den videreutvikling som her er foreslått. De foreslåtte tiltakene vil ikke ha konsekvenser for budsjettet inneværende år.

Vedtak nr. 8: Prinsipper og fremgangsmåter for fremtidig lokalisering av asylmottak

Regjeringen viser til at Stortinget 6.10.03 i forbindelse med Trontaledebatten fattet følgende vedtak nr. 8:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem prinsipper og fremgangsmåte for fremtidig lokalisering av asylmottak og bosetting av flyktninger i RNB 2004»

Etablering og finansiering av mottak for asylsøkere er et statlig ansvar. UDI skal sørge for at det til enhver tid er tilstrekkelig mange mottaksplasser. Det er en uttalt målsetning at det skal være asylmottak over hele landet. Stortinget har gitt sin tilslutning til dette prinsippet gjennom behandlingen av St.meld. nr. 17 (2000–2001) Asyl- og flyktningpolitikken i Noreg. Regjeringen ønsker å fastholde dette, bl.a. med bakgrunn i at flyktninger og personer med oppholdstillatelse på humanitært grunnlag skal bosettes i hele landet. Erfaringer har dessuten vist at det i situasjoner med stort behov for plasser, er nødvendig å plassere mottak over hele landet. Regjeringen mener imidlertid det av hensyn til kort reiseavstand til Oslo lufthavn, er hensiktsmessig at transittmottak lokaliseres sentralt på Østlandet. Kommunal- og regionaldepartementet vil imidlertid i løpet av 2004 få gjennomført en ekstern analyse, bl.a. for å undersøke om dagens mottaksplassering er den mest kostnadseffektive.

Drift av mottak er konkurranseutsatt. Tilbudsinnhenting skjer ved annonsering etter tilbud i et nærmere bestemt geografisk område, for eksempel i et fylke. De innkomne tilbud skal vurderes etter pris, kvalitet og andre forhold som er spesifisert i konkurransegrunnlaget. Konkurransene er åpne, slik at alle som tilfredsstillt kravene i konkurransegrunnlaget skal få sine tilbud vurdert. Når UDI innhenter tilbud fra et område som omfatter flere kommuner, kan UDI ikke påvirke selve lokaliseringen av mottakene.

UDI varsler aktuelle kommuner i forkant av tilbudsinnhenting, og tilbyr forutsettes også å ha tatt kontakt med kommunen i forkant av at et tilbud innleveres. UDI erfarer at det er blitt vanskeligere å etablere nye mottak. Det er svært få kommuner som er positive til slike etableringer, selv om mottak også gir nye arbeidsplasser og muligheter for vekst i lokalsamfunnet. I flere tilfeller har kommuner, med henvisning til plan- og bygningsloven, avslått søknader om dispensasjon og/eller bruksendring i forbindelse med opprettelse av asylmottak, eller stilt vilkår som er såpass omfattende at de i stor grad har gjort mottaksetablering vanskelig.

Høsten 2003 var det et høyere antall asylmottak (142) og med flere beboere (17 800) enn noen gang tidligere. Det er nå forventet at antall asylankomster vil falle til 10 000 i 2004, en nedgang på 36 prosent fra 2003. Forutsatt at prognosen slår til, må det gjennomføres en reduksjon av antall mottak i løpet

av 2004. Nedbyggingen vil bli foretatt gradvis, men med en hovedvekt på annet halvår.

Det er en rekke hensyn som må tas i en nedbyggingsperiode, bl.a. behovet for stabilitet og minst mulig bytte av skoler for barn. UDI har utarbeidet en nedbyggingsplan for mottakskapasiteten, hvor det også legges opp til en mest mulig effektiv og økonomisk hensiktsmessig nedtrapping av kapasiteten. Samarbeidet med kommunene må også ivaretas i en nedbyggingsperiode som ofte er vel så vanskelig som oppbyggingen. Dette gjelder særlig i kommuner med et svakt arbeidsmarked.

Konklusjon

Regjeringen vil beholde dagens hovedprinsipper for mottaksetablering over hele landet, men ha en konsentrasjon av transittmottakene i det sentrale østlandsområdet. Kommunal- og regionaldepartementet vil i løpet av 2004 få gjennomført en ekstern analyse, bl.a. for å undersøke om dagens mottaksplassering er den mest kostnadseffektive.

Vedtak nr. 163: Asylmottakssituasjonen, herunder tiltak for å bedre forholdet mellom asylmottak og lokalsamfunn, samt aktiviseringstilbud

Regjeringen viser til at Stortinget 15.12.03 i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 1 (03–04), jf. Budsjett-innst. S. nr. 5 (03–04) fattet følgende vedtak nr. 163:

«Stortinget ber Regjeringa leggje fram ei eiga sak om asylmottakssituasjonen, herunder tiltak for å betre tilhøva mellom asylmottak og lokalsamfunn, samt aktiviseringstilbod.»

Asylmottakssituasjonen mv.

Per 26.04.04 var det totalt 142 mottak i Norge. Av disse er åtte transittmottak, ett mottak for enslige mindreårige under 15 år, og resten er ordinære mottak. 16 ordinære mottak har egne avdelinger for enslige mindreårige asylsøkere. 26.04.04 bodde det 15 110 beboere i mottak fra om lag 110 nasjoner. I ordinære mottak var belegget på 93 prosent UDI har varslet at flere mottak vil bli nedlagt.

Statlige mottak er et midlertidig botilbud for personer som søker asyl i Norge. Tilbudet i asylmottak skal være nøkternt, men forsvarlig. Kommunene er ansvarlig for helsetjenestetilbud, undervisning og barneverntjenester for asylsøkere i mottak.

Botilbudet i mottak gjelder fra en person er registrert som asylsøker til vedkommende er bosatt i

en kommune, eller det er gitt endelig avslag på asylsøknaden med noen unntak. Som en del av tiltakene i statsbudsjettet for 2004 for å redusere tilstrømmingen av asylsøkere som ikke behøver vern her i landet, vil botilbudet falle bort fra fastsatt utreisefrist for personer som har fått endelig avslag. Enslige mindreårige, barnefamilier, personer som søker om akseptert retur til hjemlandet med assistanse fra International Organization for Migration (IOM) og som innleder et aktivt og troverdig samarbeid om å fremskaffe reisedokumenter, samt personer med særskilte behov, får bo i mottak også etter endelig avslag på asylsøknaden og inntil hjemreisen finner sted. For å markere at et endelig avslag har konsekvenser, og at det forventes at også disse forlater landet, vil voksne med mottakstilbud etter endelig avslag få reduserte kontantytelser. Dette gjelder også de voksne i barnefamilier.

De politimessige konsekvenser blir vurdert fortløpende. Kommunal- og regionaldepartementet og UDI vil evaluere ordningen etter ett år. Per 1. april 2004 hadde 410 personer mottatt brev om bortfall av botilbud. Av disse har:

Søkt IOM:	15 pst.
Faktisk IOM retur:	3 pst.
Uttransportert:	9 pst.
Forsvunnet/flyttet:	33 pst.
I mottak fremdeles:	26 pst.
Annet ¹	14

¹ Personer som foreløpig er unntatt fra bortfall av botilbud, grunnet sykdom eller andre forhold som hindrer hjemreise: 14 pst.

Erfaringene så langt viser at noen grupper nekter å forlate mottaket, og andelen som fremdeles oppholder seg i mottak etter mottatt brev er økende. Dette kan skyldes at det hittil ikke har vært innlevert begjæring om tvangsfravikelse for tingretten for de som nekter å forlate mottakene. Dette vil imidlertid bli gjort om kort tid. Personer med avslag på asylsøknaden, som ikke reiser innen utreisefristen, oppholder seg ulovlig i landet. Nye tiltak for å få de med avslag på asylsøknaden til å forlate landet og/eller som kan effektivisere dette arbeidet vurderes løpende. Regjeringen vil bl.a. vurdere å fremme forslag om lovhjæmmel i utlendingsloven for utkastelse fra mottak. Det arbeides også videre med nye tilbaketakelsesavtaler med flere land, slik at personer uten oppholdstillatelse kan returneres til hjemlandet på en raskere og mer effektiv måte. For å vurdere om arbeidet med frivillig retur kan effektiviseres, vil samarbeidet med IOM bli evaluert.

Med hensyn til det høye belegget i mottak, og de økonomisk/administrative konsekvensene av

dette, vises det til omtale i proposisjonsteksten under kap. 520 Utlendingsdirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, statlige mottak

Tiltak for å bedre forholdet mellom asylmottak og lokalsamfunn

UDI legger stor vekt på å ha et godt samarbeid med mottak, vertskommuner og øvrig lokalsamfunn. Mottakenes forhold til vertskommuner og lokalsamfunn blir tatt opp på de fleste arenaer der UDI har kontakt med mottak og kommuner. UDI fører årlige tilsyn med mottakene, der også forholdet til vertskommunen er tema. Vertskommunen gis mulighet til å komme med synspunkter på samarbeid og lignende i forkant av tilsynsbesøket. Basert på tilsynsrapportene, systematiserer UDI sine erfaringer med vertskommuner gjennom regionale tilstandsrapporter og en nasjonal tilstandsrapport.

De fleste av mottakene og de respektive vertskommunene har samarbeidsmøter. Mottakene skal også etablere kontakt og legge til rette for samarbeid med lokalsamfunnet. UDI informerer aktuelle vertskommuner, både ved opprettelse av nye mottak og nedleggelse av eksisterende mottak. Av hensyn til en best mulig utnyttelse av ressursene som brukes til drift av statlige mottak, har departementet stilt krav om 90 prosent kapasitetsutnyttelse av faste plasser i ordinære mottak. Kravet innebærer at UDI må respondere raskt på endringer i asylankomster. Dette kan være problematisk i forhold til kommunenes planlegging med hensyn til skole, helse og barnevernstjenester og hensynet til en tidlig dialog med aktuelle vertskommuner ved opprettelse/nedleggelse av mottak.

Regjeringen er klar over at en mottaksetablering for mange kommuner er utfordrende, fordi mottak ofte etableres svært raskt og fordi det i noen kommuner har vært problemer med kriminalitet blant beboerne på mottaket. UDI og Politidirektoratet har i 2003 hatt et tett samarbeid for å forebygge kriminalitet. Det har vært avholdt en seminarrekke der alle mottaksledere og lokalt politi har deltatt, det er utarbeidet forbedrede melderutiner internt i UDI, og politiet har utarbeidet en håndbok for håndtering av kriminelle asylsøkere. Regjeringen vil fortløpende vurdere behovet for ytterligere tiltak med formål å bekjempe kriminalitet begått av beboere i mottak.

Siden mottakene i mange kommuner utgjør viktige arbeidsplasser, samtidig som mottakene bl.a. gjennom kjøp av varer og tjenester lokalt bidrar direkte og indirekte til å skape arbeidsplasser, er det viktig med direkte samarbeid og dialog mellom UDI og vertskommuner. Offentliggjøring av hvilke

mottak som legges ned kan imidlertid først skje når oppsigelse av kontrakt om drift av mottak er varslet til driftsoperatør og de mottaksansatte. Som en følge av stor usikkerhet i anslag over behov for mottaksplasser, vil en slik oppsigelse normalt først bli sendt tidsnok i forhold til fristen i kontrakten om oppsigelsestid, dvs. 3 måneder for de fleste mottak.

UDIs erfaring er at samarbeidet mellom mottakene og vertskommunene i de fleste tilfellene er godt når mottaket har vært i drift en stund. Problemerkene er som regel knyttet til etablerings- og ev. nedbyggingsfaser som innebærer raske omstillinger.

Aktiviseringstilbud

Beboerne i ordinære mottak skal delta i en del obligatoriske aktiviteter, og i tillegg ha tilbud om frivillige aktiviteter tilpasset de beboergruppene som til enhver tid befinner seg på mottaket. Deltakelse i informasjonsprogram med bl.a. informasjon om det norske samfunnet og renhold av egne rom og fellesarealer, er obligatoriske aktiviteter. UDI arbeider med en revidering av informasjonsprogrammet.

Alle mottak skal ha et samarbeidsråd som består av ansatte og beboere, og dette samarbeidet kan ha disposisjonsrett over en del av mottakets budsjett, eksempelvis til aktivitetstiltak. Alle mottak skal også legge til rette for kvinnegrupper. Deltakelse i henholdsvis samarbeidsråd eller kvinnegruppe er frivillig. De fleste mottakene legger vekt på å knytte seg til eksisterende tilbud i lokalsamfunnet, ha egne tiltak på mottaket, og å invitere naboer og lokalsamfunn til å komme til mottaket på ulike arrangementer. Hvordan man konkret legger til rette for aktivitetene vil avhenge av hvilke beboere som er på mottaket, hva som finnes i kommunen, geografisk avstand osv. Det skal legges særlig vekt på aktiviteter for barn og unge.

Tidligere var en betydelig del av aktivitetene ved mottak knyttet til norskundervisningen. Tilbakemeldingene fra mottakene er at bortfallet av norskopplæringen fra 1. januar 2003 har hatt klare negative konsekvenser ved at beboerne har fått for mye «fritid».

Blant asylsøkerne som kommer til Norge i dag, vil om lag 4 av 5 ikke få innvilget opphold. I en situasjon der Regjeringen har måttet prioritere i forhold til fordeling av ressurser, har Regjeringen valgt å prioritere dem som skal bli i landet i forhold til norskundervisning. Dette har Stortinget ved behandlingen av statsbudsjettet for 2003 gitt sin tilslutning til.

Regjeringen mener at det viktigste er å arbeide

videre for at oppholdstiden i mottak kan gjøres kortest mulig, og å iverksette tiltak som forebygger at personer som ikke har behov for beskyttelse søker asyl. Når det gjelder saksbehandlingstid for asylsaker i første instans, har den gjennomsnittlige behandlingstiden gått ned fra i overkant av 200 dager i november 2002 til i underkant av 150 dager i november 2003. Hittil i 2004 har gjennomsnittlig behandlingstid vært 195 dager. Det er et behov for at personer som har fått innvilget oppholdstillatelse blir raskere bosatt enn det som er tilfelle i dag, jf. tidligere omtale av evaluering av den nye bosettingsordningen.

Konklusjon

Departementet vil følge opp at UDI har rutiner som sikrer god informasjon til kommunene og at disse følges opp. Videre skal det kartlegges hvilke tiltak som sikrer et godt psykososialt miljø i mottak, og det skal arbeides videre med kompetanseheving av mottaksansatte.

Vedtak nr. 164: Behov for en differensiering av asylmottakene der kompetansemottak blir en del av mottakskjeden

Regjeringen viser til at Stortinget 15.12.03 i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 1 (2003–2004), jf. Budsjett-innst. S. nr. 5 (2003–2004) fattet følgende vedtak nr. 164:

«Stortinget ber Regjeringen utrede behovet for en differensiering av asylmottakene der kompetansemottak blir en del av mottakskjeden.»

Innledning

I dag er det i hovedsak to typer mottak: transittmottak, med differensierte funksjoner, og ordinære mottak. Innenfor disse typene er det i tillegg egne mottak eller avdelinger for enslige mindreårige asylsøkere.

Mens transittmottakene tidligere i all hovedsak har vært knyttet til ankomst av nye asylsøkere, har disse mottakene i den senere tiden fått et utvidet funksjonsområde. Asylsøkere med antatt ubegrunnede søknader, oppholder seg som tidligere nevnt i transitt fra ankomst og til de skal forlate riket, eller til de går over i ordinær saksbehandling.

Personer som skal reise med IOM flytter fra ordinære mottak til transitt før avreise, slik at det kan gis felles informasjon, felles transport til flyplassen m.m. Personer som skal uttransporteres med politi et flyttes også i mange tilfeller til transittmottakene,

noe som bidrar til en ressursbesparelse i forbindelse med politiets arbeid.

Asylsøkere som har sin sak til behandling og som ikke har antatt grunnløse søknader, flytter til ordinære mottak for å avvente behandling av asylsøknaden, og på eventuell bosetting i en kommune dersom søknaden innvilges. Enslige mindreårige plasseres i eget mottak/en særskilt avdeling dersom de er under 15 år, eller i avdelinger for enslige mindreårige ved ordinære mottak hvis de er i aldersgruppen 16 til 18 år.

Transittmottak

Åtte transittmottak er lokalisert i det sentrale østlandsområdet. De fleste transittmottakene er opprinnelige sivilforsvars- eller militærleire, og den totale kapasiteten er nå på 1 695 faste plasser og 470 stykkpris plasser. Bl.a. på grunn av investeringer i infrastruktur og for å være mer fristilt i valg av driftsoperatør, eier eller leier UDI selv fem av stedene. Det har i lengre tid vært arbeidet med å utvikle et ankomst-/transittsystem som skal være kapasitetsmessig robust nok til å håndtere et varierende antall ankomster. Regjeringen ønsker at transittsystemet videreutvikles i retning av et mest mulig nøkternt system med høyere grad av indre sikkerhet og kontroll, og der det ikke utbetales penger til den enkelte.

En plass i transittmottak koster vesentlig mer enn en plass i et ordinært mottak. Forskjellen skyldes bl.a. behov for høyere bemanning, sikringstiltak og en lavere kapasitetsutnyttelse av plassene. Transittsystemet er relativt kostnadskrevenende og må ha en flerbruksfunksjon som reduserer andre utgifter og effektiviserer utlendingsforvaltningens oppgaveløsning. Transittsystemet bistår politiet, IOM og Utlendingsnemnda (UNE) i deres oppgaveløsning.

UDI har i samarbeid med Politiets utlendingsenhet (PU) nylig innført en ordning der alle nyankomne asylsøkere som det finnes treff på i EURO-DAC², blir innkvartert i bestemte mottak i østlandsregionen i påvente av vedtak (avslag) og ev. uttransportering til 1. asylland (dublinprosedyren). Selv om disse stedene vil inngå i transittsystemet, vil de i driftsform ligne mer på ordinære mottak, og derfor være mindre kostnadskrevenende å drive enn øvrige transittmottak.

Kommunal- og regionaldepartementet vil i løpet av 2004 få gjennomført en ekstern analyse for å se

² Sentralt elektronisk fingeravtryksregister over utlendinger (hovedsakelig asylsøkere) som er registrert i ett eller flere Dublin-medlemsland.

om dagens oppgaveorganisering i mottakssystemet er den mest kostnadseffektive. Analysen skal bl.a. vurdere mottakenes organisering, oppgaver, størrelse og plassering ut i fra et ønske om en mest mulig effektiv bruk av ressurser.

Ordinære mottak

De ordinære mottakene skal gi et differensiert botilbud i samsvar med beboernes behov. De ordinære mottakene består i dag av både desentraliserte mottak hvor beboerne bor spredt i kommunen i egne leiligheter, og mer tradisjonelle mottak som er lokalisert i nedlagte aldershjem, institusjoner m.m.

Det er lite systematisk kunnskap om psykiske lidelser/psykisk helse i mottak, og det er derfor behov for økt generell kunnskap om psykiske helse og psykososiale behov for beboere i asylmottak. Departementet vurderer nå ulike tiltak i samarbeid med Helsedepartementet for å bedre denne situasjonen.

Regjeringen mener det er nødvendig å vri fokuset fra psykiske problemer til styrking av psykisk helse og mestring. Kunnskap om konflikthåndtering i mottak er også viktig. Videre er økt kompetanse avgjørende for at ulike tjenester skal kunne samarbeide og få til helhetlige tiltak for den enkelte.

I St.meld. nr. 17 (2000–2001) Asyl- og flyktningpolitikken i Noreg, ble det foreslått å etablere mottak med særskilt kunnskap om god mottaksdrift og veiledningsoppgaver i forhold til nye driftsoperatører, kalt kompetansemottak. I Stortingets behandling av meldingen ble det vektlagt at det i tillegg var behov for mottak med ekstra ressurser til å ta seg av beboere med særskilte behov, også kalt forsterkede mottak. Det ble i 2003 gjort et forsøk med et forsterket mottak i Nes kommune i Akershus, men driftsoperatør sa opp kontrakten etter rundt fire måneders drift grunnet vanskeligheter i forholdet til kommunen. På grunn av den store asyltilstrømmingen og omlegginger av mottakssystemet mht. transitt, 48-timersordning mv., har Regjeringen ennå ikke kunnet prioritere dette mottakskonseptet. Dette vil bli vurdert etter den antatte nedjusteringen av antall mottak høsten 2004.

Regjeringen ser et behov for at noen mottak bør ha evne til å håndtere personer med særskilte behov, f. eks. som følge av psykiske lidelser, adferdsvansker eller lignende. Man må regne med at det til enhver tid vil være asylsøkere som er traumatiserte pga. tidligere opplevelser, flukt, ventetid m.m. En arbeidsgruppe bestående av Kommunaldepartementet, Helsedepartementet, Utlendingsdirektoratet og Sosial- og helsedirektoratet har foreslått opp-

retting av 5 slike mottak. Plassering av disse mottakene bør være i samsvar med inndelingen for barne- og familievern og helseregionene. Dette er essensielt for å lette disse mottakenes nødvendige samarbeid med regionale helseforetak og regionale ressursmiljøer.

Konklusjon

Regjeringen vil legge til rette for at det over tid blir opprettet mottak som innehar tilstrekkelige faglige ressurser, er døgnbemannet og har en hensiktsmessig lokalisering i forhold til psykisk helsevern og andre relevante hjelpeinstanser for å kunne følge opp beboere med særskilte behov. Kontraktene for denne type mottak bør være mer langsiktig enn for andre mottak.

Programkategori 13.21 Nasjonale minoriteter

Kap. 526 Nasjonale minoriteter

Post 90 (Ny) Romanifolkets fond

Norske myndigheter har ved flere anledninger de siste årene tatt et moralsk oppgjør med tidligere tiders politikk overfor romanifolket/taterne, jf. St.meld. nr. 15 (2000–2001) Nasjonale minoriteter i Noreg – Om statleg politikk overfor jødar, kvener, rom, romanifolket og skogfinnar. I behandlingen av St.meld. nr. 15 sluttet Stortinget seg til forslaget om å bevilge midler til opprettelse av et dokumentasjonscenter for romanikultur ved Glomdalsmuseet, med byggestart i 2004. Romanifolket/taterne selv anser imidlertid ikke dette som en fullgod kompensasjon for den urett de er blitt utsatt for.

Regjeringen legger vekt på å finne en løsning som kan framstå som en tilfredsstillende kollektiv oppreisning for de overgrep som romanifolket/taterne er blitt utsatt for. Det foreslås derfor at det opprettes et fond på 75 mill. kroner til et romanifolkets fond.

Opprettelsen av et romanifolkets fond vil være i tråd med St.meld. nr. 15 (2000–2001) Nasjonale minoriteter i Norge – Om statleg politikk overfor jødar, kvener, rom, romanifolket og skogfinnar. Dette er også i overensstemmelse med art. 15 i Europarådets rammekonvensjon hvor det slått fast at myndighetene skal skape de forutsetninger som er nødvendig for at personer som tilhører nasjonale minoriteter sikres effektiv deltakelse i det kulturelle, sosiale og økonomiske liv og i offentlige anliggende, særlig de som berører dem.

Den årlige avkastningen fra fondet skal disponeres i etterfølgende budsjettår til tiltak og aktiviteter som fremmer bevaring og utvikling av romani-

folkets/taternes kultur, språk og historie, til drift av et sekretariat/rådgivningssenter som kan tilby juridisk og annen bistand til tatere som trenger det og til eventuelt annet arbeid/prosjekter i regi av romanifolket selv.

Fondet vil bli administrert av en nyetablert stiftelse hvor romanifolkets organisasjoner vil være representert. Vedtektene for stiftelsen vil bli utarbeidet av Kommunal- og regionaldepartementet i samarbeid med romanifolkets organisasjoner.

Programkategori 13.50 Regional- og distriktpolitikk

Kap. 551 Regional utvikling og nyskaping

Post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling

Sogn og Fjordane fylkeskommune har søkt Kommunal- og regionaldepartementet om 93 mill. kroner i ekstraordinære omstillingsmidler. Midlene skal brukes til omstillingstiltak i kommunene Høyanger, Årdal og Flora i perioden 2004–2008. Bakgrunnen er den svært spesielle situasjonen fylket har kommet i når det gjelder rasjonalisering og nedbemanning i store hjørnesteinsbedrifter.

I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2004 gjorde også Finanskomiteen følgende anmodningsvedtak, jf. Budsjett-innst. S. I (2003–2004) vedtak VIII:

«Stortinget ber Regjeringen om å ta aktivt del i arbeidet for å legge et grunnlag for ny næringsdrift i Årdal og Høyanger i forbindelse med store nedleggelse av industriarbeidsplasser. Det må tas initiativ overfor nåværende virksomheter, fremtidige eier- og investormiljøer og gjennom målrettede offentlige virkemidler.»

Mye av omstillingen i Årdal og Høyanger vil komme i 2005 og 2006.

Det foreslås derfor at bevilgningen på posten økes med 5 mill. kroner fra 977,15 mill. kroner til 982,15 mill. kroner i 2004. Tilleggsbevilgningen på 5 mill. kroner forutsettes benyttet til oppstart av det ekstraordinære omstillingsarbeidet i Høyanger, Årdal og Flora.

Videre kommer Regjeringen til å omdisponere midler innenfor rammene av kap. 552, post 72 slik at 2 mill. kroner bevilges SIVA for å styrke SIVAs innsats i Flora. SIVA vil også bli bedt om å prioritere Sogn og Fjordane innenfor den nye satsingen på industriinkubatorer. Til sammen utgjør dette en pakke rettet mot de spesielle omstillingsutfordringene fylket står overfor. Saken følges opp i kommende budsjett.

Post 61 Næringsrettede utviklingstiltak, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift, kan overføres

Endring i tilsagnsfullmakten

Ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (2003–2004) ble bevilgningen til kompenserende tiltak som følge av økt arbeidsgiveravgift over kap. 551, post 61 økt med 145 mill. kroner som følge av at reduksjonen i el-avgiften ikke skulle medregnes som en del av kompensasjonsbeløpet, jf. Budsjett-innst. S. nr. 5 (2003–2004). I Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003–2004) var det anslått at reduksjonen i el-avgiften ville innebære en avgiftslettelse på om lag 155 mill. kroner påløpt og om lag 145 mill. kroner bokført. For å korrigere for dette foreslås tilsagnsfullmakten på kap. 551, post 61 økt med 10 mill. kroner fra 205 mill. kroner til 215 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Administrasjon av transportstøtteordningen

Administrasjon av ordningen med transportstøtte har blitt lagt til Innovasjon Norge. Administrasjonskostnadene for inneværende år er anslått til 3,5 mill. kroner. Kommunal- og regionaldepartementet vurderer dette som et realistisk estimat. Det ble ikke tatt høyde for administrasjonsutgifter i forbindelse med ordningen i St.prp. nr. 1 (2003–2004). Årsaken til dette var at ordningen ble sent avklart i budsjettprosessen. Valg av forvalter av ordningen var heller ikke avklart på det tidspunkt St.prp. nr. 1 (2003–2004) ble lagt fram. Regjeringen foreslår at 3,5 mill. kroner til administrasjon av transportstøtteordningen dekkes innenfor bevilgningen på kap. 551, post 61. Det foreslås at bevilgningen på kap. 551, post 61 settes ned med 3,5 mill. kroner og overføres til kap. 2421, post 70, slik at Innovasjon Norges administrasjonskostnader bevilges på én post. Det arbeides med å beregne administrasjonsutgiftene for 2005. Det vil fra og med statsbudsjettet for 2005 bli opprettet en egen budsjettpost knyttet til transportstøtteordningen.

Statusrapportering

I St.prp. nr. 1 (2003–2004) legges det opp til at det i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004 vil bli gitt en foreløpig rapportering av prosessen med utarbeidelse av handlingsplaner i forhold til midlene på kap. 551, post 61.

Prosess

Målet med de næringsrettede utviklingsmidlene er å få til en særskilt næringsrettet innsats i områder

som fikk økt arbeidsgiveravgift fra og med 2004. Næringslivet, kommunene og andre aktører i det regionale partnerskapet har blitt bedt om å utarbeide handlingsplaner for bruken av midlene.

Kommunal- og regionaldepartementets hovedinntrykk er at arbeidet med de næringsrettede utviklingstiltakene er i rute. Det har foregått en bred regional og lokal mobilisering og forankring i arbeidet med utviklingsmidlene når det gjelder å få fram prosjekter. Engasjementet rundt utviklingsmidlene er stort i de berørte områdene. I samtlige fylker har det foregått lokale prosesser, enten i regi av regionråd eller andre grupperinger som har laget handlingsplaner basert på regionale og lokale ønsker og prioriteringer. I de fleste fylkene er det også etablert en sentral styringsgruppe som har ledet arbeidet og bearbeidet de lokale innspillene. Inntrykket er at næringslivet har spilt den sentrale rollen i disse prosessene både lokalt og sentralt i fylket. Fylkeskommunene har tatt på seg sekretariatsansvaret i samtlige fylker og koordinert prosessen.

Fylkesfordeling av utviklingsmidlene

På grunn av prinsippet om at ingen områder eller regioner skal motta mer i kompensasjonstiltak enn de totalt sett får i avgiftsøkning, må det ved fordelingen av de næringsrettede tiltakene tas hensyn til at noen fylker også blir kompensert gjennom transportstøtteordningen. Den endelige fordelingen av transportstøtten er først klar våren/sommeren 2005 fordi den vil bli utbetalt etterskuddsvis. For 2004 må Kommunal- og regionaldepartementet derfor basere seg på indikative beregninger av antatt transportstøtteomfang. Nyere beregninger kan tyde på at omfanget av transportstøtten blir noe lavere enn tidligere antatt. Den foreløpige fylkesvise fordelingen baserer seg derfor på en kombinert skjønsmessig og objektiv fordelingsmodell. Dette gjøres for å sikre at alle fylker skal få mest mulig hensiktsmessige planleggingsrammer for arbeidet sitt. Dette kan ha den konsekvens at noen fylker blir «overkompensert» i 2004 mens andre blir «underkompensert». En eventuell over- eller underkompensasjon vil bli korrigert i senere budsjettår når omfanget og den geografiske fordelingen av transportstøtten er kjent.

Kommunal- og regionaldepartementet har også foreløpig holdt av 100 mill. kroner av den totale rammen til en eventuell bransjerettet pott. Både fylkene og det nasjonale virkemiddelapparatet er blitt bedt om å komme med innspill på hvilke bransjerettede program som i tilfelle kan være ønskelig å etablere. Dette kan være både nasjonale og regionale program. Det forutsettes at eventuelle ønsker

fra både fylkene og det nasjonale virkemiddelapparatet synliggjøres i de enkelte handlingsplanene. Det vil på bakgrunn av de forslagene som kommer inn, bli tatt stilling til hvordan midlene skal fordeles.

Kommunal- og regionaldepartementet kommer for øvrig til å sette i verk en følgestudie av arbeidet med de næringsrettede utviklingstiltakene. Endelig beslutning om bruk av midlene vil bli tatt sommeren 2004.

Kap. 2425 Innovasjon Norge og fylkeskommune

Post 74 Dekning av tap på risikolån og garantier

Ved nysalderingen av statsbudsjettet for 2003, jf. Innst. S nr. 79 (2003–2004), ble det vedtatt en bevilgning på kap. 2425, post 74 på 50 mill. kroner til etterfylgning av tapsfond knyttet til Innovasjon Norges distriktsrettede risikolåneordning. Ved en feil ble bevilgningen ikke utbetalt innen utgangen av året. Som følge av dette gikk bevilgningen tilbake i statskassen. Det foreslås derfor at det bevilges 50 mill. kroner på posten.

Programkategori 13.70 Overføringer gjennom inntektssystemet til kommuner og fylkeskommuner

kap. 571 Rammetilskudd til kommuner (jf. kap. 3571)

Post 60 Innbyggertilskudd

Det foreslås at bevilgningen økes med 142,8 mill. kroner fra 28,506 mrd. kroner til 28,649 mrd. kroner.

Grunnskoleopplæring i institusjoner

Tilskuddet til grunnskoleinstitusjoner på kap. 221, post 61 på Utdannings- og forskningsdepartementets budsjett ble innlemmet i rammetilskuddet til kommuner i 2004. Det ble lagt opp til at bevilget beløp i 2003 ble fordelt på kommunene etter antall innbyggere i aldersgruppen 6–15 år. Dette innebar at bevilgningen på 35 mill. kroner, som til og med 2003 ble gitt til et fåtall fylkeskommuner og kommuner, skulle fordeles på samtlige kommuner fra 2004. Til grunn for dette opplegget lå at institusjonene og institusjonskommunene skulle motta gjesteelevsoppgjør fra elevenes hjemkommuner.

Det viser seg imidlertid at det er behov for en mer gradvis tilpasning til inntektssystemets kriterier. Storparten av midlene bør i tillegg overføres til fylkeskommunen som ansvarlig instans, jf. opplæ-

ringsloven §§ 13–2 og 13–3a. Det legges derfor nå opp til at de berørte kommuner og fylkeskommuner i 2004 vil få tildelt midler med utgangspunkt i bevilget beløp for 2003. Midlene legges inn i overgangsordningen, det vil si at 80 prosent fordeles etter fjorårets fordeling og 20 prosent etter inntekts-systemet kriterier.

Endringen innebærer en omfordeling av 32,2 mill. kroner fra kommunene til fylkeskommunene. Beløpet trekkes ut av kap. 571, post 60 og legges inn på kap. 572, post 60. Restbeløpet på 3,5 mill. kroner fordeles til kommunene.

El-avgiften

På grunn av fritaket for el-avgift for offentlig sektor fra 1. januar 2004 ble rammetilskuddet til kommunesektoren redusert med 420 mill. kroner. Det legges nå opp til at bevilgningen økes med halvårsvirkning for 2. halvår 2004 (210 mill. kroner), siden offentlig sektor igjen skal betale avgift.

Rammetilskuddet til kommunene foreslås økt med 168 mill. kroner, og rammetilskuddet til fylkeskommunene foreslås økt med 42 mill. kroner. Midlene fordeles på samme måte som uttrekket ble foretatt i St.prp. nr. 1.

Skatteoppkreverfunksjonen

Det er vedtatt å overføre oppgavene med kontroll og revisjon av skatteoppkreverfunksjonen til staten fra 1. juli 2004. Som følge av denne oppgaveendringen ble kommunene trukket for i alt 18 mill. kroner i statsbudsjettet for 2004. Helårsvirkningen var beregnet til 36 mill. kroner.

På grunnlag av nye beregninger er helårsvirkningen av oppgaveendringen nå anslått til 29 mill. kroner, dvs. 7 mill. kroner mindre enn anslått i St.prp. nr. 1. Dette innebærer at 3,5 mill. kroner tilbakeføres rammetilskuddet for 2004. I tillegg kompenseres kommunene med 3,5 mill. kroner for at kommunerevisjonen skal slutføre revisjonen av skatteregnskapene for perioden 1.1–30.6.04 innen 15.8.04.

På dette grunnlag økes posten med 7 mill. kroner. Skatteetatens budsjett (kap. 1618, post 1) foreslås satt ned med tilsvarende beløp.

Kap. 3571 Tilbakeføring av forskudd (jf. kap. 571)

Post 90 Tilbakeføring av forskudd

Det foreslås at bevilgningen settes ned med 23,5 mill. kroner fra 28 mill. kroner til 4,5 mill. kroner.

I St.prp. nr. 1 (2003–04) ble det anslått at det i 2003 ville utbetales om lag 28 mill. kroner i forskudd på rammetilskudd. Faktiske utbetalte forskudd i 2003 utgjorde ca. 4,5 mill. kroner. Utbetalte forskudd tilbakebetales i løpet av 2004. Det foreslås at posten nedjusteres til nivået for utbetalte forskudd i 2003.

Kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner (jf. kap. 3572)

Post 60 Innbyggertilskudd

Det foreslås at bevilgningen økes med 37,546 mill. kroner fra 9,697 mrd. kroner til 9,735 mrd. kroner.

Sletting av gjeld i fylkeskommunene – reduserte kapitalkostnader m.v.

Det er foreslått økt tilskudd til gjeldsslette i forbindelse med barnevern-, familievern- og rusreformen, jf. kap. 574, post 60. Når fylkeskommunene sletter gjeld i forbindelse med disse reformene, vil behovet for inntekter til å dekke rentekostnader knyttet til gjelden bli redusert. Forholdet til avskrivninger ble allerede ivaretatt i det opprinnelige uttrekket i St.prp. nr. 1 (2003–2004). Post 60 kan derfor reduseres med 1,65 mill. kroner i 2004 (1/2 års effekt) og ytterligere 1,65 mill. kroner i 2005. Det er her lagt til grunn en utlånsrente fra Kommunalbanken med fem års binding på 3,5 prosent.

I forbindelse med barnevern-, familievern- og rusreformen har seks fylkeskommuner en restlånegjeld eksklusive ubrukte lånemidler per 31.12.03 som er lavere enn tidligere bevilget og utbetalt gjeldsslettetilskudd (jf. omtale under kap. 574, post 60). Dette innebærer at det må foretas en korreksjon i gjeldssletten for disse fylkeskommunene på samlet 5,804 mill. kroner. Korreksjonen foretas i rammetilskuddet til de berørte fylkeskommunene. Kap. 572, post 60 reduseres med 5,804 mill. kroner som følge av dette.

Det er foreslått økt tilskudd til gjeldsslette i forbindelse med spesialisthelsetjenestereformen, jf. kap. 573 post 60. Når fylkeskommunene sletter gjeld i den forbindelse, vil behovet for inntekter til å dekke kapitalkostnader knyttet til gjelden bli redusert tilsvarende. Post 60 kan derfor reduseres med 2,5 mill. kroner i 2004 (1/2 års effekt) og ytterligere 2,5 mill. kroner i 2005. Det er her lagt til grunn en utlånsrente fra Kommunalbanken med fem års binding på 3,5 prosent og 40 års løpetid.

Grunnskoleopplæring i institusjoner

Det foreslås en omfordeling av 32,2 mill. kroner fra kap. 571, post 60 til kap. 572, post 60. Det vises til omtale under kap. 571, post 60.

Lade behandlingssenter

Sør-Trøndelag fylkeskommune inngikk like før årsskiftet 2003 en avtale med Blå Kors om utvidelse av akuttavdelingen ved Lade behandlingssenter. Etter Kommunal- og regionaldepartementets vurdering er avtalen å anse som en særskilt tilpasning som binder staten på en uheldig måte, ved at de økonomiske konsekvensene ikke er gjenspeilet i uttrekket av de frie inntektene i forbindelse med rusreformen. I Kommuneproposisjonen 2004 og St.prp. nr. 1 (2003–2004) ble det varslet at særskilte disposisjoner som vanskeliggjør gjennomføringen av rusreformen kunne få konsekvenser for uttrekket. På denne bakgrunn foreslås det at Sør-Trøndelag fylkeskommune trekkes for 3 mill. kroner som følge av den særskilte tilpasningen vedrørende Lade behandlingssenter.

Akuttinstitusjonen i Oslo

Akuttinstitusjonen for rusmiddelmissbrukere var inntil spesialisthelsetjenestereformen en frittstående institusjon under Rusmiddeletaten i Oslo kommune. Institusjonen var lovhjemlet i spesialisthelsetjenesteloven.

Ved overføringen av Akuttinstitusjonen til staten fra 1.1.2002 ble det ikke foretatt et uttrekk av driftsmidler fra Oslo kommunes frie inntekter. Oslo kommune har i brev av 6.4.2004 bekreftet at et slikt uttrekk ikke er foretatt i Oslo kommunes rammetilskudd.

Akuttinstitusjonen Ullevål inkluderte flere stillingshjemler som ikke ble overført til staten. Oslo kommunes sykehusprosjekt og Aker Universitets-sykehus HF kom høsten 2001 i samråd frem til et realistisk budsjett for akuttinstitusjonen på 22,201 mill. kroner fra 2002. Det foreslås nå at midlene trekkes ut av Oslo kommunes inntektsramme. Prijustert blir uttrekket 23,7 mill. kroner.

El-avgiften

Rammetilskuddet til fylkeskommunene foreslås økt med 42 mill. kroner. Det vises til nærmere omtale under kap. 571, post 60.

Kap. 573 Kompensasjon til fylkeskommuner ved statlig overtaking av ansvaret for spesialisthelsetjenesten.

Post 60 Tilskudd til sletting av gjeld o.a.

Det foreslås en bevilgning på 82 mill. kroner.

Gjeldssletteoppgjøret ble foretatt i forbindelse med overføring av ansvaret for spesialisthelsetje-

nestene fra fylkeskommunene til de statlige helseforetakene, jf. St.prp. nr. 82 (2000–2001). Gjeldsoppgjøret var knyttet til eiendommer og anlegg hvor fylkeskommunene og Helsedepartementet var enige om overføring av ansvaret til helseforetakene.

For de eiendommene hvor fylkeskommunen og staten v/Helsedepartementet ikke var enige om ansvarsplassering, har sakene blitt behandlet av en tvistenemnd, jf. omtale i St.prp. nr. 1 (2003–2004). Resultatet av nemndens behandling er nå klart for alle fylkene. Nordland fylkeskommune aksepterer imidlertid ikke kjennelsen og vil eventuelt ta rettslige skritt overfor staten.

I tråd med vedtatte prinsipper for det økonomiske oppgjøret, skal fylkeskommunen motta tilskudd til sletting av gjeld for de eiendommer hvor nemndens kjennelse eller forlikene har resultert i at ansvaret er tillagt helseforetakene. I henhold til oversikter fra Helsedepartementet som fylkesvis viser resultatene av kjennelsene/forlikene fordelt på de enkelte objekter, har departementet innhentet revisorattesterte opplysninger om eiendommene fra fylkeskommunene. Opplysningene gjelder lån opp-tatt på eiendommene/objektene per 1.1.02, fratrukket lån som inngikk i grunnlaget for gjeldsslettetilskuddet i 2002.

Gjeldsslette vil redusere behovet for inntekter til å dekke rentekostnader og avdrag knyttet til gjelden, jf. kap. 572, post 60.

Kap. 574 Økonomisk oppgjør ved endringer i ansvaret for barnevern, familievern og rusomsorg

Post 60 Tilskudd til sletting av gjeld

Det foreslås at bevilgningen økes med 100,446 mill. kroner fra 180,25 mill. kroner til 280,696 mill. kroner.

I forbindelse med ansvarsreformene på barnevern-, familievern- og rusområdet overtok statens forvaltningsorganer 1.1.04 fylkeskommunale eiendommer, bygg og anlegg knyttet til den virksomhet som ble omfattet av reformene. Samtidig ble økonomiske forpliktelser tilknyttet disse aktiva overdratt fra fylkeskommunen, herunder tilhørende lånegjeld. I statsbudsjettet for 2004 ble det bevilget 180,25 mill. kroner til fylkeskommunene øremerket for sletting av slik gjeld. Beløpet knyttet seg til rest-lånegjeld per 31.12.02. Beløpet ble utbetalt til fylkeskommunene i januar 2004.

Investeringer på reformområdene under fylkeskommunenes ansvar i 2003 og låneavdrag i 2003 innebærer at det er nødvendig med en justering av

gjeldssletteoppgjøret. Fylkeskommunenes samlede restlånegjeld eksklusive ubrukte lånemidler per 31.12.03 utgjør 274,892 mill. kroner. Netto økning i lånegjelden i 2003 etter låneopptak fratrukket avdrag og korrigert for ubrukte lånemidler er på 94,642 mill. kroner. Lånegjeld som ikke er tatt opp i tråd med tidligere vedtatte investeringsplaner og som ikke er tatt opp i tråd med signaler som er gitt i forbindelse med igangsetting av investeringsprosjekter er holdt utenom.

Seks fylkeskommuner har en restlånegjeld eksklusive ubrukte lånemidler per 31.12.03 som er lavere enn tidligere bevilget og utbetalt gjeldsslette-tilskudd. Dette skyldes dels at utbetalt gjeldsslette-tilskudd ikke er korrigert for ubrukte lånemidler, dels låneavdrag i 2003, dels at aktiva ikke er overtatt av staten, og dels tidligere feil i beregning av restlånegjeld. Kommunal- og regionaldepartementet legger til grunn at den gjelden som skal slettes er faktisk restlånegjeld per 31.12.03 eksklusive ubrukte lånemidler. Dette innebærer at det må foretas en korreksjon i gjeldssletten for disse fylkeskommunene på samlet 5,804 mill. kroner. Denne korreksjonen foretas for den enkelte fylkeskommune dette gjelder ved en reduksjon av det beløpet som utbetales fra kap. 572, post 60.

Gjeldsslette vil redusere behovet for inntekter til å dekke rentekostnader knyttet til gjelden, jf. kap. 572, post 60.

Programkategori 14.10 Bolig og bomiljø

Kap. 581 Bolig- og bomiljøtiltak

Post 75 Boligtilskudd til etablering, utbedring og utleieboliger, kan overføres

Bevilgningen på posten er på 702 mill. kroner. For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås bevilgningen redusert med 36,5 mill. kroner fra 702 mill. kroner til 665,5 mill. kroner. Tilsagnsrammen på posten foreslås som følge av dette redusert med 48,1 mill. kroner fra 712,7 mill. kroner til 664,6 mill. kroner. Tilsagnsfullmakten foreslås redusert med 11,9 mill. kroner fra 211 mill. kroner til 199,1 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 78 Tilskudd til utvikling av bomiljø, boligforvaltning og boligpolitikk.

Bevilgningen på posten er på 36 mill. kroner i 2004. For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås bevilgningen redusert med 5 mill. kroner fra 36 mill. kroner til 31 mill. kroner.

Kap. 582 Skoleanlegg

Post 60 Rentekompensasjon, kan overføres

På bakgrunn av at nye renteforutsetninger innebærer lavere rente foreslås det at bevilgningen på posten settes ned med 58,5 mill. kroner fra 240,5 mill. kroner til 182 mill. kroner.

Kap. 586 Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser

Post 60 Oppstartingstilskudd, kan overføres

I 2003 ble det vedtatt en tilsagnsramme for ordningen på 1 378,2 mill. kroner. Det ble gitt tilsagn for 1 295,5 mill. kroner, dvs. 82,7 mill. kroner mindre enn rammen. Hele beløpet er knyttet til vedtatt tilsagnsfullmakt i 2003 på 3 449,1 mill. kroner på posten, hvorav 2 069,6 mill. kroner er knyttet til bevilgningen i 2004. Som konsekvens av den ubenyttede tilsagnsrammen foreslås bevilgningen for 2004 redusert med 41,4 mill. kroner fra 2 114 mill. kroner i vedtatt budsjett for 2004 til 2 072,6 mill. kroner. Vedtatt tilsagnsfullmakt for 2004 er knyttet til bevilgningene for 2005 til 2007. Tilsagnsfullmakten foreslås redusert med 41,3 mill. kroner fra 1 512,7 mill. kroner til 1 471,4 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak. Reduksjonen er knyttet til bevilgningen for 2005.

Post 63 Tilskudd til kompensasjon for utgifter til renter og avdrag

På bakgrunn av nye renteforutsetninger for 2004 foreslås det at bevilgningen på posten settes ned med 151 mill. kroner fra 1 283,4 mill. kroner til 1 132,4 mill. kroner.

Kap. 2412 Husbanken (jf. kap. 5312 og 5615)

Post 72 Rentestøtte

Nye renteforutsetninger, som innebærer lavere rente for 2004, gjør at posten kan reduseres med 1 mill. kroner fra 29 mill. kroner i vedtatt budsjett for 2004 til 28 mill. kroner.

Post 90 Lån til Husbanken, overslagsbevilgning

Av Husbankens låneramme for 2003 var 500 mill. kroner øremerket for lån til etablering av sykehjemsplasser, eldreboliger og rehabiliteringsplasser i sydlige land. Denne rammen ble ikke benyttet i 2003. Med bakgrunn i dette foreslås det at bevilgningen på kap. 2412, post 90 reduseres med 101

mill. kroner fra 13 504 mill. kroner til 13 403 mill. kroner.

Kap. 5312 Husbanken (jf. kap. 2412)

Post 90 Avdrag

Det foreslås at bevilgningen på kap. 5312, post 90 reduseres med 209 mill. kroner fra 8 873 mill. kroner til 8 664 mill. kroner som en følge av reduserte anslag over ekstraordinære innbetalinger og innfriser for 2004, samt nye renteforutsetninger.

Kap. 5615 Husbanken (jf. kap. 2412)

Post 80 Renter

I 2003 ble bevilgningen på posten redusert med bakgrunn i høyere ekstraordinære innbetalinger i 2003 enn det som ble forutsatt i budsjetteringen, jf. St.prp. nr. 22 (2003–2004). Som en følge av dette og nye renteforutsetninger, som innebærer lavere rente, foreslås det at kap. 5615, post 80 reduseres med 463 mill. kroner fra 5 042 mill. kroner til 4 579 mill. kroner.

Andre saker

Opphør av stortingsmelding om Husbankens virksomhet

Inntil 1985 ble det lagt fram stortingsmelding om Husbankens virksomhet hvert år. I 1985 vedtok Stortinget som ledd i en forenklingsprosess at Husbankmeldingen skulle legges fram for Stortinget for to år om gangen, jf. Innst. S. nr. 257 (1984–1985). Det foreslås å avvikle ordningen med framleggelse av stortingsmeldinger om Husbankens virksomhet. Rapporteringen til Stortinget om virksomheten gis i stedet i den årlige St.prp. nr. 1.

3.6 Sosialdepartementet

Kap. 620 Utredningsvirksomhet, forskning m.m.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Organisasjonenes medvirkning i arbeidet med å utrede nye organisasjonsmodeller for arbeids- og velferdsforvaltningen

I Budsjett-innst. S. nr. (2003–2004) ba flertallet i Sosialkomiteen Regjeringen på egnet måte informere om hvordan de berørte organisasjoners medvirkning er sikret i arbeidet med å utrede nye organisasjonsmodeller for arbeids- og velferdsforvaltningen.

Medvirkning fra brukerorganisasjonene, arbeidstakerorganisasjonene, kommunesektoren og etatene står sentralt i arbeidet med en omorganisering av arbeids- og velferdsforvaltningen. Regjeringen har derfor lagt vekt på å finne frem til arbeidsformer som gjør det mulig med god medvirkning fra alle berørte parter samtidig som en sikrer en effektiv fremdrift, slik at saken kan legges frem for Stortinget i god tid før stortingsvalget 2005.

Regjeringen har nedsatt et mindre utredningsutvalg med en tilknyttet referansegruppe bestående av representanter fra 21 organisasjoner, berørte etater og departementer, til sammen 32 medlemmer. I utredningsutvalgets mandat er det nedfelt at

«Referansegruppen skal på invitasjon fra utvalget gi innspill til utvalgets arbeid, skriftlig og i møter. Referansegruppen vil bli invitert til å gi synspunkter på mulige organisasjonsmodeller før utvalget trekker sine endelige konklusjoner. Referansegruppen kan også gi skriftlige innspill på eget initiativ.»

Utvalget vil før arbeidet avsluttes ha hatt tre møter med referansegruppen. Som eneste organisasjon takket Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO) nei til å delta i referansegruppen. De har imidlertid fått tilsendt kopi av alle brev som er sendt utvalget og FFO har også gitt innspill til utvalget.

Utvalget, som ledes av professor Jørn Rattsø, skal avgi sin innstilling innen 30. juni 2004. Når innstillingen foreligger vil Sosialdepartementet sende den ut på en bred høring hvor organisasjoner og berørte etater vil få anledning til å uttale seg før saken legges frem for Stortinget.

Prosjekt «Arbeid og velferd» i Verdal kommune.

For å få mest mulig erfaring med ulike modeller for samordning av Aetat, trygdeetaten og sosialtjenesten, drives det nå forsøk i 17 lokale prosjekter. Formålet er å finne ut hvilke modeller og virkemidler som gir best resultater for brukerne i arbeidet med å få flere i arbeid og færre på trygd.

Prosjekt «Arbeid og velferd» i Verdal kommune har søkt om forsøk med statlig ansvar for den økonomiske sosialhjelpen. Det legges opp til en første linje med felles ledelse og et samordnet hjelpeapparat med samordning av statlige og tidligere kommunale virkemidler.

I Verdal drives det også forsøk med en dagpengebasert stønadsordning for personer som ikke har opparbeidet rett til dagpenger, jf. omtale under kap. 2541 Dagpenger og kap. 4594, post 60 Arbeidsmarkedtstiltak, Refusjon fra Verdal kommune.

Minnesmerke etter Scandinavian Star ulykken.

Under kap. 900 Nærings- og handelsdepartementet foreslås bevilget 2,6 mill. kroner til å reise et minnesmerke fra Støttegruppen etter Scandinavian Star ulykken. Kostnadsoverslaget er på 2,9 mill. kroner hvorav kr 300 000 finansieres av innsamlede midler fra støttegruppen. Ovennevnte beløp på 2,6 mill. kroner skal finansieres av 6 departementer i fellesskap.

Bevilgningen foreslås redusert med kr 433 000.

Kap. 621 Tilskudd til kommunale tjenester, organisasjoner m.m.*Post 64 Ressurskrevende brukere, overslagsbevilgning*

Den nye toppfinansieringsordningen for ressurskrevende brukere er omtalt i St.prp. nr. 1 (2003–2004) for Sosialdepartementet. Det er for 2004 avsatt 1,2 mrd. kroner på overslagsbevilgningen til formålet. For en nærmere omtale av ordningen vises det til rundskriv U-12/2003.

Kommunene hadde frist til 15. april med å rapportere regnskapsførte lønnsutgifter knyttet til den enkelte bruker. Fortsatt mangler innrapportering fra rundt 100 kommuner. En foreløpig prognose over innmeldte utgifter knyttet til toppfinansieringsordningen for 2004 viser et høyere beløp enn det avsatte beløpet på 1,2 mrd. kroner. Sosial- og helsedirektoratet vil be kommunerevisjonen i utvalgte kommuner foreta en gjennomgang av innrapporterte utgifter, herunder kontrollere om kriteriene for tilskudd er oppfylt, før tilskudd for 2004 utbetales. Før denne kontrollen er gjennomført og alle kommuner har kommet med sine rapporter, er det imidlertid uklart hvor stort bevilgningsbehovet vil kunne bli.

Sosialdepartementet vil avvente gjennomgangen til kommunerevisjonen og tall fra de gjenværende kommunene og eventuelt komme tilbake til saken, senest i forbindelse med omgrupperingsproposisjonen høsten 2004. Videre vil ordningen bli omtalt i forslag til statsbudsjett for 2005.

Stortinget har ved behandlingen av forslaget i St.prp. nr. 1 (2003–2004) i Budsjett-innst. S. nr. 11 (2003–2004) bedt Regjeringen evaluere ordningen fortløpende. Regjeringen tar sikte på å presentere et opplegg for evaluering i forslag til statsbudsjett for 2005.

Stortinget har også bedt Regjeringen om at fylkesmennene skal ta hensyn til særlig tyngende utslag for enkeltkommuner ved fordeling av skjønnsmidler. I retningslinjene for fordeling av skjønnsmidler vil fylkesmennene bli bedt om å ta hensyn til dette.

Kap. 2600 Trygdeetaten*Post 01 Driftsutgifter***Samling av vedtaksmyndighet i attføringssaker i Aetat – overføring av ressurser fra Trygdeetaten**

Det er vedtatt at Aetat skal overta trygdeetatens vedtaksmyndighet for yrkesrettet attføring etter folketrygdeloven § 11–5 med virkning fra 1. juli 2004, jf. Innst. O. nr. 33 (2003–2004) og Ot.prp. nr. 13 (2003–2004). Formålet er å forenkle saksbehandlingen og redusere ventetiden før attføringstiltak iverksettes. For den enkelte betyr det at man fra 1. juli 2004 kan forholde seg til en etat når det gjelder rett til yrkesrettet attføring.

Trygdeetaten skal imidlertid fortsatt veilede og motivere personer som mottar sykepenger, rehabiliteringspenger eller tidsbegrenset uførestønad til å søke attføring.

I forbindelse med overføring av vedtaksmyndigheten foreslås det å rammeoverføre 15 mill. kroner til kap. 1590 Aetat.

Bevilgningen foreslås redusert med 15 mill. kroner.

Endringer av bevilgningen – sammendrag

Bevilgningen foreslås redusert med 15 mill. kroner som følge av overføring av administrative ressurser knyttet til overføring av vedtaksmyndighet til Aetat i attføringssaker, jf. punkt 1 foran.

Videre foreslås bevilgningen redusert med 2,5 mill. kroner mot tilsvarende økning under kap. 2661, post 76 Bedring av funksjonsevnen, andre formål for å styrke folketrygdens finansiering av Norges Blindeforbunds og Vestlandske Blindeforbunds rehabiliteringsinstitusjoner, jf. omtale under kap. 2661.

I tillegg foreslås bevilgningen redusert med 30 mill. kroner for å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger. Bevilgningsreduksjonen må ses på bakgrunn av at trygdeetaten har overførte bevilgninger fra 2003 til 2004.

Til sammen foreslås bevilgningen under post 01 redusert med 47,5 mill. kroner til 4 675,7 mill. kroner.

Kap. 2650 Sykepenger*Post 70 Sykepenger for arbeidstakere m.v***Status for Intensjonsavtalen om et mer inkluderende arbeidsliv**

Regjeringen er av et flertall i Sosialkomiteen bedt om å vurdere rammen for statens bidrag til Inten-

sjonsavtalen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004, jf. Budsjett-innst. S. nr. 11 (2003–2004).

Intensjonsavtalen ble evaluert høsten 2003, og Regjeringen og partene er enige om å videreføre avtalen ut 2005. Partene har i den forbindelse undertegnet en erklæring om videreføring av IA-avtalen, som inneholder enkelte endringer i forhold til det videre IA-arbeidet. Erklæringen er fulgt opp med lovendringer i folketrygdloven gjennom Ot.prp. nr. 48 (2003–2004). Det vises til denne for en grundig redegjørelse for status for IA-arbeidet og videre oppfølging fra Regjeringens og partenes side. Trygdeetatens arbeidslivssentre arbeider for å gi IA-bedriftene god oppfølging og tilbakemeldinger fra partene og bedriftene på den innsatsen arbeidslivssentrene gjør, er positiv.

Status IA- virksomheter

Per 19.04.04 var 1 031 360 arbeidstakere ansatt i til sammen 6 540 IA-virksomheter. Dette utgjør 54,3 prosent av totalt antall arbeidstakere .

Utviklingen i sykefraværet (sykefravær per 4. kvartal 2003)

Sykefraværstatistikken for 3. og 4. kvartal 2003 viste en fortsatt økning i sykefraværet. Det totale sykefraværet økte fra 7,8 prosent til 8,5 prosent i perioden 4. kvartal 2002 til 4. kvartal 2003. Av den totale veksten på 0,7 prosentpoeng, utgjorde det legemeldte og egenmeldte fraværet hhv. 0,6 og 0,1 prosentpoeng. I 4. kvartal 2003 var veksten i det legemeldte fraværet like stort i IA-virksomheter som ikke IA-virksomheter.

Fra 4. kvartal 2002 til 4. kvartal 2003 har det vært vekst i det samlede sykefraværet i alle næringer med unntak av kraft- og vannforsyning som hadde en liten nedgang. Blant de store næringene er det bare helse- og sosiale tjenester som skiller seg nevneverdig fra gjennomsnittet med en økning på 0,9 prosentpoeng fra 10,2 til 11,1.

Det legemeldte sykefraværet blant kvinner økte fra 9,5 til 10,3 prosent, mens det for menn økte fra 6,5 til 6,9 prosent. Det er lavest vekst blant de yngste, og høyest vekst blant de eldste aldersgruppene. Oslo hadde lavest vekst av fylkene med en vekst på 0,3 prosentpoeng fra 4. kvartal 2002 til 4. kvartal 2003. Hordaland, Nord-Trøndelag og Finnmark hadde høyest vekst.

Ny gjennomgang av de regelstyrte ordningene under folketrygden mv.

Det er utarbeidet nye prognoser for 2004 for de regelstyrte overslagsbevilgningene til folketrygden mv. under Sosialdepartementet, Helsedepartementet, Arbeids- og administrasjonsdepartementet (yrkesrettet attføring) og Barne- og familiedepartementet (fødsels- og adopsjonspenger).

For disse områdene anslås stønadsutgiftene til 217,5 mrd. kroner for 2004. Økningen er på 3 165 mill. kroner i forhold til saldert budsjett. En stor del av økningen skyldes at utgiftene til sykepenger ser ut til å bli om lag 1 450 mill. kroner høyere enn hva som ble lagt til grunn i saldert budsjett. Andre områder hvor det er forventet merutgifter er grunnpensjon til uføre, tilleggspensjon til uføre, attføringspenger, fødselspenger, legemidler og refusjon egenbetaling frikort.

Områder hvor utgiftene ser ut til å bli noe lavere enn det er lagt til grunn i saldert budsjett, er rehabiliteringspenger, attføringsstønader og tidsbegrenset uførestønad.

Under inntektspostene er det forventet 220 mill. kroner i mindreinntekt.

I omgrupperingsproposisjonen til høsten vil det bli foretatt en gjennomgang av de konkrete endringene under hver enkelt post. På dette tidspunkt anses det imidlertid lite hensiktsmessig å legge fram et detaljert endringsforslag som tar for seg alle postene.

Det foreslås at bevilgningene under folketrygden økes med totalt 3 165 mill. kroner som følge av nye anslag. På enkelte av disse postene fremmes det også forslag om bevilgningsendringer som ikke skyldes nye anslag, jf. nærmere omtale under de enkelte kapitler.

Endringene foreslås fordelt på kapitler i tråd med oppstillingen i tabell 3.4 nedenfor.

Det vises også til omtale under de enkelte kapitler.

Post 70 Sykepenger for arbeidstakere mv., overslagsbevilgning

Endring av bevilgningen

Bevilgningen for 2004 er på 25 940 mill. kroner. Den er basert på anslag som ble foretatt i august 2003 på bakgrunn av regnskapstall til og med juli samme år. Til grunn for anslaget lå på det tidspunkt forutsetninger om en vekst i sykefraværstilbøyeligheten (prosentvis utvikling i antall sykepengedager betalt av folketrygden per arbeidstaker) på 2,5 prosent i 2003 og 1 prosent i 2004. Videre ble det den gang lagt til grunn 0-vekst i sysselsettingen i 2004.

Tabell 3.4 Anslagsendringer i folketrygdens stønadsordninger, eks. dagpenger. Mill. kroner

Kapittel	Post	Betegnelse	Mill. kroner
2543	70	Attføringspenger	450
2543	71	Attføringsstønad	-240
2530	70	Fødselspenger	275
2711	76	Private laboratorier og røntgeninstitut	60
2751	70	Legemidler	120
2751	71	Sykepleieartikler	50
2752	70	Refusjon egenbetaling frikort	200
2752	71	Refusjon egenandelstak II	-70
2755	71	Refusjon fysioterapi	20
2650	70	Sykepenger for arbeidstakere	1 450
2652	70	Rehabiliteringspenger	-300
2655	70	Grunnpensjon uføre	800
2655	71	Tilleggspensjon uføre	600
2655	74	Tidsbegrenset uførestønad	-250
Sum		Folketrygden	3 165

Det har senere vist seg at veksten i sykefraværstilbøyeligheten er blitt høyere enn det som ble lagt til grunn for vedtatt budsjett. Veksten i 2003 ble nærmere 5 prosent, noe som bidrar til at nivået på sykepengeutgiftene ved inngangen til 2004 ble høyere enn tidligere forutsatt. Veksten i sykepengegrunnlaget (lønnsnivå for sykmeldte) i 2003 ble også høyere enn forutsatt i anslagene som lå til grunn for budsjettforslaget for 2004.

Videre anslås nå fraværsvæksten i 2004 å bli 3 prosent og det forventes en vekst i sysselsettingen på 0,2 prosent, som med uendret fravær per sysselsatt også bidrar til vekst i sykepengeutgiftene. Veksten i sykepengegrunnlaget anslås nå til 3,75 prosent, i tråd med nye lønnsvekstanslag for 2004.

Samlet sett innebærer utviklingen mot slutten av 2003 og de nye anslagene for 2004 at utgiftsprognosen og bevilgningen for 2004 er satt for lavt under posten sykepenger for arbeidstakere. Reviderte anslag, basert på utviklingen i bl.a. regnskapstall til og med februar 2004, gir grunnlag for å sette opp bevilgningen med 1 450 mill. kroner.

Bevilgningen under kap. 2650, post 70 Sykepenger for arbeidstakere mv. foreslås økt med 1 450 mill. kroner til 27 390 mill. kroner.

Post 73 Tilretteleggingstilskudd

Tilretteleggingstilskuddet er et av virkemidlene i Intensjonsavtalen om et mer inkluderende arbeidsliv. Etter å ha vært administrert av Aetat 2. halvår 2003, ble ordningen videreført i trygdeetaten fra 01.01.04. Som følge av erklæringen om videreføringen av IA-avtalen, er ordningen fra 01.01.04 forbe-

holdt IA-virksomheter. I St.prp. nr.1 (2003–2004) ble det varslet at Regjeringen ville komme tilbake med en vurdering av ordningens utforming og eventuelle behov for tilleggsbevilgninger i Revidert nasjonalbudsjett 2004.

Evaluering av ordningen

Agderforskning har på oppdrag fra Sosialdepartementet evaluert ordningen slik den ble forvaltet av trygdeetaten t.o.m. 1. halvår 2003.

Frem til sommeren 2003 ble det gitt tilskudd i vel 10 000 saker. Nær 90 prosent av søknadene kom fra IA-virksomheter. Av disse kom nær 60 prosent av sakene fra IA-virksomheter innen offentlig sektor. Helse- og sosialtjenesten er den sektoren som har fått mest av tilretteleggingstilskuddet, og bl.a. av den grunn er det gitt støtte til flere kvinner enn menn. I om lag halvparten av tilfellene mottok arbeidstakeren sykepenger ved søknadstidspunktet. 10 prosent mottok rehabiliteringspenger. Nærmere 40 prosent av søknadene gjaldt tilrettelegging for personer som ikke hadde stønad fra folketrygden. Søknader om organisatorisk tilrettelegging utgjorde om lag 25 prosent av søknadene, mens fysisk tilrettelegging utgjorde 18 prosent. Resten av sakene dreier seg om tilskudd til ulike former for arbeidstrening og opplæring. I om lag en tredel av registreringene var tilretteleggingstilskuddet kombinert med andre virkemidler, først og fremst aktiv sykmelding.

I tillegg til registerdata ble noen enkeltsaker nærmere analysert. Blant de undersøkte sakene finnes alt fra kroniske sykdommer som ikke har

sammenheng med arbeidsmiljøet til belastningslidelser som følge av tungt fysisk arbeid eller mental slitasje som følge av arbeidssituasjonen. Noen tilretteleggingstiltak dreide seg om å endre arbeidsoppgavene og/eller arbeidstid, eller endre den fysiske utformingen av arbeidsplassen, mens andre gikk ut på opplæringstiltak, og en del gikk til dekning av behandling og trening i arbeidstiden. Tilskuddet ble brukt til å dekke utgifter til ekstra bemanning, trening, behandling, opplæring og noe utstyr. Mange virksomheter har brukt tilretteleggingstilskuddet til å dekke utgifter til å forsterke bemanningen ved hjelp av overtid, merarbeid eller vikar. I flere av tilfellene har man også brukt noe av tilskuddet til felles miljøtiltak. Evalueringen viser at arbeidsgivers merarbeid og merkostnad ikke alltid er like lett å dokumentere, og at tilskuddet i betydelig grad har blitt brukt til tiltak som i utgangspunktet faller inn under arbeidsgivers ansvar for tilrettelegging ut fra Arbeidsmiljøloven og HMS-forskriften.

Det varierer i hvilken grad tilskuddet har vært nødvendig for at tilrettelegging skulle skje. I enkelte tilfeller oppgis det at tilskuddet har vært en forutsetning for at tilrettelegging kunne gjennomføres, mens i andre tilfeller ville tilretteleggingen blitt gjennomført helt eller delvis selv uten tilskudd. Formen for tilrettelegging var dokumentert i søknadene, men det var ikke utviklet oppfølgingsrutiner utover dette. Evalueringen tyder på at tilrettelegging kan være viktig for å hindre utstøting og fravær og at tilretteleggingstilskuddet i noen grad har bidratt til bedre tilrettelegging på arbeidsplassen. Imidlertid viser også evalueringen at tilskuddet i seg selv ikke alltid er nødvendig for at tilrettelegging skal skje, og at flere av tiltakene som er gjennomført ligger innenfor det som er arbeidsgivers ansvar for å tilrettelegge arbeidsmiljøet.

Status for tilsagn gitt per 31.3.2004 og forslag til endring av bevilgningen.

Per 31.3.2004 er det gitt tilsagn på til sammen 15 mill. kroner. Det forholdsvis lave forbruket hittil i år skyldes trolig delvis innføring av ny forskrift for tilretteleggingstilskudd fra 1. januar 2004, og dels at en del fylker har valgt å sentralisere behandlingen av søknadene for å sikre kontroll på utgiftene til tilretteleggingstilskudd. På bakgrunn av evalueringsrapporten vil det blir presisert ovenfor trykde-etaten at det er tiltak som går ut over den plikt arbeidsgiver har til å tilrettelegge etter Arbeidsmiljøloven og HMS forskriften som ordningen er ment å dekke, og som skal prioriteres.

På bakgrunn av utviklingen i gitte tilsagn pr

31.3.2004 og de rutiner for oppfølging som er etablert i trykde-etaten, foreslås bevilgningen for 2004 redusert med 15 mill. kroner.

Tilretteleggingstilskuddet utbetales etter skuddsvis, det betyr at det vil bli fattet vedtak i 4. kvartal 2004 som først kommer til utbetaling i 2005. Post 73 har ingen bestemmelse om overføring. Av budsjett- og økonomistyringsmessige hensyn vil det være hensiktsmessig at posten gjøres overførbar.

Det foreslås at stikkordet «kan overføres» blir knyttet til post 73.

Kap. 2652 Medisinsk rehabilitering m.v.

Post 70 Rehabiliteringspenger, overslagsbevilgning

Bevilgningen for 2004 er på 8 512 mill. kroner. Det er vedtatt en rekke tiltak som vil få innvirkning på antall rehabiliteringspengemottakere og på utgiftene til rehabiliteringspenger. Dette gjelder bl.a. innstramning i unntaksreglene for lengden på mottak av rehabiliteringspenger og kravet om tidligere vurdering av attføring. De iverksatte tiltakene/endringene vil ha store konsekvenser både for tilstrømmingen til, avgangen fra og gjennomsnittlig varighet under rehabiliteringspengeordningen. Det ventes imidlertid fortsatt en underliggende vekst i antall mottakere av rehabiliteringspenger på 6 prosent i 2004. Deler av innsparingen under rehabilitering som følge av reformene nevnt foran, gir økte utgifter på andre stønadsordninger (f. eks. attføringspenger og uførestønader). Forslaget til bevilgningsendring nå innebærer en mer presis fordeling av budsjetteffekten av reformene på de ulike ordningene.

Bevilgningen foreslås redusert med 300 mill. kroner til 8 212 mill. kroner.

Kap. 2655 Uførhet

Post 70 Grunnpensjon uføre

Bevilgningen for 2004 er på 15 330 mill. kroner. Det forventes en økning i utgiftene som følge av både økt tilstrømming til uførepensjonen og en økning i gjennomsnittlig pensjon i forhold til forutsetningene som lå til grunn for budsjettet for 2004. Mens det ved utløpet av 2003 var om lag 301 200 uførepensjonister, antas det ved utløpet av 2004 å være om lag 314 500 mottakere av uførepensjon og tidsbegrenset uførestønad samlet.

Bevilgningen foreslås økt med 800 mill. kroner til 16 130 mill. kroner.

Post 71 Tilleggspensjon uføre

Bevilgningen for 2004 er på 22 696 mill. kroner. Det forventes en økning i utgiftene som følge av både økt tilstrømning til uførepensjonen og en økning i gjennomsnittlig pensjon i forhold til forutsetningene som lå til grunn for budsjettet for 2004. Bevilgningen foreslås økt med 600 mill. kroner til 23 296 mill. kroner.

Post 74 Tidsbegrenset uførestønad

Bevilgningen for 2004 er på 853 mill. kroner.

Bevilgningen foreslås redusert med 250 mill. kroner til 603 mill. kroner.

Kap. 2661 Kompensasjon for merutgifter ved nedsatt funksjonsevne m.m.*Post 76 Bedring av funksjonsevnen, andre formål**Blindeforbundenenes rehabiliteringssentre*

Folketrygden kan dekke utgifter til kurs (tilpasningskurs) for bedring av funksjonsevnen i dagliglivet for blinde- og svaksynte. Regnskapstall viser at døgnatsen som refunderes av trygden er betydelig lavere enn de faktiske utgiftene forbundene har ved å arrangere tilpasningskursene.

På bakgrunn av en rapport fra Sosial- og helsedirektoratet om finansiering av blinddeforbundenenes institusjonsvirksomhet og en gjennomgang av Rikstrygdeverket av folketrygdens stønad til blinddeforbundets rehabiliteringsinstitusjoner, er det enighet mellom Helsedepartementet og Sosialdepartementet om at det er behov for å styrke finansieringen av disse institusjonene (Hurdalsenteret, Evenessenteret og Solvik).

Døgnatsen foreslås økt til 2100 kroner per døgn fra og med 1.7. 2004. Budsjettvirkning i 2004 blir kr. 2,5 mill. kroner. Helårsvirkning fra og med 2005 blir på 5 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen under kap. 2661, post 76 Bedring av funksjonsevnen, andre formål forhøyes med 2,5 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon av bevilgningen under kap. 2600, post 01.

Kap. 5701 Diverse inntekter*Post 73 Refusjon bidragspliktige*

Bevilgningen for 2004 er på 755 mill. kroner. Det anslås at inntektene blir lavere enn det som er lagt til grunn for bevilgningen. Dette motsvares i reduserte utgifter til forskuttering av underholdsbidrag som er tatt hensyn til i de samlede bevilgningsforslag for folketrygdens utgifter. I omgrupperings-

proposisjonen til høsten vil det bli foretatt en konkret gjennomgang av bevilgningsforslagene under hver enkelt post.

Bevilgningen foreslås redusert med 200 mill. kroner til 555 mill. kroner.

Post 73 Renter

Bevilgningen for 2004 er på 60 mill. kroner. Det anslås at inntektene blir lavere enn det som er lagt til grunn for bevilgningen.

Bevilgningen foreslås redusert med 20 mill. kroner til 40 mill. kroner.

Andre saker**Forsøk med arbeids- og utdanningsreiser for funksjonshemmede***Bakgrunn*

Forsøk med arbeids- og utdanningsreiser for funksjonshemmede startet opp 1. august 2001, som et samarbeidsprosjekt mellom flere departementer. Hele landet deltar i forsøket. Forsøket er organisert etter to modeller. I om lag halvparten av fylkene er forsøket knyttet opp mot kjørekontorer. Frem til 2004 var kjørekontorene en del av trygdeataten, deretter er de lagt under de regionale helseforetakene. For resten av landet gjennomføres forsøket i regi av den fylkeskommunale transporttjenesten for funksjonshemmede (TT).

Formålene med forsøket er blant annet å gi et transporttilbud som sikrer funksjonshemmede arbeidstakere og studenter muligheter for deltakelse i arbeidsliv og utdanning, samt kompensere for merutgifter knyttet til transport. Videre er formålet med forsøket å kartlegge hvilken betydning et bedret transporttilbud for funksjonshemmede har for å redusere utgifter til uførepensjon. I den sammenheng har en kartlegging av om flere funksjonshemmede tar utdanning eller kommer ut i arbeid vært sentral. Forsøket er tilpasset etablerte ordninger, og har primært hatt som mål å fange opp funksjonshemmede som faller utenfor dagens ordinære tilbud (bilstønad, grunnstønad, TT til arbeid/utdanning m. m).

Forsøket skulle etter opprinnelige planer avsluttes etter ett år. Interessen for å delta i forsøket viste seg imidlertid å være relativt liten. I første omgang ble det antatt at det kunne ha sammenheng med at forsøket kom sent i gang i forhold til studieåret 2001/2002. Blant annet på denne bakgrunn ble det våren 2002 vedtatt å forlenge forsøket ut første halvår 2003. Med henvisning til den forestående evalueringen av forsøket, er det foreløpig lagt til

grunn at forsøksordningen skulle videreføres i 2004. En forlengelse av ordningen ut 2004 dekkes innenfor eksisterende budsjetttrammer. Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2004 bad et flertall i sosialkomiteen (Ap, H og Krf) Regjeringen komme tilbake med en vurdering av ordningens omfang og om den bør gjøres permanent i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2004.

Evaluering

Nordlandsforskning har evaluert forsøket ved utgangen av 1. halvår 2003. Evalueringen viser at 316 personer hadde søkt om å komme inn under ordningen, og at 211 hadde fått godkjent søknaden. Omtrent 85 % gjaldt arbeidsreiser. Hver bruker reiser for i gjennomsnitt 50 000 kroner i året. Dersom ordningen gjøres permanent og kriteriene fra forsøksordningen opprettholdes, varierer anslagene over forventet antall brukere ifølge Nordlandsforskning fra 4 500 til 13 500. Dette vil gi årlige utgifter på mellom 225 og 675 mill. kroner.

Evalueringen viser at forsøket i liten grad har lyktes med å få funksjonshemmede over fra trygd til arbeid eller utdanning. Dette har bare lyktes for en eller to personer. I forhold til hovedformålet, nemlig å redusere veksten i trygdeutbetalinger, må forsøket sies å ha vært mislykket. Rapporten viser til at ordningen likevel kan ha en effekt ved at folk står lenger i arbeidslivet enn de ellers ville gjort. For den enkelte bruker er dessuten transportordningen et gode i seg selv.

Nordlandsforskning har vurdert de to modellene i forsøket, og konkluderer med å tilrå at en eventuell permanent ordning bør baseres på en statlig modell. Dette grunnis blant annet med at forsøket synes å ha fungert bedre i trygdefylkene enn i TT-fylkene. Transportkostnadene i gjennomsnitt per bruker er f. eks. vesentlig høyere i TT-fylkene enn i trygdefylkene.

Vurdering

Evalueringen viser at det har kommet få søknader om arbeids- eller utdanningsreiser. I tillegg kommer at så godt som alle som er med i forsøket, var i en arbeids- eller utdanningssituasjon da de kom inn under transportordningen. Forsøket har dermed gitt liten innsparing i trygdeavgiftene.

I St.meld. nr. 40 (2002–2003) «Nedbygging av funksjonshemmede barrierer» opplyses det at Samferdselsdepartementet og Sosialdepartementet skal gjennomgå offentlige ordninger og stønader som skal bidra til å dekke funksjonshemmedes transportbehov ut over det tilbud som gis gjennom ordni-

nær kollektivtransport. Det er satt ned en gruppe til å følge opp dette arbeidet, der også Arbeids- og administrasjonsdepartementet er med. Formålet er å foreslå endringer som sikrer funksjonshemmede et godt transporttilbud, og som bidrar til at ordningene fungerer helhetlig, samordnet og rasjonelt. I lys av det arbeidet som er i gang, synes det formålstjenlig at også ordningen med arbeids- og utdanningsreiser vurderes i den sammenhengen.

Konklusjon

En vurdering av arbeids- og utdanningsreiser for funksjonshemmede inkluderes i gjennomgangen av offentlige ordninger og stønader som skal bidra til å dekke funksjonshemmedes transportbehov.

Fiskernes skatte- og trygderettslige status

I forbindelse med behandlingen av Dok. nr. 8: 57 (2001–2002), jf. Innst. S. nr. 163 (2001–2002) gjorde Stortinget den 30. mai 2002 følgende vedtak:

«Stortinget ber Regjeringen utrede forslag til endringer i regelverket for folketrygden slik at det sosiale sikkerhetsnettet som folketrygden representerer, organiseres og finansieres på samme måte for fiskere og fangstfolk som for andre arbeidstakere.

Dette utredningsarbeidet sees i sammenheng med den utredningen som er satt i gang angående pensjonsordning for fiskere.»

Fiskernes status i folketrygden har sammenheng med den skattemessige og avgiftsmessige behandlingen av denne yrkesgruppen. Sosialkomiteen uttalte om dette i Innst. S. nr. 163 (2001–2002):

«Komiteen viser til at folketrygden for fiskere og fangstmenn i dag finansieres gjennom en produktavgift. Dersom fiskere og fangstmenn skal sidestilles med andre arbeidstakere, finner komiteen det naturlig at systemet med produktavgift erstattes med ordinær arbeidsgiveravgift og trygdeavgift.»

En eventuell endring av fiskernes skatte- og trygderettslige status får derimot ingen betydning for den lovfestede tidligpensjonsordningen for fiskere (pensjonstrygden for fiskere), som har egen finansiering utenom ordningen med produktavgift.

I dag blir lottinntekt av fiske regnet som næringsinntekt i forhold til skatteloven og folketrygdloven, og fiskere med slik inntekt anses som selvstendig næringsdrivende.

Syke eller yrkesskadde fiskere, også de som regnes som selvstendig næringsdrivende, er sikret samme ytelser som arbeidstakere, mens nærings-

drivende ellers må tegne forsikringer i folketrygden for å få like gode rettigheter. En særskilt ordning med arbeidsløshetsstrygd for fiskere kompensere for inntektstap i inntil 40 uker per år. Dagsatsen på kr 315 er vesentlig lavere enn dagpenger etter ordinære regler, men gis også til selvstendig næringsdrivende. Det ordinære regelverket for arbeidsløshetsstrygd gjelder som hovedregel bare for arbeidstakere.

Fiskere betaler trygdeavgift etter satsen for arbeidstakere (mellomsats). Det betales ikke arbeidsgiveravgift, men en produktavgift av første-håndsomsetningen av fisk.

Vinteren 2003 ble det sendt ut et høringsnotat om omlegging og normalisering av skatte- og trygdeforholdene for fiskere. I notatet ble det gjort rede for konsekvensene av å gjøre de vanlige reglene gjeldene for denne gruppen. Ca. to tredeler av fiskerne vil da bli arbeidstakere, mens ca. en tredel fortsatt vil være næringsdrivende.

Ved en normalisering vil selvstendig næringsdrivende fiskere få dårligere rettigheter enn i dag når det gjelder *sykepenger og ytelser ved yrkesskade* fra folketrygden. Fiskere som arbeidstakere vil få rett til ytelsene på linje med andre arbeidstakere. *Dagpenger ved arbeidsløshet* vil bli gitt etter vanlige regler med visse unntak. Fiskerne vil betale trygdeavgift etter vanlige regler for henholdsvis arbeidstakere og næringsdrivende. Produktavgiften på omsetning av fisk vil bli erstattet med arbeidsgiveravgift.

Norges Fiskarkvinnelag, Norges Kystfiskarlag, Norges Fiskarlag og Sør-Norges Trålerlag vil opprettholde gjeldende ordning. De legger blant annet vekt på:

- at yrkets spesielle karakter krever særregler
- at folketrygdens sikringsnett for en tredel av fiskerne (næringsdrivende) blir svekket ved en omlegging
- at en omlegging vil gi dårligere lønnsomhet fordi de sosiale utgiftene øker
- at geografisk differensiert arbeidsgiveravgift vil gi en konkurransevridning
- at en omlegging vil få ringvirkninger for tariffavtaler, lottavregning, likning og kostnader i forbindelse med trygderettigheter
- at dagens system er valgt av fiskerne og tilpasset deres behov uten kostnader for samfunnet ellers
- at ytterligere utredning er nødvendig

Norsk Sjøoffisersforbund, Norsk Sjømannsforbund og Det norske maskinistforbund, som representerer grupper knyttet til havfiskeflåten, ønsker at fiskerne skal skatlegges og gis trygdeytelser etter vanlige regler. Det samme gjør Rikstrygdeverket, Skattedirektoratet og Sametinget. Fiskebåtrederne Forbund øns-

ker en omlegging bare dersom arbeidsgiveravgiften blir lik for alle fiskere uansett bosted.

av en normalisering av den skatte- og trygderettslige status for fiskerne er at noen kommer bedre ut, mens andre får dårligere vilkår. Den samlede økonomiske virkningen antas å bli om lag uendret både for fiskerne og for staten. Ulike grupper kommer ulikt ut avhengig av fiskernes bosted og kapitalbehov i forskjellige deler av fiskeflåten.

Regjeringens mening bør konsekvensene av en omlegging av skatt og trygd for fiskere vurderes i en større sammenheng. Det vises i denne sammenheng til følgende vedtak i Stortinget den 12. februar 2004 ved behandlingen av Innst. S. nr. 119 (2003–2004).

«Stortinget ber Regjeringa leggje fram ei stortingsmelding om rammevilkåra for fiskeria og dei marine næringane si betydning og utviklingspotensiale når det gjeld auka verdiskaping og busetnad langs kysten.»

Regjeringen vil i den nevnte meldingen komme tilbake til dette spørsmålet.

3.7 Helsedepartementet

Programområde 10 Helsevern

Kap 700 Helsedepartementet

Post 01 Driftsutgifter

Tekniske flyttinger

For å oppnå bedre samsvar mellom formål og hvordan utgiftene budsjetteres, foreslås det en flytting av bevilgninger fra fagkapitler til kap. 700 Helsedepartementet, jf. tabellen nedenfor. Forslaget omfatter først og fremst utgifter til ordinær lønn, men også midler knyttet til prosjektrelatert arbeid. Slike prosjektkostnader er en naturlig del av ordinær drift og bør derfor utgiftsføres under kap. 700 Helsedepartementet.

Størstedelen av endringene er knyttet opp til sykehusreformen. Etter to år med omfattende tilpassinger går oppgavene over i en mer ordinær drift. Det er etablert strukturer i Helsedepartementet for å ivareta eierstyringen av og myndighetsutøvelsen overfor sykehusene. Forøvrig gjelder utgiftene også helse- og sosialberedskap og EU/EØS-arbeidet med mattrygghet. Det foreslås også å utgiftsføre faste oppgaver knyttet til tannhelse og fastlegeordningen under kap. 700.

Kapitler og poster som reduseres fremgår av tabell 3.5

Tabell 3.5 Bevilgninger som reduseres ifm. Teknisk flytting. 1000 kroner

Kap.	Post	Benevning	I 1 000 kr.	Formål
702	01	Helse- og sosialberedskap	-860	Helse- og sosialberedskap
719	21	Helsefremmende og forebyggende arbeid	-310	EU/EØS-arbeidet om mattrygghet
727	21	Tannhelsetjeneste	-400	Tannhelse
728	21	Forsøk og utvikling mv.	-870	Fastlegeordningen
732	21	Regionale helseforetak	-5 890	Sykehusreformen
			-8 330	

Det foreslås økt med 8,33 mill. kroner.

Endrede merinntektsfullmakter og inntektsposter

Det foreslås at postene 60 Tilskudd til norske kommuner og fylkeskommuner og 70 Tilskudd til private/andre under kap. 700 Helsedepartementet slettes og opprettes som nye poster under kap. 703 Internasjonalt samarbeid. Merinntektsfullmakten foreslås endret som følge av dette, jf. forslag til romertallsvedtak. Vi viser til nærmere omtale under kap. 703 post 21 Spesielle driftsutgifter.

Post 96 *Kjøp av aksjer i KITH*

KITH AS

Per 31.12.2003 eier Helsedepartementet 59,5 pst. av aksjene i KITH A/S etter at Sosialdepartementet i 2003 kjøpte 10,5 pst. av Helsedepartementets aksjer i selskapet. KITH har som formål å være et kompetansenettverk for IT i helsetjenesten.

Kommunenes Sentralforbund (KS) har uttrykt ønske om å selge hele eller deler av sin eierandel på 30 pst. i KITH. Som aksjonær har Helsedepartementet forkjøpsrett i henhold til selskapets vedtekter. Helsedepartementet er i dialog med KS om et eventuelt kjøp, og vil komme tilbake til Stortinget på et senere tidspunkt.

Kap. 701 Forskning

Post 50 *Norges forskningsråd m.v.*

Teknisk flytting av forskningsmidler

Bevilgninger til Nasjonalt forskningssenter innen komplementær og alternativ medisin (NAFKAM) har tidligere blitt tildelt gjennom Norsk forskningsråd (NFR) via programmet Pasientnær klinisk forskning og alternativ medisin under kap. 701 Forskning post 50 Norges forskningsråd mv. Ifølge Ot.prp. 27 (2002–2003) Lov om alternativ behand-

ling ved sykdom mv., jf. Innst.O. nr. 98 (2002–2003) om lov om alternativ behandling av sykdom mv., skal NAFKAM tildeles andre oppgaver i tillegg til de forskningsoppgaver som er beskrevet i NFRs utlysning og NAFKAMs prosjektbeskrivelse. For 2004 er tilskudd til NAFKAM styrket med 3 mill. kroner, bevilget under kap. 701 post 50. Disse midlene foreslås tildelt direkte fra Helsedepartementet, kap. 728 post 21.

Bevilgningen foreslås redusert med 3 mill. kroner. Kap 728 Forsøk og utvikling post 21 Spesielle driftsutgifter foreslås økt med tilsvarende beløp.

Kap 702 Helse- og sosial beredskap

Post 01 *Driftsutgifter*

Det vises til nærmere omtale under kap. 700 Helsedepartementet, post 01 Driftsutgifter. Bevilgningen foreslås redusert med 0,860 mill. kroner.

Kap 703 Internasjonalt samarbeid

Post 21 *Spesiell driftsutgifter*

Endrede merinntektsfullmakter og opprettelse av nye poster

Helsedepartementet mottar tilskuddsmidler fra Utenriksdepartementet (søkerlandsbevilgningen og tilskudd til samarbeid med Russland). Disse midlene utgiftsføres i dag over kap 700 Helsedepartementet mot tilsvarende merinntekter under kap 3700, post 03.

Det foreslås nå at utgiftene og inntektene føres under hhv. Kap 703 og kap 3703 Internasjonalt samarbeid jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap 710 Nasjonalt folkehelseinstitutt

Post 01 *Driftsutgifter*

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger, foreslås bevilgningen til drift av Folkehelseinstituttet satt ned med 1 mill. kroner i inneværende år.

Kap 719 Helsefremmende og forebyggende arbeid

Oppfølging av Dent-O-Sept-saken

Helsemyndighetene avdekket i februar 2002 en betydelig økning i antall sykehusinfeksjoner forårsaket av bakterien *Pseudomonas aeruginosa* fra munnpenselen Dent-O-Sept. Det ble iverksatt en rekke tiltak fra helsemyndighetene for å stoppe produksjonen og bruken av Dent-O-Sept. Det ble særskilt redegjort for Dent-O-Sept-saken i St.prp. nr. 1 (2002 – 2003) og her fremgikk det at Stortinget ville bli nærmere orientert om oppfølgingen på egnert måte.

Arbeidet med å identifisere hvilke pasienter som har blitt smittet er nå avsluttet. Ifølge Folkehelseinstituttets pasientkartleggingsundersøkelse, som Helsedepartementet fikk overlevert i januar 2004, fikk 231 pasienter påvist utbruddsstammen av *P. aeruginosa*, hvorav 40 hadde bakterien i blod eller spinalvæske. Pasientene har vært innlagt ved 27 ulike sykehus. Av de smittede døde 71 personer mens de var innlagt. I tillegg ble syv pasienter rapportert med følgetilstander. Når det gjelder dødsårsak, var det ifølge undersøkelsen 21 som sannsynligvis døde av andre årsaker enn pseudomonasinfeksjon. Hos de resterende 50 er sammenhengen mellom infeksjon og død enten sannsynliggjort eller usikker.

Pr. februar 2004 har 287 personer fremmet krav om erstatning til Norsk Pasientskadeerstatning. Av disse har 32 personer fått medhold pga. bakteriemitte etter bruk av Dent-O-Sept-penselen. Fire saker er fortsatt under behandling.

Statens helsetilsyn, som fører tilsyn med helse-tjenesten, konkluderer i sin sluttrapport av januar 2004 med at helsepersonell og helsetjenesten ikke har handlet faglig uforsvarlig ved å anskaffe og anvende Dent-O-Sept munnpensler. Etter Helsetilsynets oppfatning har smittevernssystemene i norske helseinstitusjoner ikke vært uforsvarlige, og helse-tjenesten kan ikke bebreides for ikke å ha erkjent at Dent-O-Sept-penslene var forurenset. Sosial- og helsedirektoratet er nasjonal smittevernmyndighet og fører også tilsyn med medisinsk utstyr. Tiltak omtalt i sluttrapportene av januar 2004 fra Statens helsetilsyn og Sosial- og helsedirektoratet følges opp.

Tiltak som ble bebudet i St.prp. nr. 1 (2002 – 2003) og øvrige tiltak

Sosial og helsedirektoratet har styrket tilsynet med produsenter av medisinsk utstyr. Økt bevilgning for 2003 var på 2,9 mill. kroner, og denne er videreført for 2004.

Det er gitt styrket veiledning om regelverket blant annet gjennom årlige smittevernkonferanser. Det arbeides løpende med faglig koordinering av smittevernarbeid og smittevernberedskap i sentrale etater.

Ny forskrift om Meldingssystem for smittsomme sykdommer (MSIS) som styrker varslingspliktene vedrørende smittsomme sykdommer i helseinstitusjoner, trådte i kraft 1. juli 2003.

Elektronisk meldingssystem fra medisinsk mikrobiologiske avdelinger til Nasjonalt folkehelseinstitutt iverksettes våren 2004.

Helsedepartementet har fastsatt en handlingsplan for å forebygge sykehusinfeksjoner for perioden 2004 – 2006. Handlingsplanen har som mål å etablere en bedre overvåking av sykehusinfeksjoner, forbedre tiltak for å forebygge sykehusinfeksjoner samt å styrke forskning og utvikling.

Et framtidig meldesystem for registrering, analyse og forebygging av uheldige hendelser og feilbehandling i sykehus er under utredning og sees i sammenheng med kvalitetsutviklingsstrategi og lovpålagte meldeordninger, herunder meldeordninger for medisinsk utstyr.

Post 21 Spesielle driftsutgifter til helsefremmende og forebyggende tiltak i helse- og sosialsektoren mv.

Hepatitt C fra blodoverføring

Våren 2003 ble det i media satt fokus på at 1000 – 1500 personer var smittet med hepatitt C ved blodoverføring før 1991, og at ingen har gjort noe for å oppspore dem og gi dem et helsetilbud. Sosial- og helsedirektoratet anslo at et sted mellom 100 og 1000 mennesker kan ha blitt smittet av hepatitt C-virus fra blodoverføring eller blodprodukter i norske sykehus før 1993 uten å vite om det. I St.prp. nr. 65 (2002 – 2003) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2003 ble derfor post 21 foreslått styrket med i overkant av 500 000 kroner til å gjennomføre en uavhengig gjennomgang av helsetjenestens og helsemyndighetenes håndtering av mulig hepatitt C-smitte gjennom blodoverføring før 2003, jf. Inst. S. nr. 160 (2002 – 2003).

Helsedepartementet nedsatte i august 2003 et utvalg som skulle foreta denne gjennomgangen. Utvalget avgav sin utredning til Helsedepartementet 16. mars 2004. Det beste anslaget utvalget har kunnet gi for antall transfusjonssmittede med hepatitt C som er i live i dag, er rundt 300 personer.

Utvalget har kritiske merknader til følgende forhold:

- Mangel på en bevisst sporingsstrategi for å finne hepatitt C-smittede
- Sen innføring av dobbel virusinaktivering av blod
- Svake rutiner for ansvarsoverføring innen den sentrale helseforvaltning

Utvalget tilrår endringer på disse områdene:

- Opplegg for oppsporing og identifisering av transfusjonssmittede med hepatitt C-virus
- Ny samordnet erstatningsordning for hepatitt C-smittede
- Vurdering av blodbankenes dobbeltrolle som produkttilvirkere og tjenesteprodusenter innen spesialisthelsetjenesten
- Smittekonstatering skal gi plikt til å handle overfor den smittede
- Innskjerping av arkiv- og rapporteringsplikt for råd/utvalg mv. på feltet blodtransfusjon
- Bedre rutiner for overføring av informasjon, tilrådinger og ansvar mellom sentrale helsemyndigheter på området blodtransfusjon

Helsedepartementet følger nå opp utredningen.

Styrking av forebygging av hiv blant homofile menn

Under denne posten er det i 2003 et mindreforbruk på 1,04 mill. kroner, som er overført til 2004. Dette beløpet er disponert til styrking av forebyggingsinnsatsen blant homofile menn, jf. nærmere omtale under post 70.

Tekniske flyttinger

Det vises til nærmere omtale under kap. 700 Helsedepartementet, post 01 Driftsutgifter. Bevilgningen reduseres med 0,310 mill. kroner.

Post 70 Forebygging av hiv og seksuelt overførbare infeksjoner – smittevern, kan overføres

Styrking av forebygging av hiv blant homofile menn

På bakgrunn av utviklingen i hiv-situasjonen i 2003 er det behov for å styrke innsatsen for å følge opp Strategiplan for forebygging av hiv og seksuelt overførbare sykdommer.

Det ble i 2003 diagnostisert 238 nye hiv-smittede i Norge, det høyeste antallet siden starten av hiv-epidemien i 1980-årene. Mens det de siste årene har vært en stabil hiv-situasjon blant homofile menn, var det fra 2002 til 2003 nesten en fordobling av denne gruppen (fra 30 til 57 personer). En bety-

delig andel er smittet i løpet av 2002 og 2003, nesten halvparten oppgir å være smittet i Oslo, og de aller fleste er i alderen 25 – 40 år.

På bakgrunn av denne situasjonen, og etter kontakt med frivillige organisasjoner som arbeider med forebygging av hiv og seksuelt overførbare infeksjoner, er 2,8 mill. kroner stilt til disposisjon for Sosial- og helsedirektoratet, herav 1,04 mill. kroner under kap. 719.21. Resterende beløp, 1,8 mill. kroner, dekkes av overført beløp fra 2003 til 2004 under post 70. Det fremmes således ikke forslag om økt bevilgning.

Midlene skal dekke utgiftene til en reell styrking av forebyggingsinnsatsen blant homofile menn og homofil ungdom, med særlig fokus på situasjonen i Oslo. Styrkingen skal gå til særskilte prosjekter og tiltak som settes i verk for raskt å bedre hiv-situasjonen.

Kap. 720 Sosial- og helsedirektoratet

Post 01 Driftsutgifter

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger, foreslås bevilgningen til drift av Sosial- og helsedirektoratet satt ned med 3 mill. kroner i inneværende år.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Drift av Nasjonalt helsenett

Sosial- og helsedirektoratet forbereder permanent organisasjon for drift av Nasjonalt helsenett fra 1. juli 2004.

Det er besluttet sammenslåing av de 5 regionale helsenettene og sentral infrastruktur til et felles Nasjonalt helsenett og hvor den daglige drift skal utføres i form av et aksjeselskap. Etablering av en felles juridisk enhet skal skje primært før 1. juli 2004. Utgifter til drift av sentral infrastruktur og et helsetjenesteregister er ikke lagt inn i rammene for direktoratet. Det foreslås 2,7 mill. kroner til driften av nasjonalt helsenett i 2004. Midlene omdisponeres fra overført beløp fra 2003 til 2004 innen Si@-planen innenfor kap. 720 post 21.

Oppgradering av det offentlige helseradionettet

Bevilgningen foreslås redusert med 2,3 mill. kroner, mot tilsvarende økning under kap. 728 post 21 til oppgradering av det offentlige helseradionettet, jf. omtale under kap. 728 post 21.

Kap. 721 Statens helsetilsyn

Post 01 Driftsutgifter

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger, foreslås bevilgningen til drift av Helsetilsynet satt ned med 1 mill. kroner i inneværende år.

Kap. 722 Norsk Pasientskadeerstatning

Evaluering av den statlige erstatningsordningen Norsk Pasientskadeerstatning (NPE) og Pasientskadenemnda (PSN)

Ved behandlingen av St.prp. nr. 1 (2002–2003) ba Stortinget regjeringen om å ta initiativ til en gjennomgang av Norsk Pasientskadeerstatning (NPE) og legge fram resultatet av gjennomgangen for Stortinget som en egen sak, jf. Budsjett-innst.S. nr. 11 (2002–2003). Det vises også til Sosialkomiteens merknader i Innst. S. nr. 173 (2002–2003). Bakgrunnen for dette var for lang saksbehandlingstid, mangelfull service overfor den enkelte søker, en mulig for streng praksis ved behandlingen av erstatningssaker og at NPE ikke syntes å være tilstrekkelig uavhengig og nøytral. Helsedepartementet ga Statskonsult i oppdrag å evaluere ordningen med Norsk Pasientskadeerstatning og Pasientskadenemnda. Gjennomgangen er utført og overlevert Helsedepartementet i rapport av 1. mars 2004. I St.prp. nr. 21 (2003–2004) ble Stortinget forelagt de foreløpige konklusjoner av evalueringen.

Mandat for evalueringen

Med virkning fra 1.1.2003 ble det foretatt omfattende organisatoriske endringer og noen mindre regelverksendringer. Blant annet ble skillet mellom førsteinstansen (NPE) og andreinstansen (PSN) tydeliggjort, slik at en nå har en reell toinstansbehandling. De midlertidige reglene for pasientskader ble erstattet av ny lov om pasientskader.

Mandatet for Statskonsults utredning har vært å undersøke i hvilken grad de krav som må settes til organene som forvalter pasientskadeordningen, etterleves i praksis. Vurderingene er basert på offentlige og interne dokumenter, gjennomgang av rutiner og systemer, samt intervjuer med representanter for brukerne og for de organene som administrerer pasientskadeordningen.

Funn og konklusjoner i evalueringen

Som hovedkonklusjon uttaler Statskonsult: «Statskonsult har ikke funnet «systemsvikt» i NPE. Evalueringen viser at det finnes forbedringspunkter i NPE. Viktigere er det at en del sider ved selve ordningen og regelverket ikke er i samsvar med folks

forventninger». På bakgrunn av den til dels sterke kritikken som var foranledningen til oppdraget, fant Statskonsult relativt få svakheter ved NPE's praktisering av regelverket. Årsakene til misnøyen med pasientskadeordningen ble i stor grad funnet å ligge i selve erstatningsregelverket, hos andre aktører enn NPE, men også i uløste informasjons- og kommunikasjonsutfordringer i NPE. Det ble imidlertid identifisert problemer særlig når det gjelder saksbehandlingstider, bruk av medisinsk sakkyndige og servicenivå/informasjon.

Saksbehandlingstid

Statskonsult slår fast at det ikke er satt opp *standarder for saksbehandlingstid* i NPE-ordningen, verken gjennom serviceerklæringer eller på annen måte. Informasjonen til pasienten består i å antyde en saksbehandlingstid på ca to år, fordelt med ett år på ansvarsspørsmålet, og eventuelt ytterligere ett år på erstatningsutmålingen. Av 12 måneders saksbehandlingstid i ansvarsfasen går i gjennomsnitt åtte måneder til ekstern saksbehandlingstid, mens ca fire måneder brukes internt. Det er primært problemer med innhenting av medisinske opplysninger og kommentarer til disse, som utgjør flaskehalsene. I utmålingsfasen påvirkes tidsbruken dels av 1) hvor lang tid det tar å motta opplysninger, eventuelt også mer detaljerte krav fra pasienten eller dennes advokat, 2) at kunnskapen om skadens utvikling og omfang kan være problematisk og tidkrevende å konstatere, og 3) at pasienten vegrer seg for å akseptere det forslag til erstatning som NPE fremsetter. Flaskehalsene er dermed dels organisatoriske utfordringer som kapasitet/rutiner i det medisinske miljøet, og dels sakens egenart og kompleksitet.

Det kan synes som om ambisjonene med hensyn til saksbehandlingstid i NPE er lave sammenlignet med andre deler av offentlig forvaltning. Samtidig synes NPE å være på linje med trygdeetatens saksbehandlingstid for saker der trygdeetaten er avhengig av spesialistuttalelser. Saksbehandlingstiden er lenger enn i den danske og svenske erstatningsordningen. Den norske saksbehandlingen er, som en følge av forvaltningsloven og av at det kontradiktoriske prinsipp skal følges, mer grundig. Flere av Statskonsults informanter peker på at saksbehandlingstiden kan synes lang, men samtidig er det viktig at kortere saksbehandlingstid ikke går ut over kvaliteten på saksbehandlingen. For brukerne er saksbehandlingstiden i utmålingsfasen ikke et stort problem.

Praktisering av regelverket

NPEs vurdering av de rettslige spørsmålene synes betryggende. NPE og Pasientskadenemndas sekretariat sier at tvilssaker ofte avgjøres i pasientens fa-

vør. Verken med hensyn til forlik, fødselsskadesaker eller Dent-O-Sept-sakene finner Statskonsult NPEs praksis betenkelig. Ut fra statistisk materiale og intervjuer er det ikke indikasjoner på at NPE er for strenge i praktiseringen av regelverket.

Statskonsult har vurdert om NPE's vedtak og utbetalinger viser noen mønstre som er påfallende og som kan belyse kritikken om for streng praksis. Medholdsprosenten i NPE lå i 2003 på 30,3 pst. Medholdsprosenten i Sverige og Danmark er høyere, trolig hovedsakelig som følge av at de har bestemmelser for «tort og svie» erstatning som ikke fins i det norske regelverket. Mellom 40 og 50 pst. klager på NPE's vedtak. Omgjøringsprosenten i PSN har de siste fem årene variert mellom 11 og 14,5 pst. Foreløpig er alle saker i PSN behandlet etter det gamle, midlertidige regelverket.

Siden starten har NPE vært involvert i 243 rettsaker. Av disse var 174 avsluttet, ca halvparten gjennom forlik eller ved at saken ble trukket. I de sakene som ble avsluttet ved dom fikk NPE medhold i 62 og tapte 15. Dette gir en omgjøringsprosent i rettsapparatet på 19,5 pst.

Statskonsult uttaler at medholdsprosenten synes å være lav i NPE sammenliknet med Danmark og Sverige. Ut fra vedtaksstatistikk og annet materiale kan Statskonsult imidlertid ikke se at PSN og rettsapparatet i stor grad omgjør NPE's vedtak, noe som eventuelt ville vært et tegn på for streng praksis i førstinstansen.

Statskonsult påpeker at det er et økende antall rettssaker på pasientskadeområdet, noe som gir grunnlag for å stille spørsmålet om NPE-ordningen i mindre grad enn tidligere avlaster rettssystemet. Med økende advokatbruk kan det også stilles spørsmål om NPE i mindre grad oppfattes som nøytral, og at flere saker derfor bringes inn for domstol. Samtidig understrekes at antall rettssaker er svært lite sammenholdt med antall saker som det fattes vedtak i.

Statskonsult finner at praksis med hensyn til *avvisning* av saker og håndtering av *tvilssaker* ikke indikerer noen streng holdning.

Bruk av medisinske rådgivere og sakkyndige

Den norske ordningen lider under mangel på kvalifiserte leger innenfor flere medisinske spesialiteter. Det brukes mye tid på å få leger til å påta seg oppdrag, og det kan gå lang tid før uttalelsen foreligger. Primært av hensyn til saksbehandlingstiden mener derfor Statskonsult at andre måter å rekruttere medisinsk sakkyndige på bør vurderes, herunder etablering av lister over medisinske spesialister som kan påta seg oppdrag, slik ordningen er i Danmark og Sverige, og for tilsynssaker i Norge.

Bruk av advokater

Etter den nye Pasientskadeerstatningsloven ble det gitt føringer for at NPE skal være mindre restriktiv enn etter den midlertidige ordningen med å innvilge dekning av advokatutgifter. Selv om pasientene ikke har et ubetinget krav på bistand fra advokat, opplyser informanter blant advokatene at innvilgelse av eller avslag på søknad om advokatbistand er blitt enklere og mer forutberegnelig ved at det er regulert i den nye loven. I ansvarsfasen vil dekning av utgifter til advokatbistand bare gis unntaksvis. I utmålingsfasen oppfattes det å være et markant behov for bistand i svært mange saker.

Informasjon

NPE står overfor store kommunikasjonsutfordringer. Undersøkelser og tilbakemeldinger til NPE viser at pasientskadeordningen generelt er for dårlig kjent, at forventningene til ordningen ofte er urealistiske, og at informasjonen som gis under saksbehandlingen i NPE ikke er god nok. De som er nærmest til å informere pasientene om mulighetene til å søke erstatning, kjenner regelverket for dårlig. Pasienttilfredshetsundersøkelser er gjennomført tre ganger med en positiv utvikling. Fortsatt er likevel 29 pst. av respondentene litt/meget misfornøyd med saksbehandlingsrutiner og framdrift i saken. Når det gjelder service er 35 pst. misfornøyd. Undersøkelsen avdekker at *NPE* har et stort forbedringspotensial når det gjelder informasjon under saksbehandlingen. Statskonsult mener ledelsen i NPE har planlagt mange gode informasjonstiltak som vil bidra til å styrke NPEs omdømme og sette pasientene mer i fokus.

Oppfølging av evalueringen

Helsedepartementet har i årets tildelingsbrev til Norsk Pasientskadeerstatning og Pasientskadenemnda stilt krav om at virksomhetene gjør tiltak for å redusere saksbehandlingstiden, forbedre bruken av medisinsk sakkyndige og bedre servicen til søkerne. Det stilles krav om at NPE og PSN rutinemessig gir alle søkere god informasjon om hvordan saken vil bli behandlet og hvor lang tid behandlingen forventes å ta. For å redusere saksbehandlingstiden pålegges de å innføre frister for når uttalelser skal foreligge fra behandlingsstedet, fra sakkyndige leger og fra andre som skal uttale seg i en sak som er under behandling. Det skal utarbeides standarder for den interne saksbehandling som gir normer for hvor stor andel av sakene som skal være ferdigbehandlet innenfor gitte tidsfrister. Det skal

framlegges program for rekruttering og tilknytning av kvalifiserte, uavhengige leger som kan brukes som sakkyndige. Retningslinjene for bruk av advokater skal klargjøres, slik at alle søkere får standardisert informasjon om vilkårene for å få dekket utgifter til advokathjelp. NPE og PSN skal framlegge egne serviceerklæringer innen 1. juni 2004 som bl.a. setter standarder for saksbehandlingen, saksbehandlingstidens lengde og kommunikasjon med pasienten under behandling av saken. NPE skal utarbeide et informasjonsprogram for å bedre kunnskapen om erstatningsordningen hos helsepersonell, behandlingssteder og pasienter.

Utsatt ikrafttredelse av pasientskadeloven på privat sektor

I pasientskadeloven er det lagt opp til en erstatningsordning både for offentlig og privat helsetjeneste. Norsk Pasientskadeerstatning skal dekke erstatning for skader i offentlig sektor, mens privat sektor skal dekkes opp gjennom ansvarsforsikringer.

Fra 1. januar 2003 trådte loven i kraft kun for offentlig sektor, fordi forsikringsselskapene ikke kunne godta og tilby forsikringsavtaler etter den nye loven.

I Ot.prp. nr. 74 (2002–2003) om lov om endringer i pasientskadeloven foreslo Helsedepartementet en del endringer i pasientskadeloven som kunne gjøre det mulig for forsikringsselskapene å tilby ansvarsforsikringer bygd på den nye loven. Det ble blant annet foreslått at forsikringsselskapene selv skulle få saksbehandle sine saker, og at ikke alle saker skulle saksbehandles av NPE. Siktemålet var å sette hele loven i kraft fra 1. januar 2004. Stortinget vedtok endringsloven som foreslått, jf. Innst. O. nr. 110 (2002–2003).

Til tross for endringsloven har ikke forsikringsselskapene ønsket å tilby forsikringer basert på pasientskadeloven. Selskapene gikk midlertidig med på å prolongere gjeldende avtaler for privatpraktiserende helsepersonell. På grunn av den situasjonen som det her er redegjort for, kunne ikke hele pasientskadeloven settes i kraft fra 1. januar 2004. Helsedepartementet utreder nå hvordan pasientskadeerstatningen bør være for privat sektor, og vil komme tilbake til Stortinget med denne saken på et senere tidspunkt, etter at denne utredningen er fullført.

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås at bevilgningen til Norsk Pasientskadeerstatning reduseres med 1,4 mill. kroner. Dette

er midler som skal dekke økte utgifter under kap. 723 post 01.

Kap. 723 Pasientskadenemnda

Post 01 Driftsutgifter

Pasientskadenemnda – Kompensasjon for rettssaker

Fra 1. januar 2004 er det Pasientskadenemnda (PSN) og ikke NPE som er å anse som rette saksoekte ved rettssaker, jf. endringer i pasientskadeloven. Dette vil føre til at det nå er PSN som vil ha kostnader forbundet med rettssakene. NPE har for tiden en portefølje bestående av rundt 90 rettssaker som de skal slutføre, noe som medfører kostnader i 2004.

PSN antar å behandle mellom 65 og 75 saker som krever advokatbistand i 2004, hvorav en del håndteres av egne ansatte. De resterende sakene må settes ut til eksterne advokater. Ut i fra beregninger om hvor mange saker som blir berammet til hovedforhandlinger i 2004, hvor mange som forlikes eller blir trukket og hvor mange som blir berammet til hovedforhandlinger først i 2005, vil de totale kostnadene til eksterne advokater for PSN utgjøre om lag 2 mill. kroner i 2004.

Det foreslås at bevilgningen styrkes med 1,4 mill. kroner i 2004 mot en tilsvarende innsparing under Kap. 722 Norsk Pasientskadeerstatning post 01.

Kap. 724 Statens helsepersonellnemnd og tilskudd til personelltiltak

Post 21 Tilskudd til personell i allmennlegetjenesten og i tannhelsetjenesten.

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger, foreslås bevilgningen satt ned med 1 mill. kroner i inneværende år.

Alternativ behandling

Det vises til omtale under kap 728 post 21 Spesielle driftsutgifter. Bevilgningen foreslås satt ned med 1,2 mill. kroner.

Utvalg som skal vurdere tannhelsetjenester

Det vises til omtale under kap 727 post 21 Forsøk og utviklingsarbeid innen tannhelsetjenesten. Bevilgningen foreslås satt ned med 0,7 mill. kroner.

Oppsummert

Bevilgningen foreslås redusert med 2,9 mill. kroner.

Post 60 Tilskudd til rekrutteringsplanen

Etter en gjennomgang av tilskuddsforvaltningen av disse midlene, foreslås bevilgningen satt ned med 1 mill. kroner som følge av en tidsforskyvning av enkelte av tiltakene.

Post 61 Tilskudd til turnustjenesten

Etter en gjennomgang av tilskuddsforvaltningen av disse midlene, foreslås bevilgningen satt ned med 2 mill. kroner som følge av en teknisk justering.

Kap. 727 Tannhelsetjeneste**Post 21 Forsøk og utviklingsarbeid innen tannhelsetjenesten****Utvalg som skal vurdere tannhelsetjenester**

Det er oppnevnt et utvalg som skal vurdere befolkningens rettigheter til offentlig finansierte tannhelsetjenester og egenandeler ved slike tjenester. Det foreslås en bevilgning på 0,7 mill. kroner til å dekke utvalgets utgifter.

Bevilgningen foreslås økt med 0,7 mill. kroner mot tilsvarende innsparing under kap. 724 post 21.

Teknisk flytting

Det vises til nærmere omtale under kap. 700 Helsedepartementet, post 01 Driftsutgifter. Bevilgningen foreslås redusert med 0,4 mill. kroner.

Inndekning

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger, foreslås bevilgningen satt ned med 1 mill. kroner i inneværende år.

Oppsummert

Bevilgningen foreslås redusert med 0,7 mill. kroner.

Kap. 728 Forsøk og utvikling mv.**Evaluering av sykehusreformen**

Siden 2002 har det pågått en prosessevaluering av sykehusreformen i regi av Norsk institutt for by- og regionsforskning, Rogalandsforskning og Nordlandsforskning. Evalueringen har fokus på effektivitet og kommunikasjon i styringssystemet, hvordan staten som eier og myndighetsutøver utøver sin funksjon, og hvordan regionale helseforetak og helseforetakene forholder seg til ny eierstruktur, foretaksmodellen og den overordnede politiske styringen.

Det har hele tiden vært en forutsetning at sykehusreformen må undergis en større, retrospektiv og uavhengig resultatevaluering etter at omleggingen har fått virke en tid. Helsedepartementet vil legge fram opplegget for en slik evaluering i St.prp. nr. 1 (2004–2005). Evalueringen vil ha fokus på resultatene av reformen sett i forhold til målsetningene som ble fremhevet ved etablering av reformen, om den valgte organisasjonsmodellen understøtter de fremhevede målsetningene på en god måte, samt de målsetninger som er stilt i styringsdialogen med de regionale helseforetakene. Det vurderes å trekke inn internasjonal ekspertise.

Det har hele tiden vært en forutsetning at sykehusreformen må undergis en større, retrospektiv og uavhengig resultatevaluering etter at omleggingen har fått virke en tid. Helsedepartementet vil legge fram opplegget for en slik evaluering i St.prp. nr. 1 (2004–2005). Evalueringen vil ha fokus på resultatene av reformen sett i forhold til målsetningene som ble fremhevet ved etablering av reformen, om den valgte organisasjonsmodellen understøtter de fremhevede målsetningene på en god måte, samt de målsetninger som er stilt i styringsdialogen med de regionale helseforetakene. Det vurderes å trekke inn internasjonal ekspertise.

Nytt meldingssystem for uheldige hendelser

Helsedepartementet arbeider for at man fra statlige helsemyndigheters side kan iverksette et nytt meldingssystem for uheldige hendelser i helsetjenesten. Internasjonale tall overført på norske forhold, tyder på at det hvert år kan skje ca 2000 dødsfall, 15 000 varige skader og 490 000 ekstra liggedøgn per år pga. uheldige hendelser i norske sykehus. Konsekvensene av feil er også ofte mer dramatiske i sykehus enn andre steder i samfunnet, fordi menneskene er i en sårbar livssituasjon.

Innen luftfart, oljeindustri og kjerneenergi har en i lang tid arbeidet målrettet og systematisk med å redusere uheldige hendelser og nesten-uhell. Helsedepartementet foreslår å innføre et nasjonalt system for registrering, analyse og forebygging av uheldige hendelser og feilbehandling i somatiske sykehus. Hensikten er å opprette et meldingssystem som har kvalitetsforbedring og ikke straffereaksjon som formål. Helsedepartementet har bedt Sosial- og helsedirektoratet om å utrede problemstillingen og foreslå tiltak for å håndtere feil og uheldige hendelser i tjenesten.

Helsedepartementet ønsker snart iverksettelse, og vil komme tilbake med et forslag i statsbudsjettet for 2005.

Post 21 Spesielle driftsutgifter**Flytting av forskningsmidler – alternativ behandling**

Det vises til omtale under kap. 701 Forskning post 50 Norges forskningsråd m.v. Bevilgningen fore-

slås økt med 3 mill. kroner mot tilsvarende innsparing under kap 701 post 50.

Alternativ behandling

Det vises til oppfølging av Ot.prp. nr. 27 (2002–2003) Om lov om alternativ behandling av sykdom. To av tiltakene er utvikling av en frivillig registerordning for alternative utøvere i Brønnøysundregistrene og etablering av en Infobank i Tromsø. Ved fremleggelse av St.prp. nr. 1 (2003–2004) var ikke budsjettene for disse tiltakene ferdig utarbeidet. Det er et merbehov på 0,7 mill. kroner til frivillig registerordning og 0,5 mill. kroner til Infobanken.

Bevilgningen foreslås forhøyet med 1,2 mill. kroner mot tilsvarende innsparing under kap. 724 post 21.

Oppgradering av det offentlige helseradionettet

I løpet av høsten 2003 og våren 2004 innfører TeleNor en ny teknologiplattform for det offentlige tele-nettet. I den forbindelse er det behov for å foreta en oppgradering av helseradionettet. Denne oppgraderingen er en helt nødvendig forutsetning for et fortsatt driftssikkert helseradionett.

Oppgraderingen vil koste i underkant av 5 mill. kroner. Kostnader til utvikling, testing og produksjon av nødvendig software skal dekkes av Helsedepartementet, mens implementeringen dekkes av de regionale helseforetakene siden de har ansvar for service av helseradionettet og det er lagt inn midler i rammene til de regionale helseforetakene til dette. Helsedepartementets finansielle ansvar for oppgraderingen utgjør 2,7 mill. kroner. Av dette er 460 000 kroner dekket i 2003 slik at samlet behov i 2004 er 2,3 mill. kroner.

Bevilgningen foreslås forhøyet med 2,3 mill. kroner mot tilsvarende innsparing under kap. 720 Sosial- og helsedirektoratet post 21 Spesielle driftsutgifter.

Teknisk flytting

Det vises til nærmere omtale under kap. 700 Helsedepartementet post 01 Driftsutgifter. Bevilgningen foreslås redusert med 0,870 mill. kroner.

Oppsummert

Samlet foreslås bevilgningen økt med 5,63 mill. kroner

Kap. 732 Regionale helseforetak

Spesialisthelsetjenesten i Oslo-området

Spesialisthelsetjenesten i Oslo-området er knyttet til to regionale helseforetak: Helse Øst og Helse Sør. To viktige helseforetak i Helse Sør er geografisk plassert i Oslo: Det norske radiumhospitalet HF og Rikshospitalet HF. Helse Øst har et «sørge for»-ansvar for befolkningen i Oslo, dvs. ansvaret for at befolkningen får nødvendige spesialisthelsetjenester. Dette ansvaret ivaretas gjennom egne helseforetak, private aktører og i stor grad også ved tjenester fra Radiumhospitalet og Rikshospitalet. Det er viktig at helsetjenestene i Oslo-området koordineres med utgangspunkt i befolkningens behov. Dette innebærer at det må samarbeides mellom virksomhetene i det enkelte regionale helseforetak og også mellom virksomhetene i Helse Øst og Helse Sør.

Innenfor Helse Sør har det i den senere tid pågått et arbeid for å bedre koordineringen av Radiumhospitalet og Rikshospitalet. Forutsetningene for arbeidet er at de to helseforetakenes ansvar og oppgaver i pasientbehandling, forskning og undervisning ikke skal endres, men at ressursene skal koordineres innen ikke-medisinske støttefunksjoner, medisinske støttefunksjoner, kliniske funksjoner og forskning der dette er hensiktsmessig. Det er også en forutsetning for arbeidet at virksomhetene skal bestå som driftsmiljøer. Innenfor denne rammen arbeides det med et fusjonsprosjekt mellom de to helseforetakene. Etter planen skal det i mai 2004 legges fram en rapport om saken. Rapporten vil være grunnlaget for styrebehandling i helseforetakene og i Helse Sør. Helsedepartementet ser det som positivt at denne type koordineringsarbeid skjer med sterk lokal forankring. Basert på premisene som ligger til grunn for arbeidet, forutsettes det at Helse Sør kan treffe beslutning i fusjons-spørsmålet.

Helsedepartementet foretar nå, sammen med Helse Sør og Helse Øst, analyser og vurderinger av ulike tiltak som kan bidra til bedre koordinering av ressursbruken i Oslo-området. Disse vurderingene inkluderer mulige organisatoriske samordningstiltak mellom sykehusene i Oslo-området. I denne saken vil det ikke bli tatt beslutninger før den er lagt fram for Stortinget. Det vil bli orientert om arbeidet i St.prp. nr. 1 for 2005.

Det har tidligere vært arbeidet med planer om utbygging av et nytt lokalsykehus i Follo. Med bakgrunn i styrevedtak som nå foreligger fra Helse Øst RHF er Aker universitetssykehus HF blitt lokalsykehus for Follo og man vil fortsatt gjøre bruk av Ski sykehus.

Planer om utbygging av et nytt lokalsykehus i Follo inngikk i prosjektporteføljen som Helse Øst RHF overtok fra tidligere sykehuseier. I stortingsmelding vedrørende nytt Rikshospital og sosialkomiteens innstilling, ble det angitt som en forutsetning at valget av Gaustad som lokaliseringssted forutsatte at Akershus fylkeskommune skulle bygge et nytt lokalsykehus i Follo, jf. St.meld. nr. 38 (1987–88) *Om nytt rikshospital* og Innst. S. nr. 308 (1987–88).

Helse Øst RHF har nå vedtatt planer om det framtidige sykehustilbudet til befolkningen i regionen, herunder nye opptaksområder, utbygging av Nye Ahus og samlet plan for utbyggings- og investeringsprosjekter. Tidligere utbyggingsplaner er sett i sammenheng med nye vurderinger og endrede rammebetingelser, og i dette samlede opplegget blir ikke planer om et nytt lokalsykehus i Follo videreført. Vurderingene og beslutningene som nå foreligger fra Helse Øst RHF er i tråd med ansvaret for å utvikle helhetlige planer som er tillagt de regionale helseforetakene. Helsedepartementet har forutsatt at i de samlede løsninger for Aker Universitetssykehus – inklusiv bruken av Ski sykehus – må tilstrebes rasjonelle og gode tjenestetilbud som også gir trygghet for befolkningen i Follo.

Omstillingsutfordringer i de regionale helseforetakene

I Budsjett-innst. S. nr. 11 (2003–2004) uttaler flertallet i komiteen bl.a.:

«Flertallet viser til budsjettavtalen der det gis en økning i basisbevilgningen til de regionale helseforetakene på 500 millioner kroner i forhold til Regjeringens forslag. Disse midlene forutsettes å bidra til redusert underskudd i 2004 og balanse i de regionale helseforetakenes regnskaper i 2005, og skal ikke bidra til et høyere aktivitetsnivå enn forutsatt i rammene for 2004. Flertallet påpeker at samtlige regionale helseforetak skal oppnå balanse i sine resultatregnskaper for 2005. Det forutsettes at Helsedepartementet stiller konkrete krav til det enkelte regionale helseforetak om resultatforbedring i 2004. Dette gjennomføres slik at om lag halvparten av effekten av de samlede omstillingstiltak som er nødvendige i de regionale helseforetakene for å oppnå balanse i 2005, realiseres i 2004.»

Helsedepartementet har gjennomgått omstillingsutfordringene med hvert enkelt regionalt helseforetak med utgangspunkt i Stortingets budsjettvedtak for 2004, jf. Budsjett-innst. S. nr. 11 (2003–2004).

De regionale helseforetakene står overfor ulike omstillingsutfordringer, som i sum rapporteres å

kunne være i størrelsesorden om lag 1 mrd. kroner høyere enn tidligere antatt. Helsedepartementet vil understreke at dette er omstillingsutfordringer innrapportert fra de regionale helseforetakene. Et forhold som har bidratt til at omstillingsutfordringen har økt, er kostnadene av lønnsoppgjørene og gjennomføringen av disse.

De tiltakene som de regionale helseforetakene planlegger å gjennomføre i 2004, vil ha en effekt som utgjør om lag halvparten av de omstillingsutfordringene helseforetakene ser for seg. Basert på den informasjon Helsedepartementet har mottatt, er det videre Helsedepartementets vurdering at de foreliggende planene for 2004 kan gjennomføres uten at dette samlet går ut over forutsatt tjenesteproduksjon og/eller prioriterte områder. Viktige tiltakstyper er generell effektivisering (hverdagseffektivisering), effektivisering innen stab-/støttefunksjoner og effektiviseringsgevinster som følge av spesialisering og nye samarbeidsrelasjoner. En eventuell lavere lønnsvekst i 2004 enn forutsatt i budsjettet for 2004, vil bedre helseforetakenes handlingsrom for å møte utfordringene som de står overfor i forhold til å løse pålagte oppgaver og å komme i balanse i 2005 – slik Stortingets budsjettvedtak forutsetter. På denne bakgrunn legger Regjeringen til grunn at de regionale helseforetakene håndterer omstillingsutfordringen slik at de får et underskudd på til sammen maksimalt 2 mrd. kroner i 2004 og oppnår balanse i 2005.

Når det gjelder forutsetningen om å komme i balanse i 2005, vil mange av tiltakene som igangsettes i løpet av 2004 få helårseffekt i 2005. De enkelte regionale helseforetakene vil likevel måtte gjennomføre supplerende tiltak i 2005. Det har i prosessene ikke vært gått konkret inn på hvilke tiltak som må gjennomføres i 2005 for at målsettingen om balanse skal kunne realiseres. Flere av de regionale helseforetakene har imidlertid varslet at analysene så langt indikerer at det for å nå målsettingen om budsjettbalanse kan bli nødvendig med strukturelle endringer og nye tiltak.

Under punktet om verdsetting av anleggsmidler er det gitt omtale av to forhold som kan gi økte underskudd: nivå på verdsetting og levetider for anleggsmidler. Eventuelt økt underskudd som følge av disse to forhold omfattes ikke av balansekravet. Det vil i budsjettforslaget for 2005 bli gitt orientering om hovedlinjene i de regionale helseforetakenes forutsatte omstillingstiltak for 2005.

Verdsetting av anleggsmidler

Det ble i St.prp. nr. 1 (2003–2004), jf. Budsjett-innst. S. nr. 11 (2003–2004), presentert et opplegg for

verdsetting av anleggsmidler og etablering av åpningsbalanser i helseforetakene.

I vurderingene av det samlede opplegget for verdsetting av anleggsmidler har størrelsen på det beløp som bevilges til å dekke avskrivninger vært sentral. Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2004 ble det vedtatt bevilget 3 mrd. kroner til å dekke avskrivninger, samtidig som beløpet kan økes til om lag 3,8 mrd. kroner gjennom effektiviseringstiltak. Beløpet på 3 mrd. kroner utgjør om lag $\frac{3}{4}$ av beregnede avskrivninger av den beregnede gjenanskaffelseskostnaden av anleggsmidlene som helseforetakene har overtatt. Det vedtatte opplegget innebærer at overgangen til å føre regnskap etter regnskapsloven ikke i seg selv har ført til økte bevilgninger.

Når det gjelder levetidene for anleggsmidlene, er det gjennom St.prp. nr. 1 (2003–2004) varslet at disse er forlenget i forhold til hva som er presentert av bygningstekniske miljøer og at dette vil kreve økte utgifter til vedlikehold.

I forberedelsen av helsereformen har det vært forutsatt at regnskapsføring av avskrivninger etter et opplegg som beskrevet over ville være i samsvar med regnskapsloven. Det vises i den forbindelse til Ot.prp. nr. 66 (2000–2001), jf. Innst. O. nr. 118 (2000–2001). I forberedelsen av regnskapsavslutningen for 2003 har Helsedepartementet hatt dialog med revisormiljøene som reviderer de regionale helseforetakenes regnskaper.

Det har blitt varslet fra revisorene at både forholdet knyttet til at ikke alle anleggsmidlene kan gjenanskaffes fullt ut og forholdet knyttet til lengre levetider og de tilknyttede økte vedlikeholdsutgiftene, bør framstå som underskudd i driftsregnskapet, og at en annen regnskapsføring kan føre til at det på dette punkt kan bli tatt forbehold i revisjonsberetningen til de enkelte helseforetakene. Helsedepartementet har i den forbindelse understreket styrenes selvstendige ansvar for avleggelse av regnskapet og at regnskapene skal avlegges ifølge regnskapsloven og i tråd med god regnskapsskikk. Et eventuelt underskudd som følge av disse forholdene vil ikke påvirke de fastsatte styringsmålene knyttet til ressursbruk og tjenesteproduksjon.

På bakgrunn av de forhold som det her er redegjort for, vil Helsedepartementet, i samarbeid med Finansdepartementet, vurdere om dette tilsier eventuelle endringer i måten som regnskapsloven skal gjøres gjeldende for de regionale helseforetakene. Det tas sikte på at eventuelle endringer gjøres gjeldende for regnskapsåret 2004. Det vil bli gitt en orientering om status i prosessen til Stortinget i forslaget til statsbudsjett for 2005.

Post 21 Forsøk og utvikling i helsesektoren

Teknisk flytting

Det vises til nærmere omtale under kap. 700. Bevilgningen foreslås redusert med 5,89 mill. kroner.

Post 70 Tilskudd til helseforetakene

Egenandel for syketransport ved fritt sykehusvalg

Det vises til omtale under kap. 732 Regionale helseforetak, post 80 Syketransport. Bevilgningen foreslås redusert med 0,5 mill. kroner.

Pensjonskostnader ved overføring av enkelte ansatte til helseforetak

Ansatte på tre kompetansesentre ble fra 2004 overført fra Sosial- og helsedirektoratet (SHdir) til helseforetak. Ansatte på Institutt for sjeldne diagnoser ble overført til Rikshospitalet, ansatte på Treningsrådgivning-sentret ble overført til Sunnaas sykehus og ansatte på Tannhelsekompaniet ble overført til Lovisenberg diakonale sykehus. Ansatte i SHdir er medlemmer av i Statens pensjonskasse (SPK). Helseforetaksansatte er medlemmer i de tidligere fylkeskommunale/kommunale pensjonskassene, med unntak for Rikshospitalet som fremdeles er med i SPK. Bevilgningen foreslås økt med 2,9 mill. kroner til dekning av økte pensjonskostnader for helseforetakene.

I forbindelse med syketransportreformen ble ansatte på kjørekontor fra 2004 overført fra trygdeetaten til helseforetak. Ansatte i trygdeetaten er medlemmer i SPK. Bevilgningen foreslås økt med 0,7 mill. kroner.

Samlet foreslås bevilgningen økt med 3,1 mill. kroner

Postene 71–75 Tilskudd til de enkelte regionale helseforetak

Rusreformen

Regionale helseforetak overtok ansvaret for behandlings- og helsetilbudet til rusmiddelmisbrukere 1.1.2004.

De regionale helseforetakene har jobbet aktivt med implementering av rusreformen og hovedfokus er nå rettet mot å sørge for et godt og helhetlig behandlingstilbud for rusmiddelmisbrukere. Rusreformen ser så langt ut til å ha ført til at henvisninger til tverrfaglig spesialisert behandling fra kommune har økt. Med hensyn til evaluering av Rusreformen vil Regjeringen, slik Stortinget har bedt om, komme tilbake til Stortinget med dette etter 3 års virketid for reformen.

Overføring av midler knyttet til rusreform I og II er omtalt i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 6 (2003–2004). Samlet ble det overført 1 305 mill. kroner til de regionale helseforetak i forbindelse med ansvarsoverføringen. Overføring av disse midlene var basert på fylkeskommunale regnskapstall fra 2002, justert for antatte volum- og prisendringer fra 2002 til 2004. I tillegg inkluderte de overførte midlene driftsmidler til de 10 LAR-tiltakene (legemiddelassistert rehabilitering) og kostnader til legemidler. De regionale helseforetakene har videreført alle eksisterende avtaler med 42 private institusjoner og aktivitetsnivået ved 32 offentlig eide institusjoner.

Det foreslås å øke bevilgningen med 100 mill. kroner til følgende formål:

Ved siste årsskifte var det 550 personer som ventet på å bli inkludert i LAR. For å redusere ventelistene ble bevilgningen til LAR økt med 20 mill. kroner i budsjettet for 2004. Det foreligger ikke endelige tall for 1. tertial om kapasitet og ventetider ved de 10 LAR-tiltakene. Det er likevel grunn til å anta at det har vært en betydelig tilstrømming av henvendelser for LAR, samtidig som økningen i bevilgningen i statsbudsjettet for inneværende år har

økt kapasiteten ved de 10 LAR-tiltakene. En styrking av bevilgningen på ytterligere 20 mill. kroner vil føre til at vel 200 nye pasienter kan inkluderes.

De regionale helseforetakene har overtatt en større økonomisk forpliktelse enn tidligere anslått knyttet til rusreformen. Det fylkeskommunale tiltaksapparatet hadde bl.a. noe høyere aktivitet i 2003 enn det som var forutsatt, og de regionale helseforetakene har overtatt utbyggingsprosjekter der driften først starter opp i løpet av 2004. Det foreslås på denne bakgrunn bevilget 80 mill. kroner til de regionale helseforetakene.

Kostnadene til legemiddelassistert rehabilitering går dels til de regionale helseforetakene til drift av sentrene og kostnader til legemidler og dels til dekning av refusjonsutgifter. Dette er refusjonsutgifter knyttet til polikliniske konsultasjoner, egenbetaling ved egenandelstak 1-ordningen og allmennlegehjelp. Av de 20 mill. kronene som foreslås bevilget til LAR fordeles 12 mill. til de regionale helseforetakene. Dette beløpet er fordelt etter det fordelingsforhold som ligger til grunn for fordelingen til LAR i Tilleggsnummer 6 til St.prp. nr. 1 (2003–2004):

Post 71	Tilskudd Helse-Øst: 5,6 mill. kroner
Post 72	Tilskudd Helse-Sør: 2,4 mill. kroner
Post 73	Tilskudd Helse-Vest: 1,9 mill. kroner
Post 74	Tilskudd Helse-Midt-Norge: 0,8 mill. kroner
Post 75	Tilskudd Helse-Nord: 1,3 mill. kroner, inkludert midler til oppstart av det regionale LAR-tiltak for Nord-Norge

De resterende 8 mill. kroner fordeles på følgende måte:

Kap. 732 post 77	Refusjon poliklinisk virksomhet ved sykehus	4 mill. kroner
Kap. 2752 post 70	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 1	2 mill. kroner
Kap. 2755 post 70	Refusjon allmennlegehjelp	2 mill. kroner

Bevilgningen på 80 mill. kroner, som skal fordeles til de formål som er nevnt ovenfor utenom LAR, foreslås fordelt etter det fordelingsforhold som ligger til grunn for fordelingen til de regionale helseforetakene i Tilleggsnummer 6 til St.prp. nr. 1 (2003 – 2004):

Post 71	Tilskudd til Helse-Øst:	32,9 mill kroner
Post 72	Tilskudd til Helse-Sør:	13,3 mill kroner
Post 73	Tilskudd til Helse-Vest:	12,6 mill kroner
Post 74	Tilskudd til Helse-Midt-Norge	15,3 mill kroner

Dette beløpet inkluderer Helse-Midt-Norge sitt ansvar for nyetablerte institusjoner som fylkeskommunene i regionen hadde startet planleggingen av før rusreformen ble gjennomført.

Post 75	Tilskudd til Helse-Nord:	5,9 mill. kroner
---------	--------------------------	------------------

Akuttinstitusjonen i Helse Øst RHF og Lade behandlingssenter i Helse Midt-Norge RHF

I forbindelse med overføring av ansvaret for spesialisthelsetjenesten samt rusreformene fra fylkeskommunene til staten i 2002 og 2004, ble det overført midler fra fylkeskommunene. Ansvaret for Akuttinstitusjonen ble overført fra Oslo kommune til Helse Øst RHF i 2002, men uten at driftsmidler var omfattet av uttrekket fra Oslo kommune. Det foreslås å overføre 23,7 mill. kroner fra kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner post 60 Innbyggertilskudd til kap. 732 post 71 Tilskudd til Helse Øst RHF i 2004. Ansvaret for Lade behandlingssenter ble overført fra Sør-Trøndelag fylkeskommune til Helse Midt-Norge RHF i 2004, men uten at driftsmidler var omfattet av uttrekket. Det foreslås å overføre 3 mill. kroner fra kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner post 60 Innbyggertilskudd til kap. 732 post 74 Tilskudd til Helse Midt-Norge RHF i 2004.

Behandlingshjelpemidler

Stortinget vedtok i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2004 at ansvaret for insulinpumper og insulininjektor med tilhørende forbruksmateriell skulle overføres til regionale helseforetak. I 2004 er det overført 42 mill. kroner til kap. 732 postene 71–75 fra folketrygdens budsjettkapitler. Stortinget ba Helsedepartementet i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004 eventuelt komme tilbake med forslag til justering av beløpet dersom utgiftsutviklingen det neste halvåret skulle tilsi det. På bakgrunn av at regnskapstall for de første månedene av 2004 ikke gir godt nok grunnlag for å anslå utgiftene for året under ett, vil Helsedepartementet komme tilbake til saken i omgrupperingsproposisjonen høsten 2004.

Revmatismesykehuset

I St.prp. nr. 59 (2001–2002) ble det vist til at Oslo Sanitetsforening har fremmet krav om kompensasjon for Rikshospitalets manglende vedlikehold i leieforhold på Revmatismesykehuset. Det ble videre forutsatt at kravet skulle dekkes innenfor rammen til de regionale helseforetakene. Staten ved Helsedepartementet og Oslo Sanitetsforening Eien- dom as har inngått en forliksavtale om en erstatning på 6,7 mill. kroner. Midlene dekkes gjennom basisrammen til Helse Sør RHF. Dette gjøres på bakgrunn av de prinsipper som er lagt til grunn ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2001–2002) når det gjelder vedtak om at overfø-

ring av formuesposisjoner knyttet til de tidligere statssykehusene skal baseres på de samme kriteriene som er angitt i helseforetakslovens § 53.

Beredskap

Alle regionale helseforetak har beredskapsplaner i henhold til lov om helsemessig og sosial beredskap. Det foreligger også beredskapsplaner for alle offentlige sykehus og arbeidet med å oppdatere disse i henhold til ny organisasjonsstruktur i helseforetakene vil bli sluttført i løpet av kort tid. Sykehusene er avhengig av en robust og stabil forsynings-sikkerhet for å kunne opprettholde produksjonen av helsetjenester. Helseforetakene/sykehusapotekene ivaretar dette for kritiske legemidler, blodprodukter og medisinske forbruksartikler gjennom avtaler med de aktuelle leverandører av forbruksartikler. Det er inngått sentrale avtaler om beredskapslagre for infusjonsvæsker og det er også nasjonalt beredskapslager for engangsutstyr og sykepleierartikler. Sosial- og helsedirektoratet arbeider med å avklare hvordan man kan sikre en tilfredsstillende legemiddelberedskap, jf. omtale under kap. 751 post 21. Forsyningssikkerhet når det gjelder vann, elektrisitet, telefoni osv. til sykehus, sikres også gjennom avtaler med leverandører. Disse leverandørene er også pålagt å ha beredskapsplaner, der forsyninger til helseinstitusjoner i en krisesituasjon er prioritert. Alle sykehus har bl.a. minimum to inntak for vannforsyning.

Post 76 Innsatsstyrt finansiering

Avregningsgrunnlaget kan foreløpig tilsi en merutbetaling for 2003 på om lag 75 mill. kroner. En foreløpig kvalitetssikring av utbetalingsgrunnlaget tilsier at enkelte saker om avkorting av utbetalinger vil bli lagt frem for vurdering i Avregningsutvalget. Helsedepartementet vil derfor komme tilbake til den endelige avregningen i forbindelse med omgrupperingsproposisjonen til høsten etter at Avregningsutvalget har kommet med sine anbefalinger.

Helsedepartementet legger foreløpig til grunn en reell vekst i den ISF- finansierte behandlingen på om lag 5 pst. i 2003. Dette er om lag på samme nivå som lagt til grunn i St.prp. nr. 21 (2003–2004). Anslaget på den reelle aktivitetsveksten er avhengig av omfanget av kodeforbedring. I tråd med sosialkomiteens innstilling har Helsedepartementet bedt SINTEF Helse om best mulig å anslå hvor stor andel av økningen i ISF-grunnlaget fra 2002 til 2003 som skyldes registreringsendring og andre forhold sammenlignet med budsjettforutsetningene. Vurderinger fra denne gjennomgangen vil inngå i det endelige avregningsoppgjøret for 2003.

I 2003 ble det innført en tilleggsrefusjon i ISF-ordningen knyttet til lindrende (palliativ) behandling. Det ble budsjettet med 10 mill. kroner i økte utgifter under ISF-ordningen. Ved innføring av nye refusjoner som dette, eller ved større omlegginger av aktivitetsbaserte ordninger forøvrig, vil det alltid knytte seg stor usikkerhet til hvordan utslagene blir i praksis. Ofte henger det sammen med mangelfull informasjon om faktisk aktivitet som kvalifiserer for ny refusjon på innføringstidspunktet og hvordan regelverket forstås og praktiseres. Derfor ble det, i tråd med praksis i slike saker, tatt forbehold om eventuelle justeringer i tilleggsrefusjonen dersom volumet avviker vesentlig fra det som er lagt til grunn, jf. St.prp. nr. 1 (2002–2003). Dette er også presisert i ISF-regelverket for 2003.

Ny informasjon høsten 2003 viste at utbetalingene for hele året ville bli vesentlig høyere enn tidligere forutsatt, og Helsedepartementet varslet i St.prp. nr. 21 (2003–2004) en samlet utbetaling til lindrende behandling for 2003 med 30 mill. kroner. Tallfor hele 2003 viser at det er registrert «palliativ behandling» for om lag 100 mill. kroner. Dette er om lag 70 mill. kroner høyere enn de angitte budsjettforutsetningene for ordningen. En av forklaringsene er at kravene for registrering av palliativ behandling ikke var presise nok i 2003. Koderegistreringene har omfattet mer enn ren palliativ behandling i strid med intensjonen i ordningen.

Helsedepartementet vil i samråd med SINTEF Helse beslutte innretning på tilleggsrefusjonen innenfor en ramme på om lag 30 mill. kroner i tråd med de angitte budsjettforutsetningene for ordningen. Utbetalingene vil med dette bli avkortet i forhold til registrert aktivitet. En utbetaling på om lag 30 mill. kroner over ISF innebærer likevel en betydelig styrking av fagområdet sammenlignet med tidligere år.

ISF-regelverket for 2004 er det gjort en ytterligere presisering av kriteriene for å kunne utløse tilleggsrefusjon for palliativ behandling.

Post 77 Refusjon poliklinisk virksomhet ved sykehus

Enhetspriser for offentlige røntgenpoliklinikker

I St.prp. nr. 1 (2003–2004) Tillegg nr. 6 varslet Helsedepartementet at enhetsprisene for hhv. offentlige røntgenpoliklinikker og private røntgeninstitutt måtte justeres på grunn av årlig oppdatering av kodeverket. Justeringen skulle skje innenfor et provenytralt opplegg. Den valgte løsning inneholdt en feil i datamaterialet som medførte at enhetsprisene ble fastsatt for lavt i forhold til et provenytralt

opplegg. Nye enhetspriser er beregnet og fastsatt. Rikstrygdeverket har iverksatt et eget opplegg for evt. etterbetalinger.

Justering av takstene på offentlige laboratorier og røntgenpoliklinikker

Det foreslås at takstene til offentlige laboratorier og røntgenpoliklinikker reduseres med 7 pst. fra 1.7.2004. Reduksjonen er beregnet til 53 mill. kroner (halvårseffekt). Årsaken er den samlede høye veksten i utgifter til laboratorier og røntgenvirksomhet. Det vises også til forslag om tilsvarende takstreduksjon for private laboratorie- og røntgenvirksomheter, jf. kap. 2711 post 76.

Poliklinikkakster for implantatbehandling ved periodontittrehabilitering

Det vises til omtale under kap. 2711 post 72 vedrørende opprettelse av poliklinikkakster for implantatbehandling ved periodontittrehabilitering. Det foreslås at 1,1 mill. kroner (halvårsvirkning) overføres fra kap. 2711 post 72 til kap. 732 post 77.

Justering av egenandeler

Det vises til omtale av egenandelsjusteringer per 1. juli 2004 under programområde 30 Helsevern (folketrygden). Bevilgningen foreslås satt ned med 30 mill. kroner.

Styrking av legemiddellassistert rehabilitering

Det vises til omtale under kap. 732 Regionale helseforetak. Bevilgningen foreslås økt med 4 mill. kroner med bakgrunn i økt inntak av klienter i behandling.

Samlet foreslås bevilgningen redusert med 77,9 mill. kroner.

Post 80 Syketransport

Staten dekker 50 pst. av regnskapsførte utgifter til syketransport over kap. 732 post 80. Regionale helseforetak dekker de resterende 50 pst. av utgiftene gjennom tildelte rammer. Trygdeetaten utbetaler hele oppgjøret til transportører på vegne av regionale helseforetak. Dette skjer ved at trygdeetaten belaster kap. 732 post 80 og deretter sender fakturaer til regionale helseforetak for 50 pst. av utbetalingene. Opplegget innebærer at utgiftene over post 80 nettoføres. Det foreslås at Stortinget gir Helsedepartementet fullmakt til at helseforetakenes utgifter til syketransport kan krediteres som ut-

giftsreduksjon under kap. 732 post 80 Syketransport, jf. forslag til romertallsvedtak.

Formålet med fritt sykehusvalg er å stimulere til bedre utnyttelse av kapasitet på tvers av regionale grenser. En del av reisene for pasienter som behandles utenfor egen bostedsregion medfører store reisekostnader. Det foreslås at egenandelen ved bruk av fritt sykehusvalg utenfor egen helseregion, økes fra 220 kroner til 400 kroner hver vei, dvs. fra 440 til 800 kroner tur/retur. Forslag om økte egenandeler tilsvarende om lag 1 mill. kroner i reduserte utgifter for staten. Halvparten av reduksjonen berører de regionale helseforetakenes rammer. Bevilgningen foreslås redusert med 0,5 mill. kroner. Forslaget følges opp med endring av § 6 tredje ledd i forskrift av 19. desember 2003 nr. 1756 om dekning av utgifter ved reise for undersøkelse eller behandling.

Post 90 Lån til investeringsformål i helseforetak

Regionale helseforetaks investeringer må enten finansieres med de inntekter som er lagt inn i basisbevilgningene for å dekke avskrivninger, direkte tilskudd fra staten, investeringer innen psykiatriplanen eller ved låneopptak. St.prp. nr. 1 (2003–2004) ga helseforetakene mulighet for å investere for 5,65 mrd kroner. Inntektene gjennom basisbevilgningene vil være stabile over år, mens finansieringsbehovet knyttet til investeringer vil kunne variere fra år til år. Låneordningen ble etablert i 2002 for å gi de regionale helseforetakene den nødvendige fleksibilitet til å gjennomføre investeringsprosjekter. Regionale helseforetak har ikke anledning til å ta opp lån i det private marked. Den nedenstående tabellen viser hvor mye de regionale helseforetak har tatt opp i lån i 2002 og 2003.

Stortinget bevilget 2 mrd. kroner til lån ved behandlingen av statsbudsjettet for 2004. Av denne lånebevilgningen er 1 mrd. kroner fordelt til Helse Midt-Norge RHF i forbindelse med utbyggingen av fase 1 av St. Olav Hospital. I budsjettforslaget for 2004 varslet Helsedepartementet at lånebehovet for regionale helseforetak skulle vurderes på nytt i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2004.

Stortinget ga ved behandling av budsjettforslaget for 2004 sin tilslutning til igangsetting av Nye

Ahus, nytt forskningsbygg ved Det norske radiumhospital samt å utarbeide forprosjekt for fase 2 av ny universitetsklinikk i Trondheim. Disse prosjektene, i tillegg til andre prioriterte prosjekter, gjør at regionale helseforetak har et likviditetsmessig behov utover den bevilgede lånerammen på 2 mrd. kroner i 2004. Det foreslås å øke bevilgningen med 750 mill. kroner i 2004. Dette vil gi rammebetingelser for framdrift av prosjektene.

Samlet er de regionale helseforetakene med 750 mill. kroner som økt låneramme i 2004, gitt mulighet for å investere for 6,4 mrd. kroner i 2004.

Kap. 743 Statlige stimulerings tiltak for psykisk helse

Post 70 Kompetanse, utredninger og utviklingsarbeid

Det vises til Stortingets behandling av St. prp. nr. 1 (2003–2004), Budsett-innst.S.nr.11 (2003–3004) og Stortingets følgende romertallsvedtak:

«Stortinget ber regjeringen vurdere godkjenning og finansiering av Frogner lærings- og kompetansesenter for mennesker med psykiske lidelser i forbindelse med fremleggelse av Revidert nasjonalbudsjett for 2004.»

Mental Helse Norge (MHN) har søkt staten om 23 mill. kroner årlig til drift av et kompetansesenter for bruker- og pårørende arbeid innenfor psykisk helsefeltet (Frogner lærings- og kompetansesenter for mennesker med psykiske lidelser). MHN ønsker å etablere et senter med det formål «å være en motor i arbeidet for å nå målene i Opptappingsplanen når det gjelder kompetansebygging både hos brukere og pårørende, og vil i tillegg også gi kompetansebygging for offentlig ansatte».

Behov for bruker- og pårørendekompetanse

Behovet for å styrke brukerkompetanse og -medvirkning er nedfelt i St.meld. nr. 25 (1996–1997) *Åpenhet og helhet* og i St.prp. nr. 63 (1997–1998) *Om opptappingsplan for psykisk helse 1999–2006*. Tiltak i forhold til dette er konkretisert i de årlige budsjettproposisjoner. Som oppfølging av stortingsmeldingen ble

Tabell 3.6 Lån til investeringsformål i 2002 og 2003 (i mill. kroner)

	Helse Øst	Helse Sør	Helse Vest	Helse Midt-Norge	Helse Nord	Sum
Lån 2002	128	203	184	138	119	772
Lån 2003	367	300	282	918	133	2000

det igangsatt et prosjekt i Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon med formål om å etablere et nasjonalt brukerstyrt senter. Senteret skulle samordne, systematisere og videreformidle brukererfaringer og brukerkompetanse i forhold til barn, unge og voksne, samt selvhjelp. Prosjektet ble avviklet i 1999 som resultat av interne forhold i prosjektet.

For å ivareta det fortsatte behovet for et slikt senter påtok MHN seg i år 2000 et nytt forprosjekt kalt Nasjonalt egenkraftsenter (NEKS). Dette skulle sikre en bedre forankring av arbeidet i alle organisasjonene, samt samarbeid med relevante forskingsmiljøer. Forprosjektet var vellykket, men prosjektet er stilt i bero (jf. St.prp. nr. 1 (2003–2004)). En av grunnene dette er at MHN, som den største og mest sentrale organisasjonen, trakk seg ut da prosjektet skulle implementeres. NEKS var planlagt for å følge opp en rekke funksjoner knyttet til styrking av brukerkompetanse. Da det har vist seg vanskelig å etablere prosjektet, er elementer i NEKS allerede igangsatt. Brukerkompetanse for barn og unge har organisasjonen Voksne for barn utviklet, i tråd med strategiplan for barn og unges psykiske helse. Videre er en *nasjonal plan for selvhjelp* under iverksetting.

Det er etablert 30 lærings- og mestringssentra ved helseforetakene, som skal bidra til samarbeid og opplæringstilbud til brukere og pårørende. Flere av disse retter sin virksomhet inn mot psykisk syke. Blakstad sykehus har i 2003 etablert et lærings- og mestringssenter for mennesker med psykiske lidelser. Lærings- og mestringssenteret ved Aker sykehus har et nasjonalt ansvar for å bidra til utvikling og etablering av slike sentre i helseforetakene både med hensyn til psykisk og somatisk sykdom. For at sentrenes tilbud skal være optimalt, er det nødvendig å ta utgangspunkt i systematiserte brukererfaringer.

Under Opptappingsplanen gjennomføres det tiltak og prosjekter for å styrke brukermedvirkning, bl.a. gjennom tilskudd til brukerstyrte sentre i regionene i regi av brukerorganisasjonene. For å sikre en helhetlig og målrettet innsats for å nå målene i Opptappingsplanen, utarbeides det nå en plan for brukermedvirkning. Planen skal ferdigstilles i år og i det arbeidet vil bruk og utvikling av Lærings- og mestringssentrenes tilbud til psykisk syke vurderes.

Ressurssenter for bruker- og pårørendekompetanse innen psykisk helse

Rapporter og tilbakemeldinger fra organisasjoner og tjenester viser at etterspørselen etter brukererfaringer og brukerkompetanse på psykisk helsefeltet øker, etter hvert som tjenestene har fått økt bevissthet om brukermedvirkning og betydningen av brukererfaringer i sitt arbeid. Brukerrepresentan-

ter etterspørres både i den ordinære drift av tjenestene og i utvikling av disse. Dette har ført til økt behov for systematisert og dokumentert kunnskap om brukermedvirkning og brukerkompetanse.

På bakgrunn av dette og i tråd med tidligere definerte behov, foreslås det å etablere et *nasjonalt ressurscenter for bruker- og pårørendekompetanse innen psykisk helse*. Senterets formål og funksjon er å fremme brukerkompetanse gjennom å samle, systematisere, utvikle, gyldiggjøre, og formidle videre til brukere, fagfolk og samfunn. Senteret skal bidra til å fremme forskning på området. Senterets hovedområde er voksne, da brukermedvirkning og systematiseringer av erfaringer når det gjelder barn og unge er igangsatt av Voksne for barn. Spredning av selvhjelpsmetodikk ivaretas gjennom den nasjonale planen som er under iverksetting.

Målet med Opptappingsplanen er å fremme lokalbasert psykisk helsearbeid. Senteret må derfor bidra til at brukerkunnskap gjøres tilgjengelig lokalt. Viktige samarbeidsparter for senteret er relevante organisasjoner, kunnskapssentre, tjenester, lokale brukerstyrte sentre, lærings- og mestringssentre, samt universiteter og høyskoler. I den grad utprøving av metoder og annen praksis legges til grunn for senterets virksomhet må dette gjøres i samarbeid med tjenestene og andre relevante aktører.

Senteret etableres som et 3-årig prosjekt som finansieres gjennom Opptappingsplanen for psykisk helse. Prosjektet evalueres med sikte på eventuell videreføring når planens periode er over. I tråd med driftsramme for andre sentre med tilsvarende funksjoner, beregnes det årlige driftsbehov inntil 4 mill. kroner.

Mental Helses søknad

Et ressurscenter slik det er skissert ovenfor vil være i tråd med MHNs søknad om «å være en motor i arbeidet for å nå målene i Opptappingsplanen når det gjelder kompetansebygging både hos brukere og pårørende, og vil i tillegg også gi kompetansebygging for offentlig ansatte».

I MHNs søknad legges det til grunn at senteret i tillegg til en nasjonal brukerkompetansefunksjon, skal drive kurs- og seminarvirksomhet og bemannes med fagfolk, for å kunne tilby rehabiliteringstilbud med overnatting. Tilbudet skal være rettet mot mennesker med lettere og moderate psykiske lidelser. Det er beregnet en kapasitet på 40 døgnplasser ved senteret. Frambusenteret for sjeldne funksjonshemninger er brukt som modell for søknaden.

I Budsjett-innst. S. nr. 11 (2003-2004) vises det til at flere private frivillige brukerorganisasjoner, bl.a. Norges Handikapforbund, Funksjonshemme-

des Fellesorganisasjon og Rådet for psykisk helse, har anbefalt søknaden fra MHN. Referansegruppen for brukerorganisasjoner innen psykisk helse, som ble opprettet for å følge gjennomføringen av Opptrappingsplanen, har ved Helsedepartementets tidligere behandling av søknaden gått imot den. De støttet behovet for regionalt brukerstyrt senter som utvikles i samarbeid med andre organisasjoner, men de støttet ikke at prosjektet skulle overta funksjoner fra kommune- og spesialisttjenestene.

Helsedepartementets vurdering av søknadens døgntilbud er at eventuell etablering av denne typen heldøgns plasser må skje etter avtale med de regionale helseforetakene. Det vises i denne sammenheng også til omtale i St.prp. nr. 1 (2003 – 2004) om opptreningsinstitusjoner, helsesportsentra og kompetansesenter for sjeldne funksjonshemninger, og deres tilknytning til helseforetakene.

Etablering av nasjonalt ressurscenter for bruker- og pårørendekompetanse

På denne bakgrunn foreslås det at MHN, som den største brukerorganisasjonen innen psykisk helse, gis i oppdrag å utforme og forankre et prosjekt i tråd med det skisserte ressurscenteret. Helsedepartementet ser det som viktig at dette skjer i samarbeid med andre relevante brukerorganisasjoner. Spesielt er det viktig at arbeidet skjer i samarbeid med Landsforeningen for pårørende innen psykiatrien siden senteret skal dekke pårørendekompetanse.

Det tas sikte på å inngå avtale mellom staten og MHN medio 2004 og at Stortinget informeres om avtalen i neste års statsbudsjett. Det foreslås at prosjektets årlige ramme på inntil 4 mill. kroner bevilges over kap.743 post 70. Midler til planlegging og oppstart av senteret dekkes innenfor årets bevilgning på post 70.

Kap. 744 Tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede

Post 70 Fagenhet for tvungen omsorg

Bakgrunn og situasjon

I forbindelse med ikraftsetting av strafferettslige særreaksjoner som trådte i kraft 1. januar 2002, ble det fra samme dato etablert en egen fagenhet for tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede lovbrøyttere. Denne er lokalisert til Brøset regionale sikkerhetsavdeling.

Særreaksjonen tvungen omsorg for utilregnelige psykisk utviklingshemmede kan gjennomføres enten ved fagenheten eller i en kommune under fa-

genhetens økonomiske og faglige ansvar. Utgiftene til drift og videre etablering av fagenheten dekkes særskilt over Helsedepartementets kap.744 post 70.

I Ot.prp. nr. 56 (2000–2001) er kapasitetsbehovet i fagenheten for tvungen omsorg anslått til totalt 15 personer, basert på at 1–2 personer dømmes til tvungen omsorg per år. Per februar 2004 er 7 personer dømt til tvungen omsorg, av disse er en person plassert i fagenheten.

Utgifter i kommunene

Kommunenes utgifter blir dekket 100 pst. av denne ordningen. Domstolene har anledning til å konvertere gamle sikringsdommer til særreaksjonsdommer under det nåværende lovverket. Når dommer konverteres, blir staten gjennom Brøset ansvarlig for finansieringen av tiltakene rundt den domfelte. Så langt har seks domfelte fått konvertert sine dommer. I samtlige tilfeller har de kommunale tiltakene rundt den domfelte blitt opprettholdt. Tiltakene koster fra 2,4 til 7,5 mill. kroner for hver enkelt domfelt.

Når psykisk utviklingshemmede lovbrøyttere blir dømt til tvungen omsorg, får fagenheten det overordnede ansvaret for disse lovbrøytterne. Særreaksjonen tvungen omsorg gjennomføres da enten i den enkelte kommune eller under fagenheten. Fagenheten har det overordnede ansvaret for den domfelte, herunder å anslå den enkeltes behov og behov for sikringstiltak. Det er løpende dialog mellom fagenheten og kommunene.

Utgiftsutvikling

Det er for 2004 bevilget 32 mill. kroner over posten. Det regnes nå med at utgiftene over posten vil utgjøre om lag 54 mill. kroner i 2004. Dette inkluderer ytterligere to konverteringsdommer som vil komme under fagenhetens faglige og økonomiske ansvar.

Det er i 2004 igangsatt et arbeid med sikte på bedre kostnadskontroll med ordningen.

Bevilgningen foreslås økt med 22 mill. kroner.

Kap. 751 Apotekvesen og legemiddelfaglige tiltak

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Inndekning ift beredskapstiltak for å redusere skadevirkningene av en mulig pandemisk influensa – jf. St.prp. nr. 43 (2003–2004)

Det vises til St.prp. nr. 43 (2003–2004) – om endring av bevilgningene på statsbudsjettet for 2004 for å dekke utgifter til strakstiltak for å redusere

skadevirkninger av en mulig pandemisk influensa. I proposisjonen foreslår Regjeringen å øke bevilgningen under kap 702 Helse- og sosialberedskap, post 01 Driftsutgifter med 29 mill. kroner. Regjeringen varslet at en ville komme tilbake til spørsmålet om inndekning av beløpet i et samlet opplegg våren 2004 om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer.

Det foreslås en inndekning på 11 mill. kroner fra kap. 751 post 21. Det er for 2004 budsjettet med 18 mill. kroner til legemiddelberedskap over kap. 751 post 21. Det er beregnet at ca. 7 mill. kroner er bundet til å dekke kostnadene til beredskapslaget ved Norsk Medisinal Depot ASA (NMD).

Lageret ved NMD er en viktig men begrenset beredskapsressurs. Sosial- og helsedirektoratet arbeider derfor med å avklare hvordan man kan sikre en tilfredsstillende legemiddelberedskap. Legemidler produseres i liten grad i Norge. I løpet av de senere årene har mengden av varer på lager i norske distribusjonsledd blitt redusert. Ifølge direktoratet har både grossistleddet og apotekene i gjennomsnitt en lagerbeholdning på om lag tre ukers forbruk. Gjeldende situasjon med en mulig utvikling av pandemisk influensa illustrerer sårbarheten: Antivirale legemidler produseres ikke i landet, og kartlegging viser at det ikke er lagerbeholdning av antivirale legemidler hos apotekene, ut over den salgsbeholdning de til enhver tid har. Samtidig er det internasjonale markedet av antivirale legemidler i ferd med å tømmes.

Problemstillinger knyttet til forsyningssikker-

het for legemidler vil bli omtalt i den planlagte Stortingsmeldingen om legemiddelpolitikken.

Konklusjon

Bevilgningen foreslås redusert med 11 mill. kroner til delvis dekning av utgifter til beredskapstiltak knyttet til pandemisk influensa. Ytterligere tiltak for å styrke forsyningssikkerheten for legemidler vil en komme tilbake til i 2005.

Post 70 Tilskudd

Helsedepartementet gir tilskudd til driften av Institutt for farmakoterapi ved Universitetet i Oslo. Ved en inkurie ble tilsagnet for 2003 på 4,75 mill. kroner først utbetalt i januar 2004. Dette medførte en utilsiktet mindretgift på kap 751 post 70 på 4,75 mill. kroner i 2003, og en tilsvarende merutgift i 2004.

På denne bakgrunn foreslås bevilgningen for 2004 økt med 4,75 mill. kroner.

Programområde 30 Helsevern (folketrygden)

Anslagsendringer

Nye utgiftsanslag basert på utgiftsutviklingen så langt i 2004 tilsier at utgiftene under programområde 30 inkludert utgifter under kap. 732 post 80 vil bli 380 mill. kroner høyere enn budsjettet for 2004. Følgende bevilgningsendringer foreslås:

Tabell 3.7 Anslagsendringer under programområde 30. Mill. kroner

Kap./post	Benevning	Mill. kroner
2711.76	Private laboratorier og røntgeninstitutt	60
2751.70	Legemidler	120
2751.72	Sykepleieartikler	50
2752.70	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 1	200
2752.71	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 2	-70
2755.71	Refusjon fysioterapi	20
Sum		380

Justering av egenandeler – økt bevilgning til frikortordningen

Det foreslås en økning i egenandelene for legehjelp, fysioterapi og psykologhjelp med 5 pst. fra 1. juli 2004. For pasienter med frikort dekkes egenan-

delsøkningen av trygden, og utgiftene under takordningene vil øke. Netto innsparing for 2004 anslås til 60 mill. kroner.

Følgende bevilgningsendringer foreslås:

Tabell 3.8 Økte egenandeler Mill. kroner

Kap./post	Benevning	Mill. kroner
732.77	Refusjon poliklinisk virksomhet ved sykehus mv.	-30
2711.70	Refusjon spesialisthjelp	-15
2752.70	Refusjon egenbetaling, frikortordningen	+55
2755.70	Refusjon allmennlegehjelp	-55
2755.71	Refusjon fysioterapi	-15
Sum		-60

Videre vises det til omtale av forslag om egenandel på fysioterapibehandling, jf. omtale under kap. 2755 Helsetjeneste i kommunene mv., post 71 Refusjon fysioterapi. I sammenheng med dette foreslås også en senking av egenandelstak 2, jf. omtale under kap. 2752, post 71 Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 2.

Kap. 2711 Diverse tiltak i spesialisthelsetjenesten

Post 70 Refusjon spesialisthjelp

Det vises til innledningen under programområde 30. Bevilgningen foreslås satt ned med 15 mill. kroner.

Post 72 Refusjon tannlegehjelp

I St.prp. nr. 1 (2003–2004) er det avsatt 50 mill. kroner til ny refusjonsordning for rehabilitering av tannsett ved marginal periodontitt. Ordningen er regulert i forskrift til folketrygdloven § 5–6 og gjelder for behandling utført utenfor sykehus (privatpraktiserende tannleger, fylkeskommunal tannhelsetjeneste eller odontologisk fakultet). Hoveddelen av den nye refusjonsordningen dekker utgifter til konvensjonell protetik (protese og broer festet på gjenværende tenner), mens resten går til implantatbehandling hvor det er behov for implantatforankret protetik. Det er et vilkår at kirurgisk implantatbehandling utføres av spesialist i oral kirurgi eller kjevekirurgi.

Da det i dag ikke eksisterer poliklinikkstakster for implantatbehandling ved marginal periodontitt, må pasientene oppsøke privatpraktiserende spesialist eller odontologisk fakultet for behandling. I tråd med intensjonene for ordningen foreslås at implantatbehandling også kan utføres poliklinisk på sykehus. Dette vil gi en bedre geografisk spredning av tilbudet. Sykehusene kan fra tidligere utføre implantatbehandling med poliklinikkrefusjon ved visse lidelser når tilstand eller behandling av tilstand har ført til vesentlig forringelse av tannhelsen (jf. rundskriv I-12/94). Det er ingen egenbetaling for

pasienten knyttet til slik behandling. Den nye refusjonsordningen for rehabilitering av tannsett ved marginal periodontitt etter ftl. § 5–6 innebærer en egenbetaling på 50–75 pst. av behandlingskostnadene. For at pasientenes egenbetaling skal være mest mulig lik uavhengig av behandlingssted, må de nye poliklinikkstakstene for implantatbehandling dimensjoneres slik at egenbetalingen blir omtrent den samme som ved behandling hos privatpraktiserende spesialist mv.

Implantatbehandlingen i forbindelse med rehabilitering ved marginal periodontitt ved sykehus er kostnadsberegnet til 2,2 mill. kroner på årsbasis. Tiltaket vil i 2004 få halvårsvirkning.

Bevilgningen foreslås redusert med 1,1 mill. kroner mot en tilsvarende økning under kap. 732 Regionale helseforetak post 77 Refusjon poliklinisk virksomhet ved sykehus mv.

Post 76 Private laboratorier og røntgeninstitutt

Det vises til innledningen under programområde 30. Bevilgningen foreslås økt med 60 mill. kroner.

Det foreslås at takstene til private laboratorier og røntgeninstitutt reduseres med 7 pst. fra 1. juli 2004. Reduksjonen er beregnet til 27 mill. kroner (halvårseffekt). Årsaken er den høye veksten i utbetalingene på dette området. Det vises også til forslag om tilsvarende takstreduksjon for offentlige laboratorier og røntgenpoliklinikker, jf. kap. 732 post 77.

I St.prp. nr. 1 (2003–2004) Tillegg nr. 6 varslet Helsedepartementet at enhetsprisene for henholdsvis offentlige røntgenpoliklinikker og private røntgeninstitutt måtte justeres på grunn av årlig oppdatering av kodeverket. Det vises til omtale under kap. 732 post 77.

Samlet foreslås bevilgningen økt med 33 mill. kroner.

Post 78 Opptreningsinstitusjoner

I forbindelse med behandling av statsbudsjettet for 2004 fattet Stortinget følgende vedtak:

«Stortinget ber om at Regjeringen ved behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett for 2004 vurderer forslag til finansieringsløsning for Selli Rehabiliterings- og opptreningsssenter.»

Selli opptreningsssenter AS er finansiert som de øvrige opptreningsinstitusjonene. Helsedepartementet mener det vil være uheldig å øke bidrags-satsen eller basistilskuddet særskilt til én institusjon. Det er institusjonens ansvar å tilpasse driften til rammene.

Helse Midt-Norge RHF har tatt opp spørsmålet om godkjenning av 10 plasser som er etablert, men som ikke er godkjent. Helseregionen har i 2003 fått tilført 80 plasser i opptreningsinstitusjon ved at Røros Rehabiliteringssenter ble godkjent. Både Røros Rehabiliteringssenter og Selli opptreningsssenter yter tjenester innenfor lungerehabilitering. Helsedepartementet går ikke inn for å øke volumet på denne typen tjenester i Helse Midt-Norge nå. Helsedepartementet mener at de regionale helseforetakene bør vinne erfaring med de avtaler som er inngått med opptreningsinstitusjoner, og deretter vurdere behov for økt kapasitet innenfor opptrening og rehabilitering, og hvordan et evt. økt behov for tjenester skal dekkes.

Kap. 2751 Legemidler mv.

Post 70 Legemidler

Det vises til innledningen under programområde 30. Bevilgningen foreslås økt med 120 mill. kroner.

Avandia og Actos

Avandia og Actos er aktuelle legemidler ved behandling av diabetes II. Ved behandling av St.prp. nr. 1 (2002–2003) fattet Stortinget følgende vedtak:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at medisinene Actos og Avandia kan refunderes på blå resept etter forskriften § 9 til de pasienter og etter de kriterier som Legemiddelverket har foreslått. Regjeringen bes fremlegge om nødvendig hjemmel til dette gjennom refusjonskontrakt.»

Stortinget har vedtatt nødvendige lovendringer, jf. Innst.O. nr. 29 (2003–2004) som gir hjemmel til bruk av refusjonskontrakt ved refusjon av legemidler.

Statens legemiddelverk har, etter oppdrag fra Helsedepartementet, startet forhandlingene med produsentene med sikte på at det kan inngås en kontrakt innenfor de rammene som er gitt i Ot.prp. nr. 88 (2002–2003) jf. Innst.O. nr. 29 (2003–2004).

Forhandlingene om refusjonskontrakt var ikke avsluttet ved framleggningen av denne proposisjo-

nen. Helsedepartementet vil så snart et forslag til refusjonskontrakt foreligger, vurdere grunnlaget for å gi refusjon etter blåreseptforskriftens § 9. I så fall vil de aktuelle legemidlene bli gitt refusjon etter § 9 så raskt som mulig. Eventuelle budsjettmessige implikasjoner vil en komme tilbake til i forbindelse med omgrupperingsproposisjonen til høsten.

Legemiddelverket har tidligere foreslått at Avandia og Actos refunderes etter blåreseptforskriftens § 9 til en gruppe pasienter der alternativet er overgang til insulin. For de pasientene som ikke er aktuelle for insulin, er det ikke dokumentert bedre effekt av Avandia og Actos enn de legemidler som i dag er tilgjengelig for refusjon etter blåreseptforskriftens § 9. Avandia og Actos er imidlertid vesentlig dyrere. Dersom refusjon ikke avgrenses til de pasientene som tilfredsstiller de kriteriene som er gitt for refusjon, vil utgiftene for trygden kunne bli vesentlig høyere enn i dag uten at dette gir noe bedre tilbud til pasientene. Det er i overkant av 100 000 pasienter med diabetes II. Dersom 30 pst. av disse gis refusjon på et feilaktig grunnlag, vil dette gi en potensiell merutgift for folketrygden på om lag 150 mill. kroner.

Dersom forhandlingene ikke skulle gi et resultat som gir grunnlag for refusjon etter § 9, anser Helsedepartementet at en videreføring av dagens ordning med søknad på individuelt grunnlag (§ 10 a) som best egnet til å sikre forskrivning til de pasienter og etter de kriterier som Legemiddelverket har foreslått.

Plavix

Plavix er et legemiddel som hemmer blodets evne til å levre seg og som reduserer risikoen for hjerteinfarkt og hjerneslag. Den viktigste årsaken til hjerteinfarkt og hjerneslag er blodpropper som helt eller delvis tetter blodkar. Det er om lag 240 000 personer som behandles med antitrombotiske midler i Norge. Det viktigste legemiddelet er Albyl-E (ASA med årlig behandlingstkostnad 300–400 kroner). Plavix har en årlig kostnad på anslagsvis 6 700 kroner. Det foreslås at legemiddelet Plavix gis refusjon etter blåreseptforskriftens § 9 til to grupper av pasienter:

- Pasienter som har fått innlagt stent (utblokking av blodårer).
- Pasienter med akutt koronart syndrom (ustabil angina, hjerteinfarkt etc.).

Innlegging av stent er et operativt inngrep og Plavix er nødvendig for å sikre et godt behandlingsresultat. For pasienter med akutt koronart syndrom er det dokumentert at bruk av Plavix forhindrer i

størrelsesorden 1 av 5 slag, infarkt eller kardiovaskulær død sammenlignet med ASA. Bivirkninger forekommer i form av blødningskomplikasjoner i 3,5 pst. flere tilfeller enn ved bruk av ASA. Helsedepartementet mener at refusjon over § 10a (etter søknad) ikke er en tilfredsstillende løsning for disse pasientgruppene da de ovenfor nevnte tilstandene ofte er akutte.

Legemiddelverket foreslår refusjon av legemiddelet begrenset oppad til 9 måneders behandling. For å bedre etterlevelse av forskrivningsvilkårene, foreslår Helsedepartementet at kun sykehusleger skal kunne forskrive Plavix på blåresept etter § 9. Dette er en ordning som sikrer bedre kontroll over forskrivningen og at pasientene ikke fortsetter behandlingen utover forutsatt tidsperiode. Helsedepartementet anslår den årlige merkostnaden til 24 mill. kroner, økende til 30 mill. kroner.

Det foreslås på denne bakgrunn en tilleggsbevilgning på 12 mill. kroner over kap 2751 post 70 til å dekke kostnader i 2004 for refusjon av Plavix.

Retningslinjer for behandling av KOLS og trygderefusjon av Spiriva

I forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 65 (2002–2003) fattet Stortinget 20. juni 2003 følgende vedtak:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere trygderefusjon for de medisinene som er anbefalt i de nye retningslinjene fra Den norske Lægeforening for behandling av KOLS (kronisk obstruktiv lungesykdom).»

I St.meld. nr. 4 (2003–2004) om anmodnings- og utredningsvedtak i stortingssesjonen 2002–2003 vedtok nr. 665, 20. juni 2003 ble Stortinget meddelt følgende:

«Legemiddelverket er i brev av 12. august i år gitt i oppdrag å vurdere refusjonsadgangen for de omtalte medisinene. Helsedepartementet vil i RNB 2004 komme tilbake til saken overfor Stortinget.»

I St.prp. nr. 1 (2003–2004) ble Stortinget informert om at Helsedepartementet har bedt Statens legemiddelverk, som et ledd i oppfølgingen av dette vedtaket, om å vurdere refusjonsadgangen for legemidler som i «veiledning til diagnose, behandling og forebygging av kronisk lungesykdom (KOLS)» er anbefalt brukt mot KOLS.

En rekke legemidler som har hatt godkjent medisinsk indikasjon kun for behandling av astma, har også blitt benyttet og refundert i behandlingen av KOLS, men ikke tilfredsstillt reglene for refusjon etter denne indikasjonen. Med henvisning til Stortingets vedtak foretar Legemiddelverket nå en gjen-

nomgang av refusjonsadgangen for legemidlene som faktisk benyttes i behandlingen av KOLS. I sin refusjonsanbefaling for Spiriva, som er et nytt legemiddel i behandling av KOLS, fant Legemiddelverket det riktig å sammenligne effekten av dette legemiddelet med de legemidlene som hadde godkjent medisinsk indikasjon og refusjon for KOLS ved vurderingstidspunktet. Dette var relativt få legemidler og ikke representativt for den faktiske bruken av legemidler i behandlingen. Den anbefalingen som ble gitt for Spiriva må vurderes ut fra dette.

Arbeidet med å gjennomgå legemidlene som faktisk benyttes i behandlingen av KOLS og vurdering av refusjon for disse er omfattende, og det har av flere grunner ikke vært mulig å slutføre dette til revidert nasjonalbudsjett:

Flere eldre legemidler har søkt om, og fått godkjent, at den medisinske indikasjonen også utvides til å omfatte KOLS. For noen av disse legemidlene er det også søkt refusjon etter forskriftens § 9 for denne indikasjonen. Legemiddelverket behandler nå disse søknadene.

Spiriva er dyrere enn mange av legemidlene det er naturlig å sammenligne med. Det er derfor viktig å vurdere den kliniske merverdien av dette legemiddelet opp mot eldre og billigere legemidler som nå har fått indikasjonen KOLS, men som ikke ble vurdert da legemiddeleverket gav sin anbefaling om refusjon.

Helsedepartementet vil i St.prp. nr. 1 (2004–2005) komme tilbake til spørsmålet om refusjonsadgang for legemidler til diagnosen kronisk lungesykdom (KOLS) og refusjon av legemiddelet Spiriva etter forskriftens § 9.

Helsedepartementet vil understreke at pasientene har, og fortsatt vil få, tilgang til nødvendige legemidler i behandlingen av KOLS slik det fremkommer i punktene nedenfor:

Spiriva er tilgjengelig på refusjon etter § 10a.

De legemidlene som ikke er godkjent for refusjon i behandling av KOLS, men der det over tid har utviklet seg en praksis med å yte refusjon til legemidlene for denne indikasjonen, blir inntil videre fremdeles refundert etter den praksis som er etablert for refusjon for disse legemidlene.

Oppfølging av tiltak på legemiddelområdet jf. Budsjettinnst. S. nr. 11 (2003–2004)

Stortinget vedtok i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2004 å innføre en forsøksordning med anbud på såkalte gråsonepreparater. Tiltaket skulle etter planen implementeres 1. juli 2004, men gjennomføringen av tiltaket er nå noe forsinket.

Endring av refusjonsvilkårene for blodtrykksmedisiner og tilsyn med disse er implementert med virkning fra 1. mars 2004.

Virkestoffet simvastatin inkluderes i indeksprissystemet fra 1. juni. Innsparingene ved å inkludere dette virkestoffet synes nå å kunne bli noe høyere enn tidligere lagt til grunn.

Stortinget vedtok også å knytte prisen på legemiddel Cipralextil indeksprisen på citalopram og prisen på Nexium til indeksprisen på omeprazol. Videre ble det vedtatt å innføre egenbetaling, utover tak 1- ordningen for pasienter som motsetter seg bytte til et billigere, men likeverdig legemiddel. Arbeidet med å gjennomføre disse tiltakene pågår.

Utvidelse av indeksprissystemet

Virkestoffene amlodipine, ramipril, felodipine og terbinafine har mistet sin patentbeskyttelse, og vil bli inkludert i indeksprissystemet fra 1. september 2004. Samlet omsatte disse legemidlene for om lag 350 mill. kroner og det legges til grunn en innsparing på 15 mill. kroner i 2004.

Post 72 Sykepleieartikler

Det vises til innledningen under programområde 30. Bevilgningen foreslås økt med 50 mill. kroner.

Kap. 2752 Refusjon av egenbetaling

Post 70 Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 1

Det vises til innledningen under programområde 30. Bevilgningen foreslås økt med 255 mill. kroner.

Det vises til omtale under kap. 732 Regionale helseforetak. Bevilgningen foreslås økt med 2 mill. kroner med bakgrunn i økt inntak av klienter i legemiddellassistert rehabilitering.

Oppsummert

Samlet foreslås bevilgningen økt med 257 mill. kroner.

Post 71 Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 2

Det vises til innledningen under programområde 30. Bevilgningen foreslås satt ned med 70 mill. kroner.

Redusert egenandelstak 2 – bedre skjerming av kronikere mv.

Egenandelstak 2, som omfatter fysioterapi, refusjonsberettiget tannbehandling med enkelte un-

tak, opphold ved opptreningsinstitusjon og behandlingsreiser til utlandet, ble innført fra 2003 med et utgiftstak på 4500 kroner. Dette taket er videreført i 2004. I forbindelse med justering av egenandeler for fysioterapi, foreslås en bedre skjerming, og taket foreslås satt ned til 3500 kroner med virkning for hele året 2004. Et slikt lavere tak innebærer en vesentlig bedre skjerming for de pasienter som er storforbrukere av tjenester som omfattes av ordningen. Informasjonen om egenandelstak 2 vil samtidig bli styrket.

Det regnes med merutgifter på 12 mill. kroner knyttet til den foreslåtte reduksjonen av egenandelstaket.

Oppsummert

Samlet foreslås bevilgningen satt ned med 58 mill. kroner.

Kap 2755 Helsetjeneste i kommunene mv.

Post 70 Refusjon allmennlegehjelp

Det vises til innledningen under programområde 30. Bevilgningen foreslås satt ned med 55 mill. kroner.

Det vises til omtale under kap. 732 Regionale helseforetak. Bevilgningen foreslås økt med 2 mill. kroner med bakgrunn i økt inntak av klienter i legemiddellassistert rehabilitering.

Oppsummert

Bevilgningen foreslås satt ned med 53 mill. kroner.

Post 71 Refusjon fysioterapi

Det vises til innledningen under programområde 30. Bevilgningen foreslås økt med 20 mill. kroner som følge av anslagsendring.

Økning i egenandeler – bedre skjerming

Det vises til innledningen under programområde 30. Bevilgningen foreslås satt ned med 15 mill. kroner som følge av 5 pst. generell egenandelsøkning fra 1. juli 2004, jf. innledningen under programområde 30.

Omfanget av gratis fysioterapibehandling på grunnlag av diagnoselisten i refusjonsordningen har økt betydelig, og er nå på mer enn 50 pst. av det samlede behandlingsvolumet. Fra 1. juli 2004 foreslås innført en egenandel på 25 kroner per undersøkelse og behandling for pasienter som kommer inn

under diagnoselisten. Denne egenandelen vil inngå i ordningen med egenandelstak 2, og tiltaket må ses i sammenheng med at egenandelstak 2 foreslås satt ned til 3500 kroner for å bedre skjermingen av storbrukere av disse tjenestene, jf. omtale under kap 2752, post 71. Innsparingen for 2004 anslås til 75 mill. kroner.

Oppsummert

Samlet foreslås bevilgningen satt ned med 70 mill. kroner.

Kap. 2790 Andre helsetiltak

Post 70 Bidrag, lokalt

Legemidler for smertelindring

Det kan gis full utgiftsdekning for smertestillende legemidler til kreftpasienter med hjemmel i folketrygdlovens § 5–22 (bidragsordningen). Hovedregelen er at det ytes utgiftsdekning for legemidler som er medisinsk godkjent for behandling av smerter. Det er dessuten gjort unntak for enkelte legemidler som ikke er medisinsk godkjent for behandling av smerter, men som likevel kan ha en smertelindrende effekt for enkelte pasienter med kreft. Basert på tilrådning fra Statens legemiddelverk har Helsedepartementet åpnet for at det fra 1. januar 2004 kan ytes full utgiftsdekning for flere legemidler med effekt mot typiske kreftsmarter, selv om disse ikke har generell indikasjon mot smerter. Kostnaden knyttet til full utgiftsdekning for de aktuelle legemidlene anslås til 3 mill. kroner, og bevilgningen foreslås økt tilsvarende.

Andre saker

Bioteknologiloven – retningslinjer for bruk av ultralyd

Lov 5. mai 2003 nr. 100 om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. (bioteknologiloven) inneholder i kapittel 4 bestemmelser om fosterdiagnostikk. I påvente av utarbeidelse av retningslinjer, har ikrafttredelse av lovens kapittel 4 om fosterdiagnostikk blitt utsatt, jf. kgl.res. 17. desember 2003.

I § 4–1 første ledd er fosterdiagnostikk definert som «undersøkelse av føtale celler, foster eller en gravid kvinne med det formål å få informasjon om fosterets genetiske egenskaper eller for å påvise eller utelukke sykdom eller utviklingsavvik hos fosteret.»

Sammenholdt med lovens § 4–1 andre ledd fremgår at ultralyd brukt som fosterdiagnostikk vil være omfattet av definisjonen i første ledd, og der-

med også være omfattet av lovens § 4–2 om godkjenning av undersøkelsesmetode og lovens § 7–1 som krever godkjenning av de virksomheter som skal utføre fosterdiagnostikk. Ultralyd brukt i den alminnelige svangerskapsomsorgen anses imidlertid ikke som fosterdiagnostikk i henhold til § 4–1 første ledd, og vil falle utenfor lovens regulering med unntak av § 4–5 om opplysning om fosterets kjønn før 12. svangerskapsuke.

I Ot.prp. nr. 64 (2002–2003) Om lov om medisinsk bruk av bioteknologi m.m. (bioteknologiloven) er det redegjort for skillet mellom ultralyd brukt som fosterdiagnostikk og ultralyd som del av den alminnelige svangerskapsomsorgen. I proposisjonen er det på side 76 blant annet uttalt:

«Helsedepartementet ser i denne sammenheng at det også kan være behov for nærmere retningslinjer om innholdet og den praktiske gjennomføringen av ultralydundersøkelser i svangerskapsomsorgen, og vil be Sosial- og helsedirektoratet vurdere dette.»

Et flertall i sosialkomiteen sluttet seg til dette, jf. Innst. O. nr. 16 (2003–2004), Innstilling fra sosialkomiteen om lov om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. (bioteknologiloven), hvor det på side 27 blant annet uttales:

«Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig folkeparti og Senterpartiet, finner det hensiktsmessig at Stortinget blir orientert om nye retningslinjer for fosterdiagnostikk og bruk av ultralyd før disse trer i kraft.

Dette flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen om å bli orientert på egnet måte om nye retningslinjer for fosterdiagnostikk og retningslinjer for bruk av ultralyd før de trer i kraft.»

Sosial- og helsedirektoratet ble ved Helsedepartementets brev av 28. januar 2004 gitt i oppdrag å utarbeide utkast til veiledende retningslinjer for bruk av ultralyd i alminnelig svangerskapsomsorg og i forbindelse med fosterdiagnostikk. Helsedepartementet understreket viktigheten av at fagmiljøene i landet ble trukket inn i arbeidet med retningslinjene. Det ble påpekt at utkast til retningslinjer skulle utarbeides under hensyntagen til de forslag og presiseringer som fremgår av odelstingsproposisjonen, sosialkomiteens innstilling, samt innleggene og debatten i Odelstinget 18. november 2003. I Ot.prp. 64 (2002–2003) er det redegjort for gjeldende indikasjoner for fosterdiagnostikk, jf. proposisjonens side 68 og side 70. Retningslinjene om indikasjon for fosterdiagnostikk er ikke endret,

og Sosial- og helsedirektoratet har lagt disse til grunn ved sitt arbeid med retningslinjer for ultralyd i svangerskapet.

For å bistå ved utarbeidelse av utkast til retningslinjer oppnevnte Sosial- og helsedirektoratet en egen arbeidsgruppe bestående av fire eksterne fagpersoner, og direktoratet har ivarettatt sekretariatsfunksjonen for arbeidsgruppen. Arbeidsgruppens forslag til retningslinjer og det faglige grunnlaget for retningslinjene, har deretter vært forelagt ytterligere tre eksterne fagpersoner.

Sosial- og helsedirektoratet har gitt sin tilslutning til arbeidsgruppens forslag til retningslinjer for bruk av ultralyd og de faglige vurderinger som arbeidsgruppen har lagt til grunn. Utkast til veiledende retningslinjer for bruk av ultralyd i svangerskapet, samt redegjørelse for det faglige grunnlag for retningslinjene, ble oversendt Helsedepartementet ved direktoratets brev av 19. april 2004.

Ved at berørte fagmiljøer har vært sentrale ved utarbeidelse av utkast til retningslinjer, anser Helsedepartementet at det vil være grunnlag for stor grad av konsensus om disse retningslinjene i de fagmiljøer som tilbyr og gjennomfører ultralydundersøkelser, herunder både blant enkeltstående helsepersonell og godkjente virksomheter etter bioteknologloven § 7–1. Det er viktig for at disse retningslinjene skal være praktikable i den kliniske virksomhet og at retningslinjene vil bli etterlevd i praksis. Det faktum at det utarbeides samlede retningslinjer for bruk av ultralyd i svangerskapet, vil også bidra til likeartet praksis på fagområdet.

Helsedepartementet har vurdert Sosial- og helsedirektoratets utkast til veiledende retningslinjer for bruk av ultralyd, og er enig i innholdet i disse. Retningslinjene er i samsvar med lovtekst og de presiseringer som fremgår av odelstingsproposisjonen, sosialkomiteens innstilling og debatten i Odelstinget. I forhold til direktoratets utkast har Helsedepartementet foretatt en viss disposisjonsmessig redigering. Retningslinjenes utfyllende kommentarer er delt opp og flyttet slik at disse kommer i direkte tilslutning til de respektive retningslinjene for henholdsvis ultralydundersøkelse i den alminnelige svangerskapsomsorgen og ultralyd i forbindelse med fosterdiagnostikk. Etter dette fremstår de veiledende retningslinjene slik:

Veiledende retningslinjer for bruk av ultralyd i svangerskapet

Innledning

Lov 5. mai 2003 nr. 100 om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. (bioteknologiloven) introdu-

serer et skille mellom bruk av ultralyd i forbindelse med fosterdiagnostikk og ultralydundersøkelser som er ledd i den alminnelige svangerskapsomsorgen. Det vises til § 4–1 i loven hvor det heter:

«Med fosterdiagnostikk forstås i denne lov undersøkelse av føtale celler, foster eller en gravid kvinne med det formål å få informasjon om fosterets genetiske egenskaper eller for å påvise eller utelukke sykdom eller utviklingsavvik hos fosteret.

Ultralydundersøkelser i den alminnelige svangerskapsomsorgen anses ikke som fosterdiagnostikk i henhold til første ledd, og omfattes derfor ikke av denne loven med unntak av § 4–5.»

I det følgende gis det veiledende retningslinjer for bruk av ultralyd.

I den alminnelige svangerskapsomsorgen omfatter retningslinjene bruk av ultralyd i forbindelse med den rutinemessige undersøkelsen i uke 17–19 og undersøkelser på medisinsk indikasjon (jf. punkt 2 nedenfor). Bruk av ultralyd i den alminnelige svangerskapsomsorgen utover dette er ikke å regne som god klinisk praksis.

Ultralydundersøkelser i fosterdiagnostisk øyemed kan bare utføres når det foreligger indikasjon for fosterdiagnostikk (jf. punkt 3 nedenfor). Fosterdiagnostikk skal bare utføres ved virksomheter som er godkjent for dette formålet.

Ultralydundersøkelse i den alminnelige svangerskapsomsorgen

Veiledende retningslinjer

1. Rutineundersøkelsen i uke 17–19 og ultralydundersøkelser på medisinsk indikasjon er en del av den alminnelige svangerskapskontroll og anses ikke som fosterdiagnostikk.
2. Formålet med rutineundersøkelsen i uke 17–19 er å bestemme termin, antall fostre, placentas beliggenhet og å gjøre en orienterende undersøkelse av fosterets utvikling og anatomi.
3. Før ultralydundersøkelse i uke 17–19 skal kvinnen ha informasjon om ultralydundersøkelsens formål og innhold.
4. Formålet med ultralydundersøkelse på medisinsk indikasjon er å avklare en klinisk situasjon. Ultralydkompetent helsepersonell som utfører undersøkelsen kan vurdere hvor langt det er indisert å undersøke i samsvar med egen kompetanse.
5. Medisinsk indikasjon for ultralydundersøkelse, jf. nr. 4, vil for eksempel være smerter, blødning, for stor/for liten uterus eller uro for at svangerskapet ikke utvikler seg normalt.

6. Dersom ultralydundersøkelsen avdekker utviklingsavvik hos fosteret, eller det observeres mindre anatomiske eller funksjonelle endringer hos fosteret (jf. nr. 7), har kvinnen rett til informasjon om de funn som er gjort.
7. Mindre anatomiske eller funksjonelle endringer hos fosteret kan ha usikker klinisk betydning. Slike observasjoner kan følges opp ved gjentatte undersøkelser lokalt før eventuell henvisning til fosterdiagnostikk.
8. Dersom man ved en ultralydundersøkelse påviser eller får mistanke om utviklingsavvik hos fosteret, skal den gravide, dersom hun ønsker det, henvises til videre utredning ved en virksomhet som er godkjent for fosterdiagnostikk.
9. Når det foreligger indikasjon for fosterdiagnostikk, bør ultralydkompetent helsepersonell først gjøre en ultralydundersøkelse for å datere svangerskapet. Dette er nødvendig for å sikre at den fosterdiagnostiske undersøkelsen blir gjort på rett tid i svangerskapet. Det skal henvises til godkjent institusjon for å få utført den fosterdiagnostiske undersøkelsen.

Utfyllende kommentarer

Retningslinjene omfatter bruk av ultralyd ved den rutinemessige undersøkelsen i uke 17–19 og undersøkelser på medisinsk indikasjon i den alminnelige svangerskapsomsorgen. Bruk av ultralyd i den alminnelige svangerskapsomsorgen utover dette er ikke å regne som god klinisk praksis.

Rutineundersøkelsen i uke 17 – 19

Formålet er, slik det ble konkludert på konsensuskonferansene i 1986 og 1995, å bestemme termin, antall fostre, placentas beliggenhet og å gjøre en orienterende undersøkelse av fosterets utvikling og anatomi. Denne undersøkelsen skal fortsette uendret både når det gjelder innhold og praktisk gjennomføring. Rutinemessig bruk av ultralyd i svangerskapskontrollen utover denne undersøkelsen anbefales ikke.

Før ultralydundersøkelse i uke 17–19 skal kvinnen ha informasjon om formål og innhold i undersøkelsen. Det må gjøres klart at undersøkelsen er frivillig. Videre bør kvinnen orienteres om at undersøkelsen kan avdekke informasjon om fosterets tilstand, for eksempel at det er mulig å avdekke misdannelser. Det vises til Sosial- og Helsedepartementets brosjyre om ultralydundersøkelser (I-0999B).

Ved mistanke om utviklingsavvik må undersøkeren konferere med ultralydkompetent lege (gy-

nekolog) på avdelingen, og dersom konklusjonen er normale funn er videre henvisning ikke nødvendig.

Ultralydundersøkelse på medisinsk indikasjon

De mest vanlige medisinske indikasjoner for ultralyd tidlig i svangerskapet er at livmorens størrelse ikke er i samsvar med antatt varighet av graviditeten, blødning, smerter eller uro for at svangerskapet ikke utvikler seg normalt. Formålet med ultralydundersøkelsen er å avklare en klinisk situasjon, og helsepersonell som utfører undersøkelsen kan vurdere hvor langt det er indisert å undersøke i samsvar med egen kompetanse.

Mindre anatomiske eller funksjonelle endringer hos fosteret kan ha usikker klinisk betydning. Slike observasjoner kan følges opp ved gjentatte undersøkelser lokalt før eventuell henvisning til fosterdiagnostikk. Dette gjelder for eksempel manglende framstilling av magesekk og urinblære, og lett avvikende nyrebekken. Funn av bare to blodkar i navlesnor og ellers normal anatomi kan også følges opp lokalt. Likeledes andre mer generelle funn, som avvikende plassering av morkake, lett avvikende fostervannsmengde, og vekstavvik i 3. trimester av graviditeten.

Henvisning til fosterdiagnostikk

Ved mistanke om større eller alvorlige utviklingsavvik hos fosteret skal den gravide få tilbud om videre utredning ved institusjon godkjent for fosterdiagnostikk.

Ultralyd i forbindelse med fosterdiagnostikk

Veiledende retningslinjer

Ultralydundersøkelser er å betrakte som fosterdiagnostikk dersom formålet med undersøkelsen er å påvise eller utelukke sykdom eller utviklingsavvik hos fosteret, jf. nr. 2.

Fosterdiagnostisk ultralyd kan bare utføres når det foreligger indikasjon for fosterdiagnostikk (se utfyllende kommentarer i pkt. 3.2).

Ved indikasjon for fosterdiagnostikk bør det henvises til genetisk veiledning så tidlig i svangerskapet som mulig.

Ultralydundersøkelse på indikasjon for fosterdiagnostikk skal utføres ved virksomheter som er spesielt godkjent for dette formålet, jf. bioteknologiloven § 7–1. Myndighet til å gi godkjenning er delegert til Sosial- og helsedirektoratet.

Når det foreligger indikasjon for fosterdiagnostikk, bør det gis tilbud om fosterdiagnostisk ultra-

lydundersøkelse tidlig i svangerskapet. Fosterdiagnostisk ultralydundersøkelse må ikke utelukke tilbud om annen prenatal diagnostikk.

Utfyllende kommentarer

Ultralydundersøkelser i fosterdiagnostisk øyemed kan bare utføres dersom det foreligger indikasjon for fosterdiagnostikk. Ultralydundersøkelse som har til formål å påvise eller utelukke sykdom eller utviklingsavvik hos fosteret er å betrakte som fosterdiagnostikk.

Gjeldende indikasjoner for fosterdiagnostikk er redegjort for i Ot.prp. nr. 64 (2002–2003), jf. side 68 hvor det uttales:

«Selv om det ikke foreligger en lovregulering av hvem som skal motta tilbudet, foreligger det retningslinjer som helsetjenesten forholder seg til. Slike retningslinjer fikk man for første gang i 1983 ved Helsedirektoratets rundskriv IK-1077: Orientering om prenatal diagnostikk. Ifølge disse retningslinjene kan fosterdiagnostikk tilbys i følgende situasjoner:

1. Foreldre som tidligere har fått et barn med kromosomsykdom
2. Foreldre som tidligere har fått et barn med nevrالرørdefekt
3. Foreldre som tidligere har fått et barn med medfødt stoffskiftesykdom hvor det er mulig å utføre fosterdiagnostikk
4. Foreldre som tidligere har fått et barn med alvorlig X-bundet recessiv sykdom eller hvor det er høy risiko for at kvinnene er bærere av slikt sykdomsanlegg
5. Hvor en av foreldrene er bærer av en kromosomanomali og dermed har høy risiko for å få barn med alvorlig utviklingsforstyrrelse
6. Foreldre som har klart øket risiko for å få barn med en kromosomsykdom på grunn av kvinnens alder. Det har hittil vært mulig å tilby slike undersøkelser for kvinner over 38 år.

Helsetilsynet har ellers lagt til grunn at fostervannsprøve kan være aktuelt dersom kvinnen har tatt et fosterbeskadigende medikament.

I en brosjyre som ble utgitt av Helsedepartementet 21. september 2001 informeres det om muligheten til å foreta genetisk fosterdiagnostikk i Norge (I-0998 B). I tillegg til de situasjoner som er nevnt ovenfor fremgår det at slik undersøkelse kan tilbys dersom en ultralydundersøkelse har vist tegn på kromosomavvik hos fosteret. Det fremgår videre at i spesielle tilfeller kan kvinner eller par som er i en vanskelig livssituasjon, og som mener de ikke vil klare den ekstra belastning et funksjonshemmet barn kan medføre, kan få tilbud om fosterdiagnostikk».

Når det foreligger indikasjon for fosterdiagnostikk bør det gis tilbud om fosterdiagnostisk ultralydundersøkelse tidlig i svangerskapet. Dette gjelder også indikasjoner hvor det er aktuelt å gjøre en kromosomundersøkelse, for eksempel ved fostervannsprøve. Fosterdiagnostisk ultralydundersøkelse må ikke utelukke tilbud om annen prenatal diagnostikk, for eksempel fostervannsprøve.

Markedsføring av ultralydundersøkelser som helsetjenestetilbud

Markedsføring av ultralydundersøkelser som helsetjenestetilbud skal være medisinskfaglig forsvarlig og vektlegge saklig informasjon, jf. helsepersonelloven § 13. Slik markedsføring skal være i tråd med gjeldende retningslinjer for bruk av ultralydundersøkelser.

I Innst. O. nr. 16 (2003–2004) side 27, har komiteens flertall uttalt følgende:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, mener at ultralyd utover dette ikke vil være medisinskfaglig begrunnet, og skal dermed ikke være refusjonsberettiget. Denne undersøkelsen har kvinner mulighet for både før og etter ordinær svangerskapsundersøkelse, men en slik undersøkelse vil ikke være medisinskfaglig begrunnet og dermed ikke refusjonsberettiget.»

For at retningslinjene skal være mest mulig komplette, mener Helsedepartementet at det også bør redegjøres for dette i retningslinjene. Helsedepartementet vil derfor ta ovenstående inn under retningslinjenes pkt. 2.2, «Utfyllende kommentarer» (til ultralydundersøkelse i den alminnelige svangerskapsomsorgen). Helsedepartementet viser også til at helsepersonelloven i gitte situasjoner kan tenkes å medføre begrensninger i adgangen til å tilby eller gjennomføre ultralydundersøkelser hvor det ikke foreligger medisinsk indikasjon. Helsedepartementet viser i den forbindelse særlig til helsepersonelloven § 4 om krav til forsvarlig virksomhet og helsepersonelloven § 6 som pålegger helsepersonell å sørge for at helsehjelpen ikke påfører pasienter, trygden m.fl. unødvendig tidstap eller utgift.

Endring i pasientrettighetsloven

Stortinget vedtok 9. desember 2003 å utvide pasientenes rettigheter gjennom endringer i pasientrettighetsloven. For det første utvides ordningen med fritt sykehusvalg til også å omfatte alle private sykehus som har avtale med regionale helseforetakene

som omfatter fritt sykehusvalg. Dessuten får rettighetspasientene krav på at spesialisthelsetjenesten fastsetter en individuell frist for når helsehjelpen senest skal ytes. Dersom spesialisthelsetjenesten bryter denne fristen, får rettighetspasienter rett til helsehjelp privat eller i utlandet. Oppgaven med å skaffe tilbud om helsehjelp etter et eventuelt fristbrudd, vil bli lagt til Rikstrygdeverket.

Å sørge for at de nye pasientrettighetene blir oppfylt, er en krevende oppgave som forutsetter omfattende forberedelser. Alle de regionale helseforetakene må for eksempel samarbeide om et opplegg for inngåelse av avtaler med private sykehus som sikrer lik valgrett for pasientene uansett geografisk tilhørighet. Det kreves omlegging av rutine og omfattende informasjon til helsepersonellet i alle helseforetakene for å sikre at det blir fastsatt frister for rettighetspasientene etter at det er foretatt en vurdering av alle henviste pasienter for å avgjøre om de er å anse som rettighetspasienter. Rikstrygdeverket må inngå avtaler om anskaffelse av helsehjelp til de ulike pasientgruppene som mest sannsynlig blir utsatt for fristbrudd. Dette forberedelsesarbeidet er tidkrevende men nødvendig for at pasienten skal få oppfylt de rettighetene de får i og med endringene i pasientrettighetsloven.

I kronprinsregentens resolusjon av 19. mars 2004 ble det besluttet ikraftsetting 1. september 2004.

Transport av helsepersonell

Syketransportreformen, som ble iverksatt fra 1. januar 2004, medførte en ansvarsendring der regionale helseforetak fikk ansvar for transport av pasienter og av eget ansatt helsepersonell. Kommunene fikk på sin side ansvaret for transport av annet helsepersonell – i første rekke transport av fastleger, leger i kommunal legevakt og hjemmesykepleie.

I stortingsbehandlingen av statsbudsjettet for 2004 viste flertallet i kommunalkomiteen til at

«det no kjem urovekkjande meldingar frå ei rekke kystkommunar om negative verknader av denne lovendringa. Fleire kommunar synest å få store ekstra utgifter til båttransport t.d. i legevaktsamarbeid og anna transport av helsepersonell. Fleirtalet vil be Regjeringa snarast vurdere konsekvensane for dei aktuelle kommunane med sikte på å motverke negative effektar og gi eit oversyn over saka i kommuneproposisjonen for 2005 med forslag til eventuell oppretting av uheldige økonomiske verknader.»

Sosialkomiteen avga følgende merknad i samme sak:

«Flertallet er kjent med at enkelte kommuner mener å få overført for lite midler i forhold til kostnadene forbundet med disse tjenestene. Det gjelder spesielt kommuner som er avhengige av ambulanse- og legeskyssbåt. Flertallet er kjent med at Helsedepartementet foretar en kvalitetssikring av dataene som dannet grunnlag for budsjetteringen og legger til grunn at Helsedepartementet på egnet måte vil legge til rette for opprettinger i de tilfeller hvor det blir avdekket feil.»

På bakgrunn av reaksjoner fra flere kommuner som mener å ha fått for lite midler i forhold til kostnadene forbundet med transport av helsepersonell, tok Helsedepartementet initiativ til en gjennomgang av regnskapsopplysninger på nyåret 2004. Det er i hovedsak sett på kommuner som bruker ambulansebåt, enten i egen regi eller i samarbeid med andre kommuner. Opplysninger fra båtselskaper er hentet inn, for å få sikkerhet for hvilke beløp som gjelder helsepersonell og ikke andre formål. I tilfeller der flere kommuner bruker samme båt, er det i enkelte tilfeller foretatt skjønsmessige anslag for fordelingen mellom kommunene, enten basert på innbyggertall, eller på anslag fra kommunene. Grunnen til at man har konsentrert seg om kommuner som benytter båt til skyss av helsepersonell, er at det er avdekket at det særlig er for disse kommunene at kostnader knyttet til transport av helsepersonell ikke stemmer overens med det de har fått overført av statlige midler for 2004.

Rikstrygdeverket har på oppdrag fra Helsedepartementet foretatt en kvalitetssikring av dette materialet. På bakgrunn av denne gjennomgangen, vil justeringer i fordelingen av midler bli presentert i revidert «Grønt hefte» i juni 2004 og i kommuneproposisjonen for 2005.

Oppfølging av Ot.prp. nr. 55 (2001–2002)

Regjeringen fremmet i Ot.prp. nr. 55 (2001–2002) ulike forslag til styrking av forvaltningen relatert til produkter i grenseområdet mellom legemidler og næringsmidler.

Som et ledd i oppfølgingen av Stortingets behandling av saken, nedsatte Helsedepartementet sommeren 2003 et bredt sammensatt utvalg for å vurdere hvilke utsagn knyttet til et produkts effekt (helsepåstander) som bør lede til at produktet må anses som et legemiddel. Utredningen vil være et viktig bidrag i arbeidet med å skape klarere rammevilkår for omsetning av produkter som grenser opp mot legemidler. Det var stor grad av konsensus i utvalgets konklusjoner og utvalgets arbeid vil føre

til at forbrukerne får tilgang til mer informasjon om produkter som ikke er legemidler. Det arbeides for å legge til rette for en rask oppfølging av utvalgets konklusjoner, og utarbeidelsen av dokumentasjonskrav ved bruk av helsepåstander på næringsmidler vil være sentral i dette arbeidet.

Helsedepartementet har fastsatt en forskriftsendring om klassifisering av legemidler som klargjør hvilke andre kriterier enn helsepåstander som vektlegges, når en skal ta stilling til om et produkt må anses som et legemiddel. Sammen med en utvidet adgang til å knytte helsepåstander til produkter som ikke er legemidler, vil endringen gi bransjen en stor grad av forutsigbarhet med hensyn til hvordan myndighetene vil klassifisere et bestemt produkt.

Helsedepartementet sendte 9. mars 2004 på høring ulike modeller for å styrke forvaltningen av den produktgruppen som i Ot.prp. nr. 55 (2001–2002) ble omtalt som naturmidler. Felles for de ulike modeller som er forelagt høringsinstansene, er at produktene fremdeles ønskes regulert innenfor næringsmiddelovngivningen for å skape en mest mulig forutsigbar og enkel forvaltningsstruktur. Størsteparten av de produkter som omtales som naturmidler i Ot.prp. nr. 55 (2001–2002), vil etter endringer av regelverket falle inn under begrepet kosttilskudd og underlegges meldeplikt til Mattilsynet. Helsedepartementet anser det derfor som mest hensiktsmessig å styrke matforvaltningens kompetanse om produktgruppen. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en nærmere beskrivelse i statsbudsjettet for 2005.

Helsedepartementet fastsatte 31. mars 2004 en forskriftsendring som utvider naturlegemiddelordningen. Intensjonen bak forskriftsendringen har i første rekke vært å klargjøre forvaltningspraksis, samt å utvide ordningen noe for å harmonisere den med svensk og dansk praksis. Dette er ment å gjøre det lettere for private aktører å forutberegne myndighetens behandling, samt å legge bedre til rette for at produkter som er godkjent etter tilsvarende ordninger i Sverige og Danmark, også kan godkjennes i Norge. Regelverket åpner nå for at langt flere produkter bør kunne godkjennes som naturlegemidler.

3.8 Barne- og familiedepartementet

Kap. 842 Statlig forvaltning av familievern

Post 01 Driftsutgifter

Sammenslåing av Statens barnevern og familievern og Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen

Det foreslås å omdisponere 1 mill. kroner fra kap. 842 Statlig forvaltning av familievern, post 01 Driftsutgifter til kap. 858 Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen, post 01 Driftsutgifter. Det vises til nærmere omtale av sammenslåingen av Statens barnevern og familievern og Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen under kap. 855 Statlig forvaltning av barnevernet, post 01 Driftsutgifter.

Bevilgningen under kap. 842, post 01 foreslås satt ned med 1 mill. kroner.

Kap. 844 Kontantstøtte

Post 70 Tilskudd

Forslag om å øke bevilgningen til kontantstøtte

Bevilgningen til kontantstøtte i saldert budsjett er på 2 852 mill. kroner. Utgiftene anslås nå til 3 045 mill. kroner. Dette medfører et merbehov på 193 mill. kroner.

Rikstrygdeverkets kontantstøttestatistikk viser et høyere antall barn med kontantstøtte enn forutsatt i saldert budsjett. Dette skyldes hovedsakelig lavere netto tilvekst av nye barnehageplasser i 2003 for barn under 3 år enn måltallet på 8 000 plasser. I anslaget er det videre lagt til grunn at 8 000 nye plasser for barn under 3 år tas i bruk i løpet av 2004.

På bakgrunn av ovennevnte foreslås det å øke bevilgningen under kap. 844, post 70 med 193 mill. kroner.

Kap. 855 Statlig forvaltning av barnevernet

Post 01 Driftsutgifter

God faglig og økonomisk styring av barnevernet

Staten opprettet 1. januar 2004 Statens barnevern og familievern (SBF). SBF overtok da ansvaret for all fylkeskommunal barnevernvirksomhet og for de fylkeskommunale familievernkontorene. Bakgrunnen for overtakelsen hadde sammenheng med flere forhold knyttet både til varierende kvalitet på barnevernstjenesten, ulik standard på hjelpetilbudet, mangelfull kontroll på private institusjoner og bistand til kommuner. Et viktig mål ved reformen er derfor å styrke den faglige styringen av barnevernet. Samtidig er det viktig å oppnå en bedre kost-

nadskontroll innenfor sektoren. Det vises for øvrig til målsettingen for virksomheten nedfelt i Ot.prp. nr. 9 (2002–2003).

Den statlige overtakelsen av barnevernet er en omfattende og krevende reform. Å redusere kostnadsveksten i sektoren samtidig som det faglige arbeidet styrkes er en stor utfordring for virksomheten og departementet. Et vesentlig moment i reformen er en snuoperasjon for å redusere behovet for tunge, kostbare tiltak, og hvor man i større grad satser på familie- og nærmiljøbaserte tiltak og en ny modell for effektiv behandling i institusjon. Samtidig vil det bli prioritert å iverksette hjelpetiltak som kan bidra til å bedre foreldres omsorg for sine barn og hindre adferdsproblemer. Et annet viktig element etter statlig overtakelse er godkjenning av private institusjoner og reforhandling av avtaler. Gjennom dette arbeidet forventes det både en styrking av behandlingstilbudet og en reduksjon i kostnadsnivået.

Staten har kun hatt ansvaret for barnevernet i om lag 4 måneder, og det er fortsatt stor usikkerhet knyttet til hvor stor effekt de ulike omstillingstiltakene vil ha på kostnadsutviklingen i 2004. Samtidig viser regnskapstall fra fylkeskommunene en sterkere kostnadsvekst i 2003 enn hva som ble lagt til grunn i 2004-budsjettet. Dette illustrerer den betydelige utfordringen det er å få oversikt over og kontroll med kostnadsveksten. Barne- og familiedepartementet vil følge utviklingen i den nye statlige virksomheten nøye, og foreta en grundig gjennomgang av kostnadsutviklingen og effekten av omstillingstiltakene. På dette grunnlag vil Regjeringen om nødvendig komme tilbake til Stortinget med forslag om økte bevilgninger.

Innlemmelse i Statens husleieordning

Statsbygg har fra 1.1.2004 innlemmet 96 barnevernseiendommer i husleieordningen. Innlemmingen er omtalt i St.prp. nr. 1 (2003–2004) Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Innlemmingen medfører en økning i husleieinntektene under Statsbygg. Inntektene skal dekke drift og ytre vedlikehold av eiendomsmassen, inklusiv vedlikeholdsetterslepet utover det som kan klassifiseres som ekstraordinært vedlikehold. I tillegg til dette har Barne- og familiedepartementet gjort en avtale med Statsbygg om at de skal overta departementets vedlikeholdsforpliktelser på om lag 40 leide eiendommer. Statsbygg vil etter avtale fakturere departementet for et fast årlig beløp for å dekke de gjennomsnittlige årlige vedlikeholdskostnadene.

Statsbygg anslår kostnadene basert på innlem-

ming av eiendommer i husleieordningen og vedlikeholdsansvar til om lag 82,5 mill. kroner. Barne- og familiedepartementet har på bakgrunn av regnskapstall for 2002, pris- og kostnadsjustert for 2003 og 2004, anslått at fylkeskommunenes forbruk på de eiendommer som Statsbygg skal overta utgjorde om lag 25 mill. kroner. De reelle merutgifter for Barne- og familiedepartementet knyttet til forvaltning av eiendommene er på bakgrunn av dette anslått til 57,5 mill. kroner.

På bakgrunn av ovennevnte foreslås det å øke kap. 855, post 01 med 57,5 mill. kroner.

Sammenslåing av Statens barnevern og familievern og Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen

Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen (BUFA) og Statens barnevern og familievern (SBF) er i dag to selvstendige organisasjoner underlagt Barne- og familiedepartementet. Organisasjonene er samlokalisert og i St.prp. nr. 1 (2003–2004) er det forutsatt at de to organisasjonene skal slås sammen fra 1. januar 2005.

Barne- og familiedepartementet har imidlertid valgt å fremskynde prosessen med å slå sammen BUFA og SBF slik at dette skjer allerede fra 1. juli 2004. Grunnene til dette er flere. I forbindelse med oppbygging av en ny organisasjon (SBF) gjennomføres det viktige organisatoriske tiltak, samtidig som det skjer en kulturbygging. Det er viktig at denne utviklingen skjer parallelt i hele den fremtidige organisasjonen, inkludert BUFA. Sammenslåingen vil også innebære administrative og økonomiske gevinster, særlig når det gjelder etablering av støttefunksjoner. Det vil være uhensiktsmessig å først etablere parallelle systemer for dette, for så å foreta en ny omorganisering og tilpasning til en ny felles organisasjon i 2005. Også av hensyn til samarbeidende etater og lokale myndigheter, samt brukerne vil det være en fordel allerede i år å etablere en varig organisasjonsstruktur.

At sammenslåingen av BUFA og SBF skjer noe raskere enn hva som tidligere er vurdert som mulig, endrer ikke forutsetninger og premisser for styring som er lagt til grunn i tidligere måldokumenter til Stortinget. Det betyr at Barne- og familiedepartementet fortsatt vil ha en tett oppfølging av organisasjonen.

Den felles organisasjonen skal ivareta alle de oppgaver som i dag er lagt til BUFA og SBF. Barne- og familiedepartementet foreslår i tillegg at forvaltning og oppfølging av krisesentrene legges til det regionale apparatet, jf. omtale i Kommuneproposisjonen for 2005.

På bakgrunn av ovennevnte foreslås det å om-disponere 77 mill. kroner fra kap. 855, post 01 og 1 mill. kroner fra kap. 842, post 01 til kap. 858, post 01. I denne forbindelse foreslås det også at kap. 858, post 01 tilføres stikkordet «kan nyttes under kap. 855, post 01».

Samlet foreslås bevilgningen under kap. 855, post 01 redusert med 19,5 mill. kroner.

Kap. 856 Barnehager

Post 60 Driftstilskudd til barnehager

Post 65 Skjønnsmidler til barnehager

Innledning

1. mai 2004 trådte forskriftene om foreldrebetaling i barnehage og likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd i kraft. Skjønnsmidlene til barnehager ble innført fra samme dato. Skjønnsmidlene inngår i den samlede offentlige finansieringen av barnehagesektoren.

Dette er sentrale elementer i det brede barnehageforliket som ble inngått 11. juni 2003 i forbindelse med Stortingets behandling av St.meld. nr. 24 (2002–2003) *Barnehagetilbud til alle – økonomi, mangfold og valgfrihet* og Ot.prp. nr. 76 (2002–2003) *Om lov om endringer i lov 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager (barnehageloven)*. Forliket omfatter bl.a. virkemidler for å nå målet om barnehageplass til alle som ønsker det, 80 prosent offentlig finansiering av driftskostnadene i sektoren, regulering av foreldrebetalingen i barnehager, likeverdig behandling av offentlige og private barnehager, og statlige utjevningstilskudd (skjønnsmidler) som innrettes ut fra ulike kostnadssituasjoner og ressursbruk i kommunene. Barnehageforliket gjelder for inneværende stortingsperiode. Under behandlingen av Kommuneproposisjonen for 2004, vedtok Stortinget at det statlige driftstilskuddet til barnehager innlemmes i inntektssystemet fra 1. januar 2006.

Offentlig finansiering og likeverdig behandling av barnehager

I St.meld. nr. 28 (2003–2004) *Om søskenmoderasjon i foreldrebetalingen m.m.* orienterte Regjeringen Stortinget om første trinn i innfasingen av likeverdig behandling fra 1. mai 2004. Når det gjelder den videre innfasingen av likeverdig behandling, viste Regjeringen til budsjettet for 2005. Regjeringen understreket også behovet for en evaluering av konsekvensene for kommuner og private eiere av forskriften om likeverdig behandling før forskrifter for videre likeverdig behandling fastsettes. I behandlingen av stortingsmeldingen uttalte komiteen følgende, jf. Innst. S. nr. 154 (2003–2004):

«Komiteen peker på at Regjeringen legger opp til å komme tilbake til spørsmålet om innfasing av likeverdig behandling av offentlige og private barnehager i forbindelse med budsjettet for 2005. Komiteen viser til at departementet mener at det er behov for å vurdere konsekvensene for kommunene og private eiere av forskriften om likeverdig behandling som nå trer i kraft. Komiteen vil understreke at økonomisk likeverdig behandling skal bli resultatet, og ber departementet i Revidert nasjonalbudsjett 2004 presentere et opplegg som sørger for dette. Forskriften må forstås i samsvar med disse merknadene.»

Regjeringen har lagt til rette for en første innfasing av likeverdig behandling ved å opprettholde differensieringen av det statlige driftstilskuddet og ved å forskriftsregulere kommunenes plikt til å sørge for likeverdig behandling i forhold til offentlige tilskudd fra 1. mai 2004. På denne måten har Regjeringen fulgt opp barnehageforliket der Regjeringen blir bedt om å komme tilbake i statsbudsjettet for 2004 med et forslag til hvordan økonomisk likeverdig behandling kan innføres, jf. Innst. S. nr. 250 (2002–2003). Med likeverdig behandling menes at alle barnehager skal behandles likeverdig i forhold til offentlige tilskudd. Det betyr at den enkelte barnehage på bakgrunn av sin historiske kostnadssituasjon skal få offentlige midler som gjør det mulig å gjennomføre maksimalpris og moderasjonsordninger. Likeverdig behandling betyr med andre ord ikke nødvendigvis likt kronebeløp.

Tidligere har det ikke vært stilt krav til kommunal egenfinansiering i barnehagesektoren. Resultatet har vært en skjev fordeling av offentlige midler mellom kommunale og private barnehager. Kravet om at kommunene skal sørge for at alle barnehager i kommunen, inklusive ikke-kommunale, har tilstrekkelig offentlig finansiering er derfor en betydelig endring av det offentlige finansieringsansvaret for private barnehager. I forskriften om likeverdig behandling pålegges kommunene å dekke kostnader i ikke-kommunale barnehager som ikke dekkes av andre offentlige tilskudd og foreldrebetaling. Kommunenes plikt begrenses oppad til å sørge for lik offentlig finansiering som i tilsvarende egne barnehager. Kommunene har heller ikke plikt til å dekke økte kostnader utover normal pris- og kostnadsvekst for kommunesektoren. I Kommuneproposisjonen for 2005 er pris- og kostnadsvekst i kommunesektoren anslått til å bli om lag 3 prosent i 2004. I forskriften legges det videre til grunn at kommunene ikke har plikt til å dekke evt. merkostnader i ikke-kommunale barnehager som følge av at de setter en lavere foreldrebetaling enn de kom-

munale barnehagene i kommunen. Det åpnes også for at kommunen kan avkorte sitt tilskudd dersom ikke-kommunale barnehager tar ut et urimelig utbytte. Barnehageeier kan påklage kommunens vedtak om tilskudd til fylkesmannen. Begrensningene i kommunenes plikt er blant annet begrunnet i barnehageforlikets forutsetning om kostnadskontroll.

Regjeringen har med sitt opplegg sørget for at barnehagene er sikret tilstrekkelig offentlig finansiering for å klare innføringen av maksimalpris trinn I fra 1. mai 2004. Høsten 2002 ble driftstilskuddssatsene økt med om lag 10 prosent og høsten 2003 ble satsene ytterligere økt med 33 prosent i private barnehager og 19 prosent i kommunale barnehager. Beløpene som ble bevilget til barnehageformål la til rette for at barnehageeiere kunne tilby foreldre en gjennomsnittlig betalingssats på 2 500 kroner i måneden for en heltidsplass. Det vil si at allerede i fjor høst var det tilstrekkelig med midler til å gjennomføre hoveddelen av barnehagereformen. Den økonomiske satsingen er videre forsterket ved at det i budsjettet for 2004 er bevilget ytterligere 485 mill. kroner i skjønnsmidler til barnehager fra 1. mai 2004. Med de samlede offentlige midlene som skal gå til barnehageformål fra 1. mai skal alle barnehager være i stand til å innfri kravet om maksimalpris i foreldrebetalingen. Forskrift om likeverdig behandling innebærer også at alle ikke-kommunale barnehager får inntekter som sikrer at det historiske kostnadsnivået kan videreføres uten at barnehagen må legges ned på grunn av manglende finansiering eller at de må redusere kvaliteten på tilbudet.

Tildeling av skjønnsmidler

På oppdrag fra Barne- og familiedepartementet har konsulentene Først og Høverstad ANS foretatt en beregning av den samlede virkningen av økningen i det ordinære statlige driftstilskuddet til barnehager og den nødvendige reduksjonen i foreldrebetaling som følge av innføring av maksimalpris. Dette omfatter kommunale barnehager og et utvalg på 256 ikke-kommunale barnehager (Analyse av kostnader i barnehagene i 2002, desember 2003). For de aller fleste kommunene og barnehagene overstiger inntektsøkningen som følge av økte satser for statstilskudd fra 2002 til 2004 den inntektsreduksjonen som blir konsekvensen av innføring av maksimalpris. En mindre andel av kommuner og private barnehager har en netto inntektsreduksjon som følge av innføring av maksimalprisen ikke fullt ut kompenseres gjennom økningen i det statlige driftstilskuddet. Disse skjevhetene er bl.a. bakgrunnen for etablering av skjønnsputten.

Ved første tildelingsrunde av skjønnsmidler har

det vært viktig å sikre at barnehagene får dekket sine kostnader ved innføring av maksimalgrense på foreldrebetalingen. Midlene er utbetalt til kommunene etter beregninger av behovet for midler i den enkelte kommune. Det er forutsatt at kommunene har opprettholdt sin egenfinansiering på 2003-nivå. I beregningene er det tatt utgangspunkt i barnehagenes årsmeldinger, antall barn i barnehager per 2002, regnskapsrapportering fra kommunene (KOSTRA) og fra de ikke-kommunale barnehagene for 2002. Det betyr at alle kostnader knyttet til driften som private barnehager rapporterte inn i 2002 er tatt hensyn til ved beregning av behovet for midler. Dette igjen innebærer at i beregningene av behovet for midler til private barnehager er også eiers uttak av midler til utbytte eller godtgjørelse for eiers innsats i 2002 inkludert som kostnad. Videre er kostnadene for nye plasser i 2003 tatt med i beregningene og de totale kostnadene er pris- og kostnadsjustert for 2003 og 2004. Inntektene til barnehagene er beregnet ut fra gjeldende statstilskuddssatser og anslått foreldrebetaling, forutsatt maksimalpris på 2 750 kroner for en heltidsplass og proporsjonalt lavere betaling for deltidsplasser. I tillegg er det også tatt hensyn til en søskenmoderasjon på 30 prosent for barn nummer to eller flere.

Det er lagt opp til at andre tildelingsrunde med skjønnsmidler skal skje i løpet av oktober. Hovedsakelig vil denne tildelingen være basert på etablering av nye barnehageplasser i løpet av 2004 og innføringen av en nasjonal sats for søskenmoderasjon. Kompensasjon for nye plasser etablert i 2004 vil gis med utgangspunkt i kommunale nettokostnader per plass. I bevilgningen over statsbudsjettet er det lagt inn tilstrekkelig med midler til full statlig finansiering av nye plasser i 2004. Det er følgelig ikke krav om kommunal medfinansiering for nye plasser. I tillegg gis det statlig investeringstilskudd for å redusere finansieringsbehovet ved etablering av nye barnehageplasser. Barne- og familiedepartementet vil i tiden fremover følge nøye med på utviklingen i kostnadene og hvordan tildelingen av første runde med skjønnsmidler er med på å bidra til å sikre at innføringen av maksimalpris trinn I gjennomføres i tråd med barnehageforliket. Det er videre satt i gang eksterne utredninger for å evaluere innføring av maksimalpris trinn I. Barne- og familiedepartementet har utarbeidet en veileder til praktisering av kravet om likebehandling i kommunene. Veilederen inneholder konkrete forslag til hvordan kommunene kan beregne tilskuddet til ikke-kommunale barnehager og er et nyttig verktøy for kommunene i arbeidet med likebehandlingen. Det er gjennomført regionale konferanser med alle kommuner og det er avholdt møter med representanter for private organisasjoner.

Samlet offentlig finansiering fra 1. mai 2004

I statsbudsjettet for 2004, St.prp. nr. 1 (2003–2004) la Regjeringen inn tilstrekkelig midler for å oppfylle målet om en samlet offentlig finansiering på 80 prosent fra 1. mai 2004. Videre ble det påpekt at det er en stor utfordring å finne en hensiktsmessig offentlig finansiering innenfor rammene av barnehageforliket samtidig som alle målene for sektoren ivaretas. Dette skyldes både store kostnadsvariasjoner mellom ulike barnehager og store ulikheter mellom kommuner i barnehagedekning og finansiering av privat barnehagevirksomhet. I Inst. S. nr. 154 (2003–2004) Om søskenmoderasjon i foreldrebetaling m.m., legger komiteen til grunn at barnehagereformen skal være fullfinansiert og at det offentlige tilskuddet jevnlig justeres slik at det utgjør om lag 80 prosent av kostnadene i sektoren. Nye beregninger viser at samlet offentlig finansiering fra 1. mai 2004 utgjør nær 80 prosent av kostnadene i sektoren. Anslaget er imidlertid beheftet med usikkerhet siden beregningene bl.a. bygger på foreløpig barnehagestatistikk for 2003. Videre er nye anslag basert på kostnadstall for 2002, fremskrevet med anslått pris- og kostnadsvekst i 2003 og 2004. Kostnadstallene for 2002 bygger på et utvalg kommunale og private barnehager. I anslaget er det lagt til grunn at det etableres nye barnehageplasser til 12 000 barn fra 1. august 2004.

Regjeringen legger til grunn at barnehagereformen fra 1. mai 2004 er fullfinansiert, og at den samlede offentlige finansieringen skal sikre maksimalpris på 2 750 kroner, nasjonale satser for søskenmoderasjon og likeverdig behandling av private og offentlige barnehager. Regjeringen vil imidlertid vurdere situasjonen fortløpende med hensyn til kostnadsutviklingen, gjennomføringen av maksimalprisen og etablering av nye barnehageplasser i 2004.

Bevilgningsforslag

Post 60 Driftstilskudd til barnehager

Ordinært driftstilskudd til barnehager beregnes ut fra faktisk antall barn i barnehage og utbetales etter gjeldende satser, avhengig av barnas alder og avtalt oppholdstid per uke. Måltall for utbygging i 2003 var nye plasser til 12 000 barn, 8 000 under tre år og 4 000 over tre år. Foreløpig statistikk for utbyggingen i 2003 viser at det ble etablert nye plasser til om lag 6 900 barn, ca. 2 850 under tre år og ca. 4 050 over tre år. I tillegg har om lag 500 barn fått tilbud i åpen barnehage. Totalt gir utbyggingen i 2003 et mindreforbruk på 60-posten på 215 mill. kroner i forhold til hva som er lagt til grunn i budsjettet for 2004.

På bakgrunn av ovennevnte foreslås det å redusere bevilgningen på post 60 Driftstilskudd til barnehager med 215 mill. kroner.

Post 65 Skjønnsmidler til barnehager

Det vises videre til behandlingen av St.meld. nr. 28 (2003–2004) og vedtak i Innst. S. nr. 154 (2003–2004) Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om søskenmoderasjon i foreldrebetalingen m.m. Innføring av en søskenmoderasjon på 30 prosent for 2. barn og 50 prosent fra 3. barn og oppover vil koste anslagsvis 250 mill. kroner i helårsvirkning. Det er anslått at 235 mill. kroner allerede brukes til søskenmoderasjoner. Merkostnaden utover dette vil følgelig være om lag 15 mill. kroner i helårsvirkning. Ved innføring av ordningen fra 1. mai 2004 gir dette en merkostnad på om lag 11 mill. kroner. På bakgrunn av ovennevnte foreslås det å øke kap. 856 Barnehager, post 65 Skjønnsmidler til barnehager med 11 mill. kroner.

Kap. 858 Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen

Post 01 Driftsutgifter

Sammenslåing av Statens barnevern og familievern og Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen

Bevilgningen under kap. 858 Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen, post 01 Driftsutgifter foreslås økt med 78 mill. kroner, mot at det omdisponeres 1 mill. kroner fra kap. 842 Statlig forvaltning av familievernet, post 01 Driftsutgifter og 77 mill. kroner fra kap. 855 Statlig forvaltning av barnevernet, post 01 Driftsutgifter.

Det vises til nærmere omtale av sammenslåingen av Statens barnevern og familievern og Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen under kap. 855 Statlig forvaltning av barnevernet, post 01 Driftsutgifter.

Kap. 868 Forbrukerombudet

Post 01 Driftsutgifter

Omdisponering av midler fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet til Barne- og familiedepartementet

I ny konkurranselov som skal tre i kraft 1.5.2004 er det vedtatt at bestemmelser om prismerking skal overføres til markedsføringsloven fra samme dato. Bestemmelsene har vært hjemlet i gjeldende konkurranselov, og Konkurransetilsynet har vært til-

synsorgan. Forbrukerombudet vil etter endringen føre tilsyn med bestemmelsene, og Markedsrådet gis bl.a. forbudskompetanse. Barne- og familiedepartementet vil overta forvaltningsansvaret fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

På bakgrunn av ovennevnte foreslås det å kap. 868 Forbrukerombudet, post 01 Driftsutgifter med 225 000 kroner mot tilsvarende reduksjon av kap. 1550 Konkurransetilsynet, post 01 Driftsutgifter under Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Kap. 2530 Fødselspenger og adopsjonspenger

Post 70 Fødselspenger for yrkesaktive, overslagsbevilgning

Bevilgningen til fødselspenger for yrkesaktive ble i saldert budsjett anslått til 8 656 mill. kroner. Utgiftene anslås nå til 8 931 mill. kroner. Dette tilsvarer et merbehov på om lag 275 mill. kroner.

Bevilgningen i saldert budsjett er basert på at foreldre til 55 310 barn under ett år gjennomsnittlig får utbetalt 156 480 kroner i løpende fødselspenger i 2004. I det nye anslaget er det lagt til grunn både et noe høyere barnetall og høyere beløp per barn, henholdsvis 1 221 flere barn under ett år og en merutbetaling per barn på 1 485 kroner i forhold til saldert budsjett.

Gjennomsnittlig fødselspengegrunnlag anslås å vokse 6,6 prosent fra 2003 til 2004, hovedsaklig som følge av vekst i mødres lønnsnivå utover den generelle lønnsveksten, men også som følge av økende fedreuttak av fødselspenger. Av anslåtte merutgifter på i underkant av 275 mill. kroner refererer henholdsvis ca. 70 og 30 prosent seg til økt barnetall og høyere utbetalinger.

På bakgrunn av ovennevnte foreslås det å øke bevilgningen under kap. 2530, post 70 med 275 mill. kroner.

Det ligger også an til mindre utgiftsendringer under de andre postene på kap. 2530. I omgrupperingsproposisjonen til høsten vil det bli foretatt en gjennomgang av de konkrete endringene under hver enkelt post. På dette tidspunkt anses det imidlertid som lite hensiktsmessig å legge fram et detaljert endringsforslag som tar for seg alle postene.

3.9 Nærings- og handelsdepartementet

Kap. 900 Nærings- og handelsdepartementet

Post 01 Driftsutgifter

Nærings- og handelsdepartementet disponerer en stilling som spesialutsending (ambassaderåd) for næringspolitiske spørsmål ved EU-delegasjonen i Brussel. Det legges opp til en ytterligere styrking ved å opprette en ny stilling i tillegg f.o.m. 2. halvår 2004. Stillingen opprettes formelt av Utenriksdepartementet. Samlede årskostnader er beregnet til 2,2 mill. kroner. For 2004 vil kostnadene bli inntil 825 000 kroner.

Nærings- og handelsdepartementet dekker kostnadene ved etablering og drift av næringsrådsstillingen. For 2004 foreslås derfor Utenriksdepartementets driftsbevilgninger under kap. 101 og kap. 102 økt med til sammen 825 000 kroner mot tilsvarende reduksjon av Nærings- og handelsdepartementets bevilgning under kap. 900, post 01.

På denne bakgrunn foreslås det at bevilgningen under kap. 900, post 01 reduseres med 825 000 kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Det skal reises et minnesmerke etter Scandinavian Star ulykken på Akershusstranda i Oslo. Kostnadene til oppføring av minnesmerket er beregnet til 2,9 mill. kroner, hvorav 2,6 mill. kroner skal dekkes av staten. Det statlige bidraget dekkes av Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeridepartementet, Finansdepartementet, Arbeids- og administrasjonsdepartementet, Sosialdepartementet og Justis- og politidepartementet, og med utbetaling over Nærings- og handelsdepartementets budsjett. Nærings- og handelsdepartementets bevilgning foreslås derfor økt med 2 165 000 kroner mot tilsvarende samlet reduksjon på forannevnte departementers budsjett.

På denne bakgrunn foreslås det at bevilgningen under kap. 900, post 21 økes med 2 165 000 kroner.

Opprettelse av merinntektsfullmakt

På bakgrunn av at Nærings- og handelsdepartementet har ansvar for å samordne enkelte fellesprosjekter på vegne av flere departementer foreslås det opprettet en merinntektsfullmakt for post 21 mot tilsvarende merinntekter under kap. 3900, post 02. For fellesprosjektene innbetaler de andre deltakerne sin andel av utredningskostnadene til Næ-

rings- og handelsdepartementet som har oppgjøret med dem som utfører prosjektet. Etter regelverket skal innbetalingene fra andre departement/prosjektdeltakere inntektsføres i regnskapet til Nærings- og handelsdepartementet under kap. 3900, post 02. På samme måte skal de samlede utbetalingene til prosjektutførende instans utgiftsføres hos Nærings- og handelsdepartementet under kap. 900, post 21. På grunn av dette og fordi omfanget av fellesprosjekter som samordnes av Nærings- og handelsdepartementet har økt, foreslås det opprettet en merinntektsfullmakt, jf. forslag til romertallsvedtak II, 4.

Post 22 Klagenemnda for offentlige anskaffelser, kan overføres

Opprettelse av merinntektsfullmakt

Det foreslås opprettet en fullmakt til å overskride kap. 900, post 22 mot merinntekter under kap. 3900, post 02, jf. forslag til romertallsvedtak II, 4.

Forslaget gir Nærings- og handelsdepartementet hjemmel for å dekke økte administrative utgifter ved behandling av et økende antall klagesaker til Klagenemnda for offentlige anskaffelser. Gebyrene for klagesakene inntektsføres som merinntekt under kap. 3900, post 02.

Post 70 Tilskudd til internasjonale organisasjoner

Bevilgningen skal dekke medlemskontingenter ved norsk deltakelse i flere angitte internasjonale organisasjoner. På bakgrunn av innbetalte og anslåtte kontingenter til de større organisasjonene, bl.a Den internasjonale sjøfartsorganisasjonen (IMO) og Det europeiske sjøfartsdirektoratet (EMSA), ligger det an til å bli en viss mindretgift i forhold til bevilgningen.

På denne bakgrunn foreslås det å redusere bevilgningen under kap. 900, post 70 med 1 mill. kroner.

Post 71 Tilskudd til Skipsfartens beredskapssekretariat

Som følge av forslag om en ny felles tilskuddsordning for Skipsfartens beredskapssekretariat og ordningen med statlig varekrigsforsikring foreslås bevilgningen under post 71 på 3,2 mill. kroner omdisponert til ny post 72 Tilskudd til beredskapsordninger, jf. nærmere omtale nedenfor og under kap. 5343 Statens varekrigsforsikring, post 50 Avvikling.

På denne bakgrunn foreslås det at bevilgningen under kap. 900, post 71 reduseres med 3,2 mill. kroner.

Post 72 (Ny) Tilskudd til beredskapsordninger

Som følge av forslag om en ny felles tilskuddsordning for Skipsfartens beredskapssekretariat og ordningen med statlig varekrigsforsikring foreslås opprettet ny post 72 under kap. 900. Vedtatt bevilgning til Skipsfartens beredskapssekretariat på 3,2 mill. kroner omdisponeres fra kap. 900, post 71. I tillegg fremmes forslag om 0,5 mill. kroner som tilskudd til ordningen med statlig varekrigsforsikring, jf. nærmere omtale under kap. 5343 Statens varekrigsforsikring, post 50 Avvikling.

På denne bakgrunn foreslås det bevilget 3,7 mill. kroner under kap. 900, ny post 72 på statsbudsjettet 2004.

Kap. 901 Styret for det industrielle rettsvern

Post 01 Driftsutgifter

Styret for det industrielle rettsvern (Patentstyret) får refundert deler av lønnsutgiftene til en medarbeider som er på oppdrag/utveksling i den europeiske varemerkeregistreringsorganisasjonen OHIM i Spania. Det foreslås derfor at bevilgningen under post 01 økes med 100 000 kroner mot en tilsvarende inntektsøkning under kap. 3901, ny post 06, jf. bevilgningsforslag under kap. 3901, post 06.

På denne bakgrunn foreslås det at bevilgningen under kap. 901, post 01 økes med 0,1 mill. kroner.

Opprettelse av merinntektsfullmakt

Det foreslås opprettet en fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 901, post 01 mot tilsvarende merinntekter under kap. 3901, ny post 06, jf. forslag til romertallsvedtak II, 4. Bakgrunnen for forslaget er at det også senere kan være aktuelt med eksterne bidrag til prosjekter/oppdrag som gjennomføres av Patentstyret og hvor Patentstyret bruttofører de samlede utgifter knyttet til prosjektene/oppdragene. Slike innbetalte bidrag fra eksterne skal inntektsføres i regnskapet hos mottakeretaten. Det foreslås at de innbetalte refusjonene inntektsføres under kap. 3901, ny post 06.

Kap. 907 Sjøfartsdirektoratet

Post 22 Flytteutgifter, kan overføres

Opprettelse av merinntektsfullmakt

Det foreslås opprettet en merinntektsfullmakt til å overskride utgiftsbevilgningen under kap. 907, post 22 mot merinntekter under kap. 3907, post 03.

Bakgrunnen for forslaget er at Sjøfartsdirektoratet har en overførbar utgiftsbevilgning på 36,4

mill. kroner under kap. 907, post 22 på statsbudsjettet for 2004 til dekning av kostnader knyttet til den forestående flyttingen av direktoratet (hovedkontoret) til Haugesund. Som ledd i arbeidet med å tilrettelegge flytteprosessen mottar direktoratet også refusjon og bidrag fra andre statlige virksomheter, bl.a. Arbeids- og administrasjonsdepartementet og Statskonsult, til gjennomføring av særskilte tiltak og prosjekter. Slike innbetalte bidrag fra eksterne skal inntektsføres i regnskapet hos mottakeretaten, dvs. Sjøfartsdirektoratet, som utfører prosjektene og (brutto)fører prosjektutgiftene. Det foreslås at de innbetalte refusjonene m.v. inntektsføres under kap. 3907, post 03, jf. forslag til romertallsvedtak II, 4.

Post 72 NO_x-reduksjonsprogram

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2004 vedtok Stortinget en bevilgning på 10 mill. kroner til et nytt NO_x-reduksjonsprogram for reduksjon av nitrogenutslipp fra skip i norsk kystfart, jf. Budsjettinnst. S. nr. 8 for 2003–2004.

Det legges opp til en videreføring av det tidligere NO_x-reduksjonsprogrammet som ble gjennomført av Sjøfartsdirektoratet i perioden 1996–2000. Programmet krever tilrettelegging og planlegging av aktuelle prosjekter og utbetalingen av tilskudd til konkrete tiltak vil skje i takt med gjennomføringen. Dette er en tidkrevende prosess som innebærer at det kan ta to til tre år fra planleggingen av et tiltak til det er ferdig gjennomført. Det er derfor nødvendig at tilskuddsbevilgningen er *overførbar*, og det foreslås at dette gjøres ved vedtak om tilføyelse av stikkordet «*kan overføres*» til bevilgningen, jf. forslag til romertallsvedtak VII, 2.

Det legges videre til grunn at utgiftene ved administrasjon av programmet kan dekkes av tilskuddsbevilgningen til NO_x-reduksjonsprogrammet.

Kap. 908 Skipsregistre

Post 01 Driftsutgifter

Skipsregistrene er pålagt ansvaret for registrering av nødvendige opplysninger i CRS (Continuous Synopsis Record)-dokumenter på skip som et viktig tiltak for å styrke antiterrorberedskapen. CRS skal gi oppdaterte opplysninger og bakgrunnsdata for disse oppgavene.

Det foreligger bestemmelser fra Den internasjonale sjøfartsorganisasjonen (IMO) om at alle passasjer- og lasteskip over 500 bruttoregistertonn skal ha oppdaterte CRS-dokumenter innen 1. juli 2004. Forsinkelse kan føre til at skip som mangler slike dokumenter kan bli nektet adgang til havner.

Skipsregistrene må etablere opplegg for elektronisk registrering av data og utarbeide CRS-dokumenter for de aktuelle fartøyene (ca. 950 skip) innen den fastsatte fristen. Videre må Skipsregistrene utstede midlertidige nasjonalitetsbevis for skipene. Medregnet konsulentbistand og installasjon av utstyr vil etablering av den elektroniske løsningen komme på ca. 750 000 kroner. De ekstra lønns- og driftskostnader vil beløpe seg til ca. 350 000 kroner i 2004. De nye oppgavene vil kreve i overkant av ett årsverk og årlige driftsutgifter i størrelsesorden ca. 400 000 kroner.

Skipsregistrenes bemanning og bevilgning er bundet opp i løpende ordinær virksomhet som ikke kan reduseres eller forskyves. Etaten må derfor tilføres tilleggsmidler for å ivareta de nye arbeidsoppgavene knyttet til CRS-registrering og utstedelse av nasjonalitetsbevis. Det forutsettes at disse tjenestene skal være gebyrfrie.

På dette grunnlag foreslås det at Skipsregistrenes bevilgning under kap. 908, post 01 økes med 1,1 mill. kroner.

Kap. 914 Spesielle IT-tiltak

Post 22 Samordning av IT-politikken, kan overføres

Opprettelse av merinntektsfullmakt

På bakgrunn av at Nærings- og handelsdepartementet har ansvaret for å samordne noen felles IT-prosjekter på vegne av flere departementer foreslås det opprettet en fullmakt til å overskride kap. 914, post 22 mot tilsvarende merinntekter under nytt kap. 3914, post 01, jf. forslag til romertallsvedtak II, 4. For fellesprosjektene innbetaler de andre deltakerne sin andel av utredningskostnadene til Nærings- og handelsdepartementet som har oppgjøret med dem som utfører prosjektet. Etter regelverket skal innbetalingene fra andre departement/prosjektdeltakere inntektsføres i regnskapet til Nærings- og handelsdepartementet under nytt kap. 3914, post 01. På samme måte skal de samlede utbetalingene til prosjektutførende instans utgiftsføres under kap. 914, post 22. På grunn av dette og fordi omfanget av fellesprosjekter som samordnes av Nærings- og handelsdepartementet har økt, foreslås det opprettet en merinntektsfullmakt.

Kap. 920 Norges forskningsråd

Post 50 Tilskudd

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen under kap. 920, post 50 med 13,5 mill. kroner.

Kap. 922 Norsk Romsenter

Post 50 Tilskudd

Norsk Romsenter ble besluttet omdannet fra stiftelse til statlig forvaltningsorgan med særskilte fullmakter ved behandlingen av statsbudsjettet 2004.

Stiftelsen Norsk Romsenter hadde en bokført stiftelseskapital på 2 mill. kroner. Stiftelseskapitalen ble ikke bevilget eksplisitt den gang stiftelsen Norsk Romsenter ble opprettet. 200 000 kroner ble disponert fra de ordinære tilskuddsmidlene til Norsk Romsenter og 1,8 mill. kroner er senere tilført ved omgjøring av egenkapital til stiftelseskapital. I forbindelse med omdanningen legges det til grunn at stiftelseskapitalen til stiftelsen Norsk Romsenter blir tilbakeført.

På bakgrunn av at det i vedtektene for stiftelsen, og i samsvar med stiftelseslovgivningens krav, er forutsatt at stiftelsens midler i sin helhet skal disponeres til romrelatert virksomhet, foreslås det at tilskudsbevilgningen til forvaltningsorganet Norsk Romsenter under kap. 922, post 50 økes med 2 mill. kroner. Midlene foreslås brukt til å styrke de nasjonale følgeprogrammene.

Det foreslås at stiftelsesmidlene tilbakeføres gjennom inntektsbevilgning på kap. 3900 Nærings- og handelsdepartementet, ny post 70 Tilbakeføring av stiftelseskapital fra Norsk Romsenter samtidig med forslag til utgiftsbevilgning under kap. 922, post 50.

Som følge av økte oppgaver knyttet til det europeiske romfartsarbeidet, særlig som følge av EUs ambisjoner på feltet, er det behov for å styrke Norsk Romsenters administrasjon med inntil 3 årsverk. Dette vil bli gjort gjennom omdisponering av 1,5 mill. kroner fra nasjonale følgeprogrammer til administrasjon for 2004.

Forslag om garantifullmakter

Stiftelsen Norsk Romsenter og datterselskapet Norsk Romsenter Eiendom AS har inngått forpliktelser i forbindelse med legging av fiberkabel til Svalbard. Forpliktelsene gjelder levering av kommunikasjonstjenester til den amerikanske romfartsorganisasjonen NASA og den amerikanske værvarslings-tjenesten NOAA/IPO. Videre omfatter forpliktelsen tilbakebetaling til finansieringsselskapet Hannon Armstrong basert på inntektene fra salg av kommunikasjonstjenester til NASA og NOAA/IPO. Det er forutsetningen at forpliktelsene skal overføres fra stiftelsen Norsk Romsenter til forvaltningsorganet Norsk Romsenter i løpet av 1. halvår 2004. Det vises til redegjørelse i St.prp. nr. 1 for 2003–2004 (Nærings- og handlingsdepartementets fagproposisjon).

Det foreslås at staten ved Nærings- og handelsdepartementet gis fullmakt til å garantere for inntil 38,1 mill. USD for forpliktelser knyttet til finansieringen av kabelprosjektet, jf. forslag til romertallsvedtak VI, 1.

Stiftelsen Norsk Romsenter har også forpliktet seg til å betale 10 mill. USD til Radarsat International for å delta i jordobservasjonsprogrammet Radarsat 2 mot å få tilgang til radarbilder fra satellitten. Det er forutsetningen at forpliktelsene skal overføres fra stiftelsen Norsk Romsenter til forvaltningsorganet Norsk Romsenter i løpet av 1. halvår 2004, og det foreslås at staten ved Nærings- og handelsdepartementet gis fullmakt til å garantere for inntil 10 mill. USD for denne forpliktelsen, jf. forslag til romertallsvedtak VI, 2.

Forslag om eierskapsfullmakt

Norsk Romsenter forvalter det statlige eierskapet i aksjeselskapene Andøya Rakettskytefelt AS og Norsk Romsenter Eiendom AS. Det vil i løpet av budsjettåret kunne oppstå situasjoner hvor det er formålstjenlig at Norsk Romsenter har anledning til å kjøpe eller selge eierandeler eller benytte utbytte fra selskaper eller datterselskaper til romrelatert virksomhet. På dette grunnlag foreslås samtykke for Nærings- og handelsdepartementet til å gi Norsk Romsenter slik fullmakt, jf. forslag til romertallsvedtak XI.

Nærings- og handelsdepartementet vil gjøre en vurdering i hvert enkelt tilfelle, ved forespørsel fra Norsk Romsenter, om å benytte fullmakten. Datterselskapene er i dag i hovedsak tilknyttet nasjonal romrelatert infrastruktur, og de utgjør en integrert del av Norsk Romsenters strategi. Normalt vil transaksjoner av eierandeler i datterselskaper kun være aktuelt når transaksjonen, eller midlene i tilknytning til transaksjonen, resulterer i en styrket situasjon for nasjonal romrelatert infrastruktur.

Nærings- og handelsdepartementet vil i hvert enkelt tilfelle vurdere anvendelse av midler fra utbytte eller salg av eierandeler.

Kap. 934 Internasjonaliseringstiltak

Post 70 Eksportfremmende tiltak, kan overføres

Det foreslås at bevilgningen under kap. 934, post 70 reduseres med 0,7 mill. kroner, jf. omtale under kap. 934, post 74.

Post 74 Tilskudd til Nordisk Prosjektsportfond

Som følge av at utbetalingen til Nordisk Prosjektsportfond blir høyere enn det som er lagt til

grunn i vedtatt budsjett for 2004 foreslås det at bevilgningen under kap. 934, post 74 økes med 0,7 mill. kroner.

Post 95 Innskudd i Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD)

Den årlige bevilgningen til EBRD skal justeres dersom Eurokursen endrer seg i forhold til det som var lagt til grunn for vedtatt budsjett.

På denne bakgrunn foreslås det at bevilgningen under kap. 934, post 95 økes med 2 mill. kroner.

Kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Nærings- og handelsdepartementet solgte i mars/april 2004 ca. 170 mill. aksjer i Telenor ASA, jf. nærmere omtale av salget under kap. 3950 Forvaltning av statlig eierskap, post 96 Salg av aksjer. Kostnadene knyttet til nedsalget er anslått til 10 mill. kroner.

På denne bakgrunn foreslås det at bevilgningen under kap. 950, post 21 økes med 10 mill. kroner.

Post 96 Aksjer

I brev av 28. november 2003 instruerte Nærings- og handelsdepartementet Statens Bankinvesteringsfond til å øke statens aksjeinnehav i DnB NOR ASA. Etter en samlet vurdering kom departementet til at en statlig eierandel på 34 pst. i DnB NOR ASA skulle oppnås ved kjøp av aksjer i annenhåndsmarkedet. I forbindelse med Stortingets behandling av fusjonen mellom DnB Holding ASA og Gjensidige NOR ASA, fikk Nærings- og handelsdepartementet fullmakt til innen 1. mai 2004 å øke egenkapitalen i Statens Bankinvesteringsfond uten bevilgning for å dekke fondets tegning av aksjer i en emisjon fra DnB NOR ASA og/eller kjøp av aksjer i markedet for å sikre statens eierandel på 34 pst., jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 212 for 2002–2003. For at Statens Bankinvesteringsfond skulle kunne gjennomføre dette ervervet forhøyet Nærings- og handelsdepartementet fondets kapital med 2,5 mrd. kroner. Kapitalen ble overført til Bankinvesteringsfondet 1. desember 2003.

Stortinget vedtok i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet 2004 at Statens Bankinvesteringsfond skal avvikles og at fondets kapital føres over til statskassen. Nærings- og handelsdepartementet instruerte 23. mars 2004 Statens Bankinvesteringsfond til å nedskrive kapitalen med ca. 11,1 mrd. kroner. Den 30. mars 2004 ble 445 069 250 DnB NOR ASA aksjer med bokført verdi på ca. 10,4

mrd. kroner og 700 mill. kroner overført fra Statens Bankinvesteringsfond til Nærings- og handelsdepartementet. Etter kapitalnedsettelsen består fondets kapital av ca. 43,7 mill. kroner.

Budsjetteknisk foreslås dette gjennomført ved at kapitalnedsettelsen i sin helhet bevilges under kap. 3950 Forvaltning av statlig eierskap, ny post 95 Tilbakeføring fra Statens Bankinvesteringsfond, på statsbudsjettet for 2004, jf. omtale under denne posten. I tillegg foreslås en utgiftsbevilgning tilsvarende bokført verdi av de aksjer i DnB NOR ASA som overføres fra Statens Bankinvesteringsfond til Nærings- og handelsdepartementet under kap. 950, post 96.

På dette grunnlag foreslås det at bevilgningen under kap. 950, post 96 økes med 10 414,82 mill. kroner.

Kap. 2421 Innovasjon Norge

Post 50 Nyskaping, fond

Gjennom behandlingen av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 og Budsjett-innst. S. nr. 8 for 2003–2004 ble det avsatt 81,25 mill. kroner til tapsfond for garantier til driftskreditt i fiskerinæringen. Bankvesenet har vist liten interesse for garantiene, og selv om man har etablert en garantiordning i samarbeid med salgslagene, viser anslag at det ikke vil være grunnlag for å benytte mer enn ca. 60–70 pst. av rammen. Det foreslås derfor å redusere tapsfondet med 30 mill. kroner.

Som følge av reduksjonen foreslås garantifullmakt til Innovasjon Norge redusert med 120 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak VI, 3.

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen med ytterligere 55 mill. kroner. Det foreslås derfor en samlet reduksjon under post 50 med 85 mill. kroner.

Rentestøttefond for landsdekkende risikolån

Under ordningen for *distriktsrettede* risikolån i Innovasjon Norge åpnes det for å gi rentestøtte fra rentestøttefond. Rentestøtte kan kun gis i enkelte tilfeller og da som alternativ til ordinære tilskudd, og kun i en avgrenset periode.

Regjeringen vil åpne for den samme muligheten under den *landsdekkende* risikolåne-ordningen. Innføringen av rentestøttefond også for landsdekkende risikolån vil si at Innovasjon Norge kan behandle alle risikolånekunder likt, uavhengig av hvor i landet de befinner seg. I tillegg vil det kunne gi Innovasjon Norge bedre fleksibilitet som kreditor når dette er nødven-

dig for å sikre lån. Et rentestøttefond vil bli dekket innenfor bevilgningen til den landsdekkende innovasjonsordningen.

Post 70 Administrasjon

Det foreslås en økning av Innovasjon Norges administrasjonsbevilgning med 3,5 mill. kroner til dekning av utgifter knyttet til administrasjon av transportstøtteordning. Administrasjonsutgifter til denne ordningen er overført fra Kommunal- og regionaldepartementets bevilgning under kap. 551 Regional utvikling og nyskaping, post 61 Næringsrettede utviklingstiltak, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift, som reduseres tilsvarende.

På denne bakgrunn foreslås bevilgningen til administrasjonstilskudd til Innovasjon Norge under kap. 2421, post 70 økt med 3,5 mill. kroner.

Post 71 Internasjonalisering og profilering

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen under post 71 med 10 mill. kroner.

Post 72 Forsknings- og utviklingskontrakter

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen under post 72 med 70 mill. kroner.

Post 75 (Ny) Tilskudd til dekning av tap på risikolåneordningen

Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) nedbemannet med 96 årsverk i forbindelse med tilpasningen av organisasjonen til reduserte rammer på statsbudsjettet 2002. SND fikk bevilget 27,6 mill. kroner til dette i form av engangsbevilgninger over kap. 2420, post 70 og post 72 på statsbudsjettene for 2002 og 2003. Omstillingskostnadene vil bli ytterligere 12,4 mill. kroner høyere enn det som ble dekket over de gitte omstillingsbevilgningene fordi det ikke har vært netto rentemargin på risikolåneordningen de siste årene, slik det ble lagt til grunn ved fastsettelsen av tilskuddsbevilgningen under kap. 2420, postene 70 og 72. Rentemarginen skulle i henhold til opplegget dekke 15 mill. kroner av omstillingen, men har som følge av redusert utlånsvolum kun dekket løpende administrasjonskostnader. Omstillingen vil holde seg innenfor den forutsatte rammen på 70 mill. kroner. De gjenstående utgifterne foreslås dekket over den landsdekkende risikolåneordningen gjennom en tilleggsbevilgning på 12,4 mill. kroner. I tillegg foreslås rentemarginbe-

vilgningen for risikolåneordningen under kap. 5625, post 81 redusert fra 2 mill. kroner til 0, jf. omtale under dette kapitlet.

På dette grunnlag foreslås det en bevilgning under ny post 75 Tilskudd til dekning av tap på risikolåneordningen, med 12,4 mill. kroner.

Post 95 Innskuddskapital

Gjennom St.prp. nr. 1 for 2003–2004 er det bevilget 10 mill. kroner i innskuddskapital til Innovasjon Norge under kap. 2421, post 95. Dette beløpet tilsvarer tilbakeført innskuddskapital fra Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) som er inntektsbevilget under kap. 5320, post 95, jf. omtale under dette kapitlet.

I tillegg til dette grunnbeløpet er det forutsatt at også SNDs resterende egenkapitalmidler knyttet til lavrisikolåneordningen skal overføres til det nye selskapet Innovasjon Norge og legges til innskuddskapitalen. Basert på SNDs regnskap for 2003 utgjør det aktuelle egenkapitalbeløpet ca. 587,5 mill. kroner. I hovedsak er dette gjenværende midler av den delen av SNDs egen-/innskuddskapital som på statsbudsjettet for 1993 ble dekket av tilbakeførte midler ved avvikling av Industribanken.

På dette grunnlag foreslås bevilgningen under kap. 2421, post 95 økt med 587 483 000 kroner.

Innskuddskapital Innovasjon Norge – overføring av egenkapital fra Norges Eksportråd og Norges Turistråd

Oppgavene til Norges Turistråd og Norges Eksportråd ble overtatt av Innovasjon Norge fra 1. januar 2004. Det vises i denne sammenheng til St.prp. nr. 51 for 2002–2003 og Ot.prp. nr. 14 for 2003–2004. Som en følge av dette vil den bokførte egenkapitalen i Norges Eksportråd fratrukket stiftelseskapitalen og egenkapitalen i Norges Turistråd pr. utgangen av 2003 bli overført og lagt til nåværende innskuddskapital i Innovasjon Norge på 10 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak XII. Overføringen av egenkapital fra de to stiftelsene til Innovasjon Norge vil videre bli aktivert i statens kapitalregnskap.

Norges Eksportråds stiftere, Nærings- og handelsdepartementet og Næringslivets Hovedorganisasjon, er enige om at stiftelseskapitalen som i sin tid ble stilt til rådighet for Norges Eksportråd, også i fremtiden benyttes til å fremme eksportvirksomhet og internasjonalisering av norsk næringsliv, dog med et mer begrenset formål enn det Norges Eksportråd har hatt. Det tas derfor sikte på at stiftelseskapitalen i Norges Eksportråd på 30 mill. kro-

ner, overføres som stiftelseskapital i det nyopprettede Næringslivets Internasjonaliseringsstiftelse, som vil ha som formål å fremme kompetanse om og internasjonalisering i norsk næringsliv.

Den formelle økningen av Innovasjon Norges egenkapital og overtakelse av samtlige aktiva og passiva, rettigheter og forpliktelser fra Norges Turistråd og Norges Eksportråd vil skje gjennom vedtak i foretaksmøte i Innovasjon Norge i løpet av våren 2004, og gjennom styrevedtak i Norges Turistråd og Norges Eksportråd. Det vil også være Norges Eksportråds styre som fatter det endelige vedtaket om disponering av stiftelseskapitalen i stiftelsen.

Kap. 3900 Nærings- og handelsdepartementet

Post 70 (Ny) Tilbakeføring av stiftelseskapital fra Norsk Romsenter

Som redegjort for under kap. 922 foreslår Nærings- og handelsdepartementet tilbakeføring av 2 mill. kroner i stiftelseskapital fra stiftelsen Norsk Romsenter etter omdanningen til statlig forvaltningsorgan.

I den forbindelse foreslås gitt en inntektsbevilgning på 2 mill. kroner under kap. 3900, ny post 70 på statsbudsjettet 2004.

Kap. 3901 Styret for det industrielle rettsvern

Post 06 (Ny) Diverse inntekter

Det foreslås bevilget 100 000 kroner på en *ny* post knyttet til refusjon av lønnsutgifter. Patentstyret har i dag en medarbeider på oppdrag i den europeiske varemerekeregistreringsorganisasjonen (OHIM) i Spania. Det er avtalt at Patentstyret dekker lønn, og at OHIM refunderer Patentstyret med omlag halvparten av lønnsutgiftene, jf. omtale under kap. 901, post 01.

Kap. 3907 Sjøfartsdirektoratet

Post 04 Gebyrer for skip i NIS

På grunn av nedgang i gebyrgrunnlaget er det ikke mulig å innfri inntektsbevilgningen på 46,5 mill. kroner fullt ut. Av hensyn til konkurransen fra andre registre har ikke Nærings- og handelsdepartementet funnet grunnlag for å heve årsgebyrene for NIS-skip med mer enn 5 pst. I forhold til vedtatt budsjett for 2004 innebærer det en viss svikt i gebyrinntektene. For øvrig vises til at inntektsbevilgningen for NIS-fartøy ble redusert på statsbudsjettet for 2003, jf. St.prp. nr. 18 for 2003–2004.

På denne bakgrunn foreslås bevilgningen under kap. 3907, post 04 redusert med 7 mill. kroner.

Kap. 3939 Støtte til skipsbygging

Post 50 Tilbakeføring fra fond for støtte ved skipskontrakter

Ordningen med kontraktsrelatert verftsstøtte ble avvirket i 2000. Siste frist for levering under ordningen var 31. desember 2003. Da det bl.a. tar noe tid å få inn all nødvendig informasjon i forbindelse med utbetaling er ikke ordningen endelig avsluttet. Ut fra innestående på fond og beregnet gjenstående utbetalinger under ordningen pr. 3. mai 2004 kan det tilbakeføres 300 mill. kroner til statskassen.

På denne bakgrunn foreslås bevilgningen under kap. 3939, post 50 økt med 300 mill. kroner.

Kap. 3950 Forvaltning av statlig eierskap

Post 95 (Ny) Tilbakeføring fra Statens Bankinvesteringsfond

Det vises til omtale av overføringen av statens aksjer i DnB NOR ASA fra Statens Bankinvesteringsfond til Nærings- og handelsdepartementet under kap. 950, post 96.

På det grunnlag foreslås bevilget 11 114,82 mill. kroner under kap. 3950, ny post 95 på statsbudsjettet 2004.

Post 96 Salg av aksjer

Norsk Hydro ASA – tilbakekjøp av aksjer

Generalforsamlingen i Norsk Hydro ASA ga i 2003 selskapet fullmakt til å foreta tilbakekjøp av egne aksjer i markedet med sikte på å slette disse gjennom en kapitalnedsettelse. Dette er en metode der overflødig egenkapital føres tilbake til aksjemarkedet. Staten forpliktet seg til å opprettholde sin eierandel i selskapet etter kapitalnedsettelsen og deltok således i tilbakekjøpet ved å stille til disposisjon for sletting et forholdsmessig antall aksjer. Kapitalnedsettelsen ble vedtatt på ekstraordinær generalforsamling i Norsk Hydro ASA 15. januar 2004. Staten får utbetalt 444,9 mill. kroner for sin andel av tilbakekjøpet.

NOAH Holding AS

Nærings- og handelsdepartementet har fullmakt til å redusere statens eierandel i selskapet ned mot null. Nærings- og handelsdepartementet inngikk 1.

desember 2003 avtale med Gjelsten Holding AS om salg av statens aksjepost på 70,89 pst. i NOAH Holding AS for 56,7 mill. kroner. Salgssummen er forutsatt innbetalt innen 30. juni 2004.

Telenor ASA

Nedsalg av aksjer

Nærings- og handelsdepartementet gjennomførte 29. mars 2004 et salg av 170 mill. aksjer i Telenor ASA. Transaksjonen ble utført som et blokksalg utenom børsmarkedet. Aksjene ble solgt til investeringsbanken Goldman Sachs etter en budprosess og aksjene skulle videreplaseres hos institusjonelle investorer i Norge og i utlandet. Som følge av nedsalget ble statens eierandel i Telenor redusert fra 62,6 til 53,2 pst. Inntektene fra dette salget utgjorde 8 356,4 mill. kroner, dvs. 49,155 kroner pr. aksje.

Salget til institusjonelle investorer ble fulgt opp av et salg av om lag 700 000 aksjer til privatpersoner i Norge og EØS-området. Prisen til privatpersoner ble satt til 48,50 kroner.

Salget av 170,7 mill. aksjer innbrakte 8 390,1 mill. kroner. Statens eierandel i Telenor ASA er etter dette 53,148 pst. Aksjesalget er i tråd med Regjeringens mål om å redusere det statlige eierskap i norsk næringsliv. Stortinget ga i juni 2002 Regjeringen fullmakt til et nedsalg av statens eierinteresser i Telenor ASA til 51 pst., jf. St.meld. nr. 22 og Innst. S. nr. 264 for 2001–2002 Et mindre og bedre statlig eierskap.

Tilbakekjøp av aksjer

Generalforsamlingen i Telenor ASA ga i 2003 selskapet fullmakt til å foreta tilbakekjøp av egne aksjer i markedet med sikte på å slette disse gjennom en kapitalnedsettelse. Dette er en metode der overflødig egenkapital føres tilbake til aksjemarkedet. Staten forpliktet i januar 2004 å opprettholde sin eierandel i selskapet etter kapitalnedsettelsen og deltok således i tilbakekjøpet ved å stille til disposisjon for sletting et forholdsmessig antall aksjer. Kapitalnedsettelsen ble vedtatt på ordinær generalforsamling i Telenor ASA 6. mai 2004. Staten vil få utbetalt 695,4 mill. kroner for sin andel av tilbakekjøpet.

På bakgrunn av ovennevnte transaksjoner knyttet til Norsk Hydro ASA, NOAH Holding ASA og Telenor ASA foreslås det å øke bevilgningen under kap. 3950, post 96 med 9 587,1 mill. kroner.

Kap. 5320 Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (jf. kap. 2421)

Post 95 Tilbakeføring av innskuddskapital

Gjennom St.prp. nr. 1 for 2003–2004 er det bevilget 10 mill. kroner i innskuddskapital til Innovasjon Norge under kap. 2421, post 95 ved tilbakeføring av innskuddskapital fra SND som er inntektsbevilget under kap. 5320, post 95.

I tillegg til dette grunnbeløpet er det forutsatt at også SNDs resterende egenkapitalmidler knyttet til lavrisikolåneordningen skal overføres til det nye selskapet Innovasjon Norge og legges til innskuddskapitalen. Basert på SNDs regnskap for 2003, utgjør det aktuelle egenkapitalbeløpet ca. 587,5 mill. kroner.

På dette grunnlag foreslås bevilgningen under kap. 5320, post 95 økt med 587 483 000 kroner.

Kap. 5325 Innovasjon Norge

Post 50 Tilbakeføring fra landsdekkende innovasjonsordning

På grunnlag av regnskapet for 2003 for Statens nærings- og distriktsutviklingsfonds virkemidler knyttet til kap. 2420, postene 50, 51, 54 og 55 vil det bli tilbakeført til sammen ca. 26,3 mill. kroner. Bakgrunnen er at midler som ikke er bundet opp i tilsagn om tilskudd eller tapsfondsmidler knyttet til tilsagn om lån eller garantier ved utgangen av året skal tilbakeføres i påfølgende budsjettermin. Tilsvarende gjelder annullerte eller reduserte tilsagn ved utgangen av det tredje året etter at tilsagn ble gitt.

På denne bakgrunn foreslås bevilgningen under kap. 5325, post 50 økt med 21,3 mill. kroner.

Kap. 5343 Statens varekrigsforsikring

Post 50 Avvikling

Ny «Lov om statleg varekrigsforsikring» av 12. desember 2003 trådte i kraft 1. januar 2004. Fra samme dato ble lov om Statens Varekrigsforsikring (SVF) av 1948 opphevet. SVF er etter dette under avvikling og forutsatt endelig avviklet innen 30. juni 2004.

Ved Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2004 ble det vedtatt å tilbakeføre 110 mill. kroner til statskassen fra Statens Varekrigsforsikring. Regnskapet pr. 31. desember 2003 viser et positivt resultat for SVF på ca. 64,4 mill. kroner og en balanse på ca. 169,6 mill. kroner.

Eventuelle utgifter i 2004 til å etablere det nye beredskapssystemet er foreslått dekket av fondets

midler før tilbakeføring og avvikling. I tillegg er det avsatt 10 mill. kroner i et rentebærende fond som forvaltes av Nærings- og handelsdepartementet. Renteinntektene fra fondet er forutsatt å dekke driftsutgiftene til det nye beredskapssystemet. Videre er det forutsatt at utgifter til avvikling av SVF i 2004 dekkes av gjestående midler før avvikling.

Den nye ordningen har foreløpig ikke egne midler utover avsetning til driftsfond. Nærings- og handelsdepartementet har med virkning fra 1. januar 2004 inngått en avtale med Garanti-Instituttet for Eksportkreditt (GIEK) om drift av det nye beredskapssystemet. Driftsutgifter er budsjettet med ca. 0,5 mill. kroner årlig. I tillegg kommer midler til etablering av den nye ordningen. GIEK skal som sekretariat bl.a. vedlikeholde det som kreves for raskt å kunne etablere en varekrigsforsikring i statlig regi, være en informasjonskilde for Nærings- og handelsdepartementet, eventuelt gi råd om iverksetting av ordningen i krisesituasjoner og i tilfelle drifte ordningen på vegne av Nærings- og handelsdepartementet og i samråd med et oppnevnt styre.

Etter en nærmere vurdering har Nærings- og handelsdepartementet kommet til at administrasjonsutgiftene ved den nye beredskapsordningen bør dekkes gjennom en årlig tilskuddbevilgning framfor gjennom avkastningen fra det rentebærende fondet på 10 mill. kroner som opprinnelig forutsatt. Nærings- og handelsdepartementet gir årlige tilskudd til beredskapsformål over statsbudsjettet under kap. 900, post 71. Nærings- og handelsdepartementet foreslår at tilskuddsposten utvides til også å omfatte nevnte utgifter til ordningen med statlig varekrigsforsikring og foreslår en samlet bevilgning på 3,7 mill. kroner under kap. 900, ny post 72. Fond som basis for drift av beredskapssystem for statlig varekrigsforsikring forutsettes dermed avviklet og fondsmidlene på 10 mill. kroner tilbakeføres til statskassen.

På denne bakgrunn foreslås bevilgningen under kap. 5343, post 50 økt med 50 mill. kroner.

Kap. 5460 Garanti-Instituttet for Eksportkreditt

Post 50 Tilbakeføring fra risikoavsetningsfond for SUS/Baltikum-ordningen

Det er budsjettet med en tilbakeføring av tilskudd til risikoavsetningsfondet på 5 mill. kroner i 2004. Størrelsen på fondsmidlene er pr. 31. desember 2003 på 35,4 mill. kroner, mens behovet for å dekke garantiansvaret under ordningen pr. 31. desember 2003, var 27,6 mill. kroner. Beløpet som kan tilbakeføres blir dermed 7,8 mill. kroner.

På denne bakgrunn foreslås bevilgningen under kap. 5460, post 50 økt med 2,8 mill. kroner.

Kap. 5625 Renter og utbytte fra Innovasjon Norge

Post 80 Renter på lån til statskassen

Oppdaterte anslag fra Innovasjon Norge tilsier at det på grunn av rentenedsettelse og utvidet bruk av korte lån vil være grunnlag for å redusere bevilgningen med 23,5 mill. kroner.

På dette grunnlag foreslås det at bevilgningen under kap. 5625, post 80 reduseres med 23,5 mill. kroner.

Post 81 Rentemargin, risikolåneordningen

Som følge av volumutviklingen på de landsdekkende risikolånene ble det ingen netto rentemargin etter dekning av administrasjonskostnadene på ordningen i 2003.

På dette grunnlag foreslås det at bevilgningen under post 81 reduseres med 2 mill. kroner.

Kap. 5656 Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning

Post 80 Utbytte

I vedtatt budsjett for 2004 er det ført opp 7 471,8 mill. kroner i samlet aksjeutbytte fra selskaper under Nærings- og handelsdepartementets forvaltning. Etter de opplysninger Nærings- og handelsdepartementet har fått fra de aktuelle selskapene, kan det samlede utbytteanslaget for regnskapsåret 2003, med utbetaling i 2004, økes med 100,2 mill. kroner.

Økningen skyldes hovedsakelig høyere utbytteutbetalinger fra Norsk Hydro ASA, Telenor ASA, Eksportfinans ASA og Nammo AS enn tidligere forventet. Dette motvirkes i noen grad av redusert utbytte fra Statkraft SF, DnB NOR ASA og Kongsberg Gruppen ASA.

På dette grunnlag foreslås inntektsbevilgningen under kap. 5656, post 80 økt med 100,2 mill. kroner.

Andre saker

Innovasjon Norge – nytt tapsavsetningssystem for garanti- og låneordninger

I dagens tapsavsetningssystem for Innovasjon Norges garanti- og låneordninger gis størrelsen på tapsefondet gjennom de årlige budsjettene. Fra 2003 har tapsefondet vært på 40 pst. av utlånsrammen for den landsdekkende og 30 pst. for den distriktsrette-

de risikolåneordningen. Tilførsel til tapsfond har på denne måten vært uavhengig av faktiske tap og tapsfondsavsetningene har vært lavere enn den reelle risikoen i utlånsporteføljen. I tillegg har tapsfondene kun dekket konstaterte tap og spesifiserte tapsavsetninger.

På dette grunnlag legges det opp til et nytt tapsavsetningssystem som innebærer at Innovasjon Norge avsetter midler til nasjonalt tapsfond, tilsvarende den vurderte risikoen i hvert enkelt lånetilsgagn. Ved konstaterte tap skjer trekk fra tapsfond fra det nasjonale tapsfondet. Innovasjon Norge vurderer hvert år tapsfondets størrelse opp mot den anslåtte risiko i låneporteføljen. Til grunn for risikovurderingen skal ligge både uspesifisert og generell risiko. Grunnen til at tapsfondet for risikolån også må ta høyde for den generelle risiko, er at tapsfondet skal bære de samlede tap som vil oppstå.

Moxy Trucks AS

Ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 46 og Innst. S. nr. 192 for 2000–2001 Moxy Trucks AS – egenkapitaltilførsel fikk Nærings- og handelsdepartementet fullmakt til å stille garanti for en driftskreditt på 30 mill. kroner til Moxy Trucks AS. Garantien utløp 31. desember 2001. Stortinget forlenget garantiperioden til 31. desember 2002 ved behandlingen av St.prp. nr. 37 og Innst. S. nr. 90 for 2001–2002 Moxy Trucks AS – forlengelse av statlig garanti.

Moxy Trucks AS ble tatt under konkursbehandling i februar 2003. Ved Stortingets behandling av St. prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 260 for 2002–2003 Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2003 ble det bevilget 30 mill. kroner som tilskudd til avskrivning av garantiansvaret. Bevilgningen ble senere gjort overførbar, jf. St. prp. 18 og Innst. S. nr. 71 for 2003–2004 Om endringer av løyvingar på statsbudsjettet 2003 under Nærings- og handelsdepartementet.

Behandlingen av konkursboet er i ferd med å avsluttes. Bobehandlingen viser at hele garantien på 30 mill. kroner kommer til utbetaling.

Garanti-Instituttet for Eksportkreditt

Som følge av at innføringen av det nye saksbehandlersystemet NYTTIG har tatt lengre tid enn forutsatt, vil ca. 3,5 mill. kroner utover opprinnelig budsjetterte driftsutgifter under Garanti-Instituttet for Eksportkreditt (GIEK) påløpe i 2004. Dette dreier seg hovedsakelig om en forskyvning av utgifter fra 2003 til 2004, og utgiftene i 2003 ble derfor lavere

enn budsjettert. GIEK vil i tillegg få ca. 1 mill. kroner i økte driftsutgifter i 2004 pga. administrasjon av en ny anbudsgarantiordning for Utenriksdepartementet (UD). Disse utgiftene vil bli refundert fra UD.

På grunn av ovennevnte forhold er det behov for å øke rammen for driftsutgifter under kap. 2460, post 24 (underpost 2) i GIEK med 4,5 mill. kroner, fra 38 til 42,5 mill. kroner. GIEKs driftsutgifter dekkes av garantipremiene fra virksomhetens garantiordninger og refusjoner. Rammen for driftsinntekter (underpost 1) vil bli økt tilsvarende. Økningen i driftsutgifter har derfor ingen netto virkning på driftsresultatet.

Statseierskapsutvalget

Ved Stortingets behandling 18. juni 2002 av St.meld. nr. 22 og Innst. S. nr. 264 for 2001–2002 Et mindre og bedre statlig eierskap, ble det truffet to vedtak vedrørende et nytt eierskapsutvalg:

Forslag nr. 11 (fra Ap, Frp, SV, Sp) – *Stortinget ber Regjeringa setja ned eit hurtigarbeidande utval for å få ein brei gjennomgang med sikte på ei betre organisering og forvaltning av det statlege eigarskapet.*

Komitéinnstillingens tilråding, forslag nr. V – *Stortinget ber Regjeringa kome attende til Stortinget med ei eiga sak om ulike modellar for ei meir profesjonell utøving av statens eigarskap.*

På denne bakgrunn ble «Statseierskapsutvalget» – et utvalg for en bred gjennomgang med sikte på en bedre organisering og forvaltning av det statlige eierskapet – oppnevnt ved kongelig resolusjon 15. november 2002. Utvalget avga sin utredning til Nærings- og handelsdepartementet 16. mars 2004.

Utredningen skal sendes på en tre måneders allminnelig høring i samsvar med reglene for offentlige utredninger i Utredningsinstruksens kap. 5. På grunnlag av høringen og Regjeringens egne vurderinger, forventes en sak å kunne fremmes for Stortinget.

3.10 Fiskeridepartementet

Kap. 1020 Havforskningsinstituttet

Post 01 Driftsutgifter

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen på kap. 1020 Havforskningsinstituttet post 01 Driftsutgifter med 3 mill. kroner. Reduksjonen vil medføre noe redusert aktivitetsnivå.

Kap. 1023 Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU

Post 50 Tilskudd til Norges forskningsråd, kan overføres

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen på kap. 1023 Fiskeri, havbruks- og transportrettet FoU, post 50 Tilskudd til Norges forskningsråd med 10 mill. kroner. Reduksjonen vil medføre noe redusert forskningsaktivitet.

Post 70 Tilskudd til Fiskeriforskning i Tromsø, kan overføres

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen på kap. 1023 Fiskeri, havbruks- og transportrettet FoU, post 70 Tilskudd til Fiskeriforskning i Tromsø med 3 mill. kroner. På grunn av forsinket overtagelse av torskeavlsstasjon i forhold til planen, vil kuttet ikke påvirke aktiviteten i 2004.

Kap. 1030 Fiskeridirektoratet

Post 01 Driftsutgifter

Det var i utgangspunktet lagt opp til at Fiskeridirektoratets distriktslaboratorier skulle overdras til nye, private eiere fra 1. januar 2004. Overdragelsen ble imidlertid utsatt til 1. mai 2004. Som følge av dette antas det at det samlet vil komme inn om lag 300 000 kroner i laboratorieinntekter i 2004. Disse inntektene skal bidra til å finansiere driften av laboratoriene.

Det fremmes derfor forslag om en økning i bevilgningen på kap. 1030 post 01 med 300 000 kroner og en tilsvarende økning i bevilgningen på kap. 4030 post 07 (Ny) Inntekter ved laboratoriene.

Kap. 1040 Fiskeristøtte og strukturtiltak

Post 70 Tilskudd til støtte av fiskeriene, kan overføres

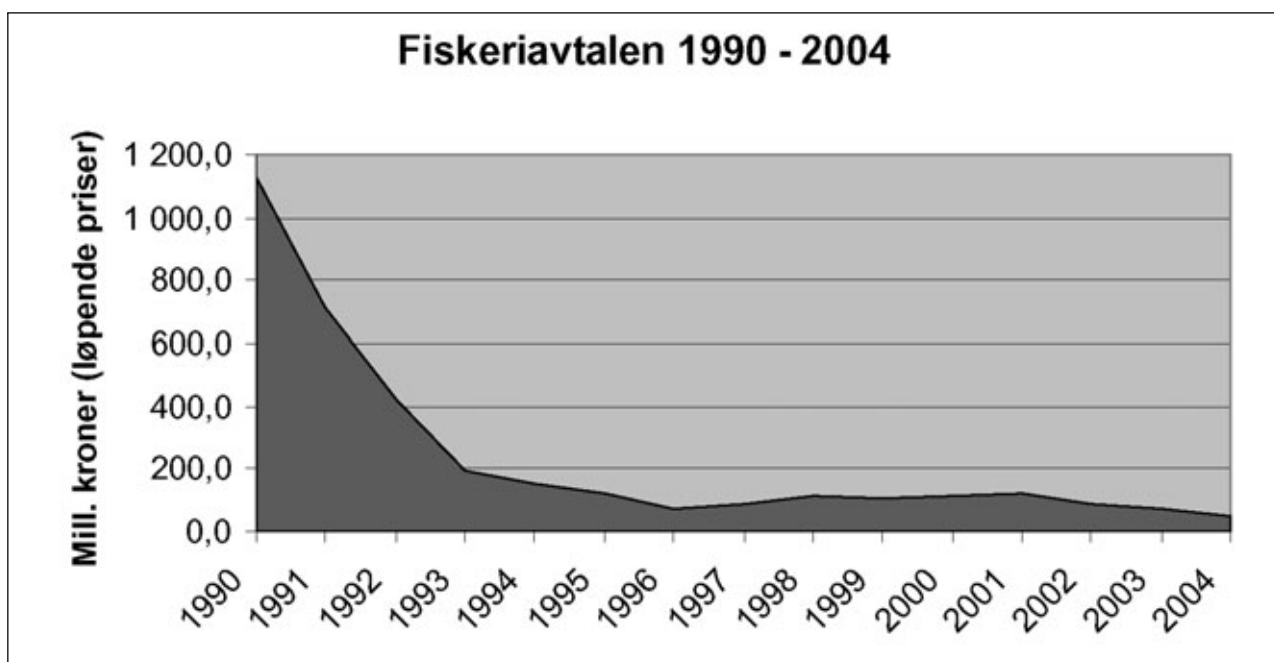
Regjeringa fremmer forslag om avvikling av Hovedavtalen av 1964 (fiskeriatvanten) og garantilottordningen

Hovedavtalen av 1964

Fiskeriatvanten er forankret i Hovedavtalen for fiske­næringen inngått 3. juni 1964 mellom Fiskeridepartementet og Norges Fiskarlag. Gjennom Hovedavtalen innledet myndighetene og Norges Fiskarlag et nærmere samarbeid med sikte på tiltak som kunne øke lønnsomheten i fiske­næringen slik at fiskerne kunne oppnå en inntekt minst på linje med inntektene i andre yrker og slik at næringen etter hvert kunne gjøres uavhengig av statlige støttetiltak.

Utviklingen i støttenivå

Støttebeløpene har gått fra svært høye nivåer på 1980-tallet, til nivået for 2004 på 50 mill. kroner. Utviklingen fra 1990–2004 vises i figur 3.2.

Figur 3.2 Støttenivå i fiskeriatvanten. Mill. kroner

Store deler av fiskerinæringen har nå god lønnsomhet. Det ble i 2003 fastsatt ordninger for strukturering som omfatter hele den helårsdrevne fiskeflåten. Dette legger grunnlaget for en lønnsom utvikling i hele flåten, og det er Regjeringens vurdering at målene i Hovedavtalen er oppfylt. Fiskerinæringen er i mange sammenhenger best tjent med å framstå som mest mulig subsidiefri. Forhandlingsformen er dessuten lite egnet når støtteomfanget nå er blitt såpass begrenset.

På bakgrunn av dette foreslår Regjeringen at Hovedavtalen for fiskerinæringen sies opp, jf. forslag til romertallsvedtak. Regjeringen vil i forbindelse med forslaget til statsbudsjett for 2005 ta stilling til hvilke ordninger som evt. skal videreføres.

Avvikling av garantilottordningen

Regjeringen foreslår å avvikle garantilottordningen med virkning fra 30. juni 2004 jf. forslag til romertallsvedtak. Ordningen er regelstyrt, og formålet er å sikre en minsteinntekt for fiskere i perioder med dårlig fiske. Årlig kostnad med ordningen har de siste årene vært om lag 10 mill. kroner. Regjeringen mener ordningen ikke stimulerer til omlegging i retning av et mer lønnsomt fiske.

Post 71 Tilskudd til strukturtiltak for kapasitetstilpasning av fiskeflåten, kan overføres

Bevilgningen på posten brukes til kondemnering av fiskefartøy, jf. forskrift om strukturavgift og strukturfond. På grunn av etterskuddsvis fakturering vil inntektene fra strukturavgiften for november og desember 2003 bli inntektsført i 2004, samtidig som inntektene for november og desember 2004 først vil bli innbetalt i 2005. Det oppstår dermed et periodiseringsavvik på 8,741 mill. kroner. Regjeringen fremmer derfor forslag om at det gis en tilsagnsfullmakt på inntil 8,741 mill. kroner knyttet til kap. 1040 post 71, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 1062 Kystverket

Post 01 Driftsutgifter

Innleie av slepefartøy for Nord-Norge og langsiktig modell for slepeberedskapen

I St.prp. 1 Tillegg nr. 10 (2003–2004) Om innleie av slepefartøy for Nord-Norge og budsjettmessig inndekning for 2004 ble det framholdt at Regjeringen ville nedsette en hurtigarbeidende arbeidsgruppe for å utarbeide en mer langsiktig modell for å dek-

ke slepekraftbehovet i nord-områdene. Det kan ikke forventes vesentlige endringer når det gjelder det kommersielle grunnlaget for privat slepekapasitet i Nord-Norge i 2004–2005. Det vil derfor i 2004–2005 fortsatt være en statlig oppgave å sørge for tilstrekkelig slepekapasitet i deler av Nordland og i hele Troms og Finnmark.

Ut fra meteorologiske forhold, erfaringer fra de første fire månedene med statlig slepeberedskap, samt de robuste overvåknings- og rapporteringsrutinene som nå er etablert, vil det være hensiktsmessig med en *differensiering av slepefartøyene i sommer- og vinterhalvåret*. Regjeringen anbefaler at det i vinterhalvåret (1. oktober – 1. april) bør være tre slepefartøyer med tilstrekkelig slepekapasitet i Nord-Norge, og at det i sommerhalvåret (1. april – 1. oktober) er tilstrekkelig med to slepefartøyer med nødvendig slepekapasitet i Nord-Norge.

En ny vurdering av slepebåtberedskapen bør foretas i løpet av 2005 for å få nærmere vurdert forhold relatert til etableringen av private slepebåtressurser knyttet til Snøhvit-feltet, terminalen på Melkøya og petroleumsaktivitetene i Barentshavet. Det vil gi det nødvendige grunnlaget for vurderingen av slepebåtberedskapen i Nord-Norge fra 2006.

Slepebåtberedskap i 2004

Slepefartøyet «Skandi Beta» leies inn av Kystverket i henhold til kontrakt ut 2004. KV «Nordmand Trym» eller tilsvarende fartøy videreføres i den statlige oljevernberedskapen ut 2004. I tillegg settes et tredje kystvaksfartøy inn i den statlige slepebåtberedskapen fra 1. oktober 2004.

Det tas sikte på følgende modell for slepebåtberedskap i 2005

«Skandi Beta» leies i henhold til kontrakt fram til 1. april 2005. Et nytt slepefartøy leies inn av Kystverket fra 1. oktober 2005. KV «Nordmand Trym» eller tilsvarende fartøy beholdes i den statlige slepebåtberedskapen ut 2005. Det nye kystvaksfartøyet som leies inn 1. oktober 2004 videreføres ut 2005.

Det fremmes forslag om en tilleggsbevilgning på 6,5 mill. kroner til inndekning av utgifter til leie av et nytt fartøy fra 1.10.04 og til økte bunkersutgifter som følge av utvidet operasjonsområde for fartøyene i sommerhalvåret.

Det vises til omtale under kap. 900 post 21. For å dekke Fiskeridepartementets del av kostnadene til et minnesmerke etter Scandinavian Star-ulykken, fremmes det forslag om å redusere bevilgningen på kap. 1062 post 01 med 433 000 kroner.

Samlet fremmes det derfor forslag om at bevilg-

ningen på kap. 1062 post 01 økes med 6,067 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Heving og tømning av Gudrun Gisladdottir

Det islandske fiskefartøyet Gudrun Gisladdottir grunnstøtte og sank utenfor Vestvågøy i Lofoten i juni 2002. I medhold av forurensingsloven er det fattet vedtak om at fartøyet skulle tømmes for olje av rederen innen 15. oktober 2002, og heves og fjernes innen 1. mai 2003. Verken fristen for tømning av olje eller fristen for heving og fjerning av vraket er blitt overholdt av rederiet, og den 30. september 2003 ble det besluttet å iverksette en statlig aksjon for å heve vraket samt fjerne olje og last. På denne bakgrunn ble det i St.prp. nr. 34 (2003–2004) fremmet forslag om å øke bevilgningen på kap. 1062 post 21 Spesielle driftsutgifter med 11 mill. kroner. Stortinget sluttet seg til dette.

Arbeidet med hevingen av Gudrun Gisladdottir startet den 15. oktober 2003 etter at det var inngått avtale med entreprenøren Seløy Undervannsservice AS. Hevingskontrakten ble inngått som en fastpriskontrakt med fastsatte utbetalinger knyttet til forskjellige stadier i fremdriften. I kontrakter av den type som Kystverket har inngått med Seløy Undervannsservice AS, er det vanlig at oppdragsgiveren skal svare en nærmere fastsatt kompensasjon for den tiden værforholdene gjør det umulig å utføre arbeid («standby rate» for værhindring). Krav til værforholdene er på samme måte skissert i kontrakten.

Operasjonen med heving av det islandske fartøyet Gudrun Gisladdottir er blitt vesentlig dyrere, og har tatt vesentlig lengre tid enn forutsatt da Kystverket inngikk avtale med operatøren Seløy Undervannsservice AS. I det alt vesentlige skyldes dette ugunstige værforhold i perioden fra arbeid på stedet startet med klargjøring til heving. Som følge av kontraktens vilkår om kompensasjon ved umulige arbeidsforhold, er det frem til 7. mai utbetalt om lag 17,1 mill. kroner. Ved overslag over hevingsoperasjonens totale økonomiske ramme må det tas hensyn til muligheten for tilfredstillende værforhold basert på statistiske vær- og bølgedata. Det foreligger ikke statistiske vær- og bølgedata for posisjonen der Gudrun Gisladdottir er sunket. På bakgrunn av vind- og bølgeerfaringer fra omkringliggende målepunkter, og i lys av erfaringene så langt på arbeidsstedet, vil operasjonens totale ramme bli i størrelsesorden 30 mill. kroner, hvorav 12,5 mill. kroner er knyttet til fastpriskontrakt for heving og tømning av vraket og resterende kostnader er

knyttet til kompensasjon for værhindring. Dette innebærer en merkostnad på om lag 19 mill. kroner i forhold til den opprinnelige bevilgningen på 11 mill. kroner. Denne merkostnaden kan Kystverket ikke dekke innenfor egne rammer.

Vraket av Gudrun Gisladdottir representerer et mulig forurensingspotensial i et område hvor det foregår stor marin verdiskaping. Samtidig vil en stans av hevings- og tømmeoperasjonen pr. 10. mai 2004 medføre at det i henhold til inngått kontrakt vil påløpe ytterligere kostnader, slik at samlet kostnad vil bli om lag 20 mill. kroner. I tillegg kommer kostnader knyttet til eventuell tømning av bunker-solje. Stans av aksjonen på et senere tidspunkt vil øke kostnadene utover dette.

Samlet sett vurderes situasjonen derfor slik at hevings- og tømmeoperasjonen bør gjennomføres til tross for at kostnadene blir større enn forutsatt. Kystverket vil utnytte alle muligheter for å søke dekning av kostnadene for operasjonen hos de ansvarlige for vraket.

Det fremmes derfor forslag om at kap. 1062 post 21 Spesielle driftsutgifter økes med 19 mill. kroner for å dekke økte kostnader knyttet til heving og tømning av Gudrun Gisladdottir.

Rocknes-havariet

Lasteskipet MV Rocknes havarerte den 19. januar 2004 ved Vatløstraumen ved Bergen. Havariet gjorde det nødvendig å iverksette en omfattende oljevernaksjon både på sjø og på land. Sjøaksjonen ble avsluttet 30. januar 2004. Strandaksjonen pågår fortsatt.

Etter forurensningsloven er forurenser ansvarlig for kostnader for begrensnings- og opprensning av oljesøl. Det vil bli krevd refusjon for statens kostnader ved oljevernaksjonen fra ansvarlig forurenser i samsvar med relevante lovbestemmelser.

Kap. 1062 Kystverket, post 21 Spesielle driftsutgifter skal dekke utgifter til aksjoner til bekjempelse av akutt forurensning. Posten ble i saldert budsjett 2004 bevilget med 3,4 mill. kroner. Bevilgningen skal dekke tiltak for å rydde opp i mindre, akutte forurensningssituasjoner.

Kongen har fullmakt til å disponere midler utover gitt bevilgning på kap. 1062 Kystverket, post 21 Spesielle driftsutgifter, så sant tiltaket må treffes uoppholdelig og ikke kan forelegges Stortinget på forhånd. Ved Rocknes-ulykken var det behov for straks å iverksette tiltak for å begrense miljøskadene. Ved kronprinsregentens resolusjon av 30. januar 2004 ble Fiskeridepartementet derfor gitt samtykke til å utgiftsføre inntil 70 mill. kroner ut over bevilgningen på kap. 1062, post 21.

De samlede kostnadene for hele aksjonen er anslått til 91,5 mill. kroner. Det er anslått at om lag 87,5 mill. kroner av disse kostnadene er påløpt pr. 10. mai 2004. Det er fortsatt usikkerhet knyttet til anslaget. Dette gjelder særlig i forhold til kostnadene for rengjøring og behandling av oppsamlet masse.

På bakgrunn av det foreliggende anslaget for kostnadene knyttet til Rocknes aksjonen foreslås det at bevilgningen på kap. 1062 Kystverket, post 21 Spesielle driftsutgifter økes med 91,5 mill. kroner. I tillegg kommer forslag til økt bevilgning på 19 mill. kroner knyttet til heving og tømning av Gudrun Gisladdottir, jf. omtale over. Samlet foreslås bevilgningen på posten økt med 110,5 mill. kroner.

Post 30 Maritim infrastruktur, kan overføres, kan nyttes under post 24

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger fremmes det forslag om å redusere bevilgningen på kap. 1062 Kystverket, post 30 Maritim infrastruktur med 9,5 mill. kroner. Dette vil medføre lavere utbyggingsaktivitet.

Post 60 Tilskudd fiskerihavneanlegg, kan overføres

Pga. lavere utbetalingstakt enn forutsatt, vil det bli mindre utbetalinger i 2004 enn budsjettet. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen på kap. 1062 Kystverket, post 60 Tilskudd fiskerihavneanlegg med 10 mill. kroner i 2004. Det fremmes samtidig forslag om å øke tilsagnsfullmakten i 2004 fra 20 til 30 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 1070 Loran-C

Post 70 Tilskudd til utbygging og drift av Loran-C, kan overføres

Bevilgningen på posten har vært benyttet til å dekke Norges andel av driftsutgifter og norske investeringsforpliktelser i NELS-samarbeidet, herunder utgifter knyttet til Eurofix. På grunn av overførte midler har det både i 2002 og 2003 vært nok midler til å dekke driftskostnadene. Det har derfor ikke vært foreslått bevilgning på posten i 2002 og 2003.

Resterende bevilgning på posten pr. 31. desember 2003 var 4,041 mill. kroner. Som følge av regelen om at det maksimalt kan overføres inntil summen av siste to års bevilgning, var det ikke mulig å overføre midler fra 2003 til 2004.

Det fremmes derfor forslag om å bevilge 1,914 mill. kroner på posten til å dekke driftsutgiftene til NELS CAO og Loran-C-stasjonen på Ejde i Færøyene i 2004.

Kap. 2415 SND, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak

Som følge av at SND nå er en del av Innovasjon Norge foreslås benevnelsen på kapitlet endret fra «SND, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak» til «Innovasjon Norge, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak» i jf. Forslag til romertallsvedtak.

Kap. 4030 Fiskeridirektoratet

Post 07 (Ny) Inntekter ved laboratoriene

Det vises til omtale under kap. 1030 Fiskeridirektoratet post 01 Driftsutgifter.

Det fremmes forslag om å bevilge 300 000 kroner på kap. 4030 Fiskeridirektoratet post 07 Inntekter ved laboratoriene.

Post 10 (Ny) Gebyr kvalitetskontroll

Som følge av overføring av sjømattilsynet til Mattilsynet fra 1. januar 2004, ble det ikke foreslått bevilgning på posten i 2004. Det er likevel kommet inntekter i 2004 som følge av etterslep i innbetalinger knyttet til fakturerte gebyrer i 2003. Det foreslås derfor å bevilge 5,625 mill. kroner på kap. 4030 Fiskeridirektoratet post 10 Gebyr kvalitetskontroll.

Post 11 (Ny) Avgift fiskefôrkontroll

Som følge av overføring av sjømattilsynet til Mattilsynet fra 1. januar 2004, ble det ikke foreslått bevilgning på posten i 2004. Det er likevel kommet inntekter i 2004 som følge av etterslep i innbetalinger knyttet til fakturerte gebyrer i 2003. Det foreslås derfor å bevilge 790 000 kroner på kap. 4030 Fiskeridirektoratet post 11 Avgift fiskefôrkontroll.

Andre saker

Utkastkommisjonens rapport

Kommisjonen som har vurdert tiltak mot ulovlig utkast av fisk fra fiskeflåten la 28. april 2004 frem sin rapport. Kommisjonen har gjennomført sitt arbeid innenfor mandatet og har gitt sine vurderinger og råd om tiltak i henhold til dette.

Kommisjonen har vært ledet av politiadvokat Arnt-Erik Oust fra Sunnmøre politidistrikt og har hatt Fiskeridirektoratets regiondirektør i Troms, Arne Luther, og leder av operasjonsavdelingen ved Kystvaktskvadron Nord, orlogskaptein Lars Kjøren som medlemmer.

Bakgrunn for nedsettelse av kommisjonen

I NRK-programmet «Brennpunkt» 17. februar 2004 ble det fremsatt alvorlige påstander om ulovlig utkast av fisk fra den norske fiskeflåten. Påstandene var av en slik karakter at fiskeriministeren fant det nødvendig å sammenkalle kontrollinstansene til et møte om saken og på den bakgrunn besluttet opprettelsen av en hurtigarbeidende kommisjon som skulle gi Regjeringen råd om eventuelle tiltak som bør settes inn på dette området.

Kommisjonens hovedfunn og anbefalinger

I det følgende gis en gjennomgang av kommisjonens hovedfunn og anbefalinger. Regjeringen har ikke foretatt noen vurdering av rapporten.

Kommisjonen anslår at det finner sted et betydelig utkast av fisk og legger for år 2000 til grunn beregninger som tilsier at det kastes ut fisk til en verdi av 760 millioner kroner fra norske fartøy. Utkast fra utenlandske fartøy i norske farvann er ikke med i beregningene, slik at den totale verdien dermed er større. Kommisjonen har ikke kunnet konstatere endrede forhold som tilsier at omfanget av utkast er mindre i dag enn i år 2000.

Dagens kontrollarbeid, sanksjonssystemet og virkemidler for å unngå at det fanges småfisk eller annen uønsket fisk, herunder permanent eller midlertidig stenging av fiskefelt og tekniske regulerings tiltak som minstemål på maskevidde og øvrige seleksjonsinnretninger gjennomgås. Det konstateres at utkastforbudet og de tilhørende regulerings tiltakene er enkelt utformet og at reglene ikke medfører problemer i forhold til tilgjengelighet og forståelse blant fiskerne.

Kommisjonen anser at utkast av fisk innebærer sløsing med ressurser, undergraving av bestander og vanskeliggjøring av en rasjonell ressursforvaltning fra myndighetenes side. Kommisjonen påpeker at utkastforbudet er vanskelig å håndheve og konkluderer på denne bakgrunn med at det må settes inn tiltak for å begrense dette problemet.

Kommisjonen understreker at tiltakene må omfatte samtlige fartøy som fisker i farvann underlagt norsk jurisdiksjon og at tiltakene må tilgodese både behovet for å avdekke regelbrudd og sikre fangstdata til bruk i havforskningens bestandsberegninger.

Økt kontroll

Kommisjonen tilrår at en betydelig økning av antallet inspektører på havet må finne sted. Det foreslås at dages antall på 3 økes til 40 som et utgangspunkt. Det tilrås videre at inspektørene må ha full

myndighet og være offentlig tilsatte tjenestemenn. Disse må i tillegg til å forhindre regelbrudd arbeide etter metoder for prøvetaking utviklet i samråd med Havforskningsinstituttet og dermed bidra i bestandsberegningsarbeidet. Tilsvarende foreslås landingskontrollen styrket med minimum 31 stillinger, samt 8 stillinger regionalt og sentralt for administrasjon, bearbeiding av informasjon m.v.

Det påpekes videre at Kystvakten må løse sitt radarproblem for å kunne nyttiggjøre seg helikopterkapasiteten og dermed bli mer effektive i denne sammenheng og det foreslås å tilføre økte midler for å kunne utnytte seilingskapasiteten fullt ut.

Organisering av Fiskeridirektoratets kontrollarbeid

Kommisjonen påpeker behovet for å endre organiseringen av kontrollarbeidet i Fiskeridirektoratet. Kontrollvirksomheten må tilpasses de aktuelle fiskeriene, flåtestruktur og landingsindustrien for å styrke kontrollarbeidet generelt, herunder også i forhold til utkastproblematikken. Det foreslås 3 kontrollregioner, mot dagens organisering i 7 regioner. Det anses at en reduksjon i antall kontrollregioner vil gi sterkere enheter bedre rustet til å møte kravene til en effektiv ressurskontroll.

Automatisk informasjonsinnsamling

Det foreslås å pålegge næringen å ta i bruk utstyr for automatisk registrering av opplysninger på sjøen og på land. På sjøen vil det være utstyr som registrerer opplysninger om belastning av vinsjer ved bruk av trål, snurrevad og ringnot. Kombinert med opplysninger fra pumping av fisk om bord i fartøyet vil dette kunne være av stor betydning for å bekjempe problemet med utkast fra de pelagiske fiskeriene.

Øvrige tekniske regulerings tiltak

Kommisjonen foreslår at det innføres et forbud mot å ha utstyr om bord som kverner opp avfall og som dermed kan skjule fisk som kastes ut.

Det bør videre innføres sorteringsrist i rekefisket og trålfisket i Nordsjøen. Kriteriene for stenging av fiskefelt i Barentshavet bør bli strengere for i større grad å bevare ungfisk og reker. Etter modell fra Barentshavet bør det også innføres en overvåkingstjeneste for stenging og åpning av fiskefelt i Nordsjøen.

Bruk av tilgjengelige sanksjoner

Kommisjonen legger vekt på at det ikke må være forskjeller i sanksjonsbruk når det gjelder overtret-

delser på sjø og landsiden. Videre påpekes det at administrative sanksjoner i form av tilbaketrekking av retten til å utøve fiske må benyttes og at dette må kombineres med avkorting av kvoten for å bli et effektivt sanksjonsmiddel.

Tiltak fra næringen selv

Kommisjonen ser det som viktig at næringen selv øker innsatsen med å bedre den generelle moralen og etikken. Det foreslås at organisasjonene innfører sanksjoner mot medlemmer som bryter med organisasjonenes verdigrunnlag.

Kommisjonen har lagt frem en omfattende liste med forslag til tiltak. Rapportens hovedkonklusjon er at vi har et utkastproblem av et betydelig omfang og at tiltak må settes inn.

Oppfølging

Fiskeridepartementet vil i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 gi en samlet oversikt over fiskeriforvaltningens arbeid for å bedre ressurskontrollen, både mht. utkast av fisk og øvrige regelbrudd.

Det vil bli redegjort for arbeidet som er foretatt etter redegjørelsen i Stortinget om ulovligheter, kontroll og tiltak i 2001, samt hvilke tiltak som planlegges iverksatt, herunder på bakgrunn av utkastkommisjonens rapport.

Etablering av torskeavlstsasjon i Tromsø

Som et ledd i satsingen på torsk som kommersiell oppdrettsart ble det i Stoltenberg-regjeringens forslag til statsbudsjett for 2002 bl.a. varslet at det skulle igangsettes prosjektering av en ny avlstsasjon for torsk i Tromsø, med sikte på snarlig byggestart. I tråd med dette ble Statsbygg 12. mars 2002 bedt om å starte prosjektering av en ny avlstsasjon for torsk ved havbruksstasjonen i Kårvika.

Det var i utgangspunktet lagt til grunn et avlsprogram på 50 familiegrupper. Basert på vurderinger i Fiskeriforskning og i en oppnevnt referansegruppe for torskeavl, kom en senere frem til at et fullverdig avlsprogram for torsk med kommersielle mål minst måtte omfatte 200 familiegrupper. Dette omfanget ble lagt til grunn for prosjektering av ny avlstsasjon.

Underveis i prosjekteringen kom det fram at en ny avlstsasjon ville bli svært mye dyrere enn det som var skissert i det opprinnelige opplegget basert på 50 familiegrupper. Selv etter flere runder med justeringer i kravspesifikasjoner mv. for å få ned kostnaden, viste en grov kostnadskalkyle at en ny avlstsasjon ville kreve en investering på 160–200 mill. kroner.

I løpet av våren/sommeren 2003 tok Troms marin yngel (TMY) kontakt med Fiskeriforskning og senere Fiskeridepartementet for å sondere om det var interesse for å overta deres nyoppsatte produksjonsanlegg for torskeyngel på Kraknes utenfor Tromsø og tilpasse denne til avlstsasjon for torsk. Markedet for torskeyngel er mettet, og dette har ført til at noen av aktørene i markedet vil måtte legge ned eller redusere aktiviteten av økonomiske hensyn. TMY er en av disse. Tilbudet av torskeyngel er også blitt stort pga. en langt høyere overlevelsesprosent for torskeyngel enn det som tidligere var forventet.

Etter en vurdering av produksjonsanlegget til TMY kom en fram til at anlegget var teknisk velegnet og at det kreves relativt lite ombygging/ominnredning for å ta det i bruk som avlstsasjon. Det var samtidig en rekke andre momenter som talte for å overta anlegget, bl.a.:

- Overtagelse og ombygging av TMYs anlegg til avlstsasjon vil innebære inntil 2 års raskere oppstart av full-skala avlsprogram.
- Totalinvesteringen for overtagelse og ombygging vil bli vesentlig lavere enn å bygge ny avlstsasjon.
- Veterinærmessige forhold gjør Kraknes bedre egnet enn en samlokalisering ved havbruksstasjonen i Kårvika.
- Ved en framtidig utskilling av avlsprogrammet i et eget kommersielt selskap, vil en avlstsasjon på Kraknes være bedre egnet enn samlokalisering i Kårvika.
- En samdrift med TMY på Kraknes (TMY vil fortsette i sitt tidligere produksjonsanlegg ved siden av nyanlegget) på kommersielle vilkår vil skape driftsmessige og kompetansmessige synergier for begge parter.

På bakgrunn av dette, og en positiv holdning i styret til Fiskeriforskning til denne løsningen, ble Statsbygg bedt om å gå inn i forhandlinger med hhv. SIVA som eier av bygg og TMY som eier av innvendig produksjonsanlegg mv. Forhandlingene med TMY er avsluttet, mens det gjenstår noen mindre avklaringer med SIVA.

Det må også avklares nødvendig behov for ombygginger og andre tilpasninger, herunder anskaffelse av et sjøanlegg.

Samlet vurderer Fiskeridepartementet den foreliggende løsningen som et godt alternativ til å bygge ny avlstsasjon. De samlede kostnadene for en ferdig ombygd avlstsasjon med tilhørende sjøanlegg mv. er ikke endelig avklart, men det anslås at de endelige kostnadene vil ligge rundt 100–130 mill. kroner Usikkerheten knytter seg i hovedsak

til kostnadene for ombygging/tilpasning og sjøanlegg.

Fiskeridepartementet har på denne bakgrunn kommet frem til at Statsbygg bør kjøpe ut SIVA og TMYs produksjonsanlegg som et kurantprosjekt, bygge om denne, og fakturere husleie for stasjonen. I utgangspunktet er det lagt til grunn at Fiskeridepartementet står som leietager til stasjonen, mens Fiskeriforskning dekker nødvendig husleie og driftskostnader innenfor Fiskeridepartementet tilskudd til instituttet.

Det legges opp til at kjøp av stasjonen foretas i slutten av juni 2004, og at stasjonen ombygges/tilpasses til avlsstasjon med sikte på ferdigstilling høsten 2004. Stasjonen vil dermed komme i stedet for det opprinnelige forslaget om å bygge ny avlsstasjon i Kårvika.

I budsjettet for 2004 er det tatt høyde for kostnader til drift og vedlikehold av ny avlsstasjon i 8–9 måneder. Ettersom overtagelse og ombygging av stasjonen er noe forsinket, er det rom for en mindre reduksjon i tilskuddet til Fiskeriforskning i 2004 uten at dette går utover aktivitetsnivået, jf. forslag under kap. 1023 post 70.

Konkurransesutsetting av Kystverkets produksjonsvirksomhet

I St.meld. nr. 24 (2003–2004) Nasjonal transportplan 2006–2015 orienteres det om at Regjeringen tar sikte på å etablere Kystverket Produksjon som et heleid statlig AS, og at saken vil forelegges Stortinget i løpet av vårsesjonen 2004. Det arbeides fortsatt med grunnlaget for en konkurranseutsetting av Kystverket Produksjon. Regjeringen tar sikte på å komme tilbake til Stortinget om saken i forbindelse med forslaget til statsbudsjett for 2005.

Underskudd knyttet til drift av trafikksentraler (VTS) i 2003

Driften av VTS finansieres gjennom sikkerhetsgebyrer som kreves inn av Kystverket. Inntektene er budsjettert over kap. 4062 post 01, mens utgiftene er budsjettert over kap. 1062 post 01. Resultatet for 2003 viser et underskudd for VTS på 9,6 mill. kroner. Dette skyldes i hovedsak høyere kostnader enn budsjettert. I tillegg har det i 2003 vært en mindre inntektssvikt. Ettersom det var mindreforbruk på andre områder innenfor Kystverket, medførte ikke underskuddet at Kystverket fikk et uhjemlet merforbruk i 2003.

Kostnadsøkningen skyldes i hovedsak at en planlagt bemanningsreduksjon på enkelte trafikksentraler ikke har latt seg gjennomføre som plan-

lagt. Tidligere utførte alle trafikksentralene losformidling i tillegg til trafikksentraltjenester. I 2003 ble imidlertid losformidlingen fra trafikksentralene sentralisert til tre steder. Reduksjonen av bemanningen skulle skje i forbindelse med denne sentraliseringen. Denne sentraliseringen er gjennomført, men da dette ikke har muliggjort nedbemanning på trafikksentralene har dette medført økte utgifter for VTS. Samtidig har dette bidratt til reduserte kostnader til losformidling.

Kostnadsøkningen skyldes også økte lønnskostnader, samt noen mindre kostnadsøkninger på andre driftsutgifter, herunder konsulentbistand i forbindelse med forprosjektering av ny trafikksentral i Nord-Norge og opplæring av personell ved Kvitsøy trafikksentral.

Kystverket vil dekke inn underskuddet fra 2003 innenfor budsjettet for VTS over en treårs periode. Dette gjøres ved en kombinasjon av tiltak på kostnadssiden og inntektssiden.

Status for dialog om mulig norsk deltagelse i Galileo på EU-siden

EU's nye satellittnavigasjonssystem Galileo blir i de nærmeste årene etablert i et samarbeid mellom EU og Den europeiske romfartsorganisasjonen ESA (Galileo Joint Undertaking). Gjennom deltakelsen i ESA har Norge deltatt i utviklingsarbeidet. Det er også opprettet en dialog med EU-kommisjonen og Galileo Joint Undertaking om en mulig norsk deltagelse på EU-siden av Galileo-prosjektet. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med saken på en egnet måte.

Status for velferdsstasjoner for fiskere

I Budsjett-innst. S. nr. 8 (2003–2004) ba flertallet i næringskomitéen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, om at Regjeringen foretar en gjennomgang av de eksisterende velferdsordninger for fiskere, med sikte på å kunne vedlikeholde kvalitet og nivå på velferdsordningene. Regjeringen ble bedt om å holde en nær dialog med organisasjonene i fiskerinæringen i dette arbeidet, og orientere Stortinget på egnet måte.

Bevilgningen på kap. 1050 post 71 Sosiale tiltak brukes til å delfinansiere velferdsstasjoner for fiskere drevet av Norges Fiskarlag, Den Indre Sjømannsmisjon og Norsk sjømannsforbund. Ordningen forvaltes av Fiskeridirektoratet.

Fiskeridepartementet har bedt organisasjonene om å komme med en omforent tilråding om hvordan bevilgningen på posten skal fordeles. Organisasjonene er samtidig bedt om å orientere om status

for velferdsarbeidet, herunder konsekvenser av reduksjonen i bevilgningen.

Organisasjonene har tilpasset seg det reduserte tilskuddet ved å drive en del stasjoner med redusert åpningstid og bemanning, og ved økt frivillig innsats. Den Indre Sjømannsmisjon vurderer økt bruk av sitt betelskip som en flytende og flyttbar velferdsstasjon, og vurderer også en modell med en omreisende velferdssekretær med basis i en av deres velferdsstasjoner. Tilbakemeldingen fra organisasjonene er likevel at reduksjonen i bevilgningen fører til at tilbudet ikke kan opprettholdes på samme nivå som tidligere.

Organisasjonene har kommet fram til en omforent tilråding om at bevilgningen på kap. 1050 post 71 fordeles etter samme fordelingsnøkkel som har vært brukt de siste årene. Dette innebærer at Norges Fiskarlag får et tilskudd på 222 300 kroner, Den Indre Sjømannsmisjon får 191 600 kroner og Norsk Sjømannsforbund får 86 100 kroner.

Den endelige fordelingen av tilskuddet vil bli foretatt av Fiskeridepartementet. Departementet vil prioritere velferdstiltak der det ikke er andre tilbud.

3.11 Landbruksdepartementet

Kap. 1100 Landbruksdepartementet

Post 96 (Ny) Kjøp av aksjer i Såvarelaboratoriet AS

I forbindelse med etableringen av Mattilsynet ble det lagt opp til at Såvarelaboratoriet skulle skilles ut fra Statens landbrukstilsyn. Dette arbeidet har imidlertid tatt atskillig lenger tid enn forutsatt, og i St.prp. nr. 1 (2003–2004) for Landbruksdepartementet ble det derfor under kap. 1115 gitt følgende redegjørelse:

«Landbruksdepartementet la i St.prp. nr. 1 (2002–2003) til grunn at Såvarelaboratoriet skulle organiserast uavhengig av Statens landbrukstilsyn. Dette er ikkje gjennomført i 2003, men departementet legg til grunn at Såvarelaboratoriet i 2004 blir skild ut frå Mattilsynet saman med andre laboratorietenester.»

Det er utarbeidet et utkast til avtale om organisering av laboratoriet i et selvstendig aksjeselskap med staten og to private aktører (Felleskjøpet Øst Vest og Strand Brænderi) på eiersiden.

Selskapets formål er primært å drive med såvareanalyser av frø og såkorn for å sikre at den norske såvarebransjen får utført de nødvendige produksjons- og forvaltningsanalyser som er nedfelt i forskrift om såvare, forskrift om floghavre og for-

skrift om plantehelse.

I tillegg er opprettholdelsen av et nasjonalt kompetansesenter og fagmiljø innen såvareanalyser et viktig formål med dannelsen av selskapet. For å kunne leve opp til dette formålet vil selskapet blant annet få status som Nasjonalt referanselaboratorium innen såvareanalyser, herunder skal selskapet ivareta nasjonale oppgaver for Mattilsynet i forhold til den internasjonale frøkontrollorganisasjonen ISTA.

Selskapet har videre som mål å etablere samarbeid med andre aktører for å utvide og videreutvikle selskapets fagområde og samtidig selge kompetanse og tjenester til både forvaltnings- og forskningsenheter for å bedre inntektsmulighetene.

I forslaget til åpningsbalanse legges det opp til at statens innskudd skal gi 51 pst. av aksjene, mens Felleskjøpet Øst Vest og Strand Brænderi skal ha henholdsvis 34 pst. og 15 pst. Det legges videre opp til at staten skyter inn et kontantinnskudd på 4,08 mill. kroner, mens Felleskjøpet Øst Vest og Strand Brænderi til sammen skyter inn 3,92 mill. kroner i kontantinnskudd. Av de innskutte verdiene foreslås 1 mill. kroner som aksjekapital og 7 mill. kroner utgjør overkursfond.

Alt utstyr og inventar som Såvarelaboratoriet i dag disponerer er verdsatt til 1 mill. kroner. Statens kontantinnskudd på 4,08 mill. kroner dekkes ved en reduksjon av Mattilsynets budsjett på kap. 1115 post 01 på 3,08 mill. kroner og en bevilgning på kap. 4100 post 02 på 1,0 mill. kroner til salg av utstyr og inventar til Såvarelaboratoriet AS, jf. også kap. 4100 post 02.

Opplegget vil innebære at selskapet vil ha god likviditet og et visst økonomisk handlingsrom for å utvikle kompetansen og analyseporteføljen. Regjeringen ber Stortinget om fullmakt til å gjennomføre omdannelsen av Såvarelaboratoriet til et aksjeselskap etter dette opplegget. Det foreslås at det i 2004 bevilges 4,08 mill. kroner på kap. 1100 post 96 Kjøp av aksjer.

Kap. 1115 Mattilsynet

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås en samlet økning på kap. 1115 post 01 på 122,92 mill. kroner knyttet til følgende forhold:

Forhold knyttet til Såvarelaboratoriet og oppgaver for annen forvaltning

Det er i St.prp. nr. 1 (2003–2004) forutsatt at Mattilsynet skal kunne løse oppgaver for kommunene knyttet til miljørettet helsevern. Det er forutsatt at

dette skal skje ved at kommunene kjøper tjenester fra Mattilsynet. Det er videre lagt opp til at Mattilsynet skal føre tilsyn med reseptfrie legemidler som omsettes i kiosker og dagligvarebutikker. Det er lagt opp til at midler for dette stilles til disposisjon av Statens legemiddelverk.

I det opprinnelige budsjettet for Mattilsynet var det forutsatt at Såvarelaboratoriet var utskilt fra 01.01.2004, med den følge at inntekter og utgifter var faset ut. Det er derfor behov for en budsjettering knyttet til at virksomheten i Såvarelaboratoriet i 2004 vil inngå i Mattilsynets budsjett fram til 01.07.2004, jf. kap. 1100 post 96.

Det er beregnet at utgiftene og inntektene knyttet til Såvarelaboratoriet og øvrige oppgaver Mattilsynet skal utføre for annen forvaltning vil være om lag 3 mill. kroner i 2004. Det foreslås at kap. 1115 post 01 økes med 3 mill. kroner knyttet til dette i 2004 mot en tilsvarende bevilgning på kap. 4115 post 02.

Det legges videre opp til at deler av bevilgningen til kjøp av aksjer i Såvarelaboratoriet AS dekkes ved at kap. 1115 Mattilsynet post 01 Driftsutgifter reduseres med 3,08 mill. kroner, jf. også kap. 1100 post 96.

Forhold knyttet til kjøttkontrollen og Fondet for kjøttkontroll

Fondet for kjøttkontroll i sin nåværende form ble opprettet i etterkant av Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 7 (1995–1996). Kjøttkontrollfondet hadde sin berettigelse den gangen kjøttkontroll ble utført av kommunene på delegert statlig myndighet. Fondet sikret kommunene refusjon av utgifter til kjøttkontroll fra et statlig gebyr.

Ved etablering av Mattilsynet ble arbeidet med kjøttkontroll en integrert del av Mattilsynets ordinære virksomhet. Det er derfor ikke lenger behov for et mellomregnskap mellom kommunale tilsyn og staten for det løpende tilsynsarbeidet.

I dag foregår innbetaling av kjøttkontrollgebyret til Fondet for kjøttkontroll. Innbetaling til fondet er basert på forventet tidsbruk til kontrollen ut fra forhåndsoppsatte tilsyns- og kontrollplaner (TKP) for den enkelte virksomheten.

Utgiftene i fondet har vært ført fortløpende, mens inntekter kommer inn etterskuddsvis hver måned med et etterslep på to måneder. Statens landbruksforvaltning forestår den praktiske innkrevningen. Utgiftene til kjøttkontroll er beregnet å være 128 mill. kroner i 2004.

Ved at arbeidet med kjøttkontroll i 2004 er en integrert del av virksomheten i Mattilsynet samt at Mattilsynet ikke kan skille lønnsutgifter til kjøtt-

kontroll fra andre lønnsutgifter i Mattilsynet ved utbetaling, foreslås det at utgifter og inntekter knyttet til kjøttkontroll kan føres i statsregnskapet i 2004. Det foreslås at utgiftene til kjøttkontroll føres på kap. 1115 post 01. Inntektene fra kjøttkontroll regnskapsføres i Fondet for kjøttkontroll og utgiftene refunderes Mattilsynet fra Fondet for kjøttkontroll og føres som inntekt på kap. 4115 post 01. Det foreslås en økning på kap. 1115 post 01 med 128 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 4115 post 01.

I St.prp. nr. 1 (2003–2004) er det signalisert at departementet vil arbeide for å få inntekter og utgifter ved kjøttkontroll inn på statsbudsjettet fra 2005. Det legges opp til en avvikling av Fondet for kjøttkontroll med virkning fra 1.1.2005 og det tas sikte på å komme tilbake til Stortinget med dette i forbindelse med St.prp. nr. 1 (2004–2005)

Som en oppfølging av Stortingets behandling av Ot.prp. nr. 100 (2003–2004), jf. Innst.O.nr.36 (2003–2004) vurderer Landbruksdepartementet og Helsedepartementet mulighetene for kostnadsreduserende tiltak i kjøttkontrollen. Utgangspunktet er å sikre at tilsynspersonell er til stede i slakteriene på foreskrevet måte og at kontrollarbeidet blir kostnadseffektivt. Slakteriene kan selv bidra til å legge forholdene til rette for en mer effektiv kontroll. For å se om gebyrberegningen samsvarer med tilsynsressursene som anvendes, og samtidig gir et insitamment for effektiv drift, har departementene nå startet en gjennomgang av reglene og den praktiske kontrollen i samråd med bransjen. Norge deltar også i et nordisk prosjekt om modernisering av kjøttkontrollen der målet er å redusere kostnadene. I det arbeidet som nå skal gjøres vil praksis og opplegg for kjøttkontroll i våre naboland bli vurdert. Departementet vil komme nærmere tilbake til Stortinget med dette i St.prp. nr. 1 (2004–2005)

Effektiviseringen vil få betydning også for kostnadene ved kontroll med kjøttproduksjonen før og etter slakteri.

Reduksjon i driftsutgifter

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås en reduksjon på 5 mill. kroner på kap. 1115 post 01. Tilsynet er inne i en krevende omstillingsperiode og budsjettreduksjonen vil føre til noe redusert tilsynsaktivitet.

Post 70 Tilskudd til veterinær beredskap

I forhandlingene mellom staten og Den Norske Veterinærforening om vakttilskudd for 2004 og i årets forhandlinger om tilskuddet for 2005 er det ikke

oppnådd enighet mellom partene om innretningen av og størrelsen på tilskuddet til veterinærvakt.

I samsvar med St.prp. nr. 54 (1999–2000) mener Landbruksdepartementet at tilskuddet til klinisk veterinærvakt skal differensieres slik at det gis et større tilskudd i områder med små inntjeningsmuligheter på vakt enn i områder med høy dyretetthet og gode inntjeningsmuligheter. Landbruksdepartementet har derfor endret forskrift om veterinærvakt slik at omkring 1 mill. kroner av den økte bevilgningen til tilskott til veterinær beredskap for 2004 blir disponert til økning av vakttilskuddet i inntil 24 av de i alt 161 vaktområdene for klinisk veterinærvakt med virkning fra 01.05.2004.

Landbruksdepartementet tar sikte på å videreføre differensiering av vakttilskuddet som en permanent ordning. Departementet vil komme tilbake til Stortinget med sine vurderinger om budsjetttrammene og innretning i St.prp. nr. 1 (2004–2005).

Kap. 1137 Forskning og utvikling

Post 50 *Forskningsaktivitet*

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås bevilgningen redusert med 4,0 mill. kroner. Forslaget innebærer at planlagt aktivitet må reduseres eller utsettes.

Kap. 1141 Kjøp av forvaltningsstøtte innen miljø- og næringsstiltak i landbruket

Post 51 *Forvaltningsstøtte, utvikling og kunnskapsformidling i skogbruket, Skogforsk*

Landbruksdepartementet foreslår at Skogforsk og Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (NIJOS) innenfor budsjetttrammene gis fullmakt til å kjøpe andeler i Biopolis BA med inntil kroner 100 000 hver.

Forskningsinstitusjonene i Ås-miljøet har i lengre tid arbeidet for å styrke arbeidet med kommersialisering av forskningsresultater og legge bedre til rette for samarbeid mellom næringsliv og forskningsmiljøer. Som et resultat av dette ønsker Norges landbrukshøgskole, forskningsinstituttene i Ås, Bioparken AS, Ås kommune og Akershus fylkeskommune å stifte Biopolis BA. Biopolis BA skal driftes som et senter for biovitenskapelig innovasjon og næringsutvikling, der forskergrupper, myndigheter og bedrifter samarbeider i næringsklynger for å skape lønnsomme bedrifter. I tillegg til det lokale og regionale perspektivet som fylkeskommunen og kommunen vil være opptatt av, mener

Landbruksdepartementet at det også bør legges et nasjonalt perspektiv til grunn for NIJOS og Skogforsk sine kjøp av andeler i Biopolis BA, jf. også kap. 1146 post 01.

Landbruksdepartementet foreslår at bevilgningen på kap. 1141 post 51 reduseres med 100 000 kroner i forbindelse med Skogforsks kjøp av andeler i Biopolis BA.

Post 96 (Ny) *Kjøp av andeler i Biopolis BA*

Landbruksdepartementet foreslås at det bevilges 100 000 kroner til Skogforsks kjøp av andeler i Biopolis BA mot en tilsvarende reduksjon under kap. 1141 post 51, jf. omtale under kap. 1141 post 51.

Kap. 1143 Statens landbruksforvaltning

Post 01 *Driftsutgifter*

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det at bevilgningen til drift av Statens landbruksforvaltning reduseres med 3 mill. kroner. Forslaget innebærer at planlagt aktivitet må reduseres eller utsettes.

Post 70 *Tilskudd til beredskap i kornsektoren*

Beredskapsordningen for korn og mel i Nord-Norge samt de tre siste beredskapslagrene for korn i Sør-Norge ble avvirket i 2003. I andre halvår 2003 ble det etablert en ordning for lager av mel til bakeribransjen i området fra Ofoten/Vestfjorden og nordover.

På posten er det fra 2003 til 2004 overført om lag 1,7 mill. kroner. På bakgrunn av dette foreslår Landbruksdepartementet at bevilgningen for 2004 på kap. 1143 post 70 reduseres med 1,0 mill. kroner.

Kap. 1146 Norsk institutt for jord- og skogkartlegging

Post 01 *Driftsutgifter*

Landbruksdepartementet foreslår at bevilgningen på kap. 1146 post 01 reduseres med 100 000 kroner i forbindelse med NIJOS» kjøp av andeler i Biopolis BA, jf. omtale under kap. 1141 post 51.

Post 96 (Ny) *Kjøp av andeler*

Landbruksdepartementet foreslås at det bevilges 100 000 kroner til NIJOS» kjøp av andeler i Biopolis BA mot en tilsvarende reduksjon under kap. 1146 post 01, jf. omtale under kap. 1141 post 51.

Kap. 1148 Naturskade – erstatninger og sikring

Post 7 Naturskade erstatninger

Under post 71 er det for 2004 bevilget 66 mill. kroner. Bevilgningen er tilpasset år med gjennomsnittlig skadeomfang. Det er anslått et økt forbruk på posten i 2004 i forhold til bevilgningen. Økningen skyldes i hovedsak saker fra flomskader i Liervassdraget i 2000/2001. En rekke av disse sakene forventes å komme til utbetaling i 2004. Landbruksdepartementet vil komme tilbake til saken i forbindelse med nysalderingen av budsjettet når det foreligger bedre prognoser for utbetalingene.

Kap. 1149 Verdiskapnings- og utviklingstiltak i landbruket

Post 50 Tilskudd til Landbrukets Utviklingsfond (LUF)

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det en reduksjon i bevilgningen til Landbrukets utviklingsfond på kap. 1149 post 50. Forslaget innebærer at innvilgningsrammen fra fondet reduseres tilsvarende.

Departementet legger til grunn at de sentrale bygdeutviklingsmidlene (BU-midlene) reduseres med 1 mill. kroner, Konkurransestrategier for norsk mat, Matmerk reduseres med 1 mill. kroner og Konkurransestrategier for norsk mat, tilskudd til markedsorientert produktutvikling reduseres med 7 mill. kroner. Sistnevnte tiltak bortfaller dermed, men vil bli ivaretatt innefor rammene av Verdiskapningsprogrammet for matproduksjon.

Satsingen på bioenergitiltak har en innvilgningsramme på 18 mill. kroner i 2004. Satsingen på bioenergitiltak under Landbrukets utviklingsfond ble igangsatt i 2003. Det har tatt noe lenger tid enn forutsatt å få opp gode prosjekter. Departementet finner derfor å kunne redusere innvilgningsrammen for 2004 med 9 mill. kroner, hvilket tilsvarer disponible midler knyttet til bioenergitiltak fra 2003.

Departementet legger videre til grunn at innvilgningen til landsdekkende tiltak i skogbruket reduseres med 1,6 mill. kroner.

På denne bakgrunn foreslås det en reduksjon på 19,6 mill. kroner på kap. 1149 post 50.

Post 71 Tilskudd til verdiskapningstiltak i skogbruket

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det en reduksjon på 5,4 mill. kroner på kap. 1149 post 71 tilsvarende overført bevilgning på posten fra 2003 til 2004. Aktivitetsnivået på posten

kan derfor opprettholdes på om lag samme nivå som i 2003.

Kap. 4100 Landbruksdepartementet

Post 02 (Ny) Salg av utstyr og inventar til Såvarelaboratoriet AS

Det legges opp til at selskapet etter stiftelsen overtar samtlige eiendeler, rettigheter og forpliktelser som relaterer seg til virksomheten for 1 mill. kroner. Departementet legger til grunn at det utarbeides en avtale om dette mellom staten og stifterne i stiftelsesdokumentene. Det foreslås en bevilgning på 1 mill. kroner.

Kap. 4115 Mattilsynet

Post 01 Gebyr og analyseinntekter m.m

Det foreslås en økning på 128 mill. kroner knyttet til forslag om at utgifter og inntekter knyttet til kjøttkontroll føres i statsregnskapet i 2004, jf. omtale under kap. 1115 post 01.

Post 02 (Ny) Øvrige driftsinntekter

Landbruksdepartementet fremmer forslag om en bevilgning på 3,0 mill. kroner på en ny inntektspost, mot en tilsvarende økning av utgiftene under Mattilsynets kap. 1115 post 01. Bevilgningen er knyttet til inntekter fra Såvarelaboratoriet og oppgaver som Mattilsynet skal utføre for annen forvaltning. Det foreslås knyttet en merinntektsfullmakt til posten, jf. forslag til romertallsvedtak. Det vises også til omtale under kap. 1115 post 01.

Kap. 4145 Jordskifterettene

Post 01 Saks- og gebyrinntekter

Jordskifterettene er særdomstoler som arbeider med oppgaver som er hjemlet i jordskifteloven. Posten omfatter inntekter ved innkreving av gebyr fra partene i jordskiftesaker. Overslag over forventede gebyrinntekter er på 9 mill. kroner, hvilket vil si en reduksjon på 3,65 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2004.

Landbruksdepartementet foreslår at bevilgningen på kap. 4145 post 01 reduseres med 3,65 mill. kroner.

Omtale av øvrige saker under Landbruksdepartementet

Importavgift på fisk og fiskevarer

Ved innføring av matproduksjonsavgiften for finansiering av Mattilsynet, ble import av fisk og fiskevarer omfattet av en ny importavgift. Avgiften skal

dekke kostnader ved kontroll av næringsmidler etter at de er tatt inn i Norge. Satsene på importavgiften ble satt likt for landbruks- og fiskeriprodukter, noe som har vist seg å ha uheldige og utilsiktede virkninger. Innkreving av importavgift for fisk og fiskevarer ble suspendert ved midlertidig forskrift av 22.03.2004 om dispensasjon fra forskrift av 28.01.2004 om avgifter og gebyr i matforvaltningen. For ikke å skape uheldige konkurransemessige virkninger eller handelspolitiske reaksjoner, bør avgiftsnivået for importert fisk settes likt med nivået for tilsvarende avgift for nasjonal fisk og fiskevarer.

På bakgrunn av dette forslås importavgiften for fisk og fiskevarer satt til kroner 15,90 pr. importert tonn vare, jf. forslag til romertallsvedtak.

Oppfølging av forbudet mot kastrering av hanngris

I forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 12 (2002–2003) *Om dyrehold og dyrevelferd* vedtok Stortinget forbud mot kastrering av hanngris fra 2009. Departementet er orientert om at ambisjonene om å løse problemene knyttet til rånelukt og -smak innen 2009 er svært ambisiøse. Både innen forskningsmiljøene og næringen hersker det usikkerhet om problemene kan løses.

Forskningsmiljøenes inngang har vært å starte relativt bredt for en begrenset periode på to år med påfølgende evaluering av forskningsresultatene. Finansieringen av Hanngrisprosjektet i denne perioden skjer ved at 6 mill. kroner av Forskningsrådets bevilgning til Jord, Planter og husdyrprogrammet går til dette prosjektet. Det er også vedtatt bruk av midler fra Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter og forskningsmidlene over Jordbruksavtalen.

Landbruksdepartementet finner at med den store usikkerheten som er knyttet til mulighetene for å løse problemene, bør en bare binde seg opp til en FoU-innsats for en toårsperiode med evaluering. På denne bakgrunn bør det vurderes om det er mulig å løse problemene innenfor tidsrammen. Stortinget vil bli holdt løpende orientert om saken.

Delvis dekking av omstillingsvirkemidler – Oppfølging av Stortingets behandling av St.prp. nr. 65 (2002–2003)

I forbindelse med omstillingsbehov av laboratorieansatte ved de tidligere kommunale næringsmidlertilsynene ble det i St.prp. nr. 65 (2002–2003) lagt til grunn at arbeidstakerene på laboratorieområdet skal bli tilbudt om lag de samme vilkår som de ansatte som blir overført til Mattilsynet. Statens ansvar for omstillingskostnadene er begrenset til de

arbeidstakerene på laboratorieområdet som blir stående uten arbeidsgiver etter 01.01.2004, eller omstilling av de laboratorieansatte som følge av at arbeidsoppgaver bortfaller. Som det fremgår av St.prp. nr. 65 (2002–2003) gjelder denne ordningen kun omstilling av laboratorieansatte og ikke eventuelt andre omstillinger eller tilpasninger kommunene foretar. Stortinget sluttet seg til dette, jf. Innst. S. nr. 260 (2002–2003).

Landbruksdepartementet har i samarbeid med Kommunenes sentralforbund igangsatt en kartlegging av omstillingsbehovet i kommunene og bedt kommunene melde inn til departementet sitt behov i løpet av første halvår i 2004. Kommunene må foreta en vurdering av hvilke virkemidler det er aktuelt å bruke, omfanget av dette og den totale kostnaden. Virkemidlene som kan benyttes i staten ved omstillinger er inntatt i heftet Personalpolitikk ved omstillingsprosesser, utgitt av Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Det er lagt til grunn i St.prp. nr. 65 (2002–2003) at det er kommunene som skal ha hovedansvaret for gjennomføringen av omstillingen og at staten refunderer 50 pst. i etterkant gjennom ordningen med skjønnsmidlene. Landbruksdepartementet har kommet til at det er mer hensiktsmessig å foreta en direkte utbetaling fra departementet til den enkelte kommune. Omfanget av kostnadene knyttet til dette vil være et resultat av kartleggingen og er derfor foreløpig ikke helt klart. Det er lagt til grunn at statlige bidrag til omstilling av laboratoriepersonell skal dekkes innenfor omstillingsmidlene forbundet med matforvaltningsreformen.

Skogforsk

Departementet har fått gjennomført en ekstern utredning som grunnlag for en bredere vurdering av Skogforsks faglige plattform. Utredningen er på høring hos berørte aktører frem til juni, og det tas sikte på å legge frem forslag til organisering og tilknytningsform i St.prp. nr. 1 (2004–2005).

Transportstøtte

I Budsjett-innst. S. nr. 8 (2003–2004) uttaler flertallet i Næringskomiteen at:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at uttaket av tømmer er bekymringsmessig lavt, noe som igjen bidrar til mindre skogavgift. Flertallet ber departementet vurdere virkemidler for å stimulere til økt uttak av tømmer, bl.a. kan transportstøtte være en mulighet».

Landbruksdepartementet er av den oppfatning at støtte til utviklings- og omstillingstiltak er mer målrettede enn en transportstøtteordning, og at slike tiltak på sikt vil gi et bedre grunnlag for et eventuelt økt uttak av trevirke fra norske skoger og et forbedret økonomisk fundament for næringsutøverne enn en transportstøtteordning. Det legges med bakgrunn i dette ikke opp til øke bevilgningen til transportstøtte.

Forskrift om nærings- og miljøtiltak i skogbruket og bruk av midlene

I Budsjett-innst. S. nr. 8 (2003–2004) heter det under kap. 1149 post 50 at

«Dette flertallet viser til proposisjonen angående midler som nå skal kunne brukes lokalt til nærings- og miljøtiltak i skogbruket. Dette flertallet tar ikke stilling til de begrensningene i bruk av midlene som ligger i proposisjonen (s. 124, tabell 2.15), før høringsuttalelsene foreligger. Dette flertallet er kjent med at høringsfristen er satt til 11. desember 2003, og ber departementet på egnet måte informere Stortinget om hva kommunene kan tenke seg å bruke midlene til».

Ny forskrift var på høring høsten 2003 og ble fastsatt i februar 2004. Høringsuttalelsene er publisert på Landbruksdepartementets hjemmesider. Flere av høringsuttalelsene stilte spørsmål ved begrensningene forskriften satte på tilskudd til drift i bratt terreng og til vegbygging. Departementet tok hensyn til høringsuttalelsene og åpnet i endelig forskrift for tilskudd til utdrift av skogsvirke med taubane. Man har også gjort lempninger i bruken av midler til vegbygging, slik at 50 pst. av tildelte midler pr. kommune over en fireårsperiode, kan benyttes til vegbygging.

Omstillingsstøtte til planteskoler

I Budsjett-innst. S. nr. 8 (2003–2004) uttaler flertallet i Næringskomiteen:

«det er viktig å sikre en forsvarlig frø- og planteforsyning, som gjør det mulig å skaffe stedstilpassede skogplanter ved planting etter hogst. Komiteen understreker derfor at forutsetningen må være at departementet i den nære kontakten med planteskolene så langt som mulig opprettholder en fornuftig planteskolestruktur».

Departementet ble bedt om å komme tilbake til saken i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004.

Bortfallet av tilskudd til skogplanting har bidratt til en sterk nedgang i planteaktiviteten, og dette har skapt en økonomisk vanskelig situasjon for flere skogplanteskoler. Fra 2002 til 2003 sank skogplantesalget fra 32 mill. planter til 23 mill. planter. Resultatet av nedgangen innebærer en usikker planteforsyning i deler av landet hvis ikke omstillingstiltak iverksettes. Skogplanteskolene har betydelig kompetanse knyttet til planteproduksjon som kan utnyttes også for andre biologiske produksjoner enn skogplanter. Omstilling er imidlertid en krevende prosess som planteskolene selv ikke har tilstrekkelig økonomisk styrke til å kunne finansiere.

I forhold til å opprettholde en forsvarlig planteforsyning er situasjonen mest kritisk i Nord-Norge der framtidig forventet plantesalg er så lavt at det i seg selv ikke gir grunnlag for lønnsom planteskole-drift. Landbruksdepartementet vurderer situasjonen for planteskolene langs kysten fra Vestlandet og nordover for å være vanskelig. For å sikre en fortsatt planteforsyning til disse regionene, der biologiske eller praktiske forhold som for eksempel transportavstander gjør det vanskelig å produsere planter andre steder, foreslår departementet at man kan gå inn med noe støtte til omstillingstiltak. Departementet vil stille krav om at det må være gjort en markedsvurdering av omstillingstiltak vedrørende nye produksjoner. Videre må tiltakene være godt dokumentert og beskrevet med tidsramme, kostnadsvurderinger og finansieringsplaner mv.

Landbruksdepartementet vil på bakgrunn av dette omprioritere 2 mill. kroner til omstillingstiltak i planteskolenæringen innenfor bevilgningen på kap. 1149, post 71.

3.12 Samferdselsdepartementet

Kap. 1320 Statens vegvesen (jf. kap. 4320)

Post 23 Trafikktilsyn, drift og vedlikehold av riksveger m.m., kan overføres, kan nyttes under post 30 og 72

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen til drift og vedlikehold av riksvegene med 80 mill. kroner. Statens vegvesen legger til grunn at reduksjonen vil bli gjennomført blant annet ved mindre asfaltering.

Kap. 1350 Jernbaneverket (jf. kap. 4350)

Post 25 Drift og vedlikehold av Gardermobanen, kan overføres

Jernbaneverket har behov for å øke utgiftene med 10,3 mill. kroner for å opprettholde den forutsatte

standarden på Gardermobanen. Bevilgningen foreslås derfor økt med 10,3 mill. kroner, jf. omtale av kap. 4350, post 07 Betaling for bruk av Gardermobanen.

Post 30 Investeringer i linjen, kan overføres, kan nyttes under post 23

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å redusere bevilgningen til jernbaneinvesteringer med 35 mill. kroner. Jernbaneverket forutsettes å ta ut reduksjonen på flere mindre tiltak.

Kap. 1351 Persontransport med tog

Post 70 Kjøp av persontransport med tog

Regjeringen foreslår å gjeninnføre el-avgift med virkning fra 1. juli 2004. Dette har bl.a. betydning for jernbanetransport, som får økte kostnader. I det økonomiske opplegget mellom staten og NSB AS for 2004, er det lagt til grunn at NSB vil opprettholde nattogene. De økonomiske lettelsene som følger av innføring av 6 pst. merverdiavgift for persontransport fra 1. mars 2004 er en viktig del av dette opplegget. Som følge av trafikksvikt og at gjeninnføringen av el-avgift vil gi NSB økte kostnader, foreslås bevilgningen økt med 20 mill. kroner. Samferdselsdepartementet legger fortsatt til grunn at nattogene vil bli opprettholdt.

Kap. 4320 Statens vegvesen (jf. kap. 1320)

Post 02 Diverse gebyrer

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det å øke inntektskravet til diverse gebyrer fra Statens vegvesens virksomhet med 47,7 mill. kroner. Alle gebyrene vil bli økt, med unntak av lisenser for person- og godstransport i EØS-området og typegodkjenningsgebyrer.

Post 04 (Ny) Tilgodehavende fra fylkeskommunene

Mesta AS ble etablert 1. januar 2003. Kap. 1320 Statens vegvesen, post 24 Statens vegvesens produksjon, ble derfor avsluttet pr. 31. desember 2002. Statsregnskapet 2002 for post 24 viste en merutgift. Hovedårsaken til merutgiften var regnskapsmessige forhold knyttet til etableringen av Mesta AS, men noe gjaldt også underskudd på arbeid utført for fylkeskommunene i 2002. Staten har til sammen et krav på 40 mill. kroner mot 12 fylkeskommuner. Praksis har vært at underskudd fra tidligere år

skulle dekkes inn over tre år ved justering av prissetting i Statens vegvesens produksjonsavdeling. Da produksjonsregnskapet ble endelig avsluttet i 2002, falt dette prinsippet bort. Saken er tidligere omtalt i St.prp. nr. 29 (2003–2004) Om endring av løyvingar mv. for 2003 på Samferdselsdepartementets område, jf. Innst. S. nr. 90 (2003–2004).

Det foreligger en tilbakebetalingsplan for fylkeskommunene hvor det fremgår at de skal betale inn til sammen 19,4 mill. kroner i 2004, 11,1 mill. kroner i 2005 og 9,5 mill. kroner i 2006. Beløpet for 2004 foreslås inntektsført på kap. 4320 Statens vegvesen, ny post 04 Tilgodehavende fra fylkeskommunene.

Kap. 4350 Jernbaneverket (jf. kap. 1350)

Post 07 Betaling for bruk av Gardermobanen

Det vises til omtale av kap. 1350, post 25 Drift og vedlikehold av Gardermobanen. Med bakgrunn i at drift og vedlikehold av Gardermobanen skal være brukerfinansiert, foreslås det å øke inntektskravet med 10,3 mill. kroner. Jernbaneverket har orientert trafikkutøverne på Gardermobanen om at en økning av avgiften for bruk av Gardermobanen for å finansiere nødvendig drift og vedlikehold vil kunne skje i løpet av 2004.

Over tid skal inntekter og utgifter knyttet til Gardermobanen balansere. Ifølge statsregnskapet for 2003 oversteg kostnadene inntektene fra avgiftsinnbetalingene med 11,8 mill. kroner. Det foreslås at denne differansen tas igjen ved å øke inntektene i 2004 med ytterligere 11,8 mill. kroner. Det legges opp til at avgiftsendringen kan gjøres med tilbakevirkende kraft fra 1. januar 2004. Ny avgift i 2004 fastsettes til 20,85 kroner pr. togkm for denne banestrekningen. Bevilgningen foreslås økt med til sammen 22,1 mill. kroner.

Kap. 5618 Innskuddskapital i Posten Norge AS

Post 80 Utbytte

I statsbudsjettet for 2004 er det ikke budsjettert med utbetaling av utbytte fra Posten Norge AS (for driftsåret 2003). Posten Norge AS har nå utført nye beregninger som viser at det ved årsskiftet 2003–2004 igjen var fri egenkapital i selskapet, og dermed grunnlag for å ta ut utbytte ved overskudd. Postens resultat for regnskapsåret 2003 er 402 mill. kroner. I tråd med gjeldende utbyttepolitikk for Posten skal det utbetales et utbytte på 30 pst. av selskapets overskudd etter skatt. For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslås det for

regnskapsåret 2003 at det utbetales et utbytte på 60 pst. av selskapets overskudd etter skatt. Det foreslås derfor å føre opp 241 mill. kroner som utbytte fra Posten i 2004 på kap. 5618, post 80 Utbytte. Endelig utbytte vil bli fastsatt av selskapets generalforsamling.

Kap. 5619 Renter av lån til Oslo Lufthavn AS

Post 80 Renter

I statsbudsjettet for 2004 er det budsjettert med 476,5 mill. kroner på kap. 5619, post 80 Renter. Flere rentenedsettelse har hatt innvirkning på den del av Oslo Lufthavns statslån som er knyttet opp mot NIBOR-renten. Det foreslås derfor at bevilgningen på kap. 5619, post 80 Renter, reduseres med 70,2 mill. kroner.

Andre saker

Kap. 1313 Luftfartstilsynet

Merinntektsfullmakt

Inntektene under kap. 4313, post 02 Refusjon av diverse utgifter, kommer hovedsakelig fra refunderte kostnader som er viderefakturert til de øvrige skandinaviske land i forbindelse med driften av det skandinaviske tilsynskontoret i Stockholm. Hittil har en lagt til grunn at disse refusjonene kan gi grunnlag for å overskride kap. 1313, post 01 uten merinntektsfullmakt. En finner det imidlertid ønskelig med en klarere hjemmel for overskridelse, og foreslår derfor en merinntektsfullmakt knyttet til kap. 1313, post 01, jf. kap. 4313, post 02, jf. forslag til romertallsvedtak. Inntekten på kap. 4313, post 02 Refusjon av diverse utgifter, var i 2003 på nesten 2,5 mill. kroner.

Kap. 1355 BaneService

Post 70 Tilskudd til drift

Ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 29, jf. Innst. S. nr. 90 (2003–2004), fikk Samferdselsdepartementet fullmakt for 2003 til å «utgiftsføre utan løyving driftsutgifter som gjeld interimsselskapet for BaneService på kap. 1355 BaneService, post 70 Tilskott til drift, mot tilsvarende innsparing under kap. 1350 Jernbaneverket, post 23 Drift og vedlikehold». Ved behandlingen av Innst. S. nr. 90 (2003–2004) var Stortinget innforstått med at mesteparten av utgiftene ville påløpe i 2004, og ba Samferdselsdepartementet om å komme tilbake med et tilsvarende forslag til vedtak for 2004. Det foreslås på denne bakgrunn at Samferdselsdepartementet i 2004 uten

bevilgningsvedtak, kan føre driftsutgifter til BaneService AS på kap. 1355, post 70 Tilskudd til drift, mot tilsvarende innsparinger på kap. 1350, post 23 Drift og vedlikehold, jf. forslag til romertallsvedtak.

3.13 Miljøverndepartementet

Kap. 1400 Miljøverndepartementet (jf. kap. 4400)

Post 01 Driftsutgifter

Posten foreslås redusert med 7 mill. kroner mot en økning i bevilgningen under kap. 1429 Riksantikvaren post 72 *Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer på 1 mill. kroner, og en økning i bevilgningen under kap. 1465 Statens kartverk post 21 Betaling for statsoppdraget* på 6 mill. kroner, jf. omtale under disse postene.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Posten foreslås redusert med 2 mill. kroner mot en tilsvarende økning i bevilgningen under kap. 1465 Statens kartverk post 21 *Betaling for statsoppdraget* jf. omtale under kap. 1465 post 21.

Post 71 Internasjonale organisasjoner

Posten foreslås styrket med 2,5 mill. kroner. Etter innføringen av Euro, blir mange kontingenter under denne posten nå betalt i denne valutaen i stedet for USD. I løpet av det siste året har det vært en sterk økning av Euroens verdi i forhold til NOK, og det viser seg at utgiftene har økt med 1,4 mill. kroner som følge av valutaendringer.

I tillegg har kontingenten til European Environment Agency (EEA) økt fra 437.580 Euro i 2003 til 564.151 Euro i 2004. Med dagens kurs utgjør dette en økning på ca. 1,1 mill. kroner. Norges medlemskap i EEA reguleres gjennom EØS-avtalen. Økningen i 2004 skyldes utvidelsen av EU fra 1. mai 2004 med 10 nye stater.

Det er ikke dekning for valuta- og kontingentendringene innenfor bevilgningen, og posten foreslås styrket med 2,5 mill. kroner. Forslaget om bevilgningsøkning må ses i sammenheng med forslaget om en tilsvarende bevilgningsreduksjon under kap. 1410 post 51.

Post 78 Miljøtiltak ved nikkilverkene på Kola, kan overføres, kan nyttes under post 21

Den nordiske investeringsbanken har informert departementet om at prosjektet blir forsinket med ca.

2 år i forhold til opprinnelig planlagt ferdigstillelse. På grunn av forsinkelsen i fremdriften av prosjektet ble det kun utbetalt 7,4 mill. kroner i tilskudd i 2003. Av tidligere bevilgninger blir 17,1 mill. kroner inndratt i henhold til bevilgningsreglementets regler for overføring av bevilgninger. Overført beløp fra 2003 blir etter dette 99,8 mill. kroner, som er mer enn tilstrekkelig til å dekke forventede utbetalinger i 2004. For at Norge skal innfri sitt løfte til Russland om midler til rensing av nikkilverket på Kola (til sammen 270 mill. kroner), må tilsagnsfullmakten økes med 17,5 mill. kroner. Tilsagnsfullmakten øker da fra 124,2 mill. kroner til 141,7 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 1410 Miljøforskning og miljøovervåkning (jf. kap. 4410)

Post 21 Miljøovervåkning og miljødata

Posten foreslås redusert med 2 mill. kroner mot en tilsvarende økning i bevilgningen under kap. 1427 Direktoratet for naturforvaltning post 34 *Statlige erverv, nasjonalparker, kan overføres*, jf. omtale kap. 1427 post 34.

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger reduseres posten i tillegg med 1 mill. kroner. Samlet foreslås posten redusert med 3 mill. kroner

Post 51 Forskningsprogrammer m.m.

Posten foreslås redusert med 3 mill. kroner mot en økning i bevilgningen under kap. 1400 Miljøverndepartementet post 71 *Internasjonale organisasjoner* på 2,5 mill. kroner og en økning i bevilgningen under kap. 1427 Direktoratet for naturforvaltning post 34 *Statlige erverv, nasjonalparker, kan overføres*, på 500 000 kroner, jf. omtale under disse postene.

Kap. 1427 Direktoratet for naturforvaltning (jf. kap. 4427)

Post 01 Driftsutgifter

Posten foreslås redusert med 500 000 kroner mot en tilsvarende økning i bevilgningen under kap. 1465 Statens kartverk *Betaling for statsoppdraget* jf. omtale under kap. 1465 post 21.

Post 30 Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder, kan overføres

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger reduseres posten med 14 mill. kroner.

Post 32 Statlige erverv, fylkesvise verneplaner, kan overføres

Det fremmes forslag om å øke tilsagnsfullmakten under kap. 1427 post 32 *Statlige erverv, fylkesvise verneplaner* med 1,5 mill. kroner fra 51 mill. kroner til 52,5 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Forslaget skyldtes i hovedsak økte kostnadsoverslag for områder som alt er vernet, men hvor erstatningsbeløpene ennå ikke var avklart. Erfaringstall fra nyere rettsavgjørelser i andre vernesaker hadde vist forventet kostnadsøkning for disse områdene.

Post 33 Statlige erverv, barskogvern, kan overføres

Bevilgningen under posten er knyttet til allerede vernet skog. Det foreslås at bevilgningen for 2004 nedsettes til 0 kroner samtidig med at tilsagnsfullmakten under posten økes tilsvarende nedsettelsen av bevilgningen med 101,893 mill. kroner.

Det er overført 100,956 mill. kroner fra 2003 til 2004 under kap. 1427 post 33 *Statlig erverv, barskogvern*. Prognosen for utbetalinger i 2004 er vesentlig lavere enn tidligere antatt. Dette har sammenheng med senere fremdrift enn antatt i forhandlinger og rettsavgjørelser knyttet til erstatningsoppgjør for vern av skog. Følgelig blir det forskyvninger i utbetalingstidspunktene.

Det er tilstrekkelig midler innenfor overføringen til å dekke alle utbetalinger i 2004.

For å gi dekning for utestående tilsagn, økes tilsagnsfullmakten samtidig med 101,9 mill. kroner fra 20,2 mill. kroner til 122,1 mill. kroner på denne posten, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 34 Statlige erverv, nasjonalparker, kan overføres

I forbindelse med opprettelsen av Skarvan og Rolt-dalen nasjonalpark fremmer Regjeringen forslag om at det opprettes et næringsfond på 2 mill. kroner for Selbu kommune. Fondet skal benyttes bl.a. til å dekke merutgifter til drift og beite av storfe og sau inne i nasjonalparken i Roltdalen, og til annen næringsrettet virksomhet knyttet opp mot bruken av nasjonalparken og tilgrensende områder. Regjeringen vil også dekke utgiftene til eventuell bilvei inn til nasjonalparkgrensen med 0,5 mill. kroner. Det er ikke dekning for disse behovene innenfor bevilgningen på posten. Det foreslås derfor en bevilgningsøkning under posten på 2,5 mill. kroner. Forslaget om bevilgningsøkning under denne posten må ses i sammenheng med forslaget om en tilsvarende bevilgningsreduksjon under kap. 1410 postene 21 og 51.

Kap. 1429 Riksantikvaren (jf. kap. 4429)

Post 72 Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer, kan overføres, kan nyttes under post 21

For å dekke kostnader knyttet til arbeidet med restaurering av borgruinen Steinvikholm i Nord-Trøndelag, fremmes det forslag om 1 mill. kroner i økt bevilgning på denne posten.

I 2003 ble det gitt 2 mill. kroner til prosjektet, og det er behov for en tilsvarende bevilgning i 2004.

Innenfor vedtatt budsjett for 2004 er det avsatt 1 mill. kroner til formålet og det fremmes med dette forslag om å øke bevilgningen til formålet med ytterligere 1 mill. kroner.

Forslaget om bevilgningsøkningen under denne posten må ses i sammenheng med forslaget om en tilsvarende reduksjon i bevilgningen under kap. 1400 post 01 Driftsutgifter. Det foreslås å redusere tilsagnsfullmakten på denne posten med 8 mill. kroner, samtidig som det foreslås å øke tilsagnsfullmakten under kap. 1429 post 74 tilsvarende.

Post 74 Fartøyvern, kan overføres

Det fremmes forslag om opprettelse av en tilsagnsfullmakt under kap. 1429 post 74 *Fartøyvern* på til sammen 8 mill. kroner. Den vedtatte tilsagnsfullmakten under kap. 1429 post 72 *Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer*, foreslås tilsvarende redusert, jf. forslag til romertallsvedtak.

En tilsagnsfullmakt på post 74 vil gi grunnlag for at flere av restaureringsprosjektene som delfinansieres med tilskudd fra denne posten, vil kunne planlegges i et lengre tidsperspektiv. Dette vil være både rasjonelt og kostnadsbesparende for tilskuddsmottakerne, og vil kunne sikre større kontinuitet og fremdrift i restaureringsprosjektene samt bidra til å holde på kvalifisert arbeidskraft og kompetanse.

Kap. 1441 Statens forurensningstilsyn (jf. kap. 4441)

Post 01 Driftsutgifter

Posten foreslås redusert med 1,5 mill. kroner mot en tilsvarende økning i bevilgningen under kap. 1465 Statens kartverk Post 21 Betaling for statsoppdraget jf. nærmere omtale under denne posten.

Post 39 Opprydningstiltak, kan overføres

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger reduseres posten med 5 mill. kroner.

Post 76 Refusjonsordninger

Ved behandlingen av St.prp. nr. 27 (2003–2004), jf. Innst. S. nr. 70 (2003–2004), samtykket Stortinget i at stikkordet «overslagsbevilgning» ble knyttet til kap. 1441 post 76. Stikkortet foreslås videreført i statsbudsjettet for 2004, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 78 Tilskudd til energiutnyttelse fra avgiftspliktige sluttbehandlingsanlegg for avfall, kan overføres

Avgiften på sluttbehandling av avfall ble innført 1. januar 1999. Avgiften skal prise miljøkostnadene ved sluttbehandling av avfall og stimulere til økt gjenvinning og reduserte avfallsmengder. I Budsjettinnst. S. nr. 1 (2000–2001) ba Stortingets finanskomité Regjeringen vurdere hvordan sluttbehandlingsavgiften kunne endres for i større grad å stimulere til energigjenvinning og for bedre å samsvare med miljøkostnadene for sluttbehandling av avfall for alle anlegg. Som oppfølging av dette la Regjeringen frem forslag til endret avgiftsregime i forbindelse med Statsbudsjettet for 2003.

I tråd med forslaget ble avgiften på deponering av avfall vedtatt endret til en differensiert avgift avhengig av deponienes miljøstandard. Før omleggingen 1. juli 2003 var avgiftssatsen kr 327 per tonn avfall, mens satsene for 2004 er satt til henholdsvis kr 400 (høy miljøstandard) og kr 522 (lavere miljøstandard) per tonn avfall som går til deponering.

For forbrenning av avfall består avgiften i dag av en grunnavgift på kr 83 per tonn samt en tilleggssavgift på kr 250 per tonn. Tilleggssavgiften reduseres etter graden av energiutnyttelse ved det enkelte forbrenningsanlegg. I Statsbudsjettet for 2003, ble ordningen foreslått endret til en avgift på utslipp til luft kombinert med en tilskuddsordning for å stimulere til energiproduksjon. Tilskuddsordningen omfattes av EUs regelverk om offentlig støtte, og er derfor blitt notifisert til EFTAs overvåkingsorgan – ESA. Som følge av ESAs mange spørsmål vedrørende ordningens utforming, og dermed manglende godkjenning, ble omleggingen av avgiften på forbrenning av avfall med tilhørende tilskuddsordning utsatt til 1. juli 2004, jf. vedtak i forbindelse med Statsbudsjettet for 2004. Eksisterende avgift per tonn innlevert avfall ble således videreført uendret. ESA har varslet at det kan ta ytterligere flere måneder før de kan ta endelig stilling til tilskuddsordningen, og det vurderes som svært usikkert om ordningen vil godkjennes.

I Statsbudsjettet for 2004, jf. bl.a. St.prp. nr. 1 (2003–2004) Miljøverndepartementet uttrykkes det at Regjeringen legger til grunn at utslippsavgiften

for forbrenningsanlegg med tilhørende tilskuddsordning blir satt i verk 1. juli 2004 dersom ESA gir sin godkjenning. Dersom tilskuddsordningen ikke blir godkjent, vil Regjeringen komme tilbake med forslag til et alternativ til den foreslåtte tilskuddsordningen i Revidert nasjonalbudsjett 2004.

Sammenlignet med dagens avgift, vil utslippsavgiften gi en mer riktig prising av miljøkostnadene ved forbrenning av avfall for hvert enkelt anlegg, og gi forbrenningsanlegg økonomisk insentiv til å redusere utslipp og insentiv for nye anlegg til å velge reneest mulig teknologi. Tilskuddsordningen ble foreslått som erstatning for dagens differensiering av avgiften etter energiutnyttelse for å videreføre et særskilt virkemiddel for å stimulere til energigjenvinning. Utslippsavgiften og tilskuddsordningen var opprinnelig beregnet å utgjøre en samlet avgiftsbelastning på om lag samme nivå som dagens avgift.

Nye beregninger av virkningene av avgiftsleggingen viser vesentlig reduserte utslipp fra forbrenningsanleggene. Dette skyldes i hovedsak tilpasninger til nye, strenge krav i ny forskrift om forbrenning av avfall, eventuelt også at en siden behandlingen av statsbudsjettet for 2003 har hatt et vedtak om innføring av utslippsavgift. Dette er miljømessig svært positivt, samtidig som det betyr at anslaget for inntekter fra utslippsavgiften har blitt redusert tilsvarende. Når de reduserte utslippsnivåene legges til grunn, vil den nye utslippsavgiften gi en samlet sett lavere avgiftsbelastning enn dagens avgift, selv uten en egen tilskuddsordning for energiproduksjon. Forbrenningsanleggenes rammebetingelser vil med den nye utslippsavgiften bedres vesentlig i forhold til hva som lå til grunn da forslaget til nytt avgiftsregime første gang ble presentert.

Per i dag gis det allerede betydelige økonomiske tilskudd til økt avfallsbasert energiproduksjon gjennom Enovas støtteordninger, både knyttet til utvidelse av eksisterende anlegg, nye anlegg og til utbygging av fjernvarmeanlegg. Enova har som mål å utløse ny miljøvennlig energiproduksjon og energisparing på totalt 10 TWh per år innen 2010. Basert på en kartlegging av kostnadene ved ulike energikilder og energiteknologier, har Enova anslått at om lag 5 TWh vil være ny varmeproduksjon, hvorav 2,5 TWh vil være avfallsbasert energi. I perioden 2002–2003 har Enova støttet varme prosjekter som har et kontraktsfestet energimål på til sammen 1,3 TWh per år. Av dette utgjør varme produksjon basert på bioenergi og avfall bortimot 0,8 TWh per år.

Regjeringen ønsker i sterkere grad å benytte tiltak i avfallssektoren for å bidra til å nå målsettinger i klima- og energipolitikken, jf. St.meld. nr. 15 (2001–2002), Tilleggsmelding til St.meld. nr. 54

(2000–2001) Norsk klimapolitikk. Ved å vri avfallsstrømmene bort fra deponering og over til forbrenning med energiutnyttelse, bidrar man både til å nå politiske målsettinger knyttet til omlegging av energiforsyningen og klimapolitiske målsettinger om reduserte utslipp av klimagasser fra deponering av avfall. Dersom utnyttelsen av avfallsbasert energi erstatter bruk av fossile energikilder vil man få både reduserte metanutslipp fra deponering av avfall (metan har 21 ganger så sterk negativ klimaeffekt som CO₂) og sparte CO₂ utslipp fra erstattet fossilt brensel.

Omleggingen av avgiften vil gjøre at utslippene fra forbrenning av avfall prises i samsvar med miljøkostnadene for denne behandlingsformen slik at det legges til rette for en fornuftig balanse mellom materialgjenvinning og energiutnyttelse.

Den siste tids endringer med bedre rensing og lavere utslipp er i første rekke miljømessig svært positivt, men påvirker også behovet for en særskilt ordning for å stimulere til avfallsbasert energiproduksjon. Innføringen av utslippsavgiften vil som nevnt innledningsvis gi lavere total avgiftsbelastning for forbrenningsanleggene. Samtidig blir støtte til energiutnyttelse av avfall ivaretatt innenfor Enovas støtteordninger. Videre ble avgiften på deponering av avfall økt med om lag 20 prosent i forbindelse med Statsbudsjettet for 2004. Dette bidrar ytterligere til å stimulere til økt material- og energigjenvinning av avfall. Regjeringen viser også til at det i konsesjoner for avfallsforbrenningsanlegg etter forurensningsloven stilles krav til produksjon og utnyttelse av energi. Driften av avfallsforbrenningsanlegg er dessuten knyttet opp til både markedet for avfallshåndtering og energimarkedet. Begge disse elementene vil være avgjørende for anleggenes økonomi, slik at høy grad av energiutnyttelse vurderes som en nødvendig forutsetning for etablering og drift av nye anlegg.

På denne bakgrunn, vurderer Regjeringen nå at grunnlaget og behovet for en særskilt tilskuddsordning ikke lenger er til stede, og foreslår at utslippsavgiften innføres 1. juli 2004, i tråd med forslaget i årets budsjett, uten en tilskuddsordning for energiutnyttelse. Dette innebærer samtidig at notifiseringen av tilskuddsordningen trekkes. Bevilgningen foreslås på dette grunnlag redusert med 37,5 mill. kroner.

Kap. 1465 Statens kartverk

Post 21 Betaling for statsoppdraget, kan overføres

St.meld. nr. 30 (2002–2003) «Norge digitalt – et felles fundament for verdiskaping» ble behandlet av Stortinget i juni 2003. Meldingen gir føringer for en

nasjonal geodata-infrastruktur og effektiv organisering av den organisatoriske struktur, herunder spesielt Statens kartverk som det nasjonale fagorgan for kart og oppmåling. Det er iverksatt flere tiltak i samsvar med meldingen.

De konkurranseeksponerte oppgavene i Statens kartverk er solgt til Ugland IT Group AS som en virksomhetsoverdragelse fra 1. april 2004. Se for øvrig egen omtale av utsalget under kap. 5465 post 01 nedenfor. Formidlingen av Statens kartverks monopolinformasjon er overført til statsaksjeselskapet Norsk Eiendomsinformasjon fra 1. april 2004. Antall fylkeskartkontorer vil bli redusert fra 18 til 12 i løpet av 2004. Samlet vil overføring til andre virksomheter, sluttpakker, pensjonering og oppsigelser omfatte anslagsvis 150 årsverk, slik at Statens kartverk vil bli redusert fra ca. 600 årsverk til 450 årsverk.

Kostnadene ved omstillingen blir høyere enn antatt i 2004. Det skyldes bl.a. at det har vært mulig å forhandle frem et betydelig antall sluttpakker som innebærer at ventelønnskostnader for disse arbeidstakere i kommende år bortfaller. I tillegg har det påløpt kostnader knyttet til avvikling av husleiekontrakter og andre administrative tiltak som det tidligere har vært vanskelig å beregne.

Det foreslås at Statens kartverk får tilført 10 mill. kroner til dekning av omstillingskostnader ved en omdisponering innen Miljøverndepartementets egen budsjetttramme. Bevilgningen under kap. 1465 post 21 foreslås som følge av dette økt med 10 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon i driftsutgiftene under kap. 1400 postene 01 og 21, kap 1427 post 01 og kap. 1441 post 01, jf. omtale under disse postene.

Kap. 1471 Norsk Polarinstitut (jf. kap. 4471)

Post 01 Driftsutgifter

Det fremmes forslag om å øke bevilgningen under kap. 1471 Norsk Polarinstitut, *Driftsutgifter* med 1,5 mill. kroner mot en tilsvarende innsparing i 2005.

I 2003 startet et tre-årig norsk-russisk samarbeidsprosjekt med mål å estimere størrelsen på den norsk-russiske isbjørnbestanden i Barentshavsregionen. En betydelig del av prosjektkostnadene er knyttet til feltarbeidet som vil foregå i området Svalbard – Franz Josef Land i 2004.

Kap. 2465 Statens kartverk (jf. kap. 5465, 5491 og 5603)

Post 24 Driftsresultat

I forbindelse med salg av Markedsdivisjonen i Statens kartverk, jf. kap. 5465 post 01 nedenfor, går enkelte anleggsmidler knyttet til Markedsdivisjonens drift ut av Statens kartverks regnskaper. Disse anleggsmidlene var bare delvis avskrevet i Statens kartverks kapitalbalanse og sto ved salget av Markedsdivisjonen bokført med 732 000 kroner som restbeløp under statens faste kapital i Statens kartverk.

Miljøverndepartementet foreslår at bevilgningen under kap. 2465 underpost 24.3 økes med 732 000 kroner for å dekke opp de ekstraordinære avskrivningene, med den følge at driftsresultatet reduseres tilsvarende. Nettovirkningen i statsbudsjettet vil være null siden beløpet også føres på egen motpost kap. 5491 post 30 Avskrivninger.

Kap. 5465 Statens kartverk

Post 01 Salg av anleggsmidler

Det fremmes forslag om å bevilge 11,0 mill. kroner på posten. I samsvar med St.meld. nr. 30 (2002–2003) har Miljøverndepartementet solgt de konkurranseeksponerte oppgavene i Statens kartverk. Salget ble gjennomført etter at aktuelle norske og utenlandske interessenter fikk anledning til å legge inn indikative bud på virksomheten. Etter en evaluering og videre forhandlinger ble kontrakt inngått med Ugland IT Group AS.

Avtalt salgssum er 11 mill. kroner. Etter avtaleinngåelse 2. april 2004 har Ugland IT Group en frist for å gå gjennom den overtatte virksomhet og vurdere betingelsene i avtalen. Endelig proveny ved salget er derfor ikke fastsatt. Det er avtalt en øvre grense i en eventuell avkorting på 10pst. av salgssummen.

Andre saker

Fremdriften i arbeidet med nasjonale laksevassdrag- og fjorder

Ved behandlingen av St.prp. nr 79 (2001–2002) *Om opprettelse av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder* opprettet Stortinget 37 nasjonale laksevassdrag med tilhørende laksefjorder. Stortinget fattet blant annet følgende vedtak, jf. Innst. S. nr. 134 (2002–2003) pkt VI:

«Stortinget ber Regjeringen avvikle de midlertidige sikringssonene for laksefisk. Stortinget ber videre Regjeringen avstå fra å tildele nye

konsesjoner for matfiskoppdrett av anadrome arter i disse områdene før Stortinget har ferdigbehandlet forslag til supplering og ferdigstillelse av ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder som varslet i St.prp. nr. 79 (2001–2002). Det forutsettes at ferdigstillingen av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder kan gjennomføres i 2004/2005.»

På oppdrag fra Miljøverndepartementet har Direktoratet for naturforvaltning utredet aktuelle kandidater for ferdigstilling av ordningen og sendt utredningen på bred høring. Prosessen med ferdigstilling av ordningen er noe forsinket i forhold til departementets intensjoner ved fremleggelsen av St.prp. nr. 79. Dette skyldes både at utredningen av de aktuelle kandidatene viste seg å bli mer omfattende enn man opprinnelig så for seg, og behovet for en noe lengre høringsperiode for å sikre god tid til lokal behandling av de enkelte forslagene. Resultatene av høringsrunden skal oversendes departementet innen utgangen av 2004. Regjeringens forslag til ferdigstilling av ordningen vil bli lagt frem for Stortinget i høstsesjonen 2005.

Arbeidet med omlegging av Samlet plan for vassdrag

Omleggingen av Samlet plan for vassdrag fra en prosjekt- til en vassdragsbasert tilnærming er noe utsatt i tid. Grunnen er at det er nødvendig å se en slik omlegging i sammenheng med innføringen av EUs rammedirektiv for vann, herunder det pågående arbeidet med å karakterisere vannforekomstene. Regjeringen vil komme nærmere tilbake til arbeidet med omleggingen i stortingsproposisjonen om supplering av Verneplan for vassdrag.

Nedleggelse av styret i Produktregisteret

I St.meld nr. 25 (2002–2003) regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand ble det gitt en omtale av arbeidet med fornyelse av Produktregisteret, bl.a. en evaluering gjort av Statskonsult og forslag til forbedringer fra en inter-departemental arbeidsgruppe. I tråd med dette vil Miljøverndepartementet foreslå å endre betegnelsen på dagens styre i Produktregisteret til «råd» for bedre å samsvare med styrets faktiske rolle. Produktregisterets styre vil som følge av dette nedlegges med virkning fra 1. august 2004.

Departementet anser det imidlertid som viktig å videreføre et godt og positivt samarbeid mellom Produktregisteret og involverte aktører som er representert i dagens styre. Produktregisteret vil derfor bli bedt om å sørge for å formalisere et slikt samarbeid eventuelt gjennom opprettelsen av et

råd. Produktregisteret utarbeider selv forslag til mandat og sammensetning for det videre samarbeidet, og forelegger dette for departementet før iverksettelse.

Produktregisteret har videre en instruks som har blitt utdatert, og departementet vil derfor samtidig oppheve denne. Produktregisteret er et felles register over kjemikalibruken og ivaretar interesser for flere myndigheter. Miljøverndepartementet vil derfor sørge for å formalisere det videre samarbeid med Helsedepartementet og Arbeids- og administrasjonsdepartementet vedrørende Produktregisteret.

Omtale av refusjonsordning for HFK/PFK

Stortinget vedtok i forbindelse med sin behandling av statsbudsjettet for 2003 å innføre en avgift på HFK og PFK fra 01.01.03. Avgiften er rettet mot import og produksjon av HFK og PFK, både som bulkvare og som delemne i produkt. Avgiften er 180 kroner pr. tonn CO₂-ekvivalenter, og innkreves ved bulkimport og import i produkter hvor gassene eller blandinger av gassene er brukt. Etter anmodning fra Stortinget, i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2003, vil Regjeringen innføre en refusjonsordning for brukt HFK og PFK. Det tas sikte på å vedta en forskrift om refusjonsordningen som trer i kraft 01.07.04. Ordningen med avgift og refusjon forventes å redusere bruken av gassene til de mest nødvendige områdene (bl.a. ved å stimulere til produktutvikling), stimulere til innsamling og gjenvinning eller destruksjon av brukt HFK og PFK og styrke arbeidet med forhindring av lekkasjer. Miljøverndepartementet har vurdert om refusjon bør gis både ved levering til gjenvinning og ved levering til destruksjon, og kommet frem til at refusjon bare bør gis ved levering til destruksjon. Den valgte løsningen fremmer forsvarlig innsamling og håndtering av HFK og PFK helt frem til destruksjonsanlegget, sikrer god kontroll med refusjonsutbetalingene og gir lavest mulig kostnader knyttet til administrering av ordningen. For å sikre god sammenheng mellom avgiften og refusjonsordningen, er det nødvendig å endre avgiften. I dag omfattes HFK og PFK som er gjenvunnet for videresalg av avgiften. Finansdepartementet foreslår å fjerne avgiften på gjenvunnet gass for videresalg, slik at dobbelt avgiftslegging unngås. Det vises til avgiftsdelene i denne proposisjonen.

Evaluering av statens miljøfond

Miljøverndepartementet har fått foretatt en ekstern evaluering av Statens Miljøfond som varslet i

St.prp.nr 1 (2001 – 2002) Miljøverndepartementet. Evalueringen viser at miljøfondet har bidratt til å oppnå målet om å støtte prosjekter som bidrar til reduksjon av klimagasser og andre miljøskadelige utslipp. Lån fra miljøfondet har imidlertid i liten grad vært avgjørende for de bedriftene som har ønsket å gjennomføre investering i miljøteknologi. Lån fra miljøfondet er hovedsakelig blitt benyttet til å investere i kjent miljøteknologi og har i mindre grad støttet prosjekter som bidrar til innovasjon eller utvikling av miljøteknologi. Evalueringen viser etter Miljøverndepartementets skjønn at innretningen på lånefondet ikke har vært optimal i forhold til de mål som var satt for ordningen.

3.14 Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Kap. 0001 H.M. Kongen og H.M. Dronningen

Post 50 *Det Kgl. Hoff*

Med bakgrunn i en rapport utarbeidet av Politidirektoratet, er det iverksatt fysiske sikringstiltak på en rekke av de statlige og private kongelige eiendommene. I St.prp. nr. 44 (2002–2003) ble det foreslått bevilget 13 mill. kroner fordelt på to år til gjennomføring av de bygningsmessige tiltakene.

Sikkerheten til H.M. Kongen og kongefamilien er et statlig ansvar, uavhengig av oppholdssted. Dette innebærer at staten har ansvar for finansiering, utføring og drift av nødvendige sikkerhetstiltak for kongefamilien. Det Kongelige Hoff har nå gjennomført nye analyser for å kvalitetssikre kostnadsoverslagene for gjenstående sikringstiltak.

På bakgrunn av dette foreslås det at bevilgningen på kap. 1, post 50 økes med 4 mill. kroner.

Kap. 1500 Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Post 01 *Driftsutgifter*

Partifinansieringsutvalget har vært i funksjon siden 17.10.2003 og har bl.a. som mandat å utrede prinsipper for offentliggjøring av politiske partiers inntekter på alle nivåer, samt finansieringsordninger for politiske partier. Arbeidet forventes avsluttet i løpet av inneværende år. De totale kostnader knyttet til utvalget er beregnet til 2,5 mill. kroner. Dette er noe høyere enn tidligere lagt til grunn. Det foreslås på denne bakgrunn at bevilgningen under kap. 1500, post 01 økes med 1,5 mill. kroner.

Post 21 *Spesielle driftsutgifter*

I forbindelse med at det skal reises et minnesmerke etter Scandinavian Star-ulykken på Akershusstranda, fremmes det forslag om en rammeoverføring til kap. 900 Nærings- og handelsdepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter, på 433 000 kroner. De totale kostnadene er beregnet til 2,6 mill. kroner og finansieres i samarbeid mellom seks departementer.

Det foreslås på denne bakgrunn at bevilgningen under kap. 1500, post 21 reduseres med 433 000 kroner.

Kap. 1522 Statens forvaltningstjeneste

Post 01 *Driftsutgifter*

Gradert elektronisk informasjon i departementsfellesskapet

Av beredskapsmessige hensyn er det behov for sikker elektronisk datakommunikasjon på tvers av departementene. Det foreslås derfor å etablere en løsning som vil gi departementenes ledelse og nøkkelpersonell en mulighet til å kommunisere og utveksle gradert informasjon. På denne bakgrunn foreslås bevilgningen på kap. 1522, post 01 styrket med 2 mill. kroner. Forslaget dekker bare delvis kostnadene, og en vil komme tilbake med forslag til nødvendig sluttfinansiering i budsjettet for 2005.

Post 21 *Spesielle driftsutgifter*

Ordningen med å publisere firmameldinger i Norsk lysingsblad er avviklet fom. 2004, og i den forbindelse ble bevilgningen på post 21 redusert med om lag 2 mill. kroner, jf. St.prp. nr.1 (2003–2004). Bl.a. som følge av effektiviseringstiltak forventes utgiftene å bli ytterligere 3,3 mill. kroner lavere enn tidligere lagt til grunn.

Bevilgningen på kap. 1522, post 21 foreslås derfor redusert med 3,3 mill. kroner.

Kap. 4522 Statens forvaltningstjeneste

Post 04 *Inntekter – Norsk lysingsblad*

En vesentlig del av inntektene under kap. 4522, post 04 kommer gjennom annonsesalg. Disse er konjunkturavhengige. På bakgrunn av regnskaps-tallene for annonsesalg i 2003 og nye anslag for 2004, foreslås bevilgningen redusert med 3,3 mill. kroner.

Kap. 1542 Tilskudd til Statens Pensjonskasse

Post 01 Driftsutgifter, overslagsbevilgning

Post 70 For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, overslagsbevilgning

Nye anslag på hva utbetalingen i form av statstilskudd vil utgjøre tilsier en nedjustering av bevilgningen på kapitlet med 411,55 mill. kroner, til 4 694,25 mill. kroner. Bevilgningen for 2004 bygger på en anslått volumvekst på 3,5 pst. Det legges nå til grunn en samlet beregnet volumvekst på 3,3 pst. Anslaget er også nedjustert på bakgrunn av at regnskapsført utgift på kapitlet for 2003 ble vesentlig lavere enn tidligere lagt til grunn.

Det foreslås at bevilgningen på kapitlet reduseres med 411,55 mill. kroner. Endringen fordeler seg med en reduksjon med 406,404 mill. kroner på post 01, og en reduksjon med 5,146 mill. kroner på post 70.

Kap. 1544 Boliglån til statsansatte

Post 90 Lån, overslagsbevilgning

Det knytter seg betydelig usikkerhet til nivået på bevilgningen, bl.a. på bakgrunn av at modellen for fastsettelse av renten ble endret fra 1. januar 2004. Låneetterspørselen så langt i år tilsier en vesentlig reduksjon av anslaget for utlån i 2004 i forhold til saldert budsjett.

Det foreslås å redusere bevilgningen med 2 400 mill. kroner.

Kap. 1546 Yrkesskadeforsikring

Post 01 Driftsutgifter, overslagsbevilgning

Nytt anslag basert på faktiske erstatningsutbetalinger i 2003 og korrigerert for forventet vekst i utbetalingene som følge av overføring av nye medlemsgrupper, tilsier en reduksjon i bevilgningen med 47 mill. kroner. Til tross for en forventet vekst i erstatningsutbetalingene fra 2003 til 2004 forventes utbetalingene for 2004 å bli lavere enn regnskapsført beløp i 2003. Dette skyldes at 2003-tallene inkluderer refusjon til folketrygden på 120 pst. av utbetalte erstatninger i 2002.

Det foreslås å redusere bevilgningen med 47 mill. kroner.

Kap. 4546 Yrkesskadeforsikring

Post 01 Premie yrkesskadeforsikring

Det foreslås å øke bevilgningen med 139,231 mill. kroner til 197,65 mill. kroner.

Økningen skyldes en betydelig økning av premiesatsene for 2004, som ikke var hensyntatt i saldert budsjett. Statens Pensjonskasse vil i 2004 overta håndteringen av yrkesskadesaker for flere nye grupper. Dette medfører en økning av antall forsikrede, men de nye gruppene er foreløpig i liten grad risikoklassifisert, og antallet nye medlemmer er noe usikkert. Premieinntektene for disse nye gruppene er anslått til 45 mill. kroner i 2004. I tillegg øker bevilgningen som følge av at Posten Norge AS har fornyet sin avtale med Statens Pensjonskasse om yrkesskadeforsikring for 2004.

Kap. 1547 Gruppelivsforsikring

Post 01 Driftsutgifter, overslagsbevilgning

Vedtatt budsjett for 2004 er basert på utbetalingene for 2002. Det foreslås å legge faktiske utbetalinger for 2003 til grunn, justert for årseffekten av G-reguleringen i 2003.

Det foreslås derfor at bevilgningen økes med 5,348 mill. kroner.

Kap. 4547 Gruppelivsforsikring

Post 01 Premieinntekter gruppelivsforsikring

Vedtatt budsjett for 2004 var basert på opprinnelig fakturert premie for 2003. Dette viste seg å være for lavt, og det ble foretatt etterfakturering. Det er videre tatt hensyn til oppdaterte premieoversikter for 2004.

Det foreslås å øke bevilgningen med 6,016 mill. kroner.

Kap. 2470 Statens Pensjonskasse

Post 24 Driftsutgifter

Det legges opp til å redusere underpost 24.2 Driftsutgifter med 5 mill. kroner og øke underpost 24.5 til investeringsformål tilsvarende. Dette medfører ingen bevilgningsendring på post 24, men har sammenheng med bevilgningsforslagene på post 45 og kap. 5470, post 30, jf. omtale nedenfor.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Oppdaterte investeringsbudsjetter fra Statens Pensjonskasse viser at det er behov for å øke den aktiverbare investeringsrammen på post 45 med 5 mill. kroner.

På post 24 Driftsresultat reduseres driftsutgiftene (underpost 24.2) tilsvarende som følge av at en større andel av utgiftene i 2004 er vurdert å være

aktiverbare investeringer. Underpost 24.5 Til investeringsformål øker tilsvarende med 5 mill. kroner.

Det foreslås å øke bevilgningen på post 45 med 5 mill. kroner.

Kap. 5470 Statens Pensjonskasse

Post 30 Avsetning til investeringsformål

Denne posten utgjør motposten på inntektssiden av utgiftene til egenfinansierte investeringer under kapittel 2470, post 24.5. Jf. omtalen under kap. 2470.

Det foreslås å øke bevilgningen med 5 mill. kroner.

Kap. 5607 Renter av boliglånsordningen til statsansatte

Post 80 Renter

Det foreslås at bevilgningen reduseres med 198 mill. kroner. Hovedårsaken til dette er utviklingen i rentenivået så langt i år. Renten har ligget på 3,75 pst. i første tertial og ble satt ned til 3,0 pst. fra 1. mai. I tillegg er anslaget nedjustert som følge av reduksjonen på kap. 1544 Boliglån til statsansatte, post 90 Lån.

Kap. 1550 Konkurransetilsynet

Post 01 Driftsutgifter

I forbindelse med ikrafttreddelsen av ny konkurranselov 1. mai 2004 ble prismetingsbestemmelsene i den gamle konkurranseloven overført til markedsføringsloven. Ansvar for markedsføringsloven ligger hos Forbrukerombudet og det foreslås i denne forbindelse en overføring av 225 000 kroner fra Konkurransetilsynet til kap. 868 Forbrukerombudet, post 01 Driftsutgifter.

Bevilgningen under kap. 1550 Konkurransetilsynet, post 01 foreslås på dette grunnlag redusert med 225 000 kroner.

Kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen

Post 70 Hovedstadsaksjonen, kan overføres

I statsbudsjettet for 2004 er det bevilget 15 mill. kroner over kap. 1580, post 70 til Hovedstadsaksjonen, som er et samarbeidsprosjekt for å ruste opp Oslo sentrum frem mot hundreårsjubileet for unionsoppløsningen. Første bevilgning ble gitt i 2003, og det forventes at prosjektet vil gå over minst tre år.

Det foreslås at posten gis stikkordsfullmakten «*kan overføres*», jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 1581 Eiendommer til kongelige formål

Post 30 Ekstraordinært vedlikehold, Bygdø kongsgård, kan overføres

Bevilgningen omfatter ekstraordinært vedlikehold, restaurering og fornyelse av hovedbygningen på Bygdø kongsgård. Som det framgår av St.prp. nr. 1 (2003–2004), starter arbeidene i 2004 og planlegges avsluttet ved årsskiftet 2006/2007. Bruken av budsjettmidlene i det enkelte budsjettår vil avhenge av mulig fremdrift i prosjektet basert på bl.a. hvilke skader som avdekkes.

Det foreslås at posten gis stikkordsfullmakten «*kan overføres*», jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 31 (Ny) Veksthus til slottsgartneriet

Veksthuset til slottsgartneriet brant ned i fjor høst, og Statsbygg har på oppdrag fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet ferdigstilt forprosjekt for gjenreising av bygget. Styrings- og kostnadsrammen er beregnet til hhv. 13,7 mill. kroner og 14,6 mill. kroner. Byggearbeidene kan starte i uke 25, og byggeprosessen antas å vare i 20 uker. Det foreslås å opprette en ny post 31 Veksthus til slottsgartneriet med en bevilgning på 14,6 mill. kroner.

Kap. 1582 Utvikling av Fornebuområdet

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

I forbindelse med en voldgiftssak mot Oslo kommune, jf. St.prp. nr. 31 (2003–2004), har det påløpt ekstra kostnader på 2,929 mill. kroner til advokatsalær, betaling av voldgiftsdommere, samt renter og gebyrer. I likhet med selve erstatningssummen (38 mill. kroner) har Arbeids- og administrasjonsdepartementet også krevd disse kostnadene tilbakeført fra Avinor via Samferdselsdepartementet, jf. omtale under kap. 5446, post 02.

Det foreslås at bevilgningen økes med 2,929 mill. kroner.

Kap. 2445 Statsbygg

Post 24 Driftsresultat

Fra 1. januar 2004 ble en rekke eiendommer innlemmet i husleieordningen, dette gjelder bl.a. barnevernseiendommer i forbindelse med at staten overtok ansvaret for barnevernet og familievernet fra fylkeskommunene, jf. St.prp. nr. 1 (2003–2004). Dette medfører at driftsinntektene på underpost 24.1 øker med om lag 57,6 mill. kroner, og driftsutgiftene øker med om lag 40,7 mill. kroner. Avskrivningene på eiendomsmassen er beregnet til 8,5

mill. kroner og føres på underpost 24.3. Det er behov for oppgraderinger, tilpasninger og vedlikehold for enkelte av eiendommene og avsetningene til investeringsformål på underpost 24.5 øker med 8,4 mill. kroner. Det vises til omtale under post 45 nedenfor.

På grunn av innsparinger på driftsbudsjettet har reguleringsfondet til Statsbygg økt mer enn det som tidligere var lagt til grunn. Driftsresultatet for Statsbygg foreslås derfor økt med 285 mill. kroner ved uttak fra reguleringsfondet.

Post 30 Igangsetting av byggeprosjekter, kan overføres

Nytt representasjonsanlegg for Regjeringen med statsministerbolig

Statsbygg fikk i 1999 i oppdrag å utarbeide et skisseprosjekt for et representasjonsanlegg for Regjeringen med statsministerbolig basert på en samlet bruk av de tre eiendommene som staten eier i Parkveien 45, Riddervoldsgate 2 og Inkognitogaten 18 i Oslo. Basert på skisseprosjektet vedtok Stortinget i forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett for 1999 å videreføre prosjektet fram til ferdig forprosjekt. Forprosjektet ble ferdigstilt i august 2000. Prosjektet har senere vært revidert med sikte på å gjøre statsministerboligen mer brukervennlig for familier i ulike livsfaser, samtidig som man har søkt å komme frem til mer skjermede utearealer som ivaretar prosjektets sikkerhetskrav.

I forbindelse med Stortingets behandling av St.meld. nr. 22 (2003–2004), jf. Innst. S. nr. 153 (2003–2004) Om etablering av et representasjonsanlegg for Regjeringen med statsministerbolig ble prosjektkostnadene oppdatert. Kostnadsrammen for å gjennomføre prosjektet er fastsatt til 254 mill. kroner (inklusive kunstnerisk utsmykning), mens styringsrammen er satt til 231,8 mill. kroner (i prisnivå pr. november 2003).

Det foreslås at bevilgningen på kap 2445, post 30 økes med 5 mill. kroner til oppstart av detaljprosjektering.

Post 31 Videreføring av byggeprosjekter Svalbard forskningspark (UNIS Svalbard)

Det vises til St. prp. nr. 1 (2003–2004), kap 2445, post 31 Videreføring av byggeprosjekter. Svalbard Forskningspark (UNIS Svalbard) er et av de prosjektene som Stortinget tidligere har vedtatt igangsatt. Byggestart var i 2003, med forventet innflytting senhøsten 2005. Regjeringen foreslår at kostnadsrammen for prosjektet fastsettes til 400,0 mill.

kroner pr. 15.9.2003. Styringsrammen foreslås fastsatt til 332,0 mill. kroner.

Villa Grande – Holocaustsenteret

Kostnadsrammen for istandsetting av Villa Grande på Bygdøy i Oslo, til bruk for Holocaustsenteret, har så langt ikke inkludert utomhusarbeider. Basert på den reguleringsplan som nå foreligger, er det gjennomført et eget forprosjekt der utomhuskostnadene er beregnet. Regjeringen legger til grunn at kostnadsrammen (inklusive usikkerhetsmarginer) økes med 5,13 mill. kroner til 76,13 mill. kroner pr. 1. juli 2004. Den nye styringsrammen (50/50-estimat) blir 71,07 mill. kroner pr. 1. juli 2004. Prosjektet er gitt bevilgning for 2004 under kap. 2445 Statsbygg, post 31 Videreføring av byggeprosjekter. Det er ikke behov for bevilgningsmessige endringer inneværende år som følge av utvidelsen av kostnadsrammen.

Post 45 Større utstyranskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Statsbygg har fra 1. januar 2004 innlemmet 96 barnevernseiendommer i husleieordningen. Som følge av dette har Statsbyggs eiendomsportefølje økt med ca. 5 pst. Innlemmelsen er omtalt i St.prp. nr. 1 (2003–2004).

Innlemmelsen av eiendommene vil gi Statsbygg en kalkulert økning i de ordinære husleieinntektene på 57,596 mill. kroner. De estimerte årlige kostnadene beløper seg til ca. 45 mill. kroner, hvorav 8,5 mill. kroner utgjøres av avskrivninger. Differansen på om lag 12 mill. kroner skal brukes til å dekke både Statsbyggs andel av felleskostnader og økte selvfinansierte investeringsutgifter i forbindelse med innlemmelsen av barnevernseiendommene.

I tillegg til ordinære utstyrsanskaffelser og vedlikehold, vil det måtte påregnes en del ombygginger og tilpasninger på disse eiendommene. Denne merkostnaden er estimert til 7,0 mill. kroner.

I tillegg er det allerede igangsatt et oppgraderings- /vedlikeholdsprosjekt ved en av barnevernseiendommene, Rødstokken i Sogndal. Prosjektet har en kostnadsramme på 1,4 mill. kroner.

Post 45 foreslås på denne bakgrunn økt med 8,4 mill. kroner, jf. også kap. 5445, post 39.

Kap. 5445 Statsbygg

Post 39 Avsetning til investeringsformål

Denne posten er motposten på inntektssiden til de egenfinansierte investeringene under kap. 2445, post 45. Jf. omtalen under kap. 2445, post 45.

Det foreslås å øke bevilgningen med 8,4 mill. kroner.

Kap. 5446 Salg av eiendom, Fornebu

Post 02 Refusjoner og innbetalinger – Fornebu

Bevilgningen foreslås økt med 2,929 mill. kroner på bakgrunn av at tidligere utbetalinger i forbindelse med en voldgiftssak mot Oslo kommune kreves tilbakebetalt fra Avinor. Det vises til omtale under kap 1582, post 21.

Post 40 Salgsinntekter, Fornebu

Markedssituasjonen har resultert i at budene som har kommet inn til nå på eiendommene som er lagt ut for salg, er lavere enn antatt på budsjetterings-tidspunktet. På grunn av den faseinndelingen Bærum kommune har bestemt for utbyggingen av Fornebu, kan noen av eiendommene ikke utvikles for om tidligst 2 – 3 år.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet vil eventuelt komme tilbake til saken senere dersom salget ikke lar seg gjennomføre med det inntektskravet som er forutsatt.

Kap. 1572 Petroleumstilsynet

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Petroleumstilsynet ble etablert 1.1.2004. I forbindelse med arbeidet med budsjettforslaget for 2004 ble det foretatt et skille mellom kap. 1810 Oljedirektoratet og kap. 1572 Petroleumstilsynet. 1 mill. kroner ble ved en feil lagt inn i rammen under kap. 1572, post 21 Spesielle driftsutgifter, mens tilhørende inntekter ble lagt til kap. 1810 Oljedirektoratet.

For å rette opp i dette foreslås en reduksjon på 1 mill. kroner i statsbudsjettet for 2004 under kap. 1572, post 21 mot tilsvarende økning under kap. 1810 Oljedirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Kap. 4572 Petroleumstilsynet

Post 03 Refusjon av tilsynsutgifter

Det foreslås en økning av bevilgningen med 1,5 mill. kroner under kap. 4572, post 03 mot tilsvarende reduksjon under kap. 4810 Oljedirektoratet, post 03 Refusjoner av tilsynsutgifter.

Økningen skyldes at bistandsinntektene på 1,5 mill. kroner ved en feil ble innarbeidet i rammene til Oljedirektoratet i forbindelse med delingen av Oljedirektoratet og opprettelsen av det nye Petroleumstilsynet.

Post 06 Refusjoner/ymse inntekter

Etter at Petroleumstilsynet ble skilt ut som egen etat fra Oljedirektoratet, er det organisasjonsmessige ansvaret for kantinen overført fra Oljedirektoratet til Petroleumstilsynet. Dette innebærer at inntektene fra salg i kantinen overføres fra Oljedirektoratet til Petroleumstilsynet.

Det foreslås derfor en økning av bevilgningen under kap. 4572, post 06 med 1,2 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon under kap. 4810 Oljedirektoratet, post 06 Ymse inntekter.

Kap. 1573 Statens arbeidsmiljøinstitutt

Omdanning til forvaltningsorgan med særskilte fullmakter – nettobudsjettering

I Budsjett-innst. S. nr. 5 (2001–2002) viste Kommunalkomiteen til omdanningen av Arbeidsforskningsinstituttet til aksjeselskap og ba Arbeids- og administrasjonsdepartementet vurdere om det var aktuelt med en fristilling også av Statens arbeidsmiljøinstitutt.

I forbindelse med St.prp. nr. 1 (2004–2005) Arbeids- og administrasjonsdepartementet tar Regjeringen sikte på å fremme forslag om at Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) gis unntak fra bevilgningsreglementets pgf. 4 og omdannes til forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. Dette vil innebære at nåværende kapitler og poster reverseres og at nettobevilgningen innarbeides i ny post 50 Statstilskudd under kap. 1573 Statens arbeidsmiljøinstitutt.

STAMI er i dag et ordinært forvaltningsorgan under Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Instituttets virksomhet omfatter grunnforskning og anvendt forskning innen arbeidshelse, service- og rådgivningsfunksjoner (bl.a. for Arbeidstilsynet), arbeidsmedisinsk poliklinikk, undervisning, fagsekretariat for bedriftshelsetjenesten mv. Instituttets målgrupper er virksomheter og deres «parter», arbeidslivs- og helsemyndigheter, bedriftshelsetjenesten mv. Instituttet er det eneste tyngre forskningsinstitutt og kompetansesenter i Norge på dette fagområdet. Universitets- og høyskolesystemet er lite utbygget innen disse disiplinene. STAMI har et utgiftsbudsjett på ca. 72 mill. kroner og ca. 100 årsverk. Instituttets inntekter utgjør ca 13 pst. av totalbudsjettet, hvorav hovedinntektskilden er Norges forskningsråd, andre fondskilder eller offentlige finansieringskilder. Inntektsgrunnlaget for STAMI er, i likhet med det som gjelder for tilsvarende institusjoner i de andre nordiske land, således i all hovedsak offentlige midler. Denne type langsiktig og utstyrskrevenende forskning vil ha samfunns-

sig nytte, mens enkeltvirksomheter i begrenset grad vil ha motivasjon og økonomi til å initiere og finansiere slik forskning.

Det er et viktig element i Regjeringens forskningspolitikk å legge til rette for større frihet og økt ansvar for forskningsinstitusjonene. Nettobudsjettering er innført ved flere forskningsinstitutter for å oppnå dette. Nettobudsjettering innebærer at virksomhetens inntekter og utgifter ikke er fastsatt i statsbudsjettet. I stedet gis det en nettobevilgning, og virksomheten får mulighet til å skaffe seg inntekter fra andre kilder og disponere disse. Det settes vilkår for den inntektsgivende aktiviteten, slik at den holder seg innenfor virksomhetens formål. På denne måten stimuleres virksomheten til å ta et selvstendig ansvar for sammenhengen mellom utgifter og inntekter. Det legges således til rette for styrket relevans og brukerorientering samt økt kostnadseffektivitet og kostnadsbevissthet. For et utstysintensivt institutt som STAMI vil en slik omforming bl.a. gi økte muligheter for å gjennomføre langsiktige investerings- og utstysplaner.

Tilknytningsformen nettobudsjettert forvaltningsorgan er velegnet for et institutt av STAMIs type. Instituttets profil på langsiktig, fokusert basalforskning innen arbeid og helse, samt dets forvaltningsnære oppgaver og funksjoner tilsier dette. I tillegg kommer at instituttets relativt begrensede muligheter for å skaffe seg inntekter i markedet, forutsetter at instituttets virksomhet fortsatt i hovedsak skal finansieres ved bevilgning over statsbudsjettet.

Kap. 1576 (Ny) Pionerdykkerne i Nordsjøen

Post 01 (Ny) Driftsutgifter, kan overføres

I tråd med Stortingets behandling 9. mars 2004 av St.meld. nr. 47 (2002–2003), jf. Innst. S. nr. 137 (2003–2004) og Innst. S. nr. 138 (2003–2004), foreslår Regjeringen å opprette en kompensasjons- og oppreisningsordning for pionerdykkerne.

I løpet av første halvår 2004 vil Arbeids- og administrasjonsdepartementet oppnevne en nemnd som skal administrere kompensasjons- og oppreisningsordningen for pionerdykkerne. Nemnden skal være i virksomhet senest 1. juli d.å. og vil være operativ til og med 2006. Søknader må være innkommet innen 1. juli 2006. Nemnden vil bestå av 5 medlemmer og inneha bl.a. juridisk og medisinsk kompetanse. Medlemmene vil bli avlønnet etter utvalsregulativet. Bevilgningen skal dekke godtgjørelse til medlemmene og andre driftsutgifter.

På grunnlag av ovennevnte foreslås en bevilgning under kap. 1576 Pionerdykkerne i Nordsjøen,

post 01 Driftsutgifter på 4 mill. kroner. Regjeringen vil komme tilbake med forslag til bevilgninger for 2005 og 2006 i de årlige budsjettframleggene. Posten foreslås gitt stikkordet «kan overføres».

Post 70 (Ny) Tilskudd til pionerdykkerne, overslagsbevilgning

Stortinget har anmodet Regjeringen om å etablere en kompensasjonsordning med maksimal utbetaling til den enkelte dykker på 40 ganger grunnbeløpet i folketrygden (G). Kompensasjon skal også gis til etterlatte under nærmere bestemte vilkår, når det kan godtgjøres at avdøde fylte vilkårene for å få kompensasjon.

I tillegg til en kompensasjonsordning anmodet Stortinget Regjeringen om å fremme forslag til overslagsbevilgning for utbetaling av oppreisning til pionerdykkerne i Nordsjøen, samt til etterlatte, på 200 000 kroner. Det fremgår av Innst. S. nr. 137 (2003–2004) at oppreisning skal gis til dem som fyller vilkårene i komiteflertallets retningslinjer for kompensasjonsordning.

De samlede utbetalinger til kompensasjon og oppreisning som følge av Regjeringens forslag kan anslås til om lag 430 mill. kroner. I beregningene har Regjeringen lagt til grunn at om lag 150 dykkere og 30 etterlatte vil bli omfattet av ordningen. Det er videre forutsatt at utbetalinger ifm. strakshjelp bevilget i 2003 og 2004 over kap. 1500 Arbeids- og administrasjonsdepartementet skal komme til fra trekk, jf. St.prp. nr. 85 (2002–2003) og St.prp. nr. 52 (2003–2004). Regjeringen anslår at om lag 270 mill. kroner vil komme til utbetaling i løpet av 2004 under ordningene som er foreslått budsjettert på kap. 1576, post 70 og 71. Regjeringen vil komme tilbake med forslag til bevilgninger for 2005 og 2006 i budsjettframleggene for disse årene.

I Innst. S. nr. 137 (2002–2004) ga Kommunalkomiteen sin tilslutning til Regjeringens anbefaling om at operatørselskapene skal inviteres til å delta i finansieringen av kompensasjonsordningen. Regjeringen vil følge opp dette, noe som vil kunne medføre at deler av kostnadene som er anslått ovenfor vil bli refundert av operatørselskapene.

På grunnlag av ovennevnte, foreslås en bevilgning på kap. 1576, post 70 Tilskudd til pionerdykkerne på 268 mill. kroner. Posten foreslås gitt stikkordet «overslagsbevilgning».

Finansiering av kompensasjonsordningen

Stortinget ba også Regjeringen komme tilbake i forbindelse med RNB med forslag til finansiering av kompensasjons- og oppreisningsordningen for pio-

nerdykkerne. Stortingets mindretall (SV, Frp og SP) gikk inn for at utgiftene ifm. kompensasjonsutbetalinger skal belastes Statens petroleumforsikringsfond (SPFF), og at lov 30. mai 1986 nr. 23 om statens petroleumforsikringsfond måtte endres slik at dette lar seg gjøre.

SPFFs formål er i henhold til lov om statens petroleumforsikringsfond å tjene som en reserve for utbetalinger til dekning av skader og ansvar som rammer staten i egenskap av å være direkte økonomisk deltaker i petroleumsvirksomheten. Fondet skal dekke statens andel av utbetalinger som det etter vanlige forsikringsvilkår for oljevirksomheten er dekning for, som følge av skade på installasjoner, ansvar for skade påført tredjemann (herunder som følge av forurensning, inklusive kostnader med å bringe en utblåsning under kontroll) og ansvar for fjerning av vrak. Den årlige premien som innbetales til fondet baserer seg på hva Statoil betaler i premie i forsikringsmarkedet, justert for forskjeller i eierandeler.

Kompensasjonsordningen for pionerdykkere relaterer seg ikke til statens deltakelse i petroleumsvirksomheten gjennom SDØE. Utbetalinger av kompensasjon/oppreisning til pionerdykkerne basert på rimelighetshensyn faller ikke inn under lovens virkeområde i dag, og passer ikke inn under ordningens system som sådan. Regjeringen mener det derfor ikke er naturlig at kompensasjon utbetales fra SPFF, og foreslår at midler til kompensasjonsordningen bevilges på ordinær måte over Arbeids- og administrasjonsdepartementets budsjett.

Post 71 (Ny) Tilskudd til Nordsjødykker Alliansen mv., kan overføres

Stortinget ba ved behandlingen av Innst. S. nr. 137 (2003–2004) Regjeringen komme tilbake i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004 med en ramme for økonomisk kompensasjon for dokumenterte utgifter til Nordsjødykker Alliansen (NSDA) og enkeltpersoner som har medvirket til at pionerdykkernes innsats er blitt kompensert og hedret. Regjeringen fremmer derfor forslag om en bevilgning på 2 mill. kroner som skal kunne utbetales til enkeltpersoner på bakgrunn av spesifiserte og dokumenterte søknader. Regjeringen foreslår at posten gis stikkordet «*kan overføres*».

Post 72 (Ny) Tilskudd til Norsk Oljemuseum, kan overføres

Stortinget ba ved behandlingen av Innst. S. nr. 137 (2003–2004) Regjeringen fremme forslag om en bevilgning på inntil 10 mill. kroner til Norsk Oljemu-

seum i Stavanger. Museet har på ulike vis jobbet med dykkersaken. Det legges til grunn at museet får ansvaret for koordinering, prosjektering og iverksettelse av diverse prosjekter som skal dokumentere, bevare og hedre pionerdykkernes innsats. På grunnlag av ovennevnte foreslås en bevilgning under kap. 1576, post 72 Tilskudd til Norsk Oljemuseum på 10 mill. kroner. Regjeringen foreslår at posten tilføyes stikkordet «*kan overføres*», da fremdriften til prosjektene som Regjeringen vil støtte foreløpig ikke er avklart.

Kap. 1590 Aetat

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås 40 mill. kroner til i alt 160 nye stillinger i Aetat.

Av ressursstyrkingen er 15 mill. kroner foreslått rammeoverført fra kap. 2600 Trygdeetaten som følge av at vedtaksmyndigheten for yrkesrettet atføring etter folketrygdlovens § 11–5 overføres fra trygdeetaten til Aetat fra 01.07.2004. Resterende 25 mill. kroner foreslås tilleggsbevilget for at etaten bedre skal kunne følge opp den økte tilstrømmingen av yrkeshemmede til Aetat og den foreslåtte økningen i tiltaksplasser for denne (jf. omtale under kap. 1594, post 71/73) gruppen.

Kap. 1594 Arbeidsmarkedstiltak

Post 70 Ordinære arbeidsmarkedstiltak

I saldert budsjett for 2004 ble det lagt opp til at nivået på de ordinære arbeidsmarkedstiltakene skulle økes fra 11 000 plasser i gjennomsnitt i 2003 til knapt 15 000 plasser i gjennomsnitt i 2004, med en fordeling på om lag 17 500 plasser i første halvår og 12 000 plasser i andre halvår. Tiltaksnivået så langt i år (frem til og med april) har imidlertid ligget noe høyere enn de 17 500 plassene som er planlagt. I budsjettavtalen med Arbeiderpartiet forpliktet Regjeringen seg til å komme tilbake til Stortinget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004 med en ny vurdering av situasjonen på arbeidsmarkedet og behovet for tiltaksplasser for andre halvår. Utiktene for fastlandsøkonomien har bedret seg etter at Nasjonalbudsjettet 2004 ble lagt fram, noe som også reflekteres i en mer positiv utvikling i arbeidsmarkedet. Etter en markert økning gjennom 1. halvår i fjor, stabiliserte arbeidsledigheten seg tidligere enn lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 2004, der den gjennomsnittlige AKU-ledigheten i år ble anslått til 4,7 pst. På årsbasis anslås nå en selssettingsvekst på 5000 personer i 2004 og en

AKU-ledighet på 4,3 pst. På bakgrunn av de bedre utsiktene for arbeidsmarkedet foreslås det at nivået på de ordinære arbeidsmarkedstiltakene opprettholdes på om lag 12 000 plasser i 2. halvår 2004, som er i tråd med opplegget i saldert budsjett. Prioriterte grupper vil være ungdom, innvandrere og langtidsledige.

Arbeidsmarkedssituasjonen for personer mellom 16 og 24 år

Et flertall av medlemmene i kommunalkomiteen har i Budsjett-Innst. S nr. 5 (2003–2004) uttrykt bekymring for utviklingen på arbeidsmarkedet for personer mellom 16 og 24 år. Det er bl.a. bedt om en kartlegging av denne aldersgruppen med hensyn til arbeidsledighet og sosialhjelp. Fordi situasjonen for de yngste i denne aldersgruppen har vært noe forskjellig fra situasjonen for de eldste, er det hensiktsmessig å analysere gruppene 16–19 år og 20–24 år hver for seg.

Ledighetsutviklingen for de to gruppene unge sammenlignet med ledigheten i alt viser at:

- Antall registrert ledige under 20 år har hatt en gunstigere utvikling enn ledige totalt og ligger i den seneste lavkonjunkturperioden relativt sett under gjennomsnittet.
- Antall ledige i aldersgruppen 20–24 år hadde under konjunkturedgangen først på 90-tallet sterkere relativ økning i ledigheten enn for alle ledige, men har deretter hatt en bedre utvikling. Også her kan befolkningsutviklingen forklare noe av utviklingen.

For aldersgruppen under 20 år var ledigheten 2,2 pst. (2 334 personer) ved utgangen av april 2004 mot 3,8 pst. for alle ledige. For aldersgruppen 20–24 år var ledigheten 6,6 pst. (13 310 personer) ved utgangen av april 2004. Ledighetsprosenten må imidlertid ses i sammenheng med at mange i aldersgruppen er under utdanning og derfor ikke inngår i arbeidsstyrken.

Andelen langtidsledige blant de yngre arbeidsledige er lav. Bare 5,6 pst. av de ledige under 20 år og 17,3 pst. av de ledige i aldersgruppen 20–24 år var langtidsledige ved utgangen av april 2004, mens andelen var 27,9 pst. for alle ledige. For de eldre aldersgrupper (50 år og over) var andelen langtidsledige om lag 40 pst. ved utgangen av april 2004. Om lag 55 pst. av de ledige under 25 år har vært ledige i mindre enn 8 uker.

Antall sosialhjelpstilfeller og antall sosialhjelpsmottakere i alt svinger tilnærmet i takt med utviklingen i arbeidsledigheten, men utslagene er betydelig dempet i forhold til svingningene i ledigheten.

Antall stønadstilfeller totalt ble redusert fra 178 000 i 1993 til 136 000 i 1999. Deretter har det vært en svak stigning til 138 000 tilfeller i 2002, som er det siste året med ajourført informasjon. For aldersgruppen under 20 år falt antallet stønadstilfeller i samme periode fra 12 000 til om lag 7 000 i 2002. I denne aldersgruppen har det ikke vært noen økning de siste årene. For aldersgruppen 20–24 år har antallet stønadstilfeller falt fra om lag 39 000 i 1993 til 23 000 i 2001. Fra 2001 til 2002 steg antall tilfeller til 23 700.

Med forbehold om at en ikke har tall fra senere enn 2002 for mottakere av sosialhjelp, er det liten grunn til å tro at situasjonen for unge sosialhjelpsmottakere er forverret de senere årene med påfølgende behov for nye, særlige tiltak og ressurser for denne gruppen.

Regjeringen har stor oppmerksomhet rettet mot ungdom både i utdannings- og arbeidsmarkedspolitikken og i forbindelse med satsingen på å bekjempe fattigdom. Ungdom i alderen 20–24 år som mottar sosialhjelp, er en prioritert gruppe i tiltaksplanen mot fattigdom, og ungdom under 20 år som er uten skoleplass eller arbeid, kommer inn under ungdomsgarantien og er garantert tilbud om tiltak.

Ser vi på andel i aldersgruppene under 20 år og 20–24 år på ordinære arbeidsmarkedstiltak i forhold til personer på arbeidsmarkedstiltak i alt, finner vi at andelene har ligget relativt stabilt fra 1999 til 2003 for begge gruppene på om lag 15 til 17 pst. Antall personer på ordinære arbeidsmarkedstiltak i aldersgruppen 16–19 år var 3 646 ved utgangen av april 2004. For aldersgruppen 20–24 år var antallet 3 860.

Post 71 Spesielle arbeidsmarkedstiltak

Post 73 Investeringer i skjermede tiltak

For 2. halvår 2004 foreslås en økning i nivået på arbeidsmarkedstiltakene for yrkeshemmede arbeidssøkere på om lag 750 tiltaksplasser. Avklarende og integrerende tiltak vil bli prioritert. Dette gir et økt bevilgningsbehov på 45 mill. kroner fordelt med 35 mill. kroner på post 71 og 10 mill. kroner på post 73. I tillegg foreslås tilsagnsfullmakt knyttet til post 71 på om lag 7 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Forslaget om flere tiltaksplasser har sammenheng med styrking av attføringsarbeidet. Flere tiltaksplasser gir grunnlag for en aktiv periode på attføring og raskere tilbakeføring til ordinært arbeid. Den økte innsatsen må bl.a. ses i sammenheng med økt tilstrømming til Aetat som følge av innfø-

ring av lovfestet plikt til å vurdere attføring så tidlig som mulig etter at bedriftsinterne tiltak er forsøkt i et sykemeldingsforløp og senest ved utløpet av sykepengeperioden. Styrkingen har videre sammenheng med tidligere vurdering i rehabiliteringsperioden og vedtaket om å redusere varigheten av unntaksbestemmelsene under medisinsk rehabilitering.

Varig tilrettelagt arbeid (VTA)

Vedtatt bevilgning for 2004 gir grunnlag for 200 nye plasser i tiltaket Varig tilrettelagt arbeid (VTA), jf. omtale i St.prp. nr. 1 (2003–2004). I tillegg vil det i 2004 bli opprettet noen flere nye plasser som følge av omstillingen av arbeidssamvirker og produksjonsverksteder til plasser under regelverket for VTA. Departementet vil videre følge opp Stortingets vedtak ved behandlingen av Budsjett-Innst. S. nr. 5 (2003–2004) om å foreta en samlet vurdering av behovet for og sammensetningen av tiltaksplasser for yrkeshemmede i forbindelse med statsbudsjettet for 2005. Ytterligere opptrapping av VTA-tiltaket vil bli vurdert i sammenheng med denne gjennomgangen av tiltaksbehovet.

Økonomiske rammevilkår for Arbeid med Bistand

I forbindelse med behandlingen av Budsjett-innst. S. nr. 5 (2003–2004) ba Stortinget Regjeringen vurdere om de økonomiske rammevilkårene for tiltaket Arbeid med Bistand er tilstrekkelig, og primært legge dette frem i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2004, og senest i statsbudsjettet for 2005. Arbeids- og administrasjonsdepartementet er i gang med en slik vurdering og vil legge denne fram for Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2005.

Kap. 4594 Arbeidsmarkedstiltak

Post 60 Refusjon fra Verdal kommune

Forsøk med dagpengebasert livsoppholdsytelse til deltakere i prosjekt «Arbeid i sikte» i Verdal kommune foreslås forlenget ut 2004, jf. omtale under kap. 2541 Dagpenger. På denne bakgrunn foreslås bevilgningen på kap. 4594 Arbeidsmarkedstiltak, post 60 Refusjon fra Verdal kommune oppjustert med 0,5 mill. kroner til 1,5 mill. kroner.

Kap. 2541 Dagpenger

Post 70 Dagpenger

Bevilgningen for 2004 er 10 770 mill. kroner. Som følge av en forventet lavere ledighet enn lagt til

grunn i Nasjonalbudsjettet 2004 er det grunnlag for å redusere bevilgningen for 2004.

På denne bakgrunn foreslås det at dagpengebevilgningen for 2004 settes ned med 170 mill. kroner til 10 600 mill. kroner i 2004.

For en nærmere vurdering av situasjonen på arbeidsmarkedet vises til omtale i St.meld. nr. 2 (2003–2004) Revidert nasjonalbudsjett 2004.

«Arbeid i sikte» i Verdal kommune

Forsøk med dagpengebasert livsoppholdsytelse til deltakere i prosjekt «Arbeid i sikte» i Verdal kommune varer frem til 31. mai 2004. Dette var opprinnelig prosjektets avslutningsdato. Forsøket har vart for kort tid til å trekke entydige konklusjoner om virkninger av ordningen. Det foreslås derfor at forsøket forlenges ut 2004. Den budsjettmessige virkningen på om lag 2,5 mill. kroner av å forlenge forsøket ut 2004 er innarbeidet i det samlede anslaget på dagpengebevilgningen.

Permitteringer i turnusarbeid

I forbindelse med endringen i lønnspliktløven tok Stortingets kommunalkomiteé opp spørsmålet om behov for regelendringer i visse typer turnusarbeid, f.eks. i oljeindustrien, for å unngå at reglene hadde utilsiktede og urimelige følger der arbeidstakerne har arbeidsintensive arbeidsdager og mange fridager, jf. Innst. O. nr. 34 (2003–2004). På forespørsel i aktuelle næringer er det klarlagt at permitteringer har et visst omfang i slikt turnusarbeid. Utvidelsen av lønnsplikten for arbeidsgiverne fra 3 til 10 dager medfører i seg selv ingen endring, selv om det påpekes som et problem som nå settes mer på spissen. Samtidig melder Aetat at partene synes å tilpasse permitteringene innenfor regelverket slik at ulempene ikke blir urimelige. På nåværende tidspunkt er det ikke åpenbart grunnlag for endring av reglene. Utviklingen i bruken av permitteringer framover vil likevel bli fulgt nøye for å få bedre grunnlag for å vurdere et slikt endringsbehov.

Trygdeperiode for permitterte arbeidstakere

Det vises til omtale i St.meld. nr. 2 (2003 – 2004) Revidert nasjonalbudsjett vedrørende permitteringsperioden med rett til dagpenger.

Kap. 2543 Ytelser til yrkesrettet attføring

Post 70 Attføringspenger

Styrkingen av attføringsarbeidet i Aetat, jf. omtale under kap. 1594 Arbeidsmarkedstiltak post 71

ovenfor, har medført flere mottakere av attføringspenger enn opprinnelig lagt til grunn for 2004. På denne bakgrunn foreslås bevilgningen under post 70 Attføringspenger økt med 450 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett for inneværende år til 8 584 mill. kroner. Økningen har også sammenheng med at budsjetteffektene som følge av ulike regelverksendringer som påvirker utbetalingen av rehabiliteringspenger (kap. 2652, post 70) og attføringsytelser (kap. 2543) nå er fordelt på de aktuelle utgiftsposter.

Post 71 Attføringsstønad

Bevilgningen under post 71 Attføringsstønad foreslås redusert med 240 mill. kroner til 1 760 mill. kroner. Reduksjonen har i første rekke sammenheng med at de samlede utbetalingene for disse stønadene for 2003 som ble lagt til grunn for utgiftsanslaget i 2004, ble betydelig lavere enn forutsatt høsten 2003. Videre ble budsjetteffekten av endringene i attføringsregelverket med virkning fra 1. januar 2004 i sin helhet budsjettetert under post 70 Attføringspenger i statsbudsjettet for 2004. Disse er nå fordelt mellom attføringspenger (post 70) og attføringsstønader (post 71), jf. omtale ovenfor.

Friinntekt for personer under yrkesrettet attføring

Stortinget ba i forbindelse med behandlingen av Budsjett-innst. S. nr. 5 (2003–2004) Regjeringen gi en vurdering av friinntekt for personer under yrkesrettet attføring, herunder den tidligere ordningen med friinntekt tilsvarende 0,5 G, i Revidert nasjonalbudsjett for 2004.

Ved utformingen av folketrygdens ytelser legger Regjeringen til grunn at det skal lønne seg for stønadmottakere å øke arbeidsinnsatsen. Dette tilsier at stønadsnivået bør være lavere enn tidligere og alternativ arbeidsinntekt. Hvilke insentiver den enkelte har til å øke arbeidsinnsatsen bestemmes av hvilken økning i inntekt stønadmottakeren oppnår ved å øke arbeidsinnsatsen. Dette påvirkes av skattereglene, avkortingsreglene og bestemmelser om friinntekt.

Ordninger med friinntekt, dvs. det beløp som stønadmottakeren kan tjene uten at det får konsekvenser for stønadsnivået, skal fungere som et insentiv til å forsøke seg i arbeid og vil også kunne bidra til at den enkelte opprettholder en viss kontakt med arbeidslivet. Dette kan være viktig for å opprettholde kompetanse og gjøre det mulig å komme helt eller delvis tilbake i arbeid på et senere tidspunkt. Slike ordninger vil imidlertid kunne innebære at stønadmottakeren tilpasser arbeidsinntekten

til friinntektsgrensen. Samlet inntekt vil som følge av dette kunne bli høy sammenliknet med tidligere inntekt. Friinntekten skaper dessuten store terskelvirkninger. Det blir svært lønnsomt å jobbe akkurat nok til å tjene friinntekten, men svært ufordelaktig å øke sin arbeidsinnsats ut over dette.

De fleste personer som er under yrkesrettet attføring vil være i attføringstiltak på full tid og derfor ha begrenset mulighet og helse til å kunne ha inntektsgivende arbeid i tillegg til attføringen. Regjeringen viser videre til at det også uten friinntekt vil lønne seg å erstatte trygd med inntekt fordi lønnsinntekt normalt vil være høyere enn trygd og det ikke foretas noen pro rata avkorting. For å motvirke belastende arbeidsinnsats i attføringsperioden og sikre gode insentiver for overgang til ordinært arbeidsliv, vil regjeringen derfor fraråde å gjeninnføre en ordning med friinntekt for personer under yrkesrettet attføring.

En eventuell gjennomføring av friinntekt som bygger på 0,5 G vil ikke kunne gjennomføres uten omlegging av meldesystemet og prinsippene for gradering av attføringsytelser. En slik omlegging vil kreve både lov- og forskriftsendringer, samt betydelige administrative og ressurskrevende omlegginger i Aetat.

3.15 Finansdepartementet

Kap. 20 Statsministerens kontor (jf. kap. 3020)

Post 01 Driftsutgifter

Økt oppmerksomhet på sikkerhet ved transport av Regjeringens medlemmer medfører behov for å tilsette to nye sjåførere. Det er videre behov for å styrke presse- og informasjonsseksjonen ved Statsministerens kontor med én stilling. Det foreslås derfor å øke bevilgningen under post 01 Driftsutgifter med 600 000 kroner.

Kap. 21 Statsrådet (jf. kap. 3021)

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås å øke bevilgningen under post 01 Driftsutgifter med 2,0 mill. kroner for å anskaffe to nye sikkerhetsbiler til Regjeringens biltjeneste, jf. forslag under kap. 20 Statsministerens kontor.

Kap. 1600 Finansdepartementet

Post 01 Driftsutgifter

Senter for statlig økonomistyring ble etablert 1.1.2004 som et ordinært forvaltningsorgan. I tråd

med plan for gjennomføring av omstillingen, overføres funksjoner og oppgaver knyttet til rådgivning og veiledning i regelverk for økonomistyring i staten, statsregnskapet og statens konsernkontoordning, fra Finansdepartementet til Senter for statlig økonomistyring fra 1.7.2004, jf. Gul bok 2004, kap. 10. Det foreslås på denne bakgrunn å redusere bevilgningen under post 01 Driftsutgifter med 3,0 mill. kroner, jf. omtale under kap. 1631 Senter for statlig økonomistyring.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Det foreslås å redusere bevilgningen under post 21 Spesielle driftsutgifter med 1,433 mill. kroner. Av dette beløpet foreslås 433 000 kroner overført til kap. 900 Nærings- og handelsdepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter, i forbindelse med finansiering av et minnesmerke etter Scandinavian Starulykken. Det vises for øvrig til omtale under kap. 900 Nærings- og handelsdepartementet.

Post 50 Overføring fra Finansmarkedsfondet

For 2004 er det bevilget 9,86 mill. kroner under kap. 1600 Finansdepartementet, post 50 Overføring fra Finansmarkedsfondet. Det vil bli et praktisk og administrativt samarbeid med Norges forskningsråd, hvoretter de årlige utgiftsbevilgningene til fondets formål rent teknisk i sin helhet blir overført til Forskningsrådet. Forskningsrådet vil forestå utbetalingene i henhold til vedtak i Finansmarkedsfondets styre, og forestå regnskapsføringen. Som en konsekvens av samarbeidet med Forskningsrådet, foreslås det at bevilgningen flyttes til ny post 70 Tilskuddsmidler fra Finansmarkedsfondet. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen under post 50 Overføring fra Finansmarkedsfondet med 9,86 mill. kroner.

Post 70 (Ny) Tilskuddsmidler fra Finansmarkedsfondet

Det foreslås en bevilgning på 9,86 mill. kroner under (ny) post 70 Tilskuddsmidler fra Finansmarkedsfondet, jf. omtale under post 50 Overføring fra Finansmarkedsfondet.

Post 95 (Ny) Finansmarkedsfondet

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2002 ble det opprettet et finansmarkedsfond. Fondet skal bidra til forskning, utdanning og allmenn opplysning knyttet til finansmarkedsspørsmål. For 2003 disponerte fondet 5,564 mill. kroner, bevilget under kap.

1600 Finansdepartementet, post 50 Tilskudd til Finansmarkedsfondet. Første utlysning av midler fra fondet skjedde sent i 2003, med søknadsfrist og tildeling i 2004. Den eneste belastning av post 50 som ble foretatt i 2003, var ca. 11 000 kroner som gjaldt utgifter til ett styremøte. Det ble i slutten av 2003 og i første del av 2004 lagt ned et betydelig arbeid med å få på plass alle systemer og administrative rutiner for Finansmarkedsfondet.

Det foreslås at ubenyttet del av bevilgningen for 2003 på 5,553 mill. kroner gjenbevilges til Finansmarkedsfondet og der tillegges hovedstolen. Beløpet vil bli forrentet etter samme prinsipp som for øvrige midler som Finansmarkedsfondets hovedstol består av. Bevilgningen foreslås ført under kap. 1600 Finansdepartementet, (ny) post 95 Finansmarkedsfondet.

Kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 4610)

Post 01 Driftsutgifter

Stortinget vedtok ved budsjettbehandlingen for 2004 at personskadeavgiften skal innlemmes i årsavgiftene (årsavgift og vektårsavgift) og kreves inn av toll- og avgiftsetaten, jf. Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003–2004). Dette medfører både engangsutgifter og varige driftsutgifter for toll- og avgiftsetaten. For 2004 vil disse utgiftene utgjøre 5,3 mill. kroner. Det foreslås å øke bevilgningen under post 01 Driftsutgifter med 3,3 mill. kroner for å dekke deler av disse merutgiftene. De øvrige merutgiftene dekkes innenfor gjeldende ramme.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Det er med virkning fra 2005 besluttet å avvikle BRAVO (Bank Rapport Valuta Oppgave), som er et rapporteringssystem for valutaoverføringer til og fra utlandet, jf. St.prp. nr. 1 (2003–2004) for Finansdepartementet. Norges Bank og Statistisk sentralbyrå har igangsatt et arbeid med å etablere andre rapporteringsrutiner som skal ivareta valutastatistikken og utenriksregnskapet. Toll- og avgiftsdirektoratet har fått i oppdrag å utvikle et nytt register for kontrollformål. Det nye systemet skal være i drift fra 2005.

Det er satt av 8 mill. kroner til etableringen av registeret i 2004, og arbeidet har nå kommet så langt at leverandør for utvikling og drift er valgt. Nye anslag viser imidlertid at utvikling av registeret vil koste 6 mill. kroner mer enn tidligere antatt. Dette skyldes at tilbudene fra leverandørene gene-

relt var høyere enn antatt, og at det etter høringsrunden foreslås at også Rikstrygdeverket gis elektronisk tilgang til registeret. Det foreslås derfor å øke bevilgningen under post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold med 6,0 mill. kroner.

Kap. 1618 Skatteetaten (jf. kap. 4618)

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 1631 post 01

Omdisponering

Det foreslås å redusere bevilgningen under post 01 Driftsutgifter med 22,1 mill. kroner som følge av omdisponering til post 22 Større IT-prosjekter. Omdisponeringen knytter seg til refusjoner fra andre offentlige samarbeidspartnere i forbindelse med AltInn-prosjektet. Utgiftene til dette prosjektet er ført på post 22 Større IT-prosjekter, jf. omtale under post 22.

Skattelister på Internett

Det er vedtatt endringer i regelverk om offentliggjøring av skattelister, jf. Innst. O. nr. 60 (2003–2004) og Ot.prp. nr. 34 (2003–2004). Skattelister skal publiseres på skatteetatens hjemmeside. Listene vil være tilgjengelig i tre uker, og det vil være mulig å foreta enkeltsøk på skattytere som søker kjenner navn og adresse til. Utviklingskostnadene for en slik løsning er anslått til 2,2 mill. kroner. I tillegg kommer årlige drifts- og utviklingskostnader på 0,8 mill. kroner. Det foreslås på denne bakgrunn å øke bevilgningen under post 01 med 3,0 mill. kroner.

Endringer i lov om ekteskap

Det er vedtatt å overføre prøvingen av ekteskapsvilkårene fra Den norske kirke og notarius publicus til folkeregistrene, jf. Innst. O. nr. 17 (2003–2004) og Ot.prp. nr. 103 (2002–2003). Endringen trer i kraft fra 1.10.2004. Endringen vil medføre behov for 10 nye årsverk ved folkeregistrene, og bevilgningsbehovet i denne forbindelse er anslått til 4,5 mill. kroner (helårsvirkning).

For 2004 foreslås det å øke bevilgningen under post 01 Driftsutgifter med 1,119 mill. kroner, hvorav 394 000 kroner overføres fra kap. 410 Tingrettene og lagmannsrettene, post 01 Driftsutgifter, og 725 000 kroner overføres fra kap. 340 Kirkelig administrasjon, post 01 Driftsutgifter.

Statlig overtakelse av kontroll og revisjon av den kommunale skatteoppkreverfunksjonen

I forbindelse med Stortingets behandling av Innst. O. nr. 19 (2003–2004) sluttet Stortinget seg til Regjeringens forslag i Ot.prp. nr. 70 (2002–2003) om å konkurransetsette kommunal revisjon med virkning fra 1.7.2004. Det ble gjort unntak for kontroll og revisjon av skatteoppkreverfunksjonen, som ble vedtatt overført til staten. Vedtaket innebærer utvidede kontrolloppgaver for skatteetaten og utvidede revisjonsoppgaver for Riksrevisjonen. Nedenfor beskrives økonomiske og organisatoriske konsekvenser for skatteetaten.

Saken ble omtalt i St.prp. nr. 1 (2003–2004) for Finansdepartementet. Det ble der anslått at ca. 10 pst. av kommunerevisjonenes ressursbruk, det vil si 36 mill. kroner pr. år, går med til de oppgavene som skal overføres til staten. Ved behandlingen av proposisjonen vedtok Stortinget, basert på forannevnte foreløpige beregninger, å redusere kommunenes rammetilskudd for 2004 med 18 mill. kroner, som ble omdisponert til kapittel 1618 Skatteetaten (halvårsvirkning, jf. ikrafttredelse 1.7.2004).

På bakgrunn av ny gjennomgang har Skattedirektoratet anslått kommunenes kostnader forbundet med kontroll og revisjon av skatteoppkreverfunksjonen til 29 mill. kroner på årsbasis, det vil si 14,5 mill. kroner på halvårsbasis.

Slutføring av skatteregnskapet pr. 30.6.2004 vil kreve revisjonsarbeid etter denne dato. Kompensasjonen for dette arbeidet anslås til verdien av halvannen måneders arbeid lik 3,5 mill. kroner. Det foreslås derfor at bevilgningen under kapittel 1618, post 01 Driftsutgifter reduseres med 7,0 mill. kroner, og at dette beløpet tilbakeføres til kommunene, jf. omtale under kap. 571 Rammetilskudd til kommunene, post 60.

En arbeidsgruppe med representanter fra skatteetaten og kommunerevisorene har utredet hvordan overtakelse og ivaretagelse av all kontroll med den kommunale skatteoppkreverfunksjonen kan håndteres på en betryggende måte. Skatteoppkreverfunksjonen består av innkreving av skatt mv., arbeidsgiverkontroll og føring av skatteregnskapet. Basert på gruppens utredning har Skattedirektoratet fremmet forslag til hvordan de nye oppgavene best kan innpasses i skatteetaten.

Oppfølging og kontroll med skatteoppkrevers innfordring og arbeidsgiverkontroll gjennomføres allerede i dag av samtlige skattefogdkontorer. Skattedirektoratet finner det derfor hensiktsmessig å utnytte og utdype dette samarbeidet ved en overtakelse av kommunerevisjonens oppgaver på disse områdene.

Finansdepartementet har sluttet seg til at styrking av kontrollen med skatteoppkrevernes innkreving og arbeidsgiverkontroll blir tillagt alle 18 skattefogdkontorer. Skatteetaten skal videre ta over all kontroll og oppfølging av de lokale skatteregnskapsene. Den eksterne kontrollen og bekreftelsesfunksjonen er tillagt Riksrevisjonen.

Skatteetaten har begrenset erfaring og kompetanse på å kontrollere regnskaper i den utstrekning det her er tale om. Skatteetatens kontroll med skatteregnskapet må derfor styrkes når det gjelder personale, kompetanse og metodikk.

Finansdepartementet har i samsvar med Skattedirektoratets tilrådning, besluttet at kontrollen med skatteregnskapet ivaretas best ved å styrke et fåtall skattefogdkontorer. Formålet er å bygge opp store nok fagmiljøer med nødvendig spisskompetanse for å sikre en betryggende kvalitet på et nytt og viktig kontrollområde. Slik styrking vil bli lagt til skattefogdkontorene i henholdsvis Troms (Tromsø), Sør-Trøndelag (Trondheim), Hordaland (Bergen), Telemark (Skien) og Oslo/Akershus (Oslo). Det er i denne sammenheng blant annet lagt vekt på kostnadseffektivitet, geografisk spredning og balanse med hensyn til antall skatteoppkrevere/kommuner og størrelse på skatteinngangen.

Samlet mindrebehov

I tillegg til forslagene ovenfor foreslås en budsjettreduksjon på 4,0 mill. kroner. Samlet foreslås bevilgningen under post 01 Driftsutgifter redusert med 28,981 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, overslagsbevilgning

Posten omfatter blant annet skatteetatens og de kommunale skatteoppkrevernes utgifter til innkreving av skatter og avgifter. Det er for 2004 avsatt 63 mill. kroner under denne posten. Regnskap for 2003 viser imidlertid et forbruk på ca. 77 mill. kroner, og det ventes at budsjettbehovet for 2004 vil være minst på nivå med regnskapet for 2003. Det foreslås på denne bakgrunn å øke bevilgningen under post 21 Spesielle driftsutgifter med 14 mill. kroner.

Post 22 Større IT-prosjekter

Det foreslås å øke bevilgningen under post 22 Større IT-prosjekter med 17,1 mill. kroner, blant annet som følge av omdisponering fra post 01 Driftsutgifter, jf. omtale under post 01 Driftsutgifter.

Kap. 1620 Statistisk sentralbyrå

Post 01 Driftsutgifter

For å finne rom til nødvendige utgiftsøkninger i statsbudsjettet, foreslås det å redusere bevilgningen under post 01 Driftsutgifter med 3,0 mill. kroner.

Kap. 1631 Senter for statlig økonomistyring (jf. kap. 4631)

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 1618 post 01

Det foreslås å øke bevilgningen under kap. 1631 Senter for statlig økonomistyring, post 01 Driftsutgifter med 3,0 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon under kap. 1600, post 01 Driftsutgifter, jf. omtale under kap. 1600.

På grunn av færre lønnskunder enn tidligere lagt til grunn, foreslås bevilgningen under post 01 Driftsutgifter redusert med 0,8 mill. kroner.

Samlet foreslås bevilgningen under post 01 Driftsutgifter økt med 2,2 mill. kroner.

Kap. 1632 Kompensasjon for merverdiavgift

Post 60 Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner

Regnskapet for 2003 under posten viser et merforbruk på 46,703 mill. kroner i forhold til vedtatt bevilgning. Merforbruket skyldes at en utbetaling som skulle ha vært belastet budsjettet for 2004, ved en feil ble belastet regnskapet for 2003. På denne bakgrunn foreslås det å redusere bevilgningen under post 60 Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner med 46,703 mill. kroner.

Kap. 1651 Statsgjeld, avdrag og innløsning

Post 98 Avdrag på innenlandsk statsgjeld, overslagsbevilgning

I St.prp. nr. 1 (2003–2004) ble utgiftene under posten ved en feil anslått til 42 736 mill. kroner for 2004. Det korrekte anslaget skal være 47 286 mill. kroner, jf. Finansdepartementets brev av 27.1.2004 til Stortinget. Det foreslås på denne bakgrunn å øke bevilgningen under post 98 Avdrag på innenlandsk statsgjeld, med 4 550 mill. kroner.

Kap. 4600 Finansdepartementet (jf. kap. 1600)

Post 02 (Ny) Diverse refusjoner

Det foreslås opprettet en ny post 02 Diverse refusjoner, til inntektsføring av refusjoner fra andre offentlige virksomheter som Finansdepartementet

samarbeider med. Det foreslås en bevilgning under posten på 1,0 mill. kroner. Det foreslås også en merinntektsfullmakt knyttet til posten, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 4610 Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 1610)

Post 04 Gebyr for registrering av småbåter

I påvente av en framtidig konkurranseutsetting er driften av småbåtregisteret foreløpig beholdt i toll- og avgiftsetaten. Regjeringen opplyste i St.prp. nr. 1 (2003–2004) at den har som mål å gjennomføre en omorganisering av småbåtregisteret, slik at driften av registeret fullt ut blir lagt under privat virksomhet så raskt som mulig. For 2004 ble det derfor ikke foreslått bevilgning under kap. 4610, post 04 Gebyr for registrering av småbåter.

Departementet har mottatt henvendelser fra en del organisasjoner og virksomheter som kan være interessert i å drive registeret eller medvirke til å få på plass en ny registerordning. Blant annet for å sikre likebehandling og reell konkurranse mellom interesserte drivere, er det bestemt å kunngjøre en åpen anbudskonkurranse om overtakelse og drift av registeret. Avtale med ny driver antas å være klar 2. halvår 2004.

Departementet forutsetter at framtidig drift av registeret skal skje uten statstilskudd. I forbindelse med overføring av registeropplysninger til ny driver, må samtlige registrerte kontaktes for samtykke til fortsatt registrering, jf. personopplysningsloven. Samtykkeinnhenting vil kunne utgjøre en betydelig andel av igangsettingskostnadene for ny driver. Departementet vil derfor ikke utelukke at det kan bli nødvendig med et engangstilskudd for å få til en akseptabel løsning. Dette vil først kunne bli avklart under behandlingen av de tilbud som mottas. Endelig opplegg for overføring av småbåtregisteret, herunder bevilgningsforslag hvis nødvendig, vil bli lagt fram for Stortinget.

Ut fra ovennevnte har toll- og avgiftsetaten også i 2004 gebyrinntekter fra småbåtregisteret. I 2003 var gebyrinntektene om lag 6,9 mill. kroner. Inntektsanslaget for 2004 er noe usikkert. For 2004 foreslås bevilget 6,0 mill. kroner under kap. 4610 Toll- og avgiftsetaten, post 04 Gebyr for registrering av småbåter.

Kap. 4618 Skatteetaten (jf. kap. 1618)

Post 01 Utleggs- og tinglysingsgebyr (Namsmannen)

Posten omfatter gebyrinntekter ved utleggsforretninger som utføres av de ordinære namsmenn for

skattefogdkontorene. På bakgrunn av regnskaps-tall for 2003 foreslås det å øke bevilgningen under post 01 Utleggs- og tinglysingsgebyr med 2,424 mill. kroner til 19,0 mill. kroner.

Post 05 Gebyr for utleggsforretninger

Posten omfatter gebyrinntekter ved utleggsforretninger som skattefogdkontorene selv utfører. På bakgrunn av regnskapstall for 2003 foreslås det å øke bevilgningen under post 05 Gebyr for utleggsforretninger med 2,077 mill. kroner til 8,5 mill. kroner.

Kap. 4620 Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 1620)

Post 01 Salgsinntekter

Posten omfatter inntekter knyttet til salg av publikasjoner. Det foreslås å redusere bevilgningen under post 01 Salgsinntekter med 1,0 mill. kroner fordi en stadig større del av statistikkpublikasjonene til Statistisk sentralbyrå er gratis tilgjengelig på Internett.

Kap. 4631 Senter for statlig økonomistyring (jf. kap. 1631)

Post 01 Økonomitjenester

Posten omfatter betaling fra kunder til dekning av direkte utgifter ved lønnskjøringer for disse. På grunn av færre lønnskunder enn tidligere lagt til grunn, foreslås bevilgningen under post 01 Økonomitjenester redusert med 0,8 mill. kroner til 12,6 mill. kroner.

Kap. 5491 Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift (jf. kap. 2445–2490)

Post 30 Avskrivninger

Avskrivninger fra forvaltningsbedriftenes driftsbudsjett inntektsføres på denne posten. Foreslått revisjon av Statsbyggs og Statens kartverks driftsbudsjetter påvirker post 30 med netto 9,232 mill. kroner, jf. sammenheng med kap. 2445, post 24, underpost 3 Avskrivninger og kap. 2465, post 24, underpost 3 Avskrivninger. Posten foreslås derfor økt med 9,232 mill. kroner.

Kap. 5501 Skatter på formue og inntekt

Post 72 Fellesskatt

Det vises til omtale i Ot.prp. nr. 68 (2003–2004) om at nettoinntekter fra produksjon av biobrensel skal

kunne inngå ved beregning av jordbruksfradraget. Bokført virkning av forslaget er beregnet til 15 mill. kroner. Bevilgningen på kap. 5501 foreslås på den bakgrunn redusert med 15 mill. kroner. Anslagsendringer på kapitlet er ikke inkludert i vedtaket, og vil eventuelt bli foreslått endret i forbindelse med ny saldering av statsbudsjettet for 2004 til høsten.

Kap. 5521 Merverdiavgift og avgift på investeringer mv.

Post 70 Avgift

Det vises til omtale i omtale i Ot.prp. nr. 68 (2003–2004) om at fradragsretten for merverdiavgift for varebiler klasse 1 fjernes. Bokført virkning er beregnet til 35 mill. kroner. Bevilgningen på kap. 5521 foreslås på den bakgrunn økt med 35 mill. kroner. Anslagsendringer på kapitlet er ikke inkludert i vedtaket, og vil eventuelt bli foreslått endret i forbindelse med ny saldering av statsbudsjettet for 2004 til høsten.

Kap. 5526 Avgift på alkohol

Post 71 Produktavgift på brennvin, vin m.m.

Post 72 Produktavgift på øl

Det vises til omtale i kapittel 2.3 om grunnavgiften på engangsemballasje for drikkevarer. Bokført virkning på kap. 5526 er beregnet til 84 mill. kroner. Bevilgningen på kap. 5526 foreslås på den bakgrunn økt med 84 mill. kroner. Anslagsendringer på kapitlet er ikke inkludert i vedtaket, og vil eventuelt bli foreslått endret i forbindelse med ny saldering av statsbudsjettet for 2004 til høsten.

Kap. 5541 Avgift på elektrisk kraft

Post 70 Forbruksavgift

Det vises til omtale i kapittel 2.2 om el-avgiften og ESA. Bokført virkning er beregnet til 467,5 mill. kroner. Bevilgningen på kap. 5541 foreslås på den bakgrunn økning med 467,5 mill. kroner, hvorav 367,5 mill. kroner benyttes til kompensasjon til offentlig sektor. Anslagsendringer på kapitlet er ikke inkludert i vedtaket, og vil eventuelt bli foreslått endret i forbindelse med ny saldering av statsbudsjettet for 2004 til høsten.

Kap. 5546 Avgift på sluttbehandling av avfall

Post 70 Avgift på sluttbehandling av avfall

Det vises til omtale i kapittel 2.4 om utslippsavgift for forbrenning av avfall. Bokført proveny på kap.

5546 reduseres med 35 mill. kroner i forhold til saldert budsjett som følge av den vedtatte omleggingen til utslippsavgift. Bevilgningen på kap. 5546 foreslås på den bakgrunn redusert med 35 mill. kroner. Øvrige anslagsendringer på kapitlet er ikke inkludert i vedtaket, og vil eventuelt bli foreslått endret i forbindelse med ny saldering av statsbudsjettet for 2004 til høsten.

Kap. 5556 Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m.

Post 70 Avgift

Det vises til omtale i kapittel 2.3 om grunnavgiften på engangsemballasje for drikkevarer. Bokført virkning er beregnet til 9 mill. kroner på kap. 5556. Bevilgningen på kap. 5556 foreslås på den bakgrunn økt med 9 mill. kroner. Anslagsendringer på kapitlet er ikke inkludert i vedtaket, og vil eventuelt bli foreslått endret i forbindelse med ny saldering av statsbudsjettet for 2004 til høsten.

Kap. 5559 Avgift på drikkevareemballasje

Post 70 Grunnavgift på engangsemballasje

Det vises til omtale i kapittel 2.3 om grunnavgiften på engangsemballasje for drikkevarer. Bokført virkning på kap. 5559 er beregnet til 218 mill. kroner. Bevilgningen på kap. 5559 foreslås på den bakgrunn redusert med 218 mill. kroner. Anslagsendringer på kapitlet er ikke inkludert i vedtaket, og vil eventuelt bli foreslått endret i forbindelse med ny saldering av statsbudsjettet for 2004 til høsten.

Kap. 5583 Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser

Post 70 Inntekter fra telesektoren

Ved auksjon høsten 2001 ble det tildelt nye konsesjoner for bruk av ledige frekvenser i 900 og 1800 MHz båndene. Ny konsesjon i 900 MHz båndene ble blant annet tildelt selskapet BaneTele AS i november 2001. BaneTele søkte i januar 2003 Samferdselsdepartementet om å få levere tilbake tjenestekonsesjonen for GSM 900 og tilhørende frekvens-tillatelser med umiddelbar virkning. Det ble opplyst at bakgrunnen var den gjennomførte overføring av BaneTeles GSM-R frekvenser til Jernbaneverket. BaneTele aksepterte ikke de vilkår Samferdselsdepartementet stilte om betaling av 2,3 mill. kroner (tilsvarende halv frekvensavgift for 2003). Det vises i denne forbindelse til at det i St.prp. nr. 1 (2003–2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak, punkt 4.20 Avgifter i telesektoren (kap. 5583, post 70), side 100,

ble varslet at det var knyttet usikkerhet til prove-nyanslaget på 107 mill. kroner som følge av at BaneTele var i dialog med Samferdselsdepartementet om å få levere tilbake selskapets GSM-konsesjon.

Etter forhandlinger med BaneTele er Samferdselsdepartementet innstilt på å godta at BaneTele overdrar konsesjonen til en ny interessent, noe som innebærer at det ved overdragelsen innbetales 2,3 mill. kroner til staten. Dette tilsvarer beløpet Samferdselsdepartementet har krevd innbetalt fra BaneTele. I tillegg forplikter den nye konsesjonæren, Harald A. Møller AS, seg til å innbetale full frekvensavgift for 2004 i samsvar med konsesjonens bestemmelser. Frekvensavgiften bestemmes av tildelt frekvensmengde. Årlig frekvensavgift utgjør 4,6 mill. kroner.

Som det framgår innebærer ikke overdragelse av BaneTeles GSM 900 konsesjon full betaling av frekvensavgifter for 2003. Etter en helhetsvurdering hvor det vektlegges at konsesjonens forpliktelser ivaretas fra og med 2004, tilrås det at resterende frekvensavgift for 2003 ikke innkreves.

Kap. 5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer

Post 82 Av innenlandske verdipapirer

Norges Bank er gitt en rolle som tilrettelegger og markedspleier i gjennomføringen av statsgjeldsforvaltningen, noe som blant annet innebærer kjøp og salg av statspapirer. Norges Bank har derfor en beholdning av statspapirer for markedspleieformål. Disse papirene har banken kjøpt direkte fra staten.

Sentralbanklovens § 18 er nå endret slik at Norges Bank ikke lenger vil kunne kjøpe statspapirer direkte fra staten, jf. Ot.prp. nr. 81 (2002–2003) og Innst. O. nr. 101 (2002–2003). Lovendringen trer i kraft 1.1.2005, og innebærer at dagens praksis med direktekjøp ikke kan videreføres. Skal Norges Bank fortsatt kunne ha rollen som markedspleier, må banken enten kjøpe papirene i markedet eller den må gis fullmakt til å handle med statens egne beholdninger.

I samråd med Norges Bank har departementet kommet til at den mest hensiktsmessige løsningen er at banken gis fullmakt til å handle med statens egenbeholdning. Staten vil derfor i løpet av 2004 overta den porteføljen med statspapirer Norges Bank i dag har for markedspleieformål. Porteføljen har en størrelse på i overkant av 20 mrd. kroner, og vil bli overdratt til markedspris på transaksjonstidspunktet. Egenbeholdningen vil bli bruttoført i kapitalregnskapet som en egen post på fordringssiden.

Staten vil motta renteinntekter på denne egenbeholdningen. Det foreslås at disse renteinntektene føres på kap. 5605, post 82. Som en teknisk forutsetning legges det til grunn at staten vil overta porteføljen 1.9.2004. På denne bakgrunn foreslås det at bevilgningen under post 82 økes med 29,9 mill. kroner til 30,0 mill. kroner.

Post 86 Av statskassens foliokonto i Norges Bank

Økningen i statens beholdning av verdipapirer som følger av overføringen av markedspleieporteføljen fra Norges Bank, jf. kap. 5605, post 82, vil motsvares av en tilsvarende reduksjon i statens kontantbeholdning. Dersom overføringen skjer 1.9.2004, anslås dette å gi en reduksjon i renteinntektene under post 86 på om lag 130 mill. kroner for 2004.

Avviket mellom reduksjonen under post 86 og økningen under kap. 5605, post 82, skyldes i hovedsak ulik periodisering av rentebetalingene, og dermed avvik mellom påløpt og bokført verdi. Over tid, og hensyn tatt til overføringer av Norges Banks overskudd til statskassen, vil omleggingen virke nøytralt på statens inntekter.

Det forelås at bevilgningen under kap. 5605, post 86 reduseres med 130 mill. kroner til 2 400 mill. kroner.

Kap. 2309 Tilfeldige utgifter

Post 01 Ymse utgifter

Reserven for tilleggsbevilgninger på kap. 2309 Tilfeldige utgifter skal dekke utgifter til gjennomføringen av inntektsoppgjør der staten er part, til regulering av folketrygdens grunnbeløp og til uforutsette utgifter. Bevilgningen utgjør i saldert budsjett 6 354,8 mill. kroner.

Stortinget ga i forbindelse med salderingen av 2004-budsjettet Regjeringen en fullmakt til å redusere departementenes driftsutgifter med 75 mill. kroner. Innsparingen ble foreløpig lagt som en reduksjon av bevilgningen på kap. 2309. Denne innsparingen er nå fordelt på departementene, jf. omtale i avsnitt 1.4. Midlene er på denne bakgrunn tilbakeført til kap. 2309 som dermed er økt med 75 mill. kroner til 6 429,8 mill. kroner.

I Revidert nasjonalbudsjett 2004 er anslaget for den gjennomsnittlige årslønnsveksten fra 2003 til 2004 nedjustert med ¼ prosentpoeng, fra 4 pst. i Nasjonalbudsjettet 2004 til 3¾ pst. Det må på denne bakgrunn påregnes lavere utgifter til lønn og trygdeytelser mv. enn lagt til grunn da Stortinget behandlet statsbudsjettet i fjor høst. En reduksjon av lønnsveksten med ¼ prosentpoeng reduserer sta-

tens utgifter i forbindelse med stats- og trygdeopp-gjørene med om lag ½ mrd. kroner.

På grunn av fritaket for el-avgift fra 1. januar 2004 ble bevilgningen for offentlig sektor redusert tilsvarende helårsvirkning i 2004, jf. omtale i Gul bok. I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004 foreslås det innført el-avgift etter en tilnærmet svensk modell, jf. nærmere omtale i kapittel 2 ovenfor. Forslaget innebærer at offentlig sektor igjen må betale el-avgift, noe det legges opp til å kompensere for i de statlige virksomhetenes bevilgninger for 2. halvår. Denne kompensasjonen er beregnet til 157,5 mill. kroner for de statlige virksomhetene samlet sett. Kompensasjonen motsvares fullt ut av tilsvarende økte avgiftsinntekter og er således nøytral i forhold til budsjettbalansen.

Det foreslås at kompensasjonen til statlige virksomheter for el-avgift i 2. halvår budsjetteres ved midlertidig å øke bevilgningen på kapittel 2309 Tilfeldige utgifter med 157,5 mill. kroner. Regjeringen ber samtidig Stortinget om fullmakt til å foreta den endelige fordelingen på kapittel og post, jf. forslag til romertallsvedtak. Det legges videre opp til at Stortinget orienteres om fordelingen på kapittel og post i forbindelse med Nysaldering av statsbudsjettet høsten 2004.

I forhold til bevilgningen i saldert budsjett settes bevilgningen på kap. 2309 ned med knapt 845 mill. kroner. Inkludert tilbakeføring av 75 mill. kroner knyttet til innsparingsfullmakten, foreslås bevilgningen redusert med 919,574 mill. kroner.

Andre Saker

Riksrevisjonens overtakelse av revisjonen av skatteoppkreverfunksjonen i sin helhet – økning av ressursrammen

Stortinget vedtok 2.12.2003 å åpne for konkurranseutsetting av kommunal revisjon, jf. Ot.prp. nr. 70 (2002–2003) og Innst. O. nr. 19 (2003–2004) Om lov om endringer i lov av 25.9.1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner m.m. Som følge av dette vedtaket overtar staten kontroll og revisjon av skatteoppkreverfunksjonen i sin helhet. Finansdepartementet har ansvaret for at det etableres en tilfredsstillende internkontroll i tilknytning til skatteregnskapet, og Riksrevisjonen vil foreta all revisjon på området fra 1.7.2004. Den nye ordningen vil gi økte oppgaver for Riksrevisjonen.

De kommunevise skatteregnskapene vil bli avlagt overfor Skattedirektoratet og anses som delregnskaper til skatteetatens samlede regnskap. Riksrevisjonen vil bygge revisjonen på den internkontroll som blir etablert, og revisjonen vil bli gjen-

nomført i henhold til Riksrevisjonens standarder og retningslinjer.

På bakgrunn av de økte oppgavene med å gjennomføre revisjon av skatteregnskapet i sin helhet, har Riksrevisjonen lagt opp til å øke ressursrammen med 11 nye årsverk. For budsjettåret 2004 er dette dekket innenfor vedtatt budsjett og overførte midler.

Statlig kontrollområde Svinesund

Prosjektet Statlig kontrollområde Svinesund skal gi en samlokalisert løsning for toll- og avgiftsetaten, politiet og vegvesenet i tilknytning til den nye brotraséen over Svinesund. I Finansdepartementets fagproposisjon til St.prp. nr. 1 for 2004 er prosjektet omtalt med et forslag til bevilgning for 2004 på 163,3 mill. kroner og en foreløpig kostnadsramme på 317,4 mill. kroner (prisnivå 1.7.2004). Finansdepartementet uttalte i denne forbindelse at på grunn av prosjektets størrelse og art ville det bli gjennomført en egen, ekstern kvalitetssikring, og at departementet deretter ville legge fram et endelig forslag til kostnadsramme for Stortinget. Prosjektet budsjetteres under kap. 2445 Statsbygg.

Den nye broen skal stå ferdig til 7. juni 2005, hundreårsdagen for stortingsvedtaket om unionsoppløsningen. Dette definerer også tidsrammen for når kontrollområdet må være ferdigstilt. Blant annet på grunn av de framdriftsmessige utfordringene, og for å vinne erfaring med alternative organisasjonsformer, er prosjektet organisert med et eget prosjektstyre som prosjektleder rapporterer til. Prosjektstyret rapporterer i sin tur til en styringsgruppe med representanter for Finansdepartementet, Arbeids- og administrasjonsdepartementet og Statsbygg. Erfaringene vil i etterkant bli bearbejdet i regi av Finansdepartementets forskningsprogram Concept, jf. omtale av forskningsprogrammet i St.prp. nr. 1 (2003–2004) kap. 1630 Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring.

Kvalitetssikrer avleverte sin sluttrapport til Finansdepartementet 29.3.2004. Prosjektstyret har arbeidet videre med tilrådingene i rapporten, og la 23.4.2004 fram et forslag til kostnadsramme mv. som også hadde tilslutning fra kvalitetssikrer. Med grunnlag i denne tilrådingen og anbefaling fra styringsgruppen foreslår Finansdepartementet at kostnadsrammen settes til 290 mill. kroner i prisnivå 15.1.2004. Departementet vil legge til grunn en korresponderende styringsramme for Statsbygg på 275 mill. kroner.

Det er påkrevd å ha styringsmessig fleksibilitet til, om nødvendig, å kunne legge inn forseringstiltak i 2004, og det foreslås derfor ingen endring i gitt

bevilgning. Reduksjonen i forhold til den foreløpige kostnadsramme som ble presentert i Finansdepartementets fagproposisjon til St.prp. nr. 1 for 2004, vil således få budsjettmessig utslag først i 2005.

Overføring av autorisasjonsordningen for regnskapsførere

Autorisasjonsordningen for regnskapsførere ble innført ved lov av 18. juni 1993, jf. Ot.prp. nr. 51 (1992–93). Autorisasjonsordningen innebærer at enhver som i næring fører regnskap for andre, må være autorisert etter bestemmelsene i regnskapsførerloven. Autorisasjonsordningen ble ved lovens ikrafttredelse delegert til et frittstående forvaltningsorgan, Autorisasjonsstyret. Autorisasjonsstyrets virksomhet var underlagt tilsyn av Kredittilsynet, som var klageorgan for Autorisasjonsstyrets vedtak. Autorisasjonsordningen ble overført til Kredittilsynet 1.1.1999. Samtidig ble det varslet at ordningen skulle evalueres etter tre år, jf. Ot.prp. nr. 1 (1998–99) kapittel 18. Finansdepartementet ble klageinstans for vedtak truffet av Kredittilsynet.

Kredittilsynet gjennomførte i 2001 en evaluering av autorisasjonsordningen. På bakgrunn av denne evalueringen konkluderte Kredittilsynet med at regnskapsførere ikke bør være underlagt offentlig autorisasjon og tilsyn, og foreslo å oppheve autorisasjonsordningen. Kredittilsynets vurdering var basert dels på at det offentlige bør være varsom med å påta seg kontroll- og tilsynsoppgaver som ikke er klart nødvendige, og dels på at regnskapsføreryrket mangler tilstrekkelig klare kriterier for offentlig autorisasjon og tilsyn. Det ble også vist til at andre land ikke regulerer regnskapsføreryrket særskilt. Finansdepartementet sendte Kredittilsynets forslag på høring 5.10.2001. Høringsinstansene var delt i synet på forslaget, men et knapt flertall gikk i mot forslaget om å oppheve ordningen. Det var særlig representanter for bransjeorganisasjonene til de autoriserte regnskapsførerne og skatte- og avgiftsmyndighetene som gikk i mot forslaget om å oppheve ordningen.

Etter Finansdepartementets vurdering bør en autorisasjonsordning videreføres. En autorisasjonsordning sikrer visse kvalifikasjonskrav i regnskapsførerbransjen, og bidrar til en kvalitetsheving på tjenestene bransjen yter. Departementet viser til at kjøperne av regnskapsførertjenestene i stor grad består av små bedrifter, hvor forutsetningene for selv å vurdere kvaliteten på regnskapsførertjenestene ofte vil være beskjedne. Departementet viser videre til at det er betydelige samfunnsmessige interesser knyttet til at regnskapene holder god kvalitet. Korrekt førte og kontrollerbare regnskaper er blant

annet en grunnleggende forutsetning for riktig innkreving av en vesentlig del av skatte- og avgiftsprovenyet.

Finansdepartementet ser det imidlertid som hensiktsmessig at autorisasjonsordningen overføres fra Kredittilsynet til skatteetaten. Kjerneområdet for Kredittilsynets virksomhet er å bidra til betryggende soliditet, risikobevissthet, styring og kontroll i finansforetakene. Videre skal Kredittilsynet avdekke forhold som truer stabiliteten i det finansielle system, og ha beredskap for håndteringen av problemer i finanssektoren. Tilsynet med regnskapsførerne ligger derfor etter departementets vurdering på siden av Kredittilsynets kjernevirksomhet. På denne bakgrunn finner departementet det mer hensiktsmessig at autorisasjonsordningen administreres av skatteetaten. Departementet viser i den forbindelse til at skatteetaten gjennom sitt fastsettelses- og kontrollarbeid har god kompetanse på regnskaper og regnskapsførelse, og etaten vil etter departementets vurdering kunne ivareta oppgaven på en god måte. Departementet vil vurdere nærmere hvordan autorisasjonsordningen bør innpasses i skatteetatens organisasjon, og en overføring vil kunne finne sted tidligst fra 1.1.2005. Departementet vil også vurdere nærmere om det er behov for å foreta innholdsmessige endringer i autorisasjonsordningen.

Tiltak for å styrke økonomistyringen i staten

Senter for statlig økonomistyring har i første halvår 2004 sluttført et pilotprosjekt for å utvikle et nytt tilbud til statlige virksomheter på lønns- og personalløsløsmrådet (OPAL-prosjektet), jf. omtale av prosjektet i St.prp. nr. 1 (2003–2004). Den nye løsningen er ferdig utviklet, og anvendes i dag av et utvalg av statlige virksomheter. Senter for statlig økonomistyring vil etter planen starte et hovedprosjekt for innføring av den nye lønns- og personalløsningen hos statlige virksomheter i annet halvår 2004. Hovedprosjektet vil avsluttes innen utgangen av 2006. Den nyutviklede løsningen har bedre systemfunksjonalitet enn dagens løsning, og muliggjør effektiviseringsgevinster ved koordinert og standardisert stordrift. OPAL har betydelig tilleggsfunksjonalitet som muliggjør gevinster i form av effektivisering av internadministrative arbeidsprosesser hos kundene og ved Senter for statlig økonomistyring sin tjenesteproduksjon på området.

Statens forvaltningstjeneste og Senter for statlig økonomistyring samarbeider i et pilotprosjekt for innføring av elektroniske løsninger for behandling av innkomne fakturaer. Departementene og underliggende virksomheter som bruker Statens forvalt-

ningstjeneste og Senter for statlig økonomistyring som regnskapsleverandører, vil være brukere av løsningene. Løsningene vil bidra til ressursbesparelser i virksomhetene ved redusert tidsbruk til fakturahåndtering, og til kvalitative gevinster i form av blant annet mer enhetlige arbeidsprosesser. Utprøving av elektroniske fakturabehandlingsløsninger vil bli gjennomført høsten 2004 i 4–5 pilotvirksomheter. Det er inngått kontrakt med en leverandør om levering av en løsning som skal godkjennes etter en pilotfase høsten 2004. Helsedepartementet, Statens forvaltningstjeneste og Senter for statlig økonomistyring, Region Hamar, er piloter.

Teknisk revisjon av bevilgningsreglementet

Finansdepartementet tar sikte på å starte opp et arbeid med en helhetlig teknisk revisjon av bevilgningsreglementet.

Stortinget vedtok sitt første bevilgningsreglement 11. mai 1928. Reglementet er senere endret en rekke ganger, men grunnprinsippene for statsbudsjettet og statsregnskapet som det første reglementet bygget på, er i hovedsak ført videre. De største endringene skjedde i forbindelse med at Stortinget vedtok et nytt bevilgningsreglement 19. november 1959. Det ble da bl.a. vedtatt endringer som innebar en utvidelse av statsbudsjettets omfang og omlegging av prinsippene for budsjettets inndeling og oppstilling. Bevilgningsreglementet er endret en rekke ganger etter 1959. Siden siste halvdel av 1980-tallet er det bl.a. gjennomført flere endringer med sikte på å gi økt fleksibilitet både innenfor det enkelte budsjettår og mellom budsjettår.

Etter Finansdepartementets syn er det for tiden ikke behov for større materielle endringer i vårt budsjettssystem. En viser i denne sammenheng til at vesentlige sider ved budsjettssystemet nylig er vurdert i forbindelse med omleggingen av Stortingets budsjettbehandling, jf. Innst. S. nr. 243 (1996–97) og Innst. S. nr. 174 (2000–01), samt i forbindelse med oppfølgingen av det såkalte Statsbudsjettutvalget, jf. St. prp. nr. 1 (2003–04) og Budsjettinnst. S. nr. 6 (2003–04).

Finansdepartementet finner det imidlertid ønskelig med en helhetlig teknisk revisjon av bevilgningsreglementet. Gjeldende bevilgningsreglement fra 1959 er nå rundt 45 år gammelt og har blitt endret en rekke ganger. 1959-reglementet bygger for øvrig i stor utstrekning på 1928-reglementet når det gjelder framstilling og systematikk. Det er ønskelig å gi reglementet en noe klarere struktur og en enklere utforming av enkelte bestemmelser. Flesteparten av de aktuelle endringene vil være av redaksjonell og språklig karakter, men det er også

behov for enkelte endringer som innebærer formalisering av fast praksis og presiseringer av gjeldende bestemmelser.

Det tas sikte på å legge fram en proposisjon om revidert bevilgningsreglement våren 2005

3.16 Forsvarsdepartementet

Kap. 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1710)

Post 47 Salg av eiendom

For å finne rom til nødvendige utgiftsøkninger i statsbudsjettet foreslås det å forsere salg av eiendom i forsvarssektoren i 2004. Inntektsbevilgningen under kap. 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom foreslås derfor økt med 115 mill. kroner, fra 130 mill. kroner til 245 mill. kroner.

3.17 Olje- og energidepartementet

Kap. 1810 Oljedirektoratet (jf. kap. 4810)

Post 01 Driftsutgifter

Sikkerhets- og arbeidsmiljødelen er fra 1. januar 2004 skilt ut fra Oljedirektoratet i et eget Petroleumstilsyn (Ptil) underlagt Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Ressursdelen av det tidligere Oljedirektoratet (OD) er fremdeles underlagt Olje- og energidepartementet.

De to virksomhetene er samlokalisert i de lokalene hvor det tidligere OD holdt til. For å bidra til rolleklarhet og for å gjøre bygget hensiktsmessig for to etater, har det vært nødvendig å foreta enkelte bygningsmessige tilpasninger/endringer og gjøre om administrasjons-, informasjons-, og IKT-systemer. Merknadene som følge av ovennevnte dekkes i hovedsak innenfor etatenes driftsbudsjetter for 2003 og 2004. Det er imidlertid behov for å styrke det nye ODs driftsbudsjett for 2004 med 1 mill. kroner knyttet til ovennevnte arbeider.

Siden etatene er samlokalisert er det lagt opp til en modell som utnytter stordriftsfordeler ved å ha enkelte fellestjenester. Fellestjenestene er lagt opp slik at den ene etaten drifter tjenesten både for egen virksomhet og den andre etaten. Den etaten som ikke har tjenesten, har krav på et tjenestetilbud ifølge en etablert samarbeidsavtale. Det totale budsjettet knyttet til slike fellestjenester er plassert hos den etat hvor oppgaven(e) har sin organisasjonsmessige tilhørighet og hvor driftsansvaret er plassert.

De totale utgifter for fellestjenester som OD har driftsansvar for budsjetteres i dag under kap. 1810, i tillegg til at Petroleumstilsynets andel av fellesutgiftene budsjetteres under Petroleumstilsynets budsjett. OD utsteder et refusjonskrav til Petroleumstilsynet for deres del av utgiftene. Inntektene føres under kap. 4810, post 10 Refusjoner. Denne løsningen for budsjettering og regnskapsføring av fellesutgiftene innebærer at den samlede utgifts- og inntektsiden i statsbudsjettet og statsregnskapet blir høyere enn reelt.

For å unngå dobbeltføring og for å effektivisere det interne arbeidet i OD og Petroleumstilsynet, foreslås det å legge om rutinene slik at OD og Petroleumstilsynet benytter belastningsfullmakt når det gjelder utgifter forbundet med fellestjenester på hverandres respektive budsjettposter. En slik omlegging innebærer at ODs utgifts- og inntektsbudsjett (kap. 1810, post 01 og kap. 4810, post 10) reduseres med 11 mill. kroner i forhold til saldert budsjett for 2004.

Samlet foreslås det å redusere bevilgningen under kap. 1810, post 01 med 10 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Som følge av delingen i to direktorater ble det foretatt en splitt av budsjettet for 2004 mellom Oljedirektoratet og Petroleumstilsynet. Ved gjennomgang pr. 31.12.2003 viser det seg at 1 mill. kroner av utgiftene som ble lagt til Petroleumstilsynet knytter seg til inntekter under Oljedirektoratet. Det foreslås derfor at utgiftene under post 21 økes med 1 mill. kroner. Motsvarende endring er foreslått under kap. 1572, post 21.

Kap. 1825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon

Post 50 Overføring til Energifondet

Energifondet finansieres dels over statsbudsjettet og dels gjennom et påslag på nettariiffen for uttak av kraft i distribusjonsnettet. Regjeringen ønsker en forsterket og mer robust satsing på energiomlegging og foreslår på denne bakgrunn å øke påslaget på nettariiffen fra 0,8 til 1 øre/kWh fra 1. juli 2004. Dette vil øke Energifondets inntekter med om lag 130 mill. kroner på årsbasis og om lag 35 mill. kroner i 2004.

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslår Regjeringen å sette ned bevilgningen over statsbudsjettet for 2004 med 35 mill. kroner, fra 95 til 60 mill. kroner. Samlet sett vil dermed fondets inntekter i 2004 opprettholdes på om lag 565 mill. kroner, inklusive renter.

Post 74 Naturgass, kan overføres

For å finne rom for nødvendige tilleggsbevilgninger foreslår Regjeringen å sette ned bevilgningen med 15 mill. kroner, fra 19 mill. kroner til 4 mill. kroner. Gjenværende del av bevilgningen for 2004 er avsatt til etablering av et kompetansesenter for sluttbrukerteknologi på Haugalandet. Det er overført 36,8 mill. kroner under denne posten fra 2003 til 2004. Enova SF, som forvalter denne ordningen, regner med å disponere hele denne rammen i løpet av 1. halvår på grunnlag av tidligere søknadsutlysninger.

Kap. 1827 Miljøvennlig gastechnologi

Regjeringens strategi for satsing på gasskraftverk med CO₂håndtering ble lagt frem i St.meld. nr. 9 (2002–2003) og omfatter følgende elementer:

- statlig støtte til teknologi- og produktutvikling
- investeringsstøtte for fullskala gasskraftverk med CO₂håndtering fra 2006
- opprettelsen av et statlig innovasjonsselskap for miljøvennlig gastechnologi i Grenland
- utredninger av statlig deltakelse i utvikling og drift av infrastruktur for CO₂

Det vises også til Stortingets behandling av St.meld. nr. 9 (2002–03) og budsjettavtalen for 2004-budsjettet mellom regjeringspartiene og Ap, jf. Innst. S. nr. 167 (2002–03) og Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003–2004).

På dette grunnlag foreslår Regjeringen å opprette et fond etter modell av Fondet for forskning og nyskaping med en fondskapital på 2 mrd. kroner. Hovedhensikten med fondet er å gi grunnlag for en mer langsiktig og stabil offentlig finansiering av utviklingsprosjekter for miljøvennlig gastechnologi, herunder teknologier for gasskraft med CO₂håndtering.

Som et ledd i Regjeringens strategi etableres det et innovasjonsselskap i Grenland som skal forvalte avkastningen fra fondet. Virksomheten organiseres som et forvaltningsorgan under Olje- og energidepartementet med særskilte fullmakter og skal være etablert fra neste årsskifte.

Forvaltningsorganet skal ha en markedsnær pådriverrolle for hele innovasjonsskjeden knyttet til utvikling av miljøvennlig gastechnologi, og blant annet ta initiativ til å utforme et nasjonalt gastechnologiprogram. For en nærmere omtale av strategien vises det til stortingsmeldingen som Regjeringen vil legge fram senere i denne vårsesjonen.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Utgifter i forbindelse med planlegging og forberedelse knyttet til etableringen av forvaltningsorganet budsjetteres til 1 mill. kroner for 2. halvår. Regjeringen vil komme tilbake når det gjelder utgifter til etableringen og drift i budsjettet for 2005.

Regjeringen legger til grunn at det nye forvaltningsorganet vil kunne løse oppgavene med et fåtall tilsatte. Virksomheten vil i hovedsak ha bruk for personell med særskilte kvalifikasjoner og med relevant erfaring innenfor fagområdet. De som tilsettes forutsettes å styre og stille krav til de operative samarbeidspartnerne. Virksomheten vil ha forvaltningsoppgaver knyttet til å gi støtte til prosjekter. Organet vil være en faglig selvstendig virksomhet som også skal fungere som rådgiver overfor departementet innenfor fagområdet miljøvennlig gassteknologi.

Fra og med 2005 vil driftsutgiftene dekke eget personell og innleie av eksterne/konsulenttjenester. Videre må det leies kontorlokaler og anskaffes nødvendig infrastruktur for den nye virksomheten.

Regjeringen vil komme tilbake til hvilke særskilte fullmakter forvaltningsorganet vil ha behov for i budsjettet for 2005.

Post 95 Fondskapital

Det foreslås opprettet et fond på 2 mrd. kroner fra 1. juli 2004. Fondets midler vil bli plassert som kontolån til staten, med en rente tilsvarende renten på langsiktige statsobligasjoner. Statsobligasjoner vil gi en stabil avkastning over tid og ha lav risiko. I tillegg gir dette en enkel administrasjon av fondet. Avkastningen fra fondet skal benyttes til å støtte utprøving av teknologier for miljøvennlig gassteknologi, herunder teknologier for gasskraft med CO₂-håndtering.

Det er viktig at fondet innrettes slik at de ressursene som på denne måten stilles til rådighet, ikke svekker Regjeringens og Stortingets oversikt over statens utgifter og inntekter. For å ivareta dette hensynet vil avkastningen fra fondskapitalen årlig føres inn på statsbudsjettets inntektsside (80-post) og tilsvarende bevilges på statsbudsjettets utgiftsside, hovedsakelig som overføring til forvaltningsorganet (50-post). I tillegg vil avkastningen og overføringen fra fondet bli registrert i fondets særregnskap. Den årlige avkastningen fra fondet disponeres i etterfølgende budsjettår og vil dermed bli budsjettert fra og med statsbudsjettet for 2005.

Fondets avkastning motsvares av tilsvarende økte renteutgifter på statens gjeld, slik at budsjettbalansen hvert år isolert sett svekkes tilsvarende bevilgningen på statsbudsjettets utgiftsside.

Kap. 1830 Energiforskning (jf. kap. 4829)*Post 70 Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, kan overføres*

Oppdatert informasjon viser at det er et mindrebehov i forhold til disponible midler under denne posten i 2004. Posten foreslås derfor redusert dermed med 1 mill. kroner.

Under kap. 2440, post 22 Fjerningsutgifter foreslås det bevilget 10 mill. kroner i fjerningsutgifter knyttet til Frøyfeltet.

Anslagene for investeringer under kap. 2440, post 30 er redusert med 200 mill. kroner, fra 19 700 mill. kroner til 19 500 mill. kroner. Reduksjonen skyldes flere forhold:

Boreplanen på Draugen er endret. Planlagte brønner i Garn West reservoaret er forskjøvet til 2005 og 2006. Tiltak for økt produksjon på Heidrun er mindre kostnadskrevende enn tidligere beregnet. Det er også tidsforskyvinger i investeringer knyttet til økt gassbehandlingskapasitet. Boreaktiviteten på hovedfelt og satellitter til Gullfaks er redusert i forhold til tidligere planer. Investeringsestimatene for Nornesatellitter er oppdatert og aktiviteter er forskjøvet til 2005 og 2006. Brønninvesteringene på Troll olje er økt grunnet en utvidelse av boreaktiviteten. Driftsinvesteringer i Gassled er økt på grunn av forskyving av aktiviteter fra 2003 til 2004, samt nye prosjekt som Zeepipe II A/B, VOC og Vesterled Bypass. Investeringene i Ormen Lange og Langeled er i henhold til PUD/PAD søknaden (Plan for utbygging og drift og Plan for anlegg og drift) godkjent i Stortinget 2. april 2004, men er høyere enn estimatene lagt til grunn i saldert budsjett for 2004. Anslagene for investeringer i Troll gass er økt som følge av endret periodisering av investeringer relatert til Troll A prekompresjon og NGL-anlegg på Kollsnes.

Anslaget for overføring til Statens petroleumsforsikringsfond under kap. 2440, post 50 er redusert med 187 mill. kroner. Anslaget for premiebesparelsen for 2004 er redusert fra 1 300 mill. kroner til 1 100 mill. kroner grunnet endring i betingelser for driftsforsikring i forbindelse med Statoils reforhandling av forsikringsavtalene. I den nye avtalen er egenkapitalen økt og karenstiden for driftsstans forlenget noe som fører til en lavere premie enn tidligere budsjettert. Videre er anslaget økt med 13 mill. kroner som følge av justering for avvik mellom antatt og faktisk premiebesparelse for 2003.

Anslaget under kap. 5440, underpost 24.1 Driftsinntekter er økt med 7 900 mill. kroner, fra 95 300 mill. kroner til 103 200 mill. kroner. Dette skyldes hovedsakelig oppjusterte anslag for olje- og gasspriser. Det er lagt til grunn en gjennomsnittlig oljepris på kr 200 pr. fat i forhold til kr 170 pr. fat i saldert budsjett for 2004.

Kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE)

Følgende endringer foreslås under SDØE:

Tabell 3.8 Endring av bevilgninger på statsbudsjettet for 2004 under kap. 2440 og kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (mill.kroner)

Kap./post/underpost	Saldert budsjett 2004	Forslag til ny bevilgning for 2004	Endring
<i>Kap. 2440</i>			
22 Fjerningsutgifter, overslagsbevilgning	0	10	10
30 Investeringer	19 700	19 500	-200
50 Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond .	1 300	1 113	-187
Sum kap. 2440	21 000	20 623	-377
<i>Kap. 5440</i>			
24.1 Driftsinntekter	95 300	103 200	7 900
24.2 Driftsutgifter	-18 900	-21 200	-2 300
24.3 Lete- og feltutviklingsutgifter	-1 300	-1 100	200
24.4 Avskrivninger	-15 900	-14 300	1 600
24.5 Renter av statens kapital	-6 800	-7 200	-400
24 Driftsresultat	52 400	59 400	7 000
30 Avskrivninger	15 900	14 300	-1 600
80 Renter av statens kapital	6 800	7 200	400
Sum kap. 5440	75 100	80 900	5 800
Kontantstrømmen til SDØE:			
Innbetalinger	95 300	103 200	7 900
Utbetalinger	41 200	42 923	1 723
Netto kontantstrøm fra SDØE	54 100	60 277	6 177

Anslaget under kap. 5440, underpost 24.2 Driftsutgifter er økt med 2 300 mill. kroner, fra 18 900 til 21 200 mill. kroner. Dette skyldes i all hovedsak økte produksjonskostnader i flere utvinningstillatelser, samt økte kostnader i forbindelse med kjøp av gass for videresalg.

Anslaget under kap. 5440, underpost 24.4 og post 30 Avskrivninger er redusert med 1 600 mill. kroner, fra 15 900 mill. kroner til 14 300 mill. kroner. Dette skyldes i all hovedsak lavere investeringer enn tidligere forutsatt.

Anslaget under kap. 5440, underpost 24.5 og post 80 Renter av statens kapital er økt med 400 mill. kroner, fra 6 800 mill. kroner til 7 200 mill. kroner. Driften belastes med renter av statens faste kapital for å ta hensyn til faste kapitalkostnader og gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Dette er en kalkulatorisk kostnad uten kontantstrømeffekt.

Ovennevnte endringer i underposter medfører at SDØEs anslåtte driftsresultat under kap. 5440, post 24 Driftsresultat er økt med 7 000 mill. kroner, fra 52 400 mill. kroner til 59 400 mill. kroner.

Netto kontantstrøm fra SDØE er økt fra 54 100 mill. kroner til 60 277 mill. kroner, en økning på 6 177 mill. kroner i forhold til saldert budsjett for 2004.

Kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen*Post 70 Tilskudd, overslagsbevilgning*

Fram til 27. juli 2003 var statens andel av kostnadene knyttet til disponering av innretninger på kontinentalsokkelen regulert av fjerningstilskuddsloven, ble opphevet 27. juli 2003. Forventede utbetalinger i 2004 knyttet til fjerningsutgifter påløpt før fjerningstilskuddsloven ble opphevet beregnes nå til om lag 170 mill. kroner, en økning på 110 mill. kroner i forhold til saldert budsjett for 2004. Tidspunktet fra fjerningsutgifter påløper og til selskapene fremmer sine krav varierer. Noen selskaper fremmer sine krav kvartalsvis det året de påløper, andre selskaper fremmer sine krav på et senere tidspunkt. Det er også usikkerhet i forbindelse med størrelsen på faktisk fjerningsutgift. Alt dette gjør at

anslaget for utbetalt fjerningstilskudd er usikkert. Bevilgningen foreslås økt med 110 mill. kroner.

Kap. 2490 NVE Anlegg

Det vises til omtale i St.prp.nr. 24 (2003–2004) hvor departementet redegjorde for at man skulle komme tilbake med en korrekt kapitalbalanse for NVE Anlegg. I statsregnskapet for 2003 er det inntatt en oppdatert balanse for NVE Anlegg pr. 31. desember 2003, jf. St.meld.nr. 3 (2003–2004).

Kap. 4810 Oljedirektoratet (jf. kap. 1810)

Post 03 Refusjoner av tilsynsutgifter

Som følge av delingen i to direktorater ble det foretatt en splitt av budsjettet for 2004 mellom Oljedirektoratet og Petroleumstilsynet. Ved gjennomgang pr. 31.12.2003 viser det seg at bistandsinntekter på 1,5 mill. kroner feilaktig ble lagt til OD. Det foreslås derfor at inntektene under denne posten reduseres med 1,5 mill. kroner. Motsvarende endring foreslås under kap. 4572, post 03.

Post 06 Ymse inntekter

Som følge av delingen i to direktorater ble det foretatt en splitt av budsjettet for 2004 mellom Oljedirektoratet og Petroleumstilsynet. Ved gjennomgang pr. 31.12.2003 viser det seg at 1,2 mill. kroner i inntekter knyttet til kantinedrift feilaktig ble lagt til OD. Petroleumstilsynet har ansvaret for kantinedriften, noe som innebærer at inntektene fra salg i kantinen budsjetteres under Petroleumstilsynet. Det foreslås derfor at inntektene under denne posten reduseres med 1,2 mill. kroner. Motsvarende endring foreslås under kap. 4572, post 06.

Post 10 Refusjoner

Etter delingen av Oljedirektoratet er de to nye etatene samlokalisert og det er lagt opp til en modell som utnytter stordriftsfordeler ved å ha enkelte fellestjenester.

Det foreslås å legge om rutinene slik at OD og Petroleumstilsynet benytter belastningsfullmakt når det gjelder utgifter forbundet med fellestjenester på hverandres respektive budsjettposter, jf. omtale under kap. 1810, post 01. Det foreslås på denne bakgrunn å redusere post 10 Refusjoner, med 11 mill. kroner i forhold til saldert budsjett for 2004.

Kap. 5680 Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet

Post 80 Utbytte, Statnett SF

Det er i saldert budsjett 2004 budsjettert med 450 mill. kroner i utbytte fra Statnett SF til utbetaling i 2004 for regnskapsåret 2003.

Konsernets realiserte overskudd etter skatt for 2003 ble 576 mill. kroner. For regnskapsåret 2003 settes utbyttet til 90 pst. av konsernets årsresultat etter skatt, jf. St.prp. nr. 1 og Budsjett-innst. S. nr. 9 (2003–2004). På denne bakgrunn økes utbyttet fra Statnett SF for regnskapsåret 2003 med 68 mill. kroner, fra 450 mill. kroner til 518 mill. kroner. Bevilgningen foreslås økt med tilsvarende beløp. Endelig vedtak om utbytte fattes i Statnett SFs foretaksmøte i juni 2004.

Kap. 5685 Aksjer i Statoil ASA

Post 80 Utbytte

Den norske stat eier 1 770 168 598 aksjer i Statoil ASA. Det er i saldert budsjett 2004 budsjettert med 5 133 mill. kroner i utbytte fra Statoil til utbetaling i 2004 for regnskapsåret 2003. Det ble understreket at endelig vedtak om utbytte fattes av ordinær generalforsamling 2004 basert på gjeldende utbyttepolitikk og faktisk resultat for 2003.

Konsernets årsoverskudd for 2003 korrigert for engangseffekter ble 15 854 mill. kroner. I prospektet for børsnoteringen av Statoil står det at styret har til hensikt å foreslå et årlig utbytte i størrelsesorden 45–50 pst. av konsernets årsoverskudd i henhold til den amerikanske regnskapsstandarden US-GAAP. I et enkelt år kan hensynet til å bevare selskapets finansielle handlefrihet medføre at utbyttet utgjør en høyere eller lavere andel av årsoverskuddet enn 45 pst. og 50 pst. Et eventuelt avvik vil være basert på en vurdering av olje- og gassprisenes sykliske karakter, selskapets kontantstrøm, finansieringsbehov og investeringsplaner. På denne bakgrunn foreslo styret i Statoil et utbytte på kr 2,95 pr. aksje for regnskapsåret 2003, mot kr 2,90 pr. aksje for regnskapsåret 2002. Dette utgjør om lag 38,6 pst. av årsoverskuddet før korrigeringsfor engangseffekter og 40,3 pst. av årsoverskuddet korrigert for engangseffekter. Vedtak om utbytte ble fattet på selskapets generalforsamling 5. mai 2004. Utbyttet fra statens aksjer i Statoil beløper seg dermed til om lag 5 222 mill. kroner, som er 89 mill. kroner høyere enn budsjettert. Bevilgningen foreslås økt tilsvarende.

Gjennomgang av inntektsreguleringen av nettvirksomheten med fokus på stabiliteten i nettleien

Andre Saker

Gjennomgang av inntektsreguleringen av nettvirksomheten med fokus på stabiliteten i nettleien

A Stortingsvedtak nr. 116

Stortingsvedtak nr. 116 (2003–04) ble fattet i forbindelse med behandling av St.meld. nr. 41 (2002–03) Om tariffar for overføring av kraft og tovegskommunikasjon:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av NVEs regelverk med hensyn til godkjenning av nettselskapenes årlige inntektsrammer, for å gjøre dette mer treffsikkert, og utjevne kostnadene på en bedre måte. Gjennomgangen foretas i forbindelse med Revidert budsjett 2004.»

Foranledningen til vedtaket var store økninger i nettleie i flere nettselskap. Komiteen bemerket blant annet følgende i Innst. S. nr. 66 (2003–04):

«Komiteen har registrert en betydelig variasjon i tariffen for nettleie fra år til år, og denne variasjonen fremkommer i særlig grad etter år med mindre strømforbruk enn normalt. Kundene opplever ofte denne variasjonen som en «straff» for spart energi. I år med høyt strømforbruk vil «effekten» være motsatt. Komiteen vil peke på at den negative signaleffekten dagens ordning innebærer bør minimaliseres.

(...) Komiteen mener at det må være en prioritert oppgave for nettselskapene å søke en mest mulig stabil prisutvikling over tid, og komiteen ønsker å sette fokus på praktiske løsninger for å oppnå dette.»

I punkt 2 foretas en kortfattet redegjørelse av prinsippene for regelverket for regulering av nettselskapenes inntektsrammer og for fastsettelse av nettleie (tariffer). I punkt 3 går departementet nærmere inn på ulike årsaker til den siste tidens økninger i nettleie og skisserer i punkt 4 en forventet utvikling i nettleien. I punkt 5 gis en oppsummering av gjennomgangen, samt en vurdering av behovet for tiltak.

B Inntektsrammeregulering og fastsettelse av nettleien

Energiloven og forskrifter gitt av Olje- og energidepartementet og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) legger rammer for nettvirksomheten og monopolkontrollen. NVE fastsetter blant annet en inntektsramme for hvert enkelt nettselskap.

Inntektsrammeregulering

Inntektsrammen gjenspeiler kostnadsforholdene i det enkelte leveringsområde. Den fastsettes slik at den over tid skal dekke kostnadene ved drift og vedlikehold av nettet, samt gi en rimelig avkastning på investert kapital gitt effektiv drift, utnyttelse og utvikling av nettet. Dette skal sikre at nettselskapene ikke får en urimelig monopolfortjeneste, samt at kostnadsreduksjoner også kommer kundene til gode.

Hver reguleringsperiode skal vare i minst 5 år. Første periode med inntektsrammeregulering var fra 1997 til 2001, og 2002 var første år i reguleringsperioden som skal vare til og med 2006. Reguleringen som skal gjelde fra 2007 er under utarbeidelse. Summen av inntektsrammene for alle nettselskapene i 2004 er i følge NVEs prognose om lag 15 mrd. kroner.

Inntektsrammene ligger i stor grad fast gjennom reguleringsperioden. Dette samsvarer med at størsteparten av kostnadene til nettvirksomheten er faste og at de varierer lite på kort sikt. Det foretas imidlertid årlige reduksjoner som følge av individuelle effektivitetskrav. De selskapene som kommer dårligst ut i NVEs sammenliknende effektivitetsanalyser, blir pålagt et høyere effektivitetskrav enn de som fremstår som mer effektive. I tillegg korrigeres det årlig for den alminnelige prisstigningen, og endringer i rentenivå og i verdien av de fysiske tapene i nettet. Statistisk Sentralbyrås konsumprisindeks brukes for å justere for den alminnelige prisstigningen. Justeringen for endringer i rentenivå foretas ved hjelp av et glidende treårs gjennomsnitt av renten på norske statsobligasjoner med tre års løpetid. For de kostnadene nettselskapet har ved å dekke det fysiske tapet som oppstår ved overføring av kraften (nettap), justeres prisen årlig ut fra Nord Pool Spots el-spotpriser. Inntektsrammene blir også justert på grunn av nyinvesteringer i reguleringsperioden. De årlige justeringene av inntektsrammen skjer i januar i etterkant av det året inntektsrammen gjelder for.

Nettselskapenes inntekter, som i hovedsak kommer fra nettleien, må over tid ikke overstige den inntektsrammen NVE har fastsatt for selskapet. I tillegg til selve inntektsrammen for eget nett, skal inntektene fra nettleie dekke selskapets utgifter til eiendomsskatt, eventuelle kostnader til overliggende nett, lovpålagt innbetaling til Energifondet, samt endringer i mer- og mindreinntektssaldo og i KILE-saldo. Den samlede inntekten selskapene kan få gjennom nettleien omtales som tillatt inntekt. Mer- og mindreinntektssaldo dannes når selskapenes faktiske inntekter et år avviker fra den tillatte inntekten. Det gis en nærmere beskrivelse av

disse faktorene under avsnittene om mer- og mindreinntekt og KILE, samt i punkt 3.

Nettleie

Nettselskapene har en viss frihet innenfor forskriften til å utforme en nettleie som er basert på relevante forhold i deres nettområde. Denne friheten mener departementet at nettselskapene bør ha på grunn av forskjeller knyttet til klima, topografi og demografi, samt forskjeller i utformingen og kapasitetsutnyttelsen av nettet. Forskjellene påvirker nettselskapenes kostnader og selskapenes behov for å gi prissignaler gjennom nettleien. Netteier er best kjent med forholdene i sitt nett, og er således den som er best egnet til å utforme nettleien for å ta hensyn til dette.

Hovedprinsippet er at nettleien skal utformes slik at den i størst mulig grad gir signaler om effektiv utnyttelse og utvikling av nettet, jf. St.meld. nr. 41 og Innst. S. nr. 60 (2002–03). Komiteens flertall ga sin tilslutning til disse hovedprinsippene i Innst. S. nr. 66 (2003–04):

«Komiteens flertall er inneforstått med at variasjonen blant annet fremkommer fordi tariffens energiledd representerer den største delen av nettselskapets inntekter og at et høyere fastledd ville redusert denne variasjonen. En slik endring vil få uønskede fordelingsvirkninger som det også er vist til i meldingen.

(...) tariffene for distribusjon av elektrisk strøm bør utformes slik at de i størst mulig grad gir signal om effektiv utnyttelse og effektiv utvikling av nettet. I tillegg bør det legges vekt på at systemet skal være enkelt, forståelig og gjennomsiktig.

Flertallet mener at vi generelt ikke bør søke å oppnå mer enn ett mål med ett virkemiddel. Desto flere målsettinger vi ønsker å oppnå gjennom tariffsystemet, desto mer uoversiktlig blir tariffene for både kundene og nettselskapene. Tariffene bør derfor fortsatt bestå av to element, energiledd som varierer med forbruket og fastledd, slik det er i dag. Fordelingen av disse bør avspeile den samfunnsøkonomiske riktige fordelingen mellom faste og variable kostnader i nettet.

Flertallet viser til at store deler av kostnadene i nettet er faste kostnader som ikke varierer med kundens forbruk, og som derfor bør dekkes av et fastledd uavhengig av den enkelte kundes energiforbruk. Energileddet bør avspeile det marginale tapet ved å transportere kraft i nettet slik at målsettingen om en effektiv utvikling av nettet nås.

Flertallet viser til at slik tariffene for forbruk i distribusjonsnettet, i dag er utformet, er ener-

giledet generelt høyere enn verdien av det marginale tapet ved å transportere strøm. Det vil si at en større del av kostnadene enn det som er samfunnsøkonomisk riktig blir krevd inn gjennom energileddet, og tilsvarende at fastleddet er for lavt.»

Mer- og mindreinntekt

Ved fastsettelse av nettleien det enkelte år må selskapet ta hensyn til blant annet forventet inflasjon, *forventet* kraftpris for beregning av nettap og *forventet* rentenivå. Endelig inntektsramme fastsettes av NVE først etter utløpet av året når faktisk utvikling i inflasjon, rentenivå og markedspris på kraft er kjent. Blant annet fordi nettleien inneholder et variabelt ledd (energileddet), beregner selskapene i tillegg *forventet* forbruk av elektrisitet. I distribusjonsnettet kan inntektene fra energileddet stå for om lag 70 pst. av inntektene. Dette betyr at det er flere faktorer som kan beregnes feil, og dermed lede til avvik mellom årlig tillatt inntekt og faktisk inntekt. Det er derfor i praksis umulig å anslå den faktiske inntekten fra nettleie og den tillatte inntekten helt presist på forhånd, og av denne grunn helt nødvendig med en ordning med mer- og mindreinntekt.

Dersom selskapets inntekter ble lavere enn tillatt (mindreinntekt) et år, *kan* selskapet senere øke nettleien for å innhente mindreinntekten. Motsatt, dersom selskapet har høyere faktisk inntekt enn NVE tillater (merinntekt), *må* selskapet betale dette tilbake til kundene over tid gjennom lavere nettleie. I følge forskriften er selskapene forpliktet til å styre denne saldoen for mer- og mindreinntekt mot null over tid. Merinntekt skal renteberegnes årlig med fastsatt risikofri rente, mens mindreinntekt kan nettselskapene velge å renteberegne med en lavere rente.

Selskap kan velge å ha lavere inntekter enn tillatt. Det er imidlertid ikke i tråd med intensjonen i regelverket å opprettholde en saldo over lang tid.

Dersom hvert enkelt selskap i gjennomsnitt trefrer sine forventinger om tillatt inntekt og forbruk over tid, vil saldoen for mer- og mindreinntekt svinge rundt null på sikt. Dette betyr at faktisk inntekt tillates å variere mer fra år til år, samtidig som nettleien holdes mer stabil. Årlige svingninger som for eksempel skyldes svingninger i forbruket, vil utlignes over tid. Dessuten kan endringer justeres for over flere år. En av intensjonene bak ordningen er således å bidra til stabil nettleie. Uten en slik ordning ville selskapene måtte justere nettleien oftere innen året.

Selskapenes mulighet til å innhente eller tilbakeføre mer- eller mindreinntekt ved feilanslag reduserer nettverksamhetens risiko. Uten ordningen er det ikke usannsynlig at NVE måtte økt inntektsrammen for å

kompensere for den økte risikoen, som igjen ville medføre høyere nettleie for kundene.

Nærmere om virkning på nettleien av endringer i forbruk

Noe av bakgrunnen for Stortingsvedtak nr. 116 var flere kraftige nettleieøkninger som blant annet kom i ettertid av en periode med høye strømpriser og en generell reduksjon i forbruket. At forbruket et år blir lavere enn forventet, betyr ikke at kostnadene til nettselskapet reduseres tilsvarende. Kostnadene ved å drive et overføringsnett, og dermed inntektsrammene, er i stor grad faste på kort sikt. Når forbruket går ned er det derfor rent prinsipielt en konsekvens at nettleien går opp. Det er viktig å legge merke til at forbrukernes samlede kostnader til nettleie isolert sett ikke øker ved reduksjoner i det samlede forbruket i området.

I hvor stor grad redusert forbruk slår ut i endret nettleie for den enkelte forbruker, vil også avhenge av hvorvidt selskapet velger å endre fastleddet eller energileddet eller begge deler.

Virkningen på nettleien av forbruksendringer må imidlertid ikke overdrives. Andre forhold har hatt større betydning for nettleieøkningene de siste årene enn dette. I punkt 3 omtales de viktigste årsakene til økningene i nettleien. Der vises det blant annet at virkningen på nettleien av forbruksnedgangen fra 2002 til 2003 var beskjeden.

Som nevnt ovenfor, vil ordningen med mer- og mindreinntekt kunne jevne ut virkningen av blant annet endringer i forbruket over tid. Uten denne ordningen er det sannsynlig at selskapene for eksempel ville økt nettleien oftere innen året etter hvert som de registrerte eller fikk grunn til å forvente at forbruket gikk ned eller at andre forhold som påvirker inntektsrammen og den tillatte inntekten endret seg. I denne sammenheng kan det nevnes at blant annet den delen av nettleien som knytter seg til verdien av det fysiske nettapet, ofte blir justert innenfor året av nettselskapene i takt med utviklingen i kraftprisene på Nord Pool.

Departementet understreker at inntektsrammereguleringen er et virkemiddel for å oppnå effektiv drift og utvikling av overføringsnett, og er i utgangspunktet ikke rettet mot å påvirke forbrukernes forbruk. Hvordan nettleien er fordelt på energiledd og fastledd, påvirker imidlertid insentivene til sparing. Det er mange andre virkemidler som også påvirker forbrukernes interesse for å spare strøm. Strømprisen og forbruksavgiften er viktige. Dessuten kan informasjon og andre deler av energipolitikken endre forbrukerens holdninger og inspirere til sparing og sparetiltak. Disse forholdene betyr

mange ganger mer for insentivene til sparing enn eventuelle økninger i nettleien som følger av reduksjoner i forbruket.

Det vil alltid lønne seg for den enkelte forbruker å redusere strømforbruket. En vil spare på utgiftene til kraftkjøp (strømpris og forbruksavgift) og utgiftene til energileddet i nettleien, slik at den totale utgiften til strøm blir mindre. En forbruker som sparer vil få lavere samlede utgifter til nettleie enn den som ikke sparer. Den som sparer mer enn gjennomsnittet vil dessuten få redusert sin totale kostnad til nettleien.

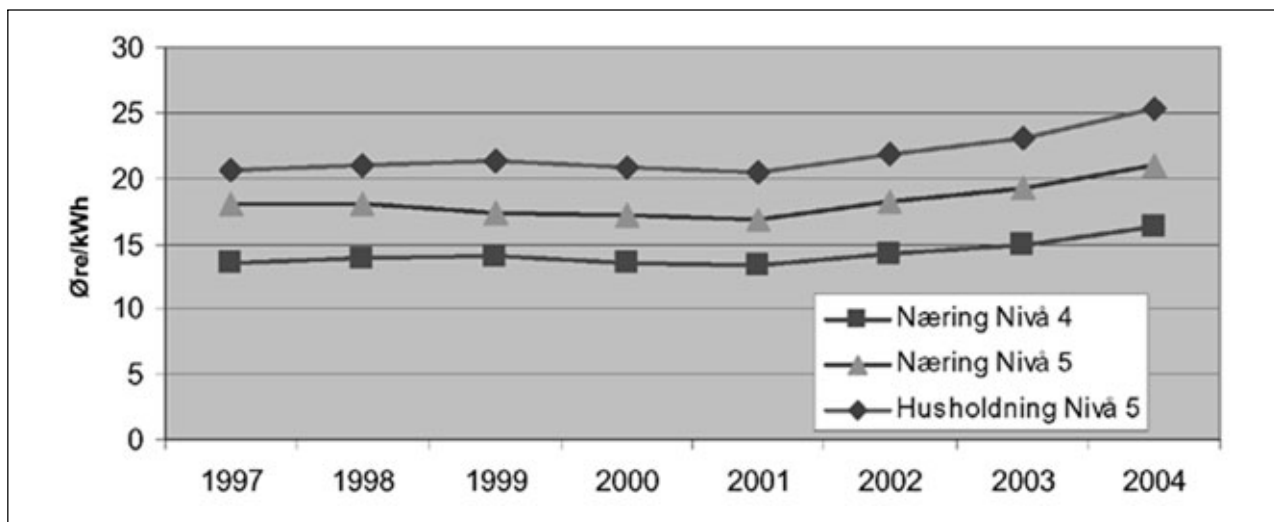
På lengre sikt vil reduksjoner i forbruk dessuten bidra til å redusere inntektsrammene, og derigjennom nettleien. Dette har sammenheng med at lavere og et mer fleksibelt forbruk indikerer et lavere investeringsbehov og reduserte kostnader knyttet til blant annet overføringstap og vedlikehold. Motsatt vil et høyere forbruk av strøm over lengre sikt kunne lede til høyere inntektsramme og derigjennom høyere nettleie.

KILE – Kvalitetsjustert inntektsramme for ikke levert energi

NVE innførte i 2001 ordningen med kvalitetsjustert inntektsramme for ikke levert energi (KILE). Ordningen skal styrke selskapenes insentiver til å ivareta en god leveringskvalitet. Ordningen tar hensyn til rammebetingelsene som det enkelte selskap står overfor ved at den forventede KILE-rammen baseres på selskapets historiske avbruddsdata, samt de avbruddsatsene som gjelder for de ulike kundegruppene. Videre er det etablert satser som de faktiske avbruddskostnader for hvert enkelt nettselskap skal beregnes ut fra. Det oppstår en merinntekt knyttet til KILE hvis avbruddskostnadene overstiger forventet årlig KILE-beløp. Tilsvarende oppstår en mindreinntekt hvis avbruddskostnadene er lavere enn forventet årlig KILE-beløp. I utløpet av 2002 hadde selskapene opparbeidet om lag 600 mill. kroner i mindreinntekt i KILE-saldo. Dette beløpet vil komme i tillegg til den akkumulerte mindreinntekten. Det er ikke hensiktsmessig å inkludere KILE-saldoen direkte i mer- og mindreinntektssaldoen, siden det kan være fornuftig å opparbeide en positiv KILE-saldo som kan bidra til å dekke nettselskapenes kostnader ved eventuelle større ikke-varslede strømbrudd

C Utviklingen i inntektsrammen og nettleien

Nettleien lå relativt stabilt i første periode med inntektsrammeregulering (1997–2001). I den innværende perioden (2002–06) har nettleien frem til i

Figur 3.3 Nettleie landsgjennomsnitt i 2003-kroner (eks. avgifter)

Kilde: Norges vassdrags- og energidirektorat

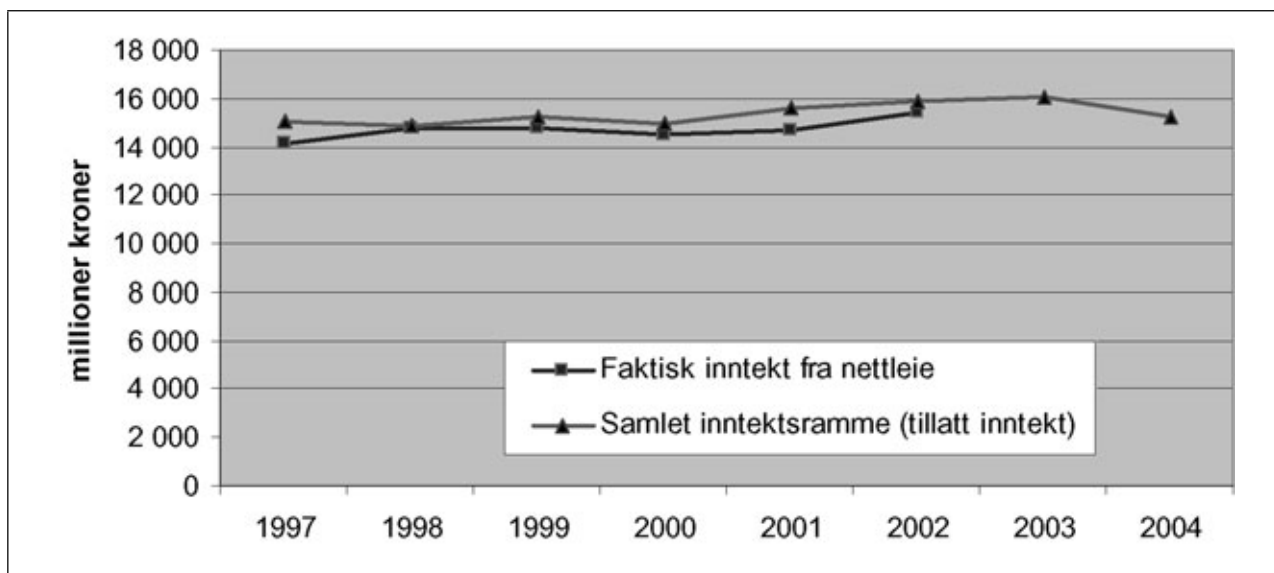
dag hatt en jevn stigning. Figur 3.17.1 viser utviklingen i den gjennomsnittlige nettleien fra 1997 til 2004 for noen forbrukergrupper tilknyttet distribusjonsnett.

Inntektsrammens og mindreinntektens innvirkning på nettleien

Når det gjelder utviklingen i den gjennomsnittlige nettleien er selskapenes prognose for forventet inntektsramme eller tillatt inntekt sentral. Dersom prognosene, og dermed inntekten fra nettleien, avviker fra den faktiske tillatte inntekten på kort sikt, medfører det at det dannes en mer- eller mindreinntektsaldo. Utviklingen i inntektsrammene, samt akkumulering og innhenting av mindreinntekt kan si noe om årsakene til endringer i nettleien.

Figur 3.4 viser utviklingen i selskapenes faktiske inntekt fra nettleie i årene 1997 til 2002 og den samlede inntektsrammen (tillatt inntekt) i årene 1997 til 2003. For 2004 er NVEs prognoser for inntektsrammen lagt til grunn.

I reguleringsperioden fra 1997 til 2001 har de totale inntektsrammene og dermed nettkundenes totale kostnad til nettleie vært forholdsvis stabile. Den risikofrie renten som lå til grunn for inntektsrammen var fast i hele perioden. Nettselskapet dekker kostnadene ved det fysiske tapet som skjer ved overføring av kraft. Kraftprisen som beregner verdien av dette nettapet lå i begynnelsen av perioden mellom 10 og 13,5 øre/kWh, men økte til 18,6 øre/kWh i 2001. Økningen i kraftpris førte isolert sett til at inntektsrammen økte noe for 2001. Forbruket

Figur 3.4 Faktisk og tillatt inntekt i 2003-kroner

Kilde: Norges vassdrags- og energidirektorat

hadde en jevn stigning med rundt én prosent årlig frem til 2000, men gikk noe ned i 2001. Reduksjonen i levert energi førte til at selskaper kunne oppleve en delvis svikt i inntekten i forhold til forventet inntekt.

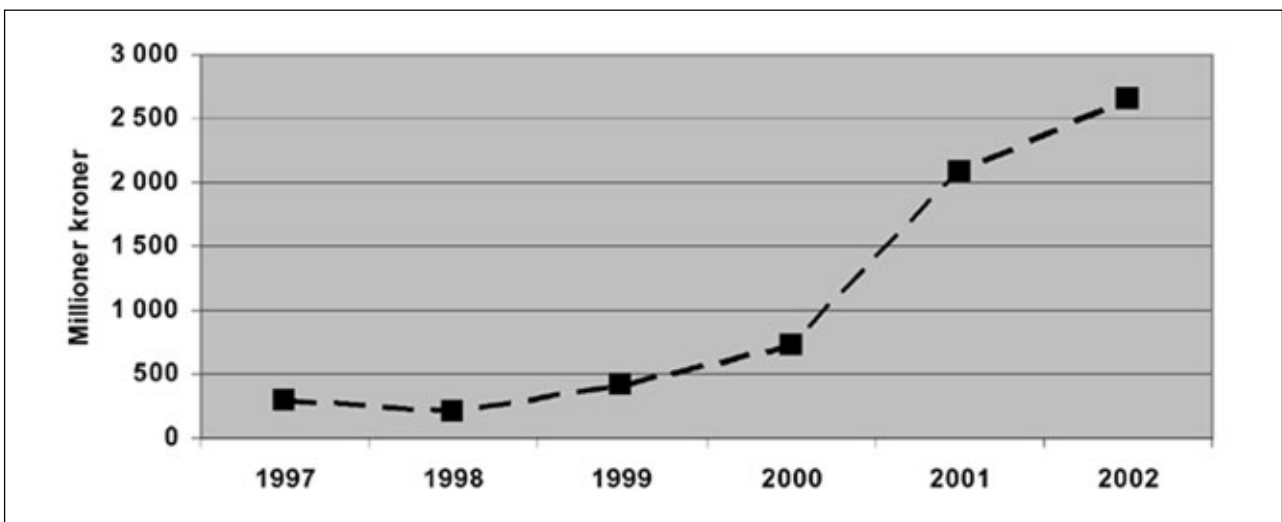
I tillegg ble det for denne reguleringsperioden foretatt flere oppjusteringer i inntektsrammen av ulike årsaker. I 1999 ble nettselskapene blant annet pålagt å fakturere kundene minimum hvert kvartal. NVE justerte inntektsrammen på grunn av de økte kostnadene som pålegget medførte. Selskapene ble videre gitt et tillegg i inntektsrammen for å sikre seg mot utfall i forbindelse med overgangen til år 2000. For årene 2000 og 2001 ble inntektsrammen oppjustert på grunn av en generell økning i pris- og kostnadsnivået og flere endringer i skatte- og avgiftssystemet, særlig innstramningen i avskrivningsreglene. Den viktigste justeringen var et etteroppgjør for faktisk økning i levert energi. Vedtak om etterjustering for inntektsrammene for 1997 til 2001 ble gjort i 2003. For enkelte selskap kan etterjusteringen for faktisk økning i levert energi ha hatt avgjørende betydning for deres individuelle akkumulering av mindreinntekt. Flere enkeltvedtak om etterjusteringer er påklaget og er til behandling i Olje- og energidepartementet.

Både de nevnte justeringene av inntektsrammen og variasjoner i kraftpris og forbruk medførte at selskapene sine prognoser kunne avvike fra den endelige tillatte inntekten. NVE har observert at selskapene var relativt forsiktige i sine prognoser, og helt siden 1997 har det vært en netto mindreinntektsaldo totalt. Figur 3.4 viser at faktisk inntekt i aldri har oversteget den tillatte inntekten. Saldoen varierte i årene 1997 til 2000 mellom 200 og 650 mill.

kroner. De samme årene hadde selskapene i henhold til budsjettene planlagt å ta inn i underkant av 300 mill. kroner årlig for å tilbakeføre mindreinntekten. Til tross for dette steg mindreinntektsaldoen ikke ubetydelig fra 2000 til 2001. Ved inngangen til den nye reguleringsperioden i 2002 var akkumulert mindreinntektssaldo hele 2 mrd. kroner, dvs. i underkant av 15 pst. av total inntektsramme.

Ved inngangen til ny reguleringsperiode i 2002 økte samlet inntektsramme med rundt 1,8 pst. I 2002 økte selskapene sin budsjetterte tilbakeføring av mindreinntekt til 800 mill. kroner. Innhentingen av mindreinntekt medførte en generell økning i nettleien. En høyere kraftpris og et samtidig synkende forbruk kan ha vanskeliggjort selskapenes muligheter for god prognosering og dermed innhentingen av den akkumulerte mindreinntekt. For nettselskapene som helhet steg den akkumulerte mindreinntekten til 2,6 mrd. kroner ved utgangen av 2002, det vil si om lag 20 pst. av samlet inntektsramme. Mindreinntektssaldoen er relativt ujevnt fordelt, slik at for enkelte selskap kan den utgjøre en betydelig del av inntektsrammen. Figur 3.5 viser utvikling i mindreinntektssaldoen fra 1997 til 2002.

Som følge av sviktende tilsig høsten 2002, var 2003 et spesielt år når det gjelder forbruk og kraftpris. Fra 2002 til 2003 falt forbruket i alminnelig forsyning med nærmere fire prosent. Gitt at selskapene la til grunn en uendret forbruksutvikling fra 2002 til 2003, ville inntektene fra nettleie vært om lag 3 pst. lavere i 2003 enn 2002. Trolig har mange av nettselskapene lagt til grunn en forventet økning i forbruket, hvilket betyr at de faktiske inntektene fra nettleie kan ha vært enda lavere i forhold til de budsjetterte inntektene. Eksempelvis vil en økning

Figur 3.5 Netto mindreinntektssaldo pr. år i 2003-kroner

Kilde: Norges vassdrags- og energidirektorat

i nettleien på tre prosent utgjøre mindre enn 1 øre/kWh. Dette er lite sammenlignet med økningen i kraftprisen vinteren 2002–03.

Den betydelige økningen i kraftprisen fra 2002 til 2003 har trolig hatt en større betydning for den videre akkumuleringen av mindreinntekt og for økning i nettleien. Økningen i samlet inntektsramme fra 2002 til 2003 på 2,5 pst. kan i stor grad forklares av økning i kraftpris. Rentenedgangen og det samlede effektivitetskravet bidro isolert sett til lavere inntektsrammer og dermed til at økningen ikke ble større. Med kraftprisen i 2002 som grunnlag for verdien på nettapet, ville samlet inntektsramme for 2003 anslagsvis blitt om lag 4 pst. lavere.

Selskapenes regnskapsrapportering til NVE for 2003 er ikke sluttført. Departementet kjenner av den grunn ikke mindreinntektsaldoen ved utgangen av 2003. I september 2004 får NVE oversikt over denne. Det kan av de ovenstående årsaker være grunn til å tro at saldoen har økt i forhold til i 2002. En noe lavere rente og det samlede effektivitetskravet vil bidra til at en eventuell økning er dempet.

Mens endringer i løpende rentenivå i forrige reguleringsperiode ikke påvirket inntektsrammen i perioden, påvirker renteendringer inntektsrammen i inneværende reguleringsperiode. Effekten av rentenedsettelsene i 2003 har imidlertid ikke gitt fullt utslag enda, siden renten som legges til grunn i inntektsrammen baseres på et tre års gjennomsnitt, dvs. at rentenivået i 2001, 2002 og 2003 ligger til grunn for renten som anvendes i 2003. Den risikofrie renten for inntektsrammen i 2003 var på 5,69 pst. Tilsvarende for 2002 var renten 6,48 pst. Denne rentereduksjonen utgjorde isolert sett en om lag 2,5 pst. reduksjon i den samlede inntektsrammen.

Det kan også være andre årsaker til akkumulering av mindreinntekt. Ifølge undersøkelser NVE har foretatt har en rekke nettselskaper selv valgt å ha samlede inntekter lavere enn det reguleringen har tillatt. Det kan blant annet være en bevisst strategi fra selskapets side å holde lav nettleie i området. Videre kan mindreinntekt renteberegnes og NVEs fastsatte risikofrie rente kan benyttes. De siste årene kan den risikofrie renten ha vært gunstig i forhold til markedsrenten på grunn av tidsforskyving. På grunn av lønnsomhet kan enkelte selskaper blant annet ha valgt å beholde en mindreinntektsaldo fremfor å styre saldoen mot null, slik NVEs forskrift legger opp til. Selskapene kan også av andre årsaker valgt å ikke fylle ut inntektsrammen, for eksempel på grunn av et midlertidig lavere investerings- og vedlikeholdsbehov.

Gjennomgangen viser at årsakssammenhengen bak de store akkumulerte mindreinntektene er

sammensatt og avhenger av en rekke faktorer. Hovedårsaken til den akkumulerte mindreinntekten ligger mest sannsynlig i at selskapenes prognoser ved fastsettelse av sin nettleie i 2001 og 2002 har slått feil med hensyn til kraftpris på nettap og forbruksutvikling. Tilsvarende er det grunn til å tro kan ha vært tilfelle for 2003. Etterjusteringen for levert energi kan også ha hatt betydning. I tillegg kan en rekke andre mindre faktorer ha spilt inn.

I følge regelverket kan selskapene velge å innhente mindreinntekten gjennom høyere nettleie. Den betydelig akkumulerte mindreinntekten har derfor ført til at flere nettselskaper de siste årene har økt nettleien.

Andre årsaker til økning i nettleien

I tillegg til den betydelige akkumuleringen av mindreinntekt og tilbakeføring av denne, er det andre faktorer som kan ha forårsaket økninger i nettleien.

Sentralnettstariffene har blitt endret de siste årene. En viss nordisk harmonisering av tariffen for produksjon har ført til lavere tariffen for produksjon i Norge og tilsvarende økning i tariffene for forbruk. Videre er tariffstrukturen av ulike uttakskunder i sentralnettet og i enkelte regionalnett endret. I tillegg har sentralnettets utstrekning økt. Alt dette har virkninger for regionalnettene og distribusjonsnettene. Normalt utgjør imidlertid kostnader til overliggende nettnivå kun en liten del av nettleien i distribusjonsnettet.

For enkelte nettselskaper er det i tillegg helt spesielle årsaker til de kraftige økningene i nettleien. En faktor kan være oppjustering av kapitalverdier ved beregning av inntektsramme. En annen mulig faktor er utjevning av nettleien ved fusjon. Når to nettselskaper fusjonerer skal nettleien, eventuelt etter en overgangsperiode, utjevnes og være lik for hele det nye nettområdet. Det betyr at nettleien i det ene området går opp og i det andre området går den ned. Forskjell i struktur i nettleien i tillegg til forskjeller i nivået på nettleien, har ført til at enkelte fusjoner har medført relativt store endringer i nettleien, spesielt for husholdningskunder. Til tross for at fusjoner kan medføre en relativt stor endring for de kundene som i utgangspunktet hadde den laveste nettleien, er dette noe som kun skjer én gang. Sann sett er ikke dette noe som påvirker stabiliteten på nettleien over tid.

Det kan i tillegg nevnes at fra og med 1. januar 2004 overtok nettselskapene ansvaret for innkreving av forbruksavgiften. Tidligere har strømleverandøren foretatt denne innkrevningen via sin fakturering. For 2004 er denne på 11,99 øre/kWh inkludert

dert merverdiavgift. Dette har ikke ført til økte totale kostnader til strøm for kunden, men isolert sett har nettleien inkludert avgifter økt. Samtidig ble påslaget til energifondet økt fra 0,3 til 0,8 øre/kWh, noe som også har ført til økt nettleie.

D Forventet utvikling i nettleien frem mot ny reguleringsperiode i 2007

Som omtalt ovenfor er en rekke faktorer bestemmende for utviklingen i nettleien. Nedenfor er de viktigste faktorene for utviklingen fremover mot 2007 omtalt.

Flere grunner tilsier at de samlede inntektsrammene vil avta frem til avslutningen av den inneværende reguleringsperioden. For det første blir inntektsrammen redusert årlig på bakgrunn av de effektivitetskrav selskapene står ovenfor. Effektivitetskravet er i gjennomsnitt på 2,1 pst. For det andre viser forventet renteutvikling at vi kan stå ovenfor en periode med lave renter og dermed lavere inntektsrammer. Den risikofrie renten for inntektsrammen i 2003 var på 5,69 pst. Den risikofrie renten for 2004 vil med stor sannsynlighet være lavere. For det tredje forventer markedet lavere kraftpriser i forhold til prisnivået i 2003, noe som vil bidra til lavere inntektsramme. For 2003 var kraftprisen i gjennomsnitt på 29,1 øre/kWh. Når inntektsrammen reduseres, kan mindreinntekten innhentes raskere uten at nettleien økes. Figur 2 viser at NVEs prognose for inntektsrammen for 2004 er redusert i forhold til inntektsrammen i 2003. I følge NVE skyldes dette blant annet et lavere rentenivå, i tillegg til effektivitetskrav og forventet lavere kraftpris for nettap.

Videre har forbruket i løpet av de første månedene av 2004 igjen økt opp mot 2002-nivået for alminnelig forsyning. For distribusjonsnettene, der om lag 70 pst. av inntektene hentes inn gjennom forbruks- og energiavhengig nettleie, er nivået i forbruket av avgjørende betydning for inntektene fra nettleien. Et økt forbruk vil øke inntektene og redusere behovet for ytterligere nettleieøkninger på kort sikt.

NVE har i tillegg gjort undersøkelser som viser at de selskapene med størst akkumulert mindreinntekt allerede har gjennomført økninger i nettleie som vil bringe saldoen i balanse i løpet tre år eller mindre. I tillegg til de nevnte forhold knyttet til effektivitetskrav, rente, kraftpris og forbruk, kan dette tyde på at vi ikke står ovenfor store økninger i nettleien fremover.

En rekke faktorer er bestemmende for utviklingen i nettleien, og det er derfor ulike årsaker til at vi har sett betydelige økninger i nettleien i flere selskaper de senere årene.

Det har blitt opparbeidet en betydelig mindreinntekt de siste årene. Mindreinntekten har oppstått ved avvik mellom faktisk inntekt og tillatt inntekt. Årsakene til den store akkumuleringen av mindreinntekt er sammensatt. Blant annet må nettselskapene ved fastsettelsen av nettleien for det enkelte år basere seg på flere usikre forhold som rente, kraftpris, inflasjon og forbruk. Det er derfor i praksis umulig å anslå den faktiske inntekten og tillatte inntekten helt presist på forhånd, og ordningen med mer- og mindreinntekt er derfor helt nødvendig.

Videre kan enkelte selskap ha valgt å beholde en mindreinntekt av ulike strategiske og økonomiske årsaker. Dette er ikke i tråd med regelverkets intensjon, hvor det blant annet fremkommer at saldoen for mer- og mindreinntekt over tid skal styres mot null.

I reguleringsperioden mellom 1997 og 2001 ble det gjennomført flere justeringer av inntektsrammene. Særlig etteroppgjøret for endring i levert energi kan ha hatt betydning for enkelte selskapers akkumulering av mindreinntekt.

Selskapenes forsøk på innhenting av mindreinntekten er den viktigste grunnen til de omtalte økningene i nettleie. Samtidig kan variasjoner i kraftpris, rente og forbruk ha medført at selskapene i mindre grad har lyktes i å innhente den akkumulerte mindreinntekten.

Ved utgangen av 2002 var mindreinntekten på hele 2,6 mrd. kroner, det vil si om lag 20 pst. av samlet inntektsramme. For enkelte selskap utgjorde mindreinntektssaldoen en vesentlig større del av inntektsrammen. Dette betyr at nettkundene tidligere har betalt for lav nettleie. Den reduserte inntekten tas inn igjen med de økningene i nettleie vi har opplevd i den senere tid. Dersom akkumuleringen av mindreinntekten hadde blitt redusert på et tidligere stadium, kunne økningene i nettleie kommet tidligere og mer gradvis.

I tillegg til innhenting av akkumulert mindreinntekt er det enkelte andre årsaker til økt nettleie. Endringer i tariffing i sentralnettet har hatt innvirkning på kostnadene på lavere nettnivå, blant annet distribusjonsnettet. For enkelte selskap har i tillegg helt spesielle årsaker ligget til grunn for endringer i nettleien, for eksempel ved sammenslåinger der forskriften pålegger selskapet å ha samme nettleie innen hele nettområdet.

Det kan også nevnes at fra og med 2004 blir forbrukeravgiften innkrevd gjennom nettleien. Dette fører imidlertid ikke til økte kostnader for forbrukeren. Samtidig har finansieringen av energifondet økt med 0,5 til 0,8 øre/kWh. Dette påslaget kreves også inn gjennom nettleien.

Selskapene har rett til å hente inn den akkumulerte mindreinntekten som i dag er etablert, og departementet mener at man må forvente at selskapene som hovedregel vil benytte seg av denne retten. Blant annet kan nettselskapene ønske å innhente mindreinntekt for å bedre det økonomiske grunnlaget for å gjennomføre nødvendige nettinvesteringer i årene fremover. Dette kan bety at selskapene kan sette nettleien høyere enn hva det enkelte års inntektsramme tilsier. Departementet legger imidlertid til grunn at nettselskapene og eierne har et helhetsperspektiv for blant annet å skape tillit til kundene når de fastsetter sin strategi for nettleien, og at stabilitet i nettleien i den sammenheng blir vektlagt.

Den akkumulerte mindreinntekten økte gjennom en periode med stigende inntektsramme og til dels synkende forbruk. Vi går nå inn i en periode hvor inntektsrammene trolig vil gå ned, blant annet på grunn av effektivitetskrav, synkende rentenivå og forventet lavere kraftprisnivå enn for 2003. Videre viser undersøkelser NVE har foretatt at flere selskaper, blant annet de selskapene med størst akkumulert mindreinntekt, allerede har gjennomført økninger i nettleie som vil bringe saldoen i balanse i løpet tre år eller mindre. Selv om dette neppe gjelder alle berørte selskaper, kan prognosene for den forventede utviklingen tyde vi ikke står ovenfor store økninger i nettleien fremover.

Med bakgrunn i dette har departementet vurdert behovet for tiltak. Gjennomgangen viser at de viktigste årsakene til nettleieøkningene kan være av forbigående karakter. Likevel vurderer departementet det som nødvendig å sørge for at regelverket blir bedre klargjort, slik at det fremover fungerer bedre i tråd med intensjonene. Målsetningen er å unngå en slik omfattende akkumulering av mindreinntekt som vi nå har opplevd. Tiltaket er allerede iverksatt og NVE har begynt et arbeid med å presisere regelverket rundt mer- og mindreinntekt ovenfor selskapene. For det første skal NVE klargjøre hvordan selskapene skal tilbakeføre mer- og mindreinntekt i samsvar med forskriften. Hensikten er å anskueliggjøre intensjonene i regelverket og få selskapene til å synliggjøre i hvilken grad de vil tilbakeføre akkumulert mindreinntekt. Videre vil NVE følge situasjonen i de mest berørte selskapene nøye. NVE tar kontakt med de selskaper der mindreinntektsaldoen stadig akkumuleres og selskapets fastsettelse av nettleie ikke er tilstrekkelig til å redusere mindreinntektssaldoen mot null. NVE har også iverksatt et arbeid for blant annet å vurdere behandlingen av mer- og mindreinntektsaldoer i forbindelse med KILE.

Departementet har vurdert ytterligere tiltak. Et mulig tiltak er å fjerne renteberegning eller fastsette renten for mindreinntekt lavere enn for merinntekt. Selskapene gis da insentiver til å hente inn mindreinntekt tidligere, samt å ikke akkumulere ytterligere mindreinntekt. Et annet tiltak kan være å fastsette en levetid på mer- og mindreinntekten. Tiltaket vil innebære krav om at selskapenes saldo for mindreinntekt aldersfordeles, og etter en nærmere bestemt tid må avskrives dersom det ikke er hentet inn. På kort sikt kan imidlertid selskapene ved gjennomføring av slike tiltak få insentiver til å tilbakeføre mindreinntekten så snart som mulig. Dersom slike tiltak skal iverksettes, er det derfor behov for overgangsordninger. Generelt vil tiltak som strammer inn regelverket knyttet til tilbakeføring av mindreinntekt føre til at selskapene søker å minimere avvikene mellom tillatt inntekt og faktisk inntekt, og dermed akkumulering av mindreinntekt. Dette kan blant annet gi selskapene insentiver til å fastsette et høyest mulig fastledd og lavest mulig variabelt energiledd i nettleien eller eventuelt ta inn endringene tidligere. Departementet og NVE vil følge utviklingen både med hensyn til mer- og mindreinntektssaldo og utviklingen i nettleien. Behovet for nye tiltak vurderes nøye fremover.

Avslutningsvis understreker departementet at inntektsrammereguleringen er et virkemiddel for å oppnå effektiv drift og utvikling av overføringsnettet, og er i utgangspunktet ikke rettet mot å påvirke forbruket. Reguleringen bygger på at kostnadene til ved å drive overføringsnettet og dermed inntektsrammene stort sett er faste. Derfor vil utgifterne til nettleie i stor grad også være faste. Når de faste kostnadene og inntektsrammen fordeles på et lavere forbruk, er det derfor rent prinsipielt en konsekvens at nettleien går opp. Det er imidlertid en rekke andre virkemidler som betyr mange ganger mer for insentivene til sparing enn eventuelle økninger i nettleien som følger av reduksjoner i forbruket. Strømprisen og forbrukeravgiften, men også størrelsen på energileddet i forhold til fastleddet i nettleien, er svært viktige. Dessuten kan informasjon og andre deler av energipolitikken endre forbrukerens holdninger og inspirere til sparing og sparetiltak. For den enkelte vil det alltid lønne seg å redusere strømforbruket, slik at den totale strømregningen blir mindre. Dessuten vil et redusert og mer fleksibelt forbruk på lengre sikt bidra til at nettleien reduseres på grunn av et lavere investeringsbehov i overføringsnettet.

Finansdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004 i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

I

I statsbudsjettet for 2004 gjøres følgende endringer:

Utgifter:

Kap	Post	Formål	Kroner
1		H. M. Kongen og H. M. Dronningen:	
	50	Det Kgl. Hoff, forhøyes med fra kr 107 545 000 til kr 111 545 000	4 000 000
20		Statsministerens kontor (jf. kap. 3020):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 55 602 000 til kr 56 202 000	600 000
21		Statsrådet (jf. kap. 3021):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 103 279 000 til kr 105 279 000	2 000 000
100		Utenriksdepartementet (jf. kap. 3100):	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 5 865 000 til kr 3 865 000	2 000 000
101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 3101):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 764 224 000 til kr 767 804 000	3 580 000
102		Særavtale i utenrikstjenesten:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 135 224 000 til kr 136 669 000	1 445 000
115		Presse-, kultur- og informasjonsformål:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 20 271 000 til kr 18 271 000	2 000 000
	70	Tilskudd til presse-, kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 37 569 000 til kr 34 644 000	2 925 000
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner:	
	72	Finansieringsordningen i det utvidede EØS, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 50 000 000 til kr 5 000 000	45 000 000
	73	Norsk finansieringsordning i det utvidede EØS, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 50 000 000 til kr 5 000 000	45 000 000
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 204 441 000 til kr 199 441 000	5 000 000
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 147 527 000 til kr 154 527 000	7 000 000
143		Utenriksstasjonene:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 365 032 000 til kr 363 032 000	2 000 000
162		Overgangsbistand (gap):	
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 450 000 000 til kr 404 400 000	45 600 000

Kap	Post	Formål	Kroner
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter:	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 1 201 500 000 til kr 1 191 500 000	10 000 000
164		Fred, forsoning og demokrati:	
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 298 400 000 til kr 296 400 000	2 000 000
	71	ODA-godkjente land på Balkan og andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 922 000 000 til kr 912 000 000	10 000 000
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 97 500 000 til kr 102 500 000	5 000 000
166		Tilskudd til ymse tiltak:	
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 27 600 000 til kr 22 600 000	5 000 000
167		Flyktingetiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA):	
	21	Spesielle driftsutgifter, forhøyes med fra kr 805 800 000 til kr 918 400 000	112 600 000
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak:	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 32 116 000 til kr 30 116 000	2 000 000
200		Utdannings- og forskningsdepartementet (jf. kap. 3200):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 159 787 000 til kr 157 102 000	2 685 000
202		Utdanningsdirektoratet (jf. kap. 3202):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 90 753 000 til kr 95 028 000	4 275 000
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 430 634 000 til kr 429 954 000	680 000
232		Statlige skoler med opplæring på videregående nivå (jf. kap. 3232):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 84 895 000 til kr 87 295 000	2 400 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 3 950 000 til kr 0	3 950 000
(NY)	70	Tilskudd til kjøp av dykkeopplæring, bevilges med	10 500 000
(NY)	96	Aksjekapital, bevilges med	100 000
240		Frittstående skoler mv.:	
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 1 879 889 000 til kr 1 882 889 000	3 000 000
243		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 3243):	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21</i> , nedsettes med fra kr 583 380 000 til kr 583 138 000	242 000
	21	Spesielle driftsutgifter, forhøyes med fra kr 41 337 000 til kr 71 337 000	30 000 000
248		Særskilte IKT-tiltak i utdanningen:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i> , nedsettes med fra kr 111 765 000 til kr 91 310 000	20 455 000
256		VOX – Voksenopplæringsinstituttet (jf. kap. 3256):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 46 910 000 til kr 45 279 000	1 631 000
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med fra kr 13 978 000 til kr 12 170 000	1 808 000

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap	Post	Formål	Kroner
258		Forskning, utviklingsarbeid og fellestiltak i voksenopplæringen:	
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med fra kr 47 325 000 til kr 42 325 000	5 000 000
259		Kompetanseutviklingsprogrammet:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 35 688 000 til kr 8 688 000	27 000 000
260		Universitetet i Oslo:	
	50	Statstilskudd, nedsettes med fra kr 3 010 566 000 til kr 3 003 252 000	7 314 000
261		Universitetet i Bergen:	
	50	Statstilskudd, nedsettes med fra kr 1 762 136 000 til kr 1 757 855 000	4 281 000
262		Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet:	
	50	Statstilskudd, forhøyes med fra kr 2 395 468 000 til kr 2 473 115 000	77 647 000
263		Universitetet i Tromsø:	
	50	Statstilskudd, nedsettes med fra kr 1 076 238 000 til kr 1 073 623 000	2 615 000
264		Norges handelshøgskole:	
	50	Statstilskudd, nedsettes med fra kr 233 537 000 til kr 232 970 000	567 000
265		Arkitektthøgskolen i Oslo:	
	50	Statstilskudd, nedsettes med fra kr 81 859 000 til kr 81 660 000	199 000
268		Norges idrettshøgskole:	
	50	Statstilskudd, nedsettes med fra kr 106 000 000 til kr 105 743 000	257 000
269		Norges musikkhøgskole:	
	50	Statstilskudd, forhøyes med fra kr 118 085 000 til kr 125 698 000	7 613 000
273		Statlige kunsthøgskoler:	
	50	Statstilskudd, forhøyes med fra kr 224 784 000 til kr 235 738 000	10 954 000
274		Statlige høgskoler:	
	50	Statstilskudd, forhøyes med fra kr 6 904 590 000 til kr 6 914 316 000	9 726 000
278		Norges landbrukshøgskole:	
	50	Statstilskudd, nedsettes med fra kr 446 385 000 til kr 445 301 000	1 084 000
279		Norges veterinærhøgskole:	
	50	Statstilskudd, forhøyes med fra kr 193 496 000 til kr 206 826 000	13 330 000
281		Fellesutgifter for universiteter og høgskoler (jf. kap. 3281):	
	73	Tilskudd til internasjonale programmer, forhøyes med fra kr 62 550 000 til kr 65 750 000	3 200 000
	79	Ny universitetsklinikk i Trondheim, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 617 984 000 til kr 537 684 000	80 300 000
282		Privat høgskoleutdanning:	
	70	Tilskudd, nedsettes med fra kr 571 244 000 til kr 569 857 000	1 387 000
285		Norges forskningsråd:	
	52	Forskningsformål, nedsettes med fra kr 1 158 254 000 til kr 1 133 254 000	25 000 000

Kap	Post	Formål	Kroner
286		Fondet for forskning og nyskaping (jf. kap. 3286):	
(NY) 95		Fondskapital, bevilges med	1 000 000 000
288		Internasjonale samarbeidstiltak (jf. kap. 3288):	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner, nedsettes med	25 565 000
		fra kr 145 188 000 til kr 119 623 000	
	73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	44 030 000
		fra kr 570 000 000 til kr 614 030 000	
328		Museums- og andre kulturvernformål (jf. kap. 3328):	
	70	Det nasjonale museumsnettverket, forhøyes med	7 460 000
		fra kr 397 587 000 til kr 405 047 000	
334		Film- og medieformål (jf. kap. 3334):	
	50	Norsk filmfond, <i>kan nyttes under post 71</i> , nedsettes med	7 500 000
		fra kr 228 500 000 til kr 221 000 000	
	75	Medieprogram, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	2 800 000
		fra kr 10 000 000 til kr 12 800 000	
335		Pressestøtte:	
	71	Produksjonstilskudd, nedsettes med	11 800 000
		fra kr 246 966 000 til kr 235 166 000	
341		Presteskapt:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med	725 000
		fra kr 626 009 000 til kr 625 284 000	
342		Nidaros domkirke m.m.:	
(NY) 40		Vestfrontplassen, arkeologiske utgravninger m.m., <i>kan overføres</i> , bevilges med .	9 500 000
(NY) 41		Erkebispegården, riksregaliene, <i>kan overføres</i> , <i>kan nyttes under post 1</i> , bevilges med	4 500 000
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med	433 000
		fra kr 198 035 000 til kr 197 602 000	
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med	394 000
		fra kr 1 168 254 000 til kr 1 167 860 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, forhøyes med	10 000 000
		fra kr 77 492 000 til kr 87 492 000	
414		Domsutgifter:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med	700 000
		fra kr 72 757 000 til kr 73 457 000	
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med	350 000
		fra kr 1 656 916 000 til kr 1 657 266 000	
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres</i> , nedsettes med .	35 800 000
		fra kr 58 140 000 til kr 22 340 000	
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440):	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441, post 1</i> , forhøyes med	120 000 000
		fra kr 5 649 733 000 til kr 5 769 733 000	
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441):	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440, post 1</i> , nedsettes med	20 000 000
		fra kr 1 211 133 000 til kr 1 191 133 000	
442		Politi høgskolen (jf. kap. 3442):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med	6 500 000
		fra kr 195 696 000 til kr 202 196 000	
451		Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 3451):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med	15 938 000
		fra kr 483 367 000 til kr 467 429 000	

Kap	Post	Formål	Kroner
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 342 085 000 til kr 340 285 000	1 800 000
460		De særskilte etterforskningsorganene:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 6 767 000 til kr 8 267 000	1 500 000
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 560 000 000 til kr 553 700 000	6 300 000
468		Kommisjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker (jf. kap. 3468):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 7 000 000 til kr 8 400 000	1 400 000
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470):	
	71	Fritt rettsråd, , forhøyes med fra kr 226 500 000 til kr 238 500 000	12 000 000
471		Statens erstatningsansvar:	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 62 160 000 til kr 74 960 000	12 800 000
474		Konfliktråd:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 35 820 000 til kr 38 620 000	2 800 000
475		Bobehandling:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 84 028 000 til kr 63 028 000	21 000 000
500		Kommunal- og regionaldepartementet (jf. kap. 3500):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 165 700 000 til kr 163 500 000	2 200 000
	21	Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 10 600 000 til kr 14 100 000	3 500 000
	50	Forskningsprogrammer under Norges forskningsråd, nedsettes med fra kr 18 000 000 til kr 14 500 000	3 500 000
520		Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 3520):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 441 253 000 til kr 444 808 000	3 555 000
	21	Spesielle driftsutgifter, statlige mottak, forhøyes med fra kr 1 167 500 000 til kr 1 369 000 000	201 500 000
521		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 3521):	
	71	Kunnskapsutvikling, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 48 250 000 til kr 43 250 000	5 000 000
524		Utlendingsnemnda (jf. kap. 3524):	
	21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling, nedsettes med fra kr 9 700 000 til kr 6 200 000	3 500 000
526		Nasjonale minoriteter:	
(NY)	90	Romanifolkets fond, bevilges med	75 000 000
551		Regional utvikling og nyskaping:	
	60	Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling, forhøyes med fra kr 977 150 000 til kr 982 150 000	5 000 000
	61	Næringsrettede utviklingstiltak, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 295 000 000 til kr 291 500 000	3 500 000
571		Rammetilskudd til kommuner (jf. kap. 3571):	
	60	Innbyggertilskudd, forhøyes med fra kr 28 506 225 000 til kr 28 649 025 000	142 800 000

Kap	Post	Formål	Kroner
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner (jf. kap. 3572):	
	60	Innbyggertilskudd, forhøyes med fra kr 9 697 405 000 til kr 9 734 951 000	37 546 000
573		Kompensasjon til fylkeskommuner ved statens overtakelse av ansvaret for spesialisthelsetjenesten:	
(NY)	60	Tilskudd til sletting av gjeld m.v., bevilges med	82 000 000
574		Økonomisk oppgjør ved endringer i ansvaret for barnevern, familievern og rusomsorg:	
	60	Tilskudd til sletting av gjeld, forhøyes med fra kr 180 250 000 til kr 280 696 000	100 446 000
581		Bolig- og bomiljøtiltak:	
	75	Boligitilskudd til etablering, utbedring og utleieboliger, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 702 000 000 til kr 665 500 000	36 500 000
	78	Tilskudd til utvikling av bomiljø, boligforvaltning og boligpolitikk, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 36 000 000 til kr 31 000 000	5 000 000
582		Skoleanlegg:	
	60	Rentekompensasjon, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 240 500 000 til kr 182 000 000	58 500 000
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser:	
	60	Oppstartingstilskudd, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 2 114 000 000 til kr 2 072 600 000	41 400 000
	63	Tilskudd til kompensasjon for utgifter til renter og avdrag, nedsettes med fra kr 1 283 400 000 til kr 1 132 400 000	151 000 000
620		Utredningsvirksomhet, forskning m.m.:	
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med fra kr 58 420 000 til kr 57 987 000	433 000
700		Helsedepartementet (jf. kap. 3700):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 97 356 000 til kr 105 686 000	8 330 000
701		Forskning:	
	50	Norges forskningsråd mv., nedsettes med fra kr 120 085 000 til kr 117 085 000	3 000 000
702		Helse- og sosialberedskap:	
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 44 504 000 til kr 43 644 000	860 000
710		Nasjonalt folkehelseinstitutt (jf. kap. 3710):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 350 744 000 til kr 349 744 000	1 000 000
719		Helsefremmende og forebyggende arbeid:	
	21	Spesielle driftsutgifter til helsefremmende og forebyggende tiltak i helse- og sosialsektoren mv., <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 13 258 000 til kr 12 948 000	310 000
720		Sosial- og helsedirektoratet (jf. kap. 3720):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 396 956 000 til kr 393 956 000	3 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med fra kr 48 156 000 til kr 45 856 000	2 300 000
721		Statens helsetilsyn:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 60 823 000 til kr 59 823 000	1 000 000

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap	Post	Formål	Kroner
722		Norsk pasientskadeerstatning (jf. kap. 3722):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med	1 400 000
		fra kr 60 152 000 til kr 58 752 000	
723		Pasientskadenemnda (jf. kap. 3723):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med	1 400 000
		fra kr 15 229 000 til kr 16 629 000	
724		Statens helsepersonellnemnd og tilskudd til personelltiltak:	
	21	Tilskudd til personell i allmennlegetjenesten og i tannhelsetjenesten, nedsettes med	2 900 000
		fra kr 48 933 000 til kr 46 033 000	
	60	Tilskudd til rekrutteringsplanen, nedsettes med	1 000 000
		fra kr 58 905 000 til kr 57 905 000	
	61	Tilskudd til turnustjenesten, nedsettes med	2 000 000
		fra kr 120 550 000 til kr 118 550 000	
727		Tannhelsetjenesten:	
	21	Forsøk og utviklingsarbeid innen tannhelsetjenesten, nedsettes med	700 000
		fra kr 16 200 000 til kr 15 500 000	
728		Forsøk og utvikling mv.:	
	21	Spesielle driftsutgifter, forhøyes med	5 630 000
		fra kr 109 659 000 til kr 115 289 000	
732		Regionale helseforetak (jf. kap. 3732):	
	21	Forsøk og utvikling i sykehussektoren, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	5 890 000
		fra kr 29 399 000 til kr 23 509 000	
	70	Tilskudd til helseforetakene, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 71, 72, 73, 74 og 75</i> , forhøyes med	3 100 000
		fra kr 1 555 922 000 til kr 1 559 022 000	
	71	Tilskudd til Helse Øst RHF, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	62 200 000
		fra kr 14 722 904 000 til kr 14 785 104 000	
	72	Tilskudd til Helse Sør RHF, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	15 700 000
		fra kr 8 345 294 000 til kr 8 360 994 000	
	73	Tilskudd til Helse Vest RHF, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	14 500 000
		fra kr 7 320 357 000 til kr 7 334 857 000	
	74	Tilskudd til Helse Midt-Norge RHF, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	19 100 000
		fra kr 5 406 185 000 til kr 5 425 285 000	
	75	Tilskudd til Helse Nord RHF, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	7 200 000
		fra kr 5 222 286 000 til kr 5 229 486 000	
	77	Refusjon poliklinisk virksomhet ved sykehus mv., <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	77 900 000
		fra kr 3 469 910 000 til kr 3 392 010 000	
	80	Sykefrakt, nedsettes med	500 000
		fra kr 839 035 000 til kr 838 535 000	
	90	Lån til investeringsformål i helseforetak, forhøyes med	750 000 000
		fra kr 2 000 000 000 til kr 2 750 000 000	
744		Tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede:	
	70	Fagenhet for tvungen omsorg, forhøyes med	22 000 000
		fra kr 32 230 000 til kr 54 230 000	
751		Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak (jf. kap. 3751 og 5577):	
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med	11 000 000
		fra kr 26 540 000 til kr 15 540 000	
	70	Tilskudd, forhøyes med	4 750 000
		fra kr 59 084 000 til kr 63 834 000	
842		Statlig forvaltning av familievernet (jf. kap. 3842):	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i> , nedsettes med	1 000 000
		fra kr 139 226 000 til kr 138 226 000	

Kap	Post	Formål	Kroner
844		Kontantstøtte:	
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning, kan nyttes under kap. 856 post 60,</i> forhøyes med	193 000 000
		fra kr 2 852 195 000 til kr 3 045 195 000	
855		Statlig forvaltning av barnevernet (jf. kap. 3855):	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70,</i> nedsettes med	19 500 000
		fra kr 1 734 000 000 til kr 1 714 500 000	
856		Barnehager:	
	60	Driftstilskudd til barnehager, <i>overslagsbevilgning, kan nyttes under kap. 844 post 70,</i> nedsettes med	215 000 000
		fra kr 8 933 340 000 til kr 8 718 340 000	
	65	Skjønnsmidler til barnehager, forhøyes med	11 000 000
		fra kr 485 000 000 til kr 496 000 000	
858		Barne-, ungdoms- og familieforvaltning (jf. kap. 3858):	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 855 post 1,</i> forhøyes med	78 000 000
		fra kr 15 876 000 til kr 93 876 000	
868		Forbrukerombudet (jf. kap. 3868):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med	225 000
		fra kr 14 581 000 til kr 14 806 000	
900		Nærings- og handelsdepartementet (jf. kap. 3900):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med	825 000
		fra kr 142 806 000 til kr 141 981 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres,</i> forhøyes med	2 165 000
		fra kr 33 800 000 til kr 35 965 000	
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner, nedsettes med	1 000 000
		fra kr 17 000 000 til kr 16 000 000	
	71	Tilskudd til Skipsfartens beredskapssekretariat, nedsettes med	3 200 000
		fra kr 3 200 000 til kr 0	
(NY)	72	Tilskudd til beredskapsordninger, bevilges med	3 700 000
901		Styret for det industrielle rettsvern (jf. kap. 3901):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med	100 000
		fra kr 176 200 000 til kr 176 300 000	
908		Skipsregistrene (jf. kap. 3908):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med	1 100 000
		fra kr 8 000 000 til kr 9 100 000	
920		Norges forskningsråd:	
	50	Tilskudd, nedsettes med	13 500 000
		fra kr 860 500 000 til kr 847 000 000	
922		Norsk Romsenter (jf. kap. 3922):	
	50	Tilskudd, forhøyes med	2 000 000
		fra kr 272 000 000 til kr 274 000 000	
934		Internasjonaliseringstiltak:	
	70	Eksporthremmende tiltak, <i>kan overføres,</i> nedsettes med	700 000
		fra kr 12 000 000 til kr 11 300 000	
	74	Tilskudd til Nordisk Prosjekttransportfond, forhøyes med	700 000
		fra kr 3 000 000 til kr 3 700 000	
	95	Innskudd i Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD), forhøyes med	2 000 000
		fra kr 27 600 000 til kr 29 600 000	
950		Forvaltning av statlig eierskap (jf. kap. 3950 og 5656):	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres,</i> forhøyes med	10 000 000
		fra kr 11 500 000 til kr 21 500 000	
	96	Aksjer, forhøyes med	10 414 820 000
		fra kr 1 225 000 000 til kr 11 639 820 000	

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap	Post	Formål	Kroner
1020		Havforskningsinstituttet (jf. kap. 4020):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 216 620 000 til kr 213 620 000	3 000 000
1023		Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU (jf. kap. 4023):	
	50	Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 231 000 000 til kr 221 000 000	10 000 000
	70	Tilskudd Fiskeriforskning, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 45 740 000 til kr 42 740 000	3 000 000
1030		Fiskeridirektoratet (jf. kap. 4030):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 244 420 000 til kr 244 720 000	300 000
1062		Kystverket (jf. kap. 4062):	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i> , forhøyes med fra kr 801 030 000 til kr 807 097 000	6 067 000
	21	Spesielle driftsutgifter, forhøyes med fra kr 3 400 000 til kr 113 900 000	110 500 000
	30	Maritim infrastruktur, <i>kan overføres, kan nyttes under post 24</i> , nedsettes med fra kr 218 300 000 til kr 208 800 000	9 500 000
	60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 27 400 000 til kr 17 400 000	10 000 000
1070		Loran – C (jf. kap. 4070):	
(NY)	70	Tilskudd til utbygging og drift av Loran C, <i>kan overføres</i> , bevilges med	1 914 000
1100		Landbruksdepartementet (jf. kap. 4100):	
(NY)	96	Kjøp av aksjer i Såvarelaboratoriet AS, bevilges med	4 080 000
1115		Mattilsynet (jf. kap. 4115):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 1 030 976 000 til kr 1 153 896 000	122 920 000
1137		Forskning og utvikling:	
	50	Forskningsaktivitet, nedsettes med fra kr 148 020 000 til kr 144 020 000	4 000 000
1141		Kjøp av forvaltningsstøtte innen miljø- og næringstiltak i landbruket:	
	51	Forvaltningsstøtte, utvikling og kunnskapsformidling i skogbruket, Skogforsk, nedsettes med fra kr 13 426 000 til kr 13 326 000	100 000
(NY)	96	Kjøp av andeler i Biopolis BA, bevilges med	100 000
1143		Statens landbruksforvaltning (jf. kap. 4143):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 144 647 000 til kr 141 647 000	3 000 000
	70	Tilskudd til beredskap i kornsektoren, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 1 036 000 til kr 36 000	1 000 000
1146		Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (jf. kap. 4146):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 62 749 000 til kr 62 649 000	100 000
(NY)	96	Kjøp av aksjer, bevilges med	100 000
1149		Verdiskapings og utviklingstiltak i landbruket:	
	50	Tilskudd til Landbrukets Utviklingsfond (LUF), nedsettes med fra kr 294 000 000 til kr 274 400 000	19 600 000
	71	Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 39 000 000 til kr 33 600 000	5 400 000
1320		Statens vegvesen (jf. kap. 4320):	
	23	Trafikktilsyn, drift og vedlikehold av riksveger m.m., <i>kan overføres, kan nyttes under post 30 og post 72</i> , nedsettes med fra kr 5 834 700 000 til kr 5 754 700 000	80 000 000

Kap	Post	Formål	Kroner
1350		Jernbaneverket (jf. kap. 4350):	
	25	Drift og vedlikehold av Gardermobanen, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 72 300 000 til kr 82 600 000	10 300 000
	30	Investeringer i linjen, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23</i> , nedsettes med fra kr 1 863 404 000 til kr 1 828 404 000	35 000 000
1351		Persontransport med tog:	
	70	Kjøp av persontransport med tog, forhøyes med fra kr 1 416 000 000 til kr 1 436 000 000	20 000 000
1400		Miljøverndepartementet (jf. kap. 4400):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 154 947 000 til kr 147 947 000	7 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med fra kr 47 185 000 til kr 45 185 000	2 000 000
	71	Internasjonale organisasjoner, forhøyes med fra kr 33 457 000 til kr 35 957 000	2 500 000
1410		Miljøvernforskning og miljøovervåking (jf. kap. 4410):	
	21	Miljøovervåking og miljødata, nedsettes med fra kr 89 188 000 til kr 86 188 000	3 000 000
	51	Forskningsprogrammer m.m., nedsettes med fra kr 120 018 000 til kr 117 018 000	3 000 000
1427		Direktoratet for naturforvaltning (jf. kap. 4427):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 72 964 000 til kr 72 464 000	500 000
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 32 405 000 til kr 18 405 000	14 000 000
	33	Statlige erverv, barskogvern, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 101 893 000 til kr 0	101 893 000
	34	Statlige erverv, nasjonalparker, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 5 100 000 til kr 7 600 000	2 500 000
1429		Riksantikvaren (jf. kap. 4429):	
	72	Vern og sikring av fredete og bevaringsverdige kulturminner og kulturmiljøer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i> , forhøyes med fra kr 92 780 000 til kr 93 780 000	1 000 000
1441		Statens forurensningstilsyn (jf. kap. 4441):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 190 282 000 til kr 188 782 000	1 500 000
	39	Opprydningstiltak, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 50 880 000 til kr 45 880 000	5 000 000
	78	Tilskudd til energiutnyttelse fra avgiftspliktige sluttbehandlingsanlegg for avfall, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 37 500 000 til kr 0	37 500 000
1465		Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk:	
	21	Betaling for statsoppdraget, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 321 323 000 til kr 331 323 000	10 000 000
1471		Norsk Polarinstitut (jf. kap. 4471):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 105 707 000 til kr 107 207 000	1 500 000
1500		Arbeids- og administrasjonsdepartementet (jf. kap. 4500):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 170 178 000 til kr 171 678 000	1 500 000
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med fra kr 84 827 000 til kr 84 394 000	433 000

Kap	Post	Formål	Kroner
1522		Statens forvaltningstjeneste (jf. kap. 4522):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 189 737 000 til kr 191 737 000	2 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med fra kr 31 070 000 til kr 27 770 000	3 300 000
1542		Tilskudd til Statens Pensjonskasse:	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 5 044 404 000 til kr 4 638 000 000	406 404 000
	70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 61 396 000 til kr 56 250 000	5 146 000
1544		Boliglån til statsansatte:	
	90	Lån, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 2 800 000 000 til kr 400 000 000	2 400 000 000
1546		Yrkesskadeforsikring (jf. kap. 4546):	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 101 600 000 til kr 54 600 000	47 000 000
1547		Gruppelivsforsikring (jf. kap. 4547):	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 72 552 000 til kr 77 900 000	5 348 000
1550		Konkurransetilsynet (jf. kap. 4550):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 64 149 000 til kr 63 924 000	225 000
1572		Petroleumstilsynet (jf. kap. 4572):	
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med fra kr 13 590 000 til kr 12 590 000	1 000 000
1576		Pionerdykkerne i Nordsjøen:	
(NY)	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , bevilges med	4 000 000
(NY)	70	Tilskudd til pionerdykkerne, <i>overslagsbevilgning</i> , bevilges med	268 000 000
(NY)	71	Tilskudd til Nordsjødykker Alliansen mv., <i>kan overføres</i> , bevilges med	2 000 000
(NY)	72	Tilskudd til Norsk Oljemuseum, <i>kan overføres</i> , bevilges med	10 000 000
1581		Eiendommer til kongelige formål (jf. kap. 4581):	
(NY)	31	Veksthus til slottsgartneriet, bevilges med	14 600 000
1582		Utvikling av Fornebuområdet:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 2 690 000 til kr 5 619 000	2 929 000
1590		Aetat (jf. kap. 4590):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 1 926 870 000 til kr 1 966 870 000	40 000 000
1594		Arbeidsmarkedstiltak (jf. kap. 4594):	
	71	Spesielle arbeidsmarkedstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i> , forhøyes med fra kr 2 887 740 000 til kr 2 922 740 000	35 000 000
	73	Investeringer i skjermede tiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i> , forhøyes med fra kr 27 050 000 til kr 37 050 000	10 000 000
1600		Finansdepartementet (jf. kap. 4600):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 222 639 000 til kr 219 639 000	3 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 25 270 000 til kr 23 837 000	1 433 000
	50	Overføring fra Finansmarkedsfondet, nedsettes med fra kr 9 860 000 til kr 0	9 860 000

Kap	Post	Formål	Kroner
(NY)	70	Tilskuddsmidler fra Finansmarkedsfondet, bevilges med	9 860 000
(NY)	95	Finansmarkedsfondet, bevilges med	5 553 000
1610		Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 4610):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med	3 300 000
		fra kr 918 200 000 til kr 921 500 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	6 000 000
		fra kr 48 100 000 til kr 54 100 000	
1618		Skatteetaten (jf. kap. 4618):	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1631 post 1</i> , nedsettes med	28 981 000
		fra kr 3 120 231 000 til kr 3 091 250 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	14 000 000
		fra kr 63 000 000 til kr 77 000 000	
	22	Større IT-prosjekter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	17 100 000
		fra kr 43 300 000 til kr 60 400 000	
1620		Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 4620):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med	3 000 000
		fra kr 352 149 000 til kr 349 149 000	
1631		Senter for statlig økonomistyring (jf. kap. 4631):	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1618 post 1</i> , forhøyes med	2 200 000
		fra kr 163 892 000 til kr 166 092 000	
1632		Kompensasjon for merverdiavgift:	
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, nedsettes med	46 703 000
		fra kr 1 669 121 000 til kr 1 622 418 000	
1651		Statsgjeld, avdrag og innløsning:	
	98	Avdrag på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	4 550 000 000
		fra kr 42 736 000 000 til kr 47 286 000 000	
1810		Oljedirektoratet (jf. kap. 4810):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med	10 000 000
		fra kr 157 424 000 til kr 147 424 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, forhøyes med	1 000 000
		fra kr 54 600 000 til kr 55 600 000	
1825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon:	
	50	Overføring til Energifondet, nedsettes med	35 000 000
		fra kr 95 000 000 til kr 60 000 000	
	74	Naturgass, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	15 000 000
		fra kr 19 000 000 til kr 4 000 000	
1827		Miljøvennlig gassteknologi:	
(NY)	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , bevilges med	1 000 000
(NY)	95	Fondskapital, bevilges med	2 000 000 000
1830		Energiforskning (jf. kap. 4829):	
	70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	1 000 000
		fra kr 9 400 000 til kr 8 400 000	
2309		Tilfeldige utgifter:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med	919 574 000
		fra kr 6 429 797 000 til kr 5 510 223 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 5310):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med	15 000 000
		fra kr 275 844 000 til kr 260 844 000	
(NY)	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, bevilges med	15 000 000
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	245 700 000
		fra kr 2 741 300 000 til kr 2 987 000 000	
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	104 400 000
		fra kr 3 555 600 000 til kr 3 660 000 000	

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap	Post	Formål	Kroner
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 741 300 000 til kr 729 000 000	12 300 000
	72	Rentestønad, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 1 091 700 000 til kr 883 000 000	208 700 000
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 460 000 000 til kr 457 000 000	3 000 000
	90	Lån til Statens lånekasse for utdanning, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 12 750 200 000 til kr 14 878 000 000	2 127 800 000
2412		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 5312 og 5615):	
	72	Rentestøtte, nedsettes med fra kr 29 000 000 til kr 28 000 000	1 000 000
	90	Lån til Husbanken, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 13 504 000 000 til kr 13 403 000 000	101 000 000
2421		Innovasjon Norge (jf.kap. 5325 og 5625):	
	50	Nyskaping, fond, nedsettes med fra kr 223 050 000 til kr 138 050 000	85 000 000
	70	Administrasjon, forhøyes med fra kr 192 800 000 til kr 196 300 000	3 500 000
	71	Internasjonalisering og profilering, nedsettes med fra kr 295 100 000 til kr 285 100 000	10 000 000
	72	Forskning- og utviklingskontrakter, nedsettes med fra kr 154 100 000 til kr 84 100 000	70 000 000
(NY)	75	Tilskudd til dekking av tap på risikolåneordningen, bevilges med	12 400 000
	95	Innskuddskapital, forhøyes med fra kr 10 000 000 til kr 597 483 000	587 483 000
2425		Innovasjon Norge og fylkeskommunene:	
(NY)	74	Dekning av tap på risikolån og garantier, bevilges med	50 000 000
2440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440):	
(NY)	22	Fjerningsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , bevilges med	10 000 000
	30	Investeringer, nedsettes med fra kr 19 700 000 000 til kr 19 500 000 000	200 000 000
	50	Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond, nedsettes med fra kr 1 300 000 000 til kr 1 113 000 000	187 000 000
2442		Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen:	
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 60 000 000 til kr 170 000 000	110 000 000
2445		Statsbygg (jf. kap. 5445):	
	24	Driftsresultat:	
		1 Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	-2 368 270 000
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	999 002 000
		3 Avskrivninger	467 902 000
		4 Renter av statens kapital	3 113 000
		5 Til investeringsformål	718 400 000
		6 Til reguleringsfondet	-284 749 000
			<hr/>
			-464 602 000
	30	Igangsetting av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 66 054 000 til kr 71 054 000	5 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 71 930 000 til kr 80 330 000	8 400 000

Kap	Post	Formål	Kroner
2465		Statens kartverk (jf. kap. 5491 og 5603):	
	24	Driftsresultat:	
		1 Driftsinntekter	-446 323 000
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	431 619 000
		3 Avskrivninger	12 232 000
		4 Renter av statens kapital	3 204 000
			<u>732 000</u>
2470		Statens Pensjonskasse:	
	24	Driftsresultat	
		1 Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	-303 453 000
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	234 058 000
		3 Avskrivninger	17 550 000
		4 Renter av statens kapital	1 294 000
		6 Til investeringsformål	5 000 000
			<u>-45 551 000</u>
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	5 000 000
		fra kr 19 278 000 til kr 24 278 000	
2530		Fødselspenger og adopsjonspenger:	
	70	Fødselspenger til yrkesaktive, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	275 000 000
		fra kr 8 655 690 000 til kr 8 930 690 000	
2541		Dagpenger:	
	70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	170 000 000
		fra kr 10 770 000 000 til kr 10 600 000 000	
2543		Ytelser til yrkesrettet attføring:	
	70	Attføringspenger, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	450 000 000
		fra kr 8 134 000 000 til kr 8 584 000 000	
	71	Attføringsstønad, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	240 000 000
		fra kr 2 000 000 000 til kr 1 760 000 000	
2600		Trygdeetaten:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med	47 500 000
		fra kr 4 723 211 000 til kr 4 675 711 000	
2650		Sykepenger:	
	70	Sykepenger for arbeidstakere mv., <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	1 450 000 000
		fra kr 25 940 000 000 til kr 27 390 000 000	
	73	Tilretteleggingstilskudd, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	15 000 000
		fra kr 107 700 000 til kr 92 700 000	
2652		Medisinsk rehabilitering mv.:	
	70	Rehabiliteringspenger, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	300 000 000
		fra kr 8 512 000 000 til kr 8 212 000 000	
2655		Uførhet:	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	800 000 000
		fra kr 15 330 000 000 til kr 16 130 000 000	
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	600 000 000
		fra kr 22 696 000 000 til kr 23 296 000 000	
	74	Tidsbegrenset uførestønad, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	250 000 000
		fra kr 853 000 000 til kr 603 000 000	
2661		Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.:	
	76	Bedring av funksjonsevnen, andre formål, forhøyes med	2 500 000
		fra kr 64 000 000 til kr 66 500 000	
2711		Diverse tiltak i spesialisthelsetjenesten:	
	70	Refusjon spesialisthjelp, nedsettes med	15 000 000
		fra kr 1 043 000 000 til kr 1 028 000 000	

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap	Post	Formål	Kroner
	72	Refusjon tannlegehjelp, nedsettes med fra kr 519 994 000 til kr 518 894 000	1 100 000
	76	Private laboratorier og røntgeninstitutt, forhøyes med fra kr 661 000 000 til kr 694 000 000	33 000 000
2751		Legemidler mv.:	
	70	Legemidler, forhøyes med fra kr 8 085 000 000 til kr 8 202 000 000	117 000 000
	72	Sykepleieartikler, forhøyes med fra kr 1 020 000 000 til kr 1 070 000 000	50 000 000
2752		Refusjon av egenbetaling:	
	70	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 1, forhøyes med fra kr 2 779 195 000 til kr 3 036 195 000	257 000 000
	71	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 2, nedsettes med fra kr 99 000 000 til kr 41 000 000	58 000 000
2755		Helsetjeneste i kommunene mv.:	
	70	Refusjon allmennlegehjelp, nedsettes med fra kr 2 131 000 000 til kr 2 078 000 000	53 000 000
	71	Refusjon fysioterapi, <i>kan nyttes under post 62</i> , nedsettes med fra kr 1 228 000 000 til kr 1 158 000 000	70 000 000
2790		Andre helsetiltak:	
	70	Bidrag, lokalt, forhøyes med fra kr 478 000 000 til kr 481 000 000	3 000 000

Inntekter:

Kap	Post	Formål	Kroner
3100		Utenriksdepartementet (jf. kap. 100):	
	96	Tilbakeføring av aksjeinnskudd i Nytt fra Norge AS, nedsettes med fra kr 9 200 000 til kr 0	9 200 000
3101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 101):	
	2	Gebyrer – utlendingssaker, nedsettes med fra kr 14 300 000 til kr 11 500 000	2 800 000
3243		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 243):	
	1	Inntekter ved oppdrag, forhøyes med fra kr 41 164 000 til kr 71 164 000	30 000 000
	60	Betaling fra kommuner og fylkeskommuner, nedsettes med fra kr 717 000 til kr 0	717 000
3256		VOX – Voksenopplæringsinstituttet (jf. kap. 256):	
	1	Inntekter ved oppdrag, nedsettes med fra kr 9 863 000 til kr 8 055 000	1 808 000
	2	Salgsinntekter mv., nedsettes med fra kr 1 065 000 til kr 1 040 000	25 000
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410):	
	1	Rettsgebyr, forhøyes med fra kr 1 180 968 000 til kr 1 309 168 000	128 200 000
	4	Lensmennenes gebyrinntekter, forhøyes med fra kr 175 742 000 til kr 280 742 000	105 000 000
3430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 430):	
	3	Andre inntekter, forhøyes med fra kr 5 710 000 til kr 6 210 000	500 000
(NY)	4	Tilskudd, bevilges med	1 350 000

Kap	Post	Formål	Kroner
3440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440):	
	1	Gebyrer, forhøyes med fra kr 264 540 000 til kr 298 540 000	34 000 000
(NY)	3	Salgsinntekter, bevilges med	1 500 000
	6	Gebyr – utlendingssaker, nedsettes med fra kr 57 200 000 til kr 46 000 000	11 200 000
3451		Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 451):	
	1	Gebyrer, nedsettes med fra kr 96 878 000 til kr 90 378 000	6 500 000
3474		Konfliktråd:	
(NY)	1	Diverse inntekter, bevilges med	2 800 000
3520		Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 520):	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, forhøyes med fra kr 654 000 000 til kr 766 640 000	112 640 000
3571		Tilbakeføring av forskudd (jf. kap. 571):	
	90	Tilbakeføring av forskudd, nedsettes med fra kr 28 000 000 til kr 4 500 000	23 500 000
3900		Nærings- og handelsdepartementet (jf. kap. 900):	
(NY)	70	Tilbakeføring stiftelseskapital fra Norsk Romsenter, bevilges med	2 000 000
3901		Styret for det industrielle rettsvern (jf. kap. 901):	
(NY)	6	Diverse inntekter, bevilges med	100 000
3907		Sjøfartsdirektoratet (jf. kap. 907):	
	4	Gebyrer for skip i NIS, nedsettes med fra kr 46 500 000 til kr 39 500 000	7 000 000
3939		Støtte til skipsbygging (jf. kap. 939):	
	50	Tilbakeføring fra fond for støtte ved skipskontrakter, forhøyes med fra kr 50 000 000 til kr 350 000 000	300 000 000
3950		Forvaltning av statlig eierskap (jf. kap. 950 og 5656):	
(NY)	95	Tilbakeføring av Statens Bankinvesteringsfond, bevilges med	11 114 820 000
	96	Salg av aksjer, forhøyes med fra kr 10 000 000 til kr 9 597 100 000	9 587 100 000
4030		Fiskeridirektoratet (jf. kap. 1030):	
(NY)	7	Laboratorieinntekter, bevilges med	300 000
(NY)	10	Gebyr kvalitetskontroll, bevilges med	5 625 000
(NY)	11	Avgift fiskefôrkontroll, bevilges med	790 000
4100		Landbruksdepartementet (jf. kap. 1100):	
(NY)	2	Salg av diverse til Såvarelaboratoriet AS, bevilges med	1 000 000
4115		Mattilsynet (jf. kap. 1115):	
	1	Gebyr og analyseinntekter m.m., forhøyes med fra kr 654 206 000 til kr 782 206 000	128 000 000
(NY)	2	Øvrige driftsinntekter, bevilges med	3 000 000
4145		Jordskifterettene (jf. kap. 1145):	
	1	Saks- og gebyrinntekter, nedsettes med fra kr 12 657 000 til kr 9 000 000	3 657 000
4320		Statens vegvesen (jf. kap. 1320):	
	2	Diverse gebyrer, forhøyes med fra kr 294 300 000 til kr 342 000 000	47 700 000
(NY)	4	Tilgodehavende fra fylkeskommunene, bevilges med	19 400 000
4350		Jernbaneverket (jf. kap. 1350):	
	7	Betaling for bruk av Gardermobanen, forhøyes med fra kr 72 300 000 til kr 94 400 000	22 100 000
4522		Statens forvaltningstjeneste (jf. kap. 1522):	
	4	Inntekter – Norsk lysingsblad, nedsettes med fra kr 15 541 000 til kr 12 241 000	3 300 000

Kap	Post	Formål	Kroner
4546		Yrkesskadeforsikring (jf. kap. 1546):	
	1	Premie yrkesskadeforsikring, forhøyes med fra kr 58 419 000 til kr 197 650 000	139 231 000
4547		Gruppelivsforsikring (jf. kap. 1547):	
	1	Premieinntekter gruppelivsforsikring, forhøyes med fra kr 27 604 000 til kr 33 620 000	6 016 000
4572		Petroleumstilsynet (jf. kap.1572):	
	3	Refusjon av tilsynsutgifter, forhøyes med fra kr 50 700 000 til kr 52 200 000	1 500 000
	6	Refusjoner / ymse inntekter, forhøyes med fra kr 900 000 til kr 2 100 000	1 200 000
4594		Arbeidsmarkedstiltak (jf. kap. 1594):	
	60	Refusjon fra Verdal kommune, forhøyes med fra kr 1 000 000 til kr 1 500 000	500 000
4600		Finansdepartementet (jf. kap. 1600):	
(NY)	2	Diverse refusjoner, bevilges med	1 000 000
4610		Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 1610):	
(NY)	4	Gebyr for registrering av småbåter, bevilges med	6 000 000
4618		Skatteetaten (jf. kap. 1618):	
	1	Utledds- og tinglysingsgebyr (Namsmannen), forhøyes med fra kr 16 576 000 til kr 19 000 000	2 424 000
	5	Gebyr for utleggsforretninger, forhøyes med fra kr 6 423 000 til kr 8 500 000	2 077 000
4620		Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 1620):	
	1	Salgsinntekter, nedsettes med fra kr 3 000 000 til kr 2 000 000	1 000 000
4631		Senter for statlig økonomistyring (jf. kap. 1631):	
	1	Økonomitjenester, nedsettes med fra kr 13 400 000 til kr 12 600 000	800 000
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1710):	
	47	Salg av eiendom, forhøyes med fra kr 130 000 000 til kr 245 000 000	115 000 000
4810		Oljedirektoratet (jf. kap. 1810):	
	3	Refusjon av tilsynsutgifter, nedsettes med fra kr 11 000 000 til kr 9 500 000	1 500 000
	6	Ymse inntekter, nedsettes med fra kr 1 200 000 til kr 0	1 200 000
	10	Refusjoner, nedsettes med fra kr 11 000 000 til kr 0	11 000 000
5310		Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 2410):	
	90	Avdrag, forhøyes med fra kr 5 410 000 000 til kr 7 316 000 000	1 906 000 000
	91	Tap og avskrivninger, nedsettes med fra kr 693 000 000 til kr 681 000 000	12 000 000
	93	Omgjøring av studielån til stipend, forhøyes med fra kr 1 627 000 000 til kr 1 709 000 000	82 000 000
5312		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412):	
	90	Avdrag, nedsettes med fra kr 8 873 000 000 til kr 8 664 000 000	209 000 000
5316		Kommunalbanken AS:	
	70	Garantiprovisjon, nedsettes med fra kr 13 800 000 til kr 13 561 000	239 000

Kap	Post	Formål	Kroner
5320		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (jf. kap. 2420):	
	95	Tilbakeføring av innskuddskapital, forhøyes med fra kr 10 000 000 til kr 597 483 000	587 483 000
5325		Innovasjon Norge (jf. kap. 2421 og 5625):	
	50	Tilbakeføring fra landsdekkende innovasjonsordning, forhøyes med fra kr 5 000 000 til kr 26 300 000	21 300 000
5343		Statens varekrigsforsikring:	
	50	Avvikling, forhøyes med fra kr 110 000 000 til kr 160 000 000	50 000 000
5440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440):	
	24	Driftsresultat:	
		1 Driftsinntekter 103 200 000 000	
		2 Driftsutgifter -21 200 000 000	
		3 Lete- og feltutviklingsutgifter -1 100 000 000	
		4 Avskrivninger -14 300 000 000	
		5 Renter av statens kapital -7 200 000 000	
		59 400 000 000	
	30	Avskrivninger, nedsettes med fra kr 15 900 000 000 til kr 14 300 000 000	1 600 000 000
	80	Renter av statens kapital, forhøyes med fra kr 6 800 000 000 til kr 7 200 000 000	400 000 000
5445		Statsbygg (jf. kap. 2445):	
	39	Avsetning til investeringsformål, forhøyes med fra kr 710 000 000 til kr 718 400 000	8 400 000
5446		Salg av eiendom, Fornebu:	
	2	Refusjoner og innbetalinger – Fornebu, forhøyes med fra kr 4 690 000 til kr 7 619 000	2 929 000
5460		Garanti-Instituttet for Eksportkreditt (jf. kap. 2460):	
	50	Tilbakeføring fra risikoavsetningsfond for SUS/Baltikum-ordningen, forhøyes med fra kr 5 000 000 til kr 7 800 000	2 800 000
5465		Statens kartverk (jf. kap. 2465, 5491 og 5603):	
(NY)	1	Salg av anleggsmidler, bevilges med	11 000 000
5470		Statens Pensjonskasse (jf. kap. 2470):	
(NY)	30	Avsetning til investeringsformål, bevilges med	5 000 000
5491		Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift (jf. kap. 2445–2490):	
	30	Avskrivninger, forhøyes med fra kr 494 352 000 til kr 503 584 000	9 232 000
5501		Skatter på formue og inntekt:	
	72	Fellesskatt, nedsettes med fra kr 108 850 000 000 til kr 108 835 000 000	15 000 000
5521		Merverdiavgift og avgift på investeringer mv.:	
	70	Avgift, forhøyes med fra kr 134 788 000 000 til kr 134 823 000 000	35 000 000
5526		Avgift på alkohol:	
	71	Produktavgift på brennevin, vin m.m., forhøyes med fra kr 5 444 000 000 til kr 5 493 000 000	49 000 000
	72	Produktavgift på øl, forhøyes med fra kr 3 798 000 000 til kr 3 833 000 000	35 000 000
5541		Avgift på elektrisk kraft:	
	70	Forbruksavgift, forhøyes med fra kr 4 420 000 000 til kr 4 887 500 000	467 500 000

Kap	Post	Formål	Kroner
5546		Avgift på sluttbehandling av avfall:	
	70	Avgift på sluttbehandling av avfall, nedsettes med fra kr 664 000 000 til kr 629 000 000	35 000 000
5556		Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m.:	
	70	Avgift, forhøyes med fra kr 970 000 000 til kr 979 000 000	9 000 000
5559		Avgift på drikkevareemballasje:	
	70	Grunnavgift på engangsemballasje, nedsettes med fra kr 527 000 000 til kr 309 000 000	218 000 000
5605		Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer:	
	82	Av innenlandske verdipapirer, forhøyes med fra kr 100 000 til kr 30 000 000	29 900 000
	86	Av statskassens foliokonto i Norges Bank, nedsettes med fra kr 2 530 000 000 til kr 2 400 000 000	130 000 000
5607		Renter av boliglånsordningen til statsansatte:	
	80	Renter, nedsettes med fra kr 618 000 000 til kr 420 000 000	198 000 000
5615		Renter fra Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412):	
	80	Renter, nedsettes med fra kr 5 042 000 000 til kr 4 579 000 000	463 000 000
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 2410):	
	80	Renter, nedsettes med fra kr 3 847 700 000 til kr 3 468 000 000	379 700 000
5618		Innskuddskapital i Posten Norge AS:	
(NY)	80	Utbytte, bevilges med	241 000 000
5619		Renter av lån til Oslo Lufthavn AS:	
	80	Renter, nedsettes med fra kr 476 500 000 til kr 406 300 000	70 200 000
5625		Renter og utbytte fra Innovasjon Norge (jf. kap. 2421 og 5325):	
	80	Renter på lån til statskassen, nedsettes med fra kr 485 000 000 til kr 461 500 000	23 500 000
	81	Rentemargin, risikolåneordningen, nedsettes med fra kr 2 000 000 til kr 0	2 000 000
5630		Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon as:	
	80	Utbytte, nedsettes med fra kr 8 500 000 til kr 7 500 000	1 000 000
5656		Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning (jf. kap. 950 og 3950):	
	80	Utbytte, forhøyes med fra kr 7 471 800 000 til kr 7 572 000 000	100 200 000
5680		Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet:	
	80	Utbytte, Statnett SF, forhøyes med fra kr 450 000 000 til kr 518 000 000	68 000 000
5685		Aksjer i Statoil ASA:	
	80	Utbytte, forhøyes med fra kr 5 133 000 000 til kr 5 222 000 000	89 000 000
5701		Diverse inntekter:	
	73	Refusjon fra bidragspliktige, nedsettes med fra kr 755 000 000 til kr 555 000 000	200 000 000
	80	Renter, nedsettes med fra kr 60 000 000 til kr 40 000 000	20 000 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

1. Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 100 post 01	kap. 3100 post 05

2. Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2004 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 430 post 01	kap. 3430 post 04

3. Stortinget samtykker i at Helsedepartementet i 2004 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 700 post 01	kap. 3700 post 02
kap. 703, postene 60 og 70	kap. 3703, post 03

4. Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2004 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 900 post 21	kap. 3900 post 02
kap. 900 post 22	kap. 3900 post 02
kap. 901 post 01	kap. 3901 post 06
kap. 907 post 22	kap. 3907 post 03
kap. 914 post 22	kap. 3914 post 01

5. Stortinget samtykker i at Landbruksdepartementet i 2004 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 1115 post 01	kap. 4115 post 02

6. Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2004 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 1313 post 01	kap. 4113 post 02

7. Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2004 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
under kap. 1600 post 01	kap. 4600 post 02

III

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan omdisponere mellom kap. 140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen, post 01 Driftsutgifter, kap. 141 Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD), post 01 Driftsutgifter og kap. 143 Utenriksstasjonene, post 01 Driftsutgifter, i forbindelse med omorganiseringen av bistandsforvaltningen.

IV

Fullmakt til utgiftsføring uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2004 kan utgiftsføre uten bevilgning driftsutgifter som gjelder interimselskapet for BaneService under kap. 1355 BaneService, post 70 Tilskudd til drift, mot tilsvarende innsparing under kap. 1350 Jernbaneverket, post 23 Drift og vedlikehold.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

V

Tilsagnsfullmakter

1. Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2004 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
551		Regional utvikling og nyskaping	
	61	Næringsrettede utviklingstiltak, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift	215,0 mill. kroner
581		Bolig- og bomiljøtiltak	
	75	Boligtilskudd til etablering, utbedring og utleieboliger	199,1 mill. kroner
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser	
	60	Oppstartingsstilskudd	1 471,4 mill. kroner

2. Stortinget samtykker i at Fiskeridepartementet i 2004 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1040		Fiskeristøtte og strukturtiltak	
	71	Tilskudd til strukturtiltak for kapasitetstilpasning av fiskerflåten	8,741 mill. kroner
1062		Kystverket	
	60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg	30,0 mill. kroner

3. Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2004 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitt bevilgning, men slik at ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1400		Miljøverndepartementet	
	78	Miljøtiltak i nikkerverkene på Kola	141,7 mill. kroner
1427		Direktoratet for naturforvaltning	
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner	52,5 mill. kroner
	33	Statlige erverv, barskogvern	122,1 mill. kroner
1429		Riksantikvaren	
	72	Vern og sikring av fredete og bevaringsverdige kulturminner og kulturmiljøer	8,5 mill. kroner
	74	Fartøyvern	8,0 mill. kroner

4. Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet i 2004 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1594		Arbeidsmarkedstiltak	
	71	Spesielle arbeidsmarkedstiltak	568,304 mill. kroner

VI

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2004 kan:

1. garantere for inntil 38,1 mill. USD for å dekke de forpliktelser Norsk Romsenter har inngått i forbindelse med legging av fiberkabel til Svalbard.
2. garantere for inntil 10 mill. USD for å dekke Norsk Romsenters betalingsforpliktelser til Radarsat International i forbindelse med deltakelse i jordobservasjonsprogrammet Radarsat 2.
3. gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier for inntil 245 mill. kroner for lån til realinvesteringer og driftskapital, hvorav 205 mill. kroner er øremerket til fiskerinæringen, men slik at total ramme for nytt og gammelt ansvar ikke overstiger 380 mill. kroner.

Andre fullmakter

VII

Tilføyelse av stikkord

Stortinget samtykker i at stikkordet:

1. «*kan overføres*» tilføyes bevilgningen under kap. 334 Film- og medieformål, post 22 Flyttekostnader – Medietilsynet, i statsbudsjettet for 2004.
2. «*kan overføres*» tilføyes bevilgningen under kap. 907 Sjøfartsdirektoratet, post 72 NOX-reduksjonsprogram, i statsbudsjettet for 2004.
3. «*kan overføres*» tilføyes bevilgningen under kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen, post 70 Hovedstadsaksjonen, i statsbudsjettet for 2004.
4. «*kan overføres*» tilføyes bevilgningen under kap. 1581 Eiendommer til kongelige formål, post 30 Ekstraordinært vedlikehold, Bygdø kongsgård, i statsbudsjettet for 2004.
5. «*overslagsbevilgning*» tilføyes bevilgningen under kap. 1441 Statens forurensningstilsyn, post 76 Refusjonsordninger, i statsbudsjettet for 2004.

VIII

Endring av kapittelbetegnelse

Stortinget samtykker i at kap. 2415 i statsbudsjettet for 2004 endrer betegnelse fra »SND, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak» til »Innovasjon Norge, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak».

IX

Unntak fra bevilgningsreglementet § 4

Stortinget samtykker i at kap. 283 Meteorologisk institutt får unntak fra bevilgningsreglementet § 4 fra 1. januar 2005.

X

Nettoføring av refusjoner

Stortinget samtykker i at Helsedepartementet i 2004 kan nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 732 Regionale helseforetak, post 80 Syketransport, refusjoner fra helseforetakene av utgifter til syketransport.

XI

Fullmakter vedrørende Norsk Romsenter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2004 kan gi Norsk Romsenter fullmakt til å:

1. selge andeler i selskaper hvor institusjonen forvalter eierandeler, og kjøpe andeler i nye selskaper.
2. benytte utbytte fra selskaper hvor institusjonen forvalter eierandeler og inntekter fra salg av andeler i slike selskaper til romrelatert virksomhet, herunder kjøp av andeler i nye selskaper.

XII

Kapitaloverføring

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2004 kan overføre egenkapitalen i Norges Eksportråd fratrukket stiftelseskapitalen, og egenkapitalen i Norges Turistråd til Innovasjon Norge som innskuddskapital.

XIII

Fiskeriavtalen og garantilottordningen

Stortinget samtykker i at:

1. Hovedavtalen for fiskerinæringen sies opp med virkning fra 1. januar 2005.
2. Garantilottordningen avvikles med virkning fra 30. juni 2004.

XIV

Fullmakt til fordeling

Stortinget samtykker i at statlige virksomheters utgifter til el-avgift i 2004 kompenseres med til sammen 157,5 mill. kroner. Regjeringen gis fullmakt til å foreta den endelige fordelingen av beløpet. Kompensasjonen spesifiseres på kapitler og poster, og Stortinget orienteres om fordelingen i forbindelse med nysalderingen av statsbudsjettet for 2004. Kompensasjonen bevilges foreløpig ved å øke kap. 2309 Tilfeldige utgifter med 157,5 mill. kroner. Når beløpet er fordelt på kapitler og poster, reduseres kap. 2309 med 157,5 mill. kroner.

XV

Kap. 4115 Avgifter på matproduksjon

Fra 1. juli 2004 gjøres følgende endring i Stortingets vedtak av 9. desember 2003 om avgifter på matproduksjon for budsjetterterminen 2004:

§ 1 nr. 10 skal lyde:

Avgift på importerte råvarer, unntatt fisk, med en sats på 1, 43 pst.

§ 1 nr. 11 skal lyde:

Avgift på importerte ferdigvarer og halvfabrikata, unntatt fiskevarer, med en sats på 0,88 pst.

§ 1 ny nr. 12 skal lyde:

Avgift på importert fisk og fiskevarer med en sats på kr 15,90 pr. tonn.

XVI

Kap. 5526, post 71 og 72 Avgift på alkohol

Fra 1. juli 2004 gjøres følgende endring i Stortingets vedtak av 26. november 2003 om avgift på alkohol for budsjetterterminen 2004:

§ 1 første ledd bokstav A skal lyde:

Brennevinsbasert drikk med alkoholstyrke over 0,7 volumprosent: kr 5,66 pr. volumprosent og liter.

§ 1 første ledd bokstav B skal lyde:

Annen alkoholholdig drikk:

1. med alkoholstyrke over 4,75 til og med 22 volumprosent alkohol: kr 3,69 pr. volumprosent og liter.
2. med alkoholstyrke:
 - a. til og med 0,7 volumprosent alkohol avgiftslegges etter regelverket for alkoholfrie drikkevarer,
 - b. over 0,7 til og med 2,75 volumprosent alkohol: kr 2,52 pr. liter,
 - c. over 2,75 til og med 3,75 volumprosent alkohol: kr 9,56 pr. liter,
 - d. over 3,75 til og med 4,75 volumprosent alkohol: kr 16,54 pr. liter.

XVII

Kap. 5536, post 72 Årsavgift

Fra 1. juli 2004 gjøres følgende endring i Stortingets vedtak av 26. november 2003 om årsavgift for budsjetterterminen 2004:

§ 4 skal lyde:

Avgift som ikke er betalt innen forfall, forhøyes med kr 250. For kjøretøy som nevnt i § 1 annet ledd, forhøyes avgiften med kr 50. Departementet kan gi forskrifter om innkrevningen av tilleggsavgiften.

XVIII

Kap. 5541, post 70 forbruksavgift på elektrisk kraft

Fra 1. juli 2004 gjøres følgende endring i Stortingets vedtak av 26. november 2003 om forbruksavgift på elektrisk kraft for budsjetterterminen 2004:

§ 1 skal lyde:

Fra 1. juli 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med 9,67 øre pr. kWh på elektrisk kraft som leveres her i landet.

En redusert sats på 0,45 øre pr. kWh benyttes for levering av kraft:

- a) til industri, bergverk, veksthusnæringen og arbeidsmarkedsbedrifter som utøver industriproduksjon. Den reduserte satsen omfatter elektrisk kraft som benyttes i forbindelse med selve produksjonsprosessen, og
- b) i Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord.

Avgift skal også betales ved uttak av elektrisk kraft til eget bruk.

Departementet kan gi forskrifter om nærmere avgrensning av avgiftsplikten.

§ 2 første ledd bokstav a og b skal lyde:

- a) er produsert ved energigjennvinningsanlegg og leveres direkte til sluttbruker,
- b) er produsert i aggregat med generator som har merkeytelse mindre enn 100 kVA og leveres direkte til sluttbruker,

Nåværende bokstav c – e blir stående.

§ 2 første ledd nye bokstaver f – l skal lyde:

- f) brukes til kjemisk reduksjon eller i elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser,
- g) leveres energiintensive foretak i treforedlingsindustrien som deltar i godkjent energieffektiviseringsprogram. Fritaket gjelder kraft etter § 1 annet ledd bokstav a.
- h) leveres til bruk i produksjon av fjernvarme,
- i) leveres til bruk i driften av verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren,

- j) er produsert i mottrykksanlegg,
- k) leveres husholdninger og offentlig forvaltning i Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord,
- l) leveres til andre enn husholdninger og offentlig forvaltning i Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord, såfremt fordelten av fritaket sammen med bagatellmessig støtte gitt i vedtak om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2004 ikke overstiger 270 000 kroner i 2004.

XIX

Kap. 5548, post 70 Avgift på hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK)

Fra 1. juli 2004 gjøres følgende endring i Stortingets vedtak av 26. november 2003 om avgift på hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK) for budsjetterterminen 2004:

§ 3 bokstav g skal lyde:
Gjenvinnes.

XX

Kap. 5556, post 70 og kap. 5558, post 70 Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.v.

Fra 1. juli 2004 gjøres følgende endring i Stortingets vedtak av 26. november 2003 om Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.v. for budsjetterterminen 2004:

§ 1 første ledd bokstav a til c skal lyde:

- a. alkoholfrie drikkevarer, pr. liter salgsvare: kr 1,61,
- b. sirup som nyttes til ervervsmessig fremstilling av alkoholfrie drikkevarer i dispensere, fontener og lignende, pr. liter salgsvare: kr 9,85,
- c. kullsyre som blir solgt eller innført til tilvirkning av alkoholfrie drikkevarer som ikke skal selges, pr. kg kullsyre: kr 65,41.

XXI

Kap. 5559, post 70–74 Avgifter på drikkevareemballasje

Fra 1. juli 2004 gjøres følgende endring i Stortingets vedtak av 26. november 2003 om avgifter på drikkevareemballasje for budsjetterterminen 2004:

§ 1 skal lyde:

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales miljøavgift til statskassen på følgende drikkevareemballasje og etter følgende satser pr. emballasjeeinheit:

- a) Glass og metall kr 4,36
- b) Plast kr 2,63
- c) Kartong/papp kr 1,09

Departementet kan på nærmere vilkår fritta for, sette ned eller refundere miljøavgiften dersom emballasjen inngår i et retursystem.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2 annet ledd oppheves.

§ 3 første ledd første setning skal lyde:

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for miljøavgift på drikkevareemballasje:

XXII

Kap. 5700, post 71 og 72 Trygdeavgift og andre avgifter til folketrygden

Fra 1. juli 2004 gjøres følgende endring i Stortingets vedtak av 26. november 2003 om produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringen for budsjetterterminen 2004:

Romertall II første setning skal lyde:

Produktavgiften skal være 4,2 pst. for annet halvår 2004.

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Vedlegg 1**Endringer etter saldert budsjett**

		<i>Utgifter</i>				1 000 kroner	
Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
1	50	H. M. Kongen og H. M. Dronningen Det Kgl. Hoff	107 545	-	-	4 000	111 545
Sum endringer Det kongelige hus				-	-	4 000	
20	1	Statsministerens kontor (jf. kap. 3020) Driftsutgifter	55 602	-	-	600	56 202
21	1	Statsrådet (jf. kap. 3021) Driftsutgifter	103 279	-	-	2 000	105 279
Sum endringer Regjering				-	-	2 600	
41	21	Stortinget (jf. kap. 3041) Spesielle driftsutgifter	8 000	8 592	-	-	16 592
Sum endringer Stortinget og underliggende institusjoner				8 592	-	-	
100		Utenriksdepartementet (jf. kap. 3100)					
101	21	Spesielle driftsutgifter	6 772	-	-907	-2 000	3 865
102	1	Utenriksstasjonene (jf. kap. 3101) Driftsutgifter	764 224	-	-	3 580	767 804
		Særavtale i utenriksstjenesten					
115	1	Driftsutgifter	135 224	-	-	1 445	136 669
		Presse-, kultur- og informasjonsformål					
	1	Driftsutgifter	20 271	-	-	-2 000	18 271
	70	Tilskudd til presse-, kultur- og informasjonsformål	37 569	-	-	-2 925	34 644

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner					
	72	Finansieringsordningen i det utvidede EØS	50 000	-	-	-45 000	5 000
	73	Norsk finansieringsordning i det utvidede EØS	50 000	-	-	-45 000	5 000
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen					
	1	Driftsutgifter	204 441	-	-	-5 000	199 441
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD)					
	1	Driftsutgifter	147 527	-	-	7 000	154 527
143		Utenriksstasjonene					
	1	Driftsutgifter	365 032	-	-	-2 000	363 032
162		Overgangsbistand (gap)					
	70	Overgangsbistand (gap)	450 000	-	-	-45 600	404 400
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter					
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter	1 201 500	-	-	-10 000	1 191 500
164		Fred, forsoning og demokrati					
	70	Fred, forsoning og demokratitiltak	298 400	-	-	-2 000	296 400
71		ODA-godkjente land på Balkan og andre ODA-godkjente OSSE-land	922 000	-	-	-10 000	912 000
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering					
	1	Driftsutgifter	97 500	-	-	5 000	102 500
166		Tilskudd til ymse tiltak					
	70	Ymse tilskudd	27 600	-	-	-5 000	22 600
167		Flyktningetiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)					
	21	Spesielle driftsutgifter	805 800	-	-	112 600	918 400
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak					
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak	32 116	-	-	-2 000	30 116
	Sum endringer Utenriksdepartementet			-	-907	-48 900	
200		Utdannings- og forskningsdepartementet (jf. kap. 3200)					
	1	Driftsutgifter	159 897	-	-110	-2 685	157 102
202		Utdanningsdirektoratet (jf. kap. 3202)					
	1	Driftsutgifter	91 234	-	-481	4 275	95 028

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
206		Samisk utdanningsadministrasjon					
	50	Tilskudd til Sametinget	27 589	-	-20	-	27 569
222		Statens grunnskoler og grunnskoleinterntat (jf. kap. 3222)					
	1	Driftsutgifter	49 273	-	-30	-	49 243
223		Videregående opplæring					
	1	Driftsutgifter	7 100	-	-10	-	7 090
224		Fellestiltak i grunnsopplæringen					
	1	Driftsutgifter	115 568	-	-80	-	115 488
226		Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen					
	21	Spesielle driftsutgifter	430 934	-	-300	-680	429 954
232		Statlige skoler med opplæring på videregående nivå (jf. kap. 3232)					
	1	Driftsutgifter	84 955	-	-60	2 400	87 295
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	3 950	-	-	-3 950	0
	70	Tilskudd til kjøp av dykkeopplæring	-	-	-	10 500	10 500
	96	Aksjekapital	-	-	-	100	100
240		Frittstående skoler mv.					
	70	Tilskudd	1 879 889	-	-	3 000	1 882 889
243		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 3243)					
	1	Driftsutgifter	583 380	-	-	-242	583 138
	21	Spesielle driftsutgifter	41 337	-	-	30 000	71 337
248		Særskilte IKT-tiltak i utdanningen					
	21	Spesielle driftsutgifter	111 845	-	-80	-20 455	91 310
256		VOX – Voksenopplæringsinstituttet (jf. kap. 3256)					
	1	Driftsutgifter	46 940	-	-30	-1 631	45 279
	21	Spesielle driftsutgifter	13 978	-	-	-1 808	12 170
258		Forskning, utviklingsarbeid og fellestiltak i voksenopplæringen					
	21	Spesielle driftsutgifter	47 545	-	-220	-5 000	42 325
259		Kompetanseutviklingsprogrammet					
	21	Spesielle driftsutgifter	35 718	-	-30	-27 000	8 688
260		Universitetet i Oslo					
	50	Statsfiskudd	3 012 696	-	-2 130	-7 314	3 003 252
261		Universitetet i Bergen					
	50	Statsfiskudd	1 763 386	-	-1 250	-4 281	1 757 855

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
262		Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet					
	50	Statsliskudd	2 397 168	-	-1 700	77 647	2 473 115
263		Universitetet i Tromsø					
	50	Statsliskudd	1 077 008	-	-770	-2 615	1 073 623
264		Norges handelshøgskole					
	50	Statsliskudd	233 697	-	-160	-567	232 970
265		Arkitektthøgskolen i Oslo					
	50	Statsliskudd	81 919	-	-60	-199	81 660
268		Norges idrettshøgskole					
	50	Statsliskudd	106 070	-	-70	-257	105 743
269		Norges musikkhøgskole					
	50	Statsliskudd	118 165	-	-80	7 613	125 698
273		Statlige kunsthøgskoler					
	50	Statsliskudd	224 944	-	-160	10 954	235 738
274		Statlige høgskoler					
	50	Statsliskudd	6 909 470	-	-4 880	9 726	6 914 316
278		Norges landbrukshøgskole					
	50	Statsliskudd	446 695	-	-310	-1 084	445 301
279		Norges veterinærhøgskole					
	50	Statsliskudd	193 636	-	-140	13 330	206 826
281		Fellesutgifter for universiteter og høgskoler (jf. kap. 3281)					
	1	Driftsutgifter	373 270	-	-260	-	373 010
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	20 642	-	-10	-	20 632
	73	Tilskudd til internasjonale programmer	62 550	-	-	3 200	65 750
	79	Ny universitetsklinikk i Trondheim	617 984	-	-	-80 300	537 684
282		Privat høgskoleutdanning					
	70	Tilskudd	571 244	-	-	-1 387	569 857
283		Meteorologisk institutt (jf. kap. 3283)					
	1	Driftsutgifter	236 235	-	-180	-	236 055
285		Norges forskningsråd					
	52	Forskningsformål	1 158 254	-	-	-25 000	1 133 254
	55	Administrasjon	204 048	-	-140	-	203 908
286		Fondet for forskning og nyskaping (jf. kap. 3286)					
	95	Fondskapital	-	-	-	1 000 000	1 000 000

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak (jf. kap. 3287)					
	50	NOVA	22 467	-	-35	-	22 432
	52	Norsk Utenrikspolitisk Institutt	16 106	-	-25	-	16 081
288		Internasjonale samarbeidstiltak (jf. kap. 3288)					
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	145 188	-	-	-25 565	119 623
	73	EUs rammeprogram for forskning	570 000	-	-	44 030	614 030
		Sum endringer Utdannings- og forskningsdepartementet		-	-13 811	1 004 755	
300		Kultur- og kirkedepartementet					
	1	Driftsutgifter	90 371	-	-62	-	90 309
305		Lotteritilsynet (jf. kap. 3305)					
	1	Driftsutgifter	56 129	-	-48	-	56 081
320		Allmenne kulturformål					
	1	Driftsutgifter	38 107	-	-26	-	38 081
321		Kunstnerformål					
	1	Driftsutgifter	12 797	-	-10	-	12 787
322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom (jf. kap. 3322)					
	1	Driftsutgifter	29 569	-	-20	-	29 549
323		Musikkformål (jf. kap. 3323)					
	1	Driftsutgifter	105 513	-	-73	-	105 440
324		Teater- og operaformål (jf. kap. 3324)					
	1	Driftsutgifter	87 426	-	-61	-	87 365
325		Samordnings tiltak for arkiv, bibliotek og museer					
	1	Driftsutgifter	53 699	-	-37	-	53 662
326		Språk, litteratur- og bibliotekformål (jf. kap. 3326)					
	1	Driftsutgifter	237 021	-	-164	-	236 857
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	17 872	-	-12	-	17 860
328		Museums- og andre kulturvernformål (jf. kap. 3328)					
	1	Driftsutgifter	32 247	-	-24	-	32 223
	70	Det nasjonale museumsnettverket	397 587	-	-	7 460	405 047
329		Arkivformål (jf. kap. 3329)					
	1	Driftsutgifter	167 674	-	-119	-	167 555

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
334		Film- og medieformål (jf. kap. 3334)					
	1	Driftsutgifter	116 839	-	-81	-	116 758
	50	Norsk filmfond	228 500	-	-	-7 500	221 000
	75	Medieprogram	10 000	-	-	2 800	12 800
335		Pressesøtte					
	71	Produksjonstilskudd	246 966	-	-	-11 800	235 166
340		Kirkelig administrasjon					
	1	Driftsutgifter	117 268	-	-81	-	117 187
341		Presteskapet					
	1	Driftsutgifter	626 442	-	-433	-725	625 284
342		Nidaros domkirke m.m.					
	1	Driftsutgifter	34 500	-	-24	-	34 476
	40	Vestfrontplassen, arkeologiske utgravninger m.m.	-	-	-	9 500	9 500
	41	Erkebispegården, riksregaliene	-	-	-	4 500	4 500
		Sum endringer Kultur- og kirkedepartementet		-	-1 275	4 235	
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)					
	1	Driftsutgifter	198 212	-	-177	-433	197 602
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)					
	1	Driftsutgifter	1 169 215	-	-961	-394	1 167 860
	21	Spesielle driftsutgifter	77 492	-	-	10 000	87 492
414		Domsutgifter					
	1	Driftsutgifter	72 757	-	-	700	73 457
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)					
	1	Driftsutgifter	1 658 400	-	-1 484	350	1 657 266
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv.	58 140	-	-	-35 800	22 340
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)					
	1	Driftsutgifter	5 653 300	-	-3 567	120 000	5 769 733
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)					
	1	Driftsutgifter	1 212 133	-	-1 000	-20 000	1 191 133
442		Politihøgskolen (jf. kap. 3442)					
	1	Driftsutgifter	195 696	-	-	6 500	202 196

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
445	1	Den høye påtalemyndighet (jf. kap. 3445)					
		Driftsutgifter	89 885	-	-324	-	89 561
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)					
	1	Driftsutgifter	177 791	-	-125	-	177 666
451		Samfunnsikkerhet og beredskap (jf. kap. 3451)					
	1	Driftsutgifter	483 724	-	-357	-15 938	467 429
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)					
	1	Driftsutgifter	342 389	-	-304	-1 800	340 285
460		De særskilte etterforskningsorganene					
	1	Driftsutgifter	6 767	-	-	1 500	8 267
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.					
	1	Driftsutgifter	560 000	-	-	-6 300	553 700
468		Kommisjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker (jf. kap. 3468)					
	1	Driftsutgifter	7 000	-	-	1 400	8 400
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)					
	71	Fritt rettsråd	226 500	-	-	12 000	238 500
471		Statens erstatningsansvar					
	70	Erstatning til voldsofre	62 160	-	-	12 800	74 960
474		Konfliktråd					
	1	Driftsutgifter	35 820	-	-	2 800	38 620
475		Bobehandling					
	1	Driftsutgifter	84 028	-	-	-21 000	63 028
		Sum endringer Justis- og politidepartementet		-	-8 299	66 385	
500		Kommunal- og regionaldepartementet (jf. kap. 3500)					
	1	Driftsutgifter	165 700	-	-	-2 200	163 500
	21	Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag	10 600	-	-	3 500	14 100
	50	Forskningsprogrammer under Norges forskningsråd	18 000	-	-	-3 500	14 500
520		Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 3520)					
	1	Driftsutgifter	441 833	-	-580	3 555	444 808
	21	Spesielle driftsutgifter, statlige mottak	1 167 500	-	-	201 500	1 369 000
521		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 3521)					
	71	Kunnskapsutvikling	48 250	-	-	-5 000	43 250

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
522	1	Senter mot etnisk diskriminering (jf. kap. 3522)					
		Driftsutgifter	6 600	-	-50	-	6 550
524		Utlendingsnemnda (jf. kap. 3524)					
	21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling	9 700	-	-	-3 500	6 200
526		Nasjonale minoriteter					
	90	Romanifolkets fond	-	-	-	75 000	75 000
551		Regional utvikling og nyskaping					
	60	Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	977 150	-	-	5 000	982 150
61		Næringsrettede utviklings tiltak, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift	295 000	-	-	-3 500	291 500
571		Rammetilskudd til kommuner (jf. kap. 3571)					
	60	Innbyggertilskudd	28 506 225	-	-	142 800	28 649 025
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner (jf. kap. 3572)					
	60	Innbyggertilskudd	9 697 405	-	-	37 546	9 734 951
573		Kompensasjon til fylkeskommuner ved statens overtakelse av ansaret for spesialisthelsetjenesten					
	60	Tilskudd til sletting av gjeld m.v.	-	-	-	82 000	82 000
574		Økonomisk oppgjør ved endringer i ansaret for barnevern, familievern og rusomsorg					
	60	Tilskudd til sletting av gjeld	180 250	-	-	100 446	280 696
581		Bolig- og bomiljøtiltak					
	75	Boligtilskudd til etablering, utbedring og utleiebøliger	702 000	-	-	-36 500	665 500
	78	Tilskudd til utvikling av bomiljø, boligforvaltning og boligpolitikk	36 000	-	-	-5 000	31 000
582		Skoleanlegg					
	60	Rentekompensasjon	240 500	-	-	-58 500	182 000
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser					
	60	Oppstartstilskudd	2 114 000	-	-	-41 400	2 072 600
	63	Tilskudd til kompensasjon for utgifter til renter og avdrag	1 283 400	-	-	-151 000	1 132 400
587		Statens bygnings tekniske etat (jf. kap. 3587)					
	1	Driftsutgifter	37 000	-	-30	-	36 970
Sum endringer Kommunal- og regionaldepartementet				-	-660	341 247	

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
620	21	Utredningsvirksomhet, forskning m.m.	58 420	-	-	-433	57 987
		Spesielle driftsutgifter					
		Sum endringer Sosialdepartementet				-433	
700		Helsedepartementet (jf. kap. 3700)					
701	1	Driftsutgifter	97 356	-	-	8 330	105 686
		Forskning					
702	50	Norges forskningsråd mv.	120 085	-	-	-3 000	117 085
		Helse- og sosialberedskap					
710	1	Driftsutgifter	15 504	29 000	-	-860	43 644
		Nasjonalt folkehelseinstitutt (jf. kap. 3710)					
719	1	Driftsutgifter	350 744	-	-	-1 000	349 744
		Helsefremmende og forebyggende arbeid					
720	21	Spesielle driftsutgifter til helsefremmende og forebyggende tiltak i helse- og sosialsektoren mv.	13 258	-	-	-310	12 948
		Sosial- og helsedirektoratet (jf. kap. 3720)					
	1	Driftsutgifter	396 956	-	-	-3 000	393 956
	21	Spesielle driftsutgifter	48 156	-	-	-2 300	45 856
721		Statens helsetilsyn					
	1	Driftsutgifter	60 823	-	-	-1 000	59 823
722		Norsk pasientskadeerstatning (jf. kap. 3722)					
	1	Driftsutgifter	60 152	-	-	-1 400	58 752
723		Pasientskadenemnda (jf. kap. 3723)					
	1	Driftsutgifter	15 229	-	-	1 400	16 629
724		Statens helsepersonellnemnd og tilskudd til personelltiltak					
	21	Tilskudd til personell i allmennelegetjenesten og i tannhelsejenesten	49 133	-	-200	-2 900	46 033
	60	Tilskudd til rekrutteringsplanen	58 905	-	-	-1 000	57 905
	61	Tilskudd til turnusjenesten	120 550	-	-	-2 000	118 550
726		Habilitering og rehabilitering					
	21	Spesielle driftsutgifter	23 263	-	-100	-	23 163
727		Tannhelsejenesten					
	21	Forsøk og utviklingsarbeid innen tannhelsejenesten	16 200	-	-	-700	15 500

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
728		Forsøk og utvikling mv.					
	21	Spesielle driftsutgifter	110 144	-	-485	5 630	115 289
732		Regionale helseforetak (jf. kap. 3732)					
	21	Forsøk og utvikling i sykehussektoren	29 799	-	-400	-5 890	23 509
	70	Tilskudd til helseforetakene	1 555 922	-	-	3 100	1 559 022
	71	Tilskudd til Helse Øst RHF	14 722 904	-	-	62 200	14 785 104
	72	Tilskudd til Helse Sør RHF	8 345 294	-	-	15 700	8 360 994
	73	Tilskudd til Helse Vest RHF	7 320 357	-	-	14 500	7 334 857
	74	Tilskudd til Helse Midt-Norge RHF	5 406 185	-	-	19 100	5 425 285
	75	Tilskudd til Helse Nord RHF	5 222 286	-	-	7 200	5 229 486
	77	Refusjon poliklinisk virksomhet ved sykehus mv.	3 469 910	-	-	-77 900	3 392 010
	80	Sykefransport	839 035	-	-	-500	838 535
	90	Lån til investeringsformål i helseforetak	2 000 000	-	-	750 000	2 750 000
744		Tvingen omsorg for psykisk utviklingshemmede					
	70	Fagenhet for tvingen omsorg	32 230	-	-	22 000	54 230
751		Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak (jf. kap. 3751 og 5577)					
	21	Spesielle driftsutgifter	26 540	-	-	-11 000	15 540
	70	Tilskudd	59 084	-	-	4 750	63 834
		Sum endringer Helsedepartementet		29 000	-1 185	799 150	
800		Barne- og familiedepartementet (jf. kap. 3800)					
	1	Driftsutgifter	81 620	-	-442	-	81 178
	21	Spesielle driftsutgifter	3 195	-	-5	-	3 190
830		Foreldreveiledning og samlivstiltak					
	21	Spesielle driftsutgifter	4 156	-	-4	-	4 152
840		Tilskudd til krisetiltak					
	21	Spesielle driftsutgifter	3 761	-	-3	-	3 758
841		Familievern og konfliktløsning					
	22	Kompetanseutvikling og opplæring, meklingskorpset mv.	8 149	-	-6	-	8 143
842		Statlig forvaltning av familievernet (jf. kap. 3842)					
	1	Driftsutgifter	139 331	-	-105	-1 000	138 226
	21	Spesielle driftsutgifter	5 000	-	-4	-	4 996

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
844		Kontantstøtte					
	21	Spesielle driftsutgifter	2 193	-	-9	-	2 184
	70	Tilskudd	2 852 195	-	-	193 000	3 045 195
847		Likestillingssenteret					
	50	Basisbevilgning	6 014	-	-4	-	6 010
848		Likestillingsombudet (jf. kap. 3848)					
	1	Driftsutgifter	6 358	-	-4	-	6 354
850		Barneombudet (jf. kap. 3850)					
	1	Driftsutgifter	7 871	-	-8	-	7 863
854		Tiltak i barne- og ungdomsvernet (jf. kap. 3854)					
	21	Spesielle driftsutgifter	28 426	-	-971	-	27 455
855		Statlig forvaltning av barnevernet (jf. kap. 3855)					
	1	Driftsutgifter	1 734 000	-	-	-19 500	1 714 500
856		Barnehager					
	21	Spesielle driftsutgifter	25 904	-	-25	-	25 879
	60	Driftstilskudd til barnehager	8 933 340	-	-	-215 000	8 718 340
	65	Skjønnsmidler til barnehager	485 000	-	-	11 000	496 000
857		Barne- og ungdomstiltak					
	21	Spesielle driftsutgifter	2 068	-	-2	-	2 066
858		Barne-, ungdoms- og familieforvaltning (jf. kap. 3858)					
	1	Driftsutgifter	15 889	-	-13	78 000	93 876
859		UNG i Europa (jf. kap. 3859)					
	1	Driftsutgifter	4 988	-	-5	-	4 983
860		Forbrukerrådet					
	50	Basisbevilgning	77 781	-	-54	-	77 727
865		Forbrukerpolitiske tiltak og internasjonalt samarbeid					
	21	Spesielle driftsutgifter, forskning, utviklings- og opplysningsarbeid	6 311	-	-7	-	6 304
866		Statens institutt for forbruksforskning					
	50	Basisbevilgning	21 965	-	-15	-	21 950
868		Forbrukerombudet (jf. kap. 3868)					
	1	Driftsutgifter	14 591	-	-10	225	14 806
		Sum endringer Barne- og familiedepartementet		-	-1 696	46 725	

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
900		Nærings- og handelsdepartementet (jf. kap. 3900)					
	1	Driftsutgifter	142 900	-	-94	-825	141 981
	21	Spesielle driftsutgifter	33 800	-	-	2 165	35 965
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	17 000	-	-	-1 000	16 000
	71	Tilskudd til Skipsfartens beredskapssekretariat	3 200	-	-	-3 200	0
	72	Tilskudd til beredskapsordning	-	-	-	3 700	3 700
901		Styret for det industrielle rettsvern (jf. kap. 3901)					
	1	Driftsutgifter	176 200	-	-	100	176 300
904		Brønnøysundregistrene (jf. kap. 3904)					
	1	Driftsutgifter	180 800	-	-200	-	180 600
905		Norges geologiske undersøkelse (jf. kap. 3905)					
	1	Driftsutgifter	101 800	-	-200	-	101 600
908		Skipsregistrene (jf. kap. 3908)					
	1	Driftsutgifter	8 000	-	-	1 100	9 100
920		Norges forskningsråd					
	50	Tilskudd	860 500	-	-	-13 500	847 000
922		Norsk Romsenter (jf. kap. 3922)					
	50	Tilskudd	272 000	-	-	2 000	274 000
934		Internasjonaliseringstiltak					
	70	Ekspportfremmende tiltak	12 000	-	-	-700	11 300
	74	Tilskudd til Nordisk Prosjektportfond	3 000	-	-	700	3 700
	95	Innskudd i Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD)	27 600	-	-	2 000	29 600
950		Forvaltning av statlig eierskap (jf. kap. 3950 og 5656)					
	21	Spesielle driftsutgifter	11 500	-	-	10 000	21 500
	96	Aksjer	1 225 000	-	-	10 414 820	11 639 820
		Sum endringer Nærings- og handelsdepartementet		-	-494	10 417 360	
1020		Havforskningsinstituttet (jf. kap. 4020)					
	1	Driftsutgifter	216 720	-	-100	-3 000	213 620

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
1023		Fiskeri, havbruks- og transportrettet FoU (jf. kap. 4023)					
	1	Driftsutgifter	31 680	-	-55	-	31 625
	50	Tilskudd Norges forskningsråd	231 000	-	-	-10 000	221 000
	70	Tilskudd Fiskeriforskning	45 740	-	-	-3 000	42 740
1030		Fiskeridirektoratet (jf. kap. 4030)					
	1	Driftsutgifter	244 570	-	-150	300	244 720
1062		Kystverket (jf. kap. 4062)					
	1	Driftsutgifter	801 180	-	-150	6 067	807 097
	21	Spesielle driftsutgifter	3 400	-	-	110 500	113 900
	30	Maritim infrastruktur	218 300	-	-	-9 500	208 800
	60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg	27 400	-	-	-10 000	17 400
1070		Loran – C (jf. kap. 4070)					
	1	Driftsutgifter	27 300	-	-430	-	26 870
	70	Tilskudd til utbygging og drift av Loran C	-	-	-	1 914	1 914
		Sum endringer Fiskeridepartementet		-	-885	83 281	
1100		Landbruksdepartementet (jf. kap. 4100)					
	1	Driftsutgifter	111 531	-	-78	-	111 453
	96	Kjøp av aksjer i Sävarlaboratoriet AS	-	-	-	4 080	4 080
1112		Forvaltningsstøtte, utviklingsoppgaver og kunnskapsutvikling m.m.					
	50	Forvaltningsstøtte og utviklingsoppgaver, Veterinærinstituttet	63 181	-	-44	-	63 137
	51	Forvaltningsstøtte, utvikling og kunnskapsformidling, Planteforsk .	40 723	-	-29	-	40 694
1115		Mattilsynet (jf. kap. 4115)					
	1	Driftsutgifter	1 031 698	-	-722	122 920	1 153 896
1137		Forskning og utvikling					
	50	Forskningsaktivitet	148 020	-	-	-4 000	144 020
1141		Kjøp av forvaltningsstøtte innen miljø- og næringstiltak i landbruket					
	50	Forvaltningsstøtte, næringsøkonomisk dokumentasjon og analyse .	19 420	-	-14	-	19 406
	51	Forvaltningsstøtte, utvikling og kunnskapsformidling i skogbruket, Skogforsk	13 435	-	-9	-100	13 326
	96	Kjøp av andeler i Biopolis BA	-	-	-	100	100

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
1143		Statens landbruksforvaltning (jf. kap. 4143)					
	1	Driftsutgifter	144 748	-	-101	-3 000	141 647
	70	Tilskudd til beredskap i kornsektoren	1 036	-	-	-1 000	36
1145		Jordskifterettene (jf. kap. 4145)					
	1	Driftsutgifter	143 583	-	-101	-	143 482
1146		Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (jf. kap. 4146)					
	1	Driftsutgifter	62 793	-	-44	-100	62 649
	96	Kjøp av aksjer	-	-	-	100	100
1147		Reindriftsforvaltningen (jf. kap. 4147)					
	1	Driftsutgifter	35 741	-	-25	-	35 716
1149		Verdiskapings og utviklingstiltak i landbruket					
	50	Tilskudd til Landbrukets Utviklingsfond (LUF)	294 000	-	-	-19 600	274 400
	71	Tilskudd til verdiskapingsstiltak i skogbruket	39 000	-	-	-5 400	33 600
		Sum endringer Landbruksdepartementet		-	-1 167	94 000	
1320		Statens vegvesen (jf. kap. 4320)					
	23	Trafikktilsyn, drift og vedlikehold av riksveger m.m.	5 834 700	-	-	-80 000	5 754 700
	30	Riksveginvesteringer	4 467 200	-	-7 000	-	4 460 200
1350		Jernbaneverket (jf. kap. 4350)					
	25	Drift og vedlikehold av Gardermobanen	72 300	-	-	10 300	82 600
	30	Investeringer i linjen	1 867 000	-	-3 596	-35 000	1 828 404
1351		Persontransport med tog					
	70	Kjøp av persontransport med tog	1 416 000	-	-	20 000	1 436 000
		Sum endringer Samferdselsdepartementet		-	-10 596	-84 700	
1400		Miljøverndepartementet (jf. kap. 4400)					
	1	Driftsutgifter	155 232	-	-285	-7 000	147 947
	21	Spesielle driftsutgifter	47 185	-	-	-2 000	45 185
	71	Internasjonale organisasjoner	33 457	-	-	2 500	35 957

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
1410		Miljøvernforskning og miljøovervåkning (jf. kap. 4410)					
	21	Miljøovervåkning og miljødata	89 188	-	-	-3 000	86 188
	51	Forskningsprogrammer m.m.	120 018	-	-	-3 000	117 018
1427		Direktoratet for naturforvaltning (jf. kap. 4427)					
	1	Driftsutgifter	73 168	-	-204	-500	72 464
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder	32 405	-	-	-14 000	18 405
	33	Statlige erverv, barskogvern	101 893	-	-	-101 893	0
	34	Statlige erverv, nasjonalparker	5 100	-	-	2 500	7 600
1429		Riksantikvaren (jf. kap. 4429)					
	1	Driftsutgifter	72 093	-	-145	-	71 948
	72	Vern og sikring av fredete og bevaringsverdige kulturminner og kulturmiljøer	92 780	-	-	1 000	93 780
1441		Statens forurensningstilsyn (jf. kap. 4441)					
	1	Driftsutgifter	190 572	-	-290	-1 500	188 782
	39	Opprydningsiltak	50 880	-	-	-5 000	45 880
	78	Tilskudd til energitnyttelse fra avgiftspliktige sluttbehandlingsanlegg for avfall	37 500	-	-	-37 500	0
1465		Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk					
	21	Betaling for statsoppdraget	321 323	-	-	10 000	331 323
1471		Norsk Polarinstittutt (jf. kap. 4471)					
	1	Driftsutgifter	105 822	-	-115	1 500	107 207
		Sum endringer Miljøverndepartementet		-	-1 039	-157 893	
1500		Arbeids- og administrasjonsdepartementet (jf. kap. 4500)					
	1	Driftsutgifter	170 298	-	-120	1 500	171 678
	21	Spesielle driftsutgifter	84 086	800	-59	-433	84 394
	50	Norges forskningsråd	42 247	-	-30	-	42 217
	70	Bidrag pionerdykkerne	-	9 200	-	-	9 200
1507		Datatilsynet (jf. kap. 4507)					
	1	Driftsutgifter	21 154	-	-15	-	21 139
1510		Fylkesmannsembetene (jf. kap. 4510)					
	1	Driftsutgifter	994 319	-	-699	-	993 620
1522		Statens forvaltningstjeneste (jf. kap. 4522)					
	1	Driftsutgifter	189 737	-	-	2 000	191 737
	21	Spesielle driftsutgifter	31 070	-	-	-3 300	27 770

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer i foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
1542		Tilskudd til Statens Pensjonskasse					
	1	Driftsutgifter	5 044 404	-	-	-406 404	4 638 000
	70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse	61 396	-	-	-5 146	56 250
1544		Boliglån til statsansatte					
	90	Lån	2 800 000	-	-	-2 400 000	400 000
1546		Yrkesskadeforsikring (jf. kap. 4546)					
	1	Driftsutgifter	101 600	-	-	-47 000	54 600
1547		Gruppelivsforsikring (jf. kap. 4547)					
	1	Driftsutgifter	72 552	-	-	5 348	77 900
1550		Konkurransetilsynet (jf. kap. 4550)					
	1	Driftsutgifter	64 194	-	-45	-225	63 924
1570		Arbeidstilsynet (jf. kap. 4570)					
	1	Driftsutgifter	266 958	-	-188	-	266 770
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	3 774	-	-3	-	3 771
1572		Petroleumsstilsynet (jf. kap. 4572)					
	1	Driftsutgifter	119 456	-	-84	-	119 372
	21	Spesielle driftsutgifter	13 600	-	-10	-1 000	12 590
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	1 500	-	-1	-	1 499
1573		Statens arbeidsmiljøinstitutt (jf. kap. 4573)					
	1	Driftsutgifter	61 057	-	-43	-	61 014
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	4 145	-	-3	-	4 142
1576		Pionerdykkerne i Nordsjøen					
	1	Driftsutgifter	-	-	-	4 000	4 000
	70	Tilskudd til pionerdykkerne	-	-	-	268 000	268 000
	71	Tilskudd til Nordsjødykker Allianen mv.	-	-	-	2 000	2 000
	72	Tilskudd til Norsk Oljemuseum	-	-	-	10 000	10 000
1580		Bygg utenfor husleieordningen					
	31	Videreføring av byggeprosjekter	744 300	-	-523	-	743 777
	32	Prosjektering av bygg	15 400	-	-11	-	15 389
	36	Kunstnerisk utsmykking	7 430	-	-5	-	7 425
1581		Eiendommer til kongelige formål (jf. kap. 4581)					
	1	Driftsutgifter	19 205	-	-14	-	19 191
	30	Ekstraordinært vedlikehold, Bygdøy Kongsgård	36 000	-	-25	-	35 975
	31	Veksthus til slottsgartneriet	-	-	-	14 600	14 600
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	11 943	-	-8	-	11 935

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
1582		Utvikling av Fornebuområdet					
	21	Spesielle driftsutgifter	2 692	-	-2	2 929	5 619
1583	30	Investeringer på Fornebu	108 945	-	-77	-	108 868
		Utvikling av Pilestredet Park (jf. kap. 4583)					
	21	Spesielle driftsutgifter	4 550	-	-3	-	4 547
1590	30	Investeringer Pilestredet Park	21 588	-	-15	-	21 573
		Aetat (jf. kap. 4590)					
	1	Driftsutgifter	1 928 225	-	-1 355	40 000	1 966 870
	21	Spesielle driftsutgifter	1 831	-	-1	-	1 830
1594	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	49 735	-	-35	-	49 700
		Arbeidsmarkeds tiltak (jf. kap. 4594)					
	21	Evaluering, utviklingstiltak mv.	26 981	-	-19	-	26 962
	71	Spesielle arbeidsmarkeds tiltak	2 887 740	-	-	35 000	2 922 740
	73	Investeringer i skjærmede tiltak	27 050	-	-	10 000	37 050
		Sum endringer Arbeids- og administrasjonsdepartementet		10 000	-3 393	-2 468 131	
1600		Finansdepartementet (jf. kap. 4600)					
	1	Driftsutgifter	226 434	-	-3 795	-3 000	219 639
	21	Spesielle driftsutgifter	25 270	-	-	-1 433	23 837
	50	Overføring fra Finansmarkedsfondet	9 860	-	-	-9 860	0
	70	Tilskuddsmidler fra Finansmarkedsfondet	-	-	-	9 860	9 860
1610	95	Finansmarkedsfondet	-	-	-	5 553	5 553
		Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 4610)					
	1	Driftsutgifter	918 200	-	-	3 300	921 500
1618	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	48 100	-	-	6 000	54 100
		Skatteetaten (jf. kap. 4618)					
	1	Driftsutgifter	3 120 231	-	-	-28 981	3 091 250
	21	Spesielle driftsutgifter	63 000	-	-	14 000	77 000
	22	Større IT-prosjekter	43 300	-	-	17 100	60 400
1620		Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 4620)					
	1	Driftsutgifter	352 149	-	-	-3 000	349 149

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
1631	1	Senter for statlig økonomistyring (jf. kap. 4631)					
		Driftsutgifter	163 892	-	-	2 200	166 092
1632		Kompensasjon for merverdiavgift					
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	1 669 121	-	-	-46 703	1 622 418
1651	98	Statsgield, avdrag og innløsning					
		Avdrag på innenlandsk statsgjeld	42 736 000	-	-	4 550 000	47 286 000
		Sum endringer Finansdepartementet		-	-3 795	4 515 036	
1725	1	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben (jf. kap. 4725)	2 439 129	-	-20 227	-	2 418 902
		Sum endringer Forsvarsdepartementet		-	-20 227	-	
1810		Oljedirektoratet (jf. kap. 4810)					
	1	Driftsutgifter	157 550	-	-126	-10 000	147 424
	21	Spesielle driftsutgifter	54 600	-	-	1 000	55 600
1820	1	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 4820 og 4829)					
		Driftsutgifter	231 380	-	-126	-	231 254
1825	21	Omlegging av energibruk og energiproduksjon					
		Spesielle driftsutgifter	12 000	-	-200	-	11 800
	50	Overføring til Energifondet	95 000	-	-	-35 000	60 000
	74	Naturgass	19 000	-	-	-15 000	4 000
1827		Miljøvennlig gassteknologi					
	21	Spesielle driftsutgifter	-	-	-	1 000	1 000
	95	Fondskapital	-	-	-	2 000 000	2 000 000
1830	70	Energiforskning (jf. kap. 4829)					
		Internasjonale samarbeids- og utviklings tiltak	9 400	-	-	-1 000	8 400
		Sum endringer Olje- og energidepartementet		-	-452	1 941 000	
2309		Tilfeldige utgifter					
	1	Driftsutgifter	6 354 797	-	75 000	-919 574	5 510 223
		Sum endringer Ymse utgifter		-	75 000	-919 574	
2410	1	Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 5310)					
		Driftsutgifter	275 844	-	-	-15 000	260 844

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	-	-	-	15 000	15 000
	50	Avsetning til utdanningsstipend	2 741 300	-	-	245 700	2 987 000
	70	Utdanningsstipend	3 555 600	-	-	104 400	3 660 000
	71	Andre stipend	741 300	-	-	-12 300	729 000
	72	Rentestønad	1 091 700	-	-	-208 700	883 000
	73	Avskrivninger	460 000	-	-	-3 000	457 000
	90	Lån til Statens lånekasse for utdanning	12 750 200	-	-	2 127 800	14 878 000
2412		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 5312 og 5615)					
	1	Driftsutgifter	271 000	-	-204	-	270 796
	72	Rentestøtte	29 000	-	-	-1 000	28 000
	90	Lån til Husbanken	13 504 000	-	-	-101 000	13 403 000
2421		Innovasjon Norge (jf.kap. 5325 og 5625)					
	50	Nyskaping, fond	223 050	-	-	-85 000	138 050
	70	Administrasjon	192 800	-	-	3 500	196 300
	71	Internasjonalisering og profilering	295 100	-	-	-10 000	285 100
	72	Forskning- og utviklingskontrakter	154 100	-	-	-70 000	84 100
	75	Tilskudd til dekking av tap på risikolåneordningen	-	-	-	12 400	12 400
	95	Innskuddskapital	10 000	-	-	587 483	597 483
2425		Innovasjon Norge og fylkeskommunene					
	74	Dekning av tap på risikolån og garantier	-	-	-	50 000	50 000
		Sum endringer Statsbankene		-	-204	2 640 283	
2440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440)					
	22	Fjerningsutgifter	-	-	-	10 000	10 000
	30	Investeringer	19 700 000	-	-	-200 000	19 500 000
	50	Overføring til Statens petroleumforsikringsfond	1 300 000	-	-	-187 000	1 113 000
2442		Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen					
	70	Tilskudd	60 000	-	-	110 000	170 000
		Sum endringer Petroleumsvirksomheten		-	-	-267 000	
2445		Statsbygg (jf. kap. 5445)					
	24	Driftsresultat:	-179 602	-	-	-285 000	-464 602

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
	30	Igangsetting av byggeprosjekter	66 100	-	-46	5 000	71 054
	31	Videreføring av byggeprosjekter	1 160 000	-	-815	-	1 159 185
	32	Prosjektering av bygg	55 030	-	-39	-	54 991
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	72 154	-	-224	8 400	80 330
	49	Kjøp av eiendommer	40 030	-	-28	-	40 002
2465	24	Statens kartverk (jf. kap. 5491 og 5603)	-	-	-	732	732
2470	24	Driftsresultat:	-45 551	-	-	-	-45 551
	24	Statens Pensjonskasse	-	-	-	-	-
	24	Driftsresultat	-45 551	-	-	-	-45 551
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	19 352	-	-74	5 000	24 278
		Sum endringer Statens forretningsdrift		-	-1 226	-265 868	
2530		Fødselspenger og adopsjonspenger					
	70	Fødselspenger til yrkesaktive	8 655 690	-	-	275 000	8 930 690
2541		Dagpenger					
	70	Dagpenger	10 770 000	-	-	-170 000	10 600 000
2543		Ytelser til yrkesrettet attføring					
	70	Attføringspenger	8 134 000	-	-	450 000	8 584 000
	71	Attføringsstønad	2 000 000	-	-	-240 000	1 760 000
2600		Trygdeataten					
	1	Driftsutgifter	4 726 900	-	-3 689	-47 500	4 675 711
2650		Sykepenger					
	70	Sykepenger for arbeidstakere mv.	25 940 000	-	-	1 450 000	27 390 000
	73	Tilretteleggingstilskudd	107 700	-	-	-15 000	92 700
2652		Medisinsk rehabilitering mv.					
	70	Rehabiliteringspenger	8 512 000	-	-	-300 000	8 212 000
2655		Uførhet					
	70	Gruppensjon	15 330 000	-	-	800 000	16 130 000
	71	Tilleggs pensjon	22 696 000	-	-	600 000	23 296 000
	74	Tidsbegrenset uførestønad	853 000	-	-	-250 000	603 000
2661		Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.					
	76	Bedring av funksjonsevnen, andre formål	64 000	-	-	2 500	66 500
2711		Diverse tiltak i spesialisthelsetjenesten					
	70	Refusjon spesialisthjelp	1 043 000	-	-	-15 000	1 028 000
	72	Refusjon tannlegehjelp	519 994	-	-	-1 100	518 894
	76	Private laboratorier og røntgeninstitutt	661 000	-	-	33 000	694 000

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
2751		Legemidler mv.					
	70	Legemidler	8 085 000	-	-	117 000	8 202 000
	72	Sykepleieartikler	1 020 000	-	-	50 000	1 070 000
2752		Refusjon av egenbetaling					
	70	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 1	2 779 195	-	-	257 000	3 036 195
	71	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 2	99 000	-	-	-58 000	41 000
2755		Helsejeneste i kommunene mv.					
	70	Refusjon allmenlegehjelp	2 131 000	-	-	-53 000	2 078 000
	71	Refusjon fysioterapi	1 228 000	-	-	-70 000	1 158 000
2790		Andre helsetiltak					
	70	Bidrag, lokalt	478 000	-	-	3 000	481 000
		Sum endringer Folketrygden		-	-3 689	2 817 900	
		Sum endringer utgifter		47 592	0	20 565 458	
		Herav 90 – 99 poster		-	-19 016 036		

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

		<i>Inntekter</i>					1 000 kroner
Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
3100		Utenriksdepartementet (jf. kap. 100)					
	96	Tilbakeføring av aksjeinnskudd i Nytt fra Norge AS	9 200	–	–	-9 200	0
3101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 101)					
	1	Gebyrer	9 220	–	–	-2 800	6 420
3243		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 243)					
	1	Inntekter ved oppdrag	41 164	–	–	30 000	71 164
	60	Betaling fra kommuner og fylkeskommuner	717	–	–	-717	0
3256		VOX – Voksenopplæringsinstituttet (jf. kap. 256)					
	1	Inntekter ved oppdrag	9 863	–	–	-1 808	8 055
	2	Salgsinntekter mv.	1 065	–	–	-25	1 040
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)					
	1	Rettsgebyr	1 180 968	–	–	128 200	1 309 168
	4	Lensmennenes gebyrinntekter	175 742	–	–	105 000	280 742
3430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 430)					
	3	Andre inntekter	5 710	–	–	500	6 210
	4	Tilskudd	–	–	–	1 350	1 350
3440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)					
	1	Gebyrer	264 540	–	–	34 000	298 540
	3	Salgsinntekter	–	–	–	1 500	1 500
	6	Gebyr – utlendingssaker	57 200	–	–	-11 200	46 000
3451		Samfunnsikkerhet og beredskap (jf. kap. 451)					
	1	Gebyrer	96 878	–	–	-6 500	90 378
3474		Konfliktråd					
	1	Diverse inntekter	–	–	–	2 800	2 800
3520		Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 520)					
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	654 000	–	–	112 640	766 640
3571		Tilbakeføring av forskudd (jf. kap. 571)					
	90	Tilbakeføring av forskudd	28 000	–	–	-23 500	4 500
3900		Nærings- og handelsdepartementet (jf. kap. 900)					
	70	Tilbakeføring stiftelseskapital fra Norsk Romsenter	–	–	–	2 000	2 000

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
3901		Styret for det industrielle rettsvern (jf. kap. 901)					
	6	Diverse inntekter	-	-	-	100	100
3907		Sjøfartsdirektoratet (jf. kap. 907)					
	4	Gebyrer for skip i NIS	46 500	-	-	-7 000	39 500
3939		Støtte til skipsbygging (jf. kap. 939)					
	50	Tilbakeføring fra fond for støtte ved skipskontrakter	50 000	-	-	300 000	350 000
3950		Forvaltning av statlig eierskap (jf. kap. 950 og 5656)					
	95	Tilbakeføring av Statens Bankinvesteringsfond	-	-	-	11 114 820	11 114 820
	96	Salg av aksjer	10 000	-	-	9 587 100	9 597 100
4030		Fiskeridirektoratet (jf. kap. 1030)					
	7	Laboratorieinntekter	-	-	-	300	300
	10	Gebyr kvalitetskontroll	-	-	-	5 625	5 625
	11	Avgift fiskefor kontroll	-	-	-	790	790
4100		Landbruksdepartementet (jf. kap. 1100)					
	2	Salg av diverse til Såvarelaboratoriet AS	-	-	-	1 000	1 000
4115		Mattilsynet (jf. kap. 1115)					
	1	Gebyr og analyseinntekter m.m.	654 206	-	-	128 000	782 206
	2	Øvrige driftsinntekter	-	-	-	3 000	3 000
4145		Jordskifterettene (jf. kap. 1145)					
	1	Saks- og gebyrinntekter	12 657	-	-	-3 657	9 000
4320		Statens vegvesen (jf. kap. 1320)					
	2	Diverse gebyrer	294 300	-	-	47 700	342 000
	4	Tilgodehavende fra fylkeskommunene	-	-	-	19 400	19 400
4350		Jernbaneverket (jf. kap. 1350)					
	7	Betaling for bruk av Gardermobanen	72 300	-	-	22 100	94 400
4522		Statens forvaltningsjefeneste (jf. kap. 1522)					
	4	Inntekter – Norsk lysingsblad	15 541	-	-	-3 300	12 241
4546		Yrkeskadeforsikring (jf. kap. 1546)					
	1	Premie yrkeskadeforsikring	58 419	-	-	139 231	197 650
4547		Gruppelivsforsikring (jf. kap. 1547)					
	1	Premieinntekter gruppelivsforsikring	27 604	-	-	6 016	33 620
4572		Petroleumstilsynet (jf. kap.1572)					
	3	Refusjon av tilsynsutgifter	50 700	-	-	1 500	52 200
	6	Refusjoner / ymse inntekter	900	-	-	1 200	2 100

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
4594		Arbeidsmarkeditiltak (jf. kap. 1594)					
	60	Refusjon fra Verdal kommune	1 000	-	-	500	1 500
4600		Finansdepartementet (jf. kap. 1600)					
	2	Diverse refusjoner	-	-	-	1 000	1 000
4610		Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 1610)					
	4	Gebyr for registrering av småbåter	-	-	-	6 000	6 000
4618		Skatteetaten (jf. kap. 1618)					
	1	Utlegs- og tinglysingsgebyr (Namsmannen)	16 576	-	-	2 424	19 000
	5	Gebyr for utleggsforretninger	6 423	-	-	2 077	8 500
4620		Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 1620)					
	1	Salgsinntekter	3 000	-	-	-1 000	2 000
4631		Senter for statlig økonomistyring (jf. kap. 1631)					
	1	Økonomitjenester	13 400	-	-	-800	12 600
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1710)					
	47	Salg av eiendom	130 000	-	-	115 000	245 000
4810		Oljedirektoratet (jf. kap. 1810)					
	3	Refusjon av tilsynsutgifter	11 000	-	-	-1 500	9 500
	6	Ymse inntekter	1 200	-	-	-1 200	0
	10	Refusjoner	11 000	-	-	-11 000	0
5310		Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 2410)					
	90	Avdrag	5 410 000	-	-	1 906 000	7 316 000
	91	Tap og avskrivninger	693 000	-	-	-12 000	681 000
	93	Omgjøring av studielån til stipend	1 627 000	-	-	82 000	1 709 000
5312		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412)					
	90	Avdrag	8 873 000	-	-	-209 000	8 664 000
5316		Kommunalbanken AS					
	70	Garantiprovisjon	13 800	-	-	-239	13 561
5320		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (jf. kap. 2420)					
	95	Tilbakeføring av innskuddskapital	10 000	-	-	587 483	597 483
5325		Innovasjon Norge (jf. kap. 2421 og 5625)					
	50	Tilbakeføring fra landsdekkende innovasjonsordning	5 000	-	-	21 300	26 300
5343		Statens varekrigsforsikring					
	50	Avvikling	110 000	-	-	50 000	160 000
Sum endringer Inntekter under departementene				-	-	24 263 210	

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
5440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440)					
	24	Driftsresultat:	52 400 000	-	-	7 000 000	59 400 000
	30	Avskrivninger	15 900 000	-	-	-1 600 000	14 300 000
	80	Renter av statens kapital	6 800 000	-	-	400 000	7 200 000
		Sum endringer Inntekter fra petroleumsvirksomheten		-	-	5 800 000	
5445		Statsbygg (jf. kap. 2445)					
	39	Avsetning til investeringsformål	710 000	-	-	8 400	718 400
5446		Salg av eiendom, Fornebu					
	2	Refusjoner og imbetalinger – Fornebu	4 690	-	-	2 929	7 619
5460		Garanti-Instituttet for Eksportkreditt (jf. kap. 2460)					
	50	Tilbakeføring fra risikoavsetningsfond for SUS/Baltikum-ordningen	5 000	-	-	2 800	7 800
5465		Statens kartverk (jf. kap. 2465, 5491 og 5603)					
	1	Salg av anleggsmidler	-	-	-	11 000	11 000
5470		Statens Pensjonskasse (jf. kap. 2470)					
	30	Avsetning til investeringsformål	-	-	-	5 000	5 000
5491		Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift (jf. kap. 2445–2490)					
	30	Avskrivninger	494 352	-	-	9 232	503 584
		Sum endringer Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg m.v.		-	-	39 361	
5501		Skatter på formue og inntekt					
	72	Felleskatt	108 850 000	-	-	-15 000	108 835 000
5521		Merverdiavgift og avgift på investeringer mv.					
	70	Avgift	134 788 000	-	-	35 000	134 823 000
5526		Avgift på alkohol					
	71	Produktavgift på brennevin, vin m.m.	5 444 000	-	-	49 000	5 493 000
	72	Produktavgift på øl	3 798 000	-	-	35 000	3 833 000

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
5541	70	Avgift på elektrisk kraft					
		Forbruksavgift	4 420 000	-	-	467 500	4 887 500
5546	70	Avgift på sluttbehandling av avfall					
		Avgift på sluttbehandling av avfall	664 000	-	-	-35 000	629 000
5556	70	Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m.					
		Avgift	970 000	-	-	9 000	979 000
5559	70	Avgift på drikkevareemballasje					
		Grunnavgift på engangsemballasje	527 000	-	-	-218 000	309 000
		Sum endringer Skatter og avgifter				327 500	
5605	82	Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer					
		Av innenlandske verdipapirer	100	-	-	29 900	30 000
		Av statskassens foliokonto i Norges Bank	2 530 000	-	-	-130 000	2 400 000
5607	80	Renter av boliglånordningen til statsansatte					
		Renter	618 000	-	-	-198 000	420 000
5615	80	Renter fra Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412)					
		Renter	5 042 000	-	-	-463 000	4 579 000
5617	80	Renter fra Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 2410)					
		Renter	3 847 700	-	-	-379 700	3 468 000
5618	80	Innskuddskapital i Posten Norge AS					
		Utbytte	-	-	-	241 000	241 000
5619	80	Renter av lån til Oslo Lufthavn AS					
		Renter	476 500	-	-	-70 200	406 300
5625	80	Renter og utbytte fra Innovasjon Norge (jf. kap. 2421 og 5325)					
		Renter på lån til statskassen	485 000	-	-	-23 500	461 500
		Rentemargin, risikolånordningen	2 000	-	-	-2 000	0
5630	80	Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon as					
		Utbytte	8 500	-	-	-1 000	7 500
5656	80	Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning (jf. kap. 950 og 3950)					
		Utbytte	7 471 800	-	-	100 200	7 572 000
5680	80	Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet					
		Utbytte, Statnett SF	450 000	-	-	68 000	518 000

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett 2004	Endringer i St.prp., Innst. S og vedtak i perioden	Endringer i forbindelse med 75 mill. kutt	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
5685		Aksjer i Statoil ASA					
	80	Utbytte	5 133 000	-	-	89 0005 222 000	
		Sum endringer Renter og utbytte mv.		-	-	-739 300	
5701		Diverse inntekter					
	73	Refusjon fra bidragspliktige	755 000	-	-	-200 000	555 000
	80	Renter	60 000	-	-	-20 00040 000	
		Sum endringer Folketrygden		-	-	-220 000	
		Sum endringer inntekter		0	0	29 470 771	
		Herav 90 – 99 poster		-	-	23 023 703	